

3972

Q234
3568R

Q234 7419
3568R
Rudrappa, K N
Veerasaiva Siddhanta
Shikhamani.

7419

• • • • •

[illegible]

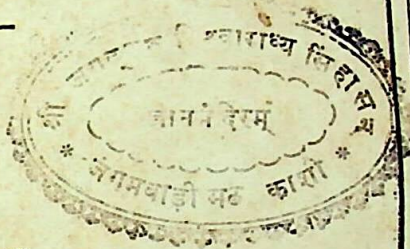

A. 78.

A. 28

ఓం

శ్రీవీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి

గ్రంథకర్త:

డాక్టర్ కె. యమ్. రుద్రప్ప

L. M. S., L. C. P. S., D. P. H.,

ప్రతులు ౧౦౦౦

“పంచాక్షరీ” (ప్రింటింగ్ వర్క్స్) నందు సుముద్రితము.

హైదరాబాద్ డక్కన్.

వెల ౨రూ.

మే, 1938

Q234
35GBR

SRI JAGADGU..U VISHWAKADHYA
JNANA SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY.
Jangamwadi Math, VARANASI,
Acc. No. ~~374~~ 7419

పీఠిక

ఈ వీరశైవ మతగ్రంథము వివిధ ప్రమాణములచేత వీరశైవమత తత్వములను, ఆచారములను సిద్ధపరచి సరళ భాషయందు శ్రమవహించి వ్రాయబడినది. ఈ గ్రంథమును వ్రాయుటయందు యెట్టి పక్షపాతబుద్ధియు గలుగకుండ, సద్విచే కము నుపయోగించి విశాలహృదయముతో ఆలోచించి, అనేకప్రమాణములు సంగ్రహింపబడినవి కపోలకల్పితము లిందేమియులేవు. ఆగమసిద్ధాంతములనే ముఖ్యవీరశైవ మత ప్రామాణ్యములుగా నమ్మి తన్మత ప్రతిపాదనకై అనేక ప్రామాణ్యములు వేదోపనిషత్పురాణేతిహాసములనుండి కూడ జూపింప బడినవి. ఈ గ్రంథావలోకన వలన వీరశైవమతము బహుసులభముగా దెలియనగును. ఇంద్రప్రతిపాదించబడిన ప్రతి అంశము నూళ్ళు రూపముగ వివరించిన గ్రంథ నిజతత్వము తెల్లమగునని ఈ ప్రస్తావన వ్రాయబడినది.

౧ వీరశైవమత ప్రాచీనత:— వీరశైవులు శివ సృష్ట్యారంభము నందే ప్రమథ గణములై యుద్భవించి రనియు, తద్గణ వంశజులే ఆచార్యులనియు తదాచార్య షరంపరయే భక్త మాహేశ్వరులనియు, భక్తమాహేశ్వరు లందు భేదబుద్ధి కల్పిత మనియు నిశ్చయింప బడినది ఇదియే ఆప్రాకృత సృష్టియన బడుచున్నది. వీరియందు గురుశిష్య తారతమ్యమేకాని వేరులేదు.

౨ వీర శైవమత గ్రంథములు:— శివోక్త శివాగమములే ముఖ్య ప్రామాణ్యములు. ఇతర గ్రంథములు తన్మతాభిప్రాయ ప్రతిపాదితము లనియే బిష్ట బడుచున్నవి. లేకొన్ని ఆధార గ్రంథములుగా గ్రహింపబడవు.

౩ వీరశైవమతదేవత:— వీరశైవులు అద్వితీయుడైన శివుని మాత్రమే ధ్యేయుడని నమ్మి ఆర్చితురు. శివేతర దేవతార్చనాదులను నిషేధితురు.

౪ వీరశైవసిద్ధాంతము:— శివుడు శక్తివిశిష్టుడు కనుక శక్తివిశిష్టాదైవత మే వీరిమతము. సర్వాప్రమాణ సిద్ధమైన ఈ ప్రకృతిరూప ప్రపంచము శివుని పరామ భూతమైయున్నందున శివస్వరూపమనియే నమ్ముదురు. అప్రమాణభూత విధ్యానాదమును నిషేధితురు.

౫ వీరశైవగోత్రములు:— వీరశైవులకు ఆచార్యముగోత్రములు లేవు. శివప్రతాపాదిగుణములెమూర్తివంతములై నది, భృంగి, వీర, వృషభ, స్కంద యనువారు ఐదుగురు గోత్రాధి కారులైరి. వీరిగోత్రోద్భవులే పంచాచార్యులు. కనుక వీరశైవునకు నంద్యమే మూలపురుషులని సిద్ధమగుచున్నది.

వీరశైవమతమును శివుడు పార్వతికి మరియు స్కందునకు బోధించి యున్నాడు. స్కందుడు సంద్యామలకు మరియు సంద్యామల వలన ఇతరాచార్యులకు బోధయ్యిన దని తెలియుచున్నది.

౬ వీరశైవమతాచార్యులు:— ప్రతియగమందు శివాంశ సంభూతులైన పంచాచార్యులు వీరశైవ మతోద్ధారముకై వేరువేరు నామములచే నవతరించి శివభక్తిని విశ్వమునందంతట వ్యాపింపజేసిరి.

౭ వీరశైవము:— శివుని బోధించు మతమే శైవము. తన్మతము నాచరించు వారే శైవులు. ఈ శైవుల యందు శివవ్రతమును దీక్షాపూర్వకముగా నాచరించువారే వీరశైవులు. వీరవ్రతముగా నాచరింపబడిన శైవమే వీరశైవమనబడుచున్నది. ఇదియే సర్వోత్కృష్టమైన మతము.

౮ వీరశైవమతధ్యేయము:— శివైక్యమును మోక్షమే ముఖ్యధ్యేయము వీరశైవుడు తుణికి సుఖప్రదమైన స్వర్గాది సుఖముల నాశింప కుండును.

౯ వీరశైవలక్షణములు - వీరశైవుడు:— శివుడు నిరాకార మూర్తి యైనందున మోక్ష ప్రాప్తికొరకు సాకార వస్తువునందే నిరాకారమూర్తిని భావించి శివలింగ రూపమున పూజించును. శివలింగము నెల్లప్పుడు ధరించును శివదీక్షయే అతని సాసానము లింగార్చనయే. అష్టావరణ, పంచాచారములే నియమిత ధర్మాచరణములు. షట్స్థలమే షడంగ యోగము భక్తి జ్ఞాన, వైరాగ్యములే సాధన మార్గములు. ఇదియే శివవ్రతము. ఈ వ్రతమును ఆజీవాంతము పాలించుటయే వీరశైవుని లక్షణము.

౧౦ శివుడు:— శివునకు బ్రహ్మము, ఓంకారము, ప్రణవము, లింగము, యనునవి పర్యాయ వాచకములు అనేక నిగమాగమ ప్రమాణములచే శివుడే జగదుత్పత్తి స్థితిలయ నిగ్రనుహగ్రహ సమర్థుడనియు, బ్రహ్మవిష్ణురుద్ర ఈశ్వర సదాశివాది దేవతలకు సమస్తచరాచర ప్రపంచమునకు జనకుడనియు, సర్వోత్కృష్టుడనియు ప్రతిపాదించ బడినది

౧౧ శివపూజ సనాతనత్వము:— బ్రహ్మాదిమనుష్య పర్యంతము శివుని లింగరూపముగా పూజించి తమతమ పదవులను బొందిరి. వీరిలో కొందరుస్థావర లింగమును ప్రతిష్ఠించి పూజించిరి. మరికొందరు శరీర త్రయములందు లింగత్రయ ధారణము గావించుకొని మలత్రయములను వదిలి సదా లింగార్చకులై మోక్ష

మును పొందిరి. ఈ లింగధారులే వీరశైవులు. బ్రహ్మవిష్ణాద్విదేవతలు, గౌతమాది ఋషులు మొదలైన వారు శివలింగ ధారణ శివాచారముల వలన తమ ఇష్టార్థములను పొందిరి యని అనేక ప్రమాణములు చూపింప బడినవి. కనుక శివపూజ ఆదికాలమునుండియే సూక్ష్మలోయున్నదని అవగతమగుచున్నది.

౧౨ శివాధిక్యము:— వేదములు రుద్రనామము చేతనే శివుని స్తోత్రము చేయుచున్నవి. ఉపనిషత్తులు షర శివ బ్రహ్మమునే బోధించు చున్నవి పురాణములు సాకార శివ లింగపూజనే చాటుచున్నవి. బ్రహ్మవిష్ణాదులు శివస్తుతి జేయుచు శివునే అధికునిగా జెప్పిరి. ముముక్షువులు శివునియందే మోక్షమును గాంచిరి కనుక శివుడే సర్వశ్రేష్ఠుడని ప్రతిపాదింప బడినది.

౧౩ శివతత్వము:— చిచ్ఛక్త్యాత్మకుడైన శివుడు సృష్టి జేయ సొకల్పించు కొని చిచ్ఛక్తిని విస్తరింపజేసి తానందు ప్రవిష్ట మానుడై శివ, శక్తి, సదాశివ, ఈశ్వర, శుద్ధవిద్యాయనుగి శుద్ధతత్వములను, మాయా, కలా, అశుద్ధవిద్యా, రాగ, కాల, నియతి, పురుష, యను శుద్ధా శుద్ధ తత్వములను, ప్రకృతి, బుద్ధి, అహంకార, మనస్సులను అంతఃకరణ పంచ జ్ఞానేంద్రియ, పంచ కర్మేంద్రియ పంచ తన్మాత్రలు, పంచ భూతములను, ఇరువది నాలుగు అశుద్ధ తత్వములను మొత్తము ౩౬ శివ తత్వములను నిర్మించెను ఈ ౩౬ తత్వములచే కూడినదే చరాచరాత్మక ప్రపంచము. ఇది శివునికన్న భిన్నమైనది గాదు. ఇది శివుని వలెనే సత్యమైనది. ఈ తత్వము లందు మార్పులు గలుగుచుండును గాని నాశము గలుగదు.

౧౪ శివసృష్టి:— శివునకు సృష్టింప బడిన ప్రపంచమునకు వస్తుతః అభేదము వ్యక్తితః భేదము సూచింప బడును. అనగా బంగారము చేతనే సొమ్ములు బంగారము యొక్క వికారములే కాని అన్యము కానట్లు, ప్రపంచము శివస్వరూపమనియే వీరశైవులు భావించు చున్నారు. లేనిది పుట్టచనియు సమస్తము బీజరూపముగ శివునియందు అడగియున్నదనియు వీరి అభిప్రాయము.

౧౫ శివకర్మలు:— వీరశైవులు ప్రాకృత కర్మోపాసకులు గారు. అనగా స్వర్గార్ధ్యల్యనుఖ ప్రదములైన అగ్నిష్టోమాది కర్మలనాచ రింపకు లింగాచారాది పుతి కర్మలనే శివాచార బుద్ధిచే జేయుచుందురు. వీరశైవునకు శివాచార

రూప శివయోగము శివజ్ఞానము రెండును ముఖ్యమైనవి యోగము లేని జ్ఞానము, జ్ఞానముగలుగని యోగము రెండును వ్యర్థములు

౧౩ లింగము:— “లింగమయతీతి లింగం” ఏవరశివబ్రహ్మము నగు సుస్తయు లయంచి మరల పుట్టు చున్నదో అదియే లింగము అనగా చరాచరాత్మిక విశ్వమే లింగమని తెలియ వలెను. లింగ బాహ్యము ఏమియు లేకు. కనుక అట్టి విశ్వమను శివలింగమే వీరశైవులకు పూజనీయమైనది ఈవర శివలింగమనే వేదములు ఉపనిషత్తులు ఆగమములు పురాణములు పూజకు యోగ్యమని బోధించుచున్నవి. బ్రహ్మరులు పూజించుచున్నారు. కనుక లింగ పూజ సనాతనత్వము సిద్ధించుచున్నది.

౧౪ లింగధారణము:— వీరశైవులు సర్వకాలావస్థల యందు గురుదత్త లింగమును శరీరముపై ధరి తురు లింగధారణమే వీరధర్మము ఆ లింగమును త్రికాలములందు కరపీఠమునందు మాత్రమే పూజితురు. స్థావరలింగ పూజను లను వీరశైవులు నిషేధితురు లింగ వారణయుక్త లింగార్చనమే వీరశైవధర్మము.

౧౫ లింగాంగ సామరస్యము:— అంగమే జీవుడు, లింగమే శివుడు ఈరెండిటి ఐక్యసాబాధమే లింగాంగ సామరస్యము. అనగాజీవుడు శివస్వరూపు డైనను అజ్ఞానమును మాయా శక్తి చేతి ఆవరింపబడి దేహమే నేనని తెలిసి నుఖ దుఃఖములకు తాపత్రయములకు లోబడి తననిజస్వరూపము మరచి యుండి జీవ త్వముపొందును. గురుముఖమువల్లతననిజజ్ఞానము గలిగినంతనే జీవగుణముల బాసి “అహంశివోహం”యను ధృఢనిశ్చయ మనస్కుడై శివైక్యము పొందును. ఇదియే శివజీవైక్యము. ఇదియేవీరశైవుల సిద్ధాంత రహస్యము.

౧౬ శివదీక్షా:— వీరశైవులకు గురుప్రనాశ్ర యించుట, తన్ములముగ అజ్ఞాననాశనము గావించుకొని జ్ఞానమును ప్రాప్తిచు కొనుట యనునదే దీక్షా సంస్కార మనబడుచున్నది అట్టిగురుకారుణ్యము గాకున్న లింగపూజాదులు నిరర్థకమగుచున్నవి. వీరశైవులందు ఈ జ్ఞానైకదీక్షను బొందుటయందు లింగధారణ లింగార్చనాది శివ కర్మలయందు స్త్రీ పురుషులిద్దరికి సమానాధికారము గలదు.

౧౭ అష్టావరణములు:— గురు, లింగ, జంగమ, భూతి, రుద్రాక్ష, మంత్ర, తీర్థ, ప్రసాదములను నవే అష్టావరణములు ఇవిగలవాడే వీరశైవుడు.

౨౧ పంచాచారములు:— మనోబుద్ధిచిత్తాహంకారములను కుదుర్చు
మాగములు.

౧ లింగాచారము. శివదీక్షనుపొంది ఓంకారాత్మకమైన లింగమును
పూజించుట లింగమును తనప్రాణముగా భావించుట.

౨ సదాచారము. ఎల్లప్పుడు శుచిహృత్తుడై పవిత్రమనో భావముతో
వర్తించుట.

౩ శివాచారము. శివుని యందే ఐక్యమగుట. శివేతర దేవతలను
పూజించకుండుట

౪ గణాచారము. కుల శీలములను పాలించుట.

౫ భృత్యాచారము. గురు లింగ జంగమాను లును భక్తి, లింగాంగు
లును అనురక్తి, దుర్గుణములుండు విరక్తి, సమస్త ప్రాణి సమూ
హమునందు అనురక్తి గలిగియుండుట.

ఈ పంచాచారముల ప్రతి పీఠశైవుడు తనకర్తవ్యముని ఆచరించును.
లింగైక్యమును గావించు ౬ మేల్లే షట్స్థలములు. ప్రతిపీఠశైవుడు కర్మ
జ్ఞానోభయాత్మకమైన ఆరు స్థలములను బొంది మోక్షమును లింగైక్యమును
పొందవలెను. లేకున్న జన్మ సార్థకము గాకుండును.

ఈ ప్రకారము శాస్త్రానుభవ వేద్యమైన శైవతత్వము నానేర్చినంతవరకు
పర్వజన సుగ్రాహ్యము గావలయునను తలంపుతో కృషి జేసి సమకూర్చినాడను.
ఈ సందర్భమున బ్రహ్మశ్రీ కావ్యతీర్థాది బిరుదాంకితులైన చివరమతము వీరభద్ర
శర్మ గారు ౩-4 ప్రకరణములు పరిశీలించి ప్రకటనార్హతను తెలిపి నందుల
కెంతయు కృతజ్ఞుడను. “ పంచాక్షరీ ” ముద్రణాలయమువారు అచ్చుతప్పుల
దిద్దుటలో ఎంతయో కృషి జేసి యుండిరి. వారికి గూడ నాకృతజ్ఞతనుదెలుపుచు,
శైవ మహా జనులు ఈ గ్రంథమును లెస్సగ ఆదరింతురని విశ్వసించుచు
విరమించుచున్నాను.

డాక్టర్. కె. యమ్. రుద్రప్ప,

చుడీ బజారు, హైదరాబాద్ ద.

విషయ సూచిక .

౧ ఆగమ పరిజ్ఞానము ౧

మోక్ష శాస్త్రము.	౨
నేదములు.	౫
ఉపనిషత్తులు.	౬
ఆగమములు	౭
ఆగమములు స్వరూపము	౧౦
శివాగమములు వైదికములు	౧౪
శివాగమములు.	౧౫
ఆగమబోధ.	౧౮
ఆగమ సిద్ధాంతము.	౨౪

౨ వీర శైవము ౨౯

పాశుపతము.	౩౨
వడ్డర్పనములు.	౩౫
శైవమత సప్త సోపానములు.	౩౭
శైవ భేదనిరూపణము.	౩౯
శైవ భేదములు	౪౦
సామాన్య శైవము.	౪౧
మిశ్ర శైవము.	౪౨
శుద్ధ శైవము.	౪౩
వీర శైవము.	౪౬
వీర శైవ భేదములు.	౪౬
సామాన్య వీర శైవ లక్షణములు.	౪౭
విశేష వీర శైవ లక్షణము.	౪౮
నిరాభార వీర శైవ లక్షణములు	౪౮
వీర శైవ ముఖోత్కర్ష.	౪౯

౩ శివ తత్వము. ౫౩

శివతత్వ స్వరూపము.	౫౪
శివుడే ఓంకారస్వరూపుడు.	౫౯
శివ సర్వాత్మకత్వము.	౬౦
శివుడే బ్రహ్మము.	౬౫
శివాధిక్యము.	౬౮
శివుడే జగత్కారణుడు.	౭౫
శివుడే పూజనీయుడు.	౮౩
శివశక్తి విశిష్టత్వము.	౮౭
శివపురుషత్వము.	౯౨
శివస్వప్తి	౯౩
శివగణోత్పత్తి	౯౯
శివుడే పశుపతి.	౧౦౨
శివ స్తుతి.	౧౦౫

౪ లింగ తత్వము. ౧౧౭

లింగశబ్దార్థము.	౧౧౭
శివలింగ స్వరూపలక్షణము.	౧౧౯
ఓంకారమే శివలింగము.	౧౨౧
శివలింగ పరబ్రహ్మత్వము.	౧౨౨
లింగధారణ ప్రతిపాదనము.	౧౨౩
లింగధారణార్చనసనాతనత్వము	౧౨౪
త్రిలింగ స్వరూపము.	౧౨౭
త్రివిధలింగధారణము.	౧౨౮
స్థూలలింగము.	౧౨౯
లింగధారణ స్థలములు.	౧౩౦
బాహ్య లింగార్చనక్రమము.	౧౩౧
ప్రాణలింగము.	౧౩౨

అంత్యంగము.	౧౫౪
భావలింగము.	౧౫౮
కరపీఠార్చనము.	౧౫౯
లింగపూజఫలాఫలములు.	౧౬౧

గీ శివ యోగము. ౧౬౫

శివ యోగాంగములు.	౧౬౭
జ్ఞానమార్గము.	౧౬౮
భక్తిమార్గము.	౧౬౮
కర్మమార్గము.	౧౬౯
ధ్యానమార్గము.	౧౭౦
శివజ్ఞానము.	౧౭౨
తత్త్వవివేచనము.	౧౭౮
జీవస్వరూపము.	౧౮౧
ఆత్మానాత్మనివేకము.	౧౮౭
శివభక్తి	౧౯౧
శివ కర్మ	౧౯౪

౬ శివదీక్ష ౨౦౧

త్రీవిధ దీక్ష	౨౦౪
దీక్షాహీనత్వము.	౨౦౭
జాతిభేద రాహిత్యము	౨౦౯
అత్యాశ్రమత్వము.	౨౧౭
పంచసూచక రాహిత్యము	౨౧౯
పునర్జన్మరాహిత్యము	౨౨౨
దహన్ శాస్త్రతర్పణాదుల నిరసనము	౨౨౪
౭ అష్టావరణములు. ౨౨౫	
౧ గురువు.	౨౨౬
గురుస్వరూపము.	౨౨౭

త్రీవిధ గురులక్షణము.	౨౩౧
శ్రీగురుస్తోత్రము.	౨౩౩
౨ లింగము.	౨౩౩
౩ జంగమ.	౨౩౪
౪ భస్మము	౨౩౭
త్రిపుండ్రధారణమహాత్మ్యము	౨౪౧
గీ రుద్రాక్ష ధారణము.	౨౪౫
౬ మంత్రము.	౨౪౬
శివమంత్రము.	౨౫౦
ప్రణవముయొక్క మహిమ.	౨౫౨
౭ పాదోక మహాత్మ్యము.	౨౫౭
౮ ప్రసాదము	౨౫౮
౯ పంచాచారములు.	౨౬౧
౧ లింగాచారము	౨౬౧
౨ సదాచారము	౨౬౨
౩ శివాచారము	౨౬౩
౪ గణాచారము	౨౬౩
గీ భృత్యాచారము	౨౬౪
వీరశైవుని నామాన్యధర్మములు	౨౬౫
సదాచారములు.	౨౬౬
అన్యదేవతార్చన నిరసనము.	౨౭౦
మూర్త్యుపాసనా నిషేధము	౨౭౩
విగ్రహారాధన నిషేధము	౨౭౫
భవి	౨౭౬
అర్చశిఖాధారణ నిషేధము	౨౮౦
౯ లింగాంగసామరస్యము	౨౮౧
నిర్వాణమట్కమ్	౨౮౫
లింగాంగసామరస్యము	౨౮౬
గురుశిష్యుల సంవాదము.	౨౮౬

౧౦ షట్స్థలములు. ౩౦౫		అంగఐక్యస్థలము.	౩౧౯
షట్స్థలస్వరూప నిరూపణము	౩౦౫	లింగభక్తస్థలము.	౩౨౦
షట్స్థల సామాన్యలక్షణము	౩౦౮	లింగ మాహేశ్వరస్థలము	౩౨౩
అంగభక్తస్థలము.	౩౦౯	లింగ ప్రసాది స్థలము.	౩౨౭
" మాహేశ్వరస్థలము.	౩౧౨	లింగ ప్రాణలింగస్థలము	౩౨౯
" ప్రసాదిస్థలము	౩౧౪	లింగ శరణ స్థలము	౩౩౧
" ప్రాణలింగస్థలము	౩౧౬	లింగైక్యస్థలము.	౩౩౪
" శరణ స్థలము	౩౧౮		

“పంచాక్షరీ” (ప్రింటింగ్ వర్క్స్) మహారాజగంజ్, హైదరాబాద్ డ.

ఓమ్

శ్రీ శివాయ నమః

శ్రీ వీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి.

ఆగమ పరిజ్ఞానము

మొదటి ప్రకరణము.

శ్లో॥ యద్భృహ్మ ప్రవదంతి విద్ధి మతయ సుర్వాంతరస్థం శివం
యస్మాజ్జాత మనేకతత్వ నిచయం యస్మిన్మునర్హీయతే
యేనేదం ప్రతిబింబితం బహుతరం విశ్వం జగన్స్థీయతే
తత్తత్వం సతతం భజేఽమృతమయం తేజోమయం చిన్మయం॥

సమశ్శివాయ గురవే గురవే శివరూపిణే

శివలింగాయ గురవే శివాయ గురవే నమః ॥

శ్లో॥ వందే శంభు ఉమాపతిం సురగురుం వందే జగత్కారణం
వందే పన్నగ భూషణం మృగధరం వందే పశూనాం పతిం
వందే సూర్య శశాంక వహ్ని నయనం వందే ముకుంద ప్రియం
వందే భక్త జనాశ్రయంచ వరదం వందే శివం శంకరం ॥

వీరశైవము ఉత్కృష్టమైనశైవమతము. ఇదిశైవమత ముగ్ధనము నందు జనించిన నవసీతమని కూడ జెప్ప వచ్చును. ఈమతము శివసాంప్రదాయము ననుసరించి నది. ఈమతము నందు ప్రాముఖ్యముగ శివజీవైక్య సంధానము గలుగ జేయు నట్టి మార్గములే బోధింపబడినవి. సంసారవిషయసుఖభోగములు తుచ్ఛములుగా నెంచబడినందున కామాది వికారములు జీవుని సంసారార్థమునందే త్రోయునట్టి వని చెలిసి, ఈలెల్ల సుఖముల నిచ్చునట్టి కామ్య కర్మల నాశ్రయించక శాశ్వతానందమును గలుగ జేయు శివసాన్నిధ్యమునే వీరశైవులన్వాదించిరి. ఇట్టిపశు పాశ నివృత్తి గలుగ జేయునట్టి శాస్త్రము అతిదుర్లభమైనందున శివుడు ఆగమ రూపకములుగ పార్వతీ దేవికి బోధించి యున్నాడు. తచ్చివ సాంప్రదాయక శాస్త్రములు శివాగమములనియే పరిగణింప బడుచున్నవి. ఆ ఆగమముల యొక్క పరిజ్ఞానమే సమస్తశైవ సాంప్రదాయకులచే విచారణీయమైనది.

మోక్ష శాస్త్రము.

సామాన్యముగ నేవస్తువు యొక్క గుణ ధర్మముల లేక స్వభావ నియమముల వ్యవస్థితి మరియు పూర్ణ వివేచనమే ఆ వస్తువు యొక్క శాస్త్ర మనబడును. శరీరశాస్త్రమనగ శరీరము యొక్క ఉత్పత్తి స్థితిలయ రచనా వివరము. అనగా ఆరోగ్య అనారోగ్యాదుల వివేచనము. మానవ శాస్త్రమనగ మనస్సు యొక్క గుణధర్మముల మరియు మనస్సుయొక్క అహంకారము, స్మరణశక్తి, బుద్ధిశక్తి, భావనాశక్తి, సంకల్పశక్తి, మొదలైనవాని జాగ్రత్తస్వప్న సుషుప్తులయు, సమాధి అవస్థల యొక్కయు, వ్యవస్థిత వివేచనము. అదేరీతి ఆత్మయొక్క మూల స్వరూపము, స్వభావము, అజ్ఞాన వశమున ఆతనికి బంధము. జ్ఞానము వలన ఆతనికి ముక్తి ముక్తిని బొందు సాధనమార్గము. ఈసంబంధముగల అనుభవపూర్ణ వివేచనమే అధ్యాత్మ శాస్త్రమన బడును. మోక్ష ప్రాప్తియే ఈ శాస్త్రము యొక్క ఇష్టధ్యేయమై యున్నందున దీనిని మోక్ష శాస్త్రమని కూడ యందురు. వేదముల యొక్క అంత్యభాగమైన ఉపనిషత్తులందు ఈ శాస్త్రము ప్రతిపాదింప బడి యున్నందున దీనికి వేదాంత శాస్త్రమని కూడ సార్థక నామము గలదు.

శైవాగమ శాస్త్రజ్ఞులు ఈవేదాంత నామక అధ్యాత్మ శాస్త్రమునే షట్స్థల శాస్త్రమని యందురు. సాధకుడు భక్తస్థితినుండి ముక్తస్థితికి జెందువరకు ఆరు స్థలములు గలవని శాస్త్రజ్ఞులు భావించిరి. ఈ ఆరు స్థలములు లేక అవస్థలే షట్ స్థలములన బడును. కనుక షట్స్థల శాస్త్రమనగ ఆరుమెట్లు గల అధ్యాత్మ శాస్త్రము.

ఇక మోక్షశాస్త్రమనేమి? దాని మహత్వమేమి? విచారించుట అత్యవశ్యకము. మనము మననావరించుకొని యున్న సృష్టి జడము చేతనము యని రెండు భాగములుగా విభాగింప వచ్చును. జడసృష్టి స్వసంవేదరహితమైనందున దానికేవిధమైన ఎరుక అనగఎచ్చరిక లేకయున్నందున దానికి బంధమోక్షములు రెండు సమానమే. ఐనను చేతన సృష్టి విచారము జేయు నప్పుడు మాత్రము బంధము మోక్షము యను సంగతులను మనము విమర్శింప వలసి వచ్చును. “నేను ఉన్నాను” అను ఎరుకయే సందేహముల యొక్కయు జ్ఞానముయొక్కయు మూలాధారము. సమస్త జ్ఞానమునకు అనుభవ సర్వస్వమునకు మూలభూతమైన ఎరుకను దీసివేసిన జ్ఞానమునకు అధవా అనుభవమునకు ముందు అవలంబ

నము లేక ఆశ్రయము మిగిలి యుండదు. “నేనుడన్నాను” ఈ వాక్యములోని “నేను” అను వ్యక్తి యొక్క యదార్థ స్వరూపమును తెలిసికొని ఆ తెలివి నే స్థిరము చేసుకొని ఆ తెలివి ప్రకారమే ఆచరించు చుండుట ఆత్మజ్ఞాన ఆధ్యాత్మిక ఆచరణములన బడును. తననుతాను తెలిసిననే తానుగురువగును. ఆత్మనిశ్చయ మునందే కైలాసము గలదు. “నేను” అను చిన్న శబ్దమునందు గూఢమై యున్న గహనార్థమును తెలుసు కొనుటయే జ్ఞానముయొక్క పరమావధి యనబడును. మన జ్ఞాన జీవనము “కోహం” నేనెవరు? యని ప్రారంభమై “సోహం” అతడేనేను అనగా ఆత్మగాక దేహధారిని నేనుగాను అనువరకు ముగియును. ఇట్టిజ్ఞానమును గలిగించు శాస్త్రమే అధ్యాత్మ శాస్త్రమనబడును. ఆత్మను సంబంధించినదగుట వలన అధ్యాత్మ శాస్త్రమనబడును. మోక్షపరిణామియు, మోక్ష పర్యవసాయి యైనందున మోక్ష శాస్త్రమన బడును.

సామాన్యముగ “నేను” అనగానే ప్రతివానికి తన పాంచభౌతిక దేహము యొక్క బోధయే యగుచున్నది. కాని విచారాంతము నందు ఈ పాంచభౌతిక దేహముగాని దేహధారక ప్రాణముగాని సంకల్పవికల్పాత్మక మనస్సుగాని, వ్యవ సాయాత్మక వాసనాత్మిక బుద్ధిగాని “నేనుగాను” “నేను ఇవియన్నిటిని మిరిస చిద్రూపసాక్షి నై యున్నాను” అను తెలివి గలుగును. ఈ తెలివియే ఆత్మజ్ఞానము దేహాదులే తాను అను కల్పన యుండు నంత వరకు మనుష్యునకు దుఃఖాదులు ద్వంద్వములు వదలవు. నేను దేహాదుల గాను. నేను కేవలము చిన్మయాత్మను అను తెలివి ధృఢమైన ఆతనికి దుఃఖము సంభవించదు. ఆతని ద్వంద్వములు ముట్టకుండును. ఊణికములైన బాల్యకౌమారాది మరియు జరా మరణాద్యవస్థ లకు లోబడి యున్న ఈ దేహమే తానని మనుష్యుడు వాడుకగ తెలియ చుండును. మరియు నేనల్పుడను, పాపిని, బద్ధుడను, అజ్ఞాని నని భావించు చుండును. అందు వలన అనేక కామవికారములచే పీడితుడౌచుండును. కాని నేను చిన్మయాత్ముడను, పూర్ణుడను, కామాతీతుడను, సుఖిని, అవ్యయుడను అనాదిని, నాకు జనన మరణాదులు లేవు. అను భావము ధృఢమై నంతనే తన యందు అంతరిక సమాధానము కుదురును. ఇట్టి వానినే జనుషార్థి లేక మోక్షసుఖార్థి యన వచ్చును. ఈపరమ సుఖ స్థితి కోరని వారెవరు? ఇది మానుష స్వాభావికేచ్ఛ యని తెలియ వలెను.

అర్థ శాస్త్రము, రాజనీతి శాస్త్రము, ఆయుర్వేదశాస్త్రము, సమాజ శాస్త్రములే మొదలైన వాటి వలన కేవలము క్షణభంగురమైన దోష యుక్త పరావలంబ విషయ సుఖమే ప్రాప్తమగును. కాని నిత్య నిర్దోష స్వతంత్రమైన ఆత్మసుఖము దొరకదు. ఈ బాహ్య సాధనములతో మనుష్యునకు పూర్ణతృప్తి దొరకుట అసాధ్యము. ఆతనికి అమృతత్వము లభించదు. స్త్రీ, సంపత్తు, రాజ్య భోగముల వలన నిజమైన ఆంతరిక సుఖతృప్తి తీరదు. కనుకనే అందరును ఆత్మసంతోక సుఖమును నిజమైన ఆనందమును గలుగ జేయ కంకణ బద్ధమై యున్న మోక్షశాస్త్రమునే ఆశ్రయించ వలసి వచ్చును. ఇందు చేతనే మోక్ష శాస్త్రము సర్వశాస్త్రముల శిరోభూషణమై యున్నది.

మోక్షము యొక్క ఉత్కృష్టచ్ఛయే ఈ శాస్త్రము యొక్క బీజము. ఇది మొదలు దివ్యదృష్టి గలిగిన ధీరులయందు మొలకలెత్తెను కేవల విషయ సుఖములు అవి స్వర్గ లోకము యొక్క సూక్ష్మ సుఖములైనను నశ్వరములు మరియు దోషయుక్తములైనవని యను జ్ఞానము మొదలు గలిగి అక్షయ సుఖ శోధన ప్రారంభమాయెను.

స్వర్గము మరియు మోక్షము వీటి కీడుమేలుల విచారము వేదముయొక్క అంత్య భాగములైన ఉపనిషత్తుల యందు కన్పట్టుచున్నది. యజ్ఞ యాగాది కర్మముల వలన స్తుతి స్తోత్రాదుల వలన వేరువేరు దేవతలను సంతోషింప జేసి ఇహపరసుఖములను లభింప జేయుటకే వేదములందు అధిక మహాత్మ్యము ఇవ్వ బడినది. ఐనను ఇట్టి సుఖములు క్షణభంగురములని వాటిని తుచ్ఛముగ నెంచి ఉపనిషత్కారులు అక్షయ సుఖమునే తమ గురిగా జేసుకొనిరి. యజ్ఞ యాగాదులు మరియు ఇష్టిపూర్త్యాది కర్మలు కొంత వరకు ఆయా పుణ్య కర్మపూర్తి యగు వరకు స్వర్గ వాసమును అనగా సుఖజీవనమును లభింప జేసినను అవి జరా మృత్యువుల తప్పించ నేరవు. ఐనను తపస్సు, శ్రద్ధ, బ్రహ్మచర్యము, ఏకాంతవాసము ఇవి సాధకుని తేజోమార్గము చేత అనగా జ్ఞానమార్గము చేత అమృత లోకమునకు తీసుకొని పోవును. అని ముండకోపనిషత్తు చాటుచున్నది. అపరా మరియు పరా విద్య కర్మమార్గము మరియు జ్ఞానమార్గము పితృయాగము మరియు దేవయాగము ఇట్లే ఉపనిషత్కారులు జేసిన భేదముకూడ స్వర్గ మరియు మోక్షములను రెండు మానవ ధ్యేయముల ననుసరించియే యున్నవి

వీటిలో అవరావిద్య మరియు సకామ కర్మ మార్గము ఇవి మనుష్యుని పితృ
యాన మార్గము నుండి హీనమైన స్వర్గ లోకమునకు తీసుకొని పోవును.
మరియు పరావిద్యయు, జ్ఞాన సహాయము చేత సాధకుని దేవయాన మార్గము
నుండి శ్రేష్ఠమైన అమృతమైన బ్రహ్మ లోకమునకు తీసుకొని పోవును అని
ఉపనిషత్తులలో ఋషులు స్పష్టముగా బోధించు చున్నారు. మన అత్యంతిక
ధ్యేయము స్వర్గము గాదు, మోక్షమే యని మొదలు నిర్ధారణ చేసుకొని
ముందుకు ఏకాంత వాసము, శ్రద్ధ, తపస్సు, బ్రహ్మచర్యము, ధ్యాన, యోగ,
నిష్కామ కర్మ, ఆత్మ జ్ఞానము, ఈ మొదలైనవియే దాని సాధనము అని
వారు నిర్ణయించిరి. ఇట్లు అక్షయ సుఖ శోధనము జేయు ఋషులు మునులు
ఆనేక చర్చలచేత, ధ్యానము చేత, ప్రయోగాంతరములచేత, స్ఫూర్తి చేత,
మరియు స్వానుభవము చేత, అంత్య నిశ్చయమును చేసిరి. ముందుకు గీతా
కారులు మరియు వీరశైవ నాంప్రదాయక మహావిచార పరులు, మోక్షమును
ఉపనిషత్కారుల ఆత్యంతిక ధ్యేయమును నట్లే యుంచి ఆ కాలము వరకు
ప్రతిపాదింప బడిన లేక ప్రచారమునకు వచ్చిన సమస్త అధ్యాత్మ మార్గముల
సమన్వయమును చేసి, వాటికి భక్తిభావము యొక్క ఒప్పిదమును కల్పించి
సర్వార్పణమును సులభసరళ సంపూర్ణ మరియు సమస్తలకు ముక్తద్వారమై
యున్న సాధన పథమును ఏర్పరచిరి.

ఈ అధ్యాత్మ శాస్త్రము సమస్తమునకు శ్రేష్ఠమైన మానవీధ్యేయ
మును తత్సాధనమైన విశిష్ట ఉపాసనా మార్గమును లోబరచుకొని యున్నది.
ఈ శాస్త్రమునకు శైవాగమములు ప్రత్యక్షముగ, మరియు వేదోపనిషత్తులు
అప్రత్యక్షముగ మూలాధారములై యున్నవి. హిందూ అధ్యాత్మ శాస్త్రము
నందు ఈ శైవాగమముల స్థానమును తెలియుట అవశ్యకము.

వేదములు.

హిందూ ధర్మమునందు వేదములే సమస్తమున కన్న హెచ్చు ప్రమాణభూత
గ్రంథములు స్వయం ప్రమాణములు స్వయం సిద్ధములని చెప్పట వాడుకగలదు.
వేద శబ్దార్థము జ్ఞానము, తెలివియని అగుచున్నది. వేదములు శబ్దరూపము

చేత సృష్టితోడనే ఉత్పన్నమైనవని ఇవి పురుషకృతము కానందున అపౌరుషేయములని కొందరి మతము. శుద్ధసత్త్వలైన కవి శ్రేష్ఠులు దేవదేవతలను మరియు అత్త పరమాత్ములను గురించి దైవీస్ఫురణము చేతనో లేక దైవోన్మాద స్థితియందుండు సనుచుచునంగో వ్రాసిన సత్కావ్యములని కొందరి మతము. ఆగమ జ్ఞానసంపన్నులైన వీరశైవులు వేదములు శివునియొక్క శ్వాస నిశ్వాసములనుండి వెడలినవనియే నమ్ముదురు. జ్ఞానము అనంతమైనందున వానిని బోధించు వేదములుకూడ అనంతములుగ ఉండవలయునని భావనగలదు. ఐనను సద్యః ఋక్-యజు-సామ మరియు అధర్వములను ఈ నాలుగు వేదములే ఉపలబ్ధమై యున్నవి. వీటియందుకూడ మొదటి మూడే మహాత్మ్యము గలవి. ఏలనన నాల్గవదైన అధర్వణ వేదము, యంత్ర, తంత్ర, మంత్ర, జారణ, మారణ, అభిచారాదులే మొదలైన సంగతులచే నిండియున్నదిని కొందరందురు. మొదటి మూడు వేదములకు త్రివిధావిద్య, వేదత్రయీ, లేక త్రయీ, యని యను పరిపాటి గలదు. వివిధదేవతల స్తుతిస్తోత్ర, యజ్ఞయాగాది కర్మములు మరియు వాటి విధివిధానము, యజ్ఞ మంత్రములు, మొదలైనవే ఈ మూడు వేదముల ముఖ్య విషయములు. వేదములయందు, బంగారపు రాశియందు మెరుయుచుండు వజ్రగోళములవలె మాత్రము అక్కడక్కడ అధ్యాత్మవిషయముక మంత్రములు కన్పట్టుచున్నవి.

ఉపనిషత్తులు.

నిజమైన అధ్యాత్మ శాస్త్రము ఉపనిషత్తుల యందు ప్రతిపాదింప బడినది. ఇవి వేదముల అంత్య భాగములైనను వీటియందు అధ్యాత్మ శాస్త్రము ఉపాసనా మార్గము ప్రధానముగా చెప్పబడినందున వీటికి ధార్మిక వాఙ్మయము నందు స్వతంత్ర స్థాన మివ్వబడినది. అందువలననే వేదోపనిషత్తులని ప్రత్యేకించు రూఢి ప్రచలితమై యున్నది. ఉపనిషత్తులు అనేకములై యున్నను, ఈశ, కేన, కఠ, ప్రశ్న, ముండక, మాండూక్య, ఐతరేయ, తైత్తిరీయ, ఛాందోగ్య, మరియు బృహదారణ్యకములను ఈ దశోపనిషత్తులే ముఖ్యములు మరియు ప్రమాణ భూతములని తెలియ బడినవి. ఆత్మనాత్మ విచారము, ఆత్మ స్వరూపము, మోక్షస్వరూపము, బ్రహ్మజ్ఞాన మార్గము, ఇవే విషయములు ముఖ్యముగ

ఉపనిషత్తులయందు చర్చింప బడినవి అందు వలన వేదములు, ఉపనిషత్తులు, క్రమముగ కర్మజ్ఞాన మార్గములను ప్రతిపాదించు నని చెప్ప వచ్చును. వేదము లందు గల కేవల కర్మమార్గమును, సకామ యజ్ఞ యాగాదులను తత్ఫలమైన స్వర్గాది భోగలోకములను ఉపనిషత్తులు హేయముగా జూచు చున్నవి. పశు వధకు కారణమైన యజ్ఞ యాగాదులను నిలుపుటకే జ్ఞాన మార్గము సహాయ మైనది. వేదోక్తానేక దేవతలకు యెట్టి మహత్వము నిష్పాక ఉపనిషత్తులు బ్రహ్మనే అధవా పరమాత్మునినే పరమ దైవతమని తమ ధ్యేయముగా జేసి కొని యున్నవి. సకామ కర్మమునకు బదులు నిష్కామ ఉపాసనను ముఖ్య ముగా జెప్పి “అకామ హతుడు” అనగ కామముల చేత వీడితుడు కాక యుండు జ్ఞాని పరమ బ్రహ్మనందమును పొందును, అని ఉపనిషత్కారులు విధా నము జేసి యున్నారు. మిత్ర వరుణ ఇంద్ర అగ్ని మరుద్గణాది నైదిక దేవతలకు ఉపనిషత్తులందు స్థలమే లేదనిన చెల్లును.

నిర్గుణ, నిరాకార, అనాది, అనంత, సర్వవ్యాపి, సచ్చిత్స్వరూపుడైన ఏక మేవ పరమాత్ముడే. సమస్తమునకు మూల వస్తువు. ఆతని ఇచ్ఛా మాత్రము చేతనే అనేకత్వము వనను తత్వతః అతడే ఎల్లెడల గలడు. ఓంకారాది ప్రతీ కముల చేత అతడుపాస్యడు. శ్రద్ధ, తపస్సు, ధ్యాన, ధారణసమాధి, ఏకాంత వాసము, బ్రహ్మచర్యము, ఇత్యాది సాధనములచేత చిత్తమును శుద్ధి చేసి దానిని పరమాత్ముని యందు ఏకాగ్రము చేసి చిత్త లయమును సాధించి జగనమరణరహిత బ్రహ్మైక్యమును పొందుటయే సమస్తమున కన్న శ్రేష్ఠమైన ధ్యేయమని ఉపనిషత్తులు ప్రతిపాదించు చున్నవి.

ఆగమములు.

ఇకముందు వేదోపనిషత్తుల పరంపరనే భోధించు మరియు వాటినుండి స్వల్ప ముగా వేరై యున్నను వాటికత్యంత అవిరోధి యనునట్లు ప్రతిపాదించు జ్ఞాన కర్మ ఉపాసనలను లోబరచుకొని ఆగమములు అస్తిత్వమును పొందినవి. తత్వజ్ఞాన ప్రతిపాదనముకన్న ఉపాసన క్రమములే వీటియందు అధిక విస్తారముగ చెప్ప బడినందున వీటిని తంత్రములని యనుటకూడా కలదు. ఈఆగమ గ్రంథ ములందు శైవాగమ, శాక్తాగమ, మరియు వైష్ణవాగమ లేక పాంచ రాత్రా

గమ యను మూడు ముఖ్యవిధములు గలవు. ఆయా ఆగమములందు క్త మైన ఇష్టదేవతలు అటులే విశిష్ట ఉపాసనాక్రమములు వీటిమూలముననే మూడు భేదములై యున్నవి. ఇదియేకాక నైదిక అనైదికములనియు, దక్షిణాచార వామాచారములనియు, మంచిచెడ్డ ఆచారములను జెప్పచున్న గ్రంథములును ఈ ఆగమములందు అంతర్భేదముగా గలవు ఐనను యిక్కడ మనకు ప్రస్తుతము నైదికములనబడు యిరువది యెనమిది శైవాగమములే విచారణకు యోగ్యమై యున్నవి.

ఆగమ మనగా జ్ఞానము, శాస్త్రము అని అర్థమవును. శైవాగమము లన్నను శివోక్త ఆగమములు అథవా పరతత్వమైన శివుని విషయమగు జ్ఞానశాస్త్రము. “ఆగమ” ఈ సంస్కృత శబ్దముల యర్థము “వచ్చిన” యని యున్నది. ఇక్కడ ఆగమ గ్రంథములనగ పరంపరమునుండి వచ్చిన శాస్త్రమని ఈ శబ్దముల అర్థమైయున్నది. అయినను “గమ” ఈ ధాతువు “గత్యర్థ”మై యున్నందున అది సంస్కృత వ్యాకరణ నియమముల ప్రకారము “జ్ఞాన”మను అర్థము నిచ్చుచున్నది దానికి “ఆ”యను ఉపపదమును కూర్చిన, పూర్ణజ్ఞానమని యగును “అప్రాక్తి రాగమస్యాపి” అపుని ఉక్తియే ఆగమమని పౌష్కరసంహిత వచనము గలదు. ఇక్కడ ఆపుడనగ పరశివుడని యర్థము. ఈ ఆగమములను తంత్రము అని కూడ అందురు. వేదాగమ, నిగమాగమ, శృతి, తంత్రములని సూక్ష్మాగమమునందు ఉల్లేఖనము గలదు. .

“తనతే విస్తార్యతే జ్ఞానం అనేనత్రాయతేచ ఇతి తంత్రమ్” ఈ శాస్త్రము చేత జ్ఞానము ప్రసారమై మనుష్యుని యొక్క ఉద్ధార మవుచున్నందున దీనికి తంత్రమనిపేరు, యని దీనికి నిరుక్తము చెప్పబడినది. కామికాగమము యొక్క తంత్రాంతర పటలమునందు.

తనోతి విపులానర్థాన్ తంత్రమంత్ర సమన్వితాన్

త్రాణంచ కురుతే యస్మాత్ తంత్రమిత్యభి ధీయతే॥

తంత్ర మంత్రరూప వాక్యగతములైన విశేషార్థములను వివరించునట్టి, శ్రవణమన నాది నిరతులను తరింపజేయునట్టి ఈ ఆగమ శాస్త్రమే తంత్రమని పిలువబడుచున్నది. యని వ్యాఖ్యగలదు. ఈ తంత్ర శాస్త్రమునకే సిద్ధాంత శాస్త్రమని శైవదర్శనమని ఆగమములని పర్యాయ నామములు గలవు. ఈ తంత్రములు

కొన్నిచోట్ల శ్రుతులనికూడ చెప్పబడినవి. “వైదికీ తాంత్రికీ చైవ ద్వివిధా శ్రుతి కీర్తితా” వైదిక తాంత్రికమును రెండువిధముల శ్రుతి ప్రసిద్ధమై యున్నది యని మనుస్మృతి భాష్యకారుల మతము.

వేదము ప్రతి పాదించు తత్వములను ఆనుభవ సిద్ధముజేయ సమర్థమై యున్న ఆచార విచారములను సాధనములను శివాగమములు బోధించు చున్నవి. ప్రసిద్ధ శైవసిద్ధాంతముడైన నీలకంఠుడను బ్రహ్మసూత్ర భాష్యకారుడు “వయం తు వేదశివాగమయోః భేదం నపశ్యామః” యని వేదములు శివాగమ ములు ఏకరూపమైనవి. వాటియందు ఏమిభేదములేదు యని స్పష్టముగ నుడివిరి.

ఇహపరములందు పరమ సుఖమును, నిత్యనిరంతర సుఖమును, అభవా ముక్తి లేక మోక్షమును పొందుటయే మనుష్యుని ముఖ్యధ్యేయమై యున్నది. దీనిని స్వానుభవము చేతనే నిశ్చయించి ఆస్థితిని పొందుటకు ఈ శివాగ మోక్త విశిష్టజ్ఞానమును వీరశైవులు ప్రతిపాదించిరి. విశిష్ట సాధన మార్గము నను సరించి తద్విశిష్ట సాంప్రదాయాను సారముగనే నడచిరి. వీరశైవుల తత్వజ్ఞానము విచారము, ఆచారము, నీతినియమము వీటినన్నిటిని కలిగించినవారు శైవా గమములనుండి తిలప్రమాణమైన అటుయిటు కదలినట్లు కన్పించదు. వారుచెప్పిన ప్రత్యేక ముఖ్యసంగతిని ఆగమములయందు తీసి చూపించ వచ్చును. ఆగమ ముల యందు వేదములో లేని వేద సమ్మతమైన కొన్ని సంగతులు క్వచిత్ మార్పులు గలిగినను అవి కలియుగమునకు సరిపోవునట్లు చేయబడిన ఏర్పా టులుగాని వేదబాహ్య సంగతులు గావు యని ఆగమ మరియు ఆగమ భాష్య కారుల అభిప్రాయమై యున్నది శైవసిద్ధాంత పరిభాషయందు, “శ్రూయతే హి వేదసారః శివాగమః” యను వాక్య మీ అభిప్రాయమునే చెప్పుచున్నది. ఇట్టి మార్పులు ప్రత్యేక ధర్మాచారమునందు పూర్వము అయినవి. మరియు ముందు కూడ గావలసినవై యున్నవి. ఇట్లు మార్పులు గలుగుటయే జీవత్ ధర్మము యొక్క లక్షణమని చెప్పవచ్చును.

కృతే శృత్యుక్తా ఆచారా స్తైతీతాయాం స్మృతి సంభవాః

ద్వాపరే తు పురాణోక్తాః కథా ఆగమ సమ్మతాః॥

యని శక్త్యాగమ శ్లోకముకూడ ఈ అభిప్రాయమునకే సాక్షియై యున్నది.

ఆగమములు స్వతః ప్రామాణ్యములు.

సిద్ధాంత శిఖామణియందు శ్రీరేణుకాచార్యులవారు అగస్త్య మునిచంద్రునకు వీరశైవ సిద్ధాంతముల బోధించునప్పుడు సిద్ధాంతమనునదే శివాగమ మనియు శివజ్ఞానకరమైనది వేదసమ్మతమైనది యని బోధించియున్నారు.

“సాంఖ్యం యోగః సాంచరాత్రం వేదాః పాశుపతం తథా

ఏతాని మానభూతాని నోపమాన్యాని యుక్తిభిః॥

ఈ సాంఖ్యాది పంచవిధ సిద్ధాంతములకు వేదము ముఖ్య ప్రామాణ్యమై యున్నందున అవి ఎట్టి యుక్తుల చేతనైనను ఖండించబడవు.

వేదైకదేశ వర్తిత్యం శైవం వేదమయం మతం

వేదైకదేశ వర్తిభ్య స్సాంఖ్యాదిభ్యో మహమునే॥

సర్వవేదానుసారిత్వా చైవ తంత్రం విశిష్యతే

శైవతంత్ర మితి ప్రోక్తం సిద్ధాంతాఖ్యం శివోదితం॥

సర్వవేదాథాన రూపత్వాత్ప్రామాణ్యం వేదవత్సదా

ఆగమా బహుధాప్రోక్తా శ్శివేన పరమాత్మనా॥

ఈ పై నుదహరించిన ఐదు సిద్ధాంతములలో పాశుపతము ముఖ్యమైనది దానిలో శైవము వేదమయమైన మతము. ఇది శివునిచే చెప్పబడినందున సిద్ధాంత మనబడినది. ఈ సిద్ధాంతము ఆగమ రూపకముగ శివునినుండి వెల్లినందున వేదమునకు విరుద్ధముగ లేకున్నందున ఇది వేదమువలె ముఖ్యప్రామాణ్యముగ గణింపబడుచున్నది.

వేదధర్మాభిదాయిత్యా సిద్ధాంతాఖ్య శివాగమః

వేదబాహ్య విరోధిత్యా ద్వేదసమ్మత ఉచ్యతే॥

కనుక శివాగమములు సిద్ధాంతము లనబడుచున్నవి. అవి వేదధర్మములను సృష్టికరించు చున్నవి.

సిద్ధాంతాభ్యో మహతంత్రై కామికాద్యై శివోదితై

నిదిఃప్రముత్తరే భాగే వీరశైవ మతంపరం॥

ఈ సిద్ధాంతములను నామముగల కామికాది శివాగమ మహతంత్రముల యొక్క ఉత్తరభాగమునందు వీరశైవమతము వివరింప బడియున్నది. అనగా పూర్వభా

గమునందు శైవమతము యొక్క అనేక భేదముల వివరించి తుదకు వీరశైవ మతము చెప్పబడినది. మరియు నీలకంఠ బాష్యమునందు.

ఆగమానాంతు సర్వేషాం స్వతః ప్రామాణ్య ముచ్యతే

ఏకానత్రింశతౌ పునరుపదేశే సమాశ్రయః॥

కామికాద్యావాతులాంతాః శివేనోక్తా శ్శివాగమాః

ఈశాన వక్త్ర సంజాతా సాక్షాత్ప్రదేవస్యశూలినః॥

కామికాద్యాగమములు శివోదితములు, అందువలన అవి స్వతః ప్రామాణ్యములన బడినవి. అనగా ఇవి ఇతర ప్రామాణ్యముల నపేక్షింపవు ఆగమవిరుద్ధ ప్రామాణ్యవాక్యములచే ఇవి ఖండింప బడవని యర్థము. అందువలన ఆగమములు స్వతస్సిద్ధములు.

అష్టాదశ పురాణానాం కర్తా సత్యవతీ సుతః

కామికాది ప్రభేదానాం యథా దేవో మహేశ్వరః॥

ఆదికర్తా శివ సాక్షాత్ప్రచులపాణి రితి శ్మృతిః॥

సూత సం॥

అష్టాదశ పురాణములను రచించుటకు సత్యవతీ సుతుడైన వేదవ్యాసుడెట్లు కర్తయో అట్లు కామికాది ఆగమములకుకర్త సాక్షాత్ శివుడేననియు ఇది శ్మృతి వాక్యమనియు సాక్షాత్పురాణాంతర్గత సూతసంహితయందు విశేషింపబడినది.

అష్టాదశానా మేతానాం విద్యానాం భిన్నవత్త్వేనాం

ఆదికర్తా శివః సాక్షాత్ప్రచులపాణి రితి శ్మృతిః॥

సద్యోజాతేన ఋగ్వేదం వామదేవేన యాజుషం

అఘోరేణ తథా సామ పురుషేణ త్వఙ్మర్త్యం॥

ఈశానేన ముఖేనైవ కామికాద్యాగమాం స్రథా

జనయామాస విశ్వేశః సర్వసిద్ధిప్రదాయకః॥

ఇతి శ్మృతిః 1

అష్టాదశ విద్యలకు శివుడే ఆదికర్త యైనందున వేదాగమములకు కూడ శివుడే కర్తయని సిద్ధాంత మగుచున్నది. పరమ శివునియొక్క సద్యోజాత ముఖము నుండి ఋగ్వేదము, వామదేవ ముఖమునుండి యాజుర్వేదము, అఘోరముఖము నుండి సామవేదము, తత్పురుష ముఖమునుండి అథర్వణ వేదము, ఈశాన్యము ఖమునుండి కామికాది అష్టావింశత్యాగమములు పుట్టియున్నవి.

శివాగమస్తు ద్వివిధః శ్రౌతోఽశ్రౌతశ్చ సంస్మృతః

శృతిసారమయః శ్రౌతః స్వతంత్రస్తిత్వరో మతః॥

స్వతంత్రో దశభా పూర్వం తథా ష్టదశభా పునః

కామికాది ప్రశ్నేదేన సిద్ధః సిద్ధాంత సంస్థానః॥

శ్రుతిసారమయోఽన్యస్తు శతకోటిప్రవిస్తరః॥ వాయవీయ సం॥ అ. ౨౮

ఈ శివోదితశివాగమములు శ్రౌతములనియు అశ్రౌతములనియు రెండువిధములు. శ్రుతిసారమయములే శ్రౌతములు. స్వతంత్రములే అశ్రౌతములు. ఈస్వతంత్రాగమములు మొదలు షడిభాగములై తర్వాత యిరువదియెనమిది భాగములైనవి. అవే కామికాది ఆగమములు వాటినే సిద్ధాంతములనెదరు. ఇవియే వీరశైవులకు ప్రామాణ్యగ్రంథములు. శ్రౌతాగమములు శతకోటి భాగములై యున్నవి అవి వీరశైవులకు ప్రామాణ్యములు గావని యర్థము.

అథవా శివనిశ్వాస శ్రుతిభ్యస్తే శివాగమాః

అధికా శివవక్త్రేణ సాక్షాదేవ వినిర్గతాః॥

పరస్పరా విరుద్ధార్థాః శివోక్త నిగమాగమాః

అల్పబుద్ధిభి రన్యోన్య విరోధః పరికల్ప్యతే॥

క్రియాసారే॥

శివునియొక్క నిశ్వాసమునుండి వేదములు వెడలినవి. సాక్షాత్ శివునియొక్క ముఖమునుండియే శివాగమములు పార్వతికి ఉపదేశించ బడినవి. కనుక నిగమాగమములు ఘర్షణ విరుద్ధములుకావు అల్పబుద్ధిగలవారు వాటియందు విరోధత్వము. అభిప్రాయ భిన్నత్వము కల్పింతురుయని క్రియాసారమునందు వ్రాయబడినది. కనుక ఆగమ ప్రామాణ్యములు స్వతస్సిద్ధములని, సిద్ధమగు చున్నవి. ఇంతియేకాక శ్వాసోచ్ఛ్వాసములద్వారా వెడలినవేదములకు కొందరు తమతమ ఇష్టానుసారము భాష్యముల వ్రాసి పూర్వాభిప్రాయమును మాన్చివేసిరి, కాని శివోదిత ఆగమములు సరళభాషయందు స్పష్టముగా చెప్పబడినవి. వాటియందు కృత్రిమ కల్పితమునకు చోటులేదని స్పష్టముగా చెప్పవచ్చును. కనుక ఆగమ సిద్ధాంతములే ప్రాముఖ్య గ్రంథములు.

సుప్రసన్నేంద్రియగ్రామః సర్వజ్ఞ సర్వగోచరః

యోగయోగీశ్వర సాస్వమీ స్వతంత్రః పశుపాశహః॥

తస్యోక్తిః పారుషైః స్థూలైః ప్రమాదై ర్న ప్రబాధ్యతే
ప్రమాణ మేకం తద్వాక్యం తథ్య మిశ్వరభాషితం॥

తా॥ సర్వజ్ఞమూ ర్తియై స్వతంత్రుడై పశుపాశహరు డైనట్టి శివునియొక్క వదనమునుండి వెడలిన వాక్యములే శివాగమములు, కనుక అవి స్థూల పారుషేయ ప్రమాణవాక్యములచేత అబాధితములైనవి, మరియు స్వతః ప్రమాణములైనవి యని మతంగపారమేశ్వరాగమమునందు స్పష్టముగా చెప్పబడినది.

శివాగమేషు చాబద్వైతం బభాషె పరమేశ్వరః॥

శివుడు శివాగమములందు అద్వైతమును చెప్పెనని బ్రహ్మగీత యందును గలదు.

శ్రీకంఠేన శివేనోక్తాః శివాయై చ శివాగమాః

శివాశ్రితానాం కారుణ్యాత్ శ్రేయసా మేకకారణం॥ శివ పు॥

శివపురాణాంతర్గత వాయవీయసంహిత యందు ఉపమన్య ఋషియు శ్రీ కృష్ణునికి బోధించిన దేమనగా శివాగమములు శివాశ్రితులైన శివభక్తులకు శుభములు గలుగ జేయుటకై శివునిచే జెప్పబడినవి. కనుక అట్టి ఆగమోక్తులే శ్రేయస్సును గలిగించుట యందు సమర్థములు.

సాంఖ్యం యోగం పాశుపతం నోపహన్యాని యుక్తిభిః॥ మహా భా॥
పాశుపతమును బోధించు నట్టి శైవాగమములు యుక్తులచే బంధింపబడునవి కావని మహాభారతమునందు కూడ చెప్పబడినది. కనుక శివాగమములు స్వతఃప్రమాణములు అని యనేక శాస్త్రాధార యుక్తి ప్రయుక్తులచే సిద్ధ మగుచున్నది.

“సర్వవేదేషు యద్బ్రష్టం తత్సర్వం తు శివాగమే॥”

యను వీరాగమ ప్రమాణానుసారముగ వేదశాస్త్రము మరియు సిద్ధాంత శాస్త్రము ఈ రెండున్ను ఒకే అర్థమును పొలిపాదించు నంతటి వనియనుపండితులు యీ రెండింటికి ఒకేవిధమైన ప్రామాణ్యమును బోధించిరి.

కామికాది వాతూలాంత మైన సిద్ధాంతనామక మహాంత్రముయొక్క ఉత్తరభాగమునందు పరమపవిత్రమైన వీరశైవ మత స్వరూపము చెప్పు బడియున్నది యని పై సిద్ధాంతశిఖామణి యొక్క శ్లోకముచే సిద్ధ మగుచున్నది.

శివాగమములు వైదికములు.

శివాగమములు శ్రౌత, అశ్రౌత యని రెండువిధములు.—

“శ్రౌతాశ్రౌతవిభేదేన ద్వివిధా స్తు శివాగమాః॥”

యను వచనము గలదు. తాత్పర్య మేమనగా:-

శైవ, శాక్త, వైష్ణవ మొదలగువాటియందు కొన్నిటిని వైదికములని మరికొన్నిటిని అవైదికము లనియు పిలువనారంభించిరి. ఆ యా ఆగమములందు ఆచార విచారములు వేదసమ్మత, మరియు వేదబాహ్య మైనవి యని చెప్పటకే యిట్లు పేరులు పెట్టి రని యభిప్రాయము. ఐనను ఏ యొక్క ఆగమమందుగల ఆచార విచారములు వేద సమ్మతములుగ గలవో లేక వేదబాహ్యములుగ గలవో యిది నిశ్చయము జేయు టెట్లు? మరియు ఎవ్వరు? అవైదికములనబడు ఆగమములకుకూడ తత్త్వభాగమందు వైదికతత్త్వములే యను మాన్యతగల్గ జేసి, వైదికమైన పరమాత్మ సాయుజ్యమునే తమ ధ్యేయముగ జేసికొని యున్నారు? భేదము గలిగినది ఆచారముల యందును, సాధనమార్గములయందును గాని ధ్యేయమునందు గాదు. అందువలన యే ఆగమములు సామాన్యసీతికి విరుద్ధమైన మరియు హేయమైన ఆచారములను లేక సాధనమార్గములను ప్రతిపాదించుచున్నవో ఆ వామాచార ప్రతిపాదక ఆగమములు అవైదికములనియు, మరియు మిగిలిన దక్షిణాచారప్రతిపాదక ఆగమములు వైదికము లనియు జెప్పట సమంజసమై యున్నది.

ఇప్పుడు ఇక్కడ ప్రస్తుతమై యున్న వైదికము లను శైవాగమముల విచారమును జేయుపూర్వము ఆగమము, అథవా తంత్రశాస్త్రము ఎందుకు మరియు ఎట్లు అస్తిత్వములోనికి వచ్చియుండవచ్చును? జన సామాన్యమునకు మోక్షసాధన మార్గమును జూపించుటకే నని వ్రాయబడియున్న వనునది వేరే వేరే ఆగమములందు ఉక్తమైన ఉద్దేశము చేతనే వ్యక్త మవుచున్నది. ఉపనిషత్తులందున్నట్లు ఆగమములందు ఆధ్యాత్మిక విషయముల తత్త్వ చర్చయు విశేషముగ లేదు. ఉపనిషదుక్త తత్త్వములనుండి గృహీతములని తెలిసి తదనుసారముగ నిశ్చయింపబడిన ధ్యేయమైన మోక్షమును సాధించు సాధన

మార్గముల చర్చయు వాటియందు హేచ్ఛుగలదు. జన సామాన్య మందు ఆచరించుటకు యోగ్యమైన ఆచారములే వాటియందు చేర్చబడినవి. అందు వలననే సాధనమార్గములను హేచ్ఛు ప్రచారము జేయుటకే అవి అస్తిత్వ మును పొందిన వనునది స్పష్టమయినది.

వైదికులు తమ ఆచారములను సర్వులకు ముక్త ద్వారమును పెట్టి నట్లు కనుపడుటలేదు. ఏ యే జనాంగములతోడనే తమకు సంబంధము గలిగెనో వారందరు వైదికాచారములకు అధిక్యత లని వారు తెలిసికొ నలేదు. అదే రీతి జైపనిషదిక నిగుణా బ్రహ్మ ఉపాసనము సమస్తులకు సులభసాధ్య మైనది గాకుండెను. అందువలన వైదికాచార మరియు నిగు= ణోపాసన యివి రెండు యెవరికి శక్యము గాకుండెనో అట్టి బహుజన సమాజమునకు ముక్తియొక్క మార్గమును కల్పింపవలె నన్న, వైదికతత్వము లను విడువక వైదిక ధ్యేయమును ముట్టు సాధన మార్గమును కల్పించుట ఆవశ్యక మాయెను. ఈ ఉద్దేశ సాఫల్యమునకయి జాతి, పంథ, వయ, లింగ ముల నిర్బంధములేక సమస్తులకు అధికారము గలదని చాటుచు, సులభ భాషయందు వ్రాయబడిన ఆగమములు అస్తిత్వమందు వచ్చియున్నవి.

అవి వైదిక ధ్యేయమునే సగుణ ఈశ్వరుని భక్తిచేత మరియు తదను ర్బోధముతో నిణాయము జేయబడిన ఆచారముల చేత పొందుటకు అనువయి యున్నవి. సమస్త ఆగమములు ఉపనిషదుక్తమైన ముక్తిని తమ ముఖ్యధ్యే యముగ నుంచుకొని యున్నవి. వాటి మార్గము భుక్తి ముక్తి ప్రదాయక మైనది. సమస్త ఆగమములు పరమాత్మ, ఆత్మ, సృష్టిరచన మొదలైన విషయములపైన విస్తారముగ వివేచనముజేసి, ఈ సృష్టిని “మిథ్యా” యని యనక ఈశ్వరుని “మా యా శక్తి” యని బోధించు చున్నవి; ఇదియే శక్తి విశిష్టా ద్వైత మతము.

శివాగమములు.

“అష్టావింశతి తంత్రాణి మూలభేదాః ప్రకీర్తితాః॥”

మూలము ఆనగా: ఆగమముల యాద్యంతము, అట్టి మూలము ఇరువదియై నిమిది తంత్రము లాయె ననియు, మరియు—

ఈశానవక్త్రా) దూర్ధస్థాత్ జ్ఞానం యతామికాదికం
దశాష్టాదశ భేదేన శివరుద్రావతారకైః॥

శివుని ఈశానవక్త్రమునుండి వెడలిన జ్ఞానము, కామికాది దశాష్టాదశ (౨౮) ఆగమము లాయెను యని కామికాగమమునందు స్పష్టీకరింపబడినది. కనుక శివాగమములు యిరువదియైనిమిదే యనియు, ఆ ఆగమములే తంత్రముల నియు, శైవసిద్ధాంత సంహిత లనియు కూడ స్పష్టమగు చున్నది.

శివాగమవివరము.

కామికం యోగజం చింత్యం కారణం త్వజితం తథా
దీప్తం సూక్ష్మం సహస్రం చ ఆంశుమ త్సుప్రభేదకం॥
విజయం చైవ నిశ్వాసం స్వాయంభువ మథానలం
వీరం చ రౌరవం చైవ మాకుటం విమలం తథా॥
చంద్రజ్ఞానం చ బింబం చ ప్రోద్గీతం లలితం తథా॥
సిద్ధసంతాన శర్వోక్తం పారమేశ్వర మేవ చ
కిరణం వాతులం త్వేతా స్వప్తావినశతి సంహితాః॥

ఈ ఇరువదియైనిమిది శివాగమములే వీర శైవులకు ప్రమాణములు. ఆగమేతర గ్రంథములు శివాగమోక్త జ్ఞానమును ప్రతిపాదించు నట్టివనియిన వీర శైవులకు మానసియములు; లేకున్న అపామాణ్యములు.

కామికాది వాతూలాంతము ముఖ్యము ఇరువదియైనిమిది ఆగమములు గలవు. ఇదిగాకను ఉపాగమములు కూడ గలవు. ఇవికూడ వేదముల వలె అపౌరుషేయవాణి యనియే శైవుల నమ్మిక గలదు. ఇది దైవస్ఫూర్తి చేత నిర్మాణమైన శాస్త్రము. తత్వజ్ఞానమునకన్న ఆగమ గ్రంథము లందు సాధన విషయమే హెచ్చుగా గలదు. షరశివుడు తన విమర్శా శక్తిచేత ఈసృష్టిని మరియు తదంతర్గత భూతములను నిర్మించెను. ఇట్లు నిర్మించుచుండగ నుత్పన్నమైన మాయ వలన జీవుడు తన స్వజ్ఞానమును మరచి సరిసరి చక్రము నందు దుఃఖముచేత తిరుగుచుండును. అందువలన యీ పవిత్ర పూర్ణ సృష్టి యందు ఆతడు నివృత్తి మూలకమైన వైరాగ్య, భక్తి, జ్ఞాన, నిష్ఠామ కర్మ

ఈ సాధనముల చేత శివైక్యమును పొందు ప్రియత్నము చేయవలెను పరమ ధ్యేయమైన యీ శివైక్యమును పంచాచారపాలన, అష్టావరణము మొదలయిన వానితో సాధించవలెను; మరియు ఆ యా స్థలములందు యుండగ వట్టిస్థలములకు యోగ్యమైన ఆచారములను నిష్ఠచేత ఆచరించవలెను; అని యిట్లు శైవాగమములు ఉపదేశించుచున్నవి. అద్వైత తత్వజ్ఞానము, శివ సర్వోత్తమత్వము, శివైక్యమును ధ్యేయము; సర్వభావము చేత పరశివునికి సర్వార్పణము, ఇష్ట లింగ పూజ ద్వారా భ్యాస సాధన, నీతియు క్త సదాచరణ, ఇవే మొదలైనవి శైవాగమములందు గల ఉపదేశముల ముఖ్య లక్షణములు. ఈ శివాగమాచారముల చేతనే మనుష్యుడు జీవత్వమును వదిలి శివత్వమును పొందును; అట్టి శివ జీవైక్యరూప ముక్తియు శీఘ్రకాలమలోనే లభించును.

శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి శీఘ్రముక్తిప్రదాయకం
భగవన్నాసికోచ్ఛ్వానా త్సర్వే వేదా స్సముత్థితాః॥

అష్టావింశత్యాగమా స్తే వదనా దేవ నిర్గతాః
వేదోక్తమార్గతో ముక్తి స్తారతమ్యానుసారతః॥

తస్మా ద్వదనసంభూతా ఆగమా శీఘ్రముక్తిదాః
కర్మకాండయుతానాం తు శతజన్మని ముక్తిదాః॥

ఇట్టి శివ వదన సంభూతాగమ మార్గాలను వర్తనలకు మోక్షము శీఘ్రముగా సిద్ధించును; అనగా: అదే జన్మము నందే ప్రాప్తించును. కాని ఈశ్వర శ్వాసోద్గతములైన వేదమార్గాలను ననుసరించిన వారలకు తారతమ్యముగా అనేకజన్మముల తరువాత మోక్షము సిద్ధించును. ఇంతియే గాక వేదపూర్వ భాగమైన కర్మకాండ ప్రకారము కామ్యకర్మల అనగా: పశుకర్మల జేయు వారలకు నూరుజన్మలకు ముక్తి దొరకును. కనుక ఆగమమార్గాలను ననుసరించి శీఘ్రముగా ముక్తిని గలిగించుకొనుట శ్రేయస్కరము. కనుక శివాగమములు శివునిచే బోధించ బడిన వనియు, శివతత్వమును బోధించు సూత్రవనియు, ముక్తిసాధన మార్గప్రతిపాదకములనియు, సిద్ధాంతమగు చున్నది.

ఆగమబోధ.

- ౧ ఆగమములు తంత్రములని కూడ పిలువబడు చున్నవి. (వాతూలాభ్యే మహాతంత్రే) ఆవి ముఖ్యముగ సాధన విధానమునే చెప్పుచున్నవి
- ౨ శివాగమముయందు శివుడే ముఖ్య ఉపదేశకుడైయున్నాడు.
- ౩ సర్వలోకహితార్థమై, యోగులరక్షణార్థమై, సాధకుల హితార్థమై, పురుషార్థప్రసిద్ధికై శివుడు ఈ ఉపదేశములను చేసెనని స్పష్టమవుచున్నది.
- ౪ “భుక్తి ముక్తి ప్రదాయకం” యన్నట్లు భుక్తి ముక్తి యనురెండును మానవ ధ్యేయములనియే చెప్పబడినవి.
- ౫ ఆగమములు వేదముల మాహాత్మ్యమును శ్రేష్ఠత్వమును కొనియాడు చున్నవి.
- ౬ బౌద్ధ, సాగత, చార్వాక, జైన మరియు అర్హత యను వేదబాహ్యమైన మరియు శూన్యార్థక మంత్రముల నుపదేశించు మతముల ఊల్లేఖ కూడ పారమేశ్వరాగమమందు గలదు. దానియందే వీరశైవ, వైష్ణవ, శాక్త, సౌర, వినాయక, కాపాలికము లను వడ్డర్శనముల పేరులు కూడ గలవు. వీర శైవాది భేదములతో శైవము సప్తవిధమైనది; అనగా: అనాది శైవ, ఆది శైవ, అను శైవ, మహా శైవ, యోగ శైవ, జ్ఞాన శైవ మరియు వీర శైవ మను యీ యేడు భేదములు జాత్యనుక్రమముచేత జెప్పబడినవి. ఆచార భేదము వలన సూక్ష్మాగమము నందు సామాన్య, మిశ్ర. శుద్ధ మరియు వీర యను నాలుగు శైవ భేదములు చెప్పబడినవి.
- ౭ అన్యమతముల కన్న శైవమతమే శ్రేష్ఠము; శైవమతము కన్న వీర శైవ మతము ఉత్తమోత్తమము యని ఆగమ కారులు చెప్పి యున్నారు. శివుని యందు పూర్ణ విశ్వాసము భక్తి యుండ వలె ననియు, శివ నింద విసకూడ దనియు, శివ నిందకుల సంగము దోషమనియు, అన్య దేవ పూజకులందరు భవులనియు, భవుల సంగము చేయకూడ దనియు యీ ఆచారమును మీరిన తమనిష్ఠకు బాధ గలుగుననియు స్పష్టముగ జెప్పిరి.
- ౮ ఈ ఆగమములందు “శివుడు” నిష్కలుడు, పరమాత్ముడు, సూక్ష్ముడు, నిత్యుడు, అవ్యయుడు, సర్వ గతుడు, అనిందితుడు, అనౌపమ్యుడు, అప్ర

మాణుడు, అనామయుడు, కారణకారణుడు సచ్చిదానంద లక్షణుడు, స్వతఃసిద్ధుడు, నిరంజనుడు, శుద్ధుడు, నిర్మలుడు, నిర్గుణుడు, నిరుపాధికుడు, శరంజ్యోతి, సనాతనుడు, శాశ్వత పురుషుడు, వేద వేదాంత గోచరుడు యని వర్ణింపబడియున్నది.

లోకముల ఉత్పత్తికి కారణమైన మిగిలిన తత్వములను పుట్టించుట కయి పై లక్షణముల చేత యుక్తుడయిన శివుడు స్వేచ్ఛ చేత సంకల్పము చేసెను. అతని సహస్రాంశముచేత పరాశక్తియు, దాని సహస్రాంశము చేత ఆదిశక్తియు ఇటులే ముందు ఇచ్ఛాశక్తి, జ్ఞానశక్తి, క్రియాశక్తులు ఉత్పన్నము లాయెను. ఈ పంచశక్తులు నిష్కలము లైనందున శివ సృష్టి యనబడును. ముందు సదాశివతత్వము అథవా సాదాఖ్యతత్వము, దాని చేత ఐదుతత్వములు సకల నిష్కలము లయినవి; కొనకు మహేశతత్వము సకలమైనది. మహేశుడు విరాట్పురుషుడనవచ్చును; ఏల ననగా ఆతని కోట్స్యంశముచేత బ్రహ్మ, విష్ణు, సోమ, సూర్య, అగ్ని, వాయు మొదలైనవాని ఉత్పత్తి యైనది. మొత్తము తత్వములు ౩౬ లేక ౨౫ అని వివరము గలదు. పరశివుని ఒక్క యుద్ధాంశమునుండి ఈ సృష్టియు ఉత్పన్నమవుచున్నది. జీవుడు ఈ సృష్టియొక్క అంశంశుడు; ఇటు లొక్క దృష్టిచేత జీవుడు అత్యంత యున్నాడు. సకలుడై యున్నను వానియందు ఆత్మతత్వము నిష్కలమైయున్నది. దేహముగలదే సకలము. దేహవర్జితమే నిష్కలము. దేహాత్మత్వబుద్ధి మూలకమున మనుష్యజీవము దూళిమునందు మునుగుచుండును. అహంకార మరియు కర్మమలాదు లను పాశముచేత ముక్తుడై, “దేహవర్జిత నిష్కల ఆత్మనే నేను” అను భావనాయుక్తుడై ఆ స్థితిని అనుభవించుటయే జ్ఞాన మనబడును. జ్ఞానచక్షువుచేత అశరీరియైన ఆత్మను చూచుటయే పరమానుభవమని వర్ణింప బడినది. పాశ బద్ధుడై జీవుడు; పాశముక్తుడే సదాశివుడు అని ఆగమముల సిద్ధాంతమై యున్నది.

౯ ఇక ఈ పాశముచేత యీ కార్మిక మాయా మరియు ఆవరణములనుండి ముక్తు డవుటకు జీవునకు సాధనమేమి యను మహత్తరమైన ప్రశ్న గల్గును ముక్తికి అనుభవయుక్త సత్యజ్ఞానమే ముఖ్య సాధన మనుట యందు సంశ

యము లేదు. సగుణశివభక్తిచేత ఆ జ్ఞానము ప్రాప్తించవచ్చునని ఆగమజ్ఞుల మతము. నిరపేక్ష భక్తి, అనన్యపూజ, స్మరణ, కీర్తన, ధ్యాన ములయు భావపరిశీలనములే ముఖ్యవీరశైవ వ్రతములు. శివ భక్తి నాచరించవలెను. సద్గురువు శివభక్తుడు శివజ్ఞాని కూడ అయి యుండవలెను మునుఁడు ఈశ్వరభక్తుడై యుండవలయును. శేంకరుడు భక్త కాయము నందుండును. నవవిధ భక్తులందు ఆత్మ నివేదనమే అథవా ఆత్మార్పణమే అన్నిటిని మించినది. దేహదులను శివునకు సంపూర్ణముగ అర్పించుట భక్త పీఠాదు అన్నిటిని శివ ప్రసాద మని సేవించుట, సమస్త ఇంద్రియ క్రియలను శివసేవకై జేయుట, జపాదులను కూడ శివార్పణ భావముచే జేయుట ఇదియే సర్వార్పణ మన బడును. జ్ఞానము లేని యోగము, యోగము లేని జ్ఞానము వ్యర్థమని అగమకారులు నుడివిరి.

౧౦ ఈర్ష్య, పిశునత్వము, దంభ, రాగ, మాత్సర్య, కామ, క్రోధ, భయ, శోకాదులను వదిలి నిర్ద్వంద్వజ్ఞానవాడే సర్వజ్ఞుడగును. క్షమ, శాంతి, సంతోష, సత్య, అస్తేయ, బ్రహ్మచర్య, వైరాగ్య, సర్వ సంగ నివృత్తి, భూత దయ, అహింస, శమ, దమ, ఔదార్య, భక్తి, గురు శుశ్రూష, శివజ్ఞానము యివి సాధకుడు పాలించ దగినవి అని పారమేశ్వరాగమమునందు స్పష్టముగా జెప్పబడినది.

౧౧ సాధనములు: అగమ కారులు పరమాత్ముని “ఏక మేవ వ్రతీక ” మని లింగపూజను చెప్పుదురు. అటులే “ఓం నమశ్శివాయ ” యను మహాక్షరి (పంచాక్షరీ) మంత్రమును ఉపదేశించిరి లింగము శివుని వ్రతీకము; “తస్మాత్ లింగం షరం బ్రహ్మ” యనియు చెప్పబడినది

నాదరూప శివుడు మరియు బిందురూప శక్తియు కూడి యీ శివ లింగము శివ శక్త్యుభయార్థకమైనది. దీనిని పూజించవలెను; ధ్యానించవలెను. మరియు భక్తి ముక్తు పొందవలెను. లింగముయొక్క నిజ స్వరూపము జూచిన అది నిరామయము, నిరాకారము, నిర్గుణము, నిర్మలము, శివము, జ్యోతిర్మయము, నిరాలంబము, సర్వాధారము, సర్వకారణము, అనుపమము, కేవల సచ్చిదానంద లక్షణము; ఈ రీతిని సాక్షాత్

శివ ప్రతీకమైన లింగము ఇష్ట ప్రాణ భావ మని మూడువిధములైనది. గురువు బాహ్యపూజాది కర్మములకై అనుగ్రహించినదే ఇష్ట లింగము. ప్రాణమే లింగ మని భావించి ప్రాణమునందు లింగధ్యానమును జేయుటయే ప్రాణ లింగము. సాధకుడేలింగమునందు ధ్యానస్థుడై నందున ఆతని మనోవృత్తులు లయమగు చున్నవో అదే భావలింగము. ఈమూటిని ఏకభావముచేత పూజింపవలయును. భూతదయ, శివభక్తి, ఎల్లెడల శివదర్శనము, మరియు లింగ ధారణము ఈ నాలుగు “ముక్తిరేపా చతుర్విధా” యని పారమేశ్వరాగమము నందు వర్ణింప బడినవి. అంగలింగముల యందు సతిపతి న్యాయమే నిశ్చయము. కరతలమందే లింగమునుంచి పూజింప వలయును. అహింస, ఇగ్రిదియ జయము, సర్వ భూత దయ, తమ, ధ్యాన, తప, జ్ఞాన, సత్యము, ఈ ఎనిమిది విధములైన పుష్ప ముల చేతనే లింగము యొక్క మానసిక పూజ సలుప వలయునని ఆగమము లందు చెప్పబడినది. దీనిచే ఆగమకారుల ఉన్నతమైన ఆధ్యాత్మిక ధ్యేయము నిశ్చలమై కనబడుచున్నది.

౧౨ లింగము పరాత్పర శివుని పార్థివ ప్రతీకమై నట్లు “నమః శివాయ” అథవా “ఓంనమశ్శివాయ” యనుమంత్రమాత్రనివర్ణ ప్రతీకమై యున్నది. లింగము నందు మరియు మంత్రము నందు భేదము లేదు. లింగము పంచాక్షర మయము. పంచాక్షరము లింగమయము అను రెండు ప్రతీకముల ఐక్య భావము స్పష్టముగ వివరింప బడినది. (పారమేశ్వరాగమము శ్లో॥ ౧౦౧) ఈ ప్రణవ సహిత ప్రణవ రహిత మంత్రము వేదాగమములందు వివరింప బడి యున్నది. అటులే సమస్త ఫలదాయకమైనది. మననము త్రాణము యను ఈ రెండు ధర్మములు దాని యందుండి యున్నందున ఆశబ్దమునకు అథవా శబ్ద సముచ్చయము నకు మంత్రమని పేరుగలిగినది. మంత్ర ప్రయోగము చేత శివుడు స్వతః సన్ని హితుడగును. పవిత్ర స్థానమందు కూర్చుండి మంత్రమును నిర్మలము, నిశ్చలము అయిన మనస్సు చేత జపించ వలయును. మంత్ర జపము వాచిక, ఉపాంగ, మానస మని మూడు విధములైనది. మానస జపమే అన్నిటి కన్న శ్రేష్ఠ మని వేరె చెప్పబటావశ్యకము. ఇక లింగము తోడ వీభూతి రుద్రాక్షలే శైవ లాంఛనము లని తెలియ వలెను. లాంఛన మనగ బాహ్య చిహ్నము లేక గురుతు. లింగదీక్షాకాలమందు గురువు వీభూతి రుద్రాక్షలను

శిష్యున కనుగ్రహింప వలె నని సూక్ష్మాగమమునందు జెప్పబడినది.

౧౩ ఈ ఆగమము లందుదా హరించిన సాధన మార్గము లందు ఆయా సాధకుని విశిష్టప్రగతి మరియు లక్షణములను జూచి ఆగమకారులు ముఖ్యముగ భక్తి, మహేశ, ప్రసాది, ప్రాణలింగి, శరణ, ఐక్య, అను ఆరు స్థలముల కల్పించిరి. ఇవి అంగ స్థలములన బడును. వీటి వలెనే గురులింగ, ఆచార లింగ, ప్రసాదలింగ, చరలింగ, శివలింగ, మహాలింగమని ఆరు లింగస్థలములు గలవు. ఈస్థలముల భేదము ఈముందు వివరింపబడు సామాన్య లక్షణములచే గలిగినది. దేహాదుల అభిమానము వదిలినవాడు భక్తుడు, అమలచిత్తము గలవాడు మహేశుడు, శుద్ధ చిత్తుడైనవాడు ప్రసాదియు, జీవభ్రమవదలి లింగమే ఆత్మయని తెలిసిన వాడు ప్రాణలింగియు, శివతత్వము తెలిసి నిశ్చిత్తుడై ఆనందము ననుభవించువాడే శరణుడు, మరియు శివ జీవుల ఐక్యమనుభవించువాడే ఐక్యుడని సూక్ష్మాగమమునందు వర్ణన గలదు. మరియు పారమేశ్వరాగమము నందు గురు లింగ జంగమమును తారతమ్యము చేత పూజించు వాడే భక్తుడు. గురుశాసనము వలెనే లింగ జంగమ పూజ చేసి స్వమతాచార ప్రకారము ఆచరించు వాడే మహేశుడు. నిత్యజంగమ పూజ సల్పుచు, శివార్చిత వస్తువులను గ్రహించు వాడే ప్రసాదియు ప్రాణ లింగ శివ ఈ మూడు నేకమను ఏక బుద్ధి గల వాడే ప్రాణలింగి ఈషణత్రయముచేత ముక్తుడై ఏకాంత సేవియై శివ ధ్యాన నిరతుడైనవాడే శరణుడు. మరియు పూజాధ్యానాదుల అవశ్యకతయే లేక సోహంభావపూర్ణుడైనవాడే ఐక్యుడని వర్ణన గలదు. భక్తుడీయారు స్థలములను పొంది ఐక్యుడు కావలయునను నదే దీని యభిప్రాయమై యున్నది.

౧౪ వైదిక కర్మలు జేయుటకధికారము గలుగ వలయు ననిన ఉపనయనమెట్లావశ్యకమో అట్లే తంత్రములందు పూజాదిక్రియలు చేయవలె నన్ను దీక్షాసంస్కారమత్యావశ్యకమైనది. దీక్ష అవశ్యమైనందున దీక్ష ఇచ్చు గురువు అవశ్యుడు. దీక్షాక్రియ కర్మసంచయమును నాశనము గావించును.

“దీయతే లింగసంబంధః క్షీయతే కర్మ సంచయః ॥

సూక్ష్మ.

దీక్షవనవెంటనే పరమార్థ సాధనము ప్రారంభ మగును. ఇష్ట ప్రాణ భావ లింగములకు అన్వయించునట్లు క్రియా మాంత్రి వేదా యను మూడు దీక్షలు గలవు నాథకుని ధర్మజీవనమునందు దీక్ష, శీక్ష, అనుభవము అను మూడు మెట్లు

గలవు. పైనజెప్పినదేదీక్ష, ధర్మజ్ఞానమును శివజీవసంబంధ జ్ఞానమునుపొందుటయే శీక్ష; మరియు ముందు సాధనముచేతను, స్వప్రయత్నము చేతను ఆ జానము ననుభవించునదే అనుభావము; అని సూక్ష్మాగమభిప్రాయము.

సద్గురువు నిరహంకారి, సత్యవాది, శాంతుడు, దాంతుడు, నిర్మత్సరుడు, స్వదార మాత్ర నిరతుడు, అధీత వేద వేదాంగుడు, సంప్రదాయ విశేషజ్ఞుడు, ఇంగితజ్ఞుడు, ఆత్మజ్ఞుడు, సదాచారసంపన్నుడు, వాగ్వియు, శివతత్వబోధకుడు, గంభీరుడు మరియు కరుణాళుకు నయి యుండవలయు నని సంక్షేపముగ జెప్పవచ్చును. అట్టి గురువునే ఆశ్రయించి సాధకుడు మోక్షమార్గమును అవలంబించవలయును. శిష్యుడుకూడ సువిసీతుడు సుశాంతాత్ముడు నయి యుండి పునఃపునః శంకలను అడిగి సమాధానము జేసుకొనవలెను. దీక్ష పొందిన తరువాత గుర్వాజ్ఞ ప్రకారము నడువ వలెను. “గు”కార మనగా: అంధంతమస్సు; దానిని “రు”కార మను భాస్కరోదయము పారదోలుచున్నందున “గురు”వు మోక్షదాయకు డనబడుచున్నాడు. నేనె గురువునై అనన్య శరణాగతులయిన భక్తుల నుద్ధరించెదను; అని శివుడు సూక్ష్మాగమమునందు వచించియున్నాడు. అందువలన గురుసేవ, గుర్వాజ్ఞ పరిపాలన, గురుపూజ, గురుధ్యానములే అనన్య సాధన లనబడును. గురు కృప పరమాత్ముని కృప వలెనే మాహాత్మ్యము గలది గనుకనే ఆవశ్యకమై యున్నది.

౧గి సాధకునియందు విశిష్టజాతి, వణ, లింగ, వయ ఏటిని జూచుటకు కారణము లేదు. ఆతని గుణ, కర్మ, ఉద్దేశములు యోగ్యమైనజాలును. ఆతనికి ఆగమమార్గము ముక్తద్వారమైయున్నది.

శివజ్ఞానముచేత శూద్రాదులు సహా శివత్వమును పొందుదురు. ఎవడు శాంభవీదీక్షను పొందెనో ఆతని పూర్వ జాత్యాదులను లెక్కింప కూడదు. అని సూక్ష్మాగమముయొక్క ఆజ్ఞగలదు. (ష గి శ్లో॥ ౬౩, ౬౪) వీరశైవులు లింగధారణకన్న మొదలు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య అథవా శూద్రయను వేరవేర జాతి వారలైయున్నను, వారు (స్త్రీ, బాల, వృద్ధ, కంటి, గ్రుడ్డి వైశ్య, ఛండాల యను వారలయియున్నను, ఒకసారి లింగధారణ మైనంతనే వారందరు నారూపము గలవారలే యని పారమేశ్వరాగమము నందు (ప ౧) శ్లో॥ ౧౬, ౧౭) శివుని వచనము గలదు. ఈ వీర శైవ మతము సర్వాతీతమై

యున్నది దీనియందు స్త్రీపురుషభేదముగాని, వర్ణాశ్రమముల భేదముగాని, గణన చేయబడదు. (పార. ప. గీ శ్లో॥ ౪౧)

గురు లింగ జంగమ పాదోదక, ప్రసాద, వీభూతి, రుద్రాక్ష, మంత్ర యీ అష్టావరణముల చేత కూడిన శివ యోగులందఱు వీర మాహేశ్వరులు వీరియందు జాతిభేదము, లింగభేదము వీటిని యెంచకూడదు (పా. ప. గీ ౩, గీ ౪) ఇంతయేకాక లింగధారణమైనందున శివభక్తులకు అప్రాకృతత్వము కలిగి దృష్టి దోషాదులు, స్పర్శదోషాదులు నచ్చనువుచున్నవి. అట్టివారు భుజించి విడచిన ఉచ్ఛిష్టము కాదు. వారు భుజించిన పాత్రను గూడ కడుగకూడదు; యను మాటలుకూడ చెప్పబడినవి. జన్మ మరణాదుల ఆశౌచముకూడ లింగధారులకు తగులదు యని అదేతగమమునందు (గీ ౪, గీ ౫) ఉల్లేఖ గలదు. లింగధారులు తిథి, నక్షత్ర, యోగ, కరణ ఇత్యాదులను మన్నించకూడదు. సమస్తము శివమయ మని భావించుటయే వారికి మోక్షసాధనము.

ఆగమ సిద్ధాంతము.

వేదములు, ఆగమములు యని వాఙ్మయ దృష్టిచే విభాగింప బడుట నిజము. ఐనను వేదాగమములు ఏకార్థబోధకములే కాని ఉర్యామవాచకశబ్దములు మాత్రము గావు. రెండును ఈశ్వరప్రణీతము లయినందున స్వతఃప్రమాణములైనవి; అనగా: స్మృతీతిహాసపురాణములవలె ఏదోయొకవిషయమును ప్రతిపాదించునప్పుడు ఇతరవాక్యప్రమాణమును అపేక్షించవు. ఇదియేగాక ఎట్లు వేదములు స్వతః ప్రమాణములో అట్లే ఆగమములుకూడ స్వతః ప్రమాణములు విషయమును సిద్ధాంతీకరించుటయందు పరస్పరప్రమాణత్వము నపేక్షింపవు; అనగా: ఇవి రెండు అపౌరుషేయములేయని తెలియనలను వేదాగమములు ఏకార్థబోధకము లనబడు చున్నవే గాని అవి పరస్పరము ఆధారాధేయములుగావు. ఈ రెండింటికి శృతియను పేరుగలదు. ఈశ్వరుని యొక్క ఉపదేశమే శృతియనబడుచున్నది. ఇదియే సద్ధర్మస్వరూపమును దెలియుటకు ముఖ్య సాధన మయి యున్నది.

కామికాది వాతూలాంతమైన ౨౪ దిన్యంత్రములు సిద్ధాంత రూపములై యున్నవి. వీటి యందు జ్ఞాన, జ్ఞేయ, అనుష్ఠేయ, అధికారి, సాధన,

సాధ్యములను షట్పదార్థములయొక్క బోధయే ముఖ్యమైనది. ఋగాదిసంహితలందువలె అభిచార కర్మ ప్రతిపాదనకు స్వల్పమైన ఆస్పదము లేదు. కామికాది సిద్ధాంతసంహితలందు మందులు మొదలైన దుష్టకృతులయొక్క గాలిగూడ తగులదు. మాత్రములు, ఔషధములు, చేతనాచేతనరూపములైన విష పృతి క్రియలు, భూతబాలగ్రహ నివారణాదులు, అపస్మారోన్మాద చికిత్సలు, జ్వరాదినానావిధ రోగప్రతీకారములు, స్త్రావన, వశీకరణ, ఉచ్చాటన, మారణాదులను కృత్యములు స్వతంత్రముగ ప్రతిపాదింపబడిన తంత్రములు వేరెయున్నవి. అవి విజ్ఞానకేసలమును ఆత్మవర్గమునందుగల ఆయా నామధేయముల చేత ఉక్తమైయున్న గారుడ, దక్షిణ, వామ, భూతములని పసిద్ధమై యున్నవి. ఈ వామాచరణములైన అనైదికక్రియలను ప్రతిపాదించునట్టి తంత్రములు శివ పర్యవేతములు గావు కనుక అవి శివాగమము లనబడవు.

వైదికీ శృతి నలెనే కామికాద్యాగమరూపమైన తాంత్రికీ శృతియుకూడ పరశివునివలన జగదుత్పత్తియొక్క సమయమునందే వ్యక్తము జేయ బడిన దని తాంత్రికీ శృతియందే జెప్పబడినది. మృగేంద్రాగమ విద్యా పాదమునందు —

సృష్టికాలే మహేశానః పురుషార్థపసిద్ధయే

విధత్తే విమలం జ్ఞానం పంచసూత్రాభిలషితమ్॥

సృష్ట్యారంభము నందు మహేశ్వరుడు భుక్తిముక్త్యాత్మక పురుషార్థ సంపత్తికారకు తన ముఖములైన సద్యోజాతాది పంచమంత్రప్రవాహములచేత విమలజ్ఞానమును దివ్యాగమరూపమున అనుగ్రహించుచున్నాడు. అనగా: పరమేశ్వరుడు అవబోధ (స్ఫురణ) రూపజ్ఞానమును సృష్టియొక్క మూలారంభమునందే భోగమోక్షాత్మకమైన పురుషార్థ సిద్ధికారకు మొదలు నాదరూపమున ప్రకాశింపజేసి, తర్వాత అధికారావస్థను పొంది అనగా: సదాశివాదిరూపుడై శబ్దరూపజ్ఞానమును విద్యేశ్వరాదుల కుపదేశించెను.

నాదరూపతయా పూర్వం శివేనాఽవిష్కృతః పునః

సదాశివాదిరూపేణ తేనైవాఽసౌ శృణోత్ పృథక్॥

కామికాదిప్రభేదేన శిష్యేభ్య స్సంప్రకాశితః

అష్టావింశతినంభ్యోఽసౌ సిద్ధాంత ఇతి సంజ్ఞితః॥

యను వచనానుసారము షరశివుడు తనయందు నిత్యసిద్ధమైయున్న విమలజ్ఞానమును సృష్టియొక్క మూలారంభమునందు నాదరూపము చేత ప్రకాశింపజేసి దానినే సదాశివరూపముచేత దశ శివులకు అష్టాదశ రుద్రుల నుద్దేశించి వేరే వేరే బోధించినందున కామికాది వాతూలాంతములైన ౨౮ సంహితలచే ప్రసిద్ధమైన ఆ విమలజ్ఞానమే సిద్ధాంత మను సంజ్ఞ గలదైయున్నది

ఆ కామికాది ౨౮ తంత్ర (సిద్ధాంత) సంహితలు మొట్టమొదలు సదా శివుని చేత విద్యేశ్వరులకు, ప్రణవ, శుద్ధ, దీప్తాది దశ శివులకు, అనాది రుద్రాది అష్టాదశరుద్రులకు బోధింపబడినవి. అందువలననే కామికాది సుప్రభేదాంతములైన దశసంహితలు శివసంహిత లనియు, విజయాది వాతూలాంతములైన ౧౮ సంహితలు రుద్రసంహిత లనియు ప్రసిద్ధి గాంచినవి. ప్రత్యాగమమునందు విద్యాపాద, యోగపాద, చర్యాపాద, క్రియాపాద మను నాల్గు భాగములందును ఈ నాల్గు పాదములందు తత్వ వివేచనము సంపూర్తిగా జేయబడుచున్నది

వేదములు పశుపాశార్థబోధకములు, స్వర్గాది భోగ రూపాస్థిర ఫలాభిరుచిని గలుగజేయునంతటివి. “త్రైగుణ్యావిషయా వేదాః” యను భగవద్వక్తి ప్రకారము వేదములు విశేషముగ ప్రాకృత విషయములనే ప్రతిపాదించుచున్నవి. కాని శివాగమములు పతిరూపుడయిన పరశివుని భక్తి, అర్చన, వ్రత, ధ్యాన, జ్ఞాన మను శివయోగ సాధనములను బోధించి, ఆత్మలకు శివత్వాభివ్యక్తి యను మోక్షమును గలుగజేయుచున్నవి. కనుక ఈ శివాగమములే మోక్షార్థికి పరమోపాదేయములని తెలియవలెను.

దూషయంతి శివజ్ఞానం యే సర్వార్థప్రసాదకం

సుమహా త్పాతకం తేషాం నిరయాణావగామినామ్॥

యను శ్రీ పాషురోక్తి ప్రకారము పురుషార్థ సాధనీభూతములైన 'దివ్యాగమ సమూహమును దూషించు పాపిష్ఠులు శివ జ్ఞానమును పొందక నరకాణావమును పొందుచున్నారు.

సిద్ధాంతః సేవ్యతే సద్భిః శక్తిపాత పవిత్రితైః

కామకాంతియాఽన్యైస్తు నింద్యతే షశుశాస్త్రవత్॥

ఈ శివాగమ వచన వృందమైన సిద్ధాంతము కూడ శక్తిపాతానంతర భావమైన దీక్ష వలన పవిత్రమైన సత్పురుషుల చేతనే సేవింప బడును గాని పశు శాస్త్ర మోహితులకు (అనగ వేదకామ్యునుసారులకు) ఈసిద్ధాంతములందు శ్రద్ధయే పుట్టకుండును. కనుక పాశబద్ధ జన నింద చేత సిద్ధాంతరూప శివాగమ సమూహమునకు ప్రామాణ్య వ్యాపాతి కూడ సంభవించు కుండును.

వైదిక శ్రుతివాఙ్మయము అతిగూఢార్థమయమైనందున జన సామాన్య మునకు సులభసాధ్యము గాదు. కనుక నానా వాదీయుల సంశయముల కు ఆస్పదమై యున్నది. కాని సిద్ధాంత శృతియు సరళముగ ఉన్నందున వైదికీ శృతులకు విరోధముగాని అర్థములనే స్వతంత్రముగ సర్వ జన సామాన్య వేదితమగునట్లు జెప్పుచున్నందున యెట్టి సంశయములకాస్పదము గాదు. అనగ సమస్త విషయములు సిద్ధాంతమునందు స్పష్టముగ ఉపదేశింప బడినవి.

“వేదార్థ సార సంగ్రహాత్మకానాం క్వచి దపి దోషశంకా కలుషరహితానాం శై వాగమానామేన సర్వాగమేభ్యో బలవత్త్వ వ్యవస్థితేః ॥”

వేదములందు గల సారమైన, అర్థ మేది గలదో తదర్థమునే సక్రమముగ సుస్పష్టముగను జెప్పుచున్నట్టి, స్వల్పమైనను దోషయుక్తము గానట్టి ఏవిధమైన సంశయమునకాస్పదము గానట్టి, పవిత్రములై యున్న శైవాగమములకు బలవత్తరమైన ప్రామాణ్యము గలదని అప్పుయదీక్షితులు ప్రాకృతుల కండ్లు తెరచుటకు ఘంటాఘోషముగా జెప్పి యున్నారు.

వేదములు, ఆగమములు రెండును ఈశ్వర ప్రణీతములైనందున నిత్య ప్రమాణములై నవి. పరమేశ్వరుడు తన యందు గల నిత్య సిద్ధ జ్ఞానమును పరాపర భేదము చేత వ్యక్తము జేసి యున్నాడు. ఈపరాపర జ్ఞాన ద్వయమే ముండక శృతియందు పరావిద్య, ఆపరావిద్య యని జెప్పబడు చున్నది. ..

పరైః శై వాదిభిర్దివై రాగమైః పాశమోచకైః

విశిష్ట భోగ విభవ శివత్వ ఫలదాయుభిః ॥

అపరై రపి వేదాద్యై రాగమైః స్వముఖోద్ధతైః

స్వర్గాది ఫలసద్ధర్మం పశుజ్ఞాన ప్రకాశకైః ॥

జీవాత్మల యొక్క పాశమునుతొలగించి శివత్వాభివ్యక్తియను ఫలప్రదములైన కామికాద్యాగమ సంహితలు పరజ్ఞాన (పరావిద్యా) రూపములైనవి. స్వర్గాది

ఫలముల సిద్ధి కొరకు పశుజ్ఞాన ప్రకాశకములయిన ఋగాద్యాగమ సంహితలు అపరజ్ఞాన (అపరావిద్యా) రూపములయినవి; కామికాదిసంహితలు ఒకే పరమేశ్వర ముఖారవిందమునుండి వెడలినవి యని గలదు కనుక ఆగమములు పరిజ్ఞానమును, వేదములు పశుజ్ఞానమును బోధించుచున్నవనే సిద్ధమగుచున్నది ఇదే అభిప్రాయమును ఈశానశివాచార్యులు తన “వద్ధతి” యను గ్రంథమందు

స శివ స్వముఖోద్భూతై రాగమైస్తు పరాపరైః

అనుగృహ్యంతి హి జగన్భోగ మోక్ష ప్రసిద్ధయే॥

ఆ శివుడు జగత్తునగు జీవులకు భోగమోక్షములు సిద్ధించుకొరకు తన ముఖములందుండి పరా (కామికాది) అపరా (ఋగాది) ఆగమములను పుట్టించి సర్వ లోకముల ననుగ్రహించుచున్నాడు. మరియు,—

అనాది స్స శివో ముఖ్యో యథాఽన్యేభ్యో విలక్షణః

తథా తద్వదనోద్ధీణా వాచోఽన్యేభ్యో విలక్షణః॥

శివాగమా శ్చ వేదా శ్చ నిత్యా ఏవ ప్రమాణతః

నిత్యా శ్శివాగమా వేదైః శివేనాఽదా వభేదతః॥

నిత్యస్థితా సైవిభివ్యక్తా సస్త్రిం స్తేఽనాదయో యతః॥

అనాదియైన ఆ శివుడు ఎట్లు అన్యులకన్న విలక్షణుడై యున్నాడో అటులే ఆతని ముఖోద్భవములయిన వాక్యములుకూడ అన్యుల వాక్యములకన్నను విలక్షణ మైనవి. అందువలన శివవచనము లనబడుచున్న శివాగమములు, వేదములు నిత్యప్రమాణములే యయ్యున్నవి. ఏల ననగా: శివుడు అనాది సంసిద్ధుడు, నిత్యుడు. అతనినుండి ఆభేద (అనబోధ) రూపముచేత శివాగమములు వేదములవలె అనాదినిత్యసిద్ధములే గవలెను. ఇటులే అనాదియు, నిత్యుడు నగు శివునినుండి అభివ్యక్తములయిన ఆగమములు, వేదములు అనాది నిత్య ప్రమాణములయినవి.

“తస్మా చ్చాస్త్రం ప్రమాణం తే కార్యాకార్యవ్యవస్థితే” యను భగవదుక్త్యనుసారము స్వతఃప్రమాణములైనందున నెల్లరికి దత్తరిజ్ఞానమావశ్యకము

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

ఇతి శ్రీ వీరశైవ సిద్ధాంతశిరోమణియందు ఆగమ పరిజ్ఞానము

మొదటిప్రకరణము సమాప్తము.

ఓమ్

శ్రీశివాయనమః

శ్రీ వీర శైవ సిద్ధాంత శిరోమణి.

వీర శైవము.

రెండవ ప్రకరణము.

యత్కృపా లేశమాత్రేణ వాంఛితం లభతే పుమాన్

తం నందే గిరిజానాథం పరబ్రహ్మ శివాభిధమ్ ||

శ్రీ వీరశైవసిద్ధాంతము శివతత్వజ్ఞానమును ప్రకాశము జేయునది. సద్గర్భా చరణములను వివరించునది కామికాది వాతూలాంతమైన శైవాగమములచే సకల పురాణముల చేతను కొనియాడ బడినది. వేదమార్గమునకు విరుద్ధము గానిది. జైన బౌద్ధాది నాస్తిక మార్గములను నిరాకరించునది. వేదాగ మజ్ఞులగు పండితులకు సంతోషము గలిగింపజేయునది. వీర శైవులకు సకల పురుషార్థ ప్రకాశకమైనది. నిర్మలచిత్తులయిన సత్పురుషుల ప్రీతికి పాత్రమ యైనది. పూర్వము పరశివునిచే పార్వతికి వణ్ముఖునకు ఉపదేశింపబడినది. ఆ శివసాంప్రదాయస్థుడయిన మహారేణుగణాధీశ్వరునిచే భూమియందు అగ స్త్రమహాఋషులకు బోధింపబడినది. సకలశైవసిద్ధాంతములకన్నను శ్రేష్ఠమై నది. శివాగమాదులలోని సర్వరహస్యార్థములు గలది. శివాద్వైతజ్ఞానమును ప్రకటించునది. లింగాంగ సమరస భావానుగ్రహముచేత కూడినది వేదా గమజ్ఞులచే స్లాఘింపబడినది. పాశుపతసిద్ధాంతమునందు శ్రేష్ఠమయినది యని అనేక పండితోత్తములచే స్లాఘింపబడినది. ఈ వీరశైవసిద్ధాంతము పరిణామ వాదమును, జగత్సృష్ట్యవదమును ఘంటాఘోషముగా చాటించుచున్నది. అందువలననే వీరశైవమతము శక్తి విశిష్టాద్వైత మనబడుచున్నది. శక్తి విశిష్టాద్వైత మనగః శక్తివిశిష్టజీవునకు శక్తివిశిష్ట శివునకు సామరస్య మనియే అర్థము. “శక్తి శ్చ-శక్తి శ్చ శక్తి, తాభ్యాం విశిష్టా జీవేశౌ, తయోః అద్వైతా శక్తివిశిష్టాద్వైతమ్” అని పూర్వాచార్యులు శక్తివిశిష్టాద్వైతపద

ముయొక్క- వ్యుత్పత్తిని చూపించిరి. కించిత్కర్తృత్వ కించిత్ జ్ఞాతృత్వములు జీవునిశక్తులు; సర్వజ్ఞత్వ సర్వకర్తృత్వములు శివశక్తులు. ఈ ఉభయవిధ శక్తులచే యుక్తులయిన జీవ, శివుల అద్వైతమే (సామరస్యమే) శక్తి విశిష్టాద్వైత మన బడుచున్నది.

శివాద్వైతసిద్ధాంతమే వీరశైవసిద్ధాంతము; ఇదియే సర్వసిద్ధాంతముల కన్న శ్రేష్ఠమయినది. కపిల, పతంజలి మొదలగు నానాఋషుల మనఃప్రీతి భిన్నతచేత అనేకవిధా చారములచే కూడియున్న వివిధాభిప్రాయములు గల సిద్ధాంతములు అనేకప్రకారములయియున్నవి సాంఖ్య, యోగ, పాంచరాత్ర, వేద, పాశుపతములనునవే ఐదు ముఖ్యసిద్ధాంతములు.

౧ సాంఖ్యశాస్త్రము కపిలఋషి ప్రణీతమైనది; అది ప్రకృతి పురుష లక్షణ వస్తుద్వయసారూపకమై ఈశ్వరుడు లేడని చెప్పుచున్నది.

౨ యోగశాస్త్రము పతంజలిముని ప్రణీతమైనది; అది కష్టతరమైన యమ నియమాద్యష్టాంగయోగమును నిరూపించుచు ఈశ్వరుడు గలడని చెప్పుచున్నది.

౩ పాంచరాత్ర శాస్త్రము వాసుదేవ ప్రణీతమైనది; విష్ణుదీక్షాంగభూతమైన తప్త శంఖ చక్రాది ధారణమును నిరూపించి, చిత్ - అచిత్ - ఈశ్వర - యను త్రిపదార్థములను ప్రతిపాదించునట్టి వైష్ణవమతపరమైనది.

౪ పాశుపతశాస్త్రము ఆగమరూపమున శివప్రణీతమైనది; అది పశు-పాశ - పతి యను త్రిపదార్థములను ప్రతిపాదించు శైవపరమైనది.

౫ వేదములు శివునియొక్క నిశ్వాసరూపముగ నిష్ప్రియత్నముగ అవతరించి నందున, అకృతీమములయి ఋగ్వేదసామములను పేరు గలిగియున్నవి ఋక్, యజు, సామ వేదముల పూర్వకాండానుసారమై, జైమిని మహాఋషుల చేత విరచితమైయున్న పూర్వ మీమాంసా శాస్త్రము యాగాది కర్మలను ప్రతిపాదించునంతటిదయి అసీశ్వరవాదియైయున్నది.

ఈ శాస్త్రము లన్నియు ప్రమాణభూతము లైనవి. యుక్తిప్రయుక్తులచే ఖండింప నలవిగానివి యని రేణుకాచార్యులవారు ఆగస్త్య ఋషులకు బోధించినట్లు శ్రీ శివయోగి శివాచార్యులవారు “సిద్ధాంతశిఖామణి” యను

గ్రంథమునందు వ్రాసియున్నారు. ఈసాంఖ్యాది సిద్ధాంతముల కన్నిటికి వేదము ముఖ్య ప్రమాణము. ఏలననగా; వేదము అపారమేయము; ఇతరసిద్ధాంతము లావేదము ననుసరించియున్నవి.

సాంఖ్య, యోగ, పాంచరాత్రములు మూడును వేదమునందు యేదో యొక భాగమునందు ప్రతిపాదించబడి యున్నందువలన వేదైకదేశవర్తములనియు శైవము సకలవేదప్రతిపాదితమయి యున్నందున వేదమయ మనియు వేదాగ మజ్ఞులయిన పండితుల యభిప్రాయమై యున్నది. అందువలన శైవము సర్వ శ్రేష్ఠమని చెప్పబడినది. శైవతంత్రములను శివాగమములు పరశివోక్తము లైనందున సిద్ధాంతము లని జెప్పబడినవి. ఆ పరమాత్ముడైన శివుడు శైవ, పాశుపత, సోమ, లాకుళములను భేదముల చేత అనేకప్రకారములైన ఆగమ ములను బోధించెను. వానిలో శైవాగమము వామ, దక్షిణ, మిశ్ర, సిద్ధాంత మని నాలుగు భేదములు గలదయ్యున్నది. వామాగమము శక్తిపరమైనది. దక్షిణాగమము భైరవపరమైనది. మిశ్రాగమము సప్తమాతృకా పరమైనది. సిద్ధాంత మను శైవాగమము వేదార్థపరమైనది. ఈ సిద్ధాంతమను పేరు బడసిన శివాగమము వేదోక్తభస్మ రుద్రాక్ష లింగధారణాది ధర్మమును ప్రతిపాదించుచు, వేదబాహ్యమైన జైన, చార్వాకాది ధర్మములను ఖండించుచున్నందున వేద సమ్మతమైనది. వీరాగమ వచనానుసారము వేద సిద్ధాంతములు రెండును ఒకే అర్థమును ప్రతిపాదించుచున్నవి. ఈ శివోక్త సిద్ధాంతమని ప్రసిద్ధిజెందిన కామికాది శివాగమముల ఉత్తరభాగములందు ఉత్కృష్టమైన వీరశైవము సూచింప బడినది; అనగా: పూర్వ భాగమునందు శైవము, ఉత్తర భాగమునందు వీర శైవమును ప్రతిపాదించబడినవి. అందువలన శివాగమ వచనము లన్నియును వీర శైవులకు ప్రామాణ్యములు గావు; ఇందుకు సిద్ధాంత శిఖామణి యందు గల ప్రమాణము:—

సిద్ధాంతాఖ్యే మహాతంత్రే కామికాద్యే శివ్రాదితే
నిదిఃప్ర ముత్తరే భాగే వీర శైవ మతం పరమ్॥

ఈ సర్వోత్తమ మయిన వీరశైవము ఇక విస్తరించి చెప్పబడును. మొదలు శివాగమోక్త పాశుపతము చెప్పబడుచున్నది.

పాశుపతము.

పారమేశ్వరాగమము॥ ప. ౧ - ౧౦౩—

అతో మహాహస్యం హి మత మేత న్మహత్తరం .

శైవం పాశుపతం చేతి య దేకం నామభేదతః॥

శైవమనినను పాశుపతమనినను యేకార్థ ప్రతిపాదకములనియె తెలియ వలెను; గాని వేరనిగాదు; అనగా: శైవము పాశుపతము యను నివి రెండునూ పర్యాయనామములు. శంకరసంహితయుదు:—

పరబ్రహ్మభిధం లింగం పశుపాశవిమోచకం

యో ధారయతి సద్భక్త్యా స పాశుపత ఉచ్యతే॥

జీవుల సంసారబంధమునుండి విడిపించునట్టి పరబ్రహ్మత్వక లింగమును సద్భక్తి చేత ధరించువాడే పాశుపతు డని చెప్పబడినది. కనుక పాశుపతులూ లింగధారులయిన శైవులనియె నిశ్చయ మగుచున్నది.

లింగాంగసంగినాం చైవ పునఃజన్మ స విద్యతే

యేషు పాశుపతో యోగః పశుపాశనివృత్తయే॥

సర్వవేదాంతసారోఽయం అత్యాశ్రమ ఇతి శృతిః॥

ఈ పునఃజన్మ రహితమైన మరియు మోక్షప్రదమైన లింగ ధారణమునలన పశుపాశనివృత్తి గలుగును కనుక ఇదియే పాశుపతయోగము. ఈ లింగ ధారణమే సమస్తవేదాంతములయొక్క సారము. ఇదియే అత్యాశ్రమ మన శృతులు ఘోషించుచున్నవి.

శరీర త్రితయే భక్త్యా లింగం పరశివాత్మకం

యో ధృత్వా విచరే ద్భూమా స పాశుపత ఉచ్యతే ॥

లింగం శివో భవే త్క్షేత్ర మంగం సంయోగ ఆశ్రయః

తస్మా ల్లింగాంగ సంయుక్తో యో పి సో త్యాశ్రమీ భవేత్ ॥

బ్రహ్మచారీ గృహస్థో వా వానప్రస్థో యతి స్తు వా

య స్తు లింగాంగసంయుక్తః స ఏవాత్యాశ్రమీ భవేత్ ॥

పరబ్రహ్మత్వకమైన ఈ శివలింగము ఆణవ, మాయా, కార్మికములను మల పాశములను నివారించుటయందు సుసమర్థమైనది స్థూల, సూక్ష్మ, కారణ

ములను శరీర త్రయములందు ఇష్టలింగ, ప్రాణలింగ, భావలింగము లను పర శివాత్మకములైన త్రిలింగములను సద్భక్తిచేత ఎవడు ధరించునో, ధరించి ఎవడు ఈ భూమియందు పరిణామించునో, అతడే పాశుపతు డనబడును. లింగ మనగ శివుడు, అంగమగన జీవుడు, ఈరెంటి ఐక్యమే సంయోగము. ఈలింగాంగియే అత్యాశ్రమియుడనియు, పాశుపత వ్రతము, శాంభవవ్రతము, పాశుపత దీక్షా, శాంభవదీక్షా, శివలింగదీక్షా, భస్మరుద్రాక్ష, శివలింగధారణ, శివపూజనాత్మకములనియు వ్యాసమహాముఖులు స్వవిరచిత శివపురాణము లందు స్పష్టముగా వాక్కుచెప్పుచున్నారు. అందువలన పాశుపతదీక్షయే శివదీక్ష యనవచ్చును. మరియు ఆదిత్య, లైంగ్య, స్కాంద పురాణముల వలన పాశుపతవ్రతము ఆత్మాశ్రమవ్రతము, లింగధారణవ్రతము లయినవి ఏకాభిప్రాయవ్రతములేగాని వేరు వేరు వ్రతములుగావని తెలియుచున్నది. “వ్రత మేతత్ పాశుపతం పశు పాశవిమోక్షాయ వ్రతమేతచ్ఛాంభవం తత్ సమాచరేత్ ముముక్షు సః పునర్భవాయ”యని కైవల్య, అథర్వణశిరస్సు, కాలాగ్నిరద్ర, మండకాది ఉపనిషత్తు లందుకూడ పాశుపత వ్రతాచరణము గలవానికే బ్రహ్మధికారము గలదని ప్రతిపాదింప బడినది.

స్కాందపురాణాంతర్గత కేవలఖండము అ. ౬ పు ౧౧-౧౨ యందు:-
 “దుద్రునిచే చెప్పబడిన శివధర్మములు అత్యంత ప్రాచీనములైనవి. వీరభద్ర, నంది, భృంగి, వృషభ, స్కాంద యను ఐదుగురు గురువు లనబడుదురు. ఈగురువులచే యుత్పన్నులైన వారు మూడులోకములందు సుప్రసిద్ధ గురువులై వెలసిల్లిరి. శివలింగమహిమను యథార్థముగా శిలాదపుత్రుడైన నందీశ్వరుడు తెలుసుకొని ఆశివధర్మముల నున్నది యున్నట్లుగా బోధించెను.

శ్లో॥ లింగేనసహ పంచత్వం లింగేన సహజీవితం

ఏతేధర్మాః సుప్రతిష్ఠాః శైలాదేన పరితీర్ఘితాః॥ ౪౨

ధర్మః “పాశుపత” శ్రేష్ఠః స్కాందేన పరితీర్ఘితః॥ ౪౩

శివలింగము తోడనే జీవించుట, శివలింగము తోడనే మగనెంచుటయే ముఖ్యమైనట్టి యీ పాశుపతధర్మములు (వీరశైవ మతములు) శిలాదపుత్రుడైన నందీశ్వరునిచే స్థాపింపబడినవి. అతిశ్రేష్ఠమైన ఈపాశుపత

(వీరశైవ) ధర్మము సుఖందునిచే రక్షింపబడినది. పంతుక్షరీ మంత్ర విద్యయు శుద్ధపంచాక్షరి యనియు, ప్రసాద పంచాక్షరి యనియు నానాతీరులైనది. ఆ పంచాక్షరీ పక్షక్షరీ విద్యయు మొదలు సుఖందునిచేత మహిమాశాలి యైన అగస్త్య మహాబుషికి బోధింపబడినది. అటుతరువాత ఆచార్య భేదమువలన ఆగమములు అనేకములాయెను.

సుఖందాత్రపు మనుప్రాప్త మగస్తేన మహాత్మనా

పశ్చాదాచార్యభేదేన హ్యగమా బహవోభవన్ ||

౮గి

కనుక ఆదియందు కైలాసమున పాశుపతము వీర నంది భృంగి నృపభ సుఖంద యను గురువర్యులచేత ప్రతిపాదింపబడి ఆగమరూపమును పొందెను”

యోగాత్మానో మహాత్మానో బ్రాహ్మణా వేదపారగాః

ప్రాప్య మాహేశ్వరం యోగం విమలా హ్యార్థ్యరేతసః || ౧౩౨

రుద్రలోకం గమిష్యంతి పునరావృత్తిదుర్లభమ్

ఏతే పాశుపతా సిద్ధా భస్మోద్ధూళితవిగ్రహాః || ౧౩౩

లింగార్చనరతా నిత్యం బాహ్యభ్యంతరత స్థితా

భక్త్యా మయి చ యోగేన ధ్యాననిష్ఠా జితేంద్రియాః || ౧౩౪

సంసారబంధచ్ఛేదార్థం జ్ఞానమార్గ ప్రకాశకమ్

స్వరూపజ్ఞానసిద్ధ్యర్థం యోగం పాశుపతం చుహత్ || అ.గి ౧౩గి

యనులింగపురాణాను నారముగ పాశుపతులనగా లింగధారులైన శైవులనియు సిద్ధమగుచున్నది. సంసార ముక్తిబొందుటకై జ్ఞానసంపాదనమెవారియోగమైనది.

సారాంశమేమనగా శైవమతమేమొదలు పాశుపతమని పిలువ బడుచుం డెను. ఇప్పుడలది పాశుపత వ్రతమని పిలువబడుచున్నది. పాశుపతులు లింగ ధారులుగారని కొందరి అభిప్రాయమై యున్నందున వారు లింగధారులేయని సప్రమాణముగ జూపింప నైనది.

వయం బ్రహ్మదయః సవే పశవః పరికీర్తితాః

త్వ మస్మాకం పతి ర్యస్మాత్ తస్మా త్పశుపతి శ్వివః || త్రైంగ్యే ||

బ్రహ్మయే మొదలైన మేమందరము పశువులము మాయందరికి శివుడవైన నీవే పతివైనందున పశుపతివనియు, దేవతలందరు శివ లింగ ధారణము గలవా

రైత్ర పాశుపతు లనబడిరనియు లింగపురాణమునందు చెప్పబడినది కనుక శివుని సంబంధించిన మతమే పాశుపత మనబడుచున్నది.

శద్భవురాణాంతర్గత శివగీతయందు:—

ధర్మార్థ కామమోక్షాణాం పారం యాస్యనియేనవై

మునయస్తత్ప్రవక్ష్యామి న్రతం పాశుపతాభిదమ్॥

3E

ఓమనిశ్రేష్ఠులార! మనము యేన్రతము జెసి ధర్మము, అర్థము, కామము, మోక్షమును చతుర్విధ పురుషార్థముల మేరనారయుదురో పాశుపతమను నావ్రతమును జెప్పెదను. అని సూతుండు శౌనకాది ఋషుల గురించి పాశు పత న్రతము అతిశ్రేష్ఠమైనదని ఉపదేశించి యున్నాడు. ఈ పాశుపత న్రతము వలననే జీవుడు మాయాబంధము నుండి వదలి మోక్షమును పొందును.

షడ్వర్తనములు.

మనుష్యుని సుఖదుఃఖములు కర్మానుసారముగ ఐహికములని ఆముష్మికము లని రెండు విధములు. ఈ లోకమునందు వనితాది విషయములందు గలుగు ఆనందమే ఐహికసుఖము. యజ్ఞాది సత్కర్మానుష్ఠానము యొక్క సంసార బలముచేత దేహానంతరము స్వర్గాది పుణ్యలోకములయందు లభించు ఆనందమే ఆముష్మిక సుఖము. చోరవ్యాఘ్రాదుల చేతను, రోగోపద్రవముల చేతను, ధౌమడామరాదుల చేతను, సంభవించు దుఃఖమే ఐహిక దుఃఖము. దుష్కర్మాచరణముచేత దేహానంతరము గలుగు నరక యాతనమే ఆముష్మికదుఃఖము. మనుష్యుడు ఐహికాముష్మిక సుఖముల ననుభవించినను

“క్షీణేపుణ్యే మర్త్యలోకం విశంతి”

“పునరపి జననం పునరపి మరణం పునరపి జననీ జతరే శయనం”

“జాతస్య హి ధృవోమృత్యుః ధ్రువం జన్మ మృతస్య చ॥”

ఇత్యాది ప్రమాణములచేత ఐహిక సుఖమైనను ఆముష్మిక సుఖమైనను జనన మరణములను తప్పించలేవు. జననమరణ ప్రవాహమునకే సంసారమని పేరు. మోక్షము తప్ప ఈ సంసారమునకు నాశము గలుగదు. సుఖము నిత్యమని అనిత్యమని రెండు విధములు. ఐహికాముష్మికసుఖములు రెండున్ను అనిత్య ములే. మోక్షసుఖమే నిత్యమైనది. అజ్ఞాన దుఃఖములెల్ల అడగిన తరువాత

కలుగు అవిచ్ఛిన్నానందమే మోక్షమనబడును. అట్టి స్థితియు సాధన బలము చేత ఈ దేహముండగనే గలిగిన అది జీవన్ముక్తి యనియు, దేహానంతరము గలిగిన విదేహ కైవల్యమనియు సిద్ధాంతమగును.

వేదవేదాంగాది విద్యాధికారులు, జ్ఞానాధికులు, కర్మ మార్గమునందు నడచి పరిపక్వాంతఃకరణులై మోక్షమార్గమును విచారించి తాము జీవించి యుండగనే దుఃఖస్పర్శములేని సహజానందానుభవమును జీవన్ముక్తిని పొంది ఆ మార్గమునే ఇతరులకు బోధించి వారిని ఆ మార్గమునందే ప్రవర్తింప జేసిరి. ఇవియే మతములని ప్రఖ్యాతి జెందినవి. ఏమతము ననుసరించినను తదభ్యాస స్వానుభవములచే గలుగు ఫలము మాత్రము ఒక్కటియే యని తెలియనగును. ఆ మతములేవనగా:—

శ్లో॥ శ్రీవీరశైవమత వైష్ణవ శాక్తసౌర వై నాయకాని మహితాని శివాగమేషు
కాపాలికేన సహితాని నదంతి సంతృప్త్యర్థనాని విదితాగమ సంప్రదాయః॥
తేష్వాద్య దర్శనమిదం కిలవీరశైవం తత్తుప్తభా భవతి తత్కమశో వదామి
యద్జ్ఞానతః పశుజనోపి భవేద్విముక్తః పాశాన్మహేశ పదపంకజ భక్తిలాభాత్
వీరశైవము, వైష్ణవము, శాక్తము, సౌరము, వై నాయకము, కాపాలికములను నవి అరు మతములు. ఇవి వేద సమ్మతములైన వైనందున ఆ స్థికమతములన బడుచున్నవి. ఈ అరు మతములు వడ్డ్యములనియు, ఆగమ సంప్రదాయకము లనియు, ఆమతములలో వీరశైవమతమే సర్వోత్కృష్టమనియు, మరియు ఆమతాను సారవర్తనులకు జ్ఞానబోధ వలన శివభక్తి యుత్పన్నమై అజ్ఞానమను పాశబంధము క్షీణించి మోక్షసంప్రాప్తి యగుననియు ఈకూర్మోక్తి శ్లోకద్వయ ముచే తెలియుచున్నది. కనుక ముగళకరుడైన శివుని అచుగ్రహము వలన మోక్షములభించుట సుప్రసిద్ధము. అట్టి మోక్షదాయకుడైన శివునిదెలుపు విద్యయే శైవము. ఆ శైవమునందు విశేషముగ రమించుచుండు వారలే వీరశైవులు. ఈ విశుద్ధ జ్ఞాన సంప్రాప్తి సర్వలకు అత్యవశ్యకము దీనిచే మనుజులు కర్మ చక్రమునుండి తొలగింపబడుదురు.

శ్లో॥ వై నాయకం పదం ప్రోక్తం శాక్తం కటితటం స్మృతం
కాపాలం జతరం ప్రోక్తం సౌరం హృదయముచ్యతే
వైష్ణవం సుధయుగళం వీరశైవం శిరస్స్పృతం॥ యోగజాగమే॥

పరమేశ్వరునకు నైనాయకము పదమనియు, శాక్తము నడుమనియు, కాపాలి
కము జతరమనియు, సౌరము హృదయమనియు, వైష్ణవము భుజద్వయమనియు,
వీరశైవము శిరస్సనియు, వడ్డర్చనవివరము యోగజాగమునందు గలను.

శ్లో॥ ఆద్యాత్మ సౌగత మతా దధికం ద్వితీయం
యద్వైదికం తదను సౌరమతః పరంతత్
యద్వైష్ణవం తదను శైవమిదం సమస్తా
దుత్కృష్ట మిత్యుపదిదేశ శివశివాయై॥

సుగతమూర్తి యనగా బుద్ధుడు. ఆబుద్ధుని బోధించుమతమే సౌగతము (బుద్ధ
మతము) ఈబుద్ధమతము కన్నను రెండవదియైన వైదికమతము అధికమైనది.
దీనికన్నను సూర్యుని బోధించు మతము (సౌరము) అత్యధికమైనది. ఈ సౌర
మతము కన్నను తత్త్వసిద్ధ విష్ణుమూర్తిని బోధించు వైష్ణవము అధిక మైనది.
మరియు ఈవైష్ణవము కన్నను శివసోక్తమైన శైవము ఉత్కృష్టమనియు
శివుడు పార్వతికి బోధించెను. అందువలన శైవము వజ్రాతములలో అత్యుత్కృష్ట
మైనదని అవగతమగుచున్నది.

శైవమత సప్తసోపానములు

ఈ వీరశైవము ప్రథమమున ఏడువిధములుగా విభజింపబడినది. అనాది
శైవము, ఆదిశైవము, అనుశైవము, మహాశైవము, యోగశైవము, జ్ఞాన
శైవము, వీరశైవము. వీటియొక్క వివరము పారమేశ్వరాగమ ప్రమాణాను
సారముగ చెప్పబడు చున్నది.

(౧) అనాది శైవలక్షణము:— ఎవడు త్రికాలములందు శివపూజనము
జంగమార్చనము జేయుటయందు సమర్థుడో, కర్మజన్యఫలము నందు ఆనంద
మును, విఫలమునందు శోకమును బొందునో, బంధ ముక్తోభయజ్ఞానము లేక
ఒకేకర్మనే ముఖ్యముగా జేయుచున్నో, అతడు అనాది శైవు డనబడును.
ఇతడు ప్రమాదములందు ప్రాయశ్చిత్తిమును గొనును. శుభాశుభములందు
శుభకర్మలనే జేయుచుండును.

(౨) ఆది శైవలక్షణము:— త్రికాలములందు శివలింగపూజ, జంగమ మరియు అతిథి సత్కారము జేయుట, ఎల్లపుడు శివనామ స్మరణమునందు సంతృప్తుడగుట ఇవియే లక్షణములుగల జ్ఞానియే ఆదిశైవుడనబడును.

(౩) అను శైవలక్షణము:— లింగార్చనము, జంగమార్చనము, అతిథి ఇష్టప్రదానము జ్ఞానాధిక్యము, కామ్యకర్మ పరిత్యాగము, నైమిత్తికము ఇవి అనుశైవుని లక్షణములు. అనగా అనుశైవుడు కర్మమును విడచినవాడై శక్త్యనుసారము శాస్త్రముల పఠించి మితిమీరకుండ వర్తించునని ఆభిప్రాయము.

(౪) మహాశైవ లక్షణము:— ఈ మహాశైవుడు జంగమపూజలేక ప్రసాదము భజింపకుండును. అతడు కరపంకజమునందె లింగమును పూజించును. ఇతనికి ఈవిశ్వమంతయు శివరూపమని తెలిసియున్నను “శివోహం” యను భావన యందు పూర్ణ దృఢత్వము లేక యుండును.

(౫) యోగ శైవలక్షణము:— యోగ శైవుడు బహిఃపూజ సలుపడు. లింగపూజ చేయడు. అష్టాంగ సహితమైన యోగమున కాశ్రయింపడై సకలేంద్రియాదులను జయించి చిదాత్ముడైన శివునియందు హృదయమును నిలిపి స్వస్థుడై అనగా భావ్యా వ్యాపారోన్ముఖుడై అనందమయుడై యుండును. ఇక్కడ బాహ్య లింగపూజయు నిషేధింపబడినది.

(౬) జ్ఞానశైవలక్షణము:— సాక్షాత్ శివునిచే సులభమైన అనుష్ఠేయ ధర్మములు చెప్పబడినవి. వాటిని తెలిసినవాడే జ్ఞానశైవుడు, మరియు అతనిని సాక్షాత్ శివుడనవచ్చును. అట్టి జ్ఞాన శైవునకు సాకార యోగము తోడను, శివ జంగమ పూజాది కర్మములతోడను, స్వయం పరిపూర్ణత్వము వలన యే ప్రయోజనము లేక యుండును. అనగా ఇతడు ఎట్టికర్మలను జేయ కుండును.

(౭) వీరశైవ లక్షణము:— యోగ జ్ఞానోభయమునందు భక్తి గలిగి అతీతుడై, నిస్పృహ గలవాడై శివోహమను భావమునందు అచలుడైన వాడై వీరశైవుడన బడును. దీని ముఖ్యాంశ మేమనగా అనాది, ఆది, అను, మహాశైవులు శివకర్మలనే ప్రాముఖ్యముగా జేయు చుందురు. యోగ, జ్ఞాన శైవులు జ్ఞానమునే ప్రధానముగా సాధింతురు. కాని వీరశైవులు కర్మ జ్ఞానముల రెంటిని అవశ్యముగా నెఱురు.

శైవభేద నిరూపణము.

దీక్షా వహమాదికం సర్వం సర్వత్ర సమమేవ హి	
ఆచారాశ్చపి భక్తిశ్చ సమాః సనా మతేష్వపి॥	3౨
లింగస్య పూజనం నిత్యం జంగమానాంచ పూజనం	
కర్తవ్యం నియతో భక్తిః సర్వభేదేష్వపి ప్రియే॥	33
అనాదిశైవ పనిష్టాస్య కర్తృవ పరమాగతిః	
ఆదిశైవ మతస్థస్య స్మరణం సతతం విధిః॥	3౪
అనుశైవ మతస్థస్య వాసనం ముఖ్యసాధనం	
మహాశైవ మతస్థస్య నిశ్చయః పరిమాగతిః॥	3౫
యోగశైవ మతస్థస్య యోగ స్వాస్తాంగ లక్షణం	
జ్ఞానశైవ మతస్థస్య జ్ఞానానాం భావనాఽఖిలా॥	3౬
వీరశైవ మతస్థస్య జ్ఞానయోగో హి సాధనం	
వినాజ్ఞానేన యోగః స్వాన్నజ్ఞానం యోగతో వినా॥	3౭
నవినాజ్ఞాన యోగాభ్యాం వీరశైవ మతాశ్రయః	
సంతారణాయ భవతి చ్యవతే నాత్ర సంశయః॥	3౮

త్రివిధదీక్ష, పంచాచారములు, శివభక్తి, లింగపూజ, భక్తిపూర్వకమైన జంగ
మార్చన ఇవి సమస్త శైవభేదములందు, సర్వమతములందు, సమానముగా
సామాన్య కర్తవ్య ధర్మములై యున్నవి. ఇవిగాకను ప్రతి శైవభేదము నందు
విశేష ధర్మములు గూడ యున్నవి. అట్టి ధర్మములే ఆ మతభేద స్వరూపమును
నిరూపించు చున్నవి. ఎట్లన అనాది శైవమునందు కర్మ నాచరించుటయే
అనగా శివార్చన జేయుటయే ముఖ్యధర్మము. ఇదియే అనాది శైవము
యొక్క ముఖ్య లక్షణము. ఇటులే స్మరణము ఆదిశైవము యొక్క ముఖ్య
ధర్మము. మననము అనుశైవమునకు, నిశ్చయమే మహాశైవమునకు, అష్టాంగ
యోగము నాచరించుటయే యోగశైవమునకు, జ్ఞాన మొక్కటే జ్ఞానశైవ
మునకు, మరియు జ్ఞానము యోగము (క్రియాజ్ఞానము) రెండును వీరశైవ
మునకు ముఖ్యలక్షణములు. జ్ఞానము లేక యోగము, యోగము లేక జ్ఞానము
కుదురదు. యోగము జ్ఞానము రెండును లేక వీరశైవుడు సంసారమును తరించి

ముక్తిని బొందలేడు యని పారమేశ్వరాగమము ఏడవ పటలమునందు శైవ మతభేదములయొక్క ముఖ్యధర్మములు జెప్పబడినవి.

శైవ భేదములు.

శ్లో॥ పామాః పాశుపతాశ్చైవ కాలాముఖ మహావ్రతాః
కాపాలా బైరవాశ్శక్తా స్సావకా యోగధారణాః॥
శైవా బహువిధాశ్చైవ వైష్ణవాః పాంచరాత్రికాః,
వైఘానసాః కులాః కాలా స్తత్సంభేదాస్తథా ఉమే॥
సాంఖ్యాశ్చ లాకులాశ్చైవ తథా హంసకరాయణాః
ఏతే సమయినస్సర్వే అన్యోన్య కలహాపియాః
ఏతాన్ సర్వాన్ పరిత్యజ్య వీరశైవం వదస్యమే॥ వీరాగమము.

సామాన్యముగ శైవులనబడు వారిలో గొన్ని భేదములు గలవు. ఆ భేదములు పాశుపతము, కాలాముఖము, కాపాలికము, మొదలగు పేర్లు గలవి శివుడే పరతత్వమని విశ్వసించు వారైనను వీరిలో బరస్పరము మత స్పర్ధలు విరోధములు గలవు. కనుక వీరాగమమునందు ఈ అనేక భేదములు గలిగి పరస్పర కలహప్రియులైయున్న శైవులను వైష్ణవులను విడచి వీరశైవమును బోధించుమని పార్వతి శివుని వేడుకొనినట్లు వ్రాయబడి యున్నది. ఈ శైవ సాంప్రదాయములు వర్ణాశ్రమ భేదములను విడనాడిన వారుగారు. పాశుపత వ్రతము అభర్వ శిరోపనిషత్తునందు జెప్పబడినది. బ్రహ్మప్రణవ పంచాక్షరీ ప్రసాదాది మంత్రములు, పశు, పతి, పాశాది వస్తువ్యవహారము, భస్మోద్ధూళన త్రిపుండ్రధారణ లింగార్చన రుద్రాక్ష ధారణాది ధర్మములు పాశుపతులకు గలవని శ్రీకరభాష్యము వలన దెలియు నగును. పాశుపతులు అద్వైత మతమును మిక్కిలి గర్హించిరి. వారు జీవేశ్వరులకు భేదము చెప్పుదురు. పశువులగు జీవులు పతియగు రుద్రుని యనుగ్రహముచే పాశమయిన సంసారమనుండి ముక్తులై మోక్షసుఖము ననుభవించుదురు. పాశుపతులు విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతము వారు. విశిష్టాద్వైతుల వలె వీరును శ్రౌతస్మార్త కర్మలతో సమానముగా శైవాగమోక్తములయిన కర్మములను గూడ నాచరించుదురు.

వాతులాగమునునందు మరల ఆచారభేదమువలన శైవము నాలుగు విధములుగ విభజింపబడినది.

శైవం చతుర్విధం జ్ఞేయం సమాసా చ్ఛృణుష్మహి

సామాన్య మిశ్రకం చైవ శుద్ధం వీరం యథాక్రమం॥

సామాన్య, మిశ్ర, శుద్ధ, వీర యని శైవము నాలుగు విధములు.

సామాన్య శైవము.

తత్రాదౌ సంప్రవక్ష్యామి శైవ సామాన్య లక్షణం॥

శివలింగం యదా పశ్యే తదా కుర్యా త్సమర్చనం॥

ప్రదక్షిణం వా ప్రణతిం దశానం వాఽత్ర కారయేత్

భస్మధారణ మాత్రేణ శుద్ధోభవతి సర్వదా॥

శివతీర్థే తదాలాపే ప్రీతిమాంచ్చివ భక్తకే

ఏతేషాం నియతి ర్నాస్తి యథాలబ్ధం సమాచరేత్॥

సామాన్యశైవుడు లింగము నెప్పుడుదర్శించినో అప్పుడే పూజించును, అనగా లింగము లభించునప్పుడే బ్రదక్షిణము, నమస్కారము, దశానము గావించును. నియమప్రకారము పూజించుట, లింగమును ధరించుట, అతని నేమము గాదని తెలియ వలెను. భస్మధారణ మాత్రనికి ప్రాముఖ్యము. ఎల్లప్పుడు భస్మము ధరించి తత్ప్రభావముననే శుద్ధుడగును, అనగా ఇతడు శివకీర్తన శివ వచన శివభక్తులయందు ప్రీతిగలవాడైయున్నను శివాచారయందు మాత్రము నియమము లేనివాడని అర్థము.

మిశ్ర శైవము.

సామాన్యం లక్షణం ప్రోక్తం వక్ష్యే మిశ్రస్య లక్షణం

శైవంచ వైష్ణవం శాక్తం కౌమారం గణపత్యకం॥

సౌరం చాఖిల దైవత్యం పూజనం చ సమాచరేత్

ఎతేషూక్తేషు సర్వేషు తస్మిన్తేషు మిశ్రణాత్॥

సమభక్తిం సమాయుజ్య సర్వా లింగేషు భావయేత్

మిశ్రశైవమితి ప్రోక్తం శుద్ధశైవ మథ శ్రుణు॥

శివ విష్ణు శక్తి కుమార గణపతి సూర్య ఇత్యాద్యఖిలదేవతల పూజించు వాడే మిశ్రశైవుడు, ఇట్టి మిశ్రశైవుడు శివుడు సర్వోత్తముడని తెలిసియుండి శివధర్మములను అన్యధర్మములను సహ ఆచరించును. సమస్తదేవతలందు సమభక్తి గలిగినవాడైనందున సమస్తదేవతలు శివలింగమునందు గలరని భావించి లింగమును పూజించుచుండును కనుక ఆతడు మిశ్రశైవు డన బడును.

శుద్ధ శైవము.

శుద్ధత్వం శివముద్ధిష్టా చ్ఛినజాతా త్త శైవకం

శుద్ధశైవ సమాయోగాచ్చుద్ధ శైవమితి స్మృతం॥

శివుని ఒక్కనినే దేవుడుగాభావించి మిగిలినదేవతలను అతనిభక్తులు, అతనితో జన్మించిన వారలని తెలిసి శివునినే పూజింతురు గనుక శుద్ధశైవు లన బడుదురు. వారిమతమే శుద్ధశైవమనబడును. ఇక వీరాగమమందు:—

శుద్ధశైవా నృహసేన తస్మాజ్జాతః శివద్విజః

శివద్విజాస్తు విప్రేంద్రా ఆదిశైవాః ప్రక్షీరితాః॥

కాశికః కశ్యపశ్చేవ భారద్వాజోఽ త్రిరేవచ

గాతమశ్చేతి పంచైతే పంచవక్త్రేషు దీక్షితాః॥

శుద్ధశైవులే శివద్విజులన బడుదురు. వీరలే ఆదిశైవులు. కాశిక కశ్యప భారద్వాజ అత్రి గాతమయను పంచఋషుల్లే పంచవక్త్రములనుండి దీక్షను పొందిరి.

కామికాదిషు తంత్రేషు చాష్టావింశతిషు క్రమాత్

వేదశాస్త్రాది సర్వేషు కృతాభ్యాస శ్శివవ్రతీ॥

ఈకాశికాది పంచఋషులు కామికాది ఆగమములందు వేదశాస్త్రములందు అధికాభ్యాసము గలిగినందున ఆ ద్విజులను శివవ్రతులని కూడ పిలుతురు.

మంత్రయంత్రక్రియా ముద్రా న్యాసా వాహన కాదిభిః

ఉపచారై ర్బహువిధై ర్లింగం సింహాసనే యజేత్ ॥

మంత్ర యంత్ర క్రియలు జేయుట, ముద్రలు న్యాసములు జేయుట, ఆ వాహనము జేయుట, బహువిధోపచారములతో శివలింగమును సింహాసనమునందు పూజించుట, ఇట్టి యాచారములు గలవాడు శుద్ధ శైవుడు. ఇతడు లింగమును కరస్థలమునందు బూజించడు; ఇదియెగాక శుద్ధశైవుడైన శివద్విజుడు

స్వార్థము కొరకు సాలగ్రామ లింగమును పూజించును. పరార్థము కొరకు గ్రామ్య లింగముల బూజించును.

శివావరణ దేవాం శ్చ సర్వా సుంపూజయే ద్గుహ
పుత్ర క్షాన్తిస్థితా స్తర్వా న్నాఽర్చయే దన్యదేవతాః॥

ఓ వణ్ణుఖా! ఈ శుద్ధ శైవు డయిన శివద్విజుడు శివసంబంధమైన దేవతలను అనగా: దుర్గ, పార్వతి, గణపతి, కుమార, వీరభద్ర ఇత్యాదులను పూజించును; కాని అన్యస్థానములందు వేరుగాగల శివేతరదేవతలను పూజించడు. అనగా: శివ, శివదారాపుత్రాదులను విడచి ఇతర దేవతలను పూజించనివాడే శుద్ధ శైవు డని యర్థము.

మంత్రలింగ శ్శరీరం స్యా త్స ఏవ ఛరమ శ్శివః
శుద్ధ శైవ మిదం ప్రో క్తం వీరశైవ మథ శ్శృణు॥

గురుద త్రలింగమును బాహ్యపీఠము నందుగాని, కరపీఠమునందు గాని పూజించుచు, గురూపదిష్ట వ్రతముల నాచరించుచు, లింగలోపమునందు ప్రాయశ్చిత్తముల పొంది, మరెయొక లింగమును పొందుచు, వ్రతాదులు లోపములైన మూల పంచాక్షర జపముచేత ప్రాయశ్చిత్తమును పొంది శుద్ధుడగును. కనుక అతడు మంత్రలింగశరీరు డనబడును. అతడు సాక్షాత్ ఛరమశివునకు సమానుడనవచ్చును. ఇక వీరశైవమును వినుము.

వీర శైవము.

ఏక ఏవాఽయ మస్మి హి సర్వేఽస్మి జగతీతలే
విశేష ఈరతే యస్మా ద్వీర ఇత్యభిధీయతే॥
శివేన సహ సంబంధం శైవ మిత్యుదితం బుద్ధేః
ఉభయో సుంపుటీభావా ద్వీరశైవ మితి స్మృతమ్॥
శివార్థార్పితజీవత్వా ద్వీరతంత్రసముద్భవాత్
వీర శైవ సమాయోగా ద్వీరశైవ మితి స్మృతమ్॥ వాతు లే॥

భూతలమునందంతటను శివు డొక్కడే యను వీరవ్రతము గలిగినందునను, శివునితో ఆత్మకు నికట సంబంధము గలిగించుకొని నందునను, జీవత్వమును శివున కప్పించి శివజీవైక్య యుక్తు డయినందునను, వీరతంత్రముల ననుసరించిన

అచారము గలిగినందునను, ఈ మతము వీరశైవ మనబడినది. ఇదియే శైవ మతములందు ఉత్కృష్టమైనది. ఎవడు శివదీక్షాపూర్వకమైన గురుదత్తలింగ మును తల, మెడ, రెట్ట, పొట్ట, ఎడ, చెయ్యి వీటియందు ఏదోయొక స్థాన మునందు ధరించి, త్రికాలములయందు హస్తపీఠమునందు పూజించుచు, శివ పాదోదక శివ ప్రసాదములను సేవించుచు, లింగలోప, వ్రతలోపము లందు ప్రాణత్యాగమే ప్రియశ్చిత్తముగా నొచి, శివైక్య డగువాడే వీరశైవు డన బడును. అందువలననే ఈతని వ్రతము వీరవ్రత మనబడును.

ప్రాణలింగవ్రతే లుప్తే ప్రియశ్చిత్తం న విద్యతే
ప్రాణత్యాగా త్పరం తస్మా త్సావధానేన ధారయేత్॥
ప్రాణలింగే చ విచ్ఛిన్నే లింగే ప్రాణా పరిత్యజేత్
పృతిదీక్షాం ప్రాప్య తిష్ఠే ద్రావనం నరకం వ్రజేత్॥

వీరశైవులు “శివలింగంకరాద్యంకే వీరశైవస్తు ధారయేత్” అను విధిచొప్పున లింగధారణము చేసుకొందురు. వారు ధరించిన ఆ లింగమునకు ప్రాణలింగ మనియు ఇష్టలింగ మనియు బేరు. అది లోపించినేని ప్రాణత్యాగముజేతురు.

ఇష్టలింగ మిదం స్థూలం యద్బాహ్యే ధార్యతే సదా
ప్రాణలింగం తు తత్సూక్ష్మం యదంతర్భావనామయమ్॥
బాహ్యపీఠార్చనా దేత త్కర పీఠార్చనం నరమ్॥

సిద్ధాంతశిఖామణియందు బ్రాణలింగ మనగా నంతర్లింగమనియు, కరపీఠార్చనము ఉత్తమ మనియు గలదు. కనుక లింగార్చకులందరు వీరశైవులుగారు. కరపీఠమందు ఇష్టలింగము నర్పించి తన శరీరముపై యెల్లప్పుడు ధరించుకొను లింగధారులే వీర శైవులని అవగత మగుచున్నది.

యో హస్తపీఠే నిజలింగ మిష్టం విన్యస్య తల్లీన మనః ప్రచారః

బాహ్యక్రియా సజ్జల నిస్సృహత్వా సమ్మూజయత్యజ్గ స వీరశైవః॥
ఎవడు తన వామహస్తమునందు ఇష్టలింగమును ధరించి, తల్లిలింగమునందే తన మనస్సును లయముజేసి, మరియు తత్సూజాకాలమున బాహ్యక్రియాదలందు మనఃపరివర్తనములేక ఏకాగ్రచిత్తుడయి లింగపూజ చేయుచున్నాడో అతడే వీరశైవుడని వీరాగమము జెప్పుచున్నది. కనుక కరపీఠమునందు లింగమును పూజించువారే వీరశైవులని సిద్ధాంతమగుచున్నది.

శ్లో॥ విశజ్జేనోచ్యతే విద్యా శివజ్జేనైక్య బోధికా
తస్యాం రమంతే యే శైవా వీరశైవాస్తు తేమతాః॥
వేదాంత జన్యం యజ్ఞానం విద్యేతి పరికీర్తితా
విద్యాయాం రమతే యః స వీరశిష్యభిదీయతే॥
విద్యాయాం శివరూపాయాం రమంతే యే విశేషతః
తస్మా దేతే మహాభాగా వీరశైవా ఇతి స్మృతాః॥

శివజ్జేనైక్యమును బోధించునంతటి విద్యయందు రమించు నంతటి వారలే వీర శైవులనియు, వేదాంత జన్యమైనట్టి ఏవిద్యగలదో అట్టి విద్యయందు ఆనంద మును పొందువారే వీరశైవులనియు, శివస్వరూపమైన ఏ జ్ఞానము గలదో అట్టి జ్ఞానసంపన్నులే వీరశైవులనియు సిద్ధాంత శిఖామణియందు ఉల్లేఖింప బడి నది. మరియు వీరాగమమందు:—

విశబ్దో వా వికల్పార్థో రశబ్దో రహితార్థకః
వికల్ప రహితం శైవం వీరశైవం ప్రచక్షతే॥

సంకల్ప వికల్పములులేని శైవమే వీరశైవమనబడును యని గలదు. మరియు ఇదే విచారమును శ్రీనీలకంఠ శివాచార్యుని బ్రహ్మసూత్రముయొక్క వీర శైవపర భాష్యమునకు కారికారూపముగ సంగ్రహించిన నీలకంఠాచార్యుడు కూడ తన క్రియాసారమునందు వీరశైవమును శివజ్జేనైక్య బోధ రూపమైనదని బోధించి యున్నారు. ఇక వీరశబ్దముయొక్క నిరూపణము పారమేశ్వరా గమ వచనానుసారము సంక్షేపముగా వివరింప బడును.

వీరశైవునకు వీరయను శబ్దము అతని గుణవిశేషముల వలననే గలిగినదిగాని అన్యథాగాదు. భటుడు రణమునందు వీరుడైనట్లు వీరశైవుడు భక్తిచేత మితము నందు వీరుడనబడును. ఈషణత్రయములు నదిలినవారు జ్ఞాన విజ్ఞాన తత్పురులు, మరియు దృఢవైరాగ్యసంపన్నులే వీరులనబడుదురు. ఈ వీరులని బిరుదుగల శివయోగులు పరస్త్రీదర్శనమునందు అంధులవలె వర్తింతురు. పరదూషణము జేయుటయందు మూగవారగుదురు. పరకౌతలయందు మంషలు, అన్యుల పీడించుటయందు అశక్తులు, రసాన్వాదమునందు జన్వాలేని వారగుదురు. వీరి యందు అభిమానము, దంభము, హింసా కృత్యము, అశాంతి, అహంకారము,

యనునవి యుండకుండును. వీరు సర్వత్ర సమచిత్తము గలిగి శివునియందు విశుద్ధభక్తి గలిగియుండురు. సత్యవ్రతము, అస్తేయము, అపరిగ్రహము, వీరులయొక్క శీలమైనది. అద్వేషము, అననూయ, అతిరహ్యము ఇవియే ఈ వీరుల భూషణములైనవి.

వీరశైవ భేదములు.

వీరమాహేశ్వరం తంత్రం జ్ఞాతవ్యం త్రివిధం స్మృతం
సామాన్యం చ విశేషం చ నిరాభారం క్రిమా ద్భవేత్ ||

వీరశైవము సామాన్యము, విశేషము, నిరాభారమని మూడు విధములైనదని వాతులొగమునందు విస్తరింప బడినది.

సామాన్య వీరశైవ లక్షణము.

తత్రాచా చ ప్రవక్ష్యామి వీర సామాన్య లక్షణం
హస్తమస్తక సంయోగా ద్భూతిపట్టస్య ధారణాత్ ||
శివదేహీతి విజ్ఞేయ స్సర్వపాపైః ప్రిముచ్యతే
గురుణా దత్తలింగంతు సావధానేన ధారయేత్ ||
మూర్ధ్ని కంఠే భుజే హస్తే హృత్ఫలనై నాభిమండలే
ఏతేషా మేకదేశే తు ధారయే చ్చివలింగకం ||
ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికాలం వా సమర్పయేత్
గురౌ లింగే సదా భక్తిం కుర్యా త్తద్భసిత ప్రతీ ||

గురువుయొక్క హస్తమస్తక సంయోగమైనందు వలన అనగా శివ దీక్షా పూర్వక లింగాంగ సామరస్య జ్ఞానోపదేశుడైనందున విభూతి ధరించినందున, శివదేహి యగును. సర్వపాపములనుండి ముక్తుడగును. ఇట్టివాడు గురుదత్త లింగమును ఎల్లప్పుడు తలపైనను, కంఠమునందైనను, భుజహస్తములందైనను, వక్షస్థలమునందైనను, ధరించుకొనును. ఒకసారియైనను, రెండుసారులైనను లేక మూడు సారులైనను లింగార్చనము జేయుచు గురులింగ జంగమాదుల యందు భక్తి యుంచువాడే సామాన్య వీరశైవుడనబడును. అనగా సామాన్య వీరశైవునకు భక్తి లింగ ధారణాదులు ముఖ్యధర్మములు.

సత్యం భూతదయాఽహింసా శమో దమ ఉదాహృతః
 వివిక్తాపేక్షయా భక్తి రద్వంద్వం మమ పూజనం॥ ౩౧
 స్మరణం కీర్తనం ధ్యానం మద్భావ పరిశీలనం
 మద్భక్తేషు పరాభక్తిః మదైకాత్మ్య మమాయయా॥ ౩౨
 గురోః శుశ్రూషణం భక్త్యా మతభేదేన సవదా
 త్రికాల మర్చాలింగస్యా హింసయా భక్త్యజీవనం॥ ౩౩
 ఇత్యాదీని పురోక్తాని పూర్ణా న్యంగాని తస్య తత్
 సామాన్య వీరశైవస్థం లింగినో వీరయోగినః॥ ౩౪

సామాన్య వీరశైవుడు ఈ పైధర్మముల నాచరింప వలెను. ఎల్లప్పుడు సత్యమునే పలుకవలెను. ప్రసంగవశాత్తుగ నైనను అసత్యమాడదగదు. సమస్త ప్రాణులయందు అనగా పిపిలికాది బ్రహ్మపర్యంతము దయగలిగియే వర్తింపవలెను. ఇదియే సర్వభూత దయాభక్త్యము. మనస్సుచేతను, వాక్కుచేతను, లేక కాంక్షక కర్మల చేతనైనను, ప్రాణిమాత్రులను హింసించ గూడదు. కామ క్రోధ లోభ మద మోహ మత్సరములను వదలి శాంతిబొంది యుండుటమే శమమన బడును. బ్రహ్మచర్యాది క్లేశముల సహించి అంతరింద్రియ నిగ్రహము గలవాడగుటయే దమమన బడును. దానప్రదానమునందు, అతిథి సత్కారమునందు, పరహితోపకర్మలందు విశాలమైన ఉదారబుద్ధి గలిగియుండవలయును. విశేష భక్తిభావము గలిగి శివపూజయందు మగ్నుడై యుండవలెను. పరశివునియొక్క స్మరణము, కీర్తనము, ధ్యానము, భావపరిశీలనము త్రికాల లింగార్చనము, అహింస, సాత్వికాహారము ఇత్యాదులు గలవాడే సామాన్య వీరశైవుడన బడునని పారమేశ్వరాగమము నందు చెప్పబడినది.

ఈ సామాన్య వీరశైవుడు గ్రామమందేగాని వనమందేగాని యుండవచ్చును. దైవవశాత్ లింగలోపమైనను వ్రతలోపమైనను గురుకృపాపాత్రుడై మరల ధరించుకొన వచ్చును.

విశేష వీరశైవ లక్షణము.

శేషాణి సర్వకర్మాణి దీక్షాం విధ్యుక్త మాచరేత్
 దేహప్రాణం సమాయోజ్య ప్రాణలింగే ప్రకల్పయేత్॥

గురువు విధియుక్తముగా దీక్షగావించి మలత్రయములు నశించుటకు దేహ త్రయములయందు లింగత్రయధారణము చేయును. శిష్యుడు అట్టి ప్రాణలింగమును తన ప్రాణముతో సమానము జూచుకొనును. శుద్ధద్రవ్యములచే లింగపూజ సలుపును. ఇతడే విశేషవీరశైవుడని వాతులాగమమందు చెప్పబడినది.

శుద్ధద్రవ్యం సమాదాయ లింగానాం చ సమర్పణం

ఇతివ్రత సమాయుక్తో వీరశైవో విశిష్యతే॥

ఈ విశేష వీరశైవులు దీక్షా సంపన్నులైనందున షట్స్థల జ్ఞానసంపన్నులగుదురు. శివజీవైక్యభాధయే షట్స్థల శాస్త్రము కనుక వీరికి జ్ఞానసంపాదనము మరియు లింగార్చన కర్మయనునవి రెండును ప్రాముఖ్యధర్మములు.

మానీ నియతచేష్టః స్యాదతిరోధం జనుష్కృతాం

నాత్మనః క్లేశజనన మాచరే దర్శ విశ్రమాత్ ॥

౪౭

పూజాధ్యానం మత్స్మరణ మనీహకామ లోభిషుః

వ్రతాని వీరశైవస్య సత్యం ప్రాణిదయా శివే॥

౪౮

మానవ్రతము, అర్థము పోయినందున దుఃఖము ఇత్యాదులు లేక యుండును. లింగపూజ, శివధ్యానము, పంచాక్షరీ స్మరణము, అరిష్టద్వర్గములందు అసహ్యము భూతప్రాణియందు దయాభుత్వతము ఇవియే విశేష వీరశైవునియొక్క ధర్మములని పారమేశ్వరాగమ మందు చెప్పబడినది.

ఈ విశేష వీరశైవులు గ్రామముయొక్క బహిర్భాగమునందే యుండి వలయును. వీరికి గ్రామవాసముతోడను, గ్రామవార్తలతోడను, స్త్రీసంగముతోడను, ఎట్టి సంబంధము యుండకుండును. భిక్షులనమే వీరివృత్తి. దైవపశాత్ లింగలోపము గలిగినను తనదేహమునే ఇష్టలింగముగ జూచించుకొని పునఃలింగధారణము గావించుకొన గూడదు.

నిరాభార వీరశైవ లక్షణము

విశేష వీరమాఖ్యాతం నిరాభారం తతశ్శృణో

సర్వసంసార సౌఖ్యాని త్యక్త్వా చిత్తం శివేలయేత్ ॥

దండ కాపీన కాషాయ జటా వల్కల ధారకః

ముండీ వా శివచిహ్నాని ధారయే దజినాదికం॥

భిక్షాశీ నియతాహార స్సుఖసంసారవర్జితః

నిరాభారీ తి విజ్ఞేయ స్స ఏవ పరమ శ్శివః॥

సకల సంసార సౌఖ్యముల విడచి, తన చిత్తమును శివునియందు లయింపజేయువాడు; దండ, కౌపీన, కామాయ, జటా, వల్కల, అజినాదుల ధరించినవాడు; భిక్షావృత్తిచే జీవించువాడు; మితాహారముగలవాడు; అకస్మాత్ లింగలోపము గలిగిన ప్రాణమును విడుచువాడు. ఇట్టి గుణములు గలవాడే నిరాభారవీర శైవుడని తెలియబడును. అతడే సాక్షాత్ పరమేశ్వరుడు; అనగా: సంసారమును లెక్కింపక శివుని యందు లయించినవాడే నిరాభారుడని అవగతమగుచున్నది. ఇదియే వీరశైవునికి అంత్యసోపానము. కనుక పృథివీరశైవుడు ఆశీనాంతము ఈ మూడు సోపానముల నధిరోహించి ముక్తిని బొందవలెను.

వీరశైవ మతోత్కర్ష.

వీరశైవమతం సర్వో భోగమోక్షైకసాధనం

సర్వోత్తమం మమ మతం యతః సర్వోత్తమోఽస్మ్యహమ్॥

న వీరశైవ సదృశం మత మస్తి జగత్ప్రయే

సర్వభోగప్రదం పుణ్యం శివసాయుజ్యదాయకమ్॥ ౩౯ - ౪౦

పారమేశ్వరాగమము. ప ౧

యని జరమాత్ముడు “మూడులోకములందు వీరశైవమునకు సాక్షయైన మతము లేదు; ఈ మతము భోగమోక్షకరమైనది; నా వలెనే సర్వోత్కర్ష మైనది.” యని పార్వతినిగురించి చెప్పెను. మరియు పారమేశ్వరాగమము ప. ౬ —

కృపాణధారాగమనం వ్యాఘ్రకర్ణావలంబనం

వీరశైవ మతం దేవి సత్యం త్వవిమమాం మమ॥

౪౧

అవివేకలకు. వీరశైవమతము నిశిత ఖడ్గధారా గమనమువలె, వ్యాఘ్రకర్ణావలంబనమువలెను కష్టతరమైనదని ఈ మతముయొక్క గాంధీర్యమును తెలిపియున్నాడు. మరియు:— పారమేశ్వరాగమము. ప. ౮ —

సర్వోత్తమా హి మనుజా స్తత్రీ విప్రీ మహోత్తమాః

వేదినః కర్మకర్తార స్తదర్థజ్ఞా విశేషతః॥

౪౨

తతో వేదాంతసారజ్ఞా సత సున్యాసి నః పరాః

తతః పాశుపతా శ్రేష్ఠా లింగిన స్తు తతోఽధికాః ॥

2౧

తతోఽధికా మహాశ్రేష్ఠా వీరమాహేశ్వరా శ్శివే

న తేభ్యో న్యాధికః కశ్చి ద్వీరశైవాశ్రయా త్మరః ॥

2౨

తావ న్మహిమసంపన్నో వీరశైవః పర శ్శివః ॥ —

పాశులందు మనుష్యులు సర్వోత్తములు; వారియందు విపులు మహాత్తములు; ఆ విపులందు వేదపాఠ్యులకన్న వైదికకర్మల నాచరించు వారును, వారికంటె వేదార్థము తెలిసినవారును, వారికన్న వేదాంతసారమును తెలిసికొన్నవారును శ్రేష్ఠులు. వారియందు సన్యాసులు అధికులు. వారికన్నను పాశుపతులు అధికులు. వారికన్నను లింగధారులు అధికులు. వారికన్న వీరమాహేశ్వరులు ఉత్కృష్టులు. వీరు వీరశైవమును ఆశ్రయించిన వారైనందున వారికన్న మిగతవారు లేరు. - అంతటి మహిమగల వీరశైవులు పరశివస్వరూపులే యగుదురు. అనగ విపృలకన్న వీరశైవులు అత్యధికాధికులని చెప్పబడెను.

క్రిమికిటపతంగేభ్యః పశేవః ప్రజ్ఞయాఽధికాః

పశుభ్యోపి నరా శ్రేష్ఠా స్తేషు శ్రేష్ఠా ద్విజాతయః ॥

ద్విజాతిష్వ ధికా విప్రా విప్రేషు క్రతుబుద్ధయః

క్రతుబుద్ధిషు కతార సైభ్య సున్యాసి నోఽధికాః ॥

తేభ్యో విజ్ఞానినః శ్రేష్ఠా స్తేషు శంకరపూజకాః

తేషు శ్రేష్ఠా మహాభాగ మమ లింగాంగ సంగినః ॥

లింగాంగసంగిష్వ ధికః షట్స్థలజ్ఞానవాన్ పుమాన్

స వంద్య స్సర్వదా పూజ్య స్సంసార విజగీషుభిః

బహునోక్తేన కిం వత్స స ఏవాఽహం న సంశయః ॥

సా-ందే ॥

భూమియందు క్రిములకన్నను కీటకములు బుద్ధియందు శ్రేష్ఠమయినవి. ఆ కీటకములకన్న పక్షులు శ్రేష్ఠము. వాటికన్న పశువులు, వాటికన్న మనుష్యులు శ్రేష్ఠులు. ఆమనుష్యులలో ఉపనయనము పొందినవారు శ్రేష్ఠులు. వారికన్నను వేదాధ్యయనము జేయువారు శ్రేష్ఠులు. వారికన్న యజ్ఞవిధానమును తెలిసినవారు, వారికన్నను యజ్ఞమును జేయువారు శ్రేష్ఠులు, వారిలో సన్యాసులు శ్రేష్ఠులు. వారికన్న సహజజ్ఞానముగలవారు, వారికన్న శివపూజకులు శ్రేష్ఠులు.

వాడికన్నను లింగంగులే శ్రేష్ఠులు. వారిలో భక్తాది వికార్యంతమైన షట్స్థల జ్ఞానముగల నిరాభారియే శ్రేష్ఠుడు. అనగా నిరాభారియైన జంగమమూర్తియే వందనీయుడు. ఓషణ్ముఖా ఆనిరాభారియైన జంగమమూర్తియే నేను; ఇందు సంశయములేదని ఈశ్వరుడు షణ్ముఖునిగురించి చెప్పియున్నాడు. కనుక షట్స్థలాత్మకమైన వీరశైవమతమే సర్వోత్కృష్టమని సిద్ధమగుచున్నది.

తథా విద్ధి మతం దేవి మమ శైవం మహత్తరం

తన్మంథనోత్థితం సారం వీరశైవం షరం శివే॥

౯౦ ప. ౨॥

శివుని సంబంధించిన మతమే శైవము. ఆశైవము మహత్తరమైనది. అట్టి మహత్తరమైన శైవముయొక్క సారమే వీరశైవమని శివుడు పార్వతికి బోధించి వీరశైవమతోత్కృష్టమైన పారమేశ్వరాగమమునందు ప్రకటించెను.

రుద్రాక్షమాలాభరణో ధృతపాశుపతవ్రతః

అతి వణాశ్రమి యోగీ జీవన్ముక్తో జగద్గురుః॥

౯౨

పాశుపత వ్రతస్థుడైన జీవన్ముక్త వీరశైవుడు రుద్రాక్షాదుల ధరించినను అతడు వణాశ్రమ ధర్మముల అతిక్రమించిన వాడగును. అతడేయోగి అతడే జగద్గురువగును. యని స్కాందపురాణము శంకర సంహిత అధ్యాయము. ౧౫ నందు వీరశైవునియొక్క శ్రేష్ఠత్వము జగద్గురుత్వము చాటింపబడినది.

వీరశైవం మహాశ్రేష్ఠం సర్వ శాస్త్రేషు విశ్రుతం

శ్రీవీరశైవసిద్ధాంతం శాస్త్రం తు శృతిపూర్వకం

సామవేద మహావాక్యం తత్వమస్యాది భాషితం॥

వీరశైవమతము మహాశ్రేష్ఠ మయినదని అనేక శాస్త్రములందు జెప్పబడినది. మరియు వీరశైవ సిద్ధాంతము శృతి శాస్త్రముల ననుసరించియే యున్నది. సామవేద మహావాక్యమయిన “తత్వమసి” యను వాక్యమునే వీరశైవ సిద్ధాంతము బోధించు చున్నది యని యున్నది. గనుక వీరశైవులు శ్రేష్ఠమైన వైదికులనియు అందరికన్న ఉత్కృష్టులనియు సిద్ధమగుచున్నది.

వీరశైవమతము గుణప్రధాన మైనది. శివాగమములందు దీని విషయమై కావలసినన్ని ప్రమాణములు గలవు. సిద్ధాంత శిఖామణియందు:—

శివసంస్కార యుక్తేషు జాతిభేదో న విద్యతే

కాష్ఠేషు వహ్నిదగ్ధేషు యథాచూపం న విద్యతే॥

తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన శివసంస్కార సంయతః

జాతిభేదం న కుర్వీత శివభక్తే కదాచన॥

సి॥ శి॥

ఇత్యాది ప్రమాణములచేత వీరశైవతత్వజ్ఞానము పారమార్థిక మార్గమునందు స్త్రీపురుషభేదమును ఒప్పునట్లు చాతుర్వర్ణ్యములనుకూడ ఒప్పుకున్నది. వర్ణాశ్రమముల పక్షపాతము, యజ్ఞయాగాదుల ప్రాణహింసను జూచి విచారపరుల మనమునందు గలగిన క్రాంతిఫలమే వీరశైవమని చూపట్టుచున్నది.

వీరశైవసిద్ధాంత మార్గమునందు చెప్పుబడిన తత్వములే ముఖ్యమయినవి

(౧) శివదీక్షా. (౨) అష్టావరణములు. (౩) పంచాచారములు. (౪) షట్ఫలములు. (౫) లింగాంగ సామరస్య స్వరూప మోక్షము.

జ్ఞానులైన లింగము (జీవము) లింగమునందు లయించవలెనన్న (బ్రహ్మైక్య) శివదీక్ష యను పవిత్ర సరోవరమునందు స్నాతుడై అణవ మల, కార్మిక మల, మాయామలమను త్రిమలములను దాటి, వేధా, క్రియా, మను యను దీక్షాత్రయముచేత పవిత్రుడై, ఇష్ట ప్రాణ భావములను లింగత్రయములను స్థూలసూక్ష్మ కారణ శరీరములందు ధరించుకొని, శ్రీగురు ఆశీర్వాదమను ఆజ్ఞాపత్ర సహితుడై, గురు, లింగ, జంగమ, తీర్థ, ప్రసాద, భస్మ, రుద్రాక్ష మంత్రములను అష్టావరణ నామకోటియందు అనుభవజ్ఞుల మతము నాశ్రయించి వెల్లి, లింగాచార, శివాచార, సదాచార, భృత్యాచార, గణాచారమను పంచాచారాత్మక రాజమార్గమునందు నడచి, భక్త, మహేశ, ప్రసాది, పాణలింగి, శరణ, ఐక్యమను సోపానముల నెక్కి లింగాంగ సామరస్యమను ద్వారమునుదాటి మోక్ష నామక స్థానమునుచేరి శాంతిసుఖము నందుండవలయును.

వీరశైవ శాస్త్రమునందు శివదీక్ష సంస్కార ప్రధానము, అష్టావరణము క్రియా ప్రధానము, పంచాచారము సీతిప్రధానము, షట్ఫలము జ్ఞానప్రధానము, సామరస్యము జైరాగ్య ప్రధానము, ఇట్లు వీరశైవము కర్మ, జ్ఞాన, భక్తియను త్రివేణీసంగమమై “న వీర శైవ సదృశం మత మస్తి జగత్ప్రయో” యను అగమవచనమును సార్థకము జేయుచున్నది.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

ఇతి శ్రీ వీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి యందు వీరశైవ మను రెండవ ప్రకరణము సమాప్తము.

ఓం

శివాయనమః

శ్రీ వీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి.

శివతత్వము.

మూడవ ప్రకరణము.

“జ్యోతిర్మాత్ర స్వరూపాయ నిర్మలజ్ఞాన చక్షుషే.

నమః శివాయ శాంతాయ బ్రహ్మణే లింగమూర్తయే॥

నమః శివాయ నిశ్చేష క్లేశ ప్రశమ శాలినే

త్రిగుణగ్రంథి దుభేద్య భవబంధ విబోధినే॥”

సానంద మానందవనే ససంతమ్ ఆనందకందం హతపాపవృందమ్

వారాణసీనాథ మనాథనాథం శ్రీవిశ్వనాథం శరణం ప్రపద్యే॥

వీరశైవులకు శివుడే పరమదేవత యైనందున ఆశివునియొక్క అస్తిత్వము, జగ ద్వాస్యపకత్వము, ఆనంద కల్యాణగుణైకత్వము, జగత్కారణత్వము, పరమపతి త్వము, ఇత్యాది గుణములయొక్క వర్ణనజేయుట మరియు అనేక గ్రంథరాజ ములనుండి ప్రమాణములచేత సిద్ధపరచుట ఇత్యాదులే ఈ ప్రకరణముయొక్క ముఖ్యద్దేశమై యున్నది. ఈ ప్రకరణమునందు శివుడే బ్రహ్మమనియు మరియు ఓంకార స్వరూపుడనియు సుష్టముగా జెప్పబడినది. మరియు వేద వేదాంగాగమోపనిషదులే కాక అనేక పురాణములు ఇతిహాసములు మొదలైన అనేక గ్రంథములు దేవదేవుడైన మహాదేవుడే పూజనీయుడని, ధ్యేయుడని ఘంటాఘోషగా జెప్పుచున్నందున అట్టి శివునియొక్క వర్ణన సవిస్తారముగ జేయబడినది. అనేక అద్వైతవాదులు శివుడు సత్యము శివకార్యమైన జగత్తు మిథ్యయని వాదించు మిథ్యావాదమును ఖండించుటకై శివశక్తి విశిష్టత్వము యను భాగము వ్రాయబడినది. శివుని యొక్క సంస్కృతేష్టత్వమును మరియు ఇతర దేవగణమునకన్న ఆధిక్యతను మరియు సృష్టిస్థితిలయ నిగ్రహానుగ్రహ సమర్థతను వెల్లడిజేయుటయే ఈ ప్రకరణముయొక్క ముఖ్యద్దేశమై యున్నది. శివునియందు భక్తిభావములు గలగుటకు ఈ ప్రకరణము మిక్కిలి ఉపయోగ మగుగాక యని సర్వమంగళ కరుడైన శివుని ప్రార్థించు చున్నాను.

శివతత్వ స్వరూపము.

“శివః శామ్యతి పరమానందరూపత్వాన్నిరాకారో భవతీతిశివః”

బ్రహ్మనంద స్వరూపుడును, నిర్వికారుడును గనుక శమించువాడు, “శేరతే సజ్జనమనాం స్యస్మిన్నితివా” ఇతనియందు సజ్జనుల మనస్సుండును. “శేతే సజ్జనమనస్సిన్నితివా” సాధుల మనస్సునందు శయనించువాడు. “శివం కల్యాణం తద్యోగాద్వా” శుభముతో గూడినవాడు. “శివప్రదత్వాద్వా” శుభముల నిచ్చువాడును యని అమరమునందుశివశబ్దము శుభావహము మరియు శ్రేయస్కరమగు వస్తువాచకమని చెప్పబడి యున్నది. అందువలననే శివశబ్దము బ్రహ్మవాచక మైనది. బ్రహ్మమే శివుడని సిద్ధమగు చున్నది. “శేతే అపాశివః” శయనించువాడే శివుడు - అర్థాత్ మహా పశ్యయానంతరము ప్రకృతియొక్క కార్యములు నిలచి పోవును. ఆసమయములో నిశ్చేష్ట, శాంత, నిష్క్రియ, కేవల చేతన క్రియావిశిష్టమగు బ్రహ్మమును శివుడందురు. మరియు:

“శయతి తనూ కరోత్య శుభమితి శివః ఇత్యేణాదికాల్ శయతేశివః॥”

ఏది అశుభ అకల్యాణమును హాసించునో, ఏది సుఖస్వరూపమో, ఏదిమంగళ మమమో అదియే శివుడు అని అర్థము.

అనాదిమల సంశ్లేష పాగభావాత్స్వభావతః

అత్యంత పరిశుద్ధాత్మే త్యతోయం శివఉచ్యతే॥

అభవాశ్చేష కల్యాణ గుణైక ఘనఈశ్వరః

ఆశ్రితాత్యంత శివదః శివ ఇత్యుచ్యతే బుద్ధేః॥ శివపురాణం

స్వభావతః మలరహితుడు, అత్యంత పరిశుద్ధుడే శివుడనియు, అత్యంత కల్యాణైక గుణవిశుష్టుడు, ఆశ్రితులకు శుభములనిచ్చువాడే శివుడని శివపురాణము నందు శివునియొక్క అర్థము చేయబడినది.

ఏక ఏవ శివః సాక్షాత్ చిదానందమయో విభుః

నిర్వికల్ప నిరాకారో నిర్గుణో నిష్ప్రపంచకః॥

అస్తికశ్చిదపర్యాప్త రమణీయ గుణాశ్రయః

మహామాయాం జనాజాల వ్యతీత తనురీశ్వరః॥

జన్మమృత్యు జరామోహ కామక్రోధా భవోద్భవాః

నవిద్యంతే యతస్తస్మా చైచ్ఛవం శివపదం తతః॥

శివం పరాత్పరం సూక్ష్మం నిత్యం సర్వగమవ్యయం
 అనిందిత మనౌపమ్య మప్రమేయ మనామయం॥
 శుద్ధత్వాచ్ఛివ మిత్యాహుః పరాదూర్ధ్వం పరాత్పరం
 వ్యోమాతీతతయా సూక్ష్మం నిత్యంకారణ శూన్యతః॥
 వ్యాప్త్యా సర్వగతం ప్రోక్త మక్షీణత్వేన చావ్యయం
 అనిందితం నిర్మలత్వా దసాదృశ్యాద నౌపమం॥
 ప్రమాణాదతి రిక్తత్వా దప్రమేయ మితిస్మృతం
 అనామయం నిర్గుణత్వా దేవం లక్షణ వాంఛితః॥

శివుడు ఒక్కడు అనగా అద్వితీయుడు, జ్ఞాన స్వరూపుడు, ఆనంద మయుడు, ప్రభువు, నిర్వకల్పడు, నిరాకారుడు, నిర్గుణుడు, నిష్ప్రపంచకుడు, రమణీయమైన గుణయుక్తుడు, జరామరణ రహితుడు, కామకోపాది విరహితుడు, అతిసూక్ష్ముడు, నిత్యుడు, సర్వవ్యాపి, అవ్యయుడు, నిందారహితుడు, సాటి లేనివాడు, అప్రమేయుడు, అనామయుడు, శుద్ధతత్వములచే సంయుక్తుడై నందున శివుడనియు, పరముకన్న మించినవాడైనందున పరాత్పరుడనియు, ఆకాశము కన్న అతిసూక్ష్ముడైనందున సూక్ష్ముడనియు, కారణ శూన్యతత్వము గలిగినందున నిత్యుడనియు, సమస్త వస్తుజాలమునందు వ్యాపించి యున్నందున సర్వగతుడనియు, క్షీణత్వము లేకున్నందున అవ్యయుడనియు, నిర్మలుడైనందున అనిందితుడనియు, అతనికి సాదృశుడు లేనందున అనౌపముడనియు, ప్రమాణములకు అతిరేకుడైనందున అప్రమేయుడనియు, నిర్గుణత్వము గలిగినందున అనామయుడనియు, పిలువబడుచున్నాడు. కనుక ఇట్టి లక్షణసంపన్నుడే శివుడని తెలియవలెను

ఈశానం పరమం విద్యాత్ ప్రేరకం బుద్ధిసాక్షిణం

ఆకాశాత్మక మవ్యక్త మోంకార స్వరభూషితం॥ బ్రహ్మోపనిషది
 ఈశ్వరుడు పరమస్వరూపుడనియు, ప్రేరకుడనియు, బుద్ధిచే సాక్షి మాత్రుడనియు, ఆకాశాత్మకుడనియు, అవ్యక్తుడనియు, ఓంకారస్వరముచే నలంకృతుడనియు, చెప్ప బడుచున్నాడు.

ససర్వగచ్ఛక్రిమ కాయమవ్రణ మస్సావిరగంశుద్ధమ పాపవిధ్ధం
 కవిర్మనీషీ పరిభూః స్వయంభూర్యా ధాతభ్యత్తోర్థా వ్యదధా
 చ్ఛాశ్వతీభ్యః సమాభ్యః॥

యజు॥ ఆ.రం. మం.౮

అపరమాత్ముడు సర్వవ్యాపకుడు, శీఘ్రకారి, అనంత బలవంతుడు, శుద్ధుడు, సర్వజ్ఞుడు, సర్వంతర్యామి, సనాతనుడు, స్వయంసిద్ధుడు, అనాది, అశరీరియు జననమరణాది రహితుడు, చిద్రహితుడు, నాడిబంధములు లేనివాడు, పాప ముజేయనివాడు, క్లేశరహితుడు, దుఃఖములేనివాడు, మరియు అజ్ఞాన సంబంధ రాగద్వేషాది గుణదూరుడు యనియజుర్వేదమునందు శివునియొక్క సగుణనిర్గుణ స్తుతిగలదు.

“ఈశానః సర్వవిద్యానామీశ్వర సుసర్వభూతానాం బ్రహ్మధిపతిః

బ్రహ్మచోధిపతిః బ్రహ్మ శివో మే అస్తు సదాశివ్రాం॥

అను ఈశాన మంత్రార్థ ప్రకారము సర్వవిద్యా పదముచేత వివక్షితమై యున్న చతుష్పక్షికళలకును సదాశివుడే అధిపతియై యుండును. దీనిచేత శివునకు నిరంకుశ సర్వజ్ఞత్వము ఉక్తమైనది. మరియు “సర్వ భూతానాం” అనుశబ్దము చేత నుత్పత్తి స్వభావముగల చరాచరాత్మక సకలవస్తువులకు సదాశివుడే నియామకుడని చెప్పినందున శివునకు సర్వకర్తృత్వము ఉక్తమగు చున్నది.

మరియు ఈశాన, తత్పురుష, అఘోర, వామదేవ, సద్యోజాతములను, పంచబ్రహ్మ మూర్తులకు సదాశివుడే అధిపతి యాయెను. ఇటులే తిరోధాన సంహార, స్థితి, సృష్టియను నాలుగు కార్యములయందు క్రమముగా అధిక్యతలై యున్న, “ఈశ, రుద్ర, విష్ణు, బ్రహ్మ”యను లుగురికి శివుడే యధిపతి యగును. ఏలననగా వీరికి కారణభూతుడైనందున వీరికితడే నియామకుడని పించును. సర్వ నియామకుడైనందువలన ఈశ్వరుడనబడుచున్న పరమాత్ముడే అనంత కల్యాణ గుణములకు ముఖ్యనిధియై యున్నందున మంగళ స్వరూపత్వము శివునియందే పరిపూర్ణమైయుండును. ఇదియే సదాశివునియొక్క చిద్రూపము.

“సదాశివ” యను శబ్దమునందు సత్-ఆ-శివః యను పదవిభాగము గలదు.

“సత్” యను పదముచేత పరమాత్ముని యందు నిరుపాధిక సత్రా శ్రేయ్యతము బోధింప బడుచున్నది.

“ఆ” యను పదము చేత పరమాత్ముని యందు నిరుపాధికానంద స్వరూపత్వము బోధింప బడుచున్నది.

“శివ” యను పదముచేత అదే పరమాత్ముని యందు స్వాభావిక చిద్రూపత్వము బోధింప బడినది.

ఇటుల సద్రూపత్వ, చిద్రూపత్వ, ఆనంద రూపత్వములు గల పరమాత్ముడే ఈ సదాశివ శబ్దమునకు వాచ్యుడగును కాని మరొకరుగారు “ఓం” యను నిదేశము పరమాత్మునకే అసాధారణమైనందున అట్టి “సదా శివోం” యను ఓంకారము పరమాత్ముడైన శివునినే నిదేశించుచున్నది. అట్టి శివుని వేదాగమోపనిషత్పురాణ కారులు ఏక కృపలై ఇట్లు వర్ణించు చున్నారు.

శివుడు అవ్యక్తుడు, స్తోత్ర యోగ్యుడు, నిష్కలుడు, అద్వితీయుడు, స్వయంభువు, విభుడు, నిరంజనుడు, సచ్చిదానందుడు, నిత్య పరిపూర్ణుడు, మూలమూర్తి, మహాదేవుడు, వేదవేద్యుడు, సదా శివుడు, ఆదికర్త, ఉమా సహితుడు, కారణుడు, సర్వాననుడు, సర్వ వ్యాపి, సర్వగతుడు, భగవంతుడు, సర్వాంతర్యామి, మంగళకరుడు, ఒక్కడు, ఆది మధ్యాంత రహితుడు, అద్భుతుడు, పరమేశ్వరుడు, త్రిలోచనుడు, నీలకంఠుడు, ప్రశాంతుడు, పశు పతి, స్థాని, రుద్రుడు, వాచాతీతుడు, మనోతీతుడు, భావాతీతుడు, అగోచరుడు, సర్వశూన్యుడు, నిరాలంబుడు, నిశ్శబ్దుడు, పురాణ పురుషుడు, అకాయుడు, అవ్రణుడు, అస్సావిరుడు, అపాపవిద్ధుడు, సర్వజ్ఞుడు, తేజో మయుడు, చిన్మయుడు, మృత్యుంజయుడు, నిత్యుడు, అవ్యయుడు, పరాత్పరుడు, సనాతనుడు, ఈశానుడు, అపరాజితుడు, మహాత్ముడు, జగత్కారణుడు, ద్వంద్వ రహితుడు, అఖండుడు, అద్వయుడు, స్వతంత్రుడు, నిరాలంబుడు, నామరూప క్రియాతీతుడు, నిరవయుడు, నిలేశుడు, నిరంజనుడు, నాదబిందు కలాతీతుడు, విశ్వాతీతుడు, విశ్వతోముఖుడు, నూక్షుడు, చైతన్యుడు, అనిందితుడు, అనౌపమ్యుడు, అప్రమేయుడు, కారణకారణుడు, స్వతః సిద్ధుడు, నిగుణుడు, నిరుపాధికుడు, పరంజ్యోతి, శాశ్వతుడు, వేదవేదాంతగోచరుడు, శక్తియుతుడు, ఓంకారుడు, అష్టమూర్తి, ఉరుక్రముడు (పరాక్రమశీలుడు), మిత్రుడు, వరుణుడు (సర్వోత్తముడు), ఆర్యముడు (న్యాయాసీనుడు), ఇంద్రుడు (సకలైశ్వర్యవంతుడు), ఈశ్వరుడు (సామర్థ్యవంతుడు), దేవుడు, స్వయం ప్రకాశుడు, శుద్ధుడు, బుద్ధుడు, ముక్తుడు, నిరాకారుడు, విశ్వేశ్వరుడు, కూటస్థుడు (అధారుడు), సర్వ శక్తిమంతుడు, న్యాయకారి, దయాళుడు, అద్వైతుడు, విశ్వంభరుడు, జగదీశ్వరుడు, కాలుడు (చరాచరమును ఎంచు వాడు), శేషుడు (మిగిలినవాడు), ఆపుడు, ప్రియుడు, కవి, విరాటుడు, అగ్ని,

15

(జ్ఞాన స్వరూపుడు), విశ్వడు (విశ్వమయుడు), హిరణ్య గర్భుడు, సృష్టి స్థితి సంహార నిగ్రహానుగ్రహ సమర్థుడు, మహా పండితుడు, అక్షయుడు, అజుడు, అమరుడు, మోక్షప్రదుడు, ధ్యేయుడు, త్రిలోచనుడు, భూతయోని, సాక్షీనూత్రుడు, త్రికాలానాధితుడు, విశ్వాధికుడు, మహర్షి, ఉపాస్యుడు, యని అనేక నామములు గలవు. అట్టి పరమ శివుడే బ్రహ్మము, లింగము, ఓంకారము, ప్రణవము అను నామాంతరములచే పిలువబడుచుండును. ఈ పరమ శివుడే అందరికన్న గొప్పవాడైనందున బ్రహ్మ యనియు, సకలైశ్వర్య వంతుడైనందున ఇంద్రుడనియు, నశ్వరుడైనందున అక్షరుడనియు, సర్వవ్యాపి యైనందుననే విష్ణువనియు, జగత్ పదార్థములను జీవులను ఎంచుచున్నాడు కనుక కాలుడనియు, సమస్త అన్యాయములకు వేరైనవాడైనందుననే యముడనియు, అగస్త్యాదులకు ఉపదేశము గావించి అవినాశి యైనందున గురువనియు, అందరి ఆనందము కలుగజేయు వాడైనందుననే చంద్రుడనియు, చరాచరమును ప్రకాశపరచు వాడైనందుననే సూర్యుడనియు, సమస్త జీవాది జగత్తునందు నిరంతరము వ్యాపకుడైనందుననే ఆత్మ యనియు, సర్వ జీవాదులకంటె నుత్కృష్టుడు, జీవ ప్రకృత్యాకాశాదులకంటె నతి సూక్ష్ముడు, సమస్త జీవులకు సంతర్వామి యైనందుననే పరమాత్ముడు యనియు, అతడు నిర్భాంతుడును, జ్ఞాన యుక్తుడును, సమస్త చరాచర జగత్తుయొక్క వ్యవహారము నందున్నట్లు తెలియువాడు నగుటచే ప్రాజ్ఞుడనియు, అందరికిని ప్రేమించుటకు యోగ్యుడగుటచే మిత్రుడనియు, అనంత పరాక్రమ యుక్తుడగుటచే ఉరుక్రముడనియు, సామర్థ్యవంతుడైనందున ఈశ్వరుడనియు, తా నెన్నడు జన్మము నొందనివాడు గనుకనే అజుడనియు అతని కాదికారణ మేమియు లేదు కాబట్టి అనాది యనియు, ఆనంద స్వరూపుడై జీవులకు ఆనందము నిచ్చువాడు గనుక ఆనందుడనియు, భూత భవిష్యత్ వర్తమాన కాలములచే బాధింపబడని వాడగుటచే “సత్” యనియు, చైతన్య స్వరూపుడై సమస్త జీవులను దెల్వితో గూర్చి సత్యా సత్యములను దెల్పు వాడగుటచే “చిత్” అనియు, ఈసత్, చిత్ ఆనంద యను మూడు శబ్దముల విశేషణములు కల వాడగుటచే సచ్చిదానంద స్వరూపుడనియు, నిశ్చలుడును, అవినాశియు నగుటచే నిత్యుడనియు, స్వయం పరిశుద్ధుడై అందరిని పరిశుద్ధులజేయువాడగుట

వలన శుద్ధుడనియు, అన్నిటిని దెలియువాడగుటచే బుద్ధుడనియు, ముముక్షువుల నందరిని క్లేశములనుండి తొలగించువాడగుటచే ముక్తుడనియు, ఎన్నడు శరీరమును ధరించకున్నందున నిరాకారుడనియు రాగద్వేషాదులను చక్షురాదీంద్రియముల విషయములనుండి వేరైనవాడు గనుక నిరంజనుడనియు, ప్రకృత్యాది జడములు సమస్త జీవములను నీ ప్రఖ్యాత పదార్థములకు స్వామియు, వీని బాలించువాడు నగుటచే గణేశ, గణపతి యనియు, రెండుగాక ఒక్కడే అయి యున్నాడు గనుక అద్వైతుడనియు, శబ్ద స్పర్శ రూపాది గుణ రహితుడగుటవలన నిర్గుణుడనియు, సర్వజ్ఞతత్వము, సర్వ సుఖము, పవిత్రత, అనంత బలము, మొదలగు గుణములచేత యుక్తుడు కాబట్టి సగుణుడనియు, సమస్తమైన ప్రాణిరూపమును, అప్రాణి రూపమునగు జగత్తునందంతటను వ్యాపకుడై అన్నిటిని నియమించువాడు కాబట్టి అంతర్యామి యనియు, సమస్తైశ్వర్య యుక్తుడైనందున భగవంతుడనియు, జగత్తునందంతట పూర్ణుడై యున్నందున పురుషుడనియు, కల్యాణము ననగా సుఖమును గలుగజేయువాడు గనుక శంకరుడనియు, గొప్ప దేవతల కందరికి దేవుడు గనుక మహాదేవుడనియు, తనంతటనేయుండి, ఎవనినుండి యెన్నడు నుత్పన్నమైనవాడు కాదు కనుక స్వయంభువనియు, వేదముల మూలముగ సమస్త విద్యలను ఉపదేశించు వాడును, సమస్తము నెరుంగువాడును కాబట్టి కవి యనియు, కల్యాణ స్వరూపుడును, కల్యాణకారియు నగుటచే శివుడనియు, అనేకానంతనామములచే పిలువబడు చుండును.

శివుడే ఓంకార స్వరూపుడు.

య ఓంకారః స ప్రణవః యః ప్రణవః స సర్వ వ్యాపీ
యః సర్వ వ్యాపీ సోఽనంతః యో నంతస్తత్తారమ్ యత్తారం
తత్సూక్ష్మం యత్సూక్ష్మం తచ్ఛక్లం యచ్ఛక్లం తద్వైశ్వుతమ్ యద్వై
ద్యుతమ్ తత్సరం బ్రహ్మ సహకోరుద్రః స ఈశానః స భగవాన్ మహేశ్వరః
స మహాదేవః ॥ అభిర్యోప నివది.

అర్థము :— ఏది ఓంకారమో అదియే ప్రణవము. ఏది ప్రణవమో అదియే సర్వ వ్యాపి. ఏది సర్వ వ్యాపియో అదియే అనంత శక్తియుత స్వరూపి ఉమయు, ఉమయే తారక మంత్రమైన బ్రహ్మ విద్యా. ఏది తారకమో

అదియే సూక్ష్మజ్ఞాన శక్తి. ఏది సూక్ష్మమో అదియే శుద్ధము. ఏది శుద్ధమో అదియే విద్యుత్ అధిస్థాతి) ఉమ యనబడును. ఏది ఉమయో అదియే పరబ్రహ్మము. అదియే అద్వితీయ రుద్రుడు. అతడే ఈశానుడు. అతడే భగవాన్ మహేశుడు. అతడే మహా దేవుడు.

ఈ వేదమూత్రమునందు ఓంకారముయొక్క వాచ్యము మరియు లక్ష్యము భగవాన్ మహాదేవుడు. ఓయొక్క ఉపాసనవలన భగవాన్ శంకరునియొక్క సాకార మరియు నిరాకార రూపము ప్రత్యక్ష మగును.

“ఓమిత్యేవం ధ్యాయత ఆత్మానం స్వస్తివఃపారామ తమసః పరస్తాత్॥”

అర్థము:—ఓంకార రూపముతో తన ఆత్మను ధ్యానించుము. దీనిచే మీయొక్క కల్యాణముగా గలరు. మరియు మీ అజ్ఞానాధికారము విధ్వంసమై స్వయాజ్యోతి స్వరూపము గలుగును. దీనిచే ఓంకారమే శివ స్వరూపమని ముండకోపనిషత్తునందు సిద్ధము జేయబడినది.

శివ సర్వాత్మకత్వము.

శివుడు ఒక్కడు, అద్వితీయుడు, సమస్త కల్పనా రహితుడు, శుద్ధ సావిత్ రూపుడు. అజరుడు, అమరుడు, కేవలుడు, నిష్కలుడు; తన మాయా శక్తిచేత విశ్వరూపమును ధరించి అనేక రూపుడగును. శివుడే సృష్టిచుటకు బ్రహ్మయు; పోషించుటకు విష్ణువు. సంహరించుటకు రుద్రుడగును. శివుడే సూర్య రూపుడై బ్రహ్మాండమునకు ప్రకాశము నిచ్చుచుండును. అగ్నిరూపుడై అన్నమును పచనము గావించును. ఇంద్ర రూపముతో వర్షము గురిపించును. ధర్మరాజు ధర్మాత్ములకు సుగతి నిచ్చును. యమరాజు పాపాత్ములను దండించును. నైఋతియై దైత్యుల రక్షించును. వరణుడై జలచరములను పాలించును. వాయువై సమస్త క్రియల జేయును. కురుబేడై ధనాభిలాషులకు ధనము నిచ్చును. చంద్రుడై ఓషధులను రసోత్పన్నము గావించును. ఈశానుడై సమస్తము నియమమునందుంచును. ఆదిశేషుడై పృథివిని ధరించియుండును. దృవ రూపుడై నక్షత్రాదులను స్వస్థానమునందుంచును. బ్రహ్మయొక్క శక్తి బ్రహ్మశి. విష్ణు శక్తి లక్ష్మీ మరియు శివ శక్తి భవాని. ఇవి యన్నియు శివరూపములే అయి యున్నవి. శివుని నూడియే వెడలుచున్నవి. శివునియందే నిలుచుచున్నవి. మరియు అత్యమాదు శివునియందే లయమగుచున్నవి.

ఆకాశ, వాయు, అగ్ని, జల మరియు పృథివి ఇవి యన్నియు శివుని నూడియే వ్యాప్తమైనవి; కనుక శివస్వరూపములైనవి. శివు డొక్కడే నిత్యుడు. ఇతనికన్న అన్యము మిథ్య. శివ ధ్యానమే కైవల్య పదము. శివేతర ధ్యానము జన్మాద్యంత దుఃఖకారణ మగును. ఎటులు శివుడు సమష్టి రూపుడో అటులే శివుడు వ్యష్టిరూపుడుకూడ యగును. సమష్టి వ్యాపారమును శివుడే జేయుచుండును. శ్రోత్ర రూపుడై శివుడు శబ్దములను వినుచుండును. త్వచరూపుడై కోమల కఠిన శీతోష్ణ స్పర్శములను గ్రహించును. నేత్రరూపుడై నీల పీతాది రూపములను జూచుచుండును. జహ్వ రూపుడై షడ్ర సస్వాదము గుర్తించును. నాసికయై సుగంధమును దుర్గంధమును ఆహ్రూణించును. వాణియై శబ్దముల నుచ్చరించును. హస్తముచే గ్రహణము; పాదముచే చలనము, ఉపస్థచే ఆనందము; వాయువుచే విసర్జనము జేయును.

శివుడే ప్రాణమై పైకి బోవును. అపానమై క్రిందికి బోవును. వ్యానమై భారమును లేపును. సమానమై అన్న రసమును నమలి అవయవములందు జేర్చును. ఉదానమై శరీరమును భూమిపై పడకూడ నిలుపును.

శివుడే మనస్సయి మననము జేయును. చిత్తమై ఆలోచించును. బుద్ధియై నిశ్చయించును. అహంకారమై ఆభిమానించును. ఈ ప్రకారము కర్త; భోక్త; మత; ప్రమాత; విజ్ఞాత; అహంకర్త శివుడే యగును. సమస్త క్రియలు శివుడే జేయుచుండును. మరియు పరమార్థముచే ఏమియుచేయకుండును. ఇదియంతయు యతని మాయా శక్తి యొక్క ప్రభావమై యున్నది. మరియు కర్మ, భోగ్య, ప్రమేయ, విజ్ఞేయములుకూడ శివుడే. శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధమును పంచ జ్ఞానేంద్రియ విషయములుకూడ శివుడే. వచన, ఆదాన, గమన, ఆనంద; విసర్జనముకూడ శివుడే. పంచ పాణముల యొక్క క్రియకూడ శివుడే. మంత్రవ్యము; చింతితవ్యము; బోధవ్యము; అహంకర్తవ్యముకూడ శివుడే. ఏలనన శివుడు నిర్వికారుడు. నిరాకారుడు; నిర్మలుడు; సుద్ధ బోధుడు; ఆప్రియుడు; అసౌగుడు; అనంగుడు; ప్రపంచ రహితుడు; నిష్కలుడు; నిరవద్యుడు; నిరంజనుడు; ఏకమాత్రుడు; భేద వర్జితుడు; రాకపోకలులేనివాడు; జనన మరణ శూన్యుడు; అయినను ఆతని మాయయు నిర్వికల్పమునందుకూడ కల్పమును ప్రదర్శింపజేయుచున్నది. అందువలననే శివునిని అఘటనా ఘటన

సమర్థుడనియెదరు. అట్టి సమర్థుడైన శివుని నామ స్మరణముచేతనే మాయ దూరమగును. శివజ్ఞానములేక మోక్షముయొక్క ఫలము గలుగదు. కనుక శివ శివయని స్మరింప వలయు.

వేదములందు శివ సర్వాత్మ భావము స్పష్టముగ చెప్పబడినది.

సర్వానన శిరోగ్రీవః సర్వభూత గుహశయః

సర్వవ్యాపీ స భగవాన్ తస్మాత్ సర్వగతః శివః॥

3-౧౧

“తదేవాగ్ని స్రుదాదిత్యః తద్వాయుస్తదు చంద్రమాః

తదేవ శుక్రం తద్రబ్ధహ్మ తదాపస్తత్ప్రజాపతిః॥

త్వం స్త్రీ త్వం పుమానసి త్వం కుమార ఉతవా కుమారీ

త్వం జీర్ణో దండేన వంచసి త్వం జాతో భవసి విశ్వతోముఖః

నీలః పతంగా హరితో లోహితాక్షః తడిద్గర్భ ఋతవః సముద్రాః॥

అదృష్టమవ్యవహార్య మగ్రాహ్య మలక్షణ మచిత్త్య మవ్యపదేశ్య

మేకాత్మ ప్రత్యయ సారం ప్రపంచోపశమం శాంతం శివమైవైతం

చతుర్థం మన్యంతే స ఆత్మా స విజ్ఞేయః॥

మా. ౨

సూక్ష్మాత్రి సూక్ష్మం సలిలస్యమధ్యే విశ్వస్య స్రష్టారమనేక రూపమ్

విశ్వస్యైకం పరివేష్టితారం జ్ఞాతాశివం శాంతి మత్యంతమేతి॥ శ్వేతా

శివ తత్త్వము సూక్ష్మము కన్న అతి సూక్ష్మమై దుర్విజ్ఞేయమైనది. సలిల

(ఆవ్యాకృత ప్రభృతి దైవిత ప్రపంచ) ము యొక్క మధ్యన అనంతర్యామి

రూపముచేత విద్యమూనుడై యున్నాడు. సమస్త సంసారముయొక్క ఉత్పాద

కుడు రక్షకుడు మరియు భక్షకుడై యున్నాడు. శివుడు సృష్టియందు అనేక

విచిత్ర రూపములచే ప్రాచుర్యావమును బొందును. తథాశివుడే సమగ్ర సంసార

మును స్వయం ఏకమాత్రుడై పరివేష్టింప (వ్యాప్తము) జేసెను. ఇట్టి సర్వరూప

కల్యాణమయ, ఆనంద నిధియైన శివుని తన ఆత్మ స్వరూపముచే దెలసి అధికార

క్షేత్రప్రద దైవిత ప్రపంచమునుండి విముక్తుడై అక్షయ నిశ్చల శాంతిని పొందును.

విశ్వతస్పృక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోబాహు రుతవిశ్వత స్పాత్,

సంబాహుభ్యాంనమతి సంపతతై) ద్వావా భూమి జనయందేవవకః॥

విశ్వపాలకుడను, విశ్వమే నేత్రములుగ, ముఖములుగ, బాహువులుగ, పాద

ములుగ గలవాడను, భూర్భువస్వర్గాదుల స్రష్టను నేనేయని శివగీత ౬-౪౭

యందు శ్రీభగవాన్ శంకరుడు శ్రీరాముల వారికుపదేశించెను.

అహం తు నిర్మలః పూర్ణః సచ్చిదానంద విగ్రహః

అసంగో నిరహంకార శుద్ధం బ్రహ్మ సనాతనం ||

నేను నిర్మలుడను, పూర్ణుడను, సత్యజ్ఞానానంద శరీరుడను, సంగము లేని వాడను, అహంకార రహితుడను, శుద్ధుడను, శాశ్వతుడ ననియు,—

సత్యం జ్ఞానమనంతం యదానందం బ్రహ్మ కేవలమ్||

సర్వధర్మ విహీనం చ మనోవాచామగోచరమ్

సజాతీయ విజాతీయ విరుద్ధానా మసంభవాత్ ||

అతస్తద్వ్యతిరిక్తానా మద్వైతమితి సంజ్ఞితమ్

మత్వారూపమిదం రామ! శుద్ధం యదభిధీయతే ||

మయ్యేవ దృశ్యతే సర్వం జగత్ స్థావర జంగమమ్

వోయ్మి గంధర్వ నగరం యథాదృష్టం నదృశ్యతే ||

అనాద్య విద్యయా విశ్వం సర్వం మయ్యేవ కల్ప్యతే

మమ స్వరూప జ్ఞానేన యదాఽవిద్యా ప్రణశ్యతి||

ఇట్లని శ్రీసదాశివుడు శ్రీరామమూర్తికి ఆత్మజ్ఞానముపదేశించెను.

యో రుద్రో అగ్నో యో అపున య ఓషధీషు యో రుద్రో

విశ్వాభువనావిశ్వావేశే తస్మై రుద్రాయనమో అస్తితి|| శృతిః

ఏరుద్రుడు అగ్ని, జలములు, ఓషధులు, భువనములందు వ్యాపించి యుండునో అట్టి రుద్రమూర్తికి నమస్కారమని యభిప్రాయము.

తమేవ భాన్తమనుభాతి సర్వం - తస్యభాసా సర్వమిదం విభాతి

తచ్ఛుభ్రం జ్యోతిషాం జ్యోతి - స్తత్తదాత్మవిదో విదురితి|| శృతిః

ఆపరమాత్మ స్వరూపము స్వతః ప్రకాశించు నట్టిది; సర్వమును ప్రకాశింప జేయునట్టిది. ఈ చరాచరాత్మక జగత్తు ఆప్రకాశము చేతనే ప్రకాశించు చున్నది. ఆశివతేజము శుభ్రమైనది. సూర్యచంద్రాగ్ని జ్యోతిర్మయ మైనది. మరియు ఆసక్షత్రములందంతర్యామి నలె యుండి ప్రకాశించు చున్నది.

“యో దేనానాం ప్రభవశోద్భవశ్చ విశ్వాధికో రుద్రో మహర్షిః ||

హిరణ్య గర్భం పశ్యత జాయమానగ్ం

సనోదేవశ్శుభయా స్మృత్యా సంయునక్తు||

యని శివునకు బ్రహ్మవిష్ణాది జనకత్వము, ప్రథమత్వము సిద్ధించు చున్నది.

విశ్వం భూతం చిత్రం బహుధా జాతం జాయమానం చ యత్

సర్వోహ్యేష రుద్రస్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్మితి ॥ శృతిః

చిత్ర విచిత్రమైనట్టి ఈచరాచర జగత్తు అనేక రీతుల పుట్టి యున్నది. మరియు పుట్టుచున్నది. ఈ సర్వము శివమయమైనది. కావున అట్టి సర్వాత్మ భూతుడైన రుద్రునకు నమస్కారమనుచు శివునకే సర్వాత్మకత్వము ఒప్పుబడి యున్నది.

ఖం వాయుర్జ్యోతిరాపః పృథివీ విశ్వస్య ధాణీ

యత్పరం బ్రహ్మ సర్వాత్మా విశ్వస్యాఽయతనం మహత్ ॥ కైవల్యే

పంచభూతాత్మకమైన పరశివ బ్రహ్మమే విశ్వమందంతట నిండియున్నది

“తస్మిన్దేవే తదేవాఽనుప్రావిశన్” శృతిః.

ఈ రీతిగ మొదట బ్రహ్మది స్తంభ పర్యంతము సృష్టించి, తదంతర్యామియై సర్వత్ర) ప్రకాశించుచుండును యని యీ శృత్యర్థము

ధ్యానాతే శానం, ప్రధానితవ్యం, సర్వమిదం బ్రహ్మ, విష్ణురుద్రాస్తే సంప్రసూయంతే, సర్వాణి చేందియాణి సహభూతై ర్న కారణం, కారణానాం ధ్యాతా, అధర్వశిఖా

మాయాం తు ప్రకృతిం విద్ధి మాయానం తు మహేశ్వరిం

తస్యాఽవయవభూతోత్థం వ్యాప్తం సర్వ మిదం జగత్ ॥

శివునియొక్క పరబ్రహ్మత్వము, త్రిమూర్తికారణత్వము, చరాచరప్రపంచకారణత్వము ప్రతిపాదించబడినది. విష్ణు బ్రహ్మాదులు పుట్టువారలు కనుక జగత్కారణులుగారు. శివుడే పరమకారణుడు. మాయయే ప్రకృతి మాయామయుడే మహేశ్వరుడు. ఆ శివునియొక్క అవయవభూతమైనదే యీజగత్తు యని జగత్సత్యత్వము, శక్తి విశిష్టత్వము నిరూపించబడుచున్నది.

శివ మద్వైతం చతుర్థం మన్యంతే స ఆత్మా స విజ్ఞేయః॥ మాణ్డూక్యే.

అణోరణీయా సహ మేవ తద్వ స్మహా సహం విశ్వ మిదం విచిత్రం

పురాతనోఽహం పురుషోఽహ మిశో హిరణ్మయోఽహం శివ రూప

మస్మి॥ కైవల్యే.

ఏక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్మై॥ శృతిః

యని శివునియొక్క అనన్యసామ్యత్వము స్పష్టముగా జెప్పుబడినది.

“సర్వోపేక్ష రుద్రః” శివుని విశ్వాత్మకత్వము తేటపడుచున్నది.

యదా తమస్థం న దివా న రాత్రి ర్న స న్నచాఽసచ్ఛివ ఏవ కేవలః

వేదాఽహ మేతం పురుషా మహంత మాదిత్యనర్ణం తమసః పరస్తాత్ ॥

ఉమాసహాయు పరమేశ్వరం ప్రభుః త్రిలోచనా నీలకంఠం ప్రశాంతా

ధ్యాత్వామునిగచ్ఛతి భూతయోని సమస్తసాక్షీ తమసఃపరస్తాత్ ॥

తమసఃపరస్తాత్ - మహాప్రళయ సాక్షి శివునకు తమోహూప, ప్రకృతివిలక్షణత్వము, యని కైవల్యమునందు జెప్ప బడుచున్నది.

ఏకో దేవ స్సర్వభూతేషు గూఢ స్సర్వవ్యాపీ సర్వభూతాంతరాత్మా

కర్మాభ్యక్ష స్సర్వభూతాధివాస సాక్షీ చేతా కేవలో నిర్గుణ శ్చ

శ్వేతాశ్వతరమున శివుని సర్వకర్మాభ్యక్షత్వము సర్వగతత్వము సిద్ధించుచున్నది.

స ఏవ సర్వం యద్యాతం యచ్ఛ భవ్యం సనాతనం

ధ్యాత్వా తస్మైత్యు మత్యేతి నాఽచ్యుః పంథా విముక్తయే ॥

శివునియొక్క పరబ్రహ్మత్వ సర్వదేవతామయత్వము, తమపాసనమే మోక్ష సాధ్యమని చెప్పి, సర్వదేవతాస్వరూప పరబ్రహ్మమే శివుడని ప్రతిపాదించబడినది.

శివుడే బ్రహ్మము.

యద్భూహ్మ ప్రవదంతి విద్ధి మతయ స్సర్వాంతరస్థం శివం

యస్మా జ్జాత మనేకతత్వనిచయా యస్మి న్మువ ర్ణీయతే

యేనేదం ప్రతిబింబితా బహుతరం విశ్వో జగ త్తీయతే

తత్త్వం సతతా భజేఽమృతమయా తేజోమయా చిన్మయమ్ ॥

సృష్టి స్థితి సహజ కర్త యైన శివు సర్వాంతర్యామి యనియు, బ్రహ్మము యనియు అనేకమతములు బోధించు చున్నవి. అట్టి శివతత్వమునకు తేజో మయస్వరూపమునకు నమస్కారము.

వాచోతీతో మనోతీతో భావాతీతో హ్యగోచరః

సర్వశూన్యనిరాలంబో నిశ్శబ్దో బ్రహ్మ చోచ్యతే ॥

మనోవాక్కాయముల కగోచరమై, విషయాసక్త లేక, ఆశ్రయరహితము

17 నిశ్శబ్దమైయున్న పరిపూర్ణవస్తువే పరబ్రహ్మము.

అస్తి నాస్తి ద్వయాతీతోఽ వాఙ్మనోగోచరాత్మకః

అవర్ణో వర్ణసాయుక్తో విరూపో విశ్వరూపభృత్ ॥

ఉండి లేనిదై, వాఙ్మానస గోచరాగోచరము, వర్ణసంయుక్తమై వర్ణము లేనిదై, రూపము లేక విశ్వరూపము ధరించినదై యున్నదే పరబ్రహ్మము. అది తానే తానైయుండును. అట్టి పరబ్రహ్మము శివుడని తెలియవలెను. ఇందుకు ప్రమాణము లనేకము లున్నవి.

శృ. ఋతగ్గోస త్వం పరం బ్రహ్మ పురుషా కృష్ణపింగళమ్

ఉద్ధర్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయ వై నమః ॥

నిష్కల్మషమును, సత్యమును, తేజస్వీతమును, నీల పీత వర్ణము గలది యును, జతేంద్రియమును, విలక్షణ నేత్రము గలదియును, పరబ్రహ్మమును నగు విశ్వరూప శివధామమును నమస్కరించుచున్నాను.

తత్పరం బ్రహ్మాతి స ఏకః రుద్రః స ఈశ సృ భగవాన్

స మహేశ్వర సృ మహాదేవః ॥ అభర్వణశ్చతి।

బ్రహ్మమే రుద్రుడు, ఈశుడు, భగవంతుడు, మహేశ్వరుడు, మహాదేవుడు యని పర్యాయ నామ పరముగ పొగడబడినందున శివ బ్రహ్మల యందు అభేదము. సూచింపబడినది.

సత్యజ్ఞానానందం బ్రహ్మాతి. బ్రహ్మ శివ ఇతి.

యను శృతివచనానుసారము సత్యం-ఎల్లపుడు నిలుచునట్టిది. జ్ఞానం-చిదాకారమైనది. ఆనందం-సుఖపదమైనది. ఇట్టి త్రివిధ లక్షణములచే యుక్తుడయినవాడే బ్రహ్మ మనియు, ఆ బ్రహ్మమే శివుడనియు సిద్ధ మగుచున్నది.

శృ. తత్పరం బ్రహ్మ విభాతి స తత్ర దేవాః

ఋషయః స పితరో స ఈశ తే పృతిబంధస్య

సర్వం బుద్ధ్యతే స శివ ఏకో దేవ సర్వభూతేషు గూఢః

సర్వవ్యాపీ సర్వభూతాంతరాత్మా।

సర్వమును తెలియు నటువంటి ఏకమాత్రుడైన శివుడే సర్వభూతములయందు వ్యాపించి యుండును. సర్వాంతర్యామి యగును. అట్టి శివుడే పర బ్రహ్మ యనబడును. అతడే సర్వలయాదు వ్యాపించియుండును; కాని ఇతర దేవతలు, ఋషులు వ్యాపించరు అని శృతి వాక్యముగలదు.

శృ. బ్రహ్మణోధిపతిః బ్రహ్మణోధిపతిః సదాశివో దేవతా

బ్రహ్మ శివో మే అస్తు యనియు,

అద్వితీయాయ తస్మే తురీయం బ్రహ్మ యత్స్వయమ్
భూతాన్యాత్మని సంహృత్యాఽతైకో రుద్రో వసామ్యహమ్।
యను శృతివచనముల ప్రకారము శివుడే బ్రహ్మధిపతి యనియు, ఆతడే
బ్రహ్మ మనియు, రుద్రుడనియు, మహాదేవుడనియు, ఒక్కడేననియు తెలియును.

శ్లో॥ దాతా చ భోక్తా చ భోగ్యం చ

ఏతత్త్రివిధం పరబ్రహ్మ మేతత్॥

ఇచ్చువాడు, తీసుకొనువాడు, ఇవ్వబడిన పదార్థము యీ మూడును ఆ పర
బ్రహ్మమే యని బృహదారణ్యకోపనిషత్తునందు చెప్పబడినందున,—

“దాతా భోక్తా స్వయం శివః” యను శృత్యంతర వ్యాఖ్య చేత
ఆ పర బ్రహ్మము స్వయంశివుడే యని సిద్ధమాయెను.

ఓకారప్రణవముచేత సచ్చిదానందస్వరూపుడైన పరశివుడే పరబ్రహ్మ
మని ప్రకాశింపబడుచున్నాడు.

తైత్తిలోక్య సంపదాలేఖ్య సముల్లేఖన చిత్తయే

సచ్చిదానందరూపాయ శివాయ బ్రహ్మణే నమః॥ సిద్ధాంతశిఖామణౌ॥
ఆ సచ్చిదానందరూపుడయిన శివుడే బ్రహ్మమనియు, అట్టి శివబ్రహ్మము
నకు నమస్కారమనియు శ్రీ జగద్గురు పంచాక్షర శివాచార్య మహా స్వాముల
వారు హిందీ శివాంకమునందు నీ శ్లోకముతో శివబ్రహ్మ భేదమునే స్థిరీకరించిరి.

“సర్వో వై రుద్రః - సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ”

ఆ రుద్ర స్వరూపుడైన పరమశివుడే సర్వము; ఆతడే బ్రహ్మము.

“స స న్న చాస చ్చివ ఏవ కేవలః”

వేదవాక్యము.

సృష్టిపూర్వమునందు “సత్ — అసత్” యను రెండును లేని కాలమునందు
కేవలము శివుడు మాత్రమే యుండెను. ఏ వస్తువు సృష్టికి పూర్వమునందు
గలదో అదే జగత్సృష్టికి కారణ మగును; ఏది జగత్తునకు కారణమో
అదియే బ్రహ్మ మనబడును. బ్రహ్మ యొక్క లక్షణమును ప్రతిపాదించు
వేదము ఈ ప్రకారము జెప్పుచున్నది.

“యతో వా ఇమాని భూతాని జాయంతే యేన జాతాని జీవంతి

య త్ప్రియన్త్య భిసంవిశంతి త ద్విజ్ఞానస్వ - తద్బ్రహ్మ” శృతౌ॥

అర్థాత్ ఈ భూతములు దేనినుండి పుట్టియున్నవో, పుట్టి యేకారణమువలన

జీవించియున్నవో, పశ్యయ కాలమునందు యే వస్తువు యాదు పరివిష్టమవు
చున్నవో, అదియె జిజ్ఞాసకు యోగ్యమయినది; అదియే బ్రహ్మము.

త్రిషు ధామసు యద్భోజ్యం భోక్తా భోగ శ్చ యద్భవేత్
తేభ్యో విలక్షణ స్సాక్షీ చిన్మాత్రో హం సదాశివః ॥

మయ్యేవ సకల జాతం మయి సర్వం పత్తిస్థితం

మయి సర్వం లయం యాతి తద్బ్రహ్మైవైవయ మస్మహమ్॥

నేను బ్రహ్మమును, నాయందు సకలము పుట్టి పెరిగి లయ మగుచున్నది.
భోజ్యము, భోక్త, భోగముల మూడింటికి విలక్షణుడనై సాక్షిమాత్రుడనై
యుండువాడను. జ్ఞాన మాత్రుడనై యున్నాను అని పరమ శివుడు తన
బ్రహ్మత్వమును చాటించెను; కనుక సదాశివుడే బ్రహ్మమని సిద్ధము.

శివాధిక్యము

“శివ ఏవ కేవలః”

“శివ మద్వైతం చతుర్థం”

“సర్వగత శ్శివః”

“తం దేవానాం పరమం చ దైవతం”

“తస్మాద్దేవ శ్శివ స్స్మృతః”

“జ్ఞాత్వా శివం శాంతి మత్యంత మేతి”

“ఈశం జ్ఞాత్వా అమృతా భవంతి”

“శివ ఏకో ధ్యేయ శ్శివంకర సర్వ మవ్య త్పరిత్యజ్య”

యను యీ అనేక శృతివాక్యములచేత పరమశివుడు ఒక్కడనియు, అద్వై
తీయుడనియు, సర్వవ్యాపియనియు, దేవదేవుడనియు, మంగళకరుడనియు,
శాంతిస్వరూపుడనియు; అట్టి శివనామక దేవుడే ధ్యేయుడనియు, ఆతనిని
తెలిసియే అమృతు లగుదు రనియు, ఇతరులు త్యాజ్యులనియు భోధ పడు
చున్నది. కనుక ఏకత్వము, సర్వవ్యాపకత్వము, శుభకారకత్వము శివునకే
సిద్ధించుచున్నది; గాని యితరులకుగాదు.

“న చాస్య కశ్చి జ్ఞనితా న చాధిపః”

“న తత్సమ శ్చాభ్యధిక శ్చ దృశ్యతే”

శ్వేతాశ్వతరే॥

ఆ పరశివునకు కారణగూతుడు మహాకడు లేడు. అతడే స్వయంభువు యనబడును. అతనికన్న అధికులైనను సమానులైనను లేరు; అనగా శివుడే సర్వశక్తిమంతు డని తెలియవలెను.

విశ్వేశ్వర ముమాకాంతం విశ్వాతర్యామిణా శివమ్
న బ్రహ్మదైవ్య సమం బ్రూయా చ్చక్తిభి శ్చాపి పార్వతీమ్ |
బ్రూయా ద్యది సమం శంభుం బ్రహ్మవిష్ణోద్దిభి స్సురైః
యః కశ్చి త్తమసావిష్టం కదాచి న్నై వ తు స్పృశేత్ ||
సర్వస్మా దధికం బ్రూయా ద్భగవంత ముమాపతిమ్ |

ఆ పరమశివుడు సమస్త విశ్వమునకు స్వామియు, అతడే “ఉమా” యను పార్వతికి వల్లభుడు, సమస్త విశ్వ ప్రపంచమునకు అంతర్యామి (అంతట వ్యాపించియుండువాడు.) కనుక అట్టి శివునకు బ్రహ్మదేవతలు సమానులు గారు. ఆ శంభునకు బ్రహ్మవిష్ణోదులు సమాను లని నట్లయిన ఎప్పుడైనను అతనిని పొందకుండురు; యనగా శివుని జేర రని యర్థము. ఆ ఉమాపతి యైన శివుడు సర్వదేవతలకన్న అధికుడనియే చెప్పబడు నను శృతి వాక్యము చేత శివుడు బ్రహ్మవిష్ణోద్దిదేవతలకన్న అధికుడనియే సిద్ధ మగుచున్నది.

“శివం స్వప్రకాశమ్”

శివుడు స్వప్రకాశు డని శృతివాక్యము గలదు. ఆ శివునివల్లనే సూర్యాగ్ని చంద్రాదులు ప్రజ్వలించుచున్నారు. అతని తేజస్సువలననే సమస్తతేజస్సులు గలుగుచున్నందున శివునియొక్కతేజస్సు స్వతస్సిద్ధమయినదే గాని అన్యము నపేక్షించు నట్టిది గాదు.

“విశ్వాధికో రుద్రో మహర్షిః” “సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ”

ఆ పరశివుడయిన రుద్రుడు విశ్వాధికుడు. మహర్షి యనబడుచున్నాడు. ఈ చరాచర ప్రపంచ మంతయు బ్రహ్మమే యని యున్నందున శివునియొక్క అధిక్యత నెల్లడి యగుచున్నది.

శివం విశ్వాధికం సాబ మనన్యసదృశం పృథుమ్

యోఽన్యథా మనుతే మోహ త్స భవే త్పుల్కసాధమః |

విప్రా విశ్వాధికో రుద్రో యది విష్ణు సమ స్తథా

శృతి ర్విశ్వాధికో రుద్రో ఇత్యేషా బాధితా భవేత్ || శివరహస్యే |

సాంబమూర్తి యైన శివుడు విశ్వాధికుడు. (సమస్తదేవతాదులకన్న అధికుడు.) అతనికి సదృశు లెవరును లేరు. అతనికన్న సమానులు, లేక అధికులు గల రని భ్రమించిన అధములగుదురు. ఏలననగా రుద్రుడే విశ్వాధికు డని శృతి ప్రమాణము గలిగినందున శివాధిక్యము అబాధితమైనదని శివరహస్యమునందు స్పష్టముగా జెప్పబడినది. మరియు

యే మాం బ్రహ్మాదిభి స్తుల్యం యే త్వాం లక్ష్మ్యాదిశక్తిభిః
గురుం యే పాకృతై స్తుల్యం సంస్కరం త్యల్ప బుద్ధయః
తేషాం పాపాని నశ్యంతి శివరాత్రిప్రజాగరాత్ ॥ స్కాందే॥

శివునకు బ్రహ్మాదులు సమానులనియు, పార్వతికి లక్ష్మ్యాదులు సమాను లనియు. గురువునకు పాకృతులు సమానులనియు అల్పబుద్ధిమాతులు తలం తురు; అట్టివారి పాపములు శివరాత్రి జాగరణము చేతనే నశించును. అనగా: బ్రహ్మ విష్ణాదిదేవతలు శివునకు సమానులు గారని స్కాందపురాణము శివాధిక్యమును చాటించుచున్నది.

“తస్యోంబకం యజామహే” యజుర్వేదే॥

త్రియాంబకుడయిన శివుడే యజుర్వేదమునందు పూజింప బడుచున్నాడు.

“నీలకంఠాయ సర్వేశ్వరాయ సదాశివాయ శ్రీ మహాదేవాయ నమః”
నీలకంఠుడైన సదాశివుడే మహాదేవుడు సర్వేశ్వరు డని శృతి ఘోషించుచు అట్టి దేవాధిదేవుడైన శివునకు నమస్కారము జేయుచున్నది.

“తవ శ్రియే మరుతో ర్చయంతః రుద్ర యత్యే జనిమ
చారు చిత్రం పదం యద్విష్ణో రుపమం న్యథాయ”

ఓ రుద్రుడా! బ్రహ్మాది దేవతలు నీ యొక్క ఐశ్వర్యము.కొరకు విష్ణువు యొక్క వైకుంఠస్థానమును దృష్టాంతముగా యుచుకొని నీ మనోహర మైన విచిత్ర సావర్ణ మణిమయరాజత తామ్ర కాంస్యకాది నానా ప్రకార లింగమును పూజించుచుదురు. యనియు, ఋగ్వేదమునందు దేవతలే శివార్చన జేయు దురని చెప్పబడినందున శివుడు దేవాధిదేవుడని సిద్ధమగుచున్నది.

సర్వానన శిరోగోవః సర్వభూతగుహణయః

సర్వవ్యాపీ చ భగవాన్ తస్మా త్సర్వగత శ్శివః ॥ శ్వేతాశ్వతరే॥
సర్వభూతాంతర్యామియై, సర్వవ్యాపియైన భగవంతుడు శివుడే యని, యీ

వాక్యమువలన అవగత మగుచున్నది. అట్టి శివుడు ఒక్కడే యయినందున అద్వితీయు డనబడును. ఈ మహావాక్యములచే శివునియొక్క సర్వాంతర్యామిత్యము, సర్వాత్మకత్వము సిద్ధించుచున్నది.

“రుద్రో ఏకత్వ మాహుః”

“ఏకో దేవో సర్వదా వినిష్టః”

“త త్వరం బ్రహ్మేతి, స ఏకో రుద్రః”

“స శివ ఏకో దేవః”

“ఏక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయో యో న బ్రహ్మ న విష్ణుః

న సూర్యో నాగ్ని ర్న చంద్రతారకాః”

యను శృతివచనములు రుద్రనామక శివునికే ఏకత్వమును, సర్వ వ్యాపకత్వమును, బ్రహ్మత్వమును ప్రతిపాదించుచున్నవి. ఆ పరమశివుడు ఒక్కడే కాని అతనికి సమానులు లేరు. బ్రహ్మ విష్ణు సూర్య ఆగ్నిచంద్ర తారకాదులు అతనికి సమానులు కారు.

“తదాదిమధ్యాంత విహీన మేకం విభుం చిదానంద మరూప మద్భుతం

ఉమాసహాయం పరమేశ్వరం ప్రభుం త్రిలోచనం నీలగళం ప్రశాంతం

ధ్యాత్వా ముని ర్గచ్ఛతి భూతయోనిం సమస్తసాక్షిం తమసః పరస్తాత్”

ఆది మధ్యాంతరహితుడు, ఒక్కడు, చిదానందస్వరూపుడు, రూపరహితుడు, సమస్తమును మించిన వాడు, ఉమాసహాయుడు, శ్రేష్ఠమయిన ఈశ్వరుడు ప్రభువు, సూర్య సోమాగ్ని యను త్రిలోచనయుక్తుడు, నీలకంఠము గలవాడు, విశేషశాంతియుతుడు, అయిన శివుడే సమస్తచరాచరప్రపంచమునకు జనకుడు; సాక్షిమాతుడు. ఆ శివుడే సర్వలకు పూజనీయు డని శృతుల యందు శివాధిక్యము పొగడబడుచున్నది.

“వ్యోమకేశో భవో భీమ స్థానూ రుద్రో ఉమాపతిః”

శివుడే మూల స్తంభుడయిన దేవదేవుడనియు, బ్రహ్మాణ్డమాదంతట నిడియున్న వాడనియు నామలింగానుశాసనము నందుగూడ శివాధిక్యము సిద్ధించుచున్నది.

వ్యాప్నోతి సర్వాన్ విదిశో దిశ శ్చ

త్వం విశ్వ మేవ పురుషం పురాణం

నష్టే పి తస్మిం స్తవ నాశహానిః

ఘనే వినష్టే నభసో యథైవ!

ఈశ్వరుడు విశ్వమయుడనియు, పురుషుడనియు, అతి ప్రాచీనుడనియు, పశ్చిమ కాలమునందు సశించనివాడనియు, ఆకాశమువలె ఎల్లప్పుడు శాశ్వతుడై యుండువాడనియు తెలియదగినది.

సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్ష సహస్రపాత్

స భూమి విశ్వతో వృత్వా అత్యత్తిష్ఠ ద్దశాంగులమ్ |

యను యజుర్వేదవచన ప్రకారము శివుడు సర్వ శక్తి యుతుడు, సర్వజ్ఞుడు, సర్వవ్యాపి, సర్వాంతర్యామి, సర్వ నియామకుడు, నిరవధి నిరంజన నిరాకారాది లక్షణ యుక్తుడు. ఆతనికి తల, తొండము, పాదములు, అవయవములులేవు. బ్రహ్మాండములోని సమస్త ప్రాణస్వరూపములే ఆతడై యుండునని ఈ యజుర్వేదమంత్రమునకు శౌనకాదిమహర్షులు అర్థము జేసిరి. ఇదే అర్థమును మహాభారతాచార్యులుగూడ సిద్ధాంతీకరించిరి. మరియు అపాణిపాదో జవనో గంహీతా పశ్యత్యచక్షు సృశ్మణో త్యక్తర్ణః స వేత్తి వేద్యం న చ తస్యాఽస్తి వేత్తా త మాహు రగ్యం పురుషా పురాణమ్ | ఆ శివుడు కాళ్ళు లేకనే నడచును. చేతులు లేకనే పనిచేయును. కన్నులు లేకనే చూచును. చెవులు లేకనే వినును. మరియు ఆతడన్నిటిని తెలుసుకొనుచుండును. కాని యతనిని తెలియ సమర్థు లెవ్వరును లేరు. కనుక అతడు సర్వత శ్చేష్ట్యుడనియు, పురాణపురుషుడనియు ముండకోపనిషత్తు నందు శివాధిక్యము ప్రతిపాదించబడినది.

“న తస్య ప్రతిమాఽస్తి” యను వేదవచన ప్రకారము ఆ పరశివునకు ప్రతి గాని, ఉపమ గాని లేదని యర్థమగుచున్నది.

“అయం మే విశ్వభేషకోఽయం మే శివాభిమర్శనః”

అను ఋగ్వేదవచనము వలనను,—

“నమ శ్శివాయ చ శివతరాయ చ” యను యజుర్వేద వచనము,—

“అపి వా య శ్చక్షణాల శ్శివ ఇతి వాచం వదే త్తేన సహ సావదేత్” యను సామవేద వచనమువలనను,—

“అచిత్త్య మవ్యక్త మనంతరూపా శివో ప్రశాంత మమృతా బ్రహ్మ యోనిమ్” యను కైవల్యోపనిషద్వచనము వలనను,—

“శివతత్త్వం మహాసేన నిష్కళం త్వితి కీర్తితమ్”

యను వాతూలాగమ వచనాద్యసంతాగమ వచనములవలనను,—

మహాపాతకవిచ్ఛిత్త్యై శివ ఇత్యక్షరద్వయం

అలం సమస్కీయాముక్తో ముక్తయే కల్పితో మనుః ॥

అను మొదలయిన స్మృతి వచనములవలనను మరియు అనేక సూత్ర సంహితా వచనములు మొదలయిన పురాణవచనముల వలనను కూడ ప్రసిద్ధమైన శివుడు పరబ్రహ్మ ప్రకాశకు డగును. అతడే సర్వ శ్రేష్ఠుడు. అతని వలననే సర్వ లకు ముక్తి గలుగుచున్నదని తెలియవలెను.

శివం పరాత్పరం సూక్ష్మం నిత్యం సర్వగ మవ్యయమ్ | శివాగమే' శివుడే పరమేశ్వరుడు. పరాత్పరుడు, సూక్ష్ముడు, ఎప్పటి కుండువాడు, సర్వ వ్యాపకుడు మరియు అవినాశి యని శివాగమములు కూడ శివుని యొక్క ఆధిక్యమును సర్వవ్యాపకత్వమును చాటించుచున్నవి.

“రుద్రో వై శాశ్వతం వై పురాణం” ఇతి.

“అజ మేకం లోహిత శుక్ల కృష్ణం” ఇతి.

శృతౌ |

శివుడే నశింపులేక యెల్లపుడు నుండువాడు. ముప్పుది మూడుకోట్ల దేవతల కన్న పురాతనుడు. జన్మాద్యంతములు లేనివాడు. మరియు ద్వంద్వరహితుడై ఒకడే యైనవాడు. అతడు ఎరుపు, తెలుపు, నలుపు యను రంగులతో గూడియుండును. అనగా త్రిగుణాత్మకుడయి ప్రపంచనాటకమును సాగించునని శృతి ప్రమాణములు గలవు.

“విశ్వాధికో రుద్రో మహర్షిః త్వం దేవేషు బ్రాహ్మణః

త్వం దేవానాం బ్రాహ్మణానా మధిపతిః-

విష్ణుః క్షత్రియాణా మధిపతిః”

శివుడు బ్రాహ్మణులయిన దేవతలకు అధిపతి యైనందున బ్రాహ్మణు డనియు, విష్ణువు క్షత్రియులకు దేవుడనియు స్పష్టముగా జెప్పబడినందున శివుడు దేవ దేవు డనియే అవగతమగుచున్నది.

సాంఖ్యం యోగః పాంచరాత్రం వేదాః పాశుపతం తథా

జ్ఞానా న్యేతాని పంచైవ జ్ఞేయైశ్చైకో మహేశ్వరః ॥

సర్వాకారో నిరాకారో మహత్మా పార్వతీపతిః

తస్మాత్ పరతరం నాస్తి జ్ఞానజ్ఞేయా త్సదాశివాత్ ॥

అను పద్మపురాణ వచన ప్రకారము పార్వతీపతియే మహేశ్వరు డనియు, నిరాకారు డనియు, సర్వకారణు డనియు, మహాత్ముడనియు, అతనికి మించినది యేమియు లేదనియు, సాఖ్య యోగ సాంచరాత్) వేద పాశుపతములను పంచవిధజ్ఞానశాస్త్రములు అతనినే తెలుపుచున్న వనియు స్పష్టమగు చున్నది. కనుక శివాధిక్యమే ఒప్పుతగినది.

త మిశ్వరాణాం పరమం మహేశ్వరం

తం దేవతానాం పరమం చ దైవతమ్

పతిం పతీనాం ప్రథమం పురస్తాత్

విదామ దేవం పరమేశ మిష్యమ్॥

శ్వేతాశ్వతరే।

ఈశ్వరులకు మహేశ్వరుడు, దేవతలకు పరమదేవత, పతులకు పతియు అయి యున్న పరశివుని తెలిసికొంటిమి యను శృతి వాక్యము వలన శివాధిక్యము సిద్ధించుచున్నది.

పరా త్పరతరం బ్రహ్మ త త్పరా త్పరతో హరిః

య త్పరా త్పరతో ఈశ స్త స్మై మన శ్శివసంకల్ప మస్తు॥ శృతిః. శివునియొక్క సర్వదేవతాధికత్వము వెల్లడి జేయబడుచున్నది. బ్రహ్మకన్నను హరియు శ్రేష్ఠుడు. అట్టి హరికన్నను శివుడే శ్రేష్ఠుడు. అట్టి పరా త్పరు డయిన శివునకు సమస్కారమని శృతియందు గలదు.

స తస్య కార్యం కరణం చ విద్యతే స తత్సమ శాస్త్రభ్యధిక శ్చ దృశ్యతే

స తస్య కశ్చి త్పతి రస్తి లోకే స చే శితా నైవ చ తస్య లింగమ్।

స కారణం కరణాధిపాధినో స చాస్య కశ్చి జ్ఞనితా స చాధిపః ॥

బ్రహ్మాదిదేవతాజాలం మోహితం మాయయా సదా

అశక్తం ముక్తిదానే తు క్షయాతిశయసాయుతమ్।

అనాదిముక్తో భగవా నేక ఏవ మహేశ్వరః

ముక్తిద శ్చేతి యో వేద స వై మాహేశ్వర స్స్మృతః ॥

జననమరణబద్ధమైన బ్రహ్మవిష్ణ్వాది సమూహమంతయు పరశివుని మాయాశక్తి చేత యెల్లప్పుడు ఆవరింపబడియుండునది కనుక ఆ సమూహము మోక్షము నిచ్చుటకయి అశక్తి గలదయి యుండును. అనాదియైన పరశివుడే ముక్తిని చ్చువాడు. అతడే మాహేశ్వరుడు. ఇట్లు దెలిసినవాడే మహేశ్వరస్థుడు.

శివుడే జగత్కారణం.

ఘృతకాశిన్యవన్మూర్తి సచ్చిదానందలక్ష్మితః
మూలమూర్తి మహాదేవో వేదవేద్య సదాశివః
ఆదికర్తా జగన్నాథ శూలపాణి రితి శృతిః ॥

యీ జగత్తునకు మూలకారణుడై, సచ్చిదానందుడై, వేదవేద్యుడైయుండు పరమేశ్వరుడు శూలపాణియైన సదాశివుడే యని శృతులు బోధించుచున్నవి; అని స్కాండపురాణమునందు చెప్పబడినది.

ఉమయా సహితో దేవ సోమ ఇత్యుచ్యతే బుధైః

స ఏవ కారణం నాన్యో విష్ణో రపి చ వై శృతిః ॥

యని ఆదిత్యపురాణము ౨౪ వ అధ్యాయమునందుగూడ ఉమా సహితుడయిన సోమ యను నామముగల శివుడే విష్ణువునకుగూడ కారణుడనియు, అన్యులు గారనియు, ఇదియే శృతివచనమనియు స్పష్టీకరింపబడినది. మరియు

వేదమాతా చ గాయత్రీ ముత్రమాతా షడక్షరీ

సర్వదేవపితా శంభుః భర్గో దేవస్య ధీమహి ॥

యను శ్లోకరాజముగూడ సమస్తదేవతలకు శంభువు అనగా శివుడు జనకుడనియు మరియు అతడే శ్రేష్ఠుడనియు బోధించుచున్నది.

“సోమః పవనో జనితా మతీనాం జనితా దివః జనితా పృథివ్యాః

జనితాఽగ్నే ర్జనితా సూర్యస్య జనితేంద్రస్య జనితాఽథ విష్ణోః”

సోమనామకుడయిన శివుడే సకల వేదాగమములకు, సకల మంత్రములకు, సకల దేవతలకు, మరియు సకల కరణములకు, స్వర్గ భూమి అగ్ని సూర్య ఇంద్ర విష్ణావది దేవతలకు తుండీ యని యజుర్వేదమున పతిపాదొపబడెను.

త్వత్తో హ జాతం జగ దేత దీశ

త్వయ్యే వ భూతాని వసంతి నిత్యమ్

త్వయ్యే వ శంభో విలయా ప్రియాతి

భూమా యథా వృక్షలతాదయో హి ॥

ఈ భూమియందు వృక్షలతాదు లుత్పన్నమై ఎట్లు లయించుచున్నవో అటులే ఈశ్వరునియందు జగత్తుయొక్క ఉత్పత్తి స్థితి లయములు గలుగుచున్నవి,

బ్రహ్మాద్యైవదాగ్నిమరుద్గణా శ్చ
 గంధర్వా యక్షా సుర సిద్ధ సంఘాః
 గంగాదినద్యో వరుణాలయా శ్చ
 వసాతి శూలే తవ వక్రయత్రే!

బ్రహ్మ, ఇంద్ర, రుద్ర, అగ్ని, వాయువు మొదలయిన దేవగణములు, గంధర్వలు, యక్షులు, సురలు, సిద్ధులు మొదలగు సంఘములు, గంగాదినదులు, సముద్రములు మొదలైనవన్నియు నీ కుక్షియందే వసించియుండుననియు జెప్పి, శివుడే విశ్వమయు డని జగద్భరితు డని ప్రతిపాదించబడినది.

శివస్యాఽజ్ఞాబలా ద్విష్టు ర్జాయతే మ్రియతే పిచ
 బ్రహ్మ సర్వజగ త్కర్తా విరాట్ సామాఽ డ్వరా దపిః
 ఖరోప్తృ మవతే త్సుదా బ్రహ్మ విష్ణోదయో భవేత్
 బ్రహ్మణ శ్చ తథా విష్ణు ర్విష్ణో రంశస్య కస్య చ
 ప్రవృత్తే శ్చ నివృత్తే శ్చ హేతు రిచ్ఛా పినాకినః ॥

అని సూతసంహితయందు కూడ ఈశ్వరుని ఆజ్ఞవలననే బ్రహ్మ విష్ణోదులు ఉద్భవించి లయించుచుండు రనియు వీరికి పినాకియే హేతువనియు (కారణ డనియు) స్పష్టముగా జెప్పబడినది. మరియు

దక్షిణాంగభవో బ్రహ్మ వామత శ్చ జనార్దనః
 నేత్రేభ్య స్తస్య సాజాతా సూర్యసోమాగ్నయ స్సన్మృతాః ॥

శివుని దక్షిణభాగమునుండి బ్రహ్మయు, వామభాగమునుండి విష్ణువు, మరియు నేత్రేత్రయమునుండి సూర్య చంద్ర అగ్ని త్రియము పుట్టెనని లింగపురాణము చాటించుచున్నది. కనుక శివుడే జగత్కారణుడని సిద్ధమగుచున్నది.

సో సృజ దక్షిణా దంగా ద్భ్రహ్మణాం లోకసాభవమ్
 వామపార్శ్వ తథా విష్ణుం లోకరక్షార్థ మిశ్వరః
 హృదయా త్కాలరుద్రాభ్యాం॥ ఇతి ఆనుశాసనికే!

ఆ జగత్కర్తయైన పరశివుడు తన దక్షిణాంగమునుండి జగత్సృష్టి కొరకు బ్రహ్మను, వామాంగమునుండి జగద్రక్షణార్థము విష్ణువును, మరియు హృదయమునుండి జగత్ప్రళయముకొరకు రుద్రుని పుట్టించెను. అని కలను. గనుక త్రిమూర్తులకూడ శివునివలననే పుట్టిరని తెలియుచున్నది.

త్రయ స్తే కారణాత్మానో జాతా స్సాక్షాత్ సమహేశ్వరాత్
 చరాచరస్య విశ్వస్య సర్గస్థిత్యంత హేతవః ||
 పిత్రా నియమితాః పూర్వం త్రయో పి త్రిషు కర్మసు
 బ్రహ్మ సగ్రే హరి స్త్రాణే రుద్ర స్సంహరణే పునః ||
 తథాఽప్యనోయస్య మాతృరూప దన్వోన్యా తిశయాత్థిః ||
 తపసా తోషయిత్వా తం పితరం చంద్రశేఖరం
 బ్రహ్మ నారాయణః పూర్వం రుద్రః కల్పాంతరే సృజత్ ||
 కల్పాంతరే పునర్బ్రహ్మ బ్రహ్మణా చ పున ర్భవః
 విష్ణు శ్చ భగవాన్ సదవ్య ద్బ్రహ్మణా మసృజ త్పునః ||

శైవ వాయువీయ సంహితయందుకూడ పై విషయమే స్పష్టముగా జెప్ప బడి
 నది. కనుక శివుడే బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులకు కర్త యగుచున్నాడు.

యత్ర యో వచనం వ్యాస శృణు మూఢ యథార్థవత్
 యః కర్తా సర్వభూతానాం శివ ఏవ భవే త్స్మృతిః ||
 యజ్ఞకర్తా చ దేవేంద్రో వేదకర్తా చ వాక్యతిః
 అహ మేవ జగత్కర్తా మమ కర్తా మహేశ్వరః ||
 తస్య దేవాదిదేవస్య కర్తా కోపి న విద్యతే
 దేవతానాం మహాదేవో దేవో స్సాకం మహేశ్వరః || స్కాదే!

వ్యాసభుజ స్థంభనానంతరము వ్యాసుని గురించి విష్ణుభగవానుడు ఓ వ్యాసా!
 సమస్త భూతములకు ఎవడు కర్తయో అతడే శివుడు. యజ్ఞములకు దేవే
 ద్రుడు కర్త; వేదములకు బ్రహ్మ కర్త; నేను (అనగా విష్ణువు) జగత్తులకు
 కర్తను; నాకు మహేశ్వరుడు కర్త. ఆ దేవాదిదేవుడయిన మహాదేవులకు
 కర్త యెవ్వరుచులేరు; అనిస్కాదపురాణ కాశీఖండము నును బోధించెను.

శివస్య పూజ్యతే లింగం సర్వై దేవాసురై ర్మురైః
 శివేన పూజితః కోవా వదంతు పత్తిపాదినః ||
 స్వనామ్నా బ్రహ్మణా లింగం మయా కృష్టేశ్వరం మునే
 సర్వాపేక్షిత సిద్ధ్యర్థం వారణస్యాం పత్తిపితమ్ ||

20

సమస్తదేవతలు నరులు, అసురులు వీరందరు యిష్టార్థ సిద్ధికొరకు శివ లింగ
 మును పూజించుచుందురు. శివుడు ఎవరిని పూజింపడు, అందువలననే నా

పేరుగల కృష్ణేశ్వరలింగమును వారణాసి (కాశి)యందు సమస్తజనుల యిష్టా
ర్థసిద్ధికొరకు నాచే స్థాపింపబడినది యని విష్ణుభగవానుడు చెలిపెను, దీనిచే
శివునియొక్క ఆధిక్యత వెల్లడి యగుచున్నది.

పూజ్యతే దేవదేవేశం పురాణం సర్వకారణం

ఆగమానాం చ సర్వేషాం మితి వేదాంతనిశ్చయమ్॥

శివుడు అతిపురాతనుడు. సమస్తచరాచర జగత్తునకు కారణుడు. సమస్తాగ
మములకు కూడ కర్త. అట్టి దేవదేవుడయిన శివుని పూజింపవలెనని వేదాం
తశాస్త్రమునందు నిశ్చయింపబడిన దని శివగీతయందు జెప్పబడినది,

అదృష్టపూర్వం తం దృష్ట్వా దేవా విష్ణుపురోగమాః

ప్రణిపత్య మహాదేవ మపృచ్ఛన్ కో భవా నితి॥

సో బ్రహ్మ ద్భగవాన్ నుద్యోః పతీనాం పతి రీశ్వరః

సర్వజ్ఞ సర్వభూతానాం తత్త్వభూత సనాతనః॥

అహ మేవ జగద్దేతు రాసం ప్రథమ మిశ్వరః

వర్తామి చ భవిష్యామి న మతోఽన్యోఽస్తి కశ్చన॥

మన్మయా శక్తి సంక్లుప్తం జగత్సర్వం చరాచరమ్

ఇత్యుక్త్వా భగవాన్ రుద్యోః పూర్వరూప మథావిశత్ ॥

నాఽపశ్యం శ్వ. తతో రుద్యోః దేవా విష్ణుపురోగమాః ॥ సూతసం:

ఒకానొక సమయమందు బ్రహ్మ విష్ణాది దేవతలు 'అదృష్టవశాత్ పరశివుని
జూచి సంశయనివృత్తికొరకు పరమేశ్వరు డెవడని ప్రశ్నించిరి; భగవంతు
డైన యా రుద్రుడు నేనె సర్వజ్ఞుడను; సనాతనుడను; నేనే భూత భవిష్య
ద్వర్తమానములును; నన్ను యెవరు తెలియలేరు. నా మాయా శక్తి చేత
ఈ చరాచర జగత్తంతయు, 'ఉద్భవించెను.' యని చెప్పి అంతర్ధానుడాయెను.
తర్వాత విష్ణాదులు ఆతని చూడలేరైరి. ఈ ప్రకారమె లింగ'పురాణమందు:

త మపృచ్ఛం స్తతో దేవాః కో భవా నితి మోహితాః

సోఽబ్రహ్మ ద్భగవాన్ రుద్యోః హ్యహ మేకః పురాతనః ॥

దేవతల సంశయనివారణార్థమయి శివుడు నేనె జగత్కర్తనని తెలియజెప్పెను.

కిం కారణం బ్రహ్మ కుత స్మి జాతా

జీవామ కేన క్వచ సంప్రతిష్ఠాః

అధిష్ఠితాః కేన సుఖేతరేషు
 వర్తమాహే బ్రహ్మవిదో వ్యవస్థామ్ |
 కాలస్వభావో నియతి ర్యదృచ్ఛా
 భూతాని యోనిః పురుష ఇతి చింత్యం
 సంయోగ ఏషాం సత్వాత్మభావా
 దాత్మాఽవ్యసీత స్సుఖ దుఃఖ హేతోః |
 తే ధ్యానయోగానుగతా అపశ్యన్
 దేవాత్మశక్తిం స్వగుణై ర్నిగూఢాం
 యః కారణాని నిఖిలాని తాని

౧

౨

కాలాత్మయుక్తా న్యధితిష్ఠ త్యేకః ||

శ్వేతాశ్వతరే.

ఇత్యాది వాక్యములచేత దెలియునదేమనగా: పరమప్రాచీనులయిన యనేక బ్రహ్మవాదులు, బ్రహ్మస్వరూపము నిర్ధరించుట కుపక్రమించి, మొదలు నానావిధ సంశయములను బొందియుండిరనియు, మొదటి ఋక్కు చూపెట్టుచున్నది; దాని యర్థ మేమనగా:—

“సమస్తమైన కార్యవస్తువులకు కారణభూతమైన బ్రహ్మ వస్తు వను నది ఏది? మే మందరము యే వస్తువువలన ఉత్పన్న మైతిమి? పుట్టియున్న మేము యే వస్తువువలన సత్తును (స్థితిని) పొంది జీవించుచుందుము? ఇట్టి మేము చివరకు యే వస్తువునందు లయము పొందగలము? మరియు మేము యే వస్తువుచేత ఆక్రమింపబడినవారమై ప్రాపంచికమైన సుఖదుఃఖముల ననుభవించుచు పడియుంటిమి?” అనునదియే మొదటిమంత్రముయొక్క అర్థము.

ఇట్లే జగత్కారణ వస్తు పరమైన సంశయము గలిగిన సమయమందు నానా వాదులు నానావిధములుగ తమతమ మతములను చెప్పెదరనియు రెండవ ఋక్కు చూపించుచున్నది; తదర్థ మేమన:—

— “కాలమే జగత్కారణ వస్తు వని కొందరు, ఆయా వస్తువుల స్వభావ విశేషమే ఆయా వస్తువుల పరిణామమునకు కారణమై యున్నదని కొందరు, “నియతి” యను నియమ విశేషమే (తప్పని భవితవ్యతయే) జగత్కారణమని మరి కొందరు, ఏకారణము లేకనే ఆకస్మికముగానె ప్రపంచము పుట్టియున్నదని మరికొందరు, సూక్ష్మములైన పంచభూత పరమాణువులే స్థూలప్రపంచో

త్పత్తికి కారణ భూతమై యున్నదని మరికొందరు, ఇవి యన్నిటి కన్నను విలక్షణముడైన పురుష శబ్దవాచ్యుడైన జీవాత్ముడై సమస్తప్రపంచమునకు కారణ భూతుడై యున్నాడని వేరే కొందరు, ఇటులే నానా వాదులు నానా రీతులుగ తమతమకు తోచినట్లుగ కారణ వస్తువుల యొక్క కళలకు చెప్పు చూచుదురు. పంచభూతముల యొక్క సంయోగ విశేషము చేత శరీర కారణమై పరిణమించిన తర్వాత అట్టి శరీరమును జీవాత్మ వృక్షియు అభివ్యక్తమైనను, ఈజీవునకు ఏదేనొక విషయమునందు స్వతంత్రము గలుగదు. ఏలనన? “సుఖమే నాకు కావలెను” యని యెంతగా యపేక్షించినను, అతని యిష్టప్రకారము అసుఖము దొరుక నేరదు. “దుఃఖము నాకక్కరలేద” ని యెంత చింతించు చున్నను, ఘోరదుఃఖము ప్రాప్తించుటయే గాక ఇష్టప్రకారము నిర్వహింప బడుట లేదు. ఇట్లు సుఖప్రాప్తి యందును దుఃఖ నివృత్తి యందును స్వాతంత్ర్యమును పొందక అత్యంత పరతంత్రు డైన బడిన ఈ జీవాత్ముడు ప్రపంచమునకు కారణ భూతుడు నిర్వాహకుడు కానేరడు.” యనునది రెండవమూత్రార్థమై యున్నది.

ఇట్లే జగత్కారణ వస్తు విషయమై నానావిధ సౌశయముల బొంది, ఆ బ్రహ్మవాదులు సకల సంశయ నివారణమునకై అష్టాంగయోగ క్రమముననుసరించి ధ్యాన యోగమునందు నిరతులైరి. ఇట్లు దీర్ఘ కాలము వరకు ఆచరించిన ధ్యానయోగ ప్రభావము చేత పరమాత్ముని శక్తి స్వరూపిణియై, కరుణా మూర్తియైయున్న దేవియు ప్రసన్నురాలై వారియందు విశేషానుగ్రహము చూపించి, పరమాత్మ తత్వము వారికి స్పష్టముగా ప్రకాశించు నట్లు జ్ఞాన విశేషమును ప్రసాదించెను. పూర్వోక్తమైన పంచబ్రహ్మములకు, ప్రకృతికాల మనుజుడవస్తువులకు, జీవస్వరూపమునకు నిజుల కారణత్వము సాధవిచకున్నను, కొన్ని వస్తువుల గురించి కారణత్వము శాస్త్రములలో అవగతమై యున్నందున కారణ శబ్దముచేత నిర్దేశింప బడ నర్హమై యున్న ఆసమస్త కారణములను, శక్తి స్వరూపిణియైన దేవిని తన నియామ్య వర్గమునందు చేర్చి తానే సర్వ నియామకము కాగల అద్వితీయమైన పరమ శివతత్వమును బ్రహ్మస్వరూపమును దేవ్యనుగ్రహముచేత ఆ బ్రహ్మవాదులు సాక్షాత్కరించుకొని” రని మూడవమంత్రముయొక్క అర్థము. ఇట్లే దేవీ పసాదముచేత “శివతత్వమే బ్రహ్మ మనబడు నను నిర్ణయము బ్రహ్మవాదులకు లభించినదానిని నిస్సంశ

యము గా చూపు ఈ శ్వేతాశ్వతహంప నిషత్తునందు

యదా తమ స్తన్న దివా న రాత్రి

ర్న సన్నచాన చ్చివ ఏవ కేవలః

త దక్షరం తత్సవితు ర్వరేణ్యం

ప్రజ్ఞా చ తస్మా త్ప్రసృతా పురాణీ।

యను మంత్రము నాల్గవ అధ్యాయము నందు (౪-౧౮) విదితమయి యున్నది. దీని యభిప్రాయమేమనగా - “స్థూలమైన సమస్తజడప్రచంచమునకు ఉపాదాన కారణముకాగల ప్రకృతిప్రధానమను పర్యాయనామాంతరములను పొంది యున్న అతినూత్నావస్థాపన్నమైన తమస్సును వస్తుమాత్రమే మిగిలియున్న ప్రళయకాలమునందు పగలు రాత్రి యను విభాగముగాని, స్థూల చేతనాచేతనము లను సద సద్వస్తువుల విభాగము గాని, లేదని చూపి, అట్టి సమయమునందు శివశబ్దవాచ్యమైన పరమాత్మ యొక్కడే మిగిలియుండె” నని చెప్పియున్నందున, శివవ్యతిరిక్తమైనవానికి ఆ సమయమునందు స్థితియు సభవించదు. మరియు శివశబ్దవాచ్యుడై, సర్వప్రేరకుడై యున్న పరమాత్ముని అత్యద్భుతమైన తేజస్సునునది యెన్నడయిన యేవికారమును పొందక సర్వదా ఏక రూపము గలదై యుండుటవలన అక్షర మనబడుచున్నది. పరమాత్ముని నాశరహితమైన తేజస్సే పరమాత్మోపాసకులందరికి వర్ణనీయమయి యున్నది. (ఆశ్రయించుటకు యోగ్యమై యున్నది.) అద్భుతమైన తేజస్సుతో కూడి యున్న పరమాత్మునివలననే ఐహికాముష్మికములైన సకల శ్రేయస్సులకు సాధనమై యున్న జ్ఞానవిశేషమునకే నిధియై, అనాదియైయున్న వేద్యవాణియు లోకానుగ్రహమునకు ఆవిర్భూతమైనది.” యనునది యీ మంత్రముయొక్క అభిప్రాయమైయున్నది. ఇటులే సమస్త ప్రపంచముయొక్క సృష్ట్యారంభమునకన్న పూర్వమునందు శివుని కొక్కనికే సద్భావము చెప్ప బడినందున మరి యొకరికి ఆ సమయమునందు సద్భావము సంభవించదు గనుక, శివునికే జగత్కారణత్వమును అంగీకరించవలసినదేకాని, మరొకరి కంగీకరించుట కవకాశములేదు, — మరియు నిదేమంత్రమున కనతిదూరమునందు —

21

“అజాత ఇత్యేవా కశ్చి ద్భిరుః ప్రపద్యతే

రుద్రో య త్తే దక్షిణం ముఖం తేన మా పాహి నిత్యం” ౪. ౨౧

యను మంత్రముపఠితమై యున్నది. దీని అభిప్రాయ మేమనగా:— “జనన మరణాదిరూపమైన నానావిధసాంసారికోపద్రవములచేత సంతప్తుడయి చెదరి యున్న జీవుడు, నిన్ను జననమరణాదిరహితుడవని దెలిసి, తన సకలదుఃఖ నివృత్తికొరకు నిన్నే ఆశ్రయించును; నిన్నే శరణు పొందును. నీ పంచముఖ ములలో దక్షిణముఖమును భజించును; అందువలన నో పరమాత్మా! ఆ దక్షిణముఖముచేతనే నీవు నన్ను చెయి వదలక యెల్లప్పుడు రక్షించుచుండుము.” యనునదే యీమంత్రాభిప్రాయమై యున్నది. ఇటులే ఈ మంత్రమునందు రుద్రశబ్దవాచ్యుడైన పరమశివునకే జననమరణాదిరాహిత్యము ఉక్తమయియున్నందున, జననమరణాదులచేత పరిపీడితులైన ముముక్షు జనుల చేత ఉపాస్యత్వము, ఆశ్రయణీయత్వము, బాంధవీయత్వము శివునకే శ్రేయము యున్నందున శివుడే జగత్కారణుడని ఒప్పువలసియున్నది.

“యదా చర్మవ దాకాశం వేష్టయిష్యంతి మానవాః

తదా దేవ మవిజ్ఞాయ దుఃఖస్యాంతో భవిష్యతి” అ. ౬.-౨౦

యను మంత్రము పఠితమైయున్నది. దీని అభిప్రాయమేమనగా:— సాంసారిక సమస్తదుఃఖ నివృత్తికొరకు పరమాత్మ తత్వ జ్ఞానమే అవసరమో? అథవా తత్వజ్ఞానము లేకయే దుఃఖాంత్యము గలుగునో? యను సందేహమును నిరాకరించి, తత్వజ్ఞానముచేతనే దుఃఖనివారణము కలుగునుకాని, వేరే మార్గము లేదు.” యను నిర్ణయమును చేయుటకై ఈ మంత్రము పవర్తి ప బడినది. ఈ మంత్రఫలితాంశమేమనగా: “అపరిచ్ఛిన్నమైన ఆకాశముయొక్క సర్వ ప్రదేశాచ్ఛాదనమనునది అనంతకోటికల్పకాలముల నుండియు కానేరని పనియై యెట్లున్నదో, అటులే దేవశబ్దవాచ్యుడయి శివశబ్దప్రతిపాద్యుడయి యున్న పరమాత్ముని జ్ఞానములేకయే సంసారదుఃఖనివృత్తి లభించవచ్చు నను కార్యము కూడ కోటికోటికల్పములనుండి కానేరని పనియైయున్నది. అందువలన సంసార దుఃఖముయొక్క కొనను చూడవలెనన్నవానికి శివతత్వ పరిజ్ఞానము ఆవశ్యకమే అయియున్నది.” యనునదే ఈ మంత్రఫలితాంశము.

శివుడే పూజనీయుడు.

విశ్వమునందు అనేకులు శివుడే అధికుడనియు, విష్ణువే అధికుడనియు కల హించుకొనుచు వ్యర్థముగా కోలాహలము కల్పించుచున్నారు. విచారశీలురు ఇట్లు కలహించుకొనక శాస్త్రవిచక్షణజేసి దేవుడెవ్వడని నిశ్చయింతురు. శివుని యొక్క నిశ్చయమునకయి వేదోపనిషత్తులు, పురాణోపాసములే పామాన్యములయినందున అట్టి పామాన్యములచేతనే దేవుడెవ్వడని సిద్ధముజేయ వలసి యున్నది. అథర్వశిరోపనిషత్తునందు—

“దేవా వై స్వర్గం లోక మగమం స్తే దేవా రుద్ర మపుచ్ఛన్
కో భవా నితి! సో బ్రహ్మే ఆహమేకః ప్రథమ మాసం వర్తా
మి చ భవిష్యామి చ నాఽన్యః కశ్చి నృత్తో వ్యతిరిక్త ఇతి।

పూర్వ మొకప్పుడు ఇంద్రుడు, అగ్ని, వాయువు మున్నగుదేవతలు రుద్రుడు నివసించునట్టి స్వర్గలోకమునుగూర్చి పోయిరి. స్వర్గ మనగా: రుద్రుడు నివసించునట్టి బ్రహ్మలోకము, స్వర్గలోకమును చేరినపిదప ఆ యింద్రాదిదేవతలు నీలలోహితుడను, త్రిలోచనుడను, పినాకపాణియు నగు ఆ చిత్రమయ పురుషుని చూచినవారలయి సర్వదుఃఖనాశకుడను సృష్టి స్థితి లయ కర్తయు నగు ఆ రుద్రుని “నీ వెవ్వడవు” అని యడిగిరి. అందులకు రుద్రుడీవిధముగ సమాధానము చెప్పెను:— స్వయం ప్రకాశ చిదానంద స్వరూపుడను. దేశ కాల వస్తు పరిచ్ఛేద శూన్యుడ నగు నే నొక్కడనే జగదుత్పత్తికంటె ముందు జగదాత్మకముగా నుంటిని; వెనుక ఎప్పుడో ఉండి ఇప్పుడు లేక పోలేదు; ఇప్పుడును ఉన్నాడను; ఇకముందుకూడ ఉండగలను. నావలె మఱొక్క డుండియుండలేదు. ఇప్పుడు లేదు; ఇకమీద నుండబోడు.” అని రుద్రుడు సమాధానము చెప్పెను. కనుక రుద్రుడే దేవుడని స్పష్టమగుచున్నది.

“ఉమాసహాయం పరమేశ్వరం ప్రభుం త్రిలోచనం నీలగళం ప్రశాంతమ్॥
ఆ రుద్రనామకుడయిన భగవంతుడు ఈశ్వరుడే యనుటకు కైవల్యోపనిషత్తు నందు ఉమాసహాయుడనియు, త్రిలోచనుడనియు, నీలకంఠుడనియు విశేష తాత్పర్యకనామములు వాడబడినందున శివుడే పరమేశ్వరుడని సిద్ధ మగుచున్నది.

యః కర్తా సర్వలోకానాం శివ ఏవ భవేత్తు సః ॥ కాశీఖండే॥
యని యున్నందున సర్వభూతములకు ఎవడు కర్తయో యనగా ఎవనివలన ఈ చరాచరాత్మక ప్రపంచముయొక్క ఉత్పత్తి, స్థితి, లయ, నిగ్రహానుగ్రహ

ములు గలుగుచున్నవో అతడు శివుడే యని స్పష్టమగుచున్నది. మరియు
జగము శరణం దేవం సర్వభావేన శంకరం

సంత్యజే త్తృణవత్సర్వం బ్రహ్మవిష్ణాదికాం స్తథా! కాశీఖండే!
ఏ భావముచే నైనను శుభకరుడయిన శివునినే శరణు బొందుము. తృణము
మునువలె బ్రహ్మవిష్ణాద్విది సమస్త దేవతలను విడనాడుము. యని చెప్పబడి
యున్నందున శివుడుడప్పు వేరు దేవతలు శరణమునకు యోగ్యులు గారనియు,
వారి నాశ్రయించిన ఎట్టిఫలమును సిద్ధించ దనియు అవగత మగుచున్నది.

సర్వాన్ దేవాన్ పరిత్యజ్య కర్మణా మనసా గిరా

త్వ మేవ సాంబా సగుణా భవభావపురస్సరమ్! వాయవ్య సం॥
అని యుడుటచేత మనోవాక్కాయకర్మములచేత సమస్తదేవతలను త్యజించి,
సాంబమూర్తియైన సగుణరూప పరశివునినే పూజింపవలె నని తెలియుచున్నది.

బ్రహ్మేంద్రో విష్ణు సుర దానవ లోకపాలై

రన్త్యై శ్చ దివ్యమునిభిః పరిపూజితం త్వామ్

దృష్ట్వాఽపి యస్త పున రిచ్ఛతి దేవ మన్యం

సంసారిణో సరకహేతు రయం విమోహః॥

మల్లణ స్తుతి!

బ్రహ్మ, ఇంద్ర, విష్ణు, సురలు, దానవులు, ఇతరులు, మునీశ్వరు లందరు
నిన్ను పూజించుచుదురు. ఇది చూచిపూడ ఎవడు శివేతరదేవుని కోరునో
ఆ సంసారికి సరకమే హేతువగును; అతడు విమోహితు డనియే తెలియ
వలెను- అనగా: శివేతరదేవతలు పూజ్యులు కారనియే దీని యర్థము.

సర్వ మిదం బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రేంద్రాః తే సుప్తానూయంతే

సర్వాణి చేంద్రియాశి సహభూతైర్న కారణం కారణానాం

ధాతా-ధ్యాతా కారణం తు ధ్యేయః సర్వైశ్వర్యసంపన్నః

సర్వేశ్వరః శంభు రాకాశమధ్యే॥ అథర్వశిఖోపనిషత్॥

సర్వమును బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రేంద్రాదులు వీరందరు పుట్టువారలు. సకలేంద్రి
యములును సకలభూతములును పుట్టుచున్నవి. వీనికిన్నిటికిని కారణ మయిన
వస్తుప్రమాతృము పుట్టుటలేదు; అనగా: నాశరహితమైనది. ఇట్లు సకలకార
ణములకును కారణమైనవాడను, సకలైశ్వర్యములు గలవాడును, సర్వేశ్వరు
డును, శంభువును, ఆకాశమధ్యమందు (సకలచేతనుల హృదయాకాశమధ్యమందు)

వసించు వాడను, అగు పరమాత్మను ధ్యానింపవలయును. ఆ పరమాత్మ యే ధ్యేయ వస్తువు. అనగా, శంభుడైన శివుడే ధ్యేయుడు గాని, బ్రహ్మదులు గారని స్పష్ట మగుచున్నది. మఱియు,

“ శివ ఏకో ధ్యేయ శ్శివంకరః సర్వమన్య త్పరిత్యజ్య సమాప్తాభర్వశిఖా ”

తా॥ శివోకరుడైన (మోక్షము నొసాగు వాడైన) శివుడే (శుభ ప్రమదైన పరమాత్మ యొక్కడే) సర్వమును పరిత్యజించి (ఇత రోపాసనం విసర్జించి) ధ్యానింప దగిన వాడు ఇట్లు అభర్వశిఖోపనిషత్తు సమాప్తమై నది. యని గలదు గనుక శివుడే పూజనీయుడు గాని, ఇతరులుగారు.

ఉమయా సహితో దేవ స్సోమ ఇత్యుచ్యతే బుద్ధేః

సపవ కారణం నాన్యో విష్ణో రపి వైశృతిః ॥

యని ఆదిత్య పురాణము ౨౮గవ అధ్యాయమునందుకూడ ఉమాసహితుడైన సోమ నామకుడైన శివుడే కారణుడనియు అన్యులుకారణులు గారనియు చెప్పుటయేగాక విష్ణువునకు కూడ శివుడే కారణుడనియు ఇదియే శృతి వచన మనియు స్వీకరింప బడి యున్నందున శివుడే పూజనీయుడు గాని విష్ణువు గాడని తెలియు చున్నది.

బ్రహ్మ విష్ణు నకర్తవ్యం బ్రహ్మజైవచ నైవచ

సతతం పూజయే ద్రుద్రం బ్రహ్మ విష్ణు పరిత్యజేత్ ॥ కూర్మే ॥

బ్రహ్మ విష్ణావేదులకు బ్రహ్మత్వము సిద్ధించ నందున వారిని విడచి బ్రాహ్మణుండైన రుద్రునినే పూజింప వలయును.

సర్వ మన్యత్పరిత్యజ్య హేయాన్విష్ణాద్వికాన్సురాన్

శివ ఏవ సదా ధ్యేయ స్సర్వ సంసార నాశకః ॥

పరశివుడే సంసార నాశకుడుగనుక ఇతర విష్ణాద్వి దేవతలను విడచి ఆశివునినే పూజించ వలయునని పిప్పలాద శృతియందు గలదు.

విష్ణోదయ స్సురగణా శ్శివ స్సంప్రసూతా

స్తత్రాణస్య హి జనిర్నకుశోపి దృష్టా

ధ్యేయ స్సపవ ఇత్యపరంనిషిధ్య

నిర్ధార్య వ స్త్విదమితి ప్రబలా సమాప్తా ॥

విష్ణు మొదలైన సురగణములు శివ జనితులైనందున మరియు, ఆశివునకు జననము లేనందున ఆతడే (ఆ శివుడే) ధ్యేయుడు. అపరులైన విష్ణు

మలు విడువదగిన వారని సమస్త బుద్ధిమంతులు నిర్ధారణము చేసిరి.

బ్రహ్మ విష్ణోదయో దేవాః ఏకచి ద్యణు జంగమాః
ఉమాధవస్య తే సర్వే బాల క్షీడనకాశవ ॥ కాశీఖాండే ।

ససర్వేశ్వర్య సంపూర్ణో నామ్నా సర్వేశ్వర స్వయం

సర్వేష్వర్యముత్సుభిర్ధ్యయః శంభు రాకాశ మశ్యగః ॥

సర్వ మస్య త్పరిత్యజ్య శివః శివంకరః

పురో ధ్యేయశ్చ సర్వేశః సమాప్తాభర్యణీ శృతిః ॥ సూతసం ।

ఈశ్వరుడే ముముక్షువులచేత పూజనీయుడు, అన్యులు పరిత్యజింప దగిన వారు. మంగళకరుడైన శివుడే ధ్యాన యోగ్యుడు. ఇదియే యభర్వణ శ్చితి ప్రమాణమని చెప్పబడి యున్నందున శివుడే పూజనీయుడని సిద్ధమగును.

శ్రీమచ్ఛంకరా చార్యులవారు—

సహస్రం వర్తంతే జగతి విబుధాః త్సుద్రఫలదా

సమన్యే స్వప్నేవా తదనుసరణం తత్కృత ఫలం

హరి బ్రహ్మాదీనామపి నికట భాజ మనులభం

చిరం యాచే శంభో శివ తవ పదాంభోజ భజనమ్ ॥

జగత్తు నందనేకదేవతలు గలరు. వారు త్సుద్రఫలముల నిత్తురు. వారిని నేను స్వప్నమందును కూడ దలఁచను. హరి బ్రహ్మాదులకు కూడ సమీపస్థుడై యున్నను సులభ సాధ్యుడు కాని శివునినే నే నెల్లప్పుడు యాచించుచుందును. యనియు, నిష్పక్షపాత బుద్ధిచేత శివుడే స్మరణీయుడని స్మరించెను.

తస్మాత్సర్వం పరిత్యజ్య చరే దామరణాంతికం

సర్వైర్దేవైరపి సదా భజనీయ స్సదా శ్శివః ॥

కింపున రాగానవై స్తుచ్ఛైః కో న్యోస్తి భవతారకః

తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన పూజయే త్పుర మేశ్వరం ॥

తస్మాద్భక్తిం సమాస్థాయ పూజనీయో మహేశ్వరః

ధర్మార్థ కామమోక్షార్థం పూజ్యో ధ్యేయశ్చ మానవః ॥

శివ స్సర్వ మితిజ్ఞాత్వా శివోహ మితి నిశ్చితం

నాస్తి నాస్తి శివాదన్యః సదేవోస్తి శివాత్పురః ॥

సత్యం సత్యం పున సుత్యం శివాదన్యం నకించన

శివ పాదద్వయం స్పృష్ట్యా వదా మీదం సకించన॥” స్కాండే॥
చరాచర జగత్తంతయు శివమయమే, నేను శివస్వరూపుడనే, శివునికి
యన్యమైన దేమియు లేదని నిశ్చయించుకొని శివునికన్న అన్య దేవుడు లేడని
శివునియొక్క పాదద్వయ సాక్షిగ సత్యమునే చెప్పు చున్నానని స్కాండుడు
ఋషులకు బోధించెను. కనుక, సర్వం శివమయం జగత్తనియే తెలియవలెను.

శివ శ క్తి విశిష్టత్వము

సౌ హృదయ ప్రకాశో భవనక్రియాయా భవతి కర్తా

నైవక్రియా విమర్శః స్వస్థా త్సుభితా చ విశ్వ విస్తారా॥

“హృదయ ప్రకాశః” యను పదము ఆత్మ ప్రకాశమను పదమును
బోధించును. “ఆత్మ ప్రకాశమను పదము” ప్రకాశ స్వభావము గల “ఆత్మ
స్వరూపము” యను అర్థమునందు పర్యవసానము పొందుచున్నది. “సన్-అస్తీ
త్యంగీకరణీయః” ఆ ఆత్మ ప్రకాశమను పదార్థము (పర శివ బ్రహ్మము)
ఉన్నదనియే యంగీకరింప బడును. లేకున్న సంపూర్ణ జగత్తునకు నాస్తిత్వ
రూప అంధత్వము ఏర్పడును యని సారస్వత సూత్రమందు గలదు.

ఆ హృదయప్రకాశ మనబడు ఆత్మ స్వరూపము భవనక్రియ కారకయ
మైనందుననే కర్తృ వనబడును. ఆ భవన క్రియయే, బ్రహ్మ స్వరూపము నందు
విశ్రాంతి పొంది యున్నపుడు “విమర్శః” యనబడును. ఈ విమర్శ
యనునది “అస్మి” యను సద్రూపమై, “ప్రకాశే ” యను చిద్రూపమై
“నందామి ” అనంద స్వరూపమై, యుండును. ఇదియే స్వస్థావస్థ యన
బడును. ఈ భవనక్రియ యనబడు విమర్శయు నుక్తరూపమైన స్వస్థతను
వదిలి “బహుస్యాం ప్రజాయే యేతి” యనుస్పృష్ట్యాది కార్యో న్ముఖత యను
“క్షోభ”ను పొందిననే అప్పుడు “విశ్వ విస్తారా” యను పేరును పొందును.
అనగా, విశ్వ శబ్ద వాచ్యమైన విచిత్ర ప్రపంచముయొక్క యాకారమును
గలుగ జేసుకొనును. పరశివ బ్రహ్మము నందుగల భవన క్రియాయను విమర్శ
శక్తియే యీ విశ్వవిస్తారరూప ప్రపంచమాయను, యని యున్నందున యీ
విమర్శ శక్తి పరశివుని నుండి వేరేయని తెలియుట అసంగతము. శివుడు శక్తి
విశిష్ట బ్రహ్మమనియే తెలియ వలెను మరియు శ్వేతాశ్వతర శృతియును,

“పరాఽస్య శక్తి ర్వివిధైవ శూన్యతే స్వాభావికీ జ్ఞాన బలక్రియాః॥”

ఆ పరశివ బ్రహ్మముమొక్క శక్తియు గొప్పదై యున్నది. నానా విధమైనది. ఆగంతుకముగా స్వాభావిక మైనది. జ్ఞాన క్రియేచ్ఛానులను శక్తి విశేషములు గలదనియు “పరా, వివిధా, స్వాభావిక, జ్ఞాన, బల క్రియా” యను పదములు ఉక్తమై యున్నందున శక్తి పర శివునియందు స్వతస్థితమైనదనియే యవగత మగుచున్నది.

తస్మిన్ కామా స్సమాహితాః॥

శృతిః॥

కామ సుకల్ప ఇచ్ఛా జ్ఞాన క్రియారు లన్నియు పరమాత్ముని యాదు స్వాభావిక ధర్మము లనబడు చున్నవి. ఇట్లు బ్రహ్మ స్వరూపము నాదు యనాత శక్తి కలదని సిద్ధ మగుచున్నది.

సత్ చిత్ ఆనంద కామ సుకల్ప ఇచ్ఛా క్రియలలో మొదటి మూటికి యెప్పుడు నిత్యత్వమే యున్నందున, విక్షోభము సాధవించదు. అనగా, యీ మూడు (సత్ - చిత్ - ఆనంద) త్రికాలాబాధితములై నందున, నిత్యమై ఏకరూపమై యుండును.

కామ సుకల్ప ఇచ్ఛా క్రియ యను, వానికి విక్షోభము కలుగు చున్నది. అనగ, యివి కాల బాధితములై మార్పును పొందును. ఎప్పుడును యేక రూపముగ నుండవు. బ్రహ్మ స్వరూపము నందు స్వస్థ మనబడుచున్న, కాలము నందు విమర్శ యను పేరును పొంది యక్రమ మున బడుచున్నది. సృష్ట్యర్హమైన విక్షోభమును పొంది నపుడు విస్తృత పరిపంచరూపమైన పరిణామమును పొంది సక్రమ మనబడుచున్నది.

ఉదాహరణము:— వాయుప్రయోగ చలన మువలన సముద్రము నందు తరంగ బుచ్చుద ఫేనములు పుట్టుచున్నవి. మరియు, వాయుచలనము శాంతమైనంతనే యా తత్కాలిక తరంగ బుచ్చుద ఫేనములు పునః యా సముద్రమునందే లయించు చున్నవి ఈ తరంగాములు ఉన్మేష కాలము నందు సముద్రము నుండి ప్రకాశ మైనవే గాని, సముద్రమునకు అతిరిక్తమైనవికావు. అటులే సృష్ట్యర్హమను గాలియొక్క చలనముచేత పరశివ బ్రహ్మమునందు స్ఫుటీభూతములైన ఇచ్ఛాక్రియాది శక్తులు తత్కాలము నందు నా యా రూపములచేతను, నామములచేతను, ఉపలబ్ధమై యున్నాడు.

ఆగాలి శాంతమైనంతనే పరశివబ్రహ్మము శాంతమగును. అప్పుడు ఆశక్తులన్నియు బ్రహ్మమునందు లయమై బ్రహ్మ స్వరూపమునే బొందు చున్నవి. అనగ పరబ్రహ్మ నామరూపములనే పొంది పర బ్రహ్మము నందు అస్తిత్వమునే పొందుచున్నది. కనుక శక్తులు పర శివ బ్రహ్మము నుండి వేరుగా నుండ నేరవనియే సిద్ధ మగు చున్నది.

మరియు సువర్ణము నుండి కుండలా ద్యాభరణములు పుట్టు చున్నవి. కారణభూతమైన సువర్ణమునకు కార్యభూతమైన కుండలములకు ఏవిధమైన విభాగము లోకానుభవ సిద్ధమై యున్నదో అట్టి విభాగమే భేదమన బడుచున్నది. యను భేద పదార్థమే వీరశైవ సిద్ధాంతమునందు నిరూపింప బడినది. ఘటపటములకు ఆత్మంతిక భేదము కలదు. కాని సువర్ణకుండల ములకు అట్టి ఆత్మంతిక భేదమేర్పడదు. స్వరూపమాత్ర భేదమే గాక వస్తు భేదము గానరాదు. సువర్ణమే కుండలమైనది. కుండలము సువర్ణ మయమే ఐనందున సువర్ణ కుండలములకు వస్తుభేదము గానరాదు. ఇటులే ఇచ్ఛాక్రియాది రూపమైన ఈశక్తి విశేషము వ్యక్తావస్థను పొందినను, బ్రహ్మము నుండియే వెడలి బ్రహ్మస్వరూపము చేతనే తన స్వరూప సత్తాస్థితి ప్రవృత్తులను పొందు చున్నందున బ్రహ్మము యొక్క ప్రాధాన్యతకు చ్యుతి లేకుండును. అనగా శివ శక్తులు భేదముగ గన్పట్టినను శక్తి శివునియందే లయించి యుండు నని ముఖ్యార్థము. ఉత్పత్తి స్థితిలయములు గలది శక్తి యైనందున శివునకిది లేనందున శివునకు ప్రాధాన్యము జెప్పబడినది.

“జాయతే, అస్తి వర్ధతే, పరిణమతే, అపక్షీయతే. వినశ్యతి” యను షడ్భావ వికారములు శక్తి స్వరూపమైన ప్రపంచమునకు తప్పనట్టివి కావు. కనుక ప్రపంచము అనిత్యమగును. శివుడు శక్తి విశిష్టుడైనందున శివుడు కూడ అనిత్యుడగును అను శంకగలుగును కాని “ఘటోనశ్యతి” యన్న నాశమను క్రియయు ఘటనిష్ఠమైనది గాదు. ఏలనన? నాశమనునది కాలాగ్నీనమై కారణ సామగ్ర్యాగ్నీనమై యున్నది కనుక ఘటనాశము ఘటమువలన గాదు దీనికి కాలాగ్నీనమైన కారణ సామగ్రులు గావలసి యున్నవి. ఈ కారణ సామగ్రులు కర్మేంద్రియముల సహాయ మపేక్షించు చున్నవి ఆ కర్మేంద్రియములు జ్ఞానేంద్రియములను, జ్ఞానేంద్రియములు అంతరింద్రియమైన మనస్సును, ఆమ

నన్ను జీవాత్ముని సహాయమునకై కోరుచున్నవి. ఆ జీవాత్ముడు దేశ, కాల, కర్మములకు పరతాత్ముడైనందున స్వతాత్ముడుకాదు. నిరంకుశ స్వాతాత్మ్యము గలవాడు ఈశ్వరుడే అయినందున, ఇట్టి స్వాతాత్మ్య ప్రయుక్త నాశక్రియము ఈశ్వర నిష్ఠమే యైయుండును. కనుక ఈశ్వరునకు అనిత్యత్వము సాధించును. ఈశ్వరుడే ప్రకృతి రూపనాశము గావించు చున్నందున తాను నశింపడనియే సిద్ధమగుచున్నది కార్యభూతమైన కుండలాది వస్తువులు రూపాంతరము పొంది నను కారణభూతమైన సువర్ణమునకు మాత్రము నాశము గలుగ కుండును. కనుక కారణభూతుడైన పరశివునకు కార్యభూతమైన శక్తియుదు పరివర్తన ములు గలిగినను అనిత్యత్వము సాధించును

ఈనీతి శక్తి విశిష్ట వస్తువే జగత్కారణమనియు చూపించినందున విశిష్ట వస్తువు కారణమగు కాలమున కారణాంతరము యొక్క సహాయ మపేక్షించక తానే కారణమగునని స్థాపించినందున ఈ వీరశైవ సిద్ధాంతమునందు అద్వైత నిర్వాహమునకు ఎట్టి కొరతయు లేకుండును కనుక వీరశైవులు శక్తివైశిష్ట్య మునే ఒప్పుదురు. ఇందుకు శ్రీపతి పండితుడు తన శ్రీకరభాష్యమునందు

ద్వైతాద్వైతమతే శుద్ధే విశేషాద్వైత సాక్షి కే

వీరశైవైక సిద్ధాంతే సవశ్యతి సమన్వయః॥

యని వ్రాసియున్నారు దీనివలన వీరశైవమతము భేదాభేదాత్మక మైనదని సిద్ధమగు చున్నది. చంద్రకాంత శిలయందు నీరును, సూర్యకాంత శిలయందు అగ్నియు, బీజమునందు అంకురము ఎట్లు స్వాభావికముగా నున్నవో, అటులే శివునియందు పరశివుడు స్వాభావికుడైయుండును.

ఔష్ణ్యం హుతాశ ఇవ శీతల మాసమిదా

శయ్యాసుమాదృవమి వాశ్మసు కర్కశత్వం॥

అను ప్రమాణాను సారముగ అగ్నియుదు ఉష్ణము, చంద్రునియుదు శీతలము పాన్పునందు మృదుత్వము, పాపాణమునందు కర్కశత్వము, స్వభావ సిద్ధమై యున్నట్లు, సచ్చిదానందరూప పరశివ బ్రహ్మమునందు అనాదియైన విమర్శశక్తి కూడ స్వభావ సిద్ధమైయుండును.

“వయూరాండ రసన్యాయ” ము వలె (నెమిలిగుడ్డు రసము నందు ముందుకు ఉత్పన్నమగు నెమిలియొక్క పాద-పక్షాదులు, నానావిధవర్ణములు

అడగి యున్నట్లు) ఆ విమర్శ శక్తియందు సకల చరాచరాత్మకమైన జగత్తు అడగియున్నది. చరాచర విశ్వాత్మకమైన విమర్శ శక్తియు స్వవిభాగ పరామర్శ దశయందు సత్వ-రజో - తమోగుణ రూపమై యున్నది - సత్త్వరజస్తమో గుణ ముల వైషమ్య (తారతమ్య) ము చేత ఆవిమర్శ శక్తియు శుద్ధ చిద్రూపుడైన పరశివునియందు బోక్తృ, బోజ్య, పేరకరూపములు గల్గిపై పరిణమించును.

తదీయా పరమాశక్తిః సచ్చిదానందలక్షణః

సమస్తలోక నిర్మాణ సమవాయ స్వరూపిణీ!

తదిచ్ఛయాభవత్సాక్షాత్తత్త్వరూపాను కారిణీ!

పరశివ సంబంధినియైన ఆశక్తి సమస్తలోక నిర్మాణమునందు సమవాయ స్వరూపముచే నుండి, అతని ఇచ్ఛాను సారముగ సాక్షాత్ అతని స్వరూపమే అగును, యను ప్రమాణానుసారముగ శక్తి పరశివునకు అభిన్నమై యుండి విశ్వోత్పాదన కారణీ భూతమై యున్నది

చిదాత్మైవ హిదేవోఽంతః స్థితమిచ్ఛావశాద్భూషాః

యోగీవ నిరుపాదాన మఖణజాతం ప్రకాశయేత్॥

ఈ లోకమునందు యోగి తన ఇచ్ఛాను సారముగ పవార్థములను ప్రకాశింప జేయునట్లు, పరశివుడు తనయందు అడగియున్న జగత్తును విమర్శ శక్తిచేత ప్రకాశింప జేయును; అను ప్రమాణము చేత చరాచరాత్మకమైన జగత్తు ఆ పర బ్రహ్మమునందు సద్రూపమై యున్నదనియు సిద్ధమై యున్నది. ఇదే విషయము గీతయందు కూడ “నాసతో విద్యతే భావో నాభావో విద్యతేసతః॥” యనువాక్యముచేత సమర్థింపబడుచున్నది. దీనిచే చరాచరాత్మకమైన ఈజగత్తు మాయావాదులు చెప్పునట్లు మిథ్యగాక సత్యమనియే సిద్ధాంత మగుచున్నది.

మిథ్యాత్వేస్తి నవా. సమస్త జగతాం మానం యదస్త్యేవచేత్

తత్సత్యం యది సంభవేదభి మతాద్వైతస్యహానిస్తతః

మిథ్యాచేద్యది తన్నుసిద్ధ్యతి జగన్నిథ్యాత్వమే తత్తథా

సత్యం బ్రహ్మ తదన్యదేతదఖిలం మిథ్యేతి వక్తాజడః॥

యని శివాధిక్యరత్నావళి కారుడు బ్రహ్మ సత్యం జగన్నిథ్యా యనుటకు దోషా రోపణము జేయుచున్నాడు. అందువలన నిష్కల బ్రహ్మమే అద్భుతాకారమై పరిణమించినదని తెలియవలెను.

నశివేన వినా శక్తి ర్న దేవ్యాచ వినా శివః

నానయోరంతరా కించి చ్ఛూద్ర చుద్రికయోః॥

కనుక శివుని నూడి శక్తిని శక్తినుండి శివుని వేరుజేయ జాలము చంద్రుని నూడి వెన్నెలను విడపియ లేకట్లు శివశక్తులూరు ఐక్యత్వమే చెప్పుచులసి వచ్చుచు దీనిచే పరమేశ్వరుడు సవిశేషుడనియే అవగత మగుచున్నది.

శివ పురుషత్వము

“పురుషో వైరుద్రస్తస్యహా నమః” “తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్॥” “పురుషం కృష్ణపింగళం॥” “పురాతనోహం పురుషోహమీశోహిరణ్మ యోహం శివహంపమస్మితి” యని ఇట్లు శృతులూరు శివునియొక్క పురుషత్వము ప్రకటింప బడినది.

ఏకైవశక్తిః పరమేశ్వరస్య చతుర్విధా భూద్విని యోగకాలే

భోగే భవాసి పురుషేషు విష్ణుః క్రోధేచ కౌ సమరేచమర్గా రుద్రః॥

ప్రకృతిస్త్యో పుమా రుద్రస్త్యుతదీర్ఘ మహితం

త్వన్నాభి పాకజా జ్ఞాతః పాచవక్త్ర పితామహా శివ పు॥

శివకేశవ సంభూతం కలయే శాస్తిభై రవమ్॥

అని అష్టభైరవస్తుతియందు నారాయణునియొక్క శివపత్నిత్వము నిస్సాదేహముగా ప్రకటింపబడినది.

ప్రకృతిస్త్యం సుర శ్రేష్ఠ పురుషోహం ససౌశయః

త్వన్మయా మన్మయా విశ్వ మాప్యక్త పురుషాత్మకా॥ ఆదిత్యపు॥

పురుషోనామ సంపూజాః సాంబమూర్తి స్సనాతనః॥

వాసుదేవః పురాశక్తి రితివేదే ప్రపంచితం॥ సూతస॥

వాసుదేవ పురాప్రకృతిరితి॥ కృష్ణగీత॥

ప్రకృతిః పరమోవిష్ణుః పురుషః పరమశివః॥ కూర్మ పు॥

ఇత్యాది పురాణములందు శివునియొక్క పురుషత్వము, విష్ణువు యొక్క స్త్రీత్వము భగవాన్ వ్యాసునిచే నిర్దేశింపబడినది.

శంకరశ్మూల పాణిశ్చ ఖట్వాగీ విష్ణువల్లభః॥

యని శివునకు విష్ణువల్లభత్వము శివసహస్ర నామావళియందు చెప్పబడినది.

శ్లో॥ బాణశ్యం వృషభశ్చ మర్ధ వపుషా భార్యాశ్చ మార్యా పతేః
 ఘోషీత్వం సఖితామృదంగవహతా చేణాని రూపా దశా
 త్వత్వాదే నయనార్పణంచ కృతవాః త్వద్దేహ భాగోహరిః
 పూజ్యశ్చాజ్యతరస్సవహి సచేత్కోవా తదయోధికః॥

ఓ పరమేశ్వరా! శ్రీమహావిష్ణువు త్రిపుర సంహార సమయమున నీకు బాణ
 మయ్యెను. వృషభాకారమును ధరించి వాహనమయ్యెను. అర్ధ శరీరమును
 ధరించి భార్యయయ్యెను. నీ పాద దర్శనమునకై వరాహ రూపమునొందెను.
 మోహినీ రూపము దాల్చి సఖిత్వముండెను. తాండవ సమయమున మద్దెల
 నాయించుచు మెలంగెను. సహస్ర కమలార్చనము జేయునప్పుడొక్క కమలము
 తక్కువ కాగా, తన నేత్రమునుదీసి మీ పాదముల నర్పించెను. నీయర్ధాంగి
 యగుట చేతనే పూజ్యులగు బ్రహ్మగులకంటె బూజ్యులగుడై ప్రకాశించెను.
 అతని కంటె శివభక్తులతో నధికుడు లేడని వచింపబడినది. కనుక విష్ణువు
 కూడ శివభక్తుడని శంకరాచార్యకృత శివానందలహరియందు గలను.

శివస్మృతి.

“ఆత్మవా ఇదమగ్ని ఆసీత్” - “బ్రహ్మవా ఇదమగ్ని ఆసీత్”

“హిరణ్యగర్భ స్సచువర్తతాగే” - భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్”

“ఓం ఇత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ” - అసావాదిత్యో బ్రహ్మం”

“సదేవ సోమ్యా ఇదమగ్ని ఆసీత్” - “ఏక మేవాద్వితీయ బ్రహ్మ”

ఈ శ్లోతివచనములచే బ్రహ్మ నామమైన శివుని వలననే సృష్టి యయ్యెనని
 అతడే అద్వితీయుడని తెలియును. మరియు ప్రకృతియొక్క సత్యత్వము సిద్ధించును.

యస్యాజ్ఞయా జగత్ స్రష్టా విరించిః పాలకోహరిః.

సంహారకాల రుద్రాభ్యో నమస్తస్మై పినాకినే! బ్రహ్మాత్మతః ఖా!
 అపర శివుని వలననే బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులు జన్మించిరి కనుక ఆశివునకే
 నమస్కారము.

మాయాతు ప్రకృతిం వింధ్యాత్ మాయాతు మహేశ్వరం

తస్యావమవ భూతో ధం వ్యాప్త సర్వమిదం జగత్॥

మాయయే ప్రకృతి, మాయామయుడే శివుడు - ఈ సమస్త భూతములే ఆశివుని

అవయవములు - అట్టి శివ అవయవములు ఈ జగత్తంతయు నిండి యున్నవి. అనగా ఈజగత్తే శివస్వరూపమని తెలియవలెను.

సర్వైశ్వర్య సంపన్నః సర్వేశ్వరః శంభు రాకాశ మగ్రే ధ్రువం సర్వాధికం।
బ్రహ్మ విష్ణోద్వదులు శివునివలన జన్మించిరి కనుక అట్టి పరశివునినే పూజింప వలయును. అన్యులు త్యాజ్యులని అభర్ష శిఖోపనిషత్తునందు బోధింప బడుచున్నది.

యతామృతత్వస్యే శానః సర్వబుదం శివ ఏవ విజానీయః

శుద్ధో నిరంజనో విభురద్వయం శివమేకం శివమద్వైతం చతుర్థం

మన్యంతే స ఆత్మా స విజ్ఞేయః శిరోఽద్వైతః॥

ఏకఏవ రుద్రో నద్వితీయాయతస్థే నాసన్ సచాసత్

శివ ఏవ కేవలః విశ్వాధికో రుద్రోమహర్షిః॥ ఇతిః॥

శివుడే అద్వైతుడు కనుక ఆతడే బ్రహ్మమని అనేక ప్రమాణములు గలవు.

దుర్జయో శాంభవీ మాయా తయా సమ్మోహ్యతే జగత్

మాయాంతు ప్రకృతి విద్ధి మాయినంతు మహేశ్వరమ్। ౨౩

తస్యావయవ భూతైస్తు వ్యాప్తు సర్వమిదం జగత్

సత్య జ్ఞానాత్మకోఽనన్తో విభురాత్మా మహేశ్వరః॥ ౨౪ శివగీత॥

ఆ శాంకరిమాయ యెవరిచేసయిన దెలిసికొన సుసాధ్యముకాదు. అట్టి మాయ చేతనే ఈ జగము మోహింప బడుచున్నది ఆమాయను ప్రకృతిగ నెఱుంగుము, మాయావఃయును మహేశ్వరుడని తెలిసికొనుము. మహేశ్వరుడన్ననో సత్య జ్ఞాన స్వరూపుండును, నాశరహితుండును, ప్రభుండును, ఆత్మయు నగును. వాని అవయవ భూతములగు చేతనా చేతనములతో జగత్తు నిడియున్నది.

తతోయే పరిదృశ్యస్తే పదార్థా మద్విభూతయః

మయ్యేవ సకలం జాతు మయిసర్వం ప్రతిష్ఠతమ్॥ ౨-౧౩

మయిసర్వం లయం యాతి తద్భిన్నాఽద్వయమస్మ్యహమ్.

కనబడు పదార్థములన్నియు నా విభూతులే. సర్వము నాయందే పుట్టినది. నాయందే యున్నది. నాయందే లయించును. గాన అద్వితీయ బ్రహ్మమును నేనే యనిశ్రీ శంకరుడు రామునకు శివగీతయందు బోధించెను.

మయిసర్వం యథారామ జగదేతచ్ఛరా చరమ్

వర్తతే తద్దర్శయామి నద్రష్టుం తుమతే భవాన్॥ శివగీత. ౨-౧౦

శ్రీరామా! ఈ స్థావర జంగమ రూపమగు జగమంతయు నా కుక్షిలో నున్నది. కనుగొనుటకు నీకు సామర్థ్యము చాలదు యని శ్రీశంకరుడు రామునకు దివ్య చక్షువుల నిచ్చి తనదివ్యస్వరూప సందర్శనము గావించెను.

అహమేవాత్మైంతరాత్మా బ్రహ్మజ్యోతిర్య స్మాన్నమత్తోఽన్యః పరః
అహమేవ పరో విశ్వాధికః మామేవ విదిత్వాఽమృతత్వమేతి తరతిశోకమ్॥

“ సోహం సర్వాకారః - యతోవా ఇమాని భూతాని జాతాని జాయంతే-
యేన జాతాని జీవంతి - యత్ ప్రయంత్యభి సంవిశంతి - తం మామేవం
విదిత్వోపాసేత”

“ సోఽహం పృథివీ - సోఽహం మాపః - సోఽహం తేజః - సోఽహం వాయుః -
సోఽహం కాలః - సోఽహం దిశః - సోఽహమాత్మా - మయిసర్వో ప్రతిష్ఠి
తం - బ్రహ్మవిదాబ్జోతి పరం - బ్రహ్మ శివోమేతస్త్వ సదాశివో- అచక్షు
ద్విశ్వతశ్చక్షురకర్ణో విశ్వతః కర్ణోఽపాదో విశ్వతః పాదోఽపాణిద్విశ్వతః
పాణీరహమశిరా విశ్వతః శిరా విద్యామంత్రైక సుశ్రయో విద్యారూపో-
విద్యామయో - విశ్వేశ్వరోఽహమజరోఽహం - మామేవం విదిత్వా
సంస్మృతి పాశాత్ ప్రముచ్యతే॥” భస్మజాబాలోప నిషత్.

తా॥ భగవాన్ మహాదేవుడు భునుండ మహాఋషితో చెప్పుచున్నాడు
ఓ భునుండా! నేను సమస్త భూతములయొక్క అంతరాత్మను, ఏవం స్వయం
ప్రకాశసాక్షిని నాకన్న అన్యమైన వస్తువు వేరేలేదు. నేనే సంసారమునందు
సారమును, ఏవం అన్నిటికన్న ఉత్కృష్ట వస్తువును. నాయొక్క స్వరూపము
తెలిసిననే విద్వాంసులకు అమృతరూప బ్రహ్మముయొక్క ఆత్మ స్వరూపముతో
అవిర్భాగము గలుగుచున్నది. మరియు మృత్యురూప సంసారముయొక్క సమస్త
దుఃఖములనుండి విముక్తి గలుగును

నేనే సంసారమునందు సర్వరూపములతో ప్రతీతుడ నాదును. నావలననే
ఆకాశాది సమగ్ర భూతప్రాణి ఉత్పన్న మవుచున్నది. నా సత్తా వలననే తమ
జీవనముల ధరించుదురు మరియు అంత్యమునందు నాయొక్క స్వరూపము నందె
లయమగుదురు. ఈ ప్రకారము నీవు నా సర్వవ్యాపక స్వరూపమును తెలిసి
స్వాత్మ రూపముతో ధ్యానించుము”

నేనే సర్వ సహస్రవిని, నేనే జీవప్రపంచమైన జలములు, నేనే ప్రకాశ మయిన అగ్నిని, నేనే పావనకర్తయైన పవనుడు, నేనే సర్వ సహజకు డైన మృత్యు దేవతను, నేనే దశదిశలను, నేనే ఆత్మను, నామూడే ఈ సర్వ దృశ్య సమగ్ర సాసారము కల్పిత రూపముచే వర్తమాకమై యున్నది. బ్రహ్మ స్వరూపమును తెలిసి విద్వాంసుడు బ్రహ్మనే ప్రాప్తిండుకొనును. నేనే బ్రహ్మను. సదాశివ ఏవం ఓకారుడు, వస్తుతః నిర్గుణ నిరాకార స్వరూపుడు నాను చక్షు, కణః, పాద, హస్త, శిరసులు లేకున్నను, మామూహప ఉపాధి వలన అసంఖ్య విచిత్రవక్షు, కణః, పాద, హస్త, శిరసులు గలవాడవును. బ్రహ్మ విద్వాహూపమైన “ఓ సమశివామి” యను ముత్రమునందే నా నివాసము. ఈ ముత్రరూప ముదీరమునందే నా ఉపలబ్ధి మును. నేనే విశ్వేశ్వరుడు, అజుడు, అమరుడు మరియు ముత్రరూప విద్వాదులుడు, నా సాక్షాత్కారముచేతనే అధికారి గణములు నిఖిల సాసార బంధములనుండి ముక్తులగుదురు.

అస్తి సద్భిత్సభాకార మలక్షణ పదాస్పదం

నిర్వికల్పం నిరాకారం నిరస్తాశేష విప్లవం।

3.

పరిచ్ఛేద కథాశూన్యం ప్రపంచాతీత వైభవం

ప్రత్యక్షాది ప్రమాణానా మగోచర పదేస్థితం॥

౪

స్వప్రకాశ విరాజిత మనామయ మనోపమం

సర్వజ్ఞం సర్వగం శాంతం సర్వశక్తి నిరంకుశం।

౫

తతః తీన మభూత్సర్వం చేతనా చేతనం జగత్

సావత్కరీనం జగత్కార్యం స్వప్రకాశ్యం తదవృతం॥

౬

సృష్టికి పూర్వమునందు సద్భివాసం ద మయమై, తెలియరాని ఉనికిపట్టుగలదై నిర్వికల్ప, నిరాకార, నిరస్త విప్లవము గలదై, ప్రపంచము యొక్క వైభవము నుండి దూరమై, ప్రత్యక్షాది ప్రమాణములకు అగోచరమై, “అత్యాచం పురుష స్వయం జ్యోతిః తమేవ భాంత మను భాతి సర్వం” యను శ్రుతివచ నాను సారము జ్యోతిస్వరూప మైనందున స్వప్రకాశమై, జనన మరణాది రోగ ములు లేనిదై, ఉపమా తీతము, సర్వజ్ఞత్వము, సర్వవ్యాపకత్వము, రాగ ద్వేషాది రహితము, సకల నిరూపకత్వము, సర్వనిగ్రహానుగ్రహ సామర్థ్యము లచే యుక్తమై శివ, రుద్ర, మహాదేవ, భవ ఇత్యాది నామములు గలదై,

స్వజాతీయః విజాతీయః స్వగతభేద రహితమై, నిర్దేశింప నసాన్యమై శాశ్వతమై యున్న “ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ” యను శృతిచే సిద్ధమైన బ్రహ్మ మొక్కటే సర్వత్ర వ్యాపించి యుండెను.

“సదేవ సౌమ్యేదమగ్ర ఆసీత్” యను శృతివచనము సారము పూర్వోక్త శక్తి సమేత శివాభిద పరబ్రహ్మయు నందు చరాచరాత్మక మైన జగత్తు సృష్టి కన్నను ముందే జ్ఞానకర్మేంద్రియములకు గోచరముగానుండ అడగి యుండెను.

శ్లో॥ శివాభిదం పరబ్రహ్మ జగన్నిర్మాతు మిచ్ఛమా

స్వరూప మావదే కించి త్సుఖ స్ఫూర్తి విజృంభితం! ౮

నిరస్త దోష సంబంధం నిరుపాధిక మవ్యయం

దివ్య మప్రాకృతం నిత్యం నీలకంఠం త్రిలోచనం! ౯

చంద్రార్ధ శేఖరం శుద్ధం శుద్ధస్ఫటిక సన్నిధం

శుద్ధముక్తా ఫలాభాస ముపాస్యం గుణమూర్తిభిః! ౧౦

శివుడను పేరుగల ఆపరబ్రహ్మయు జగత్తును సృష్టించవలెనను ఇచ్ఛగలడై, ఆనంద బాహుళ్యముచేత ఉబ్బి ఒక ఆకారము గలదాయెను. ఆసగుణస్వరూప మెట్టిదనగా దోషరహితమైనది. ఉపాధి రహితమైనది అవ్యయమైనది. దివ్య స్వరూపముగలది. ప్రకృతి జన్యముగానిది. శాశ్వతమైనది. నీలకంఠము గలది. మూడుకన్నలు గలది. చంద్రఖండమే శిరోభూషణముగా గలది. పవిత్రమైనది. నిర్మల స్ఫటిక తుల్యమైనది. శుద్ధముత్యముల కాంతివంటి కాంతిగలది. బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులన త్రిగుణవిశిష్ట దేవతలచే ఉపాసంప బహునది మరియు నిర్మల జ్ఞానమయ చక్షురాది ఇంద్రియములు గలది సర్వయోగులచే గోచరింపదగినది ప్రకృతి సంబంధమైన సర్వజ్ఞత్వాద్యనంత కల్యాణ గుణాశ్రయము గలది. ఘటనాఘటనాద్యనంత మహత్త్వైశ్చయ మైనది. ఇట్టి విచిత్ర స్వరూపము చేత స్వశక్తియైన పరాశక్తిచే కూడికొనియున్న ఉమాపుషేశ్వర స్వరూపమును ధరించెను.

శ్లో॥ సశంభుర్భగవాన్ దేవ సర్వజ్ఞ సర్వశక్తిమాన్

జగత్ప్రసృతుః ప్రళమ బ్రహ్మం సర్వ దేహినాం! ౧౪

కర్తారం సర్వలోకానాం విదధే విశ్వనామకః

తస్మై ప్రళమ పుత్రాయ శంకరశ్చక్తి మాన్విభుః! ౧౫

సర్వజ్ఞ సుకలావిద్యా న్నానుగ్రహముపాదితత్
ప్రాప్తవిద్యో మహాదేవాత్ బ్రహ్మ విశ్వ నియామకాత్ || ౧౧
సమస్తలోకాన్నిర్మాతం సముద్యమ పరోఽభవత్
కృతోద్యోగోపి నిర్మాణే జగతాం శంకరాజ్ఞాయా || ౧౨

“సవిక్షత లోకానసృజత యథాపూర్వ మకల్మయత్” యను శృతి వచనానుసారము ఆశివశక్తి స్వరూపుడైన పరమేశ్వరుడు జగత్ సృష్టి జేయవలయునను ఇచ్చగల వాడై ౧౮ లోకముల సృష్టికన్న మొదలే బ్రహ్మకు సకల ప్రాణులకు స్వామిగా నిర్మించెను.

“విశ్వాధికో రుద్రో మహర్షిర్నిరణ్య గర్భం జనయామాస

పూర్వం సనోఽబుధ్ధ్యా శుభయా స్మృత్యా సంయునక్తు”

యను యజుర్వేద వచనముకూడ ఇదే అర్థమును జెప్పుచున్నది సర్వశక్తి సమన్వితడై, సర్వ వ్యాపియై, సర్వజ్ఞుడైన పరమేశ్వరుడు ఆతని ప్రథమ పుత్రుడయిన బ్రహ్మకు అనుగ్రహ పూర్వముగా వేదాది సకల శాస్త్రములు ఉపదేశించెను.

“యోబ్రహ్మణం విదధాతిపూర్వం-యోవై వేదాంశ్చ ప్రహిణోతిత్సన్మై”

యను శ్వేతాశ్వతరోపనిషద్వచనము ఇదే అర్థమును జెప్పుచున్నది. జగన్నియామకుడయిన ఆ పరశివునిచేత సకల విద్యలను పొంది బ్రహ్మ సకలలోకములను సృష్టించ ప్రయత్నించెను, గాని మాయాబద్ధుడై యున్నందున జగన్నిర్మాణము జేయ సమర్థుడాయెను. అందువలన పరశివుని గురించి అనేక విధముల ప్రార్థించ దొడగెను.

ఇత్యేవం ప్రార్థితశ్శంభు ర్బ్రహ్మణా విశ్వయోనినా

స సమాత్మ సమప్రఖ్యా సర్వగా సర్వశక్తికా || ౨౨

ప్రహోభ పరమానంద పరివాహిత మానసా

ప్రమథా విశ్వనిర్మాణ ప్రయోపాదన క్షమాన్ || ౨౩

ఇట్లు జగత్కారణ నిర్మాణుడైన బ్రహ్మచేత ప్రార్థితుడై పరమేశ్వరుడు తనకు సమాత్మైన తేజస్సు గలవారిని, సర్వవ్యాపకులను, సర్వసమర్థులను, ఉత్కృష్ట జ్ఞానానంద పురుషులైన మనస్సు గలవారిని జగన్నిర్మాణ ప్రయత్నముల జేయ సమర్థులై ప్రమథులను సృజించెను. ఈ శివసృష్టిని జూచి బ్రహ్మకూడ సృష్టి

ప్రారంభము జేసెను. అది బ్రహ్మసృష్టి యనబడు చున్నది. ఈ సిద్ధాంత సిఖా మణిమతానుసారమే కూర్చు పురాణముకూడ ఇట్టిసృష్టిక్రమమునే జెప్పుచున్నది.

ఏకఏవ శివస్సాత్మాత్మత్యజ్ఞానాది క్షణః

వికార రహితః శుద్ధః స్వశక్త్యా పంచధాస్థితః॥

౧౩

వికార రహితుడు, శుద్ధుడు మరియు సచ్చిదానందుడైన పరశివుడొక్కడే సాత్మాత్ తనశక్తివలన ఐదు విధములాయెననియు, సృష్టికార్యము శివుని వలననే వనదనియు సూత్రసంహిత జ్ఞానయోగ ఖండమునందు గలదు.

“ఏనేదం పంచవిధం సర్వం॥”

అథర్వశిరోపనిషత్,

ఆశివుని వలననే ఈ పంచ భూతాత్మకమైన ప్రపంచ మాయను అని గలదు. మరియు ఆ పరశివునియొక్క పంచమఖములనుండియే పంచభూతములుత్పన్నమైనవని బ్రహ్మజాబాల్ ప నిషత్తునందు చెప్పబడినది.

సద్యోజాతాత్మధివీ, వామదేవా దుదకమితి, అఘోరా ద్వహ్నితి, తత్పురుషాద్వాయురితి, ఈశానా దాకాశమితి॥

సద్యోజాత ముఖమునుండి పృథివియు, వామదేవ ముఖము నుండి జలము, అఘోర ముఖమునుండి అగ్నియు, తత్పురుష ముఖమునుండి వాయువు, ఈశాన ముఖమునుండి ఆకాశము, ఇట్లు పంచమఖముల నుండి పంచభూత ములు పంచభూతాధిపతులుత్పన్నమయ్యెనని వాతూలాగమము జెప్పుచున్నది.

శివగోత్రవృత్తి

ఆదౌ వ్యోమ్ని స్థితోభాతి సాత్మాద్దేవః సదాశివః

సదాశివాదీశ్వరో భూత్సం భూతః పవనేస్థితః॥

ఈశ్వరాదభూద్రుద్రో వహితత్వే వ్యవస్థితః

విష్ణుతత్వో దితో బ్రహ్మ పృథ్వీతత్వే వ్యవస్థితః॥

ఏవం పరాశక్తి జాతాపి విశ్వరూపాః పంచమూర్తయః॥ వాతూలా॥

ఆకాశమునకు - అనాది పరశివుడు అధిపతి.

వాయువునకు - సదాశివుడు

అధిపతి.

అగ్నికి - రుద్రుడు అధిపతి.

జలమునకు - విష్ణువు అధిపతి.

పృథ్వీకి - బ్రహ్మ అధిపతి.

పరశివుని రెండవ స్వరూపుడైన సదాశివుడే పంచముఖుడు, దశభుజ

త్రినేత్రములు గలవాడు. అతనికి సాకారమూర్తి యనియు, సగుణ బ్రహ్మ మనియు, సదాశివుడనియు, మూలమూర్తియనియు, మహాదేవుడనియు, వేద వేద్యుడనియు, పంచవింశతి లీలామూర్తియనియు, పంచకృత్యాదీశ్వరుడనియు మాహేశ్వరుడనియు, అనేకపర్యాయనామములు గలవు. ఇందుకు ప్రమాణము.

శ్లో॥ ఘృతకాటిన్య వచ్చూర్తిః సచ్చిదానంద లక్షణః

మూలమూర్తిర్మహాదేవో వేదవేద్యః సదాశివః

ఆదికర్తా జగన్నాథ శూలపాణి రితిశృతిః ॥

ఈ సదాశివునకు సద్యోజాత, వాసుదేవ, అఘోర, తత్పురుష, ఈశాన్యము లను ఐదు ముఖములు. వీటిలో మొదటి నాలుగు నద్విక్కులందును, ఈశాన్య ముఖము ఊర్ధ్వమునందు గలదు.

సద్యోజాతాద్రాహ్మణా స్సూరభూవుః

వాసుదేవాత్ క్షత్రియా విశిష్టాఘోరా చ్ఛూద్రా

స్తత్పురుషాత్ శివస్య పంచాత్మకస్య గణా ఈశాన్యతస్యః॥

సద్యోజాత ముఖమునుండి బ్రాహ్మణులు, వాసుదేవ ముఖమునుండి క్షత్రియులు, అఘోర ముఖమునుండి వైశ్యులును, తత్పురుష ముఖము నుండి శూద్రులును, ఈశాన్య ముఖమునుండి ప్రమథ గణము లుద్భవించిన సిద్ధాంత శిఖోపనిషత్తు నందు గలదు.

లింగధారణోప నిషత్తునందు కూడ “పంచమో లింగధారకః” యని చెప్పబడి యున్నందున ఈశాన్య ముఖమునుండి అత్యాశ్రమములైన లింగ ధారులు పుట్టినదియే తెలియు చున్నది.

ఈశాన ముఖసంజాతా వీరశైవా మహాకాదసః

వీర నందీ తథా భృగీ, వృషభస్కంద ఏవచ॥

ఈశాన్య ముఖోద్భవులైన వీర, నంది, భృగి, వృషభ, స్కంద యను ఐదు గురే గణాచార్యులు. వీరే ప్రథమ వీరశైవ మతస్థులు. మహాతేజస్సంపన్నులు యని పాశుపత తంత్రమునాడు గలదు.

కనుక అట్టి వీర నంది భృగి వృషభ స్కందయను పంచగణముల పంశే ములంసుపుట్టిన లింగాంగులకు అత్యాశ్రమత్వము గలిగి యున్నందున ఆజన్మాత దీక్ష విధింప బడి యున్నది. అనగా ఈశాన్య ముఖము నుండి యుద్భవించిన

గణముల వంశపరంపరయే లింగాగులని (వీరశైవులని) స్తుత్యుచు చున్నది. అత్యాశ్రమిత్యాత్ గణవంశజానాం లింగాగసంగినా తత్రాజన్మాంత దీక్షా యథాగంగా శివసూక్తాత్తైవసనూతకంవా నాప్యశుచిత్వమేషాం॥ యను శిద్ధాంత శిఖోపనిషత్ప్రమాణము పైయర్థమును సృష్టికరించు చున్నది.

మద్భావమేవ నందిస్యాద్భూతి వైరాగ్య మేవచ

ప్రతాపో వీరభద్రస్యా త్సద్ధర్మో వృషభస్త్వృతః॥

౧

కీర్తిస్సృంద ఇతిప్రోక్తం పంచైతే మత్స్వరూపిణః

నందీ భృగీ తథావీరో వృషభస్కంద ఏవచ॥

౨

మత్స్వరూపా సుముత్పన్నాః పంచగోత్రాది కారిణః

రేణుకో దారుకశ్శంఖుః కణశ్చధేనుకణః॥

3

విశ్వకర్ణశ్చ పంచైతే పంచగోత్ర సముద్భవాః

ఏతేషాం పంచనామాని యుగభేదేన సర్వశః॥ సుప్రభేదాగమే. ౪

శివునియొక్క జ్ఞానమే నందియైనది వైరాగ్యమే భృగియైనది. ప్రతాపమే వీర భద్రుడాయెను. సద్ధర్మమే వృషభుడు. కీర్తియే స్కందుడాయెను. ఈ ఐదుగురిని ఈశ్వరునియొక్క స్వరూపులనియే తలంప వలెను. నంది, భృగి, వీర, వృషభ, స్కందయను ఈ ఐదుగురే గోత్రాధి కారులు అనగా వీరి గోత్రములే గణ వంశజులైన లింగాగులకు జెల్లును. వీరి గోత్రోద్భవులే పంచాచార్యులు. అనగా రేణుక, దారుక, శంఖుకణ, ధేనుకణ, విశ్వకణ యను పంచా చార్యులు ఈ పంచ గోత్రీయుల నుండియే పుట్టియున్నారు లేక ఈ పంచగోత్ర ముల నుద్ధరించుటకే పుట్టినారు యన్నను సరిపోవును. ఈ పంచా చార్యులు వేరువేరు యుగములందు వేరువేరు నామములతో ప్రసిద్ధిజెందిరి. యని సుప్రభేదాగమ మతము.

కృత యుగమునందు ఏకాక్షర, ద్వైక్షర, త్ర్యక్షర, చతురక్షర, పంచాక్షరలనియు, త్రేతాయుగమునందు ఏకముఖ, ద్విముఖ, త్రిముఖ, చతుర్ముఖ, పంచముఖులనియు, ద్వాపారమునందు రేణుక, దారుక, ఘంటాకర్ణ, ధేనుకర్ణ, విశ్వకర్ణులనియు, కలియుగమునందు రేవణారాధ్య, మరుళారాధ్య, ఏకోరామారాధ్య, పండితారాధ్య, విశ్వారాధ్యులనియు పంచా చార్యుల నామములు గలవు. శంకరుడు సృష్టి నిర్మించు కాలమునందు పంచా చార్యులను

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA
JNANA SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY.

Jangamwadi Math, VANA-ASI, CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

Acc. No. 3978

పంచవక్త్ర గణాధీశ్వరులను నిర్మించెనని సుప్రభేదాగమమునందు విస్తారముగ వ్రాయబడినది. వీరే వీరశైవ తత్వములను జగత్తునందు స్థాపించి లింగధారణ, షట్స్థల, అష్టావరణ, పంచా చారములను ప్రచారము జేసిరి.

శివుడే పశుపతి.

శివం పశుపతిం వందే- పశుపాశ విలక్షణం

యస్య విజ్ఞాన మాత్రేణ పాశముక్తా హిజంతవః॥

మహానుభావుని యనుగ్రహము గలిగినంతనే జుతువులు మెడత్రాడునుండివిడిసిరిప బడినటుల జీవకోటి పాశముల నుండి విడిపింపబడునో అట్టి పశుపాశ విలక్షణుడగు పశుపతిని నమస్కరించెదను.

పశువనగా జీవుడు. ఈ బ్రహ్మాండములందు జీవములను పాశముతో గట్టివేసినవాడు పశుపతి. ఆ పశుపాశ విముక్తికొరకు తదధిపతియగు శివుని సేవించవలెను. ఆత్మను వేరుగా దలంచి పాశవిముక్తికై ప్రయత్నించి జీవుడు పతియనుగ్రహమున మోక్షము నొందు చున్నాడు. భోక్తకు, భోగ్యమునకు, ప్రేరకునికి యంతభేదము గలదో అంతటి భేదము పతికిని, పశువునకు, పాశమునకు, గలదు. నువ్వులందు నూనె, పెరుగు నందు నెయ్యి, అరణియందు అగ్ని యెటుల వ్యాపించి యున్నదో అటులనే యీ జగత్తునందు పతి వ్యాపించి యున్నాడు. కావుననే శృతులయందు ఈశ్వరుని యొక్క అస్తిత్వము తేటతెల్లముగా నిరూపింప బడినది.

ఏకపాదుడ్రో నద్వితీయో స్తుతస్థే య ఇమాన్తో లోకానీతతః కళానిభిః

ఇదగ్గో సర్వమసృజత - విశ్వేతశ్చక్షురుత విశ్వేష్టో మఖోబిశ్వతో హస్తైః

ఉత విశ్వేత స్థాత్ - సంబాహుభాభ్యం సమతే సంపతత్రై ద్ద్యావౌ

భూమి జనయన్ దేవ ఏకః ॥

యస్మాదేకైర్దేవైః సర్వం సృజ్యతే - ఆతడే ఈసర్వ ప్రపంచమును సృష్టించెను. ఆతడే సర్వమును మోచుచు, నెలరికి సహాయము జేయుచు, ఊర్వాశు, సప్త లోకముల సృజించి సర్వజ్ఞుడై యున్నాడు. కావున ఈశ్వరుడున్నాడనియే చెప్ప వలయును. ఈ ప్రపంచము కార్యము. దీని సృజించిన వాడే శివుడు. కార్యమైన ఈజగత్తునుబట్టి కారణమైన పరమేశ్వరుడూహింప బడును. జగత్కర్త యగు నీపశుపతియే బ్రహ్మ మొదలు పిపీలికా పర్యంతము మల

మాయాది పాశములచే కట్టివేసి స్వకార్యముల జేయుచున్నాడు.

చతుర్వింశతి తత్త్వాని మాయాకర్మ గుణా లపి

విషయా ఇతి కథ్యంతే పాశా జీవ నిబంధనాః ॥

బ్రహ్మాది స్తంబ పర్యంతాన్ పశూన్ బభ్వా మహేశ్వరః

పాశైః పశుపతిర్దేవః కార్యం కారయతి స్వయం

మలమాయాదిభిః పాశైః సంబద్ధాంశ్చ పశూన్ పతిః

సంప మోచకస్తేషాం భక్త్యా సమ్యగుపాసితః ॥

బ్రహ్మాద్యాః స్థావరాంతాంశ్చ దేవదేవస్య శూలినః

పశవోహి ద్విజశ్రేష్ఠ తస్మాజ్జావశవ ర్తినః॥ వాయవీయం॥

మాయాకర్మ గుణములు ఇరువదినాలుగు తత్వములు విషయములని వచింపబడును. ఇవియే జీవునిబంధించు పాశములు బ్రహ్మమొదలు స్థావరములవరకు నుండు పశువులను మలమాయాది పాశములచే బంధించి యాయా పనుల జేయించుచు సర్వేశ్వరుడును. భక్తితో నుపాసించు పశువులను మెడత్రాడు నుండి యాతడే కరుణాభృత విడిపించును. బ్రహ్మ మొదలుకొని స్థావరముల వరకును శివాజ్జావశము నందున్నవి. అవి పశువులని చెప్పబడు చున్నవి.

బ్రహ్మాది స్తంబ పర్యంతాః పశవః పరిక్షిర్తితాః

తేషాం పతిత్వా ద్విశ్వేశః శివః పశుపతి స్మృతః॥

బ్రహ్మ మొదలు స్థావరములవరకు నుండుపవి పశువులనియు హాటికి నధిపతి యగుటచే విశ్వేశ్వరుడు పశుపతియనియు నుపవభడునని స్కాందమునగలదు. సర్వజీవులను నియమించువాడు పశుపతియని శృతిప్రమాణముకూడ గలదు.

విశ్వస్య జగతః కర్తా పశోరస్య పరశ్శివః

తమేవ పరమోజ్ఞాత్వా మృత్యుపాశా ద్విఘ్నచ్యతే॥

యథాసమస్తో సదేవా ధరాత్రి ర్నృపదప్యసత్

కేవలం శివ ఏవైకో ధృతః ప్రజ్ఞా పురాతనా॥

నైసమూర్ధ్వో సతిర్యచ్ఛ సమధ్యో పరిచాగ్రహీత్

సతస్య ప్రతిమా చాస్తి తస్యనాహ మమధ్యగః॥

ఏకోదేవస్సర్వభూతేషు గూఢః సర్వవ్యాపీ సర్వ భూతాంత రాత్మా

సర్వాధ్యక్షః సర్వభూతాధివాసః సాక్షీ చేతా నిర్గుణః కేవలశ్చ॥

అతశ్చ సంతేష మిదం శృణుస్వం శివః పరస్తాత్ప్రకృతేశ్చపునః
సస్య కాలేవ కరోతిసర్వం సుహరికాలే పునరాదదాతి॥

షట్త్రింశ తత్త్వములతో గూడినవాడు పశువు. పశువునకంటె నతీతుడు పశుపతి
జగత్కర్తయగు పరశివుడతడే. పరాత్పరుడగు నాతని దెలిసి కొనుట వలన
ప్రాణులు మృత్యుపాశమునుండి విముక్తులగుచున్నారు. శివుడు తమస్సు కంటె
నతీతుడు. సదసత్త్వరూపుడు. అతనికి దివారాత్రులు లేవు. అతనికి సద్గుణ
ఉచ్చుటనులేదు. ఆపరమేశ్వరు డొక్కడే సర్వభూతాంతర వాసియై నిర్గుణుడై
కేవలుడై వైతన్యసాక్షియై ప్రకాశించు చున్నాడు. అతడే పతియన బడును.
ఇంతయేల? సంతేషముగా వచింతును. ప్రకృతికంటె భిన్నుడగు నాశివుండు
నీసర్వమును సృష్టికాలమున సృష్టించును. సుహరికాలమున సుహరించును
అతడే పతియనబడును. ఈ యనేక ప్రమాణములు మరియు,

“పతి విశ్వస్యాత్మేశ్వరం శాశ్వతం శివమచ్యుతం॥”

“ఈశ్వరః సర్వభూతానాం హృద్దేశేర్జునతిష్ఠతి”

ఇత్యాది వాక్యములు కూడ శివునియొక్క పతిత్వమును స్పష్టపరచుచున్నవి.

బ్రహ్మద్యాః స్థావరాంతాశ్చ దేవదేవస్య శూలినః॥ ౬౦

పశవః పరికీర్త్యంతే సుసార పరివర్తినః

తేషాం పతిత్వాద్దేవేశి హ్యహం పశుపతిస్మృతః॥ ౬౧

మలమాయాదిభిః పాశై ర్బధ్నాతి సపశూన్ పతిః

సపవ మోచకస్తేషాం భక్త్యా సమ్య గుపాసితః॥ ౬౨

చతుర్వింశతి తత్త్వాని మాయాకర్మ గుణాలపి

విషయాఇతి కథ్యంతే పాశాజీవ నిబంధనాత్॥ ౬౩

బ్రహ్మది స్తంభ పర్యంతాన్ పశూన్పథ్యా మహేశ్వరి

పాశై రేతైః పతిశ్చాహం కార్యం కారయతి స్వకం॥ ౬౪

ఇంద్రియాణ్యాపి తస్యైవ మహాజ్ఞావశగాని తు

కారయంతి నరం కార్యం వశంచ స్వేచ్ఛయా పశూన్॥ ౬౫

తస్మాత్ పశుపతి మూతు జ్ఞాత్వాలింగార్చకః శివ

ఛిత్రాపాశా నవిద్యోత్థాన్ పరం నిర్వాణముచ్యతే॥ ౬౬

భుక్తిముక్తి ప్రదోదేవి పశుత్వ వినివర్తకః

పూజనీయ సదాచార్యం యథాశ్రాద్ధం యథావిధిః! ౬౭

యః కుర్యాదాంతికిం దీక్షామాదేశంతమనామలః

వీరశైవం ప్రకుర్వీత సవైవైస్త్రిక ఉచ్యతే। పారమేశ్వరాగమే!

తా॥ బ్రహ్మదిదేవతలు, యక్షోరగాదులు, మానవులు, పశుపక్ష్యాదులు క్రిమికీటకాదులు మరి స్థావరాదులన్నియు సుసారమునందు పరివర్తన గలవి యైనందున పశువులనబడు చున్నవి. వీటికన్నిటికి దేవదేవుడైన పరమ శివుడే పతియైనందున అతడు పశుపతి యనబడుచున్నాడు. అతడు మలమాయామలను పాశములచేత పశువులను బంధించును. మరియు భక్తిచేత పూజించు వారిని బంధమునుండి వదలించి ముక్తులజేయును. పంచభూతములు, పంచకర్మేంద్రియములు, పంచ జ్ఞానేంద్రియములు, పంచ తన్మాత్రలు, చతురంతః కరణములు ఇవియే చతుర్ద్వితీత తత్వములు. ఇవియే మాయాకర్మ గుణములు, లేక విషయములనబడు చున్నవి. వీటిచేతనే పశువులు బంధింప బడుచున్నవి. కనుక వీటిని పాశములనెదరు. ఈ పాశముల చేతనే అందరు బంధితు లగుదురు మరియు ఈ పాశనివృత్తియే మోక్షమై నందున ఈ అవిద్యవలన గలుగు చున్న పాశములను శివజ్ఞాన శివార్చనముల వలన ఛేదించి నిర్వాణపదమను ముక్తిని బొందవలెను. శివుడు భోగమోక్షముల నిచ్చునామ కనుక అతనిని యథాశక్తి యథాభక్తి పూజించవలెను. ఇదియే వీరశైవులయొక్క వైస్త్రికమని శివుడు పార్వతికి బోధించి తనపతిత్వమును వెల్లడి జేసియున్నాడు.

శివస్తుతి

యజుర్వేదమునందు భగవాన్ శివునియొక్క వైదిక ప్రార్థన.

(౧) నమః శంభవాయ చ మయోభవాయ చ నమః శంకరాయ చ

మయస్కరాయ చ నమః శివాయ చ శివతరాయ చ॥

(౨) నమః శ్వభ్యః శ్వపతిభ్యశ్చో నమో నమోభవాయ చ రుద్రాయ చ

నమః శర్వాయ చ పశుపతయే చ నమో నీలగ్రీవాయ చ శితికంఠాయ చ।

(౩) నమః కపధినే చ వ్యుప్తకేశాయ చ నమః సహస్రాక్షాయ చ శతధన్వనే చ

నమోగిరిశయాయ చ శిపివిష్టాయ చ నమోమీశుష్టయాయచేషుమతేచ ॥

(౪) త్రయంబకం యజామహే సుగంధి పుష్టివర్ధనం

ఉర్వారుకమివ బంధనాన్ మృత్యోర్మక్షీయ మామృతాత్ ॥

- (గి) వామదేవాయనమో జ్యేష్ఠాయనమః శ్రేష్ఠాయనమో రుద్రాయ
నమః కాలాయనమః కలవికరుణాయనమో బలవికరుణాయనమః॥
- (ఁ) బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమః సర్వ భూత దమనాయ నమో
మనోన్మనాయ నమః ॥

- (2) ఈశానః సర్వవిద్యానామీశ్వరః సర్వ భూతానామ్ ॥
బ్రహ్మధిపతిర్బ్రహ్మణోధిపతిర్బ్రహ్మ శివో మే అస్తు సదాశివో ॥

౧ సుఖము నుత్పన్నము జేయు వాడును, సుఖమును భావించువాడును, తాకిక పారమార్థికములగు నుభయ సుఖముల ప్రదానించు వాడును, కళ్యాణ స్వరూపుడును, నిష్కల్మషుడు నగు శివునకు నమస్కారము.

౨ శాస్త్రములు మొదలుకొని శాస్త్రనపాలకుల దనుక ప్రతిబింబింప జేసిన యాత్మ గలవాడును, దుఃఖ నాశకుడును, పాప విధ్వంసకుడును, అజ్ఞులనైన రక్షించు వాడును, కంఠమునందొకచోట నీలవర్ణము గలవాడును, శుభ్రకంఠుడు నగు శివునకు నమస్కారము: నమస్కారము:

౩ కపర్దమును జటను ధరించిన వాడును, అర్ధ ముండిత శిరస్కుడును, ముండియును, వేయి కన్నుల సామియును, నూరు విల్లుల బట్టిన వాడును, కైలాస వాసియును, వామార్థ భాగమున విష్ణుమూర్తిని ధరించిన వాడును, మేఘము వలె నభీష్టముల ననేకముగ గ్రుమ్మరించు వాడును, ధనుర్ధారియై శత్రులతాలవిత్తుడును నగు శివునకు నమస్కారము.

౪ త్రినేత్రుడును, సువాసన గలవాడును, బలవర్ధకుడును నగు శివుని భజించి, తొడిమనుండి పండువలె, మృత్యు బంధము నుండి వీడి మోక్షమును పొందుదము గాక!

గి దేవతలలో నందరికి వెరపు బుట్టించు వాడును, సర్వ జ్యేష్ఠుడును, సర్వ శ్రేష్ఠుడును, సర్వాధారుడును, వివిధజగత్కారణములను, రాక్షసబలమును నశింప జేయు వాడును నగు శివునకు నమస్కారము

ఁ సకల శక్తి మంతుడును, బలము చేత వివిధ శక్తి సంహారకుడును, సకల భూత దమనుడును, సర్వజ్ఞుడును ఉత్కృష్టమైన మనస్సు గలవాడును, అగు శివునకు నమస్కారము.

2 సర్వవిద్యల నియామకుడును, సర్వభూతముల నాయకుడును, బ్రహ్మ విద్యాపాలకుడును, బ్రహ్మకథిపతియునగు శివుడు, నిరంతరము నన్ననుగ్రహించు గాక! నేనా శివుడనుగా మారుచును గాక.

ఇక పురాణేతి హాసములందు గూడ కీర్తింప బడిన

శివస్తుతి ఉదహరింప బడును.

విష్ణువ్రత్రాది దేవతలు, శంబరాది దైత్యులు, గలిసి మంధరాచలమును కవ్వముగను, వాసుకిని రజ్జువుగను, జేసి క్షీరసముద్ర మథనమును తీవ్రముగా జేయుటచే మత్స్య మకర కచ్చప సర్పతిమి గజ గ్రాహాది జంతువులు అత్యంత వ్యాకులములాయెను. అప్పుడు సముద్రము నుండి హాలాహలమనెడి ఉగ్రమైన విషముత్పన్నమయ్యెనంత:-

తదుగ్రవేగం దిశిదిశ్యుపర్యథో విసర్పదుత్సర్పదసహ్యమప్రతి

భీతాః ప్రజా దుస్రపురంగసేశ్వరా అరత్యమాణా శ్శరణం సదా శివమ్॥
సమస్త దిశలందును, పైన క్రింద వ్యాపించు చున్న, అత్యుగ్ర వేగము గల అసహ్య అనుపమ హాలాహలవిషము నుండి రక్షించు వారు ఎవరును లేక భయ భీతులై దేవదానవులు తమ నాయకుల వెంబడించు కొని కైలాస వాసుడైన భగవాన్ శ్రీసదాశివుని శరణు పొందిరి. అప్పుడు దేవతలందరి పక్షమున బ్రహ్మ శ్రీసదాశివుని యిట్లు ప్రార్థించెను

దేవ దేవ మహాదేవ భూతాత్మన్ భూత భావన

త్రాహి నః శరణాపన్నాం స్తైలోక్య దహనాద్విషాత్ ॥ ౨౧

త్వమేకః సర్వజగతః ఈశ్వరో బంధ మోక్షయోః

తం త్వామర్చంతి కుశలాః ప్రపన్నార్తి హరం గురుమ్॥ ౨౨

గుణమయ్యా స్వశక్త్యాఽస్య సర్వస్థిత్యాప్యయాన్విభో

ధత్సే యదా స్వదృగ్భూమన్ బ్రహ్మవిష్ణు శివాభిదామ్॥ ౨౩

త్వం బ్రహ్మ పరమం గుహ్యం సదసద్భావ భావనః

నానాశక్తిభిరాభాతస్తవమాత్మా జగదీశ్వరః ॥ ౨౪

దేవదేవా! మహాదేవా! నీవు స్థావరజంగమాత్మక విశ్వమునకంతరాత్మవు మేము నీశరణు పొందితిమి. ఈహాలాహల విషబాధ నుండి రక్షింపుము. నీవాక్కడవే ఈజగత్తునకీశ్వరుడవు. శరణాగత రక్షకుడవు. చరాచర జగమునకు గురుడవు.

ఇందు చేతనే బుద్ధిమంతులు నిన్ను విశుద్ధ ప్రేమచే పూజింతురు ఓ స్వయం ప్రకాశ వ్యాపక స్వరూప భగవంతుడా! త్రిగుణాత్మికమగు మాయా శక్తి చేత జగత్సృష్టిసంహములను నీపుజేయు నప్పుడు బ్రహ్మ, విష్ణువు, శివుడు అను నామములను ధరింతువు. నీవే పరబ్రహ్మము యొక్క గూఢ తత్వము. సత్ అసత్ (మూర్త-అమూర్త) పదార్థముల కారణుడవు. నానా శక్తులచేత గూడి యుండువాడవు సమస్త జగదాత్మవు: మరియు జగదీశ్వరుడవు నీవే.

త్వం శబ్దయోనిర్జగదాదిరాత్మా ప్రాణేంద్రియ ద్రవ్య గుణ స్వభావః

కాలక్రతుస్సత్యమృతం చ ధర్మః త్వయ్యక్షరం య త్త్రివిధామచంతి ॥ ౨౧ ॥ శంకరా! నీవే వేదాది సకల శాస్త్ర జన్మస్థానము. జగత్తునకునీవే ఆదికారణము. చరాచర విశ్వమునకాత్మవు. ప్రాణేంద్రియద్రవ్యగుణాది పదార్థములు నీయొక్క స్వరూపములే. నీవే కాలరూపుడవు సత్య ఋత ధర్మ స్వరూపుడవు. మరియు వేదముల సారభూతమైన ఓంకారము నీవే యై యున్నావు.

అగ్నిర్ముఖం తేజఃఖిల దేవతాత్మా క్షితిం విమర్శోక భవాంఘ్రి పంచజం
కాలం గతిం తేజఃఖిల దేవతాత్మన్ దిశశ్చ కర్ణా రసనాం జలేశం ॥ ౨౨ ॥
నాభిర్నభస్తే శ్వసనం నభస్వాన్ సూర్యశ్చ చక్షూషి జలం చ రేతః
పరాపరాత్మా శ్రవణం తవాత్మా సోమోమనో ద్యౌర్భగవన్ శిరస్తే!
కుక్షిః సముద్రా గిరయోఽస్థిసంఘాః రోమాఃశి సర్వోష్ణధి వీరుషస్తే
ఛందాసి సాక్షా త్తవసప్తధాతవః త్రయీమయాత్మన్ హృదయంసఘర్మః॥

భగవంతుడా! సదాశివా! బ్రహ్మవిష్ణురూద్రాదిదేవతలు నీలూశమాత్రులే. అగ్నియే నీముఖము. నివాస భూతమైన పృథివియే నీచరణ కమలము. అఖిల దేవ రూప ప్రసిద్ధ కాలమే నీగతియు. ఈదశదిశలే నీకర్ణములు. వర్ణ దేవతయే నీజిహ్వ. ఆకాశమే నీనాభి. వాయువేనీశ్వాసము. సూర్యుడే నీకన్ను. జలమే నీవీర్యము నీనిర్గళ నిరాకార ఆత్మయే జీవేశ్వరుల అధిష్ఠానము. చంద్రుడే నీమనస్సు. స్వర్గ లోకమే నీశిరస్సు. సప్తసముద్రములే నీఉదరము. పర్వత సమూహమే నీ అస్థి పంజరము. ఓషధులే నీరోమములు. వేదత్రయరూపపరమేశ్వరా! గాయత్ర్యాది ఛందస్సులే నీసప్తధాతువులు. సుపూర్ణ ధర్మమే నీ హృదయము.

ఏతత్పురం ప్రపశ్యామో నపరం తే మహేశ్వర

మృడనాయ హి లోకస్య వ్యక్తిస్తేఽవ్యక్త కర్మణః ॥

మహేశ్వరం! నిన్ను మించిన దేవుడొక్కడైన లేడు. కేవలము జగత్కా-
ళ్యాణమునకు వస్తుతః అన్యత్ నిర్గుణ నిరాకారుడవై యున్నను, వ్యక్తసగుణ
సాకారుడవైన గురువువు; అని ఈ ప్రకారము శివస్తుతి జేయగా, శివుః ప్రత్య
క్షమై వారి రక్షణార్థము హాలాహలమును కంఠమందుంచు కొనియెసని శ్రీమ
ద్భాగవత అష్టమ స్కంధము నందుగూడ శివమహిమ కీర్తింప బడినది.

శ్రీమహాభారతానుశాసన పర్వమునందు శ్రీకృష్ణుడు శివారాధన జేయుట.

లీలామాత్రుడైన భగవాన్ శ్రీకృష్ణునకు అష్టభార్యలు గలరు. వారిలో
జాంబవతీయను భార్యకు పుత్రసంతానము గలుగనందున కృష్ణుని ప్రార్థించు
కొనెను. అందుకు కృష్ణుడు పుత్రసంతానము బడయుటకై గరుడ వాహనా
రూఢుడై హిమాలయ పర్వతమునకు వెళ్లి ఒక ఆశ్రమమునందు దిగెను. అక్కడ
అనేకమంది మునులు తపస్సు జేయుచుండిరి.

శ్రీకృష్ణుడుగూడ మహాఋషి ఉపమన్యునివలన శివదీక్షను పొంది తపస్సు
చేసెను. దండము మరియు మేఖలము ధరించెను. చేతియందు కుశ ధరించెను.
ముండవము చేసికొనెను. మరియు శివలింగ స్థాపనము జేసుకొని దానిని పోడ
శోఢచారములచే పూజించుచు ఘోరమైన తపస్సు చేయుచుండెను. ప్రారంభ
మునందు శ్రీకృష్ణుడు ఒక మాసము వరకు కేవలము ఫలములే భక్షించెను.
రెండవ మాసమునందు కేవలము జలముపై యుండి, మూడవ నాలుగవ
ఐదవ మాసమునందు కేవలము వాయుభక్షణముచే తపస్సు జేసెను. పైకి
చేయినెత్తి - ఒక కాలుపై నిలుచుండి అయిదు నెలల వరకు “నమః శివాయ”
యను పంచాక్షరీ మంత్రమును ఏకాగ్రచిత్తముతో జపించెను. తుదకు శివుడు
సాక్షాత్కరించెను శ్రీకృష్ణుడు నిమిలిత లోచనుడై ఇట్లు శివస్తుతి గావించెను.

నమోస్తుతే శాశ్వత! సర్వయోనే! బ్రహ్మధిపంత్యమృషయో వదంతి
తపశ్చ సత్యంచ రజస్తమశ్చ త్వమేవ సత్యంచ వదంతి సంతః॥ ౧

త్వంవైబ్రహ్మచ రుద్రశ్చ ఐదుణోగ్నిర్మరుభవః

ధాతా త్వస్మా విధాతాచ త్వంప్రభుః సర్వతోమఖః॥ ౨

త్వత్తో జాతాని భూతాని స్థావరాణి చరాణిచ

త్వయా సృష్టమిదం కృత్స్నం త్రైలోక్యం సచరాచరం॥ ౩

యాన్నిద్రయాణీహమనశ్చకృత్స్నయోవాయనః సప్తతథైవచాగ్నయః

యేదేవసంస్థాస్తవ దేవతాశ్చ తస్మాత్ పరం త్వామృషయో వదంతి॥ ౪

వేదాశ్చయజ్ఞః సోమశ్చ దక్షిణాపావకోహవిః

యజ్ఞోపగంచ యత్కించిత్ భగవాన్ స్తదసంశయమ్॥

గి

ఓ శాశ్వతుడా! ఓ సర్వ కారణుడా! ఓ ప్రభో! నీకు నమస్కారము. ఋషి సత్తములు నిన్నే బ్రహ్మది దేవతల యొక్క స్వామివందురు. నిన్నే విద్వాంసులు తప, సత్య, రజ, తమ సర్వ రూపుడ వందురు, అనగా నీవే ఏకమాత్ర సర్వమయ, సర్వాభిన్న, సర్వాత్మవు. నీవు బ్రహ్మవు. రుద్రుడవు. వరుణ, అగ్ని, మన, శంకర, ధాతా, త్వష్టా విధాతా వృభువునీవే. ఏలనన నీవే సర్వగతుడవు. సర్వాధిస్థానుడవు. నీవలననే స్థావర జంగమ భూత ప్రాణులు ఉత్పన్నమయినవి. నీవే ఈ చరాచరత్రిలోకమును రచించితివి. నీవే ఇంద్రియ, మన, వాయు, అగ్ని, దేవతాది సమస్త సంసారము కన్న సర్వోత్కృష్టుడవు ఇట్లు ఋషులు వచితురు. నీవే వేద, యజ్ఞ, సోమ, దక్షిణ, పావక, సావ్యాది సమస్త యజ్ఞమయొక్క ఉపకరణము యని ఇట్లు శ్రీకృష్ణుడు అనేక శ్లోకములచే స్తోత్రము జేసెను. అప్పుడు శంకరుడు ప్రసన్నుడై శ్రీ కృష్ణుకనేక పరదానములతో సహా సహస్ర పుత్రులనొసంగెను. ఇటులే శ్రీకృష్ణుడు రుక్మిణి కొరకు కూడ శివునారాధించి అష్టపుత్రుల పరదానము శివుని వలన బడసెనని మహా శివపురాణ జ్ఞాన సంహిత యందుకూడ ఇట్టి కథా వర్ణన గలదు. అతడు పూజించిన బిల్వేశ్వరలింగము సుధామ పురివద్ద బర్హాపర్యతముపై యిప్పటికి గలదు.

నాస్తి శర్వసమోదేవో నాస్తి శర్వ సమాగతిః

నాస్తిశర్వసమోదానే నాస్తిశర్వ సమోరణే॥

మహా భారతమునందు మునివరుడైన వ్యాస భగవానుడు శివుని సమానము ఏ దేవుడు లేడు అతడే సంసార జీవులకు సద్గతి నివ్వగలడు. కల్యాణము మరియు సుఖము నిచ్చుటయందు శివునికన్న మించిన దయాళుడులేడు. మరియు యుద్ధము నందు శివుసమాన పరాక్రమముగల పురుషుడు లేడు. యని చెప్పి శివాధిక్యమును చాటించెను.

పద్మపురాణాంతర్గత శివగీత యందు భగవాన్ శంకరుని గురించి

శ్రీరాములవారి భక్తి

శ్రీ రామచంద్రుండు తన ప్రేయసియైన సీతను లుకాధి పతియైన రావణుడు

హరించుకొనిపోవ తనప్రియురాలి విరహ దుఃఖము చేత దివారాత్రులు ఆహార విహారంబులుమాని అతిదుఃఖిత స్నాంతుడై తమ్మునితోడ బ్రాణములు విడువ సమకట్టెను. అట్టిసమయమునందు అగస్త్యమునీంద్రుడు రాముని సన్నిధికికేటించి ఈ సంసారముకొరకై మానవులు వగవరాదని బోధించెను. ఈపాంచభౌతిక దేహమే మారుచుండును గాని సచ్చిదానంద స్వరూపమగు నాత్మకు చావు పుట్టుకలులేవు మరియు దుఃఖము గలుగదు. కనుక ఆత్మ స్వరూపుండైన షర మాత్ముని గురించి తపస్సుజేసిన తదనుగ్రహమువలన పాశుపతాస్త్రమును పొంది దుష్టరావణుని సంహరింప గలుగుదువని బోధించెను.

శ్రీ అగస్త్య మునిచంద్రుని వాక్కుధారస పానముచే తృప్తుడై రామగిరి యందు గోదావరీ తీరమున శివలింగమును స్థాపించుకొని యథావిధి దీక్షను గొని భూతిభూషిత సర్వాంగుడై రుద్రాక్షా భరణాలంకృతుడై వనపుష్పములచే శివుని పూజించుచు శివనామ సహస్రమును జపించ నారంభించెను. ఒక మాసము ఫలహారము చేతను, ఒకమాసము పర్ణాశనముచేతను, ఒకమాసము జలాహారము చేతను, మరియొక మాసము పవనాశనము చేతను, శాంతోదాంతుడై మహేశ్వరుని పోషణోప చారములచే పూజించెను. అంతట రాముడు యొకనాడు ప్రళయకాల మహర్ణవ ధ్వని బోలియు సముద్ర మథన కాలమున వెడలినతీవ్రారారావము మాడ్కియ, త్రిపుర సంహార కాలమున రుద్రబాణాగ్ని స్వసమువలె భయంకరమగు శబ్దము వినబడ సంభ్రాంతుడై ఆ మహాతేజస్సుచే కన్నులు గానరానివాడై ఒక్క క్షణకాలము మిక్కిలిమోహ మునొందెను. తర్వాతను మోకాళ్ల నూదుచు మేదినీ శరణుడై భయార్తుడై కనులు మూసుకొని శంకరుడే రక్షకుడని యెంచి పెద్ద యెలుంగున శివ సహస్రనామంబుల జపించెను. అంత కోటిసూర్య ప్రకాశ వంతుడయిన సచ్చిదానంద స్వరూపుడును పురుషశ్రేష్ఠుడును నగు మహాదేవుని దర్శించెను.

ప్రణమంతం తతోరామ ముత్థాప్య నృపభధ్వజః

అనినామ రథం దివ్యం ప్రహృష్టే నాంతరాత్మనా॥

బద్ధాంజలియై నమస్కరించు చున్న శ్రీరాముని శివుడు పైకిలేవనెత్తి రథము పై జేర్చుకొనియెను. మరియు అతని తపస్సునకు మెచ్చి ఇష్టార్థపూర్తికై పాశుపతాస్త్రము నిచ్చెను.

అథ దివ్యం ధను స్తస్మైదదౌ తూణీరమక్షయమ్.

మహాపాశుఢతం నాను దివ్య మస్త్రా దదౌతతః॥

అనంతరము శ్రీరాములు శివునియొక్క విశ్వరూపమును జూడ గోరినందున శివుడు అనుగ్రహ పూరితుడై స్థావర జంగమ రూపముగ జగమంతయు తన కుక్షిలో గలిగిన దివ్యరూపమును జూపెను.

విద్యుత్తోటి ప్రతీకాశ మతిభీమం భయావహమ్

తద్వృష్టేవ భయాద్రామో జానుభ్యామవసీంగతః॥

అట్టి కోటిమెఱపు లోకసారి మెఱసినటుల తఱుక్కుమని భయంకరమై పాతాళ గుహనుబోలిన తననోరు తెఱచిచూపించ రాముడు నిలువలేక భయాక్రాంతుడై మోకాల్చిపై వ్రాలి దండ ప్రణామము లాచరించుచు పలుభంగుల స్తోత్రము జేయ నారంభించెను.

దేవ! ప్రపన్నార్హర! ప్రసీద ప్రసీద విశ్వేశ్వర! విశ్వనంద్య!

ప్రసీద గంగాధర! చంద్రవహాళే! మాంత్రాహి సంసార భయాదనాథమ్!

త్వత్తోహజాతం జగదేతదీశ! త్వయ్యేవ భూతాని వసంతి నిత్యమ్

త్వయ్యేవశంభో విలయంప్రయాంతిభూమామథా నృక్షులతాదయోఽపి॥

బ్రహ్మోద్రుద్రాశ్చ మరుద్గణాశ్చ గంధర్వయక్షాసురసిద్ధసంఘాః

గంగాదిసద్యో వరుణాలయాశ్చ నసంతి శూలిం స్తవవక్త్రే మధ్యే॥

నమస్తుచ్చిద్రాబోధి హంసాయ తుభ్యం

నమః కాలకంఠాయ కాలాత్మకాయ,

నమస్తే సమస్తాఘ సంహరకర్త్రే

నమస్తే మృపాచిత నృత్యైక భోక్త్రే॥

ఇటుల స్తోత్రముజేసి బద్ధాంజలియై యుండ శివుడు తన నిజరూపమును దాల్చి శ్రీరామునకు ఉపాసనావిధులు మోక్షయోగము, భక్తియోగము పూజా విధానము మరియు జపలక్షణము మొదలైనవన్నియు బోధించి అంతర్ధానుడాయెను.

లింగ పురాణమును వర్ణింప బడిన షరమ శైవుడైన విష్ణుమూర్తి.

ఒకానొక సమయమున దానవులతి క్రూరులై చరించు చుండ దేవతలు పీడితులై విష్ణుమూర్తిని శరణు బొందిరి. విష్ణుభగవానుడు వారి కరుణాక్రందము విని అభయప్రదుడైన శ్రీమహాదేవునారాధించి దానవ సంహార కార్యమునకు దగిన

శస్త్రముల పొంద గోరి, తన సుఖ శయన స్థానమును క్షీరసాగరము నొదిలి
కైలాస పర్వత సమీపమున హాశ్వర నామక జ్యోతిర్లింగమును స్థాపించి,
మహాదేవుని పూజ మానస సరోవర కమలములతో విధిపూర్వకముగా జేయ
దొడగెను. శివనామసహస్రముపఠించుచు, నామమునకొక కమలము చొప్పున
ప్రతినిత్యము సహస్ర కమలములతో పూజించు చుండెను. ఇట్లు జరుగు చుండ
ఒకదినమందు మహాదేవుడు పరీక్షింప దలచి కమల మొకటి తక్కువ జేసెను.
విష్ణుమూర్తి పూజాసమయమున కమలము తక్కువగుటకు చాలచింతించి దివ్య
దృష్టిచే యంతటగలయు జూచెను; కాని కమలమెచ్చటను గానరాలేదు. అప్పుడు
వ్రతభంగమగునని తననేత్రరూప కమలమును శివచరణములందు సమర్పించెను
పుష్పదంతాచార్యులు మహిమ్నుస్తోత్రమందీ విషయము నతి సుందరముగా
ఇట్లు వర్ణించెను.

హరిస్తే సాహస్రం కమలబలి మాదాయ పదయో
ర్యదై కోన తస్మిన్ నిజముదహరన్ నేత్ర కమలం
గతోభక్త్యుదేకః పరిణతిమసౌ చక్రవపుషా
త్రయాణాం రక్షాయై త్రిపురహర జాగర్తి జగతాం ॥

ఇట్టి భక్తి వలన శ్రీసదాశివుడు ప్రత్యక్షమై, వాంఛితార్థముల వేడుకొనుచునగా
విష్ణుమూర్తి యిట్లు స్తుతించెను.

ఏకాక్షరాయ రుద్రాయ అకారాయాత్మ రూపిణే
అకారాయాది దేవాయ విద్యా దేహాయ వై నమః ॥ ౧
తృతీయాయ మకారాయ శివాయ పరమాత్మనే
సూర్యాగ్ని సోమవర్ణాయ యజమానాయవై నమః ॥ ౨
అగ్నియే రుద్రరూపాయ రుద్రాణాం పతయే నమః
శివాయ శివమంత్రాయ సద్యోజాతాయ వేదసే ॥ ౩
వామాయ వామదేవాయ వరదాయామృతాయ తే
అఘోరాయాతి ఘోరాయ సద్యోజాతాయ రంహసే ౪
మోక్షాయ మోక్షరూపాయ మోక్షకర్త్రే నమో నమః

ఆత్మనే ఋషయే తుభ్యం స్పృశి నే విష్ణవే నమః ॥ లింగపు। అ. ౮
హే భగవన్! దైత్య బాధలను దేవతలొర్వలేక నన్ను శరణాగతులైరి. కావున

దానవ సుహారము కొరకు నీయచుగ్రహమును కోరుచున్నా ననగా శివు డాతని కరుణా జనక వచనములచే ప్రసన్నుడై తన తేజోమయమైన సుదర్శన చక్రము ననుగ్రహించగా విష్ణుమూర్తి శత్రుసుహారమతి సులభముగా గావించి చక్రధరు డని ప్రసిద్ధికెక్కెను.

వ్యాసుని శివస్తోత్రము.

ఆదియందు వ్యాసచూర్ని విష్ణుభక్తుడై యుండి విష్ణువే సర్వ దేవోత్తముడని చాటుచు కాశీక్షేత్రమునకు బోయి, విశ్వనాథ దేవాలయమందుకూడ “నదేవః కేశవాత్పరః” యని విష్ణువు యొక్క ఆధిక్యమును ప్రశంసించగా తక్షణమే చందికేశ్వరునిచే హస్తములు స్తంభింప జేయబడి అసాధారణ దుఃఖము ననుభవించెను. అప్పుడు శ్రీమహావిష్ణువు వ్యాసునకీరితి బోధించెను.

ఏక ఏవహి విశ్వేశో ద్వితీయో నాస్తి కశ్చన ||

౪౯

తత్ప్రసాదాదహం చక్రీ లక్ష్మీశస్తప్రభావతః

త్త్రైలోక్య రక్షా సామర్థ్యం దత్తు తేనైవ శంభునా ||

౫౦

తద్భక్త్యాపరమైశ్వర్యం మయాలభ్య వరాత్తతః

ఇదాసింస్తుహితం శంభుం యది మే శుభమిచ్ఛసి || కాశీఖండే. ౫౧.

ఓ వ్యాసా! సమస్త దేవతలలో విశ్వనాథుడే ముఖ్యుడు. అతని కన్న ముఖ్యులెవరును లేరు. విశ్వనాథుని ప్రసాదము చేతనే నేను చక్రపాణిని, లక్ష్మీపతిని, త్రిలోక రక్షకుడ నైతిని, మరియు విశ్వనాథుని యందసాధారణ భక్తినుంచి యే పరమైశ్వర్యమును పొందితిని. నీవు నాశుభమును కోరువాడవేని విశ్వనాథునే పూజించు మని యాజ్ఞాపించగా వ్యాసుడు గర్వము వీడి—

ఏకో రుద్రో నద్వితీయో యతస్త

ద్భృహ్స్పైవైకం నేహ నానాస్తి కించిత్

యద్యద్యద్యః కోఽపివా కుత్రచిద్వా

వ్యాచప్తాం తద్యస్య శక్తిర్మదగ్రే ||

౫౩

యః క్షీరాభేర్మృదరాఘాత జాతో

జ్వాలామాలీ కాలహూతోఽతి భీమః

తం సోఘం వా కోఽపరోఽభూన్మహేశా

ద్యజ్జ్వాలాభిః కృష్ణతామాప విష్ణుః ||

౫౪

యద్బాహోఽభూచ్ఛ్రిపతిర్యస్య యంతా
లోకేకో యత్స్యందనం భూః సమస్తా
వాహః వేదా యస్యవై దృష్టి పాతా
దగ్ధా గ్రామాస్తై పురాస్తత్సమః కః ॥

౫౪

యః కందర్పో వీక్ష్యమాణః సమానం
దేవైరన్యైర్భస్మ జాతః స్వయం హి
పాప్తేర్బాహైః సర్వ విశ్వైక జేతా
కోవా స్తుత్యః కామ జేతుస్తతోఽన్యః ॥

౫౫

యం వై వేదో వేద నో నైవ విష్ణు
ర్నోవా వేదా నో మనో నైవ వాణీ
తం దేవేశం మాదృశః కోఽల్ప మేధా
యాథాత్మ్యదైవవేత్త్యహో విశ్వనాథం
యస్మిన్ సర్వం యస్తు సర్వత్ర సర్వో
యోవై కర్తా యోఽవితా యోపహతా
నో యస్యాదిర్యః సమస్తాధికేకో

౫౬

నో యస్యాంతో యోఽంత కృత్తం సతోఽస్మి ॥

౫౭

యస్యైకాఖ్యా వాజిమేధేన తుల్యా
యస్యానత్యాచైక యోఽల్పేంద్ర లక్ష్మీః
యస్య స్తుత్యా లభ్యతే సత్యలోకో
తస్యార్చతో మోక్షలక్ష్మీరదూరా ॥

౫౮

నాన్యం దేవం వేద్భ్యహం శ్రీమహేశా
నాన్యం దేవంస్తామి శంభోఽముతేహం
నాన్యం దేవం వా సమామి త్రినేత్రాత్
సత్యం సత్యం సత్యమేతన్మృషా న ॥ ౬౩

కాశీఖండము అ. ౯౫

ఈ రీతి వ్యాసుడనితర సాధారణ భక్తిచే విశ్వనాథు భజించి, బాహు బంధము నుండి ముక్తుడై, శివనిద వలన ప్రాప్తమైన దోష పరిహారము కొరకు గంగా నదీ తీరమున శోభించు చున్న ఘంటాకర్ణ శివాచార్యుని పుణ్యాశ్రమము నందు నిజనామమున వ్యాసేశ్వరలింగమును స్థాపించి ధన్యుడయ్యెను.

పారాశర్యస్తదారభ్య శంభు భక్తి పరోఽభవత్
 లింగం వ్యాసేశ్వరం స్థాప్య ఘంటాకర్ణ స్రాదాగ్రతః ॥ ౬౮
 విభూతి భూషణో నిత్యం నిత్యం రుద్రాక్ష భూషణః
 రుద్రసూక్త పరో నిత్యం నిత్యం లింగార్చకోఽభవత్ ॥ ౬౯

ఈ వాక్యముల సత్యత్వము కాశియందిప్పటికి జూడ నగును. ఏమన? ఘంటాకర్ణ శివాచార్యుల శిలావిగ్రహము, వ్యాసేశ్వరలింగమిప్పటి కచ్చట నున్నవి. ఈ ప్రకారము ఋషులనేకులు వీరశైవ దీక్షనుపొంది తమతమ పేరిట కాశి యందు లింగముల స్థాపించి పూజించినట్లు తెలియు చున్నది. అగస్త్యేశ్వర, గౌతమేశ్వర, కశ్యపేశ్వర, కపిలేశ్వర, మార్కండేశ్వర, వశిష్ఠేశ్వర, విశ్వమిత్రేశ్వర, యను ఋషిస్థాపిత శివలింగములనేకములు కాశియందు శివసర్వాధిక్యతను వే నోళ్ల చాటు చున్నవి.

స్రష్టా త్వం సర్వ జగతాం రక్షితా సర్వ దేహినాం
 హర్తా చ సర్వ భూతానాం త్వం వినైవాఽస్తి కోఽపరః ॥
 అమరా దానవా దైత్యాః సిద్ధవిద్యాధరా నరాః
 ప్రాణినః పక్షిణః శైలాః శిఖినోపి త్వమేవ హి ॥

నీవే చరాచరాత్మక జగత్తును సృష్టించువాడవు. నమస్తదేహధారులను రక్షించు వాడవు. మరియు సర్వ భూతములను సంహరించు వాడవు. నిన్ను మించిన వాడెవ్వడును లేడు. అమరులు, దానవులు, దైత్యులు, సిద్ధులు, విద్యాధరులు, నరులు, పక్షులు, పర్వతములు, మొదలైనవన్నియు నీవే యై యున్నావని శ్రీవిష్ణుమూర్తియు తన శ్రీముఖము నుండి భగవాన్ శంకరుని విభూతి వర్ణన గావించెను.

కావున దేవ దానవ మానవులకెల్లరకు పరశివుడే పూజార్హుడనియు, మోక్షప్రదాత యనియు, వేదాగమ పురాణేతిహాసములు ఘంటా ఘోషగా నిరూపించు చున్నవి.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

ఇతి శ్రీవీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి యందు శివతత్వమును
 మూడవ ప్రకరణము సమాప్తము.

ఓమ్

శ్రీశివాయ నమః

శ్రీవీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి

లింగతత్వము.

నాల్గవ ప్రకరణము.

జ్వాలమాలా వృతాంగాయ జ్వాలన స్తంభ రూపిణే

నమశ్శివాయ శాంతాయ బ్రహ్మణే లింగ రూపిణే ॥

యదేకమవ్యక్తమనంతమీశ్వరం విభుం స్వయం నిష్కలమద్వితీయం

గురుస్వరూపేణ సుఖప్రదం తన్నిరంజనం లింగమహం నమామి ॥

ఏది యొకటి యైనను నేత్రములకగోచరమై సీమలేనిదై యున్నదో, ఏది స్త్రోత్ర
యోగ్యమైనదో, ఏది సర్వదిశలందు నిండి కలాతీతమైనదియో, ఏది గురుస్వరూ
పముచేత సుఖము నిచ్చునదియో, అట్టినిరంజన లింగమునకు నమస్కరించెదను.

లింగ శబ్దార్థము

లీయతే యత్ర భూతాని నిర్గచ్ఛంతి యతః పునః

తేన లింగం షరం వ్యోమ నిష్కలః పరమః శివః ॥ సూత సా

ఉత్పత్తిస్థితిలయముల కారణ భూతమైన లింగమే పర బ్రహ్మమనియు, మరియు
శివుడే లింగ స్వరూపుడనియు జెప్ప బడినది.

సర్వస్య చరాచరాత్మకస్య ప్రపంచస్య యల్లింగం ప్రభవవీనస్థానం ॥

లీయతేస్మిన్నంతకాలే జగత్సర్వం సృష్టికాలే బహిర్గచ్ఛతీతిలింగమ్ ।

“జన్మాద్యస్యయతః” అను సూత్రమునకు శ్రీపండితాచార్యుడు తన భాష్యము
నందు చరాచరాత్మక ప్రపంచము యొక్క ఉత్పత్తి స్థితి లయములకు లింగమే
స్థానభూతమని వ్రాసి యున్నాడు.

లీనం ప్రపంచ చూషాహి సర్వమేతచ్ఛరాచరం

సర్వాదాగమ్యతే భూయస్తస్మాల్లింగముదీరితం

లింగం శైవమిదం సాక్షాచ్ఛివశక్త్యుభయాత్మకం

ధ్యాతవ్యమర్చనీయం చ భుక్తిముక్తి ఫలేచ్ఛనా ।

సకల ప్రపంచము లింగమునందు లీనమై, లింగము నందే పునపునః జన్మించు

చూడును మరియు శివలింగమేపూజాధ్యాయములకు యోగ్యమైనది. భక్తిముక్తి
ఫలముల గోరువారు లింగమునే యర్చింప వలయునని స్పష్టపరచ బడినది.

లీనార్థం గమకం చిహ్నం లింగమిత్యభిదీయతే
భం వృద్ధిం గచ్ఛతీత్యర్థాద్భగః ప్రకృతిరుచ్యతే
ముఖ్యో భగస్తు ప్రకృతిర్భగవాన్ శివ ఉచ్యతే ॥

లీన - అవ్యక్తావస్థలోనున్న వస్తువును, గమక - గమనింప జేయు, చిహ్నం -
చిహ్నమే, లింగం - లింగమని చెప్ప బడుచున్నది.

భం - వృద్ధిని, గ-ప్రాప్తము జేయునది భగము ఆభగమే ప్రకృతి: కనుక
భగవంతుడనగా ప్రకృతికథిస్తాతయగు శివుడేయని జెప్ప బడెను.

లయం గచ్ఛతి యత్యైవ జగదేతచ్ఛరాచ్చరం
పునఃపునః సముత్పత్తిం తల్లింగం బ్రహ్మ శాశ్వతం ॥
తస్మాల్లింగమిత్యభ్యుతం సత్తానంద చిదాత్మకం
బ్రహ్మత్వాద్బ్రహ్మణత్వాచ్చ బ్రహ్మ శబ్దాభిదేయకం ॥

ఏ పరబ్రహ్మమందీచరాచర ప్రపంచము లయించునో, మరల జన్మించునో, అట్టి
బ్రహ్మమే లింగ స్వరూపము. సచ్చిదానందాత్మికమైన ఆమహాలింగము మహా
త్వమై యున్నందున, జగత్స్పృష్టి కుచ్యుఖమై యున్నందున బ్రహ్మమను పేరు
గలదైనది. ఇందుచే మహాలింగమే పరబ్రహ్మమని సిద్ధించు చున్నది.

జ్యోతిర్మయం పరం లింగం శృతిరాహ శివాత్మకం ॥

అనువేదాగమ వచనముల ప్రకారము లింగమునకు పరశివ పరమాత్మ పరమేశ
్వరంజ్యోతి ఈశ్వర సదాశివ రుద్ర ఇత్యాది అనేక నామములు గలవు.

బ్రహ్మ ప్రజననం కూటం పవిత్రమమృతం సవః
ప్రస్తరో జనిమ ప్రాణో దేవో లింగం తదేవ చ
పర్యాయ వాచకా యేతే లింగస్యపరమాత్మనః ॥

పరమాత్మ యనబడు లింగమునకు బ్రహ్మము ప్రజననము కూటము పవిత్రము
అమృతము సవనము ప్రస్తరము జన్మము ప్రాణము దేవత లింగము అను
పర్యాయ నామములు గలవు.

శివశక్త్యోశ్చ చిహ్నస్య మేలనం లింగముచ్యతే ॥ ౧౦౯

శివుడనగా బ్రహ్మము: శక్తి యనగా మాయ: వీనియొక్క చిహ్నముల మేళనమే

శివలింగమని శివపురాణాంతర్గత విశ్వేశ్వర సుహిత యందు గలదు.

నాదో లింగమితి క్షేయం బిందు పీఠముదాహృతమ్

నాదబిందు సమాయుక్తం లింగాకార విహోచ్యతే॥

౮౩

లీయతే గమ్యతే యత్ర యేవ సర్వం చరాచరమ్

తదేతల్లింగమిత్యుక్తం లింగ తత్వ విశారదైః॥

౮౪

ఆకాశం లింగమిత్యాహుః పృథివీ తస్మాద్వి పీఠికా

ఆలయం సర్వ భూతానాం లయానాం లింగ ముచ్యతే॥

౮౫

నాదమే లింగమనియు, బిందువే పీఠమనియు, ఈరెండిటి యొక్క కూటమియే లింగాకారమని చెప్పబడినది. లింగమందే ప్రపంచమంతయు నిర్గమించి లయించుచున్నది. శివుడు జగద్రూపుడైనందున ఆతని స్వరూపము నిరూపించ వలె నన్న లింగమనియే చెప్ప వలయును. ఆకాశము లింగరూపమగును. పృథ్విపీఠమగును. ఆకాశము పృథివీ వీటితో గూడిన జగత్తే సర్వభూతముల యొక్క ఉత్పత్తి స్థితి లయములకు స్థాన మైనందున జగత్తే లింగరూపమని జెప్పినను దోషము లేదు ఇందు చేతనే లింగ తత్వము దెలిసిన మహాత్ములు “సర్వమిదం లింగ మయం జగత్” యని కూడ జెప్పి యున్నారు.

శివలింగస్వరూపలక్షణము

మహాలింగమిదం దేవి మనోతీతమగోచరం

నిర్మామ నిర్గుణం నిత్యం నిరామయ నిరంజనం॥

నిర్మలం నిష్కళం క్షేయం నిర్భేద్యం నిరుపాధికం

అదైవతానందమక్షీణ మసాదృశ్యమిదం శృణు

అలక్ష్యమద్వయంశూన్యమమూర్తం పదమవ్యయ్యం

అకులానామయం శుద్ధమనాద్యం శివముచ్యతే॥

ఊర్ధ్వశూన్యమధశూన్యం మధ్య శూన్య స్వరూపకం

ఆది మధ్యాంత శూన్యం చ నిష్కళం దేహవర్జితం॥

ఓసార్వభౌ! అగమ్యమైన మహాలింగము నిర్గుణమై, నాదరహితమై, నిరంజనమై, నిర్మలమై, అనుపమానమై, దేహరహితమై, ఆదిమధ్యాంతశూన్యమై ప్రకాశించుచున్నదని శివలింగ స్వరూప లక్షణము జెప్పబడినది. వాతూలాగమమందు గూడ లింగము శూన్య మనియే వ్రాయ బడినది.

లింగమాకారము గల వస్తువుల వలె గోచరము గాదు. ఎట్లన? “అహో రణీయాన్మహతో మహీయాన్” (ఆలింగము) పరమానువుకన్న చిన్నదనియు, గొప్పదానికన్న గొప్ప దనియు, చెప్పబడినది. “యతోవాచో నిర్వర్తంతే అప్రాప్య మనసాసహ” వాణి ఏ ప్రకారమామహా లింగమును పొంద లేక వెనుతిరుగు చున్నదో, ఆప్రకారమే మనస్సు కూడ వెను దిరుగును (అనగా లింగము మనోవాక్కుల కగోచర మైనదని అర్థము) “అత్యతిష్ఠ ద్దశాంగులం” ఆలింగము సృష్టికన్న పదిరెట్లు అధికమైనదని వేదాగమములు చాటు చున్నవి “సూక్ష్మాత్సూక్ష్మతరం” లింగము సూక్ష్మముకన్న అత్యంతసూక్ష్మమైనది కనుక “చకిత మభిదత్తే శ్రుతిరపి” శృతులకు గూడ తెలియబడ జాలనిది.

“జ్యోతిర్మయం పరం లింగం స్థావరజన్వలలిత లింగ మదృశ్యం”
ఈ యాజ్ఞవల్క్యేప నిషద్వచన ప్రకారము శివయోగుల హృదయ మందు జ్యోతిస్వరూపము గలిగి పరశివలింగము ప్రకాశించు చుండును. ఆలింగము చక్షురాదీంద్రియముల కగోచర మైనది.

లింగ గర్భే జగత్సర్వం త్రైలోక్యం స చరాచరం

లింగబాహ్యత్వం నాస్తి తస్మాల్లింగం ప్రపూజయేత్ || వీరాగమే!
జగత్తంతయు లింగమండే గలదు. ఆ లింగబాహ్యమున యేమియులేదు. అట్టి విశ్వమయ లింగమును పూజించవలెనని చెప్పియున్నందున లింగమునకు విశ్వాత్మకత్వము బోధింపబడినది.

అతః సచ్చిదానంద లక్షణః పరమేశ్వరః

స్వయమేవ సదాలింగం సలింగం తస్య విద్యతే || సూతసం||
సత్యజ్ఞానానంద స్వరూపుడయిన పరమేశ్వరుడు తానే లింగమాయే ననియు, ఆ లింగ స్వరూపుడయిన శివునకు వేరే లింగము లేదనియు, చెప్పబడినది. కావున శివుడే లింగస్వరూపుడని తెలియవలెను.

అతః శివస్సర్వ జగద్విభావకః స్వయంప్రకాశః స్వయమేవ కేవలః

మయోదితో లింగమితి ద్విజర్లభా సదేవపూజ్యం శృతిమస్తకస్థితం||సూ||
స్వప్రకాశుడైన పరమశివుడే లింగరూపముచేత పూజనీయు డనియు, ఇదియే శృతులయొక్క ఉత్తమ సిద్ధాంతమనియు స్పష్టముగా జెప్పబడినది.

ఓంకారమే శివలింగము.

లీయతే గమ్యతే యత్ర లింగే విశ్వం చరాచరం

ఓంకార ఏవ లింగం స్యాత్ సర్వకారణ కారణం

ఓమితి తద్బ్రహ్మపదం లింగాకారం మహేశ్వరం

సృష్ట్యర్థం సర్వతత్వానాం లోకసౌత్పత్తి కారణం॥

ఆని ప్రపంచమంతయు యేలింగమునందు లయించి మరల పుట్టుచుండునో అట్టి లింగమే ఓంకారము. ఆ లింగమే సర్వమునకు కారణమైనది. ఓం యను బ్రహ్మపద వాచ్యమైన లింగమే సమస్త తత్వములకు కారణమైనది. మరియు సమస్త లోకములకు పుట్టించునదియని చెప్పబడెను. ఇట్లు లింగము, ఓంకారము బ్రహ్మము వీటిక భేదము సూచింపబడినది.

ఓం ఇత్యేతదక్షరముద్గ్రీహముపాసితః॥ ఛాందోగ్యోపనిషత్తు॥ ౧

ఓం యు ఏకాక్షరమే గానమునకు ఉపాసనమునకు యోగ్యమయినది.

ఓం ఖం బ్రహ్మ యజ రం-౪౭

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ గీతా. ౮-౧౩

ఓం యను ఏకాక్షరమే సాక్షాత్ సమస్త చరాచర బ్రహ్మమాయెను.

శ్లో॥ ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ నమశ్శివాయే త్యజాయతే

ఓమిత్యేకాక్షర మిదగ్ం సర్వతస్యోప వ్యాఖ్యానమ్॥ మం॥ ౧

ఓం యను యేకాక్షరమే సర్వమైనది ఈ యేకాక్షర వ్యాఖ్యానమే వేదము.

సర్వేవేదాయత్ పదమామనంతి తపాంసిసర్వాణి చ యద్వదంతి

యదిచ్ఛంతో బ్రహ్మచర్యం చరంతి తత్తేపదం సంగ్రహేణ బ్రహ్మమో
మిత్యేతత్॥ కథ ౧-౧౫

వేదములేపదమును వర్ణించు చున్ననో, తపస్సులు దేనికొక్కై చెప్పబడిననో, దేనికొరకు బ్రహ్మచర్యాది వ్రతధారణము చేయబడునో అదికేవలము ఓం యను యేకాక్షరమని సంక్షేపముగ చెప్పబడినది.

తదేవలింగం ప్రథమం ప్రణవం సర్వ కామికం శివపు. విద్యే. సం॥

కోటికల సిద్ధింప జేయునదియే ప్రణవము ఆప్రణవమే ప్రథమ లింగము.

“తత్ దూరే తదంతికే” బ్రహ్మముల విక్షేపా వరణముల వలన దూరమై సర్వ వ్యాపకత్వము వలన సమీపస్థమై యుండును.

శివలింగ పరబ్రహ్మత్వము.

బ్రహ్మవిష్ణుదయో దేవా స్సర్వేవేదాద యస్తథా
 లీయంతే యత్ర గమ్యంతే తల్లింగం బ్రహ్మకేవలం
 చిదానంద మయః సాక్షాత్ చ్చిన ఏవ నిరంజనః
 లింగమిత్యుచ్ఛతే నాన్యద్యతః స్యాద్విశ్వ సంభవః
 బహునాత్రకిముక్తేన లింగ మిత్యుచ్ఛతే బుద్ధైః

శివాభిదం పరం బ్రహ్మ చిద్రూపం జగదాస్పదం॥ సి. శిఖామణి॥

బ్రహ్మవిష్ణుదిదేవతలు, సమస్తవేదములు ఎదుపుట్టి మరల లయించుచున్నవో
 అదియే లింగము, ఆ లింగమే బ్రహ్మ మనబడు చున్నది. అట్టి బ్రహ్మస్వరూప
 మైన వస్తువే చిదానంది మయమైనది. నిరంజనమైన బ్రహ్మమే సాక్షాత్ శివు
 డనబడును. ఆ శివస్వరూపమే లింగమన బడును. అన్యముగాదు. జగత్తునకు
 కారణమై, చిద్రూపమైన శివనామక పరబ్రహ్మమే లింగమనబడు చున్నదని
 అనేక పర్యాయములు ప్రతిపాదించ బడినది.

బ్రహ్మాతి లింగమాఖ్యాతం బ్రహ్మణఃపతిరీశ్వరః

పవిత్రం తద్ధివిఖ్యాతం తత్సూపరాత్ తనుఃశుచిః॥

బ్రహ్మమే లింగమనియు, పతియనియు, ఈశ్వరుడనియు అతని సంస్కరము
 వలననే తనువు శుచి గాగలదనియు లేకుండాచార్యులవారు తమ వేదభాష్యమన
 దగు సిద్ధాంత శిఖామణియందు వ్రాసియున్నారు.

బ్రహ్మణఃపతిరీశోవై బ్రహ్మైతల్లింగముచ్యతే

పవిత్రం తద్ధివిఖ్యాతం తత్ప్రభుర్విశ్వతే స్వయం॥ నాగంద పు॥

బ్రహ్మమే పతి, ఈశ్వరుడు, లింగమనియు, ఆలింగము పవిత్రము స్వయంప్రకాశ
 మనియు చెప్పబడినది.

బ్రహ్మణిపతిర్బ్రహ్మణోధిపతిర్బ్రహ్మశివోమే అస్తు.

బ్రహ్మమే శివుడు ఆ శివుడే లింగస్వరూపమని పంచ బ్రహ్మ మంత్రము లందు
 సుప్రమగు చున్నది.

అలింగమేక మన్యక్తం లింగం బ్రహ్మాతి నిశ్చితం

స్వయం జ్యోతిః పరం తత్త్వం పరవ్యోమ్ని వ్యవస్థితమ్॥

అరూపం నిఃస్కలం బ్రహ్మ భావాతీతం నిరంజనం

శబ్దాది విషయాతీతం మూలలింగవిహోచ్యతే॥ కూర్మపు॥

రూపులేనిది, నిఃస్కలమైనది, భావాతీతమైనది, మాయా రహితమైనది, శబ్దాది విషయములను మించినదియే బ్రహ్మము, బ్రహ్మమే మూలలింగము, అదియే అవ్యక్తము, స్వయంజ్యోతిర్మయము ధరమతత్వమని చెప్పబడినది.

శ్రు॥ సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ - లింగం తద్బ్రహ్మ సంజ్ఞితం

తల్లింగం బ్రహ్మ శాశ్వతం- లింగం బ్రహ్మ స్సనాతనం

బ్రహ్మమనగా లింగము, లింగమనగా బ్రహ్మము కావున లింగ బ్రహ్మములకు భేదము కల్పితమని నమ్మవలయును.

తల్లింగం ధరమం బ్రహ్మ సచ్చిదానంద లక్షణమ్

నిజరూపమితీధ్యానా త్తదనస్థాప్రజాయ తే॥ సిద్ధాంతాగమే॥

లింగమే ధరబ్రహ్మము సచ్చిదానంద స్వరూపము నని గలదు.

లింగధారణ ప్రతిపాదనము

వీరశైవులు మోక్షాపేక్ష గలవారైనందున లింగాంగ సారమరస్యమే వారికి ధరమ పురుషార్థమైనది మోక్షాపేక్షగల వారికి శివలింగధారణము, శివదీక్ష, శివపూజలనెడి త్రివిధ శివకర్మలు బోధింపబడినవి. నిగమాంగమ పురాణేతి హాసాది సమస్త ప్రబల ప్రమాణముల వలన లింగధారణ మావశ్యక మనియు, ఇదియే మోక్షసాధకమనియు, స్థిరపడుచున్నది. పారమేశ్వరాది శివాగమము లలో లింగధారణము సవిస్తరముగా ప్రతిపాదింప బడినది. ఆ లింగధారణ ప్రతిపాదకములైన ప్రమాణము లిక్కడ ఉదహరింపబడు చున్నవి.

౧. ఋగ్వేదమంత్రము అష్ట. ౭. అధ్యాయ. ౩ వర్గ ౮.

పవిత్రం తే పితృతం బ్రహ్మణస్పతే ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః

అతస్త తనూర్నతదామో ఆత్మ తే శృతాన ఇద్యహస్త స్తతనమాశత॥

బ్రహ్మణస్పతే - లింగరూప శరీరావచ్ఛేదము తోడను శరీరభావము తోడను అధిష్టాత్మకవగు ధరమశివుడా! తే - నీయొక్క, తత్ - బ్రహ్మపద వాచ్యమగు లింగరూప శరీరము, పవిత్రం - ఉక్తరీత్యా శుచ్యశుచికాలము లందును ధరించ యోగ్యమైనది. వితతు - ఇష్టప్రాణ భావములనెడు త్రివిధ భేదముచేతను ఆచార

లింగాది భేద ముక్తముచేతను, బహువిధముగ భూతమైనది.

ప్రభుః - నిగ్రహానుగ్రహ సమర్థుడనై లింగరూపమున వ్యాపకుడవగు నీవు, విశ్వతః - సమస్త ఇష్టప్రాణ భావములగు, గాత్రాణి - స్థూల సూక్ష్మ కారణరూప భక్తశరీరములగు, పర్యేషి - వ్యాపించు చున్నావు. అనగా ధరించ బడిన వాడనై లింగరూప శరీరముచే భక్తాగ సంగివైతివని తాత్పర్యము.

అతఃప్రతయా - వేదా, మను, క్రియ, లనెడు శివదీక్షాత్రయ సంసారముచేత దగ్ధపాపుమ గానట్టి, ఆముః - ఆ పరిపక్వాంతః కరణుడగు బురుషుడు, తత్ - ఆపరశివ స్వరూపముగు నిష్టలింగమును, నాశ్నుతే - పొందజాలడు. ఇద్యహంతః - శివజ్ఞాన సంపన్నులగు, శృతాసః - శివలింగాశ్రితులు, తత్ - ఆ శివలింగ బ్రహ్మముయొక్క సామరస్యమును, సమాశత - సర్వత్ర పొందుచున్నారు. అనగా లింగధారణ శివదీక్షా శివపూజల ద్వారా శివజీవైక్య మోక్షములభించునని యాదివేదము పరమహితము నుద్ఘోషించుచున్నది మరియు

(౨ యశశ్చేద తైత్తిరీయారణ్యకములో షోడశాను వాకమునందు

ప్ర)పాఠక. ౧౦. అనువాక ౧౬)

నిధన పతయేనమః నిధన పతన్తికాయ నమః	౧
ఊర్ధ్వాయ నమః ఊర్ధ్వలింగాయ నమః	౨
హిరణ్యాయ నమః హిరణ్య లింగాయ నమః	౩
సువర్ణాయ నమః సువర్ణ లింగాయ నమః	౪
దివ్యాయ నమః దివ్యలింగాయ నమః	౫
భవాయ నమః భవ లింగాయనమః	౬
శర్వాయ నమః శర్వలింగాయ నమః	౭
శివాయ నమః శివలింగాయ నమః	౮
జ్వలాయ నమః జ్వల లింగాయ నమః	౯
ఆత్మాయ నమః ఆత్మలింగాయ నమః	౧౦
పరమాయ నమః పరమ లింగాయ నమః	౧౧

ఏతత్సోమస్య సూర్యస్య సర్వలింగగోం స్థాపయతి పాణిమంత్రం పవిత్రం॥

నిధన పతయేనమః - నిధన సృష్టి స్థితిలయములకు పతయే ప్రభువైన శివునికొరకు నమః - నమస్కారము, అస్తు - అగుగాక.

నిధిస పతాంతికాయ నమః - ప్రళయమును పడుచున్న బ్రహ్మమొనలగు ప్రాణులకు సమీపమునున్న పరమ శివునికొరకు నమస్కారము.

ఊర్ధ్వాయనమః - పృథివ్యాది శక్త్యంత పంచత్రింశత్తత్వముల కన్నను స్థానాది చిచ్ఛక్త్యంత షట్త్రింశత్తత్వముల కన్నను మీదనున్న పరశివ తత్వము కొరకు నమస్కారము.

ఊర్ధ్వలింగాయనమః - బ్రహ్మాండము మీదనున్న, శరీరమునున్న, సర్వ చక్రమందున్న పరశివతత్వమునే అఖండలింగము కొరకు నమస్కారము.

హిరణ్యాయనమః - సర్వమును పొందిన సర్వగతుడైన పరశివుని కొరకు నమస్కారము.

హిరణ్య లింగాయనమః - బుగారు ప్రకాశముగల మణిపూరక చక్ర మందున్న బుగారపు ప్రకాశముగల ప్రాణలింగము కొరకు నమస్కారము.

సువర్ణాయనమః - ముచ్చివైన సద్యోజాతాది పంచముఖముల యందు పంచవర్ణ కాంతులుగల శివుని కొరకు నమస్కారము.

సువర్ణ లింగాయనమః - ముచ్చివైన నకార, మకార, శికార, వకార, యకార, ఓంకారములనే ఆఱు వర్ణములచే కల్పించబడిన ఇష్టలింగము కొరకు నమస్కారము.

దివ్యాయనమః - సేవించదగిన వాడగుటచే హృదయాకాశమందున్న శివుని కొరకు నమస్కారము.

దివ్యలింగాయనమః - ఆకాశమనే ఉపాంగముగల శరణాంగముచే సేవించ దగిన ప్రసాద లింగముకొరకు నమస్కారము

భవాయనమః - భవునికొరకు నమస్కారము.

భవలింగాయ నమః - జలమనే ఉపాంగముగల మాహేశ్వరాంగముచే సేవించదగిన గురులింగము కొరకు నమస్కారము.

శర్వాయనమః - శర్వునికొరకు నమస్కారము

శర్వలింగాయనమః - పృథివిమనే ఉపాంగముగల భక్తాంగముచే సేవించ దగిన ఆచార లింగముకొరకు నమస్కారము.

శివాయనమః - శుభప్రదుడయిన శివునికొరకు నమస్కారము.

శివలింగాయనమః - కల్మాషప్రదమైన శివలింగముకు నమస్కారము.

జ్వలాయనమః - సర్వప్రకాశుడయిన శివునికొరకు నమస్కారము.

జ్వలలింగాయనమః - వాయువే ఉపాంగముగల ప్రాణలింగిచే సేవించదగిన చరలింగము కొరకు నమస్కారము.

ఆత్మాయనమః - జీవాత్మరూపమైన శివునికొరకు నమస్కారము.

ఆత్మలింగాయ నమః - జీవాత్మయనే ఉపాంగముగల ఐక్యాంగముచే సేవించదగిన మహాలింగము కొరకు నమస్కారము.

పరమాయనమః - పరమాత్మయైన శివునికొరకు నమస్కారము.

పరమలింగాయనమః - స్థూల సూక్ష్మములయిన ఇష్టలింగ ప్రాణలింగములకంటె అతీతయమైన భావలింగముకొరకు నమస్కారము.

సూర్యస్య - సూర్యమండలములోనున్న, సోమస్య - బ్రహ్మవిద్యా రూపమైన చిచ్ఛక్తితో కూడిన పరమశివ సంబంధియును, పాణిమిత్రం - వామహస్తమందుధరించి పూజించదగిన దగుటచే, రక్షించుచున్న, పవిత్రం-దీనిచే పవిత్రము చేసుబడిన భక్తులకు అనుచికాలమందున్నూ, ధరించదగిన, ఏతత్ - ఈ సర్వలింగము-ఆచారలింగ, గురులింగ, శివలింగ, చరలింగ, ప్రసాదలింగ, మహాలింగ, ఇష్టలింగ, ప్రాణలింగ, భావలింగ, అఖండ లింగములనే లింగదశకమును పూర్వమందుచెప్పబడిన పూజాది హృదయాంత జ్ఞానేంద్రియ షట్కమందు పాయ్యాది హృదయాంత కర్మేంద్రియ షట్కమందు త్యాగాంగ యోగాంగ భోగాంగములనే స్థూలసూక్ష్మ కారణ శరీరములయందు పశ్చిమచక్రమందు, స్థాపయతి - గురుకు ధరింప జేయవలసినది. అనగా జ్ఞానేంద్రియ షట్కమందున్నూ, కర్మేంద్రియ షట్కమందున్నూ, ఆచార లింగాది లింగషట్కమును, స్థూలాది శరీరత్రయమందు ఇష్టాది లింగత్రయమును, పశ్చిమ చక్రమందు అఖండలింగమున్నూ ఈ రీతిగా గురుకు పదిలింగములను శిష్యునకు ధరింపజేయ వలసినది.

“ఏతత్సూర్యస్య” యనుమంత్రమునకు సిద్ధాంతాగమమునందు లింగధారణపరమైన అర్థము సుప్తముగా జెప్పబడినది—

(3) ఏతత్సూర్యస్య మిత్రస్య మండలాంతర వర్తికః

సోమస్య పార్వతీశస్య లింగం భవభయాపహం

సర్వేషు భక్తదేహేషు స్థాపయేద్గురుణాసదా

పవిత్రాణాంపవిత్రత్వాత్పవిత్రమితి కథ్యతే

తస్మాద్ధార్యం సదాలింగం పాణిమంత్రేతి మంత్రతః
 పాణాలింగం సమాసాధ్య దీక్షాకాలే గురుశ్శివం
 యేనస్మరతి యస్మంత్రం పాణిమంత్రం వదంతిహి!
 మననాత్పూజనాద్భక్త్యాన్ త్రాయతీతి నిరుక్తిః
 పాణిమంత్రమితిప్రోక్తం తల్లింగం బ్రహ్మశాశ్వతం॥

ఈ సూర్య మండలాంతర్వర్తియైన పార్వతీశునియొక్క భయనివారకమైన లింగమును సమస్త భక్తుల దేహములందు సగ్గురువు ఎల్లప్పుడును నట్లుగా స్థాపించవలెను. అనగా భాగ్యలింగధారణము గావించవలెను. పవిత్ర వస్తువుల కన్న పరమపవిత్రమైనందున పాణిమంత్రయుక్తముగ భక్తుడు ఎల్లప్పుడు ధరించుకొనవలయును. దీక్షాకాలమునందు శివస్వరూపుడయిన గురువు లింగమును శిష్యపాణితలమునందుంచుచు ఈ మంత్రము స్మరించును కనుక అది పాణిమంత్రమనబడినది. ఈ పాణిమంత్రము తస్మంత్రపూరిత లింగము శాశ్వతమైనది. అది మనస్సుచే పూజించు భక్తులను సంసారమునుండి తరింపజేయునది.

ఈ పైరెండు మంత్రార్థములనే వ్యాసమహాముఖులు లింగపురాణ
 ఉత్తరభాగముయొక్క ౨౧ అధ్యాయమునందు

(౪) వేదశాస్త్రపురాణేషు కామికాద్యాగమేషుచ

లింగధారణ మాఖ్యాతం వీరశైవశ్చ నిశ్చయాత్॥ ౯౭

బ్రహ్మేతి లింగమాఖ్యాతం బ్రహ్మణః పతిశివ్వరః
 పవిత్రం తద్ధివిఖ్యాతం తత్సంపర్కాత్తనుః శుచిః॥ ౯౮

ఋగిత్యాహ పవిత్రం తే వితతం బ్రహ్మణస్సతే
 తస్మాత్పవిత్రం తల్లింగం ధార్యం శైవ మనామయం॥ ౯౯

అతఃప్రతనురజ్ఞోవా ఆమ స్సంసారలక్షణః
 దీక్షయా రహితః సాక్షాత్ నాప్పుయాల్లింగము త్తమం॥ ౧౦౦

యఃకరోతి తపఃపూర్వం సతఃప్రతను రుచ్యతే
 సకరోతి తపఃపూర్వం సోఽతఃప్రతనుః రుచ్యతే॥ ౧౦౧

వరిపకోవి మోక్షాయ సోఽశ్నుతే లింగధారణం॥
 యజురవాప్య సర్వంవై లింగం స్థాపయతీతిచ॥ ౧౦౨

తస్మాద్ధార్యం మహాలింగం పాణిమంత్రేతి మంత్రతః॥

పాణాలింగం వినిక్షిప్య దీక్షాకాలగురుః స్వయం॥	౪౦౩
యేనస్తువతి తన్నన్తం పాణిమూత్రం వదంతిహి	
పవిత్రత్వాన్మహేశస్య శివస్య ప్రతిపాదనాత్॥	౧౦౪
పవిత్రకరణాత్పుసాం పవిత్రమతి కథ్యతే	
అతః సర్వేషుకాలేషు ధారయేల్లింగ ముత్తమం॥	౧౦౫
గచ్ఛాస్తిష్ఠస్సప్తపజ్జాగ్రనున్మిషన్మిషన్మపి	
శుచిర్వాప్యశుచిర్వాపి లింగంసర్వత్ర ధారయేత్॥	౧౦౬
లింగధారణదాశుద్ధో నిజలింగం మనోహరం	
అర్చయత్ గంధపుష్పాద్యైః కరపీఠేనమాహితః॥	౧౦౭

౯౭ వేదశాస్త్రపురాణములందును కామికాద్యాగమములందును వీరశైవులకు లింగధారణ మగత్యమని నిశ్చయించి చెప్పబడినది,

౯౮ లింగమునకు బ్రహ్మమనె సాజ్ఞగలను. లింగరూపమైన ఆ బ్రహ్మమునకు పరశివుడు అధిష్ఠాత్యుడై యుండును. ఈ లింగము పవిత్రమైనదని ప్రసిద్ధియై యుండునదిని సుపర్యము వలన దేశము శుద్ధమవును.

౯౯ లింగరూప బ్రహ్మమునకు అధిష్ఠాత్యుడవైన ఓ పరశివా! ఇష్టప్రాణాది రూపములచేత సర్వత్ర వ్యాపించియున్న, పవిత్రము, అనామయమైన, ఆ నీలింగము ముముక్షువులు ధరించుకొన వలయునని ఋగ్వేదము నందు చెప్పబడినది.

౧౦౦ పూర్వమునందెవడు శివార్థమై తపస్సు జేయనివాడో, అవిద్యామోహితుడో, పాపియో, సంస్కృతికి లోబడినవాడో, దీక్షారహితుడో, అతనికి లింగధారణాధికారము లేదు.

౧౦౧ ఎవడు పూర్వమునందు తపస్సు చేసియుండునో, అతడు తప్తతనుడని పిలువబడును. తత్కారణమువలన మోక్షమున కధికారియైన అతడు శివలింగమును ధరించుటకు పాత్రుడౌను. తపస్సుజేయనివాడు అతప్తుడని యెన్నబడును కనుక లింగధారణ మునకు యోగ్యుడు.

౧౦౨ యజుర్వేదముకూడ “సర్వలింగం స్థాపయతి పాణిమూత్రం పవిత్రం” యని చాటుచున్నందు వలన అట్టిపాణిమూత్రం పవిత్రం, యను మంత్రార్థమును తెలసిన గురువు దీక్షాకాలమునందు శివలింగము సరచేతి యందుంచుకొని

తన్మంత్ర) పతన పూర్వకముగా దానిని శిష్యుని హస్తపీఠము నందుంచును. తత్కారణమున హస్తస్థితమైన లింగము పాణిమంత్రమని చెప్పబడును.

౧౦౪ శివుడు పవిత్ర స్వరూపుడైనందున తద్రూపలింగము కూడ పవిత్రమైనదియే. తత్కారణమున లింగమును ధరించు వీరశైవుడు కూడ పవిత్రుడే యగును.

౧౦౫ గురుదత్త లింగమును సత్పురుషులెల్లకాలము ధరింపవలయును.

౧౦౬. అనగా, నడచు చున్నను, నిలచి యున్నను, కూర్చుండి యున్నను, పడుకొని యున్నను, మెలకువతోడ యున్నను, కన్నులుమూసి యున్నను, తెరిచి యున్నను, శుచ్యశుచి కాలము లందును, ఇతయేల? సర్వకాల సర్వా వస్థలయందును, లింగము ధరింప దగినదనియు, కరపీఠమునందు లింగము నుంచు కొని పూజించు లింగధారియే సదా శుచిరూపుడని నిరూపించి యున్నారు.

మరియు ఋగ్వేదము యొక్క మంత్రము కూడ ఇదే యభిప్రాయమును

జెప్పుచున్నది. ఏట్లనగా?

౧. అయంమే హస్తో భగవానయు మే భగవత్తరః

అయంమే విశ్వ భేషజో ౨ యంశివాభి మర్శనః

అయంమాతా అయంపితా అయంజీవాతు రాగమాత్

ఇదంతవప్రసర్పణం సుబన్ధవేహి నిరీహి॥ ముండ్. ౧౦సూ. ౬౦ము. ౧౨

అయం-ఈ, భగవాన్- లింగ రూపుడైన పరశివుడు, మే- నాయొక్క హస్తః- హస్తగతుడై యుండును. (హస్త పీఠమందుండును.) అయం - ఈపర శివుడు, మే- నాయొక్క, భగవత్తరః- శ్రేష్ఠమైన సకలైశ్వర్య రూపుడు, అయంమే- ఇతడే నాయొక్క, విశ్వభేషజః- సర్వ రోగ నివారక యోగ్యమైన వాడు, అయం - ఇతడు, శివాభిమర్శనః - సమస్త కళ్యాణ ప్రదుడు. అయం - ఇతడు, జీవాతుః - జీవసాధన భూతుడు, ఆగమాదిశాస్త్ర ప్రామాణ్యము వలన, హేసు బన్ధో- ఓనిరుపాధిక విశ్వబంధో, ఏహి- రమ్ము, తవ - నీకు, ప్రసర్పణం-విహార స్థానమైన, ఇదం- ఈ నాయొక్క హస్తగత లింగమును, నిరీహి- విడచి పోకుము అనగా యెల్లప్పుడు ఈలింగమందే వెలసియుండుమని చెప్పు బడెను.

కృష్ణయశోర్వేద శ్వేతాశ్వతోప నిషత్ప్రథ మోధ్యాయ మును.

౩. క్షరంప్రథానమమృతాక్షరగ్ం హరః

క్షరాత్మనావీశతే దేవ ఏకః

తస్యాభిధ్యానాద్యోజనా తత్వభావా

ద్యుభయశ్చాంతే విశ్వ మామా నివృత్తిః ॥

ప్రధానం - ప్రవృత్తి, క్షరం - అనిత్య మైనది. అమృతాక్షరం - మరణమున్ను, స్వరూపనాశనము లేనిది పురుష తత్వము, దేవః - జ్ఞాన ప్రకాశమైన, ఏకః - ఒక్కడైన, సూర్యః - శివుడు, క్షరాత్మనా - ప్రకృతి పురుషులను, ఈశతే - రక్షించు చున్నాడో, తస్య - ఆ శివుని యొక్క, అభిధ్యానాత్ - జ్యోతిర్లింగ రూపముచే హృత్పుండ రికమగు ధ్యానించుట వల్ల, యోజనాత్ - ఇష్టలింగ రూపముచే, అంతే - దేహవిసాన కాల మును, భూయః - తిరిగిన్ని, విశ్వమామా నివృత్తిః - సకలాజ్ఞాన నివారణ మగు చున్నది. అని యిదే యర్థము లింగసంయోగము కర్తవ్యమని లింగధారణ దీపిక, లింగధారణ చంద్రిక, శ్రీకర భాష్యము లును కూడ వ్రాయ బడినది.

ఈప్రకారము శివలింగ ధారణ ప్రతిపాదన అనేక వేదమంత్రము లందున్నది. మరియు ఆగమ పురాణ ప్రమాణములచే కూడ యిదే యర్థము సిద్ధించు చున్నది.

సూక్ష్మాగమము - పటలము ౧.

౭ లింగే ప్రాణాన్వినిక్షిప్య ప్రాణేలింగం వినిక్షిపేత్

తల్లింగం స్థాపయేచ్చిప్యై సమ్యక్ ధ్యాత్వైక భావతః॥

౪౭

ధ్యాత్వేశిష్యాను తల్లింగం ధారయిత్వా నిరూపయేత్

వీరమాహేశ్వరాచార నిష్ఠాయ పరమర్లభం॥

౪౮

దత్తం లింగమిదంవత్స మాకదాచిద్వియోగయ

ప్రాణవద్రక్షణీయుం హి ప్రాణలింగం మిదంతవ॥

౪౯

ఉత్తమాంగే గళే కక్షే తథా వక్షస్థలేసివా

కుక్షిస్థలేసివా నిత్యం సావధానేన ధారయేత్॥

౫౦

ప్రమాదాత్ప్రతితే లింగే భిన్నే చోరాదిభిర్న్రుతే

పీతాదుత్క్రమితేవాపి సహ ప్రాణాన్ పరిత్యజేత్॥

౫౧

శ్రీగురువు శిష్యునకు దీక్షాహంప సంస్కారమును జేయు సమయ మందు మంత్రోపదేశమును జేసిన పిదప శిలాదోష శిల్పదోషములను యథా విధి తొలగించి శివకళను దానియందుంచి, శిష్యునకిచ్చి, శివలింగము నందు

శిష్యుని ప్రాణమును, మరియు శిష్యుని ప్రాణము నందు శివ లింగమును ప్రతిష్ఠించి శివుననన్యభావము చేత ధ్యానించుచు, యథా యోగ్యముగ శిష్యుని హస్తపీఠము నందాలింగమును స్థాపించ వలయును. వీరమాహేశ్వర రాచార నిష్ఠుడై ధ్యానైకతత్పరుడై యున్న శిష్యునకు ఈరీతి లింగమును ధరించు విధియు ముగిసిన తర్వాత ఉపదేశించు పద్ధతి యేమనగా? ఓ పుతుడా ఇతర సామాన్యులకు పరమ దుర్లభమైన ఈలింగమును నేను నీకు కరుణతో యిచ్చి యున్నాను. దీనిని నీవు దేహము నుండి దూరముచేయ వలదు. ప్రాణము వలె కాపాడుము. వీలననగా? నిజముగా ఇది నీ ప్రాణలింగము. అందు వలన మస్తక, కంఠ, కక్ష కుక్షిస్థలములలో యేదో యొకస్థలమునందు మిక్కిలి జాగ్రత్తగా ధరించికొని యుండుము. లింగము జారి పడినను, దొంగిలింపబడినను, కారణాంతరముచేత పరిగి పోయినను, పీఠము నుండి పడిపోయి భిన్నమైనను తక్షణమే ప్రాణములను విడువుము యనిచెప్ప బడినది.

౮ కథ్ఠనిర్వృత్యదేవేశి దీక్షాంపూర్వాంగ సంయుతాం

సంబద్ధిత గురులింగం శిష్యాయ మమకైలజే॥ పారమేశ్వరా॥

ఈప్రకారముగా పూర్వాంగదీక్ష మొదిలైన వన్నియు ముగిసినతర్వాత శ్రీగురువు శిష్యునకు శివలింగధారణము చేయ వలయుననియు వాక్యముగలదు. ఇదేప్రకారముగ సాక్షాందపురాణంతర్గత శంకర సంహిత ఉ. ౮౧ అధ్యాయమందు

౯ పీఠస్థ శివలింగే తు శిష్యప్రాణం నిధాయ చ.

లింగం సంస్థాస్య తత్రాణే ప్రాణలింగం భవేత్తతః॥ ౩౧

దత్వా శిష్యాయ తల్లింగం శ్రద్ధాభక్తియుతాయ సః

పూజయ ప్రాణలింగం త్వం యావజ్జీవం ప్రతిజ్ఞయా॥ ౩౬

శక్త్యాత్మక పీఠముపైయున్న శివాత్మక లింగము నందు శిష్యుని ప్రాణమునుంచి అట్టి శిష్యుని ప్రాణమునందు శివలింగమును స్థాపన జేసియుండుట వలన ప్రాణ లింగమన బడును. ఈప్రాణ లింగమును శ్రద్ధాభక్తియుతుడైన శిష్యుని కిచ్చి యావజ్జీవము నీవు ఈప్రాణలింగమును నేమముతో పూజించుము యని గురువు ఉపదేశము చేయవలెను యనిచెప్ప బడినది.

౧౦ త్యయంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టి వర్ధనం

ఊర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్మక్షీయ మామృతాత్॥

సుగంధి- నిరతిశయ పరిమళ విశిష్టత్వముగల, సర్వజ్ఞత్వాదిమంగళ గుణములు గల, పుష్టి వర్ధనం - శమదమ భక్తి వైరాగ్య జ్ఞాన సమృద్ధి కారకమైన, త్యాయంబకం- లింగరూపశివుని, అమృతాత్ - మరణము లేరుచే, యజామహే పూజచేయు చున్నాను: మరియు ధరించు చున్నాను. దానివలన, బాధనాత్ - బంధమునుండి, ఊర్వారుకమివ- పక్ష్యశయము కర్మరీ ఫలమువలె, మృత్యోః- జనన మరణ ప్రవాహ విశిష్ట సాసారాత్మక మృత్యువునుండి, మృక్షీయం-విషుప బడును; అనగా లింగధారణచే పురుషుడు పక్ష్యము జెందిన కర్మరీ ఫలము వలె మృత్యురూప సాసారమునుండి విముక్తుడగును. అని వేదవచనము గలను. దీని యొక్క లింగధారణ పరమైన యర్థము స్కాందపురాణ మందీ విధముగా నిర్వచింప బడినది

౧౧ త్యాయంబకం మహాదేవం లింగరూపమనామయం
దివ్యగంధ సమాయుక్తం జ్ఞానవైరాగ్య సిద్ధిదమ్॥
అమృతాద్దేహ పాతాంతం శ్రద్ధాభక్తి సుసాయుతః
యజామహే ధారయామ పూజాంకుర్మో యథావిధిః॥
పక్ష్యకాలే యథావృతా రుర్వారక ఫలభువి
తథాహం మృత్యు సాసారాద్విముచ్ఛేయం నసౌశయః॥

౧౨ సుస్కృత్య గురుణాదత్త మశ్చద్వన్యాస పూర్వకం
వామహస్త గతంలింగం సావధానేన పూజయేత్॥ వాత్సల్యాగమే॥

౧౩ ధారయేద్యస్తు వస్త్రానౌ లింగాకారం శివం సదా
తస్యహస్త స్థితం విద్ధి మత్తుదం సుపదాం పదం॥
శిరోదేశేథవా కంఠే హస్తే వక్షస్థలేపివా
లింగధారణ హీనో యస్తం త్యజేదంత్యజం యథా॥
కుండుంచ గోళకంచైవ లింగధారణ వర్జితం
తథా దేవలకంచైవ దృష్ట్వా చాంద్రాయాం చరేత్॥ వీరాగమే.

౧౪ లింగమంత్రోపదేశశ్చ కరపీఠార్చనం జపః
మల్లింగ ధారణంత్యత్ర లోకాచార ప్రవర్తనం॥ కిరణాగమే.

౧౫ స్థూలాగేత్విష్ణులింగంతు యేనధారయతే ద్విజః
దృష్ట్వా తం ససాసాపుత్ర సచేలస్సానమాచరేత్॥
అలింగ ధారిణం దృష్ట్వా కుర్యాత్సూర్యావలోకసం॥మకుటాగమే

౧౬ ఏకకాలం ద్వికాలావా త్రికాలంవాపి శాంకరీ
పూజయేన్నియతం లింగం ప్రాణలింగ పరాయణః॥ ౬౧

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా ప్రాణలింగార్చనం సదా
వీరశైవః సవిజ్ఞేయః సర్వశైవోత్తమోత్తమః॥ సూక్ష్మాగమే

౧౭ మూర్ధ్ని కంఠే భుజే హస్తే హృత్పై నాభిమండలే
ఏతేషామేక దేశే తు ధారయేచ్ఛివ లింగకం ॥ ౩౨

స్వీకరోతి యదాలింగం గురుణా దీక్షయాఽణునా
తథా ప్రభృతి లింగైశ్చ మవినాభాన యోగతః॥ ౪౦

దేహం ప్రాణేన సంస్థాప్య ప్రాణం లింగేన నిషిపేత్
ప్రాణే నిషిపేల్లింగం పృథగ్భావం నకారయేత్॥ వాతులాగమే ౫౦

౧౮ న విరళైవ సదృశం మతమస్తి జగత్త్రయే
సర్వభోగప్రదం పుణ్యం శివసాయుజ్య దాయకం ౪౨

యస్య భస్మ లలాటేఽస్తి కంఠే లింగం మదాత్మకం
రుద్రాక్ష ధారణందేహే సోఽహందేవి నసంశయః॥ వీరాగమే, ౪౮

౧౯ గురోశ్చ జంగమస్తేన శివ లింగస్య పూజనం॥ ౨౩

ఏషాం పాదోదకం చైవ భుక్తశేషాన్న మేవ చ
భక్షయేచ్ఛివ భక్తస్సు ప్రసాదో జన్మశుద్ధిదః॥ వీరాగమే, ౨౪

౨౦ ఇత్థం నిర్వృత్య దేవేశి దీక్షాం పూర్వాంగ సంయుతాం

సంబద్ధిత గుర్కుంగం శిష్యాయ మమశైలజే॥ పారమేశ్వర, ప॥ ౫

ఈరీతిగ పూర్వాంగ దీక్ష యంతయు ముగిసిన తర్వాత శ్రీ గురువు శిష్యునకు
శివలింగ ధారణము జేయ వలయు ననియు అట్టి గురుదత్త లింగమును వామ
హస్తము నంగు పూజించ వలయు ననియు తర్వాత దేహము నందు
ధరించ వలయు ననియు దానిని ప్రాణ సమానముగా భావించి కాపాడ
వలయు ననియు దానిచే సమస్త భోగములు మరియు మోక్షము సిద్ధించుననియు,
అనేకాగమ ప్రమాణములు గలవు.

౨౧ లింగధారణమాఖ్యాతం ద్విధా సర్వార్థ సాధకైః

బాహ్య మాధ్యంతరం చేతి మునిభిర్మోక్ష కాంక్షిభిః ॥

ఆధారే హృదయేనాపి భూమధ్యే వా నిరంతరం

జ్యోతిర్లింగాను సంధానంతదేవాంతర ముచ్యతే॥ సిద్ధాంతశిఖామణి॥
లింగధారణము బాహ్య లింగ ధారణము అంతర్లింగ ధారణ మనియు, రెండు
విధముల వర్ణింప బడినది. మోక్షాపేక్ష గల మునులచేత ధరింపదగినదని లింగ
ధారణ పరమైన ప్రమాణమగుచున్నది.

౨౨ బ్రహ్మ విష్ణుదయో దేవా మునయో గౌతమాదయః

ధారయంతి సదా లింగం ఉత్త మాంగే విశేషతః॥

వేదేషు శాస్త్ర సమ్మేషు పురాణేష్యుగమేషు చ

[బ్రాహ్మణస్య సమాఖ్యాతం లింగధారణ ముత్తమం॥ లింగపు. అ. ౨. ౧
బ్రహ్మవిష్ణుమొదలైన దేవతలు, గౌతమాది మునులు, తలపైన లింగధారణము
జేసుకొనిరి. బ్రాహ్మణులు కూడ శివలింగమును ధరింప వలె నని వేదాగమ
శాస్త్ర పురాణము లందు చెప్ప బడినదని నిరూపింప బడినది.

౨౩ స్వప్న కాలే కృతం పాపం బ్రహ్మహత్యాదికం చ యత్

యథా ప్రబోధ సమయే తన్నిధ్యా భవతి స్వయం॥

౨౪

తథా కృతం మహాపాపం లింగధారణతః పురా

యదస్తి తల్లయం యాతి లింగధారణతః పరం॥ శంకర సం॥ అ. ౮౩

స్వప్నమునందు సంభవించిన బ్రహ్మ హత్యాది పాపములు జాగ్రదవస్థ యందు
లేకుండ బోవునట్లు శివలింగధారణము కన్న మొదలుచేయబడిన యేమహాపాతక
ములు గలవో అవన్నియు లింగమును అంగముపై ధరించి సంతనే నాశనమగు
చున్నవి యని శివుడు స్కందునకు లింగధారణ మహత్కృత్య ముపదేశించెను.

౨౪ సాంగోపాంగమితి ప్రోక్తం శివ లింగస్య పూజనం

ప్రవృత్తానాం నివృత్తానాం భేదతో ద్వివిధం ద్విజాః॥

౩౨

ప్రవృత్తానాం కీరపూజా సర్వాభీష్ట ప్రదా భువి

పాత్రేణైవ ప్రవృత్తస్తు సర్వపూజాం సమాచరేత్॥

౩౩

నై వేద్యమభిషేకాంతే శాల్యన్నేన సమాచరేత్

పూజాంతే స్థాపయేల్లింగం సంపుటిచ పృథక్ గృహే॥

౩౪

కరపూజా నివృత్తానాం స్వభోజ్యం తు నివేదయేత్

నివృత్తానాం పరం సూక్ష్మం లింగమేవ విశిష్యతే॥

౩౫

విభూత్యభ్యర్చనం కుర్యాద్విభూత్య చ నివేదయేత్

పూజాం కృత్వాఽథ తల్లింగం శిరసా ధారయేత్సదా॥ శివపు॥ ౩౬
శివలింగమును పీఠమునందుంచి పూజించు వారు నివృత్తిమార్గులనియు, కరము
నందుంచి పూజించువారు నివృత్తిమార్గులనియు ఈనివృత్తిమార్గులు పూజానంత
రము లింగమును శిరస్సునందు ధరింతురనియు, చెప్పి వీరశైవులు నివృత్తిమార్గులు
వాఁకి లింగధారణ మావశ్యకమని ప్రతిపాదించ బడినది.

౨౧ ముఖే మంత్రో హృది ధ్యానం మస్తకే లింగధారణమ్

శిఖా రుద్రాక్ష భస్మాని ఇతి బ్రాహ్మణ లక్షణం ॥ గౌతమస్మృతిః

౨౬ సర్వసంగే నివృత్తిస్య ధ్యాన యోగరతస్య చ

న తస్య దహనం కార్యం నచ పిండోదక క్రియా॥

శివధ్యాన రతోభూత్వా శివలింగాంగ సంయుతః

శివేతర షరత్యాగీ ధ్యానయోగీ స ఉచ్యతే॥ మనుస్మృతిః॥

౨౭ అక్షపాదాదయ సర్వే శక్తయః పరయా ముదా

ధారయంత్యలికాగ్రేషు శివ లింగ మహర్షిశం॥ మనుస్మృతిః

౨౮ వామహస్త స్థితం లింగం సాక్షధానేన పూజయేత్

మస్తకే హృదయే కంఠే ధారయేత్ సర్వదాద్విజః॥ శంఖస్మృతిః

౨౯ పూజయేద్దస్తు హస్తాదౌ శివలింగం శివాత్మకం

తస్య హస్త స్థితా ముక్తిః శంకరస్య ప్రసాదతః ॥ పారాశరస్మృతిః

ఈ స్మృతులందు కూడ లింగ ధారణము, లింగాంగ సామరస్యము, కర
పీఠార్చనము ఇత్యాదులే బోధింప బడినవి.

వేదాంత సారోపనిషత్తునందు:

౩౦ అథాశ్వలాయనోభగవంతంపరమేష్ఠినంసరిసమేత్యోవాచవిముక్తం
సద్యో ముక్తి కరం బ్రూహీతి. సహోవాచ యాజ్ఞ వల్క్యః. పరమేష్ఠీ

శివోఽదైవతశ్చతుర్థః శాంతః సవపధ్యేయః సవన పూజ్యః. తిద్ధ్యాన పూజ
నాదవిముక్తా భవంత్యయం విశేషోఽత్యాశ్రమిణః... ..

పరేణ శుద్ధే హృదయాబ్జ మధ్యే లింగం ధృత్వా జ్యోతిషి సంవిశంతి అత్యాశ్ర
మస్థాః పరిముచ్యంతి ధీరాః తేమాంసుఖం శాశ్వతం నేతరేమాం... ..

లింగ స్వరూపం ధృత లింగ భావ మంతర్బహిః స్వస్యచ సామరస్యంజ్ఞాత్వా
హి దేవం శుద్ధ భావైరుపాస్యం ఉపాస్య ధీరాః పరిముచ్యంతి పాశాత్

సర్వేచబృహస్పతి ముఖామరాః ప్రాశస్త్యాసాస్య శివం సాంబం బ్రహ్మ స్వహృద
యాంబుజే లింగాం సామరస్యచ్చ శరీరే లింగ ధారణా నిమగ్నైవ ధృత్వా
తే మక్తాః సుగర సాగరాత్ వేదాంత సార సర్వస్వమునే నైవ వశీ కృతం.

ఆశ్వలాయన మహర్షి సద్యోముక్తి కరమైన తత్వము నుపదేశించ
వలియునని పరమేష్ఠిని వేమకొనగా “శివుడే పరమ ధ్యేయమును, మోక్షస్వరూ
పునునై యున్నాడు. అతని స్వరూపమునబడు లింగమును అతర్భావము
లందుధరించి ధ్యానపూజామలను భక్తితో గావించువివేకులకు ముక్తిలభించును
ఇదియే లింగాంగ సామరస్యము అని పరమేష్ఠియు పదేశించెను.

భక్తి యోగోపనిషత్.

౩౧ అథపరమ శివలింగాంగ సామరస్య భక్తియోగం వ్యాఖ్యాస్యమః.
బహుజన్మాలరేషు యోగసిద్ధానాం పరమ శివలింగాంగసామరస్యం
శివః ప్రాణః శివ భక్తస్య శివప్రసూగే మతీరస్య సర్వదా శివ ప్రసాదస్య ధృతి
ర్నిరంతరం. న శివాదిస్యదైవ చింతనం. న శైవమంత్రాదవరోఽస్తి మంత్రో
భస్మస్నానం నిత్యతృప్తి ర్హృదంతః రుద్రాక్షణాం ధారణం॥
నిరేపోపనిషత్.

౩౨ భస్మాలేపః సర్వకాత్రేషు నిత్యం రుద్రాక్షణాం ధారణం లింగ
పూజా పంచాక్షర్యా జపః చిత్త స్మృత్యా రుద్రాధ్యామః పంచకృత్యా నచా
న్యత్. లింగం సత్యం నిష్కలు బ్రహ్మరూపం ధార్యం పూజ్యం హృదయే
జ్యోతిరాద్యం సత్రామాత్రం వాఙ్మనోతీత మేతత్పంచాత్మకం భాసతే యేన
ముక్తః శివస్య తనవో జ్ఞేయా లింగం యత్సంపుటం గుణాద్ధూరం తథా
వస్త్రం సర్వ వేదాంత నిశ్చితం.

భస్మధారణము, రుద్రాక్షధారణము, లింగపూజ, పంచాక్షరీ జపము,
రుద్ర నమక చమక పారాయణములన బడు యైదు కార్యములే మానవసకు
నిత్యకృత్యములు. ఇతరము లేదు. నిష్కలు, జ్యోతి, బ్రహ్మ, సత్య, జ్ఞాన,
ఆనంద స్వరూపమగు లింగమును హృదయమునందు ధరించి పూజించు వాడు
ప్రపంచ వికారముల దాటి శివునందైక్య మగును లింగము, లింగ కాయ,
వస్త్రము, సూత్రము, ఇవి యన్నియు శివుని యొక్క శరీర స్వరూపములే యై
యన్నవి ఇది సర్వ వేదాంత నిశ్చయమని చాటు చున్నాడను.

చిదంబరోపనిషత్తునందు:—

33 శివేభక్తిజ్ఞానయతే పుణ్యశేషాత్ భక్తిరూపం సర్వసంసార
ముక్తే! గురూపదేశాద్విదితాత్మ తత్త్వః శివస్వరూపం ప్రభజాతి సంతః!
తత్సాధకానీహ బహూనిసంతి తత్తాద్యః స్యాన్మోత్రరాజః పురాణః! పంచా
క్షరః సర్వదేవర్షి సేవ్యః! తస్మిన్ శైతన్యగదాస్తే విలీనం!
యస్య త్రిపుండ్రం లసతే లలాటే తతః త్రిలోకీ లసతేచ సత్యం!
అంతర్లింగం జ్యోతిషా సంవిభాతం బహిర్లింగం హృదయే సన్నివిష్టం! శంభుః
సాక్షాదద్వయాత్మా సవన రహస్యమేతన్న విదంతి లోకాః॥

పుణ్యవిశేషముననే శివభక్తి కలుగును. భక్తితో నీజగత్సంతయు
మోక్షము నందగలను. సత్పురుషులు గురూపదిష్ట మార్గముననుసరించి తత్త్వ
మును దెలిసికొని శివైక్యము నందుచున్నారు. శివతత్వప్రాప్తికి, సాధనములగు
సర్వశ్రేష్ఠ మార్గములలో మొదటిది. పంచాక్షరీజపము, రెండవది భస్మలేప
నము, మూడవది అంతర్బాహ్య లింగధారణము. ఇట్టి రూపముల తనలో
నిముప్పుకొని యద్వయుడుగా నున్న పరశివుని పామరులు కొందరు దెలియ
కున్నారు. (తత్త్వజ్ఞులగు వీరశైవులు తదాచరణ వలన ముక్తులగు చున్నారు.
సిద్ధాంతోప నిషత్తునందు:—

3౪ సద్యోజాతాద్బాహ్మణాః సంబభూవుః! వామదేవాత్ క్షత్రియా
విశిష్టా ఘోరాచ్ఛూద్రాస్తత్పురుషాత్! శివస్య పంచాత్మకస్య గణా ఈశానతః
స్యః! అత్యాశ్రమిత్యాద్గణవంశజానాం లింగాంగ సంగినాం తత్తాజన్మాత
దీక్షా! యథా గంగా శివ సంగాత్తథైవ నసూతకం వా నాప్యశుచిత్వమేషాం
గచ్ఛంతిష్టన్నిమిషచ్ఛ్నిషన్వా స్వపక్ జాగ్రన్ లింగధారి శుచిః స్యాత్!
భుజన్ మూత్రాద్యత్సృజన్వా కదా చిన్నతతోచ్ఛిష్టం భజతే శుద్ధదేహీ
శీర్షే కంఠే వక్షసి కక్షదేశే నాభౌ హస్తే సర్వదా ప్రాణలింగం ధార్యం! యథా!
సంప్రదాయం పురస్తాస్థురోద్విదిత్యా హృదయం ముఖ్యముక్తం!

సద్యోజాత, వామదేవ, అఘోర, తత్త్వగుఢ, ఈశాన్యముల నెఱు శివుని
పంచముఖములనుండి, బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యశూద్రగణాధిపతులు క్రమ
ముగ్గ నుద్భవించిరి. గణవంశజలత్యాశ్రమములు కల్గవారు కావున శివైక్యమగు
పర్యంతము ఎల్లప్పుడును సూతకాది బాధలులేక శివపూజకొనర్చుటకు అర్హులై

యుందురు. శుచ్యశుచికాలమునందును శివలింగమును వదలక ధరింతురు. తమ సంప్రదాయము ననుసరించి గురూపదేశ ప్రకారము, శిరస్సు, కంఠము, వక్షస్థలము, భుజము, నాభ్యపరి, భాగములలో నెచటనైనను, శివలింగమును ధరించవచ్చును కాని, హృదయమే లింగధారణమునకు ప్రశస్తమైన స్థలమని శ్రుతి భగవతి బోధించుచున్నది.

లింగధారణోపనిషత్తునందు:—

౩౧ చతుర్వర్ణానాం ధారణం కుర్యాత్ | పశుపక్షి మృగకీటక లింగ ధారణముచ్యతే | పిండాజ్జననం తజ్జననకాలే ధారణముచ్యతే | సర్వ లింగం స్థాపయతి పాణిమిత్రం అయం మేహస్తా భగవానితి ధారయేత్ ... శ్రౌతశ్రౌతేషు ధారణం వేదోక్త విధినా శ్రౌతం శ్రుతిరహిత మశ్రౌతం సర్వ వర్ణేషు ధారణం కైవల్య సిద్ధిర్భవతి ||

పిండ జననమునందే బ్రాహ్మణ క్షత్రియాది సమస్త వర్ణియులకును, విద్యుక్తముగ లింగధారణము గావించ వలయును, అయితే వైదికులకు వేదోక్తముగను, తాంత్రికులకు తాంత్రికముగను వారివారి యధికారానుసారము లింగ ధారణము గావించుటయే ముక్తిప్రదము.

ప్రసాద జాబాలోపనిషత్తునందు:—

౩౨ రుద్రభుక్తం భుంజిత రుద్ర పీతం సిబేద్రుద్రాః ఘృతం జిఘ్రేత్ | యద్యద్యస్తు సమర్పితం లైంగం తత్తదేవ భుంజియాత్ ||

శివలింగమునకు రూప, రుచి, తృప్తి, గలవస్తువుల నర్పించియే తాననుభవింపవలెను. లింగార్చితముగాని పదార్థమును సేవించకూడదు. (శివార్చితమును రహస్యమును దెలియజాలని కొందరు శివనిర్మల్యమును గూర్చి కుతర్కము గావించురు గాన నట్టివారు కేవలమూఢులనియే దీనిభావము)

వీరలైంగ్యోపనిషత్తునందు:—

౩౩ ఆత్మలింగం యోగతే సోఽహమేవ | తదధీహిద్వివిధం లింగంశ్చష్టం ప్రాణంచ | యదక్షరం పరబ్రహ్మ తత్సూత్రమితి ధారయేత్ | ధారణాదస్య సూత్రస్య నో చ్చిష్టం నాశుచిర్భవేత్ అశిష్యానాం నదాతవ్యమితి గానా మదర్శనమలింగానామసాయుజ్యం | చతుర్వర్ణానాం లింగం మనుతే

సపాతకేభ్యః పూత్రోభవతి రుద్రమంత్ర జాపీభవతి సముక్తో భవతి.....
 సద్యోజాతముఖమాసీత్ యోగాచార్యారాధ్య ఉద్భవతి వామదేవ ముఖమా
 సీత్ దారుకాచార్యారాధ్య ఉద్భవతి అఘోరముఖమాసీత్ ఘంటాకర్ణగణేశా
 రాధ్య ఉద్భవతి తత్పురుష ముఖమాసీత్ ధేనుకర్ణ గణేశారాధ్య ఉద్భవతి
 ఈశాన ముఖమాసీత్ విశ్వకర్ణ గణేశారాధ్య ఉద్భవతి వేదాగమ సంప్రదాయ
 మహేశ్వర తత్త్వవిత్పంచా చార్యేభ్యో దీక్షితః లింగ స్ఫుర్భవః సపవాహనం॥

శివలింగధారి శివుడే, అట్టి ఇష్టప్రాణరూపమగు లింగము నుపాసింపుము.
 ఇయ్యది శాశ్వతబ్రహ్మమనియే శివసూత్రమును (లింగమును) ధరించ దగును.
 ఈ సూత్రమును సూతకాదులయందు అశుచియని భావించకూడదు. శివార్చిత
 మును ఉచ్చిష్టమన జనదు. శివ్యభావ శూన్యనకు లింగము నీయ వలదు.
 అలింగులకు సాయుజ్యము క్తిలేదు లింగధారి పాపముల నెగజిమ్మి, రుద్రమంత్ర
 మును జపించి, ముక్తుడగుచున్నాడు. సద్యోజాత, వామదేవ అఘోర, తత్పు
 రుష, ఈశానములనంబడు శివపంచముఖములనుండి శ్రీజగద్గురు యోగాచార్య
 రాధ్య, దారుకాచార్యారాధ్య, ఘంటాకర్ణ గణేశారాధ్య, ధేనుకర్ణ గణేశా
 రాధ్య, విశ్వకర్ణ గణేశారాధ్యులను పంచాచార్యులు క్రమముగ నుద్భవించిరి.
 వేదాగమ సంప్రదాయముల నరసి పంచాచార్య పరంపరాగత గురువుల వలన
 దీక్షనుబొంది శివలింగమును ధరించి పూజింపవలెను. మాహేశ్వర తత్త్వకోవి
 దుడైన వాడే నేనని పరశివుడు బోధించెను.

౩౮ లింగాంగశోభా మోక్షమాగైకనిష్ఠాః

లింగాంగ సామరస్యో చ్చ శరీరే లింగధారణాత్

నియమేనైవ ధృత్వా ముక్తా స్సంసార బంధనాత్॥ హంసోప ని

లింగధారణము వలననే సంసార బంధము వదిలి మోక్షము లభించు చున్నది.
 కనుక లింగాంగసామరస్యముకొరకు శరీరముపైన స్థూలలింగమునుధరించవలెను.

౩౯ అమృతస్య దేవధారణో భూయాసం

శరీరం మే విచర్షణం జిహ్వ మేమధుమత్తమా

కణాభ్యాం భూరి విశ్రవం బ్రహ్మణః కోశోఽసి

మేధయాపి హితః శ్రుతం మే గోపాయేతి॥

తై త్తిరీయో

మోక్షమునకై శివరూపమైన శివలింగధారణముగల వాడనగుదును. నాయొక్క

శరీరము పాపరహితమైనది. యగుగాక, నానాలుకయు అతిమధుర భావణము గలదగుగాక, నాయొక్క చెరలచేత శివజ్ఞానమునే వినెదను. శివుడు ఉపలభ్యాధిష్ఠానము గలవాడు. తాకికప్రజ్ఞచేత అవరింప బడినవాడును అయియున్న నాయొక్క శ్రవణపూర్వకమైయున్న భక్తి జ్ఞానాధికమును కాపాడుగాక.

ఇట్లు వేదాగమ పురాణేతిహాసోప నివృత్తిమాణములచే లింగధారణ మావశ్యకమనియు అదియే సంసారబంధమును భేదించి ముక్తి నిచ్చుననియు, యిది లేకున్న మనుష్యులు సంసారసాగరమునుండి తరించలేరనియు, బ్రాహ్మణాది సమస్త వర్ణములవారికి కూడ లింగధారణ మావశ్యకమనియు, వీరశైవులకు లింగాంగ సాయుజ్యమే జీవన రహస్యమనియు, చెప్పి లింగధారణము ప్రతిపాదించ బడినది.

లింగధారణార్చన సనాతనత్వము

బహు ప్రాచీనకాలమునుండి లింగారాధనము ప్రచారముచుండు గలదు. వేదాగమోపనిషత్పురాణేతి హాసములందు గూడ చానియొక్క ప్రాశస్త్యము విస్తారముగ వర్ణింప బడినది.

మహాభారత అనుశాసనపర్వము ౪౫ వ అధ్యాయముచుండు

ఉపమన్యమునియు శ్రీకృష్ణునకు

యస్యబ్రహ్మచ విష్ణుశ్చ త్వం చాపి సహ దేవతైః

అచక్షయేథాః సదాలింగం తస్మాచ్ఛ్రేష్ఠతమోహిసః॥

29

ఎవని (శివుని) లింగమును బ్రహ్మవిష్ణువీ దేవతలు మరియు నీవుకూడ ఎల్లప్పుడు పూజించుట గలదో అట్టి శివుడు సర్వోత్కృష్టుడే యగును అట్టి శివలింగ పూజయే సర్వాభీష్ట ప్రదము

యాజ్ఞవల్క్య ఇతిఖ్యాత ఋషిః పరమధార్మికః

ఆరాధ్య స మహాదేవం ప్రాప్తవా సతులం యశః॥

23

వేదవ్యాసశ్చ యోగాత్మా పరాశరసుతో మునిః

సోపిశంకర మారాధ్య ప్రాప్తవాసతులం యశః

2౪

పరమ ధార్మికుడయిన యాజ్ఞవల్క్యుడను సుప్రసిద్ధ ఋషియు మహాదేవుని పూజించియే అనదృశమైన కీర్తిని పొందెను; పరాశరుని పుత్రుడైన వ్యాస

మునియుకూడ శంకరు నర్పించియే అనన్య సాధారణ కీర్తిని సుపాదించెను. ఈ మొదలయిన వాక్యములను ఉదాహరించినవాడై శివలింగపూజా ప్రభావమును బోధించెను. అటులే లింగపూజయే శివానుగ్రహ ప్రాప్తికి ఉత్తమోపాయమని

“సర్వభూతభావం జ్ఞాత్వా లింగమర్చయతి ప్రభోః

తస్మిన్నభ్యధికాం ప్రీతిం కరోతి వృషభద్వజః॥

ఏవఁడు శివుఁడు సర్వభూతమయుడని భావించి, లింగరూపుడయిన ఆ పరమాత్ముని భక్తిచేత నర్పించునో, అతనిని వృషకేతనుడయిన ఆ శివుఁడు అతిశయముగా ప్రీతించుచున్నాడు యని మహాభారత ద్రోణపర్వము అధ్యాయము నందు వ్యాసమునియు కంఠోక్తిగా చాటుచున్నాడు. ఇదే అభిప్రాయమును ఆ మహాఋషియే శివమహాపురాణ విద్యేశ్వర సుహితయును

న లింగారాధనాదన్యత్పుణ్యం వేదచతుష్టయే

విద్యతే సర్వశాస్త్రాణామేవ ఏవ వినిశ్చయః॥

3౧

లింగపూజకు సమానమైన పుణ్యము మరొకటి లేదని నాలుగు వేదములు జెప్పుచున్నవి. ఇట్లు శాస్త్ర నిశ్చయము గలదని చెప్పి యున్నారు మరియు భాగవత దశమస్కందము ౬౮వ అధ్యాయమునందు

ఆరాధ్య దేవదేవేశం శంకరం లోకశంకరం

తపసాతోష యిత్యా తం కైలాసగిరివాసినమ్

రుక్మిణ్యాం తనయం లేభే దగ్ధకామం పునహారిః॥

కృష్ణుడు సకలదేవతాసార్వభౌముఁడును, లోకమునకు సుఖము గలుగజేయువాడు కైలాసనివాసియు నయిన శంకరుని పూజించుటచే తపస్సుచేత సంతోషింపజేసి దహింపబడిన తన కొమారుడయిన మదనుని మరల రుక్మిణిపొందెననియు చెప్పు బడినందున శివపూజా సనాతనత్వము వెల్లడి యగుచున్నది.

లోకవిఖ్యాతులయిన వ్యాసమహాఋషులు శివభక్తిని వెల్లడి జేయుటకై తమ పేరుచేత “వ్యాసేశ్వర” మను శివ లింగమును స్థాపించి, తాము ఘంటాకర్ణ శినాచార్యుల శిష్యులై లింగధారణ మహత్వము నానావీతులగా బోధించిరి. భరతఖండమునందు గల ప్రాచీన దేవతల యొక్క మూతులను శోధక దృష్టిచేత పరిశీలించిన, ప్రతిదేవతయొక్క హస్తమునందుగాని కంఠము నందుగాని లింగధారణమున్నట్లు కనబడుచున్నది. భరతఖండమునందు అత్యంత

ప్రసిద్ధములనబడు పండరు పురమునందుగల విశోబనామకమైన విష్ణుమూర్తి యొక్క మస్తకమునందునూ, బాహ్యపట్టణమునందు ప్రకాశించుచున్న భగవంత నామకుడయిన విష్ణుమూర్తియొక్క మస్తకమునందునూ బల్లారి మండలమునందు నరసింహదేవుని గుట్టయందు శోభించుచున్న నృసింహ మూర్తియొక్క మస్తకమునందును లింగధారణముండుట లోక ప్రసిద్ధమే యై యున్నది.

లక్ష్మ్యాది శక్తయస్సర్వా శ్చివ భావ విభావితాః

ధారయంత్యలికాక్రేషు శివ లింగ మహర్నిశం ॥

అను సిద్ధాంత శిఖామణియొక్క ప్రమాణముచేత, లక్ష్మీ మొదలయిన సమస్త శక్తి గణముకూడ లింగధారణయ్యుక్తులై యుండిరిని స్పష్టమగుచున్నది. ఈవిషయమునందు శక్తిపీఠములలో అత్యంత సుప్రసిద్ధమైన కొల్లాపురము మహాలక్ష్మీయొక్క మస్తకము నందునూ, కాశ్మీరదేశము నందుగల శారదాదేవియొక్క మస్తకమునందును, తులిజాపురము భవానియొక్క మస్తకమునందును, కంచికామాక్షీయొక్క మస్తకమునందునూ, కాశీ విశాలాక్షీయొక్క మస్తకమునందును, ఇప్పటికి శోభించుచున్న లింగధారణమే బలమైన సాక్షియైయున్నది. దీనివలన లింగధారణము దేవానుదేవతలకునుమాన్యమనియే తెలియుచు జగత్తునందు తమ తపః ప్రభావముచేతను, మహిమ ప్రభావముచేతను జ్ఞానప్రభావముచేతనూ, వైరాగ్యప్రభావముచేతనూ, అసాధారణమైన కీర్తిని సంపాదించి ఇప్పటికి కీర్తికాయులై ప్రకాశించుచున్న అగస్త్య, గౌతమ, దూర్వాస, దధీచి, సానంద, వ్యాస, కశ్యప, ఉపమన్యు, హరకంఠులను మొదలైన అసంఖ్య మహాబుష్టులకూడ లింగధారణమహిమను తెలిసికొని శ్రీజగద్గురువుల నాశ్రయించి లింగధారణమును పొంది, వారివలన లింగాంగ సామరస్య రూపజ్ఞానములను సంపాదించుకొని ముక్తులైన విషయము పాశుపత తంత్రము, కాశీఖండము, శ్రీశైలఖండము, మొదలైన గ్రంథములయందు విశేషముగా వర్ణింపబడియున్నది. లోకప్రసిద్ధులైన ఈ మహాశూలేగాక నల, కకుత్స్థ, పురూరవ యను చక్రవర్తులకూడ లింగధారణ సంపన్నులై యుండిరినియు, ఆ కాలమునందు భరతఖండమంతయు శివమయమై యుండెననియు అనేక గ్రంథావలోకనముచలన గోచరమగుచున్నది.

చతుర్వేదాః లింగం ధారయంతి

ఋషయః శివలింగం ధారయంతి

అజహరయ శ్శివలింగం ధారయంతి

సురేంద్ర దైత్యాశ్శివలింగం ధారయంతి

తస్మాద్దేవా శ్శివలింగం ధారయంతి ||

అధర్వణే

చతుర్వేదములు, ఋషులు, బ్రహ్మ విష్ణాదులు, సురులు, ఇంద్రాది దేవతలు, మరియు దైత్యులు అందరు శివలింగమును ధరించిరిని అధర్వణవేదమందు గలదు.

ధారయేద్యస్తు హస్తేన లింగాకారం శివంసదా

తస్య హస్తస్థితం సిద్ధం మత్పదం సంపదాం పదం ||

బ్రహ్మవిష్ణు సురేంద్రాది దేవతాః పరమోమునిః

శిరోభిర్ధారయేత్సేతే శివలింగ మహర్షిశం ||

అక్షుపాదాదయ సర్వే శక్తయస్సర్వదాముదా

ధారయంతి శిఖాగ్రేషు శివలింగం చ సాదరం ||

వినిర్భిద్య సదా గాత్రే వివరే లోహపాత్రక

శివలింగం వినిక్షిప్య పూజయంతి చ రాక్షసాః ||

కంఠేషు హర కంఠోపి మునయో మానవస్తదా

సర్వదా శివలింగంతు ధారయంతి యజంతి హి || వాతూలాగమే.

బ్రహ్మవిష్ణాద్విది దేవతలు శివలింగమును, శిరస్సునందు, ఇంద్రాదులు శిఖాగ్రము నందు, రాక్షసులు లోహపాత్రమునందు పూజించి దేహమునందును, మరియు మునులు మానవులు కంఠమునందును ధరింతురు మరియు పూజింతురు యని

బ్రహ్మాది మానుష్య పర్యంతము లింగ ధారణము చెప్ప బడినది. మరియు ఏవం సురాస్పగంధర్వాపురసోరగ రాక్షసాః

పూజయంతి సదాకాలం ఈశానం సురనాయకం ||

సర్వం లింగమయం లోకం సర్వం లింగే పత్తిష్ఠితం

తస్మాత్సంపూజ్యతేలింగం యదిచ్ఛేత్సిద్ధి మాత్మనః ||

యీ ప్రకారముగా దేవతలు, గంధర్వులు, ఆపురసలు, ఉరగులు, రాక్షసులు, యెల్లప్పుడు సురనాయకుడయిన ఈశ్వరునినే పూజించు చుండిరి. సమస్తము లింగమయమైనది. కనుక ముముక్షువులు శివలింగమునే పూజించ వలయును.

బ్రహ్మ విష్ణు స్తదాశక్రో లోకపాలాశ్చ దేవతాః
 లింగార్చన రతోఽహేతోః మానుషేషు చ కాకథాః॥ లింగ పు!
 బ్రహ్మ, విష్ణు, ఇంద్ర, దిక్పాలకాది సమస్త దేవతలు లింగార్చన నిరతులై
 అగ్రగణ్యులయిరి. కనుక మనుష్యులు కూడ తల్లింగార్చనమే చేయవలయును.
 బ్రహ్మాది స్తంభ పర్యంతం సిద్ధి యోగముదాహృతం
 లింగాచార విహీనా నాం కుతోమోక్షః కుతోవిధిః॥
 లింగార్చన లేక బ్రహ్మాదుల కెవరికైనను మోక్షము సిద్ధింపదు.
 శాస్త్రం సమభ్యుచ్య హి లింగమాదా
 శిలామయం చారు హరిస్తు భక్త్యా
 సుదర్శనం వైష్ణవ మాద్యమగ్ర
 మమాప్తవాన్ ఏష పరం పదం యత్॥ బ్రహ్మ కైవర్తమ్.
 పూర్వకాలమునందు హరియు అత్యంత భక్తిచేత రుద్రస్వరూపమైన శివలింగ
 మును పూజించి సుదర్శనమును వైష్ణవమును, పరమ పదమును బొందెను.
 శాస్త్రం లింగం మహావిష్ణు భక్త్యా శుద్ధం శిలామయం
 చారుచిత్రం సమభ్యర్చ్య లబ్ధవాక్ పరమం పదం॥ పరాశర పు.
 అను వాక్యములచేత విష్ణుప్రయొక్క లింగార్చనమే బోధింపబడినది. మరియు
 బ్రహ్మ సర్వజగత్కర్తా యస్య లింగాచారే నతు
 భారతీ మాప్తవానాశు సపూర్వం సర్వచేతనైః
 యస్యలింగం సమభ్యర్చ్య మరుతస్సకలా అపి
 లబ్ధవంత శ్చియం పూణా మిత్యేషా శాశ్వతీ శ్రుతిః॥ బ్రహ్మాండ!
 జగత్కర్తయైన బ్రహ్మయు ఆ శివలింగమును పూజించి భారతీని పొందెను.
 సమస్త దేవతలు లింగమును పూజించి పూణా శ్రేయస్సును పొందిరి
 విష్ణుబ్రహ్మదయోదేవా మునయో గౌతమాదయః
 ధారయంతి సదాలింగముత్తమాంగే విశేషతః॥
 కశ్యపాత్రి భరద్వాజ నారదాది మహాఋషయః
 ధారయంతి సదాలింగముత్తమాంగే విశేషతః లింగ పు!
 బ్రహ్మ విష్ణాది దేవతలును, గౌతమ కశ్యప భరద్వాజ, నారదాది మహాఋషు
 లును, తమ ఉత్తమాంగమునందు ఎల్లప్పుడు లింగమును ధరించు చుండురు.

బ్రహ్మవిష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ ఈశ్వరశ్చ సదాశివః
 ఇంద్రాది లోక పాలాశ్చ సాధ్యాశ్చైవ మరుద్గణాః।
 విశ్వామిత్రో వశిష్ఠశ్చ కణ్వోగౌతమ ఏవ చ
 అష్టావకో దధీచిశ్చ శైబ్యఃశ్యాండిల ఏవచ॥
 ఏవమన్యే మహాత్మానో మునయో బ్రహ్మవాదినః
 లక్ష్మ్యద్వాశక్తయశ్చాపి మునిపత్న్యః పతివ్రతాః।
 లింగధారణ సంయుక్తాః లింగవ్రత పరాయణాః
 సూలాంగే లింగసంయోగ విధేదే మరణోత్సుకాః॥ ఉపబృంహణే.

బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్ర, ఈశ్వర, సదాశివ, ఇంద్రాది లోకపాలకులు, సాధ్యులు, దేవతలు, విశ్వామిత్ర, వశిష్ఠ, కణ్వ, గౌతమ, అష్టావక్ర, దధీచి, శైబ్య, శ్యాండిల్యాది మహాత్ములు, మునులు, బ్రహ్మవాదులు, లక్ష్మ్యద్వాది శక్తులు, ముని పత్న్యలు, పతివ్రతలు, లింగధారులై లింగవ్రత పరాయణులై యుండిరి. అకస్మాత్ లింగచ్యుతి గలిగిన ప్రాణత్యాగము జేయుచుండిరి. అనగా లింగమును తమ ప్రాణముగా భావించుచుండిరి.

లింగస్య ధారణం పుణ్యం సర్వపాప ప్రణాశనం

ఆదృతం మునిభిస్సర్వైర్వా రాగమాధా విశారదైః॥

సర్వాగమార్థములను దెలిసిన అనేక ఋషులచేత స్వీకరింప బడినదియు, సమస్త పాపములను నశింపజేయునదియు నయిన ఈ లింగధారణము నిజనుఖునునిచ్చు నట్టి సామర్థ్యము గలది. కనుక లింగధారణము వలన మహాపుణ్యము లభించు నని స్పష్టముగాజెప్పి లింగధారణ సనాతనత్వము ప్రకటించబడినది.

ఇంద్రసీల మయం లింగం విష్ణుః పూజయతే సదా

బ్రహ్మమణి మయం లింగం పూజయత్యనిశం శుభం॥ ౨౧

ఇంద్రో రత్నమయం లింగం చంద్రశుక్తి మయం తథా

భానుస్తానుమయం లింగం పూజయత్యనిశం శుభం ॥ ౨౨

రాక్షం లింగం కుబేరశ్చ పాశీచాలక్రమేవచ

యమో నీలమయంలింగం రాజతం నైరుతిస్తదా॥

కాశ్మీరం పవనోలింగం అగ్నయత్యనిశం విభోః॥ ఆ. ౭౮ సాగ్రదే ౨౩

విష్ణువు ఇంద్రనీలమయ లింగమును, బ్రహ్మమణిమయ లింగమును, ఇంద్రుడు రత్నమయలింగమును, చంద్రుడు శుక్తిమయ లింగమును, సూర్యుడు తామ్రమయ లింగమును, కుబేరుడు సువర్ణమయలింగమును, వరుణుడు లక్ష్మమయ లింగమును, యముడు నీలమయలింగమును, నైరుతి రజితమయ లింగమును, వాయువు కుంకుమలింగమును పూజించుచుండిరి.

ఏవం తే లింగితాస్సర్వే లోకాపాలాస్సవాసవః

తథాసర్వేపి గంధర్వాః పాతాలే కిన్నరైః సహ॥

ఈ ప్రకారము సమస్త దేవతలు గంధర్వులు, యక్ష గరుడ కిన్నర కింపురుషాదు లందరు లింగవంతులై యుండిరిని సిద్ధమగుచున్నది. ఈ సాగ్రంద పురాణాను సారముగనే లింగపురాణమునందు కూడ లింగధారణ పూజాదుల వర్ణన విశేషముగ జెప్పబడినది. ఉదాహరణార్థము ఈదిగువశ్లోకములు వ్రాయబడుచున్నది.

శివధ్యానరతోభూత్వా శివలింగాంగ సంయుతః

శివేతర పరిత్యాగీ ధ్యాన యోగస ఉచ్యతే॥

యథాబాహ్యే శివం ధృత్వా పూజాం కుర్వంతి మానవాః

తథాహృది ప్రసన్న శ్చేధ్యానం యోగస్స ఉచ్యతే॥ వీరాగమే

ఉరస్థలే హరిర్లింగం ధృత్వామూర్ఛి పితామహః

లింగస్థం మాం సమారాధ్య స్వం స్వం పదమవాపతుః॥

మల్లింగ మస్మకాద్యంగే ధృత్వా శక్రపురోగమాః

దేవా మాం లింగ మధ్యస్థం సంపూజ్య స్వం పదం యయుః॥

లక్ష్మీ సరస్వతీ ముఖ్యా దేవ్యో మల్లింగ మాదరాత్

ధృత్వా నిజాంగే తల్లీన భావాజగ్ముః పరం సుఖమ్॥ శంకరసం॥

అథరామగిరారామః పుణ్యేగోదావరీతపే

శివలింగం ప్రతిష్ఠాప్య కృత్వా పూజాం యథావిధి

భూతిభూషిత సర్వాంగో రుద్రాక్ష భరణైర్వృతః॥ శివగీత॥

దేవదేవస్య చింతాత్మా అజయ్యా విష్ణురవ్యయః

సర్వరూపం భవం జ్ఞాత్వా లింగేర్చయతి తం ప్రభుం॥ భారత॥ద్రో.

కారణ పురుషులైన విష్ణువి శ్రీరామకృష్ణులకుకూడ లింగధారణ పూజావిధులు

జెప్పబడి యున్నవి. మరియు వాల్మీకి రామాయణమునందు యుద్ధాకాండము సర్గము ౧౨౬ యందు రాములవారు జానకితో ఇట్లునుచున్నాడు.

అత్రపూర్వం మహాదేవః ప్రసాదమకరోద్విభః

ఏతత్తు దృశ్యతే తీర్థం సాగరస్య మహాత్మనః

౨౧

సేతుబంధ ఇతిఖ్యాతం త్రైలోక్యేన చ పూజితం

ఏతత్ప్రవిత్రం పరమం మహాపాతక నాశనం॥

౨౨

ఓ సీతా! ఏ జగదీశ్వరు డగు మహాదేవుని పూజించి రావణాసురుని జయించి నిన్ను దేగిలిగినో, అట్టి రామేశ్వరక్షేత్ర మియ్యదినే! ఇది సర్వపాతక సంహార కారియైన పరమకవిత్రమైన సేతుబంధక్షేత్రము. ఇటనే శివుడు ప్రసన్నుడై వరము లొసంగి నన్నుద్ధరించెనని రాముడు వచించు చున్నాడు.

యత్రయత్ర సయాతిస్మ రావణో రాక్షసేశ్వరః

జామ్బూనదమయం లింగం తత్రతత్రస్మ నీయతే॥

౪౨

బాలుకావేది మధ్యేతు తల్లింగం స్థావ్యరావణః

అచ యామాస గంధాద్యైః పుష్పేష్చాగరుగంధభిః॥ వా. రా.

రాక్షసులకు రాజైన రావణుడు దిగ్విజయ యాత్రా సమయము నందు ఎక్కడక్కడ వెళ్లుచుండెనో అక్కడక్కడ సువర్ణ నిమిత శివలింగమును వెంట గొని పోవుచుండెను. ఇసుక వేదిక నిర్మించి దానిపై సువర్ణలింగమును స్థాపించి గంధపుష్ప ధూపదీపాలతో పూజించు చుండెననికలదు.

త్రిలింగ స్వరూపము.

శివలింగ స్వరూపం తే వక్ష్యామి శృణుపార్వతి

ఇష్టలింగం ప్రాణలింగం భావలింగ మితి త్రిధా॥

౨౩

దీక్షా విధానాద్గురుణా యల్లింగం ప్రతిపాదితం

మంత్రోపదేశే సహిత మిష్టలింగ ముదాహృతం॥

౨౪

తత్రదేహేంద్రియగుణః శివార్చిత నిజాంతరః

శివఏవ మనోలీనం ప్రాణలింగం తదుచ్ఛతే॥

౨౫

జాగ్రదాది వ్యవస్థాసు జ్యోతిర్లింగైక్య మానసం

అజ్ఞానం నివృతం యస్మా ద్భావలింగం తదుచ్ఛతే॥ సూక్ష్మాగమే॥

శివుడు ఇష్ట ప్రాణ, భావములను త్రిలింగములయొక్క స్వరూపమును పార్వతికి బోధించి యున్నాడు. దీక్షాకాలమునందు సద్గురువు మంత్రోపదేశముచేత ఏలింగమును శిష్యునకు పరిపాదించుచున్నాడో ఆలింగమే ఇష్టలింగమన బడుచున్నది. దేహసంబంధ కర్మజ్ఞానేంద్రియములను శివార్పణబుద్ధిచే నిగ్రహించి శివునియందే మనస్సు లఘించుటమే ప్రాణలింగము. మరియు జాగ్రత్తస్వప్న సుషుప్త్యవస్థలయందు మనస్సు జ్యోతిర్లింగము నందు లీనమైయుండు అజ్ఞాన నివృత్తి దేనితో గలుగుచున్నదో అదియే భావలింగము. అనగా గురుదత్తమైనదే ఇష్టలింగము, జీవమే ప్రాణలింగము, ఆత్మయే భావలింగమని అవగతమగు చున్నది.

త్రినిధ లింగ ధారణము.

లింగధారణము నిరుపాధికము, సోపాధికమనియు రెండువిధము లైనది. దానిలో నిరుపాధిక లింగధారణము అంతర, బాహ్యమనియు రెండుభాగములై సోపాధిక లింగధారణము బాహ్యమనియు ఒకే విధమైనది.

౧. అంతర్లింగ ధారణము-

చిద్రూప పరమం లింగం శాంకరం సర్వకారణం

యత్రస్య ధారణా చిత్తే తదాంతర ముదాహృతం॥

అను ఆగమవచన ప్రకారము సకల విశ్వోత్పత్తికి కారణమై సచ్చిదానందాత్మకమై యున్న, శివసంబంధమైన యే మహాలింగము గలదో దానిని తన హృదయ కమలమునందు ధ్యాన రూపముచేత ధరించుటయే నిరుపాధికమైన అంతర్లింగ ధారణమని చెప్పబడినది.

౨ నిరుపాధిక బాహ్యలింగ ధారణము:- శ్రీ మొదలయిన యేవస్తువులను చూచినను ఆయావస్తువుల నామరూపములను తీసివేసి అస్తి-భూతి-ప్రియ రూపముచేత అది లింగమేమని తెలిసి ఈ సకల జగత్తుయొక్క నామరూపమును నదలి మిగిలిన పరిపూర్ణ మహాలింగమునందు మనస్సును స్థిరపరచి అనుభవము జేయుటయే నిరుపాధిక బాహ్యలింగధారణము.

౩ సోపాధిక బాహ్యలింగ ధారణము:- స్ఫటికశిల శ్రీశైలాది మహా పర్వతశిల - చంద్రకాంతశిల - సూర్యకాంతశిల - వీనిచే నిర్మితమైన నేదో యొక లింగమును, పరీక్షించి శిల్పిశాస్త్రప్రకారము పంచసూత్రములచేత సలక్షణమైన

స్నానాద్యభిషేకముల చేత పరిశుద్ధమైన శివజీవ కళలతో కూడి గురువత్త
ఇష్టలింగమును ధరించుటయే సోపానిక బాహ్య లింగధారణమనిగణింపబడినది
కనుక లింగధారణము స్థూల, సూక్ష్మ, కారణములని మూడు ప్రకారములు.

స్థూలలింగము.

ఇష్టమూజాం స భక్తానాం అనుచుచ్చతి సర్వదా

ఇష్టలింగమితి ప్రాసా తస్మా దాధవణీ శృతిః |

యనునట్లు ఈ స్థూలలింగము తనభక్తులకు సదా కోరినవస్తువులను భాగ్యోదయ
మును గలుగజేయుననియు, అధర్వణశృతి దీనినే ఇష్టలింగమనియు చెప్పుచున్నది

ఇష్టి - యనగా పూజా-యేవస్తువయొక్క పూజచేత తన ఇష్టమనోరథము
పూర్ణము కాగలదో అదియే ఇష్ట లింగమనబడును. గురువుచే యను గ్రహింప
బడిన విశేష జ్ఞాన యోగము చేత తన సమస్త క్రియలు ఇష్ట లింగము నందే
అణగు చున్నవి కనుక దీనినే క్రియా లింగమని శివాగమజ్ఞులైన వీర శైవులు
చెప్పుదురు. దీనిస్వరూపము:- యిది దేహలింగమై మరియు స్థూలతత్వమై క్రియా
రూపమై ఆనందరూపమై యుండును. దీనియందు పీఠము, కటి, వృత్తము,
గోముఖము, నాళము, గోళకములను ౬ కళలు గలవు.

నమః పీఠమితి పోక్తం శికారం మధ్యమిరితం

వాకారం గోముఖం వృత్తం యకారం గోలకం స్మృతం ||

ఓంకారం లింగమాఖ్యాతం షడ్వర్ణం లింగముచ్చతే | సి. సారావళి.

నమకారములే పీఠము. శికారమే నకుము. వకారము గోముఖము వృత్తము.
యకారము గోలకము. ఓంకారమే లింగము. ఇట్లు షడక్షరములే లింగ
స్వరూపమైనవి.

ఇవి క్రమముగా- భక్త, మహేశ, ప్రసాది, ప్రాణలింగి, శరణ, ఐక్యమరు
ఆరు లింగస్థలములను నకారాది ప్రణానాతము షడక్షరములను, ఆచారలింగ,
గురులింగ, శివలింగ, జుగమలింగ, ప్రసాదలింగ, మహాలింగములను ౬ ప్రకా
రముల లింగస్థలములను, చూపెట్టుచున్నది మరియు పీఠమే ఇష్టలింగమై
నాళమే ప్రాణలింగమై, గోళకమే భావలింగమై, యుండును. అటులే నాళమే
శక్తిస్వరూపమై గోళకమే శివస్వరూపమై యుండును. ఈ శివశక్తులచేత కూడిన

ఇష్టలింగమునందు శిలా (పృథ్వీ) తత్వము గలిగి దానికి నీలవర్ణమైన కంఠియు ఆచ్ఛాదనమై యుండును.

లింగధారణ స్థలములు.

తల్లిలింగం దాపయేచ్ఛిష్య ప్రాణలింగ మిదంతవ
ఏకము క్తస్తదాలింగం నకదాచిద్వియోజయేత్ ||
ఉత్తమాంగే గలేవాపి కక్షేవక్షస్థలే పివా
తథాహస్తతలేవాపి ప్రాణలింగం ధరేత్సుఫీః ||
నాభాచ హృదయే మూర్ధ్ని సర్వావస్థాసు సర్వదా
శ్రీలింగధారణం కుర్మాదేవి నిత్యం మమప్రియః || వీ.మా.ఆచా.సం ||
శిరస్సు, కంఠము, బాహువు, వక్షస్థలము, హస్తము, నాభి, హృదయము, వీటియందు లింగమును ఎల్లప్పుడు ధరించవలయును. ఎన్నటికిని లింగమును వదిలి యుండగూడదు.

బాహ్య లింగార్చన క్రమము.

మునేవక్ష్యే విశేషేణ శ్రుణులింగార్చన క్రమం	౧౪౧
పూజోపచార విధినా షట్ త్రింశద్ధేద మిరితం	
పూజాద్వాదశధా ప్రోక్తా శివసిద్ధాంత తత్పరైః	౧౪౩
ఉపచారా స్తథాచైన చతుర్వింశద్విదాః స్మృతాః	
విభూత్యభ్యక్షణం లింగే కరణం స్వపనస్యచ	౧౪౪
అంగార తాపనంచైవ ధూప సంజీవనం తతః	
ధూపప్రసారణం చైవ తతో గంధావతంసనం	౧౪౫
అక్షతారోపణం చైవ పుష్పోపహరణం తతః	
దీపప్రకాశనం చైవ నైవేద్యాన్న సమర్పణం	౧౪౬
తాంబూల స్వప్రదానంచ వస్త్ర ప్రావరణం తతః	
ఏవం ద్వాదశధా ప్రోక్తా శివలింగార్చన క్రియా	౧౪౭
ఆవాహనాసనాఘ్రిణి పాద్యమాచ మనంతతః	
యజ్ఞోపవీత మాల్యాను లేపనాభరణానిచ	౧౪౮

ఛత్రంచ చామరం చైవ తాలవృంతంచ దర్పణం
 ఘంటా శంఖంచ గీతంచ వాద్యం నృత్యం ప్రదక్షిణం॥ ౧౪౯
 నమస్కారః స్తుతియాచా విజ్ఞప్తిస్తు విసజ్జనం
 ఇత్యేవముపచారాశ్చ చతుర్వింశద్విధాః స్మృతాః॥ ౧౫౦
 సమచక్షోపచారాణాం షట్త్రింశద్భేద భేదతః
 షట్త్రింశత్తత్వమయ్యేషా శైవీశుచిరితి స్థితిః ౧౫౧
 అథాచక్షోపచారాణాం యోగక్రమ ఉదీయతే
 భస్మస్నానాదిభిః శుద్ధీ కరణం విధివత్తతః॥ ౧౫౨
 సంవిత్పంచాక్షరీమంత్రానుష్ఠానం తత ఆసనం
 కరాబ్జ పీఠరూపేణ తత ఆవాహనం పఠం॥ ౧౫౩
 ఆసీయాంగ స్థలాల్లింగం ప్రవేశస్తత్కరస్థలే
 విభూతభృక్షణం నిత్యం సమంత్రక మనంతరం॥ ౧౫౪
 అఘ్నోక్షాది శైవ సామాన్యం తతఃస్నాన కర్మచ
 అంగారతాపనాదీనిదశచోక్తాని పూర్వవత్॥ ౧౫౫
 తతో యజ్ఞోపవీతాది విజ్ఞప్త్యంతా యథాయథం
 విసజ్జనం కరస్థస్య లింగస్యాంగే నివేశనం॥ ౧౫౬
 ఏవం లింగాచక్షణం యస్తు కురుతే భక్తిపూర్వకం
 తస్య పుణ్యఫలం సమ్యగ్విక్తుం నాలం చతుర్ముఖః ౧౫౭
 లింగమధ్యే మహాదేవః సాక్షాన్నిత్యం వ్యవస్థితః
 అనుగ్రహాయ లోకానాంతస్మాల్లింగం ప్రపూజయేత్॥ లింగపు॥ ౧౫౮

ఓ మునీశ్వరా! శివాచక్షణము పూజా మరియు ఉపచారములచేత ముప్పది ఆరు ప్రకారములైనది. పూజ పదిరెండు ప్రకారములైనది. ఉపచారము ౨౪ ప్రకారములైనది, లింగమునకు విభూతి ప్రోక్షణము, లింగమునకు స్నానము, అగ్ని యొక్క ఊష్ణస్పృశ, ధూపస్పృశ, ధూపప్రసారణం గంధలేపనము, అక్షతా రోపణ, పత్రపుష్పధారణ, దీపనీరాజన, నైవేద్య సమర్పణ, తాంబూలార్పణ, వస్త్రధారణ యని శివపూజ ౧౨ ప్రకారములు.

ఉపచారము ఆవాహన, ఆసన, అఘ్నోక్ష, సాద్య, ఆచమన, యజ్ఞోపవీత, పుష్పమాలికా, అనులేపన, ఆభరణ, ఛత్ర, చామర, వ్యజన, దర్పణ,

ఘంటా, శంఖ, గాన, వాద్య, నృత్య, ప్రదక్షిణ, నమస్కార, స్తుతి, ప్రార్థనా, విజ్ఞాపనా, విసర్జన, యని ౨౪ ప్రకారములైనది. అచణోపచారములు కూడి మొత్తము ౩౩ తత్వముల స్వరూపముగలదాయెను.

ప్రాణలింగము.

సర్వతత్వమయఃప్రాణ స్సర్వజ్ఞాన మయశ్శివః

అనయోయోగమేవైతత్ప్రాణ లింగమిహోద్యతే।

యను వీరాగమ వచన ప్రకారము సకలతత్వమయమైన జీవమే ప్రాణమనబడును. తత్త్వాతీత జ్ఞానమయమే శివుడనబడును. అథవా జ్ఞానముచేత తెలియదగిన వస్తువే చేతనమయమైన లింగము అలింగమును దెలియు శక్తియే (జ్ఞానమే) ప్రాణమైయున్నది. అనగా శివలింగమునందు మనస్సుంచుటమే ప్రాణలింగము అథవా హృదయ కమలమందు యేది మనోభావముల కగోచరమైన సత్స్వరూపముచేత యుండునో అది ప్రాణలింగ మనబడును. ఈ లింగము చిద్రూపమై ముత్రస్వరూపమై యుండును. ఈ చిద్రూపుయోగులకు మాత్రము కాన్పించును కనుక ఇది స్థూల లింగమనబడును. మరియు ఇది దేహము నందుండుటమువలన లొత్తలింగ మనబడును.

బిందుస్వరూపామల మూలపీఠం

నాదస్వరూపం స్ఫురదూర్ధ్వ పీఠం

కలాత్మ తిర్యగ్గత గోముఖాడ్యం

చిద్రూపలింగం హృదయాబ్జ సంస్థం॥

హృదయకమలమునందు సాక్షిరూపముగా వెలుగుచున్న యేచిన్మాత్రము గలిగి యున్నదో అదేలింగము; ఆట్టిలింగమునకు బిందునాదములే మూలోర్ధ్వ పీఠములు, కల రూపమే తిర్యగ్గత గోముఖము యను నట్లు నిరూపింపబడినది. ఈ రీతిగా హృత్కమలము నందు విరాజించుచున్న జ్యోతిర్లింగమే “సప్తప్రాణ ఏవ ప్రజ్ఞాత్మానందోఽజరోఽమృతః” (కా-౩-౮) ప్రాణస్యప్రాణమ్ (బృ...౪-౪-౧౮) యను ప్రమాణము సారముగా ముఖ్యప్రాణమని ప్రసిద్ధమైయుండు. అయినను దేహేంద్రియముల సంచలనమున కాధారభూతమైన ప్రాణవాయువునకు సహ ప్రేరకమైనదైనందున ప్రాణలింగమని చెప్పబడినది.

లింగజ్యోతిర్లింగము యొక్క అనుసంధానరూపమైన అంతర్లింగ ధారణము ముముక్షువులయిన జనులకు విహితమైనది.

సమస్త జగదాత్మాపి శంకరః పరమేశ్వర
భక్తానాం హృదయా భోజే విశేషేణ విరాజతే ||

సుఖమునిచ్చు పరమేశ్వరుడు (అనగా లింగము) సకల జగత్తు యొక్క ఆత్మ స్వరూపమై యున్నను తనభక్తుల హృదయమునందు అధికముగా ప్రకాశించును.

శరీరమందు మనస్సు, బుద్ధి, చిత్తము, అహంకారము వీటితో గూడిన అంతఃకరణము గలదు. అదే హృదయ కమలము. దీని యందే లింగ రూప పరబ్రహ్మము ప్రకాశించు చుండును.

విశుద్ధేషు విరక్తేషు వివేకిషు మహాత్మసు
శివ స్తిష్ఠతి సర్వాత్మా శివలాభన ధారిషు ||

అను మహావాక్యముల ప్రకారము అత్యంత పరిశుద్ధాంతఃకరణము గల విరక్తు లందు ఆత్మానాత్మ వివేకము గల వారియందు, మహాత్ముల యందు భస్మ రుద్రాక్షాది శివలాభన ధారుల యందు సర్వాత్ముడైన పరమ శివుడు (మహా లింగము) ప్రకాశించు చుండును. అది మలినాంతఃకరణాలకు గానరాదు.

చిద్రూపం పరమం లింగం శాంకరం సర్వ కారణం
యత్తస్య ధారణం చిత్తే తదాంతరముదాహృతం ||

అను ఆగమ వచన ప్రకారము సకల విశోద్ధిష్టత్తి కారణమైన శివ సుబాధమైన మహాలింగమునే హృదయ కమలమందు ధ్యాన రూపమున ధరించుటయే నిమిషాధికమైన అంతర్లింగధారణమని చెప్పు బడినది.

అవ్యక్తం కారణం లింగం అక్షరం పరమం పదం
సద్గురు శుద్ధ విజ్ఞానం హృది పశ్యంతి యోగినః || యోగసారమ్.

లింగమవ్యక్తమైనది. చరాచరజగమునకు కారణమైనది నాశరహితమైనది. శ్రేష్ఠ మైనది. సద్గుణ యుక్తమైనది. శుద్ధ విజ్ఞానము గలది. కావున మోక్షమునిచ్చు శివలింగమును యోగీశ్వరులు హృదయమునందు యోగ దృష్టిచే చూచెదరు.

అంతర్లింగము .

ఒక సమయము నందు ఇంద్రాది దేవతలు విష్ణువును గురించి, ఓలక్ష్మీకాంతుడా నీవెల్లప్పుడు హృత్పంకజమందు శివలింగమునే సముపాసించు చుండువని చెప్పుటయే గలదు; కాని హృన్మూలస్య వస్తువు లింగ రూపమైన దని మేమెట్లు తెలుసు కొనగలము? యని యడుగగా,

తతోఽవ్యయాత్మా స హరిః స్వహృత్పంకజ శాయినం

దర్శయామాస దేవానాం మురారిర్లింగమైశ్వరం ॥ వామన పు॥

అనంతర మవ్యయాత్ముడైన మురధ్వంసి యైన ఆవిష్ణువు తన హృదయము నందు విరాజించుచున్న ఈశ్వర సంబంధ లింగమును దేవతలకు చూపించెను.

అపరిచ్ఛిన్నమవ్యక్తం లింగం బ్రహ్మ సనాతనం

ఉపాసనార్థమంతస్థం పరిచ్ఛిన్నం స్వమాయయా॥

అని శ్రీ రేణుక శివాచార్యులు నిరూపించినట్లు పరబ్రహ్మభిమూడైన శివుడే హృదయారవిందము నందు లింగ రూపుడై మెలుగు చుండునని నిశ్చయము.

ప్రాణాపాన సమాఘాతాత్కంధమద్యాద్యదుత్థితం

ప్రాణలింగం తదాభ్యాతం ప్రాణాపాన నిరోధిభిః ॥

గురూపదేశ ప్రకారముగా యోగ మార్గము చేత మూలాధారమును బిగించి అపాన వాయువును ప్రాణవాయువుకు సంఘటింప జేసిన నాభి కంఠము వీటి మధ్యనుండి యేజ్యోతి ఉద్భవించునో అదేప్రాణలింగమని శివయోగుల మతము.

ప్రాణేష్వంతర్మనసో లింగమాహుః ॥ అను అఖర్వశిఖోపనిషద్వచన

ప్రకారము ప్రాణములందు గల అంతస్థ మనస్సే లింగ మనియు, మరియు

ఉర్ధ్వం ప్రాణమున్నయత్యపానం ప్రత్యయస్యతి

మధ్యేవామన మాసీనం విశ్వదేవా ఉపాసతే ॥

అను కఠవల్క్యపనిషద్వచనము ననుసరించి ప్రాణాపాన వాయువుల మధ్య ఆసీనుడైన విశ్వదేవుడైన ప్రాణలింగమును పూజించవలె ననియు,

ప్రాణో యత్ర లయం యాతి భాస్కరే తుహినం యథా

తత్ప్రాణలింగముద్దిష్టం తద్ధారీస్యాత్తదా కృతిః ॥

సూర్యుని యందు మంచు అడగి పోవునట్లు యేస్థానమందు ప్రాణవాయువు లీన

మై యుండునో అదే ప్రాణ లింగమని చెప్ప బడినది. ఆ-ప్రాణలింగము సంధానము గల పురుషుడే ప్రాణ లింగ స్వరూపుడగును.

జ్ఞానినాం యోగయక్తానామంతస్సురతి దీపవత్
చిదాకారం పరబ్రహ్మ లింగమ శ్చైర్మభావ్యతే ॥

యోగసాధన సంపన్న శివయోగులకు స్ఫురణమైన, పరబ్రహ్మ మయమైన ఆ ప్రాణలింగము హృదయ కమలమునందు దీపము వలె ప్రకాశించు చుండును.

హృదయే బ్రహ్మ సోమసూర్యాగ్ని మండలే

నివాత దీపోపమస్థాయి హృద్యంతర్జ్యోతిః పురుషః ॥

యను ఉపనిషద్వచన ప్రమాణాను సారము పరబ్రహ్మ స్వరూప లింగము హృదయమందు జ్యోతివలె ప్రకాశించు చుండు ననియు, మరియు అట్టి ప్రాణ లింగము గురూపదేశము వినా గోచరము గాదనియు తెలియ వలెను.

అంతస్థితం పరం లింగం జ్యోతిరూపం శివాత్మికం

విహాయ బాహ్యలింగస్థా విమూఢా ఇతి కీర్తితాః ॥

అంతస్థ శివాత్మిక జ్యోతి రూప శివలింగమును (అనగా ప్రాణలింగమును) విడచి అన్య ప్రాకృతిక లింగములైన స్థావర లింగములందెవరు తత్పరులై పూజింతురో వారు మూఢులని పిలువ బడుదురు.

సం విల్లింగ పరామర్శీ బాహ్యవస్తు పరాఙ్ముఖః

యస్సదావర్తతే యోగీ ప్రాణ లింగీ స ఉచ్యతే ॥

అందువలన బాహ్య స్థావర లింగములందు, తత్పూజా సాధనములందు, మనస్సు లేనివాడై అంతస్థిత జ్ఞాన రూపప్రాణలింగ విచారము నెల్లప్పుడు జేయు చుండు శివయోగియే ప్రాణ లింగియని పిలువ బడును.

మాయా వికల్పజం విశ్వం హేయం సంచింత్యనిత్యశః

చిదానంద మయే లింగే విలీనః ప్రాణ లింగవాన్ ॥

మాయా గుణ భేదము వలన జన్మించిన యీ జగత్తు పరిత్యాజ్యమైన దనియు, స్పష్టముగ భావించి యెల్లప్పుడు సచ్చిదానంద స్వరూప ప్రాణలింగము నందు మనో లయమును జేయుచుండు శివ యోగియే ప్రాణలింగియని పిలువ బడును.

సత్రా ప్రాణమయా శక్తిః సద్రూపం ప్రాణ లింగకం ॥

తత్సామరస్య విజ్ఞానాత్ప్రణ లింగీతి కథ్యతే ॥

చిదాత్మక లింగమునకు ప్రాణమే పీఠమైనది. ఆజ్ఞాన లింగము నాదబిందుకలా తీతమైనది. ప్రాణము కూడ నాదబిందు కలాహుపము గలది. కనుక అట్టిలింగ మునకు ప్రాణమెట్లు పీఠమాయె ననిన.

కూటస్థచేతనోహం నిష్క్రియ ధామాకామపతర్క్యహం
ఏకోహమవికలోహం నిర్మల నిర్వాణ మూర్తి రేవాహం
నిరవయవోహమజోహం కేవల సన్మాత్ర సారభూతోహం ॥

అను ఆత్మ బోధోపనిషద్వచన ప్రకారము నేను సత్వ రూపుడ నని గలుగు జ్ఞానమే ప్రాణశక్తి యనియు తెలియ దగినది. అట్టి జ్ఞానము లేని పక్షమున ఆశక్తికి జడత్వము ప్రాప్తిచురు కావున అజడము సద్రూపమైన ప్రాణ శక్తి రూపముచేత చిద్రూపలింగ సమేతమై యున్నదని తెలియ వలెను. ఇట్లుండగా ఆశివశక్తుల సామరస్యమును తెలియుట చేతనే ప్రాణ లింగియని పిలువ బడును
అంతర్గతం చిదాకారం లింగం శివమయం పరం

పూజ్యతే భావ పుష్పైర్యత్ప్రణలింగార్చనం హి తత్ ॥

అను శిద్ధాంత శిఖామణి వచన ప్రకారము ప్రాణ లింగము హృదయ కమల మధ్యమునందు చిదాకారమై యుండును. సర్వోత్కృష్ట శివస్వరూప ప్రాణలింగ మును బాహ్య ద్రవ్యములతో పూజించుటసాధ్యమై నందున అంతరంగ మాన సిక ద్రవ్యముల చేతనే పూజింప వలయును. కనుక అంతఃకరణ వ్యాపారవిశేషముల చేత చేయ బడిన పూజయే ప్రాణలింగార్చనమని పొగడ బడినది.

అంతః పవన సంస్పృష్టే సుసూక్ష్మాంబర శోభితే

మూర్ధన్యచంద్ర విగళ స్సుధాసేకాతి శీతలే

బద్ధేంద్రియ నవద్వారే బోధదీపే హృదాలయే

పద్మపీఠేన మాసీనం చిల్లింగం శివవిగ్రహం॥

భావయిత్వా సదాకాలు పూజయేద్భావ వస్తుభిః

క్షమాభిషేక సలిలం వివేకో వస్త్రముచ్యతే

సత్యమాధరణం ప్రోక్తం వైరాగ్యం పుష్పమాలికా

గంధస్సమాధి సంపత్తి రక్షతా నిరహంకృతిః॥

శ్రద్ధాదూషో మహాజ్ఞానం జగద్భాసి ప్రదీపికో

భ్రాంతి మూల ప్రపంచస్య నివేద్యంతన్ని వేదనం
 మానం ఘంటాపరిస్పందస్తాబూలా విషయార్పణం
 విషయ భ్రాంతి రాహిత్యం తత్ప్రదక్షిణ కల్పనా ||
 బుద్ధే స్తదాత్మికా శక్తిర్నమస్కార క్రియామతా
 ఏవంవిధైర్భావపుష్పైరుపచారైరదూషితైః
 ప్రత్యున్ముఖమనాభూత్వా పూజయేల్లింగమాతరం ||

హృదయ కమలమునందుగల బిందావ్ కాశ మధ్యమే ప్రాణలింగస్థలము. ఆస్థలము ప్రాణనాయువుతో కూడినదై, అత్యంత సూక్ష్మాకాశముగలదై, పైనున్నబ్రహ్మ రంధ్రము లోని పూర్ణ చంద్రమండలము నుండి జారుచున్న అమృత ధారసేవన చేత మిక్కిలిచల్లనిదై, శివజ్ఞానప్రకాశము గలదై ఉన్న ఊర్ధ్వహృదయ కమల మనుస్థానమందు ౧౨రేకుల కమలముగలదు. ఆ కమల మధ్య జ్యోతిర్మయమైన ప్రాణలింగము గలదు. దానిని సన్గూహదేశముతో దెలిసి, మానసిక వస్తువుల చే పూజింప వలయును.

అనగా: శాంతియే అభిషేకము; నిత్యానిత్య వస్తు విచారమే వస్త్రము. సత్యమే ఆభరణము. ఇహపరఫలభోగ వైరాగ్యమేపుష్పమాలిక. చిత్తై కా గ్ర తయే గంధము. అహంకార నిరహంకార రాహిత్యమే అక్షతలు. విశ్వాసమే ధూపము. జగత్స్వరూప ప్రకాశమైన మహాజ్ఞానమే దీపము. అభిమాన త్యాగమే నైవేద్యము. మానమే ఘంటానాదము. విషయాశీక్రమణమే తాంబూలము. విషయ సౌఖ్యముల జెందకుండుటయే ప్రదక్షిణము. బుద్ధ్యాదిన్యాపారములన్ని జ్యోతిర్లింగము నందు లయింప జేయుటయే నమస్కారము. ఈప్రకారము ఆంతరిక నిర్దుష్టోపచారములచేత మనస్సును బంధించి ప్రాణ లింగ పూజ సల్పుచుండుటయే ప్రాణలింగార్చనమని శిద్ధాంత శిఖామణి యందు గలదు.

ఈ పూర్వోక్త ప్రాణలింగార్చనా రీతి చేత ఆంతరంగ క్రియా తత్పరుడై యున్న ప్రాణలింగియు, లింగ రూపుడైన శివునకు, అంగ రూపుడైన జీవునకు, సమాన సామరస్యాను సుధానమును సదాజేయు చుండుటయే సమాధిమగును.

పరబ్రహ్మ మహాలింగం ప్రాణో జీవః ప్రకీర్తితః

తదేకభావ మనసాత్మమాధిస్థః ప్రకీర్తితః ||

సకల జగదాది మూలమైన మహాలింగమే పరబ్రహ్మ నామకమైన పరతత్వము.

“ప్రాణాయామో భవేజ్జీవః” అను ఆగమ వచన ప్రకారము ప్రాణమే జీవము. కావున శివ జీవులందు సమాన సమరసము గలిగించి, ఐక్యమునుజేసి, ధ్యానపరాయణుడైన వాడే సమాధిస్థుడని పిలువ బడును.

ఇట్టి ప్రాణలింగార్చనమును సల్పు సమాధిస్థుడైన శివయోగి అష్టాంగ యోగాభ్యాసముల యందు కడ తేరును. అతడే ప్రాణలింగి. ఈ పూర్వోక్త శివధ్యానము పుణ్య పాపమును యేరులు గలిగి అవిద్యాది పంచకేళములను ఆకులు గలిగి యున్న జనన మరణ రూప సంసార విష వృక్షమును నరకుట యందు గండ్ర గొడ్డలి వంటిది. మరియు అజ్ఞానమును రాక్షసుని కన్నుల తెర చుట యందు, సంసార రూపగాఢాంధకారమును తొలగించుట యందు ఈ శివ ధ్యానము ప్రచండ సూర్యాగ్ని వంటి దని తెలియ వలెను.

శివజ్ఞాన సంపన్నత్వముగల జీవునికే అంగమనియు, అట్టిశివజ్ఞానము చేత సాక్షాత్కరింప యోగ్యమైన వస్తువే లింగమని శివాగమజ్ఞులు దెలిపిరి. అంగ మని పిలువబడు జీవాత్మ నందు శివలింగము సామరస్యము చేత యుండును. ఆప్రకారమే శివలింగము నందు జీవము సామరస్యము చేత యుండునే కాని వేరె భిన్నాభిప్రాయము లేదు. తత్కారణము వలన బీజాంకుర న్యాయము వలె ఈ విధమైన ఉభయ జ్ఞానము యే ప్రాణలింగికి యుండునో అతడే అంగ లింగి యని పిలువ బడును. కావున ఆతని యందు ద్వైత జ్ఞానము లేదని తాత్పర్యము. ఈప్రకారముగా నెవడు ఈనిజ లింగమును పరమముక్తి స్వరూపముగా తెలుసుకొని ఆలింగ సమరసాంగుడై యుండునో అతడు దేహాయుక్తుడై యున్న పుటికి పునః భవమును పొందని వాడై నందున ముక్తుడై అనగా జీవ స్తుక్తుడై యున్న అంగ లింగియే శివజ్ఞానియు, మహాగురువునై యుండును. ఈప్రకారముగా ఆంతరిక ద్రవ్యముల చేత ప్రాణలింగార్చనము జేయుచు శివాచారముచే కూడుకొని శివలింగ సమరసమైన అంగ స్వరూపము గల వాడే ఈనాలుగవస్థలముయొక్క ప్రాణలింగితన శివజ్ఞానముచే శరణుడని పిలువబడును.

భావలింగము

తన అంతర్బహిర్యాగములందు లింగమే నిండి యున్నదను మనోవ్యాపారమే భావము ఈభావమేవస్తువునందు లీనమానో అదియే భావ లింగము. ఇది లోన యున్నందు వలన అంతర్లింగ మనియు, లోన బైట నిండి యున్నందు వలన పరాత్పర లింగమనియు దీనికి నామము గలదు. ఇది కలారహిత మైనది

కనుక భావనకే గోచరమగును. ఇది సమస్త లింగములందు ఉత్తమమై సద్రూప మైనదని జ్ఞానులు నిశ్చయించిరి. ఈలింగ మాత్మదై యున్నది.

ఆత్మా త్వం గిరిజా మతిః పరిజనాః ప్రాణా శ్శరీరం గృహం
పూజా తే విషయోపభోగ రచనా నిద్రా సమాధి స్థితిః
సంచారః పదయోః ప్రదక్షిణ విధిః స్తోత్రాణి సర్వాగిరో
యద్యత్కర్తృ కరోమి తత్తదఖిలం శంభో తవారాధనం ||
దేహశ్శివాలయసాక్షాత్ప్రతాప్తే పరమశ్శివ||

అను నట్లుసప్త ధాతు నిర్మితమగు తనదేహమే శివుడు రాజధాని యనియు, (కైలాసమనియు) దాని యందున్న హృదయ కమలమే అంతః పురమనియు, మనస్సే శృంగార మంటపమని, బుద్ధియే పరమ పీఠమని, దాని పైన మూర్తి మంత్రమై ప్రకాశ మయమై యున్న తెలివియే లింగమని నమ్మి, ఆ నిరంజన వస్తువునందు మనస్సును లీనము జేయుటయే భావలింగపూజ. మరియు నడచు చున్నను, నిలచి యున్నను, నిద్రించి యున్నను, మేలుకొని యున్నను, మరి యేకార్యము జేయుచున్నను, అన్ని సమయములందు భావలింగాను సంధానుడై యుండ వలెను. అప్పుడాతడు చేయు సర్వ కార్యములు లింగ పూజను మిగిలి యుండవు. అనగా భోగసాధనమైన శరీరము శివపూజా సాధన మైనందున వాటిచే పుట్టిన సుఖాదులు సమస్తము లింగార్చిత మనియే భావించ వలెను.

కరపీఠార్చనము

వీరశైవులు వామహస్తమునందు లింగము నుంచుకొనియే పూజించ వలయును కాని ఇతరత్ర గాదు. కరపీఠస్థ లింగార్చకులే వీరశైవులన బడుదురు. కాదేని శైవులన బడుదురు. కావున ఇతరార్చనల కన్న కరపంకజ పీఠార్చనమే శ్రేష్ఠ మని ఆగమ ప్రమాణములనేకములు గలవు. గ్రంథ విస్తర భీతిచే కొన్నిమాత్ర మిటు ఉదహరింప బడుచున్నవి.

అథోచ్యతే బహిః పీఠం తతో న్యూనాధి కారిణః

లింగస్య నిత్య పూజాయాం కరపంకజమాదితః ||

స్య వామ హస్తం దేవేశి విభావ్య కమలాకృతిం

లింగం తత్కర్ణికా మధ్యే ప్రతిష్ఠాప్యర్చయే త్సదా || పార.ఆ. ౧౩

వీరశైవులు బాహ్యలింగార్చనమునకు యోగ్యమైన స్థానము కరపంకజమని నిశ్చయించి నిత్య లింగ పూజాదులను జేయుచున్నారు. హస్తము నందు కమలమును భావించి తన్మధ్య ఆయిష్ట లింగము నుంచి, ఎల్లప్పుడు పూజించు చుదురని పార్వతికి శివుడు వచించి యున్నాడు.

భూమిః సర్వార్థ నాశాయ తృణం విప్లవ కారణం

తత్ర సర్వోత్తమం దేవి పీఠార్థం కరపంకజం ॥

సర్వ దేవాత్మకం పద్మా సర్వ త్కేత్ర మయం శుభం

సర్వ సాభాగ్య జనకం యత్పీఠం కరపంకజం ॥

30

తస్మాద్విజనమాశ్రిత్య నిరాకులమనాః సదా

యథా సంభావితా భక్త్యాహ్యర్చే ల్లింగం కరాంబుజే ॥

౦౧

అన్నిటికన్న కరపీఠమే శ్రేష్ఠమైనది. ఆకర పీఠమునందు భావింపబడిన పద్మము సర్వ దేవాత్మకమైనది. సర్వ త్కేత్ర మయమైనది. మరియు సర్వ సాభాగ్యము గలుగ జేయునది. కావున సంస్కారితుడైన సద్గురువు నాశ్రయించి, కల్మష రహితుడై భక్తి చేత కరపీఠము నందు లింగమును పూజించ వలెను.

అనంత గుణితం పాణి పంకజే మమ పూజనం

జ్ఞాత్వా గురుముఖాత్ సమ్యక్ పాణి పద్మే సమర్పయేత్ ॥

౬౭

యథా యోగ్యముమే లింగం యథాపంచాక్షరీ మనుః

యథైవ శ్రీగురోర్నామ తథైవ కరపంకజం ॥

20

స్వరూపం కర పద్మస్య జ్ఞాత్వాగురుముఖాత్సుగ్ధేః

అభిషేక పరో నిత్య మహామేవ స ఈశ్వరీ ॥

2౧

గురుముఖము నుండి మంచిని తెలిసిన వాడై లింగమును పాణి తలమందు పూజించ వలెను. ఎట్లు లింగము, పంచాక్షరీ మాత్రము, శ్రీగురువు యొక్క నామము శ్రేష్ఠమో అట్లులే కరపంకజము కూడ అతి శ్రేష్ఠ మైనది. కనుక బుద్ధి మంతుడైన వాడు గురుకృపవలన కరపద్మము యొక్క స్వరూపమును బాగుగ నెరిగిన వాడై లింగార్చనము జేయు వాడు సాక్షాత్ తానే యగు నని పరమ శివుడు పార్వతీ దేవికి బోధించి యున్నాడు.

కరకమలమునందు లింగమునుంచి పూజించుటయే శ్రేష్ఠము. ఇట్లు ముముక్షువులైన సమస్త వీరశైవులచే ఆచరింప దగినది.

లింగపూజ ఫలాఫలములు

యస్యలింగం సమభ్యుచ్యో మరుతః సకలా అపి

ప్రవేదిరే శ్రియః పూర్ణా స్తే పూజ్యాసర్వ చేతనైః శివధర్మే! సమస్తమైన దేవతలు ఆ శివలింగమును పూజించి పూర్ణ శ్రేయస్సునుపొందిరి. సర్వత్ర పూజనీయులయ్యిరి. కనుక లింగము యశస్సునిచ్చు సామర్థ్యము గలది.

సంసార దుఃఖ కాంతారే నిమజ్జశ్చ మహాతపే

చక్రవద్భీమతే దేవి లింగార్చన వివర్జితః!

లింగార్చన విహీనులు సంసారమును దుఃఖారణ్యమునందు చక్రమువలె పుట్టి చచ్చుచుందురు. అని శివగీతలయందుకూడ జెప్పబడినది.

శివార్చన విహీనోయం పశురేవ నసంశయః

స తు సంసార చక్రేష్టే న్నజస్రం సరివర్తతే! శివయోగ ప్రదీపికా. యను వచనప్రకారము యెవడులింగమును పూజించడో అతడు పశుస్వరూపుడు. జననమరణములుగల సంసారచక్రమునందు యెల్లప్పుడు దిరుగు చుండును

“న శివార్చన సామ్యోస్తి ధర్మోన్యో భవనత్రయే”

భవనత్రయమందు శివపూజకు సమానమైన అన్యధర్మము లేదని స్పష్టమగు చున్నది. కనుక శివలింగమును యెల్లప్పుడు పూజింప వలయును.

బ్రహ్మాది స్తోత్రపర్యంతం సిద్ధయోగ ముదాహృతం

లింగార్చన విహీనానాం కుతోమోక్షః కుతోవిధిః॥

లింగార్చన లేని వానికి మోక్షమే సిద్ధించదని తాత్పర్యము.

సర్వం లింగమయం లోకం సర్వలింగే ప్రతిష్ఠితం

తస్మాత్సం పూజయే ల్లింగం యదిచ్ఛేత్సిద్ధి మాత్మనః! శివధర్మే! తన ఆత్మయొక్క సిద్ధికోరినవాడు జగత్స్వరూపుడయిన పరశివ లింగమునే పూజించవలయును. అని ఆత్మసిద్ధి లింగపూజ వలననే గలుగునని చెప్పబడినది.

లింగాంగ సంగినోవత్స పునర్జన్మ నవిద్యతే

యగవత్ జ్ఞానసిద్ధిస్యాత్ తతోమోక్ష మవాప్నుయాత్ ॥ శం. సం।

41 లింగధారికి పునర్జన్మములేదు. జ్ఞానసిద్ధి అతితీవ్రముగా గలుగును. మరియు క్రమశః మోక్షము ప్రాప్తించును.

స్వప్న కాలే కృతపాపం బ్రహ్మహత్యాదికం చయత్

యథాశ్రబోధ సమయే తన్నిధ్యా భవతి స్వయం॥

2౪

తథాకృతం మహాపాపం లింగధారణతః పరా

యదస్తి తల్లయం యాతి లింగధారణతః పరం॥ ౭౫ శంకరసం॥౩

స్వప్నమునందు సంభవించినట్టి బ్రహ్మహత్యాది పాపము జాగ్రదవస్థయందు ఎట్లు లేకుండ పోవునో నట్లే శివలింగధారణముకన్న మొదలు చేయబడిన ఏ మహాపాపము గలదో అదంతయూ లింగము సంగమందు ధరించిన తోడనే నాశనమగునని శంకరుడు కుమారస్వామికి ఉపదేశించెను. కనుక లింగపూజ వలన మహాత్తరమైన పాపములు నివారించ బడుచున్నవి. మరియు

జన్మాంతర సహశ్రేషు యజ్ఞదానాదిభిద్వీజాః

నరాణాం క్షీణపాపానాం శ్రద్ధాలింగార్చనే భవేత్॥

యజ్ఞస్తపాసి దానాని తీర్థసేవా వ్రతం జపః

సర్వం లింగార్చనా హీనం పలాయనం భవేద్వీజాః॥

సర్వేషా మేవధర్మణాం మల్లింగారాధనం వరం

మల్లింగం శక్తి సహితం పూజయేత్సర్వదా శుచిః॥

అనేక జన్మములందు యజ్ఞదానాదులు జేసినందున పాపములు నశించినతర్వాత లింగార్చనమునందు శ్రద్ధగలుగును. మరియు లింగార్చన విహీనమైన యజ్ఞములు, తపములు, దానములు, తీర్థములు, వ్రతములు మరియు జపము లన్నియు నిష్ఫలము లగుచున్నవి. కనుక సమస్త కర్మములకన్న లింగారాధనమే శ్రేష్ఠమైనది. కనుక నాయొక్క శక్తి సహితమైన లింగమును ఎల్లప్పుడు భక్తులు, పూజించవలయునని శివుడు చెప్పుచున్నాడు.

లింగార్చనము వలన సమస్తపాపములు నశించును, మోక్షములభించును, శివలోకప్రాప్తి గలుగును. సమస్తదానముల, తీర్థముల, యాగముల ఫలములు గలుగును. ఘోరబంధనమునుండి ముక్తిగలుగును. పరమపదము సిద్ధించును, నరజన్మము అనగా పునర్జన్మములు గలుగకుండునని సాక్షాత్ పురాణమునందు అనేక ప్రమాణవాక్యములు గలవు

(1) చాంద్రాయణి సహస్రాణి తప్తకృచ్ఛా శతానిచ

సర్వవ్రతాని చీర్ణాని లింగస్యాభ్యర్చనే కృతే॥

(2) గవాం కోటి సహస్రస్య యజ్ఞకోటి శతస్యచ

- దానే యత్ఫలమాస్నోతి సకృదభ్యర్చితే శివే॥
- (3) యేర్చయంతి మహాదేవం తేయాంతి పరమం పదం
సకృదభ్యర్చితేలింగే గర్భజన్మ నవిద్యతే
సదా సమర్చయేద్యస్తు సయాతి పరమాంగతిః॥
- (4) స్వగ్రే యజ్ఞ ఫలం భుక్త్వా దానానాం చ ఫలంతథా
తేవిశంతీహ గర్భేషు లింగార్చన వివర్జితాః॥
లింగార్చనరతానాం చ గర్భజన్మ నవిద్యతే
గర్భవాస భయాద్భీతో లింగార్చన పరోభవేత్ ॥
గర్భవాసే మహాదుఃఖం యస్త్విదం ఛేత్తమిచ్ఛతి
సోభ్యర్చయేత్సదాలింగం భక్తిభావేన శాంకరం॥
- (5) దేవత్వం లోకపాలత్వం ఋషిత్వం దానవే శతాం
లోకేశ్వరత్వ మిశత్వం లింగస్యాభ్యర్చన నాద్యవేత్ ॥
- (6) లింగార్చనాత్పరోధర్మో నాస్తి నాస్తి జగత్రయే
లింగార్చనాత్పరం శ్రేష్ఠం సభూతం సభవిష్యతి॥

ఈ లింగపూజ సర్వత్రులు జేయదగును. లింగపూజయందు జాతికులభేదముల నెంచవలదు. అందరికి పూజాధికారము మరియు ఫలము సమానమే గలదు.

యస్సర్వదార్పయేల్లింగం సరుద్ర ఇవ భూతతే
పాపీహం సర్వ మర్త్యానాం దర్శనాత్సర్వనాదపి॥
విధవాశ్చ సువాసిన్యో బ్రాహ్మణాః క్షత్రియాశ్చివం
శూద్రాశ్చేతర జాతీయాః కుర్యుర్లింగార్చనం సదా
న జాతిభేదో లింగార్చే సర్వేరుద్ర సమాస్మృతాః
యశ్చివం పూజయేన్నిత్యం మహాపాతక సంభవైః
దోషైః కృతైర్నలిప్యేత సద్గుణత్రయమివాంభసా॥

సాంధే॥

బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులే కాక మరియు జాతివాడయినను, స్త్రీలలో, విధవయైనను, సువాసిని యైనను శివలింగమును పూజింప వచ్చును. ఇట్టి శివ లింగార్చనమునందు జాతిభేదముల నెంచకూడదు. కనుక ఎట్టి వాడయినను లింగము నర్చించి తన మహాపాతకములను బోనాడదగునని శివలింగ పూజ ఫలము సర్వత్రులకు సమానమని చెప్పబడినది. ఇంతియేకాక.

కిం వేదై కిం తతశ్చాస్తైః కిం తపోభిరథవ్రతైః

శివం సంపూజ్యయేన్నిత్య ముపదేశోయముత్తమః॥

శివలింగ పూజనమే ముఖ్యోపదేశము శివలింగార్చకునకు వేదములు, శాస్త్రములు, తపములు, వ్రతములు, నిష్క్రియోజనములని తెలియవలయును.

లింగమధ్యే మహాదేవః సాక్షాద్దేవో వ్యవస్థితః

అనుగ్రహాయ లోకానాం తస్మాల్లింగం ప్రపూజయేత్ ॥ పీఠే ॥ ప్రదీక
శివలింగ పూజవలన శివునియొక్క అనుగ్రహమును పొందగలుగుదుము. ఏల
ననగా సాక్షాత్ పరశివుడే లోకులకు అనుగ్రహించుటయునకే లింగమధ్యము
నందు నివసించి యుండును. కనుక లింగపూజ అవశ్యముగ జేయ వలయును.

ఇదమఖిల రహస్యం లింగపూజా విధానం

సుజన సురమునీంద్రైరాపృతం భక్తిమద్భిః

భవభయ పరిహారం వేదవేదాంత సారం

తమపి కథయస్వం లింగపూజా రతాయ॥

శంకర సం॥

ఈ లింగపూజా విధానము అత్యంత రహస్యమైనది. భక్తివంతులయిన సుజనులు
దేవతలు, మునులు దీనిని ఎల్లప్పుడు సలుపుచుండురు దీనిచే భవము మరియు
భయము రెండును పరిహారమగుచున్నవి. ఇది వేదవేదాంత సారమైనది. కనుక
సీవుకూడ లింగపూజా రతులయిన వారలకు లింగపూజా విధాన మంతయు
చెప్పుముయని శివుడు స్కాంధునకు బోధించెను.

ఇట్లు వేదాగమ పురాణేతిహాసోప నిష్పత్త్యుమాణములచేత లింగధారణము
లింగ పూజా విధానము, కరపీఠలింగ పూజాధిక్యత, త్రివిధలింగార్చన ఇత్యాది
విషయములు ప్రతిపాదింప బడినవి శివుడు లింగరూపముచేతనే పూజనీయు
డని సిద్ధించ బడినది కనుక ప్రతి వీరశైవుడు తన ఇష్టప్రాణ భావలింగములను
దెలిసి తత్త్రివిధలింగ పూజలను సల్పుచు లింగాంగ సామరస్యమును ముక్తిని
పొందగలరని కోరుచున్నాను.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

ఇతి శ్రీవీరశైవసిద్ధాంత శిరోమణి యందు లింగతత్వమును

నాలుగవ ప్రకరణము సమాప్తము.

ఓం

శివాయనమః

శ్రీ వీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి

శివయోగము.

ఐదవ ప్రకరణము.

యస్యజ్ఞాన క్రియాపాశ శక్తిర్భువి విముక్తిదా
సర్వజ్ఞాన విధాతారం తం వందే పరమేశ్వరం॥

శివయోగమనగ శివార్చనము. దీనికి శివజ్ఞాన, శివభక్తి, శివధ్యాన, శివవ్రతము లని నాలుగు అంగములు గలవు. “తచ్చజ్ఞానం బ్రహ్మత్వైక్య గోచరం” అనగా తత్వమస్యాది వాక్యముచే గలుగు జీవబ్రహ్మల అభేదవిషయకమునే జ్ఞానమని చెప్పుదురు. మరియు తనస్వరూప ప్రకాశమే ముక్తి. ఈ స్థూల సూక్ష్మ కారణ శరీరసంబంధపాశ, రోగ, రాగాదులు మరియు వాసనాదులు కేవలజ్ఞానము వలననే లయము గానేరవు. మరియు స్వస్వరూపమైన శివునిశక్తియు కూడా వికాసమును పొందనేరదు. తన స్వరూపమును తెలిసికొని ఆ స్వరూప చింత నము చేయుచుబోగా తనస్వరూపము ప్రకాశమగును. తన సర్వజ్ఞత్వాది శక్తులు వికసించెదవు. స్వరూపచింతనకు మనస్సుయొక్క స్వస్థత అవశ్యకము ఆ మనోశాంతికి శరీరారోగ్య మావశ్యకము. అందువలననే “శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మ సాధరం” యని పెద్దలు చెప్పియున్నారు. కనుక సాధకుడు మొదలు తన శరీరమును ఆరోగ్య స్థితియందుంచుకొన వలెను. ఈ స్థూల శరీరముయొక్క ఆరోగ్యమునకై హఠయోగము, సూక్ష్మశరీరముయొక్క కామక్రోధ రూప మైన రోగనాశనమునకై సవికల్ప శివయోగము, కారణ శరీరముయొక్క అజ్ఞాన నాశనమునకై నిర్వికల్ప శివయోగము అత్యవశ్యకము. దీనినే పతంజలి ఋషులు సమాధి యనియెదరు. దీనినే మన వీరశైవాచార్యులు లింగాంగ సామ రస్యమనుచున్నారు. ఏలననగా

“పంచాచార పురస్కృతా స్థావరణాంతర్గత పంచాక్షర మంత్రార్థమ
సాధానరూప లింగాంగ సామరస్యం మనోవృత్తి విశేష సాధనం”

అనగా భృత్యాచార, శివాచార, గణాచార, లింగాచార, సదాచార ములను పంచా చారములచే కూడిన

భస్మపద్రాక్ష లింగాని గురుర్మంత్రం తథాచరః
సాదోదక ప్రసాదాచ తై వాష్టావరణానిహి॥

యని చెప్పబడిన అష్టావరణములందు గల పంచాక్షర మంత్రార్థ చూపుడయిన సర్వాత్మక శివుడే తానను శివజీవుల ఐక్యమను అను సంధానరూపమైన లింగాంగ సామరస్యమే మనోవృత్తి విశేషము. ఇదియే మోక్షమునకు సాధనము మరియు “సమ్యగ్యో గోహిసంయోగః” యని లింగాంశైక్యరూప ముక్తిఫలములు యోగమని చెప్పియున్నారు. “మానవశ్శివయోగేన శివోభవతి సర్వదా” సాధన రూపమైన శివయోగముచేత శివత్వ ప్రాప్తియగు చున్నందున మనుష్యుడు శివయోగముచేత శివుడే యగుచున్నాడు. ఇక యోగమనగా నేమి?

యోగోనామ హి సంబంధో జీవాత్మ పరమాత్మనోః
ధ్యాన యోగేతి వాక్యేన యోగనిష్ఠా ఉదాహృతా॥
లింగం జీవః పరం లింగం సామరస్యం తయోః శుభం
యోగ ఇత్యుచ్యతే సద్భిః శివతత్వార్థ వేదిభిః॥

అనగా లింగాంగరూప శివజీవుల సంబంధరూప సామరస్యమే యోగము. ఈ యోగనిష్ఠులైన వీరశైవులే యోగులు.

తే ధ్యానయోగాను గతా అపశ్యన్
దేవాత్మ శక్తిం స్వగుణైర్ని గూఢాం॥

వీరశైవీయ లింగధారణాది రూపమైన శివయోగమునకు “అమృతస్య దేవ ధారణో భూయాసం॥” యను శృతిప్రమాణములే చాలును. యిది పూర్వ కాండమునందుగల అగ్నిష్టోమాది కర్మములను విరోధించు చున్నది.

“సకర్మణా నప్రజయా న ధనేన త్యాగే నై కే అమృతత్వ మానశుః”
“నాస్త్యకృతః కృతేన” ఇత్యాది శృతివాక్యములచేత పశుకర్మ ప్రతిపాదితమైన కర్మకాండము యొక్క కర్మములకు దౌర్బల్యము కలుగుచున్నందున బ్రహ్మ ఖాండోక్త వీరశైవ ధర్మములు స్థిరమైన ముక్తిసుఖమును గలుగజేయుచున్నవై నందున ప్రబలములని చెప్పబడినవి. మరియు ఆ వీరశైవధర్మములు ఉత్తమ రత్నములవలె గ్రహించ యోగ్యమైనవి. నశ్వరములైన సాత్వికయము లైన స్వర్గాది ఫలములను తృణీకరించిన వారైనందున అగ్నిష్టోమాది ధర్మములను

వీర శైవలు ఆచరితురు. అయినను కేవల మోక్షోపయుక్తమైన పతికమము లనే ఆచరితురు. అందువలన వీరశైవీయ లింగార్చన, లింగధారణ, లింగధ్యాన, లింగార్పణ, లింగార్చిత గ్రహణములే మొదలయిన శివయోగ ప్రతిపాదికములైన శ్రౌతధర్మములే ఆచరణీయము.

జ్ఞానం శివమయం భక్తి శైవధ్యానం శివాత్మకం
శైవవ్రతం శివాచారేతి శివయోగో హి పంచధా॥

అనగా శివార్చనమే ముఖ్యమనబడు శివయోగమునకు, శివజ్ఞానము, శివధ్యానము, శివవ్రతము, ఇవియే అంగములైనవి. కనుకజ్ఞానము, శివయోగము యొక్క ఒక్క లింగమై యున్నది. అందువలన సాంగమైన శివయోగమే ముక్తికి కారణమగును. కాని ఒక లింగరూపమైన జ్ఞానము మాత్రము కారణము కాజాలదు. కనుక ముముక్షువులు సాంగశివ యోగమునే సంపాదించ వలెను. సారాంశమేమన శివార్చనమే శివయోగము, దీనికి శివజ్ఞాన, శివభక్తి, శివధ్యాన, శివవ్రతములే నాలుగు అంగములు - ఈ యోగమువలననే మలత్రయ నాశనమై మోక్షము లభించును.

శివయోగాంగములు.

సర్వార్పణము జేయుట. శరణుడగుట. ఆత్మనివేదనము జేయుట. యను కైవల్య సాధనము ఇతరసాధనములకన్న శిఖాగ్రస్థానమునందు గలదని చెప్పిననే ఉచితము. ఈసాధనము నాలుగు తెరంగులయి యున్నది. జ్ఞాన, భక్తి, కర్మ, మరియు ధ్యానయోగము. సాధకుడు సర్వార్పణము గావించి తన సాధనమును ప్రారంభించినను ప్రత్యేక వ్యక్తిగతమైన బుద్ధ్యాదిశక్తులు హెచ్చుతచ్చు ప్రమాణముచేత వికాసము పొందియున్నందున అయాసాధకుడు తనయందు ప్రగల్భ స్థితిని పొందినశక్తినే తన సాధనమునందు మిక్కిలి ఉపయోగించుట స్వాభావికము. ఈ రీతి వైరుధ్యహరించిన నాలుగు మార్గములకు కావలసియున్న శక్తులేవనిన అనుక్రమముగ జ్ఞానమార్గమునకు బుద్ధి, భక్తిమార్గమునకు భావనాశక్తి, కర్మమార్గమునకు క్రియాసామర్థ్యము, మరియు ధ్యానమార్గమునకు చిత్తముయొక్క ఏకాగ్రత. సాధకుడు ప్రాధాన్యముగ ఒకశక్తి నుపయోగించుటము వలన సహజముగ సర్వార్పణము జేసిన శరణులయందు ఒకడు జ్ఞాన

మార్గి మరయొకడు భక్తిమార్గి, ఇంకొకడు కర్మమార్గి; మరియుకొకడు ధ్యానమార్గి యనబడును. కనుక ఈ నాలుగు మార్గముల ప్రత్యేక వివేచనము జేయుట అవశ్యమై యుండును.

౧ జ్ఞానమార్గము.

జ్ఞానమార్గమందు ముఖ్యముగ కావలసినది. ఆత్మనాత్మవివేకము. నిశ్చితనిస్సంశయజ్ఞానము. ఇదితీవ్ర అభవా కుశాగ్రబుద్ధి గలవారికే త్వరలో సాధ్యమగును. ఇట్టి జ్ఞానమును స్థిరముజేసుకొని దానియందు తన చిత్తము నుంచుటమే రెండవమెట్టు. ఈ జ్ఞానము కాక మొరలే తత్సాధనమైన బుద్ధిని నిర్మలము జేయవలెను ఆహంకారము - కుకల్పన, మిథ్యాత్వము, కామము మొదలయిన వాటిని త్యజించి బుద్ధిని శుద్ధీకరించి, సాధకుడు కేవల సత్యోపాసకు డవుటమే అవశ్యము. లేకున్న ఆత్మనిశ్చయముకాక, కైవల్యము చేచిక్కనేరదు.

తనయందు తానే ప్రత్యక్షానుభవముచేత జ్ఞానమును తెలుసుకొని, ఆజ్ఞానము తానేయని నిశ్చయించి, దానియందే యుండు సామర్థ్యము గలిగిన అదే ఆత్మజ్ఞానము వాచాతీత, మనోతీత, వణాతీత, అక్షతీరాత పరమాత్మ తత్వమే తాను యనునది బుద్ధిచేత తెలిసి అందు స్థిరమైయుండుటమే స్వరూప జ్ఞానము. ఈ జ్ఞాన నిశ్చయమైనంతనే భవబాధత్వము క్షుగిపోవును. తర్వాత సాధకునకు యేభయము లేకుండును. దేహభావముపోయి, జీవభావమునష్టమై భక్తియుబోగి, మాయతగ్గును. మాయతగ్గిన కైవల్యము జిక్కును. అజ్ఞానము జ్యోతివంటిది. వెలుగులో మహావెలుగు అది తెలిసిన నదే ఆత్మవస్తువు. అఖండమైన వెలుగులో యుండుటమే ముక్తి.

౨ భక్తిమార్గము.

జ్ఞానమార్గియైన శరణుడు ముఖ్యముగా తన శుద్ధబుద్ధి నవలంబించు కున్నను స్వార్పణము జేసిన భక్తుడుతన శుద్ధభావశక్తినే ప్రధానముగ నమ్ముముక్తిపడమునందు సాగును. వేరువేరు వస్తువులయందు మరియు విషయముల యందు పంచిపెట్టబడిన తన ప్రేమభావమును ఒకేఒక పరమాత్ముని యందు అనన్య భావముచేతను, నిష్కామబుద్ధిచేతను ఏకీకరించుటమే పరమభక్తియొక్క

లక్షణము. ముక్తికి ఆత్మజ్ఞానము ఎప్పటికైనను అవశ్యకము. జ్ఞానమార్గియు దానిని తన శుద్ధ విమర్శన శక్తిచేత పొందినను, భక్తుడు నిర్దేశిత ప్రేమభావము చేత దానిని పొందును. భక్తిభావము మత్తేభమునకు అంకుశము వంటిది. భక్తుడు పూజపురస్కారాదులను చేయుచుండగ ఏదో ప్రతీకము నుపయోగించు వాడుక కలదు. అయినను అది ప్రతీకమని మాత్రము ఎప్పటికి మరువకూడదు. ఏలననగా దేవుడు ఆ ప్రతీకమునందు లేక దానిని చూచులోని భానమునందుగలడు. అతడు నిరాశ, నిర్భూన్య, నిరాకారుడని తెలిసి, అతని చిహ్నమని ఆ వస్తువును పూజించిననే అది యుపయుక్తమగును లేకున్న శిలలరు నీరాదులను దేవతలని భావించి పూజించిన భక్తుడు తస్మాదన వస్తుగుణములనే పొందును యని యిట్టి అంధవిశ్వాసులను ఆగమకారులు హేలన జేసిరి.

తిథివార ముహూర్తాదుల నెదిరిచూడక రాత్రింబవలు పరిమాత్ముని స్మరించుటయే నిజభక్తి యనబడును. వచనమునందు నామామృతమును నయ నమునందు ఇష్టదేవతను చెవియందు దేవకీతనమును, నునిచి భక్తుడు శ్రీ చరణకమలము నందు భ్రమరూపుడైన సదైవసుఖయై యుండును. దేవుడే తల్లి, తండ్రి, బాధువు, మిత్ర, సర్వస్వమని నమ్మిసేవించు చుండును. తనుమన ప్రాణములయందు నీరూపైయున్నపిదప, తెలివియే తానైనాక, నేనెవని ఎదురు పెట్టి పూజించవలెను? నీవే నేనైనట్లు ఉపచారము లన్నియు అణగి పోవును. యని భక్తుడు దేవుని గురించి సంబోధించును ఈస్థితియందు ఆత్మజ్ఞానమై భక్తి సప్త జ్ఞాననిష్ఠ రెండు ఒకటే యయినందున భక్తునకు ముక్తిపదము ప్రాప్తమగును.

౩ కర్మమార్గము.

పరమ భక్తుడు తన నిహేతుక ప్రేమాతిశయముచేత లభించు ఆత్మజ్ఞానమునే కర్మయోగియు నిరహంకారియై, ఫలాశారహితుడయి నిష్కామకర్తవ్య కర్మములు సతతము జేయుచున్నందున పొందును. ఇక్కడ కర్మయోగము, సర్వార్థముజేసి యున్నందున స్వసంకల్ప మనునది ఏమియు అతనియందు మిగిలి యుండదు. పరమాత్మ సంకల్పములనే అతడు కేవల నిమిత్త మాత్రుడై చేయు చుండును. జ్ఞాన మార్గికి శుద్ధబుద్ధి, నిశ్చితజ్ఞానము, ఆ జ్ఞానమునందు స్థిరమైన ఉనికి, ఇవి అవశ్యకమైయున్నట్లు భక్తునకు నిర్మల కోమల అంతఃకరణము, శుద్ధ

భావము, అనన్య నిహేతుక ప్రేమ, ఇవి ఆవశ్యకమై యున్నట్లు, కర్మయోగికి కూడ కార్యాకార్య నిర్ణయశక్తి నిరోధకార్యమును జేసితీరవలయునను దృఢ సంకల్పశక్తి, పరమ ఉత్సాహము, నిరహంకారము, పూర్ణ నిష్కామత్వము, లోకహిత దృష్టి ఇవి ఆవశ్యకములయి యున్నవి. కర్మయోగమును జేయకున్న నిర్మల శుచిత్వమును తెలియటసాధ్యము. సత్కిర్యోపచారములు జేయట చేతనే జ్ఞానము గలుగును. జ్ఞానముచేతనే ముందు ఐక్యస్థితి ప్రాప్తమగును.

ధ్యానమార్గము.

సాధన మార్గము లందు ధ్యానమనునది మిగిలి యున్నది. పాతంజల యోగముయొక్క ముఖ్యతత్వము లన్నిటిని స్వీకరించి వీరశైవులు వాటిని చిత్త శుద్ధికై మరియు చిత్తస్థిరణమునకై ఉపయోగించి యున్నారు. ఏసాధనము నైన చేబూనినను దానికేకాగ్రత, అథవా చిత్తస్థైర్యము అత్యవశ్యకము. చిత్తైకాగ్రత లేకున్న సామాన్య వ్యవహారము కూడ సులక్షణముగ సాగదు. అందు వలన మనశక్తి సర్వస్వములను ఒకేఒక పరమాత్మనియందు అర్పించు మహా సాధనము చంచల చిత్తులకు సాధ్యమగుటెట్లు? సర్వవా సాధ్యముగాదు. వీర శైవులు తమపద్ధతి ప్రకారము ధ్యానయోగమునకే మహాత్వమివ్వక భక్తియుక్త క్రియాసహిత ధ్యానమును ప్రతిపాదించి యున్నారు. అందువలననే వారు “లింగ” రహిత మరియు “శివాచార” రహిత ధ్యానయోగమును హేయముగ జూచు చున్నారు. సాకారము గల పాత్రమునందు నిరాకారామృతిమును భుజించ గోరుట గొడ్డు ఆవునందు క్షీరము లపేక్షించునటులే నిరర్థకము. చంచల మైన మనస్సును మరియు ప్రాణవాయువును ఈరెంటిని ఒక్కటి జేసిననే మనస్సు స్థిరమవును. అప్పుడు దానిని సగుణమునందు నిశ్చలముజేసి ముందు నిర్గుణమునకు పోవలయును. అక్కడ చిత్తము నిజమందు లీనమయి నట్లయిన అదే రాజయోగము యొక్క పరమసాధ్యము. ఆనిజము పరమజ్యోతి స్వరూప మైనది. అది మనస్సుయొక్క విశ్రామస్థానము. యేబడినాలుగు ఆసనములలో సిద్ధాసన మన్నిటికన్న శ్రేష్టమైనది. ఆ ఆసనమునందు గూర్చుండి షణ్ముఖముద్ర చేత, యన్ని ద్వారములమూసి, మూలాధారమునందు నిద్రించియున్న కుండలి శక్తిని జాగ్రత్తపరచి దానిని అనంత కోటి సూర్యప్రభగల ఆత్మజ్యోతి యందు

లయముజేయవలెను. అదే నిజసుఖదాయకమైన చిత్తలయము. రాజయోగసిద్ధికి ఆనశ్యకమైన యమనియమములకు వీరశైవులు మహాత్వము నిచ్చినది స్వాభావికము, ఏలనన అవి చిత్తశుద్ధికి మూలాధారమైయున్నవి. ఆశారోష హామోదుల నువదలి, అస్పృత, హింస, షరధన, పరస్త్రి పరనిందలను సమూలముగ దూరము చేసి బ్రహ్మచర్య, నిష్కామత, జపతప మొదలైన వాటియందు రత్నుడైనవానికి ధ్యానసిద్ధియు సులభము క్రియారహిత ధ్యానమువ్యర్థమై యుండును. ఇటులే అష్టాంగ పాతంజలయోగముయొక్క యమనియమాసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహారములను పూర్వయోగము మరియు ధ్యాన ధారణ సమాధియను ఉత్తరయోగము యీ రెంటిని తమసాధనమందు వీరశైవులు తమముగ యుండ యత్నించిరి.

సంసారాన్ముచ్యతేజంతు శ్చివతాదాత్మ్య భావనాత్

తథాదానం తపో వేదాధ్యయనం చాన్యకర్మవా.

సహస్ర్రాశం తునార్హంతి సర్వదా ధ్యానకర్మణః॥ శివగీత॥

శివతాదాత్మ్య భావనచే నరుడు సంసారము నుండి ముక్తుడగును కావున ధ్యానముకంటె దాన తపోవేదాధ్యయనములు వేయిమడుంగులు తక్కువ.

జాతి మాశ్రమనుంగాని దేశం కాల మథాపివా

ఆసనాదీని కర్మాణి ధ్యానం నాపేక్షతే క్వచిత్.

శివగీత॥

జాతియాశ్రమము యమనియమాద్యష్టాంగములు దేశము కాలము ఆసనకర్మలుమున్నగు వానిని ధ్యానమపేక్షింపదు. వానితో ధ్యానము చేయు వాని కవసరములేదు.

గచ్ఛం స్తిప్తం శ్చరన్వాపి శయానోవాన్య కర్మణి

పాతకే నాపి యక్తోవా ధ్యానాదేవ విముచ్యతే॥

శివగీత॥

నడచుచు నిలచుచు పోవుచు, శయనించుచు వేటుపని యుండుండియు పాపముతో (మైలతో) కూడిన వాడయినను ధ్యానము చేయుటవలన సంసారబంధమునుండి ముక్తుడగును.

శివధ్యానరతో భూత్వా శివలింగాంగ సంయుతః

శివేతర పరిత్యాగీ ధ్యానయోగీ చ ఉచ్యతే॥

మనుస్మృతే॥

శివధ్యానమునందు మగ్నుడై శివలింగామునందు జీవమును ఐక్యముజేసి శివేతర దేవపూజాదులను పరిత్యజించిన వాడే ధ్యానయోగియగును.

శివజ్ఞానము

త్వక్చక్షు జిహ్వోఽఘ్రాణేంద్రియములను పంచజ్ఞానేంద్రియములకు గోచరమగు, ప్రతిక్షణము పరివర్తనము జెందు ఈ సృష్టిలోని అఖల పదార్థములపైకి ఎప్పటికి పరివర్తనములేని ఏకరూపమైన నిత్యానిత్య వస్తువాకటి గలదు. అదే పరాత్పర సత్యమని వేదాంతుల సిద్ధాంతమైయున్నది. ఆనస్తువు శబ్దములచేత అవణాసీయమైనది. ఏలనన అది వాఙ్మనముల కగోచరము. అయినను దానిని వణించుటావశ్యకమై యున్నందున ఉపనిషత్కారులు వణించి యున్నారు. ఈ వణన యధార్థము గాదు. ఐనను నిర్దేశము మాత్రమని తెలియ దగినది. ఆ వస్తువు కార్య కరణ ఇహపర ఆద్యనాది పుణ్యపాప సుఖ దుఃఖములు లోబయట మీదక్రింద యను మొదలైన ద్వంద్వముల మీడినదై యున్నది. ఈ ప్రపంచము కాక మునుపే అది యున్నది. అది అఖండ అద్వయ స్వయంభూ స్వతంత్ర నిరాలంబ మరియు నామ రూప క్రియాతీతము. అది ఏకమైనది. బయలు వలెనే నిర్గోచరమై అంతటను వ్యాపించి యుండును. వేదాదులు గూడ ఆ వస్తువును వర్ణించుటకు సమర్థములు గాలేదు. ఆవస్తువు యొక్క ఉనికి అనుభవము చేత తెలియ వలెను కాని తెలివి చేత గ్రహించి దానిని ముందు చూచుటశక్యము. ఇట్టి అతీత చిద్దన వస్తువును సత్ చిత్ ఆనంద నిత్య పరిపూర్ణ మని వైవాగమజ్ఞులు చెప్పెదరు. సత్ మరియు నిత్యమనగ ఎల్లప్పుడుండు నది. చిత్ అనగా జ్ఞాన స్వరూపము. ఆనందమనగా ఆనందమయము. సుఖ దుఃఖాతీత సతత ప్రసన్న భావము గలది. పరిపూర్ణ మన అప్రమేయము అనుభవమైన అనంత గుణ అనంత శక్తి సమేతమైనది. ఈపరాత్పర సత్యమును వేదాంతులు బుద్ధి చేత గ్రహించి కేవలము నిరవయ శూన్యమని యొక వస్తురూపముగా సంబోధించిరి. అదే సత్యమును భావముచేత అనుభవించి దానిని పరమాత్మ లేక పరశివ యను పురుష వాచకముగా సంబోధించిరి. అత్యంత సత్య వస్తువు బట్ట బయలు నిష్కళ నిగదయవ శూన్యమను నది అనుభవమైనమాట. తురీయాతీత అవస్థ యందు అనగా నిర్వికల్ప సమాధి స్థితియు, స్థిర మరియు నిత్యమైనప్పుడు ఈఅనుభవము కాగలదని అనుభవజ్ఞులు చెప్పుచున్నారు. సత్ చిత్ ఆనంద నిత్య పరిపూర్ణమను గుణములు సవికల్ప

సమాధిస్థితి యందు గోచరమగు చున్నవి. ఇక ఈ అఖండ అద్వయ నిష్కళ నిర్గుణ అనాద్యనంత ద్వంద్వాతీత అద్వైత ఏక వస్తువు నుండి ఈ సాది సాంత సకల సగుణ ద్వంద్వ పూర్ణమైన అనేక విధ వస్తువులచేత కూడి యున్న విశ్వము ఎట్లు నిర్మాణమాయె నను నదియే విచారణీయము. వేదాంత శాస్త్రము నందు ఇది మహత్తర ప్రశ్నయై యున్నది. సృష్టియు కార్యమని గమనించిన దీనికి కారణము మరియు కర్త రెండును అవశ్యములై యుండును. ఇది కార్యము గాదని యన్న తత్వతః సృష్టి యను నది లేక యుండును. సృష్టియు కార్య మనియే శైవాగమానుయాయుల మతము. మహత్కర్త యనగా పరశివుడు. తన శక్తి యొక్క వినోదమునకై జగమును నిర్మించెను. కర్తయు కార్యము చేయ వలయు నన్న ఏదో యొక ఉద్దేశముండ వలయును. ఇక అకాముడైన శివుని యందు ఉద్దేశమెట్లు సుభవించును? అందు చేతనే వినోద, లీల, ఆట, ఈమూలముననే ఆతడు సృష్టి రచించె నని నిర్ధారణ చేయ బడినది. పర శివుడు తన శక్తి వలన ఈవిశ్వమును నిర్మించెననిన ఈవిశ్వము లోని చరాచర జడ చేతనవస్తువులన్నిటి నిర్మించె ననియే అర్థము. జీవరాసుల నతడే నిర్మించెను. తా నొక్కడే యుండి యుండ ఈవివిధ సృష్టిని దేనిచేత మరియు యెట్లు నిర్మించెను? నిర్గుణ పరశివుని సంకల్పము చేత మొదలొనరి చిచ్ఛక్తి గాన్నించెను. అది తన శక్తి యొక్క చలన మాత్రము చేతనే ప్రవృత్తి నివృత్తి లేక శక్తి భక్తి యను రెండుప్రకారము లాయెను. ఆశక్తియు క్రియాశక్తి యను అంశము చేత మాయాశక్తి యాయెను. దాని నుండి పురుష ప్రకృతి బుద్ధి అహంకార మనస్సు పంచజ్ఞానేంద్రియ పంచ కర్మేంద్రియ పంచతన్మాత్రలు మరియు పంచ భూతములు ఇట్లు ౨౫ తత్వములు పుట్టినవి.

ఈ ప్రకారము సృష్టికి పరశివుడను కర్త యొక్క వినోదమే హేతువు అతని శక్తియే ఉపాదాన కారణము. పరశివుడు తన స్వేచ్ఛా విలాసము చేత అనంతకోటి ఆత్మలను అనంతకోటి బ్రహ్మాండములను తనయందే పుట్టించి ఆ ఆత్మలకు ౨౫ తత్వములను సుబంధించి దానియందు ఆ ఆత్మలు “దేహోఽహం” యని తమ నిజ స్వరూపమును మరచి కామక్రోధాదులకు వశులై బాధ మునకు లోబడి యుండురు. ఈ సృష్టి యందున్నమైన జీవులన్నియు మాయా శక్తి మూలముగా తమ ఆత్మ భావమును మరచి దేహభావములకు

లోబడి యుండును. విషయములకువశమై యుండును. ఇట్లు ఈసృష్టి మరి యు
సృష్టి రచన యొక్క క్రమమై యున్నది.

తత్వవివేచనము

పురాణ వేదాంత శివాగమేషు విచారయే తత్వమనంత రూపం

సదాశివాఖ్యం విమలం చిదంశం పరాత్పరం సత్యసుఖాత్మ భూతం ॥

వీర శైవ సిద్ధాంతమందు ౩౩ తత్వములంగీకరింప బడినవి. సచ్చిదానంద స్వ
రూపమైన పరబ్రహ్మమందు అవినాభావ సుబంధము చేత యున్న విమర్శ శక్తి
యొక్క స్ఫురణమే “శివ - శక్తి - సదాశివ - ఈశ్వర - శుద్ధవిద్యా - మాయా
కలా - విద్యా - రాగ - కాల - నియతి - పురుష - ప్రకృతి - బుద్ధి - అహం
కార - మన - శ్రోత్ర - త్వక్ - నేత్ర - జిహ్వ - ఘ్రాణ - వాక్ - పాణి -
పాద - పాయు - ఉపస్త - శబ్ద - స్పర్శ - రూప - రస - గంధ - ఆకాశ -
వాయు - అగ్ని - జల - పృథ్వి - ” యను నవియే ౩౩ తత్వ రూపములై
పరిణమించెను.

శక్తి విశిష్ట పరబ్రహ్మము “బహుస్యాం ప్రజాయేయ” యను ఛాందో
గ్య శృతి వాక్యాభిప్రాయాను సారముగా సృష్టి జేయ ఉన్ముఖమై యుండగా
తన్నిష్టమైన విమర్శ శక్తియే ఇచ్ఛాశక్తి రూపమై పరిణమించును.

అనాది నిభనాచ్ఛాంతాచ్చివాత్ పరమ కారణాత్

ఇచ్ఛాశక్తిహి ర్వాస్కాంతా తతో జ్ఞానం తతః క్రియా

తత్తోత్పన్నాని భూతాని భువనానిశ్చతుర్దశ ॥

అను శివాగమ ప్రమాణాను సారముగా ఉత్పత్తి నాశ రహితము, పరమ కార
ణము, శాంతము నైన పర శివ బ్రహ్మము చేత మొదలు ఇచ్ఛా శక్తియు,
దాని వలన జ్ఞాన శక్తియు, క్రియా శక్తియు ఆవిర్భవించినవి ఆ ఇచ్ఛా శక్తి
జ్ఞానశక్తియు అంతరంగముననూ, క్రియాశక్తి బహిరంగముననూ యుండునవి.
పరశివ బ్రహ్మము జ్ఞాన శక్తి యందు ప్రబలి “నేను సర్వజ్ఞుడను” అను అభి
మానము పొందగ శివతత్వమన బడును. ఈశివతత్వాత్మకమైన పరశివ బ్రహ్మ
మే జ్ఞాన విశిష్టత్వ కారణము చేత భావి ప్రపంచమునకు కారణమగు చున్నది.
పరశివ బ్రహ్మము క్రియాశక్తి యందు పెంపొంది “నేను సర్వ కర్తృపు”

నను అభిమానమును పొందగ “శక్తి తత్వ” మన బడును. ఈశక్తితత్వాత్మకమైన పరశివ బ్రహ్మమే క్రియా విశిష్టత్వాకారము చేత భావి ప్రపంచమున కుపాదాన కారణమగును.

ఈ శక్తి తత్వము ఇచ్చా శక్తికంతరంగమైన జ్ఞాన శక్తియందు ప్రవేశించి “అహం ఇదం” “నేను ఈప్రపంచమును” అని అభిమానమును పొందగ ఈశ్వర తత్వమన బడును.

ఈశక్తి తత్వము సాగర తరంగ న్యాయము వలె “అహమిదం” నేనను అహంకారమునకు “ఇది” యను ప్రపంచమునకు అభేద జ్ఞానమును పొందగా “శుద్ధవిద్యాతత్వమన బడును.

శుద్ధ విద్యాతత్వ రూపమై పరిణమించుచున్న ఈశక్తి తత్వము మయూరాండ న్యాయము వలె తన యందేకమై యున్న భావిప్రపంచ నిర్మాణ కారణీ భూత సూక్ష్మ పదార్థములందు అన్యోన్యభావ రూప భేదబుద్ధి ప్రాధాన్యము చేత “మాయా తత్వమన బడును.

కలా విద్యా రాగ కాల నియతి యను పంచ తత్వములు పురుషునకు కంచుక రూపమై యున్నందున మొదలు కంచుకి యైన పురుషతత్వమును నిరూపించి తర్వాత కలాది పంచ తత్వములను నిరూపింపనగును.

కాష్ఠ యోగము చేత అగ్నికణములావిర్భవించు నట్లు పరశివుని ఇచ్చా శక్తి యోగము చేత ఆవిర్భవించుచున్న శివాంశమే మాయాశక్తియందు ప్రవేశించి “పురుష తత్వ” మనబడుచున్నది. ఈపురుష తత్వమునకు మాయామల సంబంధము గలిగి యున్నందున ఆత్మయందనాత్మ జ్ఞానము అనాత్మ వస్తువులందు ఆత్మత్వ జ్ఞానము “నేను సుఖిని” “నేనుదుఃఖిని” యను బుద్ధియు ఉత్పన్నమగుచున్నది. పురుషుడీరీతిగ ఆణవాది మలములచేత యుక్తుడైనందున సుసారి యనబడును.

పురుషుడమాయామలావృతుడై తనసర్వకర్తృత్వ సర్వజ్ఞత్వ పూర్ణత్వ నిత్యత్వ వ్యాపకత్వ రూపశక్తులను పోగొట్టుకొని కించితకర్తృత్వాది శక్తులచేత యుక్తుడగును. పురుషుని ఈకించితకర్తృత్వ శక్తియే “కలా” తత్వమన బడుచున్నది. అపూర్ణత్వ శక్తియే స్రక్చందన వనితాది విషయిక ప్రీతి రూపమైన “రాగతత్వ” మనబడుచున్నది. అనిత్యత్వ రూపశక్తియే భూత భవిష్యద్వర్తమాన

కాలముల వ్యవహారమున కసాధారణ కారణమైన “కాలతత్వ” మనబడు చున్నది అన్యథాతత్వ రూపశక్తియే ఈకారణమువలన ఈకార్యమే గలుగును, మరొకటి గలుగదను నియమమునకసాధారణ కారణమైన “నియతి తత్వ” మనబడినది.

కార్యోన్ముఖ్య గర్భితమైన ఇచ్ఛా శక్తియు స్వగతమైన జ్ఞాన శక్తియు క్రియా శక్తి యందు గల “జ్ఞానం క్రియా నభవతి, క్రియా జ్ఞానం నభవతి” అన్యోన్య్యాభావరూప భేదబుద్ధి ప్రధానమైన మాయాతత్వము నందు ప్రతిస్ఫురింపగా “ప్రకృతితత్వ” మన బడును. ఈప్రకృతి తత్వము సుఖదుఃఖ మోహములకు కారణములైన సత్సర్వజస్తమో గుణముల సామ్యవస్థా రూపమై యుండి మహత్తత్వమే మొదలైన పృథివ్యతత్వమై యున్న ౨౩ తత్వములకు మూల కారణమై యున్నది.

ప్రకృతి తత్వరూపమై యున్న ఈశక్తి తత్వమే “ఇదమిత్థం” ఇది యిటులే సరి యను నిశ్చయమునకు కారణమైయుండి బుద్ధి తత్వమన బడుచున్నది. దీనికే మహత్తత్వ మని నామాంతరము గలదు.

బుద్ధితత్వ రూపమైన శక్తి తత్వమే “నేనునాది” యను అహంకార మమకారములకు కారణమై “అహంకార తత్వమన బడుచున్నది. అహంకార రూపమైన శక్తితత్వమే “స్థాణవాః పురుషోవా” యను సొకల్ప వికల్పములకు కారణమైనదై “మనస్తత్వ” మనబడుచున్నది. బుద్ధ్యహంకార మనస్తత్వములు శరీరమందున్నందున ఈమూడు “అంతఃకరణ”ములన బడును. ఈ అంతఃకరణములు ఇచ్ఛా శక్తిప్రధానమై యున్నవి.

అంతఃకరణ రూపమై పరిణమించిన ఈశక్తి తత్వమే బాహ్యశరీరము నవలంబించి శబ్ద జ్ఞానమునకు సాధనమైనది. “శ్రోత్రతత్వ” మనియు, స్పర్శ జ్ఞానమునకు సాధనమైన “త్వక్తత్వ” మనియు, రూపజ్ఞానములకు సాధనమైన “నేత్ర తత్వ”మనియు, రసజ్ఞానమునకు సాధనమైన “జిహ్వతత్వ”మనియు, గంధ జ్ఞానమునకు సాధనమైన “ఘ్రాణతత్వ”మనియు, పిలువ బడు చున్నది. ఈ ఐదు ఇంద్రియములు జ్ఞానశక్తి ప్రధానమైనందున జ్ఞానేంద్రియము అనబడు చున్నవి.

జ్ఞానేంద్రియరూపమై పరిణమించు ఈశక్తి తత్వమే ఉచ్ఛారణ క్రియకు సాధనమై “వాక్తత్వ” మనియు, దానాదానాది క్రియలకు సాధనమైన “పాణి

తత్వ"మనియు, గమనాగమనాది సత్క్రియలకుసాధనమైన "పాదతత్వ"మనియు మలత్యాగమునకు సాధనమైన "పాయుతత్వ"మనియు, శ్లోమూత్ర పరిత్యాగమునకు సాధనమైన "ఉపస్తతత్వ" మనియు, పిలువ బడును. ఈ ఐదు ఇంద్రియములు క్రియాశక్తి ప్రధానమైనందున కర్మేంద్రియము లని పిలువబడు చున్నవి. ఈ పైనుదహరించిన త్రయోదశ తత్వములు ఇచ్ఛాశక్తి జ్ఞానశక్తి క్రియాశక్తి ప్రధానములై యున్నవి.

ఈశక్తి తత్వమే కేవల శ్రోత్రేంద్రియ గ్రాహ్యమైన శబ్ద తత్వ రూపమై కేవల త్వేంద్రియ గ్రాహ్యమైన "స్పర్శతత్వ" రూపమై కేవల నేత్రేంద్రియ గ్రాహ్యమైన "రూపతత్వ" రూపమై కేవల జిహ్వేంద్రియ గ్రాహ్యమైన "రసతత్వ" రూపమై, కేవలవ్రూణేంద్రియ గ్రాహ్యమైన "గంధతత్వ" రూపమై పరిణమించుచున్నది. శబ్దము నందు ధ్వన్యాత్మక వర్ణాత్మక శబ్దమనియు, స్పర్శ యందు శీతోష్ణ స్పర్శ యనియు, రూపమందు నీలపీతాది రూపమనియు, రసమందు మధురాష్లాది రసమనియు, గంధమందు సుగంధ దుర్గంధ మనియు, విభాగము వ్యక్తముగాక సామాన్య రూపముతో యున్నందువలన శబ్దాదులు "తన్మాత్ర" లని పిలువ బడుచున్నవి.

పూర్వోక్తమైన ఈ శక్తితత్వమే శబ్దైక గుణము గల "ఆకాశతత్వ" రూపమై, స్పర్శమను ప్రధాన గుణము గల వాయుతత్వ రూపమై, రూప మను ప్రధాన గుణము గల తేజస్తత్వ రూపమై, రసమను ప్రధాన గుణము గల జల తత్వ రూపమై, గంధమను ప్రధాన గుణము గల పృథివీ తత్వ రూపమై, పరిణమించును. ఈపంచభూతములలో ఉత్తరోత్తర భూతములందు పూర్వపూర్వ గుణములు అనువర్తించు చున్నవి. నిగమాగమాది ప్రసిద్ధములైన ఈముప్పది యారుతత్వములు సచ్చిదానంద రూపమైన శక్తి విశిష్ట పరశివ బ్రహ్మము యొక్క పరిణామ రూపమైనందున వీరశైవ మతము పరిణామ వాదమును జగత్సత్య వాదమును బోధించు చున్నది.

జీవస్వరూపము

- 45 పర శివుడు చిదానంద స్వరూపుడు, సర్వవ్యాపకుడు, భేదరహితుడు, నీలపీతాద్యాకార రహితుడు, మాయిక సత్త్వ రజస్తమో గుణ శూన్యుడు, మాయిక పపంచ దూరుడు, "ఏకఏవ రుద్రో నద్వితీయాయ తస్మై" "ఏకమేవా ద్వితీయం

బ్రహ్మ" ఇత్యాది శృతి ప్రమాణాను సారముగా ఒక్కడే యై యుండును తన యందు నిత్య సంబంధము చేత విమర్శ శక్తిలో యడగి యున్న అనాది మాయ యొక్క సంబంధము వలన ఆపరశివు నంశము జీవుడన బడు చుండును. ఆజీవుడు దేవ మనుష్య పశు పక్షి మృగ జలచర ఇన్ధ్రాద్యనంతానంత భేదముల చే కూడిన ప్రాణి వర్గము నందు వసించును.

మాయాం తు ప్రకృతిం విద్ధి మాయానం తు మహేశ్వరమ్ ॥

అను శృతి ప్రమాణాను సారముగ ఆ పర శివుడు మాయా శక్తితో గూడి ప్రేరకుడై సమస్త హృదయము లందు వసించును. జీవుడు శివాంశ రూపుడైన అభిప్రాయమును బ్రహ్మసూత్రములందు, "అంశో నానా వ్యవదేశాత్" అను దానిచే సమర్థింప బడినది

యథానుదీప్తాత్పావకాత్ విస్ఫులింగాః సహస్రశః ప్రభవంతే సూపా

తథాక్షరా ద్వివిధాః సోమ్య భావాః ప్రజాయంతే తత్రచైవాపి యతిః | అగ్ని వలన అగ్న్యంశ రూపములైన అనంతానంతాగ్నికణములెట్లు ఆవిర్భవించు చున్నవో అటులే పరబ్రహ్మ వలన తదంశ భూతములైన అనంతానంత జీవులూ విర్భవించి అందే లయించు చుండు నని ముండకశృతి యందు గలను.

జీవుడు స్థూల చిదచిదాత్మక శక్తి విశిష్టుడు. జీవుని స్థూల చిచ్ఛక్తియు, కించిదజ్ఞతా రూపమై యున్నది. స్థూలాచిచ్ఛక్తియు కించిత్కర్తృతా రూపమై యున్నది. జీవుడీ రెండు విధముల శక్తుల కాశ్రయమైన ఇచ్ఛా శక్తిచే కూడి యున్న వాడు. అనగా ఇచ్ఛా శక్తి విశిష్టుడని తెలియ వలెను. శివాంశ భూతుడైన జీవుడు, కించిదజ్ఞుడు, కించిత్కర్తృప్ర కించిద్ శక్తి యుతుడు, అవిద్యా మోహితుడు, బ్రహ్మైక్య జ్ఞాన వర్జితుడు, ఘోరా పాప నిస్సార సుసార తాపత్రయానల దందహ్యమాయుడు, బద్ధుడు అగును. పరశివుడు సచ్చిదానంద స్వరూపుడు, సర్వజ్ఞుడు, సర్వ కర్త, సర్వ శక్తి సమన్వితుడు, ఉపమాతీతుడు, జనన మరణ రహితుడు, చరాచర ప్రపంచ వ్యాపకుడు, నిత్యుడై యున్నాడు.

వీరశైవ సిద్ధాంతమందు శివ జీవులకు పారమార్థిక భేదాభేదముగీకృతమై యున్నది. అగ్ని నుండి ఉత్పన్నములైన అగ్నికణములకు అగ్నికి అత్యంతభేదము గాని అథవా అత్యంతర భేదము గాని చూపింప రానట్లు శివుని వలన

అవిర్భవించి శివాంశులన బడుజీవులకు అత్యంత భేదము గాని అభవా అత్యంత భేదము గాని చూపించుటకు సాధ్యము గాదు. అగ్ని కణములు కూడ దూది యందుజ్వాలాగ్నిగా మారును. కనుక అగ్ని మరియు అగ్నికణములందు అత్యంత భేదాభేదములు జూపుటసాధ్యము. అందు వలననే వీరశైవ శివాచార్యులు శివ జీవులకు పారమార్థిక భేదాభేదమునొప్పి యున్నారు. ఈ వీరశైవ మతమునకు ద్వైతాద్వైత మతమనియు నామాంతరము గలదు. శృతులందు ద్వైతమును అద్వైతమును ప్రతిపాదించు ఉభయ పక్ష వాక్యములు గలవు, కనుక వీరశైవ శివాచార్యులు ఈ ఉభయపక్ష సామరస్య మార్గమనుసరించు చున్నందున వీర శైవ సిద్ధాంతము సర్వ శృతి సమ్మతమై యున్నది.

ఇదే విషయమును వీరశైవ మతభాష్యకారులైన శ్రీపతి పండితులు తమ శ్రీకరభాష్యమందు విస్తారముగా వ్రాశి యున్నారు.

పరశివుడు తన లీలావినోదము చేత తన శక్తి ముఖాంతరము చేసిన విశ్వమందు జీవమనునది యొక ఘటనము. అదొక చైతన్య సాగరము యొక్క బిందువు. చిత్సూర్యుని కిరణము, జ్ఞాన ఘనాగ్ని యొక్క స్ఫులింగము. తత్వతః పరమాత్ముడు ఈవిశ్వమందెల్లడల వ్యాప్తుడై యున్నాడు. జడమున కంటె చలనమునందు. చలనమునకన్న చేతనమునందు, చేతనము కన్న జీవమందు సామాన్య జీవమునకన్న బుద్ధి యుక్త జీవమందు, బుద్ధియుక్త జీవము కన్న మనుష్యులందు, మనుష్యుల కన్న సత్త్వశీల భక్తుని యందు, లేక జ్ఞాని యందు, ఆతని ఆవిర్భావము హెచ్చు కన్పట్టు చున్నది. అందు చేతనే పరమాత్ముని స్వరూపము భక్తునకు లేక జ్ఞానికి తెలియుట శక్యమైనట్లు అన్యులకు తెలియుట సాధ్యము. మిగిలిన వారు మాయామోహముచే కప్పబడి, అజ్ఞానమునకు లోబడి ద్వంద్వములందు జిక్కువడి కర్మ చక్రమందు తిరుగు చుదురు. అహంకార, అభిమాన, ధన, స్త్రీ, రాజ్య లోభము, కామ క్రోధాది యరి షడ్విర్గము లివియే మాయ యొక్క వివిధ రూపములు. వీటి మూలముననే మనుష్యుడు కర్మ బంధములకు గురి యగును.

ఇదియే అవిద్య అజ్ఞానము. తానీ దేహము చేత మర్యాదితుడు ఏవం గుణ విశిష్టుడు, ఇట్టి కులశీలము గలవాడు అను మొదలగు ఉపాధులకు మనుష్యుని యందు గల చైతన్యము చిక్కినదైనను, అజ్ఞాన మూలముననే తెలిసి

దేహమనగా తాను, తనదేహము శాశ్వతము, ధనకనకాదు లస్థిరములు, విషయ సుఖమే ముఖ్య సుఖము. పంచేంద్రియములే సుఖ సాధనములు, అని తెలిసి వర్తించు వానికి ఎప్పటికి సుఖము లభించదు. ఏలనన? నిజసుఖము పరాపలంబి గాదు. అది జయాపజయములు, నిందా స్తుతులు, మొదలగు ద్వంద్వముల నవలంబించి యుండదు. అది అంతఃకరణమందాత్మను, అంతర్యామిని యవలంబించి యుండును. నిజ సుఖము పరమాత్ముని జ్ఞానము వలనే లభింప గలదు. ఈ తెలివిచే మనుష్యుడు మలము నుండి బయలు బడును. ఇందు తాత్పర్యమేమనగా సృష్టి యందు ప్రతి జీవము ఒకవ్యక్తి యై వేరువేరుగ యున్నట్లు కన్పట్టు చున్నను, సకల జీవములతోడ నికట సుబంధము గలిగియున్నది. అదృశ్యమై యున్నను బలమైన బంధనముల చేత సంబద్ధమైనది ఆ జీవము యొక్క పుట్టుక పెరుగుట జీవన క్రమము చావు ఇవిఅనంత విశ్వ వ్యాపారము నందొక అంగరూపమైన వ్యాపారము. దీని లెస్సగ గ్రహించి తన పరిమాణమును తెలుసు కొనకనే అహంభావము చేత అభిమానము చేత గర్వము చేత నేను నాది యని తాను తనంతటనే వృథా దొడ్డతనము యొక్క కల్పనల పెంచుకొని చేతగాని మరియు ఎన్నటికి పూర్తిగాని విషయ కామముల వెన్నంటి ఆశ యను దయ్యమునకు మనస్సు. నోడి జన్మాంతరముల వరకు కర్మబంధముల కట్టువడు చున్నాడు. ఇది మాయకు మోసపోయిన వారి గతి. ఇట్లు గాక వ్యక్తియు తన యదార్థ స్వరూపమును దెలిసి కొని తనవైయ్యక్తికి జీవనావశ్యక విషయముల సేమించుచు, తన శక్తి సామర్థ్యముల నన్నిటిని లోక హితము కొరకు వెచ్చించి సమాధానమును పొందువాడు మాయాతీతుడు. అతడే ముక్తిపదము పొందుటకర్హుడు.

ఈవిశాల విశ్వమందు చైతన్య గుణమైన జీవుడు సదసద్వివేక బుద్ధిగలిగిన తర్వాత విషయ సుఖము, ఆత్మ సుఖము వీటి లోని తారతమ్యమును గుర్తించును. అప్పుడు నేనెవరు? ఎక్కడి నుండి వచ్చితిని? ఎక్కడికి పోవుచును అను విషయములపై తీవ్రజిజ్ఞాస ఉత్పన్నమగును. జిజ్ఞాస గలిగిననే ఆత్మజ్ఞానము కడకు జీవుని దృష్టి తిరుగును. ఈ ఆత్మ జ్ఞానమే ముక్తి యొక్క ముఖ్య సోపానము. సుఖమే సర్వ జీవముల యొక్క ధ్యేయమనుటలోయెవరికిని మతభేదము లేదు. అనుకూల వేదనయే సుఖము, ప్రతికూల వేదనయే దుఃఖ మనుటలో

అందరు సమ్మతించుదురు. సకలేంద్రియములయందు వికారముగలుగు మనస్సును త్రిప్పినవాడే సుఖ, పంచేంద్రియముల ఇచ్ఛ యందు చెడిన మనస్సు నుంచు వాడే దుఃఖ. మనస్సు బహిర్ముఖమయిననే అతడు మాయా ప్రపంచ, అంతర్ముఖమైననే అవిరళ జ్ఞానియు, మనస్సు మహాత్ముడును నిలచిననే అతడు ముక్తుడు. ఈ ఆత్మసుఖ బాహ్యసుఖములనుండి వక్రతుడుకాక ఆంతరికసుఖము చేత సుఖించును. విషయసుఖము పరావలంబనము, పరతంత్రము. సదోషము, అత్మప్రికరము, ఋణికము. ఆత్మసుఖము స్వావలంబనము, స్వతంత్రము, నిర్దోషము, పూర్ణ తృప్తిదాయకము, మరియు నిత్యము. ఈ నిత్యసుఖమును పొందు వాడే ముక్తుడు. విషయసుఖముల కోరువాడే బద్ధుడనబడును.

ఈ బద్ధత్వము మాయమైననే చంద్రుని కళలు చంద్రుని యందే అడగినట్లు సూర్యుని కిరణములు సూర్యునియందే చేరునట్లు, దీపముయొక్క వెలుగు దీపమునందే కూడునట్లు, అగ్నియొక్క కాంతి అగ్నియందే లీనమైనట్లు సముద్రమనీరు మేఘమై, నీరై, నదులై మరల సముద్రజలమైనట్లు, వ్యక్తిననుకొనుచున్న చిత్త-ణము మరల చిద్దనమునందు లీనమైననే అది పరిపూర్ణ విదేహముక్తి పొందినటులగును. ఇదియే వికృతసుఖము.

ఈ సుఖస్థితియందు మనుష్యుడు ఆత్మైక్యమును తెలిసినాడున ముందుకు మోహమునకు లోబడకుండును. మరియు కర్మములచేత బద్ధుడుకాడు. ఇట్టి జీవన్ముక్తుడు కర్మముయొక్క కఠోర బంధనములచే కట్టబడకుండును. ఏలననగ బంధనము కర్మమునందుండక కర్మఫలాశే యందుండును. కర్తయందుండక ఆతని ఆసక్తి యందుండును. జీవన్ముక్తుడు సర్వకామములను దూరిన వాడయినందున, ఫలాశేను విడచిన వాడయినందున, ఆసక్తిని త్యజించిన వాడయినందున నిర్లేపుడయి యుండును. అతడు ఏక్రియచేసినను ఏ కర్మము నాచరించినను ఉపచారార్థమే ఆచరించునుకాని ఫలప్రదమును పొందవలెనని కాదు. అతడు ఉండియు బద్ధుడుకాడు, చచ్చి సూతకి గాడు, పొంది పాతకిగాడు ఏసంఘము లేని నిజైక్యము. చచ్చిన తర్వాతనే ముక్తి దొరుకునని కొందరిమతము. కాని యిది వీరశైవులకు సమ్మతముకాదు. బ్రతికి యుండగనే జీవన్ముక్తుడు కానేరకున్న మరణాంత్యమున ముక్తుడగుట అసాధ్యము. కాయబలిసి పండయినట్లు జీవన్ముక్తియు విదేహముక్తియందు పూర్తియవుచున్నది. కనుక జీవన్ముక్తుడగుటయే ముఖ్యము.

చిత్త-ణమైన జీవుడు చిద్వనమైన షరమాత్మనకు ఒక్కసారే తనసమస్త శక్తియుక్తి, భక్తులను, తనమన భావములను, ప్రాణ కరణ, కర్మపులను, అర్పించి, అతనికి పూజాశరణాగతు డవుటయే సర్వార్పణ మనబడును. షర మాత్మనికీ కాయము నర్పించిన కర్మములేదు. జీవమునర్పించిన జననములేదు. భావమునర్పించిన భ్రమలేదు, ఎరుక నర్పించిన అజ్ఞానములేదు. ఇట్లు సర్వార్పణముజేసిన సాధకుడే అతీతుడు గానోవును. తన ఇంద్రియములకు ఎదురైన సమస్త సుఖములను షరమాత్మని కర్పించి కేవల ప్రసాదభావముచేత అనుభవించు షరమాత్మ భోగోపభోగియైన సాధకాగ్రణియే ఏసుఖములయందుకూడ ఆసక్తుడు కాకయుండును. పూజార్పణ చేసినవానికి తనదొక్కటైన మిగిలియుండదు. దేహము ఆత్మయందు, మనస్సు జ్ఞానమునందు, భావము నిర్భావమునందు, సమతత్వము శాంతియందు లీనముగాజేసిన సర్వార్పణ భావముక్తుడు నిత్యముక్తుడవును.

ఆత్మనాత వివేకము

ఈ శాస్త్రము నందు తత్వ వివేచనము, మరియు సాధన మార్గము యని రెండు భాగములు జేయవచ్చును. మొదటిభాగము సత్యమును స్పష్టముగ వివరించును. రెండవది అసత్యమును సాక్షాత్కరించు దానినిజూపును. మొదలు వీరశైవుల తత్వవివరణమును విమర్శింప వలయును. మనకు గోచరమవు చున్న విశ్వము వివిధమైనది. పరివర్తన శీలముగలది. వ్యక్తులచేత కూడినది. జడచేతన రూపముగలది సగుణమైనది. ఇదియంత ఒకేఒక నిత్యనిర్గుణ శుద్ధ చైతన్య రూప అనాది అనంత పరితత్వముచేతనే గలిగెను. ఆ నిర్గుణ పరితత్వము స్వలీలచేత అథవా స్వభావముచేత సత్చిత్ ఆనంద నిత్యపరిపూర్ణమై నిష్కల తత్వ మనబడును. ఆ నిష్కల తత్వము తద్గతమైన శక్తిచలన మాత్రము చేత ప్రవృత్తి నివృత్తిరూపమై రెండువిధములాయెను. విశ్వనిర్మాణకార్యమప్రవృత్తి ముఖముచే గలిగినది. విశ్వనివృత్తికార్యము నివృత్తిముఖముచేగలిగినది. ప్రవృత్తి యొక్క క్రియాశక్తిద్వారా మరియు మాయాశక్తియొక్క సహాయముచేత ఒకదిక్కు పురుషుడు, యింకొకదిక్కు ప్రకృతి ఇవి ఉత్పన్నమవుచున్నవి. పురుషుడు చైతన్యరూపుడు. ప్రకృతియు జడరూపము, త్రిగుణాత్మక ప్రకృతిచేత

ముందు మహాత్ అథవా బుద్ధి అహంకారము, మనస్సు, ఐదు జ్ఞానేంద్రియములు, ఐదు కర్మేంద్రియములు, ఐదు తన్మాత్రలు, మరియు ఐదు మహాభూతములు, ఇట్లులే యిరువది ఐదు తత్వములు నిర్మాణమైనవి. పురుషుని నుండి మొదలుకొని పంచభూతములతో అంతమగువరకు గల యిరువదిఐదు తత్వముల పరస్పర సంయోగముచేత ఈ వివిధసృష్టి మరియు దానిలోని అనేక పదార్థములు పుట్టినవి. ౨గి తత్వములందు శివ, శక్తి, సాదాఖ్య అథవా సదాశివ, ఈశ్వర, సద్విద్యా, మాయా, కాల, నియతి, కలా, విద్యా, రాగయను ఈపదనొకండు తత్వముల కూడి మొత్తము ముప్పదిఆరు తత్వములని చెప్పటవాడుక గలదు.

లోకాది లోకములు అనంతవస్తువులు, మరియు అనంత జీవరాసులు ఈ రీతి నిర్మాణ మైనవి.

ఈవిశ్వమునందు కేవల జడవస్తువు అథవా కేవల చేతనవస్తువు యననిదిలేదు. దీని అర్థమేమనగా వాటిప్రమాణము ఎంత ఎక్కువకైనా యిటుయిట్లును పురుష మరియు ప్రకృతి ఈ రెండిటి యోగము లేక యేవస్తువు నిర్మితము కానేరదు. పురుషాంశము హెచ్చినట్లు జీవకోటియు నిర్మాణమై దానియందు మరియు బుద్ధిహెచ్చై ప్రాణులు పుట్టుచున్నవి. ప్రకృతి అంశము హెచ్చినయట్లు శిల, మన్ను నీరు మొదలైన జడపదార్థములు పుట్టుచున్నవి. అదేరీతి కేవలము ప్రవృత్తి అథవా కేవల నివృత్తి ఇది ప్రత్యేకముగ విశ్వము నందుండుట అశేషము. ప్రవృత్తియు అధోముఖము, సంస్కృతి కారణము, బంధన కారకము. నివృత్తియు ఊర్ధ్వముఖము, దిక్యకారణము, ముక్తిదాయకము అనేక జన్మానుభవానంతరము జీవాత్ముని జడవరణము తగ్గి అతనియందుగల చేతనాంశము హెచ్చులు అతనికి యింద్రియములచేత గలుగు అనిత్య సుఖము అక్కర లేకుండును. మరియు నిత్యసుఖమే కావలసియున్నట్లు తోచును. ఇదియే ముక్తియొక్క కోరిక. అతడు ఇంద్రియ సుఖములకు మోహించి విషయములను పెంపొందజేసి పునఃపునః జననమరణములకు లోనైకర్మచక్రమునందు తిరుగాడుచుండును. అనిత్య సదోషమైన ఇంద్రియ సుఖములను హేయముగా జూచి నిత్య నిర్దోష ఆనందమును పొందనారంభించిన అతడు మెల్లమెల్లగ మోక్షమార్గమును పొందును. చివరకుద్వంద్వరహితుడై నిత్యసుఖముననుభవించును. జీవన్ముక్తుడై

అతడు జనన మరణ రహిత మోక్షమును పొందును. అతడు దేహధారియైనను అతని దేహమునకు శీతోష్ణాదులు తగులుచున్నను అవన్నిటిని అతడు శాంత రీతిచేత సైరించుకొనును. అతని మనస్సు సామ్యమును అనగ సమీపావస్థను పొందియున్నందున మరియు ఎల్లడల పరమాత్ముని చూచుచున్నందున అతడు సతతశాంతిని అనుభవించును. ఆప్తకాముడయి నందున అతడు కేవలము లోక హితార్థము సత్కార్యమునే జేయుచు కర్మబంధము లేక జీవనమును నిత్యానందముచేత సాగించును.

ఇది యంతయు తత్వవిచార మాయను. ఇక యిటువంటి ముక్తస్థితిని యెట్లుపొందవలయు నని వివరించునదే సాధనమార్గము. జీవాత్ముడు తానొక ప్రత్యేక వ్యక్తినియు, తాను దుఃఖినియు, పాపినియు, అల్పబుద్ధి గలవాడనియు, అల్పశక్తుడనియు, యనునదే అనుభవించు చుండును. అదేకాలము నకు తనచుట్టుగల విశాలవిశ్వము సుబద్ధము, సుసూత్రము, నియమాకితము అయి నడుచుచున్నదని ప్రత్యక్షముగా జూచును. ఈపరి, విశ్వము ఏకైకవలన నడుచుచున్నదో దానికి అనన్యశరణాగతుడై తానొక్క ప్రత్యేక వేరేవ్యక్తిగాను, తానొక ప్రచండ విశ్వశక్తియొక్క అంశమాత్రుడనని తెలుసుకొన వలయును. అనగ అతని అహంకారాభిమానములు అణగి పోవుచున్నవి. విషయసుఖములు భంగురము లయినందున, సదోషములయినందున, వాటిని విడచి నిత్య సుఖముకడకు హెచ్చుగ ప్రవృత్తుడగుట కాతడు యత్నించును. అనగ అతని యందు వైరాగ్యముద్భవించి ముముక్షువృత్తియు స్థిరమవుచున్నది. నేను ఈ దేహముగాను - దేహగతమైన మనస్సుచుగాను, మనోగతమైన బుద్ధినిగాను, అయినను దాను పరమాత్ముని అంశమైన చైతన్య మమాత్మను యచుభావమును దృఢము జేసుకొని పోవుట అవశ్యము. ఇదే ఆత్మవిచార మనబడును. అథవా ఆత్మానాత్మ వివేకమనబడును. ఇట్లు అయినంతనే తాను మరియు విశ్వ నియామకశక్తి ఇవిరెండును తత్వతః ఒక్కటియే యనుభావము ఉద్భవించి భయ శోక మోహాదులు మాయమవును. విషయసుఖములను విడచి ఆత్మసుఖముననుసరించి పోవుచు మనస్సు అధికముగ నిష్కామ మరియు శాంత మవునట్లు నడుచుట నిష్కామత్వము మూలము మనస్సు నిర్మలము, ఉత్సాహ పూర్ణము, అరిష్టద్వర్గములనుండి ముక్తమవును. సాధకుడు అటుతర్వాత తన

భావసర్వస్వమునంత పరమాత్ముని యందు అర్పణము జేయ సమర్థుడవును. అటులే అతని విచారము. ఉచ్చారణ, ఆచారము, ఇవియన్నియు పరమాత్ముని ప్రీత్యర్థమని అథవా అతని కార్యసిద్ధ్యర్థ మనియు అవుచుండును. సాధకుడు పరమాత్మ ధ్యానమునందే సతతరతుడౌటకు యత్నము జేయవలెను. అయిననే ఈ అతని భావము స్థిరమవును. ఈ స్థితిని పొందినవాడు స్వాభావికముగ సత్య, అహింస, అస్తేయ, పరధన పరస్త్రి నిరపేక్ష, బ్రహ్మచర్యము, ఈ మొదలయిన వైతికగుణములచేత యుక్తుడవును, తనదను కర్తవ్య మేమియు అతనికి మిగిలి యుండనందున అతడు తనచిత్తమును పరమాత్ముని యందుంచి సర్వలోకహిత దక్షుడవును, సర్వార్పణ అథవా స్వాత్మార్పణముచేత ప్రారంభించిన తనసాధనమును సాధకుడు నిశ్చిత నిస్సంశయ ఆత్మజ్ఞాన, అనన్యనిహేతుక పరమాత్మ భక్తి, నిష్కామ ఫలాశారహిత స్వకర్మము, పరమాత్మధ్యానము, వీటిచేత పరిపూర్ణము జేయవలయును. అనగలతడు జీవన్ముక్తుడై, పరమాత్మునితోడ సమరసుడయి, పరమానంద పదవియందు ఆహుతుడైయుండును ఇదియే వీరశైవుల శాస్త్రము యొక్క సారమైయున్నది.

శివభక్తి

అనేక జన్మ సిద్ధానాం శ్రౌతస్మార్తాను వర్తినాం
నరాణాం క్షీణపాపానాం శివేభక్తిః ప్రజాయతే॥

యను శివాగమోక్తిప్రకారము నానాజన్మములందు అనేకవిధములైన శృత్యుక్త కర్మమును, స్మృత్యుక్త కర్మమును, జేసిజేసి పాపపుంజమును బోగొట్టుకున్నటువంటి నరులకు శివునియందు భక్తిపుట్టుచున్నది. ఈ శివభక్తి దినేదినే వృద్ధియొన శక్తిపాతమనబడును. ఈ శివభక్తి శక్తిపాతుడైనవాడు సద్గురువు నాశ్రయించును. ఆగురువు శిష్యుని వీక్షించి వేధా, క్రియ, మంత్రయను త్రివిధమైన వీరమాహేశ్వరదీక్ష గావించును. అట్టిదీక్షవలన స్థూల, సూక్ష్మ, కారణములను మూడు శరీరముల నాశ్రయించియున్న ఆణవ, మాయా, కార్మికములను మలత్రయములు నాశమగును. తర్వాత ఇష్ట ప్రాణ భావ లింగములను లింగత్రయ ధారణము, గావించి ఆలింగముల ఉపాసనాక్రమమును, బోధించును. దీనిచే శిష్యుని యొక్క హృదయ ఔత్తమునందు నాటబడిన శివభక్తియను బీజాంకురము

లింగాంగ సామరస్యమును తంతువులను విడచి, మంచిగా బలిసి, సత్య, క్షమా, ధయా, శౌచ, నియమ, మాధవ, తపస్సు, త్యాగ, బ్రహ్మచర్య, సంతృప్తి ఆజ్ఞావములను పరిశుద్ధమైన జలసేచముచేత క్రమక్రమముగా, సకాలము నందు మోక్షరూపమైన ఫలము సిద్ధించును. కనుక ఇట్టిమోక్షమునకు శివభక్తి యే మూలకారణమగును. ఇందుకు పారమేశ్వరాగమమునందు:

అత్రవత్స్యే విశేషంతే లింగధారణ వైభవాత్

భక్తిమాత్రేణ కల్యాణి సుఖం దుఃఖాంబుధిం తరేత్ || ౧-౬౯

శివభక్తి వలననే శాశ్వతసుఖము లభించును మరియు దుఃఖ సారగము తరింప బడును యని చెప్పియున్నది కనుక మోక్షసిద్ధికై భక్తియే ప్రాముఖ్య మైనది.

శివుని పూజించ వలెనన్న తత్వరహస్యమును తెలియకున్న పూజ సిద్ధించదు. రుద్రుడై రుద్రుని పూజించవలెనని ప్రమాణము గలదు. రుద్రుడగుట ఎట్లనగా (ప్రాణలింగాంగ సంబంధీ సరుదో) నాత్రసంశయః) యను ప్రమాణప్రకారము శరీరేంద్రియాదు లందు అధి దేవతలై యున్నవారిని నివారించి ఆయా ఇంద్రియములందు లింగములను స్థాపనజేసి భక్తిచేత శివుని పూజించ వలెను. భక్తియు ప్రాథభక్తి మూఢభక్తియని రెండువిధములు. దేవుడు వేరు, నేనువేరు; నేను నాదేహములో యున్నాను. దేవుడు గుడియందు గలడుయనితెలిసి, దేవునిప్రతిమను పూజించి దేవునకు అరటిపండ్లు టెంకాయలు, అన్నము మొదలైన వస్తువులు నివేదించి, ఆపధార్థములను ప్రసాదమని భావించి సేవించునదే మూఢభక్తి మరియు పరశివుని పూజ్య పూజక లీలచేత లింగ అంగ ములనురెండు రూపములు ధరించి యున్నాడు. లింగమేశివుడు, అంగమేజీవుడు; లింగము సామాన్యముగ ఇష్టలింగము, ప్రాణలింగము, భావ లింగమని మూడువిధములై, విశేషముగా ఆచారలింగ, గురులింగ, శివలింగ, జంగమ లింగ, ప్రసాద లింగ, మహా లింగమని ఆరువిధములై ఇదే లింగము సామాన్యముగ త్యాగాంగ, భోగాంగ, యోగాంగ, మని మూడు విధములై విశేషముగ భక్త, మహేశ, ప్రసాది, ప్రాణ లింగి, శరణ, ఐక్యయను ఆరు విధములైన, అంగములకు లింగమునకు నిత్య సంబంధము అనగా అంగమునువిడచి లింగములేదు, లింగమునువిడచి అంగములేదనితెలిసి, త్యాగాంగము నందు ఇష్టలింగమును, భోగాంగమునందు ప్రాణలింగమును,

యోగాంగమునందు భావలింగమును ధరించి, శివుడు ప్రాణేంద్రియము నందు ఆచారలింగరూపుడై, జిహ్వేంద్రియమునందు గురులింగ రూపుడై, నేత్రేంద్రియమునందు శివలింగరూపుడై, త్వగింద్రియమునందు జుగమలింగ రూపుడై శ్రోత్రేంద్రియమునందు ప్రసాదలింగరూపుడై, మనస్సునందు మహాలింగరూపుడై, యుడియున్నాడని అను సుధానముచేత తెలిసి, యేపదార్థమును భుజింప వలసియున్నను శివార్చనసల్పి, సామాన్యముగ ఇష్టలింగమునకు రూపమును, ప్రాణలింగమునకు రుచిని, భావలింగమునకు తృప్తిని, విశేషముగ తాను భక్త నామముచేత ప్రాణేంద్రియమునందు ఆచారలింగరూపుడై యున్న శివునికి గంధ పదార్థమును, మహేశనామముచేత జిహ్వేంద్రియమునందు గురులింగరూపుడై యున్న శివునకు రసపదార్థమును, ప్రసాదనామముచేత నేత్రేంద్రియమునందు గల శివలింగరూపుడై యున్న శివునకు రూపపదార్థమును, ప్రాణలింగనామము చేత త్వగింద్రియమునందు జుగమలింగరూపుడై యున్న శివునకు స్పర్శపదార్థమును, శరణ నామముచేత శ్రోత్రేంద్రియమునందు ప్రసాదరూపుడై యున్న శివునకు శబ్దపదార్థమును, ఐక్యనామముచేత మనస్సునందు మహాలింగరూపుడై యున్న శివునకు ఆనందమును సమర్పించి, ఆయా ప్రసాదమును సావధానత్వము చేత స్వీకరించుటయే ప్రాథమ్యము, ఈ విధమైన అర్చనానుసంధాన క్రమమును గురుముఖముచే తెలిసికొని లింగభోగోపభోగియై యుండుటమే లింగాంగ సామరస్యము. సర్వావస్థలయందు లింగము నందు మనస్సులయించి లింగోపాసనా విశేషముచేత తుదకు లింగరూపుడై శివునియందు లీనమై శివుడే తానను భావయుక్తుడై యుండుస్థితియే శివ జీవైక్యము. ఇటులే దేహ ముండునపుడే లింగాంగ సామరస్యమును, దేహాతరమునందు శివజీవైక్యరూప శివ సాయుజ్యమును పొందువాడే వీరశైవుడు వీరశైవుని యొక్క భక్తియే ప్రాథమ్యము.

భూతి రుద్రాక్ష సంయుక్తో లింగధారి నదా శుచిః

పంచాక్షర జపోద్యోగీ శివభక్త ఇతి స్మృతః ॥

సిద్ధాంత శి

భస్మరుద్రాక్ష సంపన్నుడు, ఎల్లప్పుడు శుచియైన వాడు, పంచాక్షరీ మంత్ర జపానక్తుడు, ఐన లింగధారి శివభక్తుడన బడును.

శ్రవణం కీర్తనం శంభోః స్మరణం పాదసేవనం

అర్చనం వందనం దాస్యం సఖ్యమాత్మ నివేదనం ॥

ఏవం నవవిధా భక్తిః ప్రోక్తా దేవేన శంభునా

దుర్లభః పాపినాం లోకే సులభః పుణ్యకర్మణామ్॥

సి. శి.

శివకథాశ్రవణము, శివస్తోత్రము, శివస్మరణ, శివపాదసేవ, శివపూజ, సమస్కారము, శివునియందు భృత్యభావము, శివునియందు ప్రీతి, శివునియందాత్మసమర్పణము ఈ రీతి నవవిధభక్తి శివునిచే జెప్పబడినది. లోకములో యీ నవవిధభక్తి పాపులకు దుర్లభమై పుణ్యాత్ములకు సులభమై యున్నది. ఏ సేవ నవవిధాంగములచే కూడియున్నదో అది పూర్ణభక్తి యనబడుచున్నది. ఈ నవవిధాంగభక్తి మనోవాక్కాయముల మూలకముగ మూఁడుప్రకారములైనది. ఏసేవయందు శివలింగస్వరూపాదిచింతనగలదో అది మానసికభక్తియనబడును. శివమంత్రజపరూపమైన సేవ వాచికభక్తి యనబడును. శరీరములచే ఆచరింపబడిన శివలింగపూజ కాయికభక్తి యనబడుచున్నది.

పంచధా కథ్యతే సద్భి స్తదేవ భజనం పునః

తపః కర్మ జపో ధ్యానం జ్ఞానం చేత్యనుపూర్వకమ్॥

సి. శి.

ఆ సేవ పునః తపస్సు, కర్మ, జప, ధ్యాన, జ్ఞాన మని ఐదు విధములు.

యో భక్తిరహితో మర్త్యః సమస్తా నిష్ఫలాః క్రియాః

న తస్య పరలోకో స్తి మృత శ్వాసో భవిష్యతి॥ ౪౧

భక్తిహీనస్య కర్మాణి వృథా పూజాజపాదికం

ధృతమంగలసూత్రాఽపి విధవా న సువాసిన్॥ ౪౨ పార. ప. ౬

శివభక్తి లేనివానియొక్క సకలక్రియలు నిష్ప్రయోజనములు. అ భక్తిహీనుని శివపూజాది కర్మలన్నియు వృథా యగుచున్నవి. విధవ మంగల సూత్రముచు ధరించుకొనియున్నను సువాసిని (ముత్తైనువ) గాకుండునట్లు శివలింగమను తన పతియందు భక్తిలేని మానవుడు తన మెడలో లింగమున్నను, పూజించుచున్నను తద్ధారణపూజాఫలముల బొందడు. ఆ భక్తిహీనునికి పరలోకము లభింపదు. మరణానంతరము నీచయోనులయందు పుట్టుచు. అని చెప్పి శివభక్తియొక్క అత్యవశ్యకత్వము చాటబడినది.

అస్పృష్టవిషయస్తేహం యో మోహ శ్చుద్ధసాత్త్వికః

మయీ శ్వరే మహాదేవి సద్భక్తి రభిధీయతే॥

భక్తి ర్గౌతా పితా దేవి కామధేను స్సురద్రుమః

కరస్థ మమృతగ్రాసం విద్ధి భక్తం కులేశ్వరి॥ ౪౩ పా. ప. ౬
విషయ లోలుపత్వము లేక పరమాత్మనియందు శుద్ధసాత్వికమోహమే భక్తి
యనబడును. భక్తునకు భక్తియే తల్లి దండ్రు, కల్పతరువు, కామధేనువు,
భక్తియే భక్తునిచేతి అమృతకబళము. కనుకనే ఈ శివపథగమనము పుణ్య
వంతులకే లభ్యమగును.

శి వ క ర్మ

విశుద్ధాః ప్రాకృతాశ్చేతి ద్వివిధా మానుషాః స్మృతాః

శివ సంస్కారిణః శుద్ధాః ప్రాకృతా ఇతరేమతాః ॥

మానవులు శుద్ధులు (అప్రాకృతులు) ప్రాకృతులని రెండు భాగములైరి. శివ
సంస్కార సంపన్నులే శుద్ధులు. శివ సంస్కార శూన్యులే ప్రాకృతులు.

శివోక్త ధర్మ నిష్ఠా తు శివాశ్రమ నిషేవిణాం

శివ సంస్కార హీనానాం ధర్మః పైతామహ స్మృతః ॥

శివోక్త ధర్మములు శివాశ్రమియుల కొరకై చెప్ప బడినవి. శివ సంస్కార
హీనులైన ప్రాకృతులకు బ్రహ్మోక్త ధర్మాచరణము విధింప బడినది. కావున
అప్రాకృతులు శివ కర్మలను, ప్రాకృతులు యజ్ఞాది కర్మల జేయుచుదురు.

వీరశైవులు వైదికులైనను వేదోక్త యజ్ఞాది కర్మముల నాచరించరు.
“యాన్యస్మాకం సుచరితాని తాని సేవితవ్యాని నో ఇతరాణి” యను వేద వచ
నాను సారము వీరశైవులు తమకే కర్మములుత్తమములో వాటిని మాత్రమే
యాచరింతురు. వేదోక్త కర్మము లందు నిత్య నైమిత్తికములను గ్రాహ్యమని
కామ్యములైన జ్యోతిష్టోమాదియజ్ఞ కాండము సంగీకరింపరు. కారణమేమనగా?
“జ్యోతిష్టోమేన స్వర్గ కామో యజేత” ఇత్యాది వచనములు యజ్ఞముల చేయు
టను గురించి విధించు చున్నను, ఇంద్రాది దేవతలను గురించి ఏదో యొక
కామ్య ఫలాపేక్ష చేతనే ఈ యజ్ఞముల చేయ వలసి వచ్చును. “క్షీణే పుణ్యే
మర్త్యలోకం విశంతి” యని చెప్ప బడినట్లు స్వర్గాది లోక భోగము నశ్వర
మైనది. పరిమిత కాలము గతించిన పిదప ఆసుఖము విడచి పునః భూలోకము
నందు పుట్టవలసి యుండును. అందు వలన అదిపునరావృత్తి రహితమైన ముక్తి
సుఖము గాదు; అల్ప సుఖమైనది.

వీర శైవోక్త ధర్మాస్తు బ్రహ్మవిద్యోప యోగినః ॥

అను అభియుక్తోక్తి ప్రకారము బ్రహ్మవిద్యకుపయోగములైన గురుసేవ, హార పూజ, జంగమాతిథ్యాది అష్టావరణములను ఆచరించుచు, “ద్రవ్రాం విపాపం పరమేశ్వ భూతమ్” (తైత్తిరీయే) ఇత్యాద్యపనిషద్వచనాను సారము దహరా ద్యపాసన (ఆభ్యంతర జ్యోతిర్లింగానుసంధానముల) చేత బ్రహ్మ స్వరూపమును దెలిసి కృతార్థులగుటయే ఉత్తమాధికారులైన వీరశైవుల ముఖ్యధ్యేయమైనది.

ఈ రీతిగా వీర శైవులు బహిర్యజ్ఞముల నంగీకరింపకున్నను, ఆ ద్రవ్య మయ యజ్ఞముల కన్నను మించిన యోగ్యత గల హింసాది దోష రహితమైన రాగాది గుణ వర్జితములైన జ్ఞాన కర్మ జప తప ధ్యానములను మాత్రమెల్ల పుడు ఆచరించు చుండురు. ఇవియే పంచ శివ యజ్ఞము లనబడును.

శివ దీక్షాపూర్వక ఉపనయనము, శివలింగ రూప యజ్ఞోపవీత ధారణ, పంచ శివ యజ్ఞములు, గర్భాధానాది కర్మలు అప్రాకృతు లాచరింతురు.

౧ ప్రాకృతుల వేదాధికార సూచకమైన ఉపనయనమునకు బదులుగా అప్రాకృతులు వేదాధికార సూచకమైన శివదీక్షను పొందుదురు. శివ దీక్షను గురువుచే పొందుటయే ఉపనయన సంస్కారమన బడును.

౨ ప్రాకృతులకు తంతుమయ యజ్ఞోపవీతము అనుష్ఠితమైనట్లు వీరశైవు లకు (అప్రాకృతులకు) వేదోక్తలింగ రూప యజ్ఞోపవీతము అనుష్ఠితమైనది. లింగధారణమే వీరశైవులకు యజ్ఞోపవీతధారణము.

“యజ్ఞో వై విష్ణుః” అనగా విష్ణువే యజ్ఞము. “విష్ణుర్వ్యోమికల్పయత్” అను శృతిచేత విష్ణువు శక్తి స్వరూపముచేత లింగ వీరమై యుండు నని యర్థము ఉప-సమీపమునందు, వీతం-చుట్ట బడిన వాడు, అనగా విష్ణురూపమైన వీరము చేత ఆవరింప బడిన లింగమే యజ్ఞోపవీతము.

౩ ప్రాకృతులచే సంధ్యావందనము అనుష్ఠింప బడినట్లు అప్రాకృత వీర శైవులచే శివార్చనమే అనుష్ఠేయమైనది. శౌచాది నిత్యనైమిత్తిక కర్మలు స్వాభావికము లై నందున సర్వ సమ్మతములు.

౪ ప్రాకృతులు దేవయజ్ఞ ఋషియజ్ఞ పితృయజ్ఞ భూతయజ్ఞ మనుష్య యజ్ఞములను పంచయజ్ఞములు జేయుదురు. కాని యవి కర్మమునుండి వద లించి మోక్షమియ్య లేకున్నందున అప్రాకృతులైన వీరశైవులు పునర్జన్మరాహి

త్యమైనమోక్షప్రదమైన తపస్సు, కర్మ, జప, ధ్యాన, జ్ఞాన మను వేదోక్త పంచ యజ్ఞముల ననుష్ఠింతురు.

తపః కర్మ జపో ధ్యానం జ్ఞానంచేత్త్యను పూర్వకం
 శివార్థే దేహసంశోషస్తపః కృచ్ఛాద్విదినో మతు ॥
 శివార్చ కర్మ విజ్ఞేయం బాహ్యం యాగాది నోచ్యతే
 జపః పంచాక్షరాభ్యాసః ప్రణవాభ్యాస ఏవవా ॥
 రుద్రాధ్యాయాదికాభ్యాసో నాధీతిశ్చేతర శృతేః ॥
 ధ్యానం శివస్వరూపాది చింతానాత్మాది చింతనం ॥
 శివాగమార్థ విజ్ఞానం జ్ఞానం నాన్యార్థ వేదనం ॥
 అనేన పంచయజ్ఞేన యః పూజయతి శంకరం
 భక్త్యా పరమయా యుక్త స్సవై భక్త ఇతిస్మృతః ॥

ముక్తికి జ్ఞాన కర్మములు రెండును అవశ్యకములు. కావున ముముక్షువులు జ్ఞాన కర్మముల రెండిటి ననుసరింప వలయును. కర్మముచే జనన మరణాత్మక విష వృక్షమును నిర్మూలము గావించి, జ్ఞానము చేత నిత్యానంద స్వరూపుడైన పరశివుని పొందును. కర్మములందు పశుకర్మ, పతికర్మ యని రెండు విధములు. పశుహింసాది సాధనములైన కర్మములే పశు కర్మములు. ఈపశు కర్మము వలన స్వర్గాది ఫలములు ప్రాప్త మగుచున్నవి. పతికర్మము పై నుడహరించి నట్లు ఐదు విధములైనది. శివసేవ కొరకు దేహమును శుష్కింప జేయుటయే తపస్సు; కాని చాందాయణాదులు చేయుట గాదు. శివార్చనమే కర్మము; యజ్ఞాదులు కర్మలుగావు. పంచాక్షరీమంత్రము, ప్రణవము, శ్రీరుద్రమనువాని యొక్క అధ్యయనమే జపము; కాని శ్మశుల పాఠము జపము గాదు. శివచింతనమే ధ్యానము గాని ఆత్మచింతనము ధ్యానము గాదు. శివాగమార్థములను తెలియుటయే జ్ఞానము గాని ఇతరార్థముల తెలియుట జ్ఞానము గాదు. ఈపంచ శివయజ్ఞములచేత శివుని యెవడు పరమ భక్తితో పూజించునో వాడే భక్తుడు.

అప్రాకృత ధర్మాచారులైన వీరశైవులు ఇట్టి మోక్షదాయక పంచయజ్ఞములనే జేయుచుందురు. ఈపంచ యజ్ఞములే పతికర్మలు. ఇట్టి పవిత్ర కర్మల విడచి హింసాత్మక యజ్ఞయాగాదుల జేసిన రౌరవాది నరకమును పొందుదురు. ప్రాకృతుల వలె శివేతర దేవతల పూజించుట, శివపంచాక్షరీ మంత్రము గాక

ఇతర మంత్రముల పఠించుట శివాచార వదలి అగ్నిష్టో మామల జేయుట, శివేతర దేవతా ధ్యానము జేయుట, కామికాద్యాగమముల పఠనమును గాక ఇతరశృతుల పఠించుట మొదలైనవి పశుకర్మములు. వీటివలన శివ సాయుజ్యము, శివైక్యము ప్రాప్తించును. అనగా వీరశైవులకు శివాగమార్థజ్ఞానమే ముఖ్యముగాని వేదప్రామాణ్యము ప్రాముఖ్యముగాదు. ఆగమోక్తమైన భక్తి, మహేశ, ప్రసాది, ప్రాణలింగి, శరణ, ఐక్య మను షట్ఫలముల సత్కార్యమును తెలియుటే శివజ్ఞానము. దానిని ప్రతిదినము అభ్యసించుటయే శివపూజయగును.

ఈ రీతిగ మంచ మహా యజ్ఞము లును నిరతులై తమ హృదయా కాశమునందు ప్రజ్వలించు చున్న జ్యోతిలింగ మను సూర్యుని చూచుచు మనస్సునందు అనుసంధానమును పొందుటయే వీరశైవునికి సాధ్యావదాన మగును. ఈ రూపమైన జ్యోతిలింగమను అగ్నియును మనోరూపమైన హస్తముచేత శబ్ద - స్పర్శాది విషయములను హవిస్సును నిరంతరము వేయుటయే వీరశైవునకు యజ్ఞమనబడును. ఈ ప్రకారమైన సాధ్యావదాన, హోమాదులు లను ప్రతిదినము జేయు లింగాంగి యందు సత్యము, త్మమా, దయా, శౌచము, నియమ, మార్దవ, తపస్సు, త్యాగ, బ్రహ్మచర్య, సాతుప్తి, ఆర్జవములను ఏకాదశ శుద్ధ ధర్మములు ఉదయించు చుండును ఈ శుద్ధ ధర్మములు గలిగిన ప్రాపంచిక స్రక్చందనాది భోగ్య వస్తువులయందు కోరికపుట్టకుండును. మరియు అరిషడ్వర్గములు ఇతనిచే భయపడు చుండును.

ఈ మహానుభావుడైన లింగాంగియు దాసత్య, వీరదాసత్వమే మొదలైన షడ్విధసజ్జనత్యము, గురువునకు శివాభిన్నమైజ్ఞానము, తన ఇష్టలింగమునకు మనోలీనము, జంగముని యందు ఆనందానుభవము, ఏకాదశవిధ ప్రసాదము లుదలి పరిజ్ఞానము, భక్తినివాహము, యను షడ్విధ వ్రతమును జేయుచున్నవాడై, లింగాచార, సదాచార, భృత్యాచార, శివాచార, గణాచార, సమయాచారమును షడ్విధాచారము గలవాడై, అక్రోధ, సత్యవచన, త్మమా, భవి భక్త విభేద, అనుగ్రహ, సత్ప్రత ద్రవ్యార్పణమును షడ్విధ శీలము గలవాడై శివుని సదా పూజించు చుండును. ఇవియే పతికర్మములు. ఇతరములు పశుకర్మములైనందున వీరశైవులచే త్యాజ్యములు.

౧. షట్ కర్మములు- యజన, యాజన, అభ్యయన, అభ్యసన, దాన,

పరిగ్రహము లనునవే షట్కర్మములు.

- (1) శివాచారము జేయుటయే యజనము.
- (2) శివాచారము ఇతరులచే చేయించుటే యాజనము.
- (3) నిగమాగమముల అభ్యసించుటయే అధ్యయనము.
- (4) నిగమాగమములను ఇతరులకు బోధించుటయే అధ్యాపనము.
- (5) పాత్రాపాత్రములను దెలిసి ధనమును ఇచ్చుటయే దానము.
- (6) యోగ్యులనుండి ధనము తీసుకొనుటయే ప్రతిగ్రహము.

ఈ షట్కర్మములందు యజన, అధ్యయన, దానములు మూడు మోక్ష సాధనములైనవి. యాజన, అధ్యాపన, ప్రతిగ్రహములు మూడు జీవనసాధనములైనవి. అనగ వీరశైవుడు ఈ షట్కర్మలవలన ఇహ పరముల రెంటిని సాధించును. ఇహమునందు సుఖము పరమునందు మోక్షము రెండును సిద్ధించును. కనుక ఈ శివాగమోక్త అప్రాకృత కర్మములను వీరశైవులు జేయవలెను.

౬. దశకర్మములు. సంస్కారా దశ సంప్రోక్తా సర్వతంత్రేషు గోపితాః

యా కృత్వా సంప్రదాయేన ప్రియవాంఛిత మశ్నుతే॥ వీర. దీపిక.

గర్భాధాన, పుంసవన, సీమంత, జాతకర్మ, నామకరణ, అన్నప్రాశన, చౌల, దీక్షా, వివాహ, అంత్యేష్టి యనునవేదశకర్మములు. మిగిలిన స్మార్తాగ్నిహోత్రాది ఆరుకర్మలూడి షోడశ కర్మ లనబడును. ఈ కర్మలను వీరశైవులు ఆచరించరు.

౭. జ్యోతిష్టోమాదులవిచారము: కేవల పుణ్యప్రదములైన జ్యోతిష్టోమ అగ్నిష్టోమ కృచ్చి, చాంద్రాయణ, పౌండరీక కర్మములు వేదోక్తము లైనను పట్టిన వీరశైవులు పరిత్యజింతురు. వీరశైవులు తమ మతమునకు విరుద్ధము గాని కర్మములను మాత్రము అంగీకరించి అన్యప్రాణి వధాయాప మైన క్రతువులను తమకు విరుద్ధాచారమైనందున దూషించిరి.

బ్రహ్మాండ భాండోదరమధ్యగాని ఉత్సర్గహోమక్రియ పూర్వకాని

ఉపార్జితాన్యాని సురార్చనాని మహేశ్వరా స్తేతు దహంతి పార్వతి॥ బలి, తపణ, హూమ, హవ్య, కవ్య కర్మలు వీరశైవులచే విడువదగినవి.

వీరమాహేశ్వరా స్సర్వే ధ్వంసీ కుర్వంతి సర్వదా

పౌరాణికాని స్మృతాని వైదికాని క్రియాన్యపి॥

పౌరాణ స్మార్తసంబంధ మరియు వైదిక సంబంధ సమస్త కర్మలను వీరమాహే

శ్వరులైనవారు విడువవలయును అనగా వారు కర్మలను జేయకూడదు.

శివపూజాపరో భూత్వా పూర్వకర్మాణి వజ్రయేత్

అథవా పూర్వకర్మిన్యాత్ సా పూజా నిష్ఫలం భవేత్ ॥

లింగార్చన పరుడైనవాడు (శ్రాద్ధాది) పూర్వకర్మల విడువవలయును. లేకున్న ఆ లింగపూజ నిష్ఫలమవును.

శివాశ్రితానాం జంతూనాం కర్మణా నాస్తి సంగమః

వాజినాం దిననాథస్య కథం తిమిరజం భయం ॥

సి. శి.

శివుని ఆశ్రయించిన ప్రాణులకు కర్మసంబంధమే గలుగదు. సూర్యుని కిరణములకు అంధకార భయములేనట్లు కర్మమునకు శివభక్తుల నాశ్రయించు సమర్థత లేదు.

యే ప్రపన్నా మహాదేవం మనోవాక్కాయకమభిః

తేతాం తు కర్మ జాతేన కింవా దేవాది తపఃకైః ॥

సి. శి.

ఎవరు మనోవాక్కాయ కర్మములచేత శివుని ఆశ్రయించెదరో వారికి యజ్ఞాది కర్మసమూహముచేతను దేవతా తపఃకర్మములచేతను ఏమి ప్రయోజనము లేకుండును. అనగా శివభక్తుడు యజ్ఞ తర్పణాది కర్మలను జేయకూడదని భావము.

సర్వేషామపి యజ్ఞానాం క్షయే స్వర్గః ఫలాయతే

అక్షయం ఫల మాప్నోతి ప్రపన్నః పరమేశ్వరం ॥

జ్యోతిష్టామాది సమస్త యజ్ఞములకు క్షయ రూప స్వర్గమే ఫలమై యున్నది. కనుక శివభక్తుడు శివుని ఆశ్రయించి అక్షయ రూప మోక్షమునే పొందును.

తస్మా త్సర్వ ప్రయత్నేన శివారాధన తత్పరః

నిత్యం నైమిత్తికం కృత్వా కామ్యం కర్మ సదాత్యజేత్ ॥ లింగ పు.

శివారాధన తత్పరుడైన వీరశైవుడు నిత్య నైమిత్తిక కర్మములను అనగా శివ పూజాదులను శివాపఘాత భావముచే ఆచరించ వలెనే కాని కామ్యకర్మముల నాచరించ కూడదు.

స్మార్త ధర్మగ్రంథోక్త మైన ఉపనయన, సంధ్యావందన, దేవయజ్ఞ, సిత్యయజ్ఞ, ఋషియజ్ఞ, భూతయజ్ఞ మనుష్యయజ్ఞము మొదలైన సకలక్రియలు కేవల స్వర్గ ఫలమునే యిచ్చు చున్నవి. వీర శైవ ధర్మ గ్రంథము లందు ఉక్తమై యున్న ప్రత్యేక క్రియయు మోక్షమునే యిచ్చునదియై యున్నది. ఏల ననగా దీక్షా సంస్కార పూర్వ కముగా పరిశుద్ధుడైన వీర శైవుడు

తన పవిత్రశరీరము నందు శివలింగమును ధరించి, శివాచార, జప, తప, ధ్యాన, జ్ఞానములను నియమముచే అనుష్ఠించినవాడై కేవలము అష్టావరణ, పంచాచార నిష్ఠాగరిష్ఠుడై, వట్టల, లింగాంగసామరస్య, శివయోగాదితపస్సు నాచరించుచు రంజించు చుండును. ఇట్టివీరశైవునకు మోక్షము కరతలామలకమువలె సులభ సాధ్యము. ఇటులే వీరశైవ ధర్మము కేవల మోక్షప్రద మనిపించి నందుననే, కశ్యప, అత్రి, భరద్వాజ, జమదగ్ని, వశిష్ఠ, దూర్వాస, అగస్త్య, దధీచి, భృగు ఉపచున్యుడు మొదలైన అసంఖ్యాతమహర్షులు మొదలు తమ సంబంధ ప్రాకృత ధర్మముల నాచరించి, అనంతరము అప్రాకృత వీరశైవమతధర్మ ములను అనుసరించి, వీరశైవ పద్ధతి ప్రకారము దీక్షా సంస్కార పూర్వక లింగ యజ్ఞోపవీతమును ధరించి, శివాచారనాది దివ్యవ్రతప్రభావముచేత మోక్ష సామ్రాజ్య మునందు సార్వభౌము లనబడి రనియు, విష్ణు బ్రహ్మాది దేవతలు కూడ లింగధారులై, ఆ లింగధారణ ప్రభావముచేత పరమ పదమును పొంది రనియు వ్యాసాది మహాముఖులు తమ గ్రంథరాజములందు వివరించియున్నారు. వ్యాస మహర్షులు సహ ఘంటాకర్ణ శివాచార్యులశిష్యులై దీక్షాసంస్కార పూర్వకలింగ ధారణమును పొందిన విషయము కాశీఖండమునందు వ్యాస కాశి యందు గల శిలా విగ్రహములచేత స్పష్టమగుచున్నది. శంకరాచార్యులు కూడ అద్వైత మత మును స్థాపించి, “అహంబ్రహ్మస్మి” “త్వంబ్రహ్మసి” “తత్త్వమసి” యనితమశిష్య బృందమునకు బోధించి తమకు అంత్యము నందు నిజానందము ప్రాప్తించనందున శ్రీజగద్గురురేణుకాచార్యులను సమీపించి, వారిచే చంద్రమాళేశ్వర లింగమును బొంది, హిమాచలమునందు నిశ్చలమనస్కుడై శివాచారమును జేసి శివసాయుజ్యమును బొందెను. నాదచింతామణి, శంకర విజయము యను గ్రంథములే ఇందుకుసాక్షి కనుక వీరశైవ ధర్మప్రతిపాదిత అప్రాకృత కర్మములే ఆచరణీయ ములని సర్వసమ్మతమైన విషయము.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః.

ఇతి శ్రీ వీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి యందు శివయోగ మను
 ఐదవ ప్రకరణము సమాప్తము.

ఓం
శ్రీ శివాయనమః

శ్రీ వీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి.

శివదీక్ష.

ఆరవ ప్రకరణము.

ఈ ఉత్కృష్ట వీరశైవమందు గల వికల్పరహిత శివజ్ఞానప్రభోధకమైన, వేదాంత జన్యజ్ఞానానుసారిణియైన, శివజీవైక్య బోధకమైన, లింగాంగ సామరన్యత్వక విజ్ఞాన ప్రదాతయైన, మరియు ఓంకార ప్రణవాత్మకమైన, సచ్చిదానందమును బొందజేయునదియైన, సిద్ధాంతములు సమస్తజనాచరణీయములనియు, అనింద్యములనియు, అద్వితీయములనియు, బోధపడుచున్నవి. అట్టి అత్యంతాతుల్య విజ్ఞానామృత పానము జేయని మనుజుడు పామరుడేయని సిద్ధించును. ఇట్టి నిత్యనిత్య వివేకమును సదసత్తారతమ్యమును, మరియు షరబ్రహ్మజ్ఞానమును గోచరింపజేయు సద్విద్యను సద్గురుమూలకముగ ప్రతిమనుష్యుడు శివసంస్కార సంపన్నుడైననే బొందగలడు. అట్టిశివసంస్కారమే దీక్షయని వీరశైవసిద్ధాంతము.

దీయతేయేన విజ్ఞానం క్షీయతే పాశబంధనం

తయోస్తు సంఘటికార స్సాచ దీక్షేతి కథ్యతే॥

దీయతే పరమజ్ఞానం క్షీయతే పాశబంధనం

దీయతే క్షీయతే యేన దీక్షేతి పరిగీయతే॥ దీక్షానిర్ణయే॥

దీయతే యేన వైజ్ఞానం క్షీయతే పాశబంధనం

తస్మాత్సంస్కార ఏవాయం దీక్షేత్యపి చ కథ్యతే॥ దీక్షాసిద్ధాంతము॥

ఈ శ్లోకములతో వివిధగ్రంథములందు లింగాంగ సామరన్యత్వకమైన విశేష జ్ఞానము నిచ్చునదియు, మరియు మలత్రయాది మాయాగుణాత్మకమైన జీవ పాశబంధమును క్షీణింపజేయునదియు దీక్షయని (దీ) మరియు (క్షీ) రెండక్షరములచే ఈసంస్కారము ప్రసిద్ధిగాంచినది.

సంసారరోగ దుఃఖస్య భేషజం ముక్తిసాధనం

స్థానశ్చైవైశ్చ హ గౌరి శివదీక్షాతు కారయేత్॥ వీరశైవనుధానిధౌ॥

మాయాబద్ధుడైన జీవుడు సంసార కూపస్తుడై రోగదుఃఖాది క్లేశపీడితుడై యున్నను ఈదీక్షాసంస్కారము ఆమాయాత్మకమైన రోగమునకు వైద్యుడై

పాశబంధములచే విడిపించి ముక్తుని బొందజేయుననియు తత్కారణముననే అట్టి దీక్షాసంసౌకరము అత్యావశ్యకముగా ప్రతిమనుష్యుడు బొందవలయు ననియు పరమేశ్వరుండు గౌరీదేవికి బోధించినట్లు ప్రతిపాదించబడినది.

దీక్షయా ముచ్యతే దేహీ వివిధాద్భవబంధనాత్

శివత్వంయాతి సతథా నపునః పశుతాం వ్రజేత్ ||

జీవుడు దీక్షవలననే దేహసంబంధ బహువిధ భవపాశబంధముల నుండి ముక్తుడౌ ననియు, శివసంబంధజ్ఞానసంప్రాప్తిచే శివైశ్వర్యమును బొందగలడనియు, అట్టి జీవునికి మరల మలమాయాత్మకమైన పశుత్వము లేదనియు బోధింపబడినది.

సనుస్త పదార్థములు జడములనియు అజడములనియు రెండు విధములు. జడసంబంధ జ్ఞానము మాయాపూరితమైనదనియు, చైతన్యమును బోధించు జ్ఞానము పరమజ్ఞానమనియు, ఈ మాయసంబంధ జ్ఞానమును బోధించు పరమజ్ఞానమే మోక్షదాయకమైనదనియు, జడజ్ఞానము తాత్కాలికాత్మలస్సుఖముల నిచ్చునదనియు, తత్సుఖము శాశ్వతము కాదనియు, ప్రతిమనుష్యుడు శాశ్వత సుఖసంపాదన మాత్రమే చేయవలె ననియు, అనేక వీరశైవ గ్రంథకర్తల ముఖ్యాభిప్రాయముగా తెలియుచున్నది. మాయాసంబంధ అజ్ఞానము వలన విషయవాంఛ లెక్కువౌచుండును ఆవృద్ధిజెందు విషయ వాంఛలచేతనే కర్మలు జేయబడును. తత్కర్మలే పునర్జన్మమునకు కారణములై పునపునః జననమరణములను కాలచక్రము నడుపుచుండును. కనుక జీవుడు పాశబంధములను విడనాడ లేక ఘోరదుఃఖార్జనమునందు సదా మునిగితేలు చుండును. కాని ముక్తుడు కానేరడు. కనుక ఇట్టి దుఃఖకారణమైన మాయాపాశములను త్రొంచి సన్మార్గమును జూపించి శాశ్వతసుఖము నిచ్చు జ్ఞానమును సంపాదించ వలయును. అట్టి మలమాయములను బోనాడి యింద్రియములను జయించు విజ్ఞానమును సద్గురువుల అనుగ్రహముతో సంప్రాప్తమవును. ఆసద్గురువర్ణనల సద్బోధయే దీక్షయనియు, అసంఖ్యాకులయిన దీక్షాపరిజ్ఞానులు తెలిపియున్నారు. కనుక ఆసద్గురువుల సద్బోధరూపాత్మకమైన దీక్షయు సర్వత్రులకు అవశ్యమైనది.

శ్రీపతి పండితారాధ్యులవారు తమ శ్రీకరభాష్యమునందు పాశుపత దీక్ష అనగా శివదీక్షా విషయమునందు ఈ ప్రకారముగా వ్రాయుచున్నాడు.

నిగమాగమ ఉభయవేదాంత ప్రతిపాదిత, భక్తిక్రియా జ్ఞాన కాండత్రయ విహిత స్థూల సూక్ష్మ చిదాచిత ప్రపంచ ప్రకాశక, పట్స్థల పరశివ సాక్షాత్కారణ బహు జన్మ కృత శివార్చిత యజన యాజన తపో ధ్యానా ద్యనేక పుణ్య పూర్వఫలక శరీరత్రయ ఘటమలత్రయ ధ్వంసక కారుణ్య కల్యాణ కైవల్య విభూతిత్రయప్రదాయక అష్టావరణపంచాచార సద్గురుకరుణాకటాక్షలబ్ధ శక్తిపాతాద్యావాచ్ఛిన్న శరశివేష్టలింగధారణాత్మక పాశుపతదీక్షాసంతరము ఇతి.

అనగా ఈ పాశుపతదీక్ష వేదాగమములందు ఉభయవేదాంత శాస్త్రము లందు ప్రతిపాదింప బడినది. దీనివలన భక్తిక్రియా జ్ఞానములు లభించును. పట్స్థలుడయిన పరశివుని సాక్షాత్కారమగును. పూర్వజన్మములందు జేయ బడిన యజ్ఞయాగాది తపోధ్యానాదులచే చేయబడిన పుణ్యములు శివార్చితము చేయబడును, కనుక శరీరత్రయముల యందు గల మలత్రయములు నశించును కారుణ్యము, కల్యాణము, కైవల్యములను విభూతిత్రయములు గలుగును. అష్టావరణ పంచాచార సద్గురుదత్త లింగధారణములచే గూడుకొన్న పాశుపతదీక్షా సంతరము శిష్యుడు జిజ్ఞాసుడగునని చెప్పబడినది. కనుక ఇట్టి మోక్షప్రదాయకమైన దీక్షను పొందుట ప్రతిపీఠతైవున కత్యవశ్యకము.

రసం విధం యథా తామ్రం తామ్ర భావాద్విముచ్యతే

సువర్ణేన సహైకత్వం గతం తద్యాతి హేమతాం॥

నవనీతం యథాతప్తం తత్స్వభావం శరిత్యజేత్

ఘృతస్యభావమాపన్నే నపుననవ నీతతాం॥

యథా శుక్తి గతం తోయం మాక్తికత్వం నముంచతి

ఏవం శివతాం ప్రాప్తో నపునః పశుతాం వ్రజేత్॥

సర్పదంష్ట్రేన యద్దేహం తద్దేహం విషదేహకం

లింగదంష్ట్రేన యద్దేహం తద్దేహం లింగదేహకం॥ శివాగమే॥

తామ్రము సువర్ణ సంయోగమువలన సువర్ణమైనట్లు, నవనీతము అగ్నిసంస్కారమువలన ఘృతమైనట్లు, వర్ష బిందువులు స్వాతీనక్షత్రమునందు ముత్యపు చిప్ప యందుబడి ముత్యములైనట్లు, సర్పదంష్ట్రముచేత దేహము విషదేహ మైనట్లు లింగసంస్కార శివసంస్కారములచే లింగదేహమే యగుచు, పూర్వపు తామ్ర త్వము, నవనీతత్వము, మాక్తికత్వము, దేహత్వము, అమూలాగ్రము నశించును.

దీక్షైవ మోక్షదాపుంసాం చిదచిచ్ఛక్తి కారణం
 నాస్తి దీక్షా సమం తీర్థం నాస్తి దీక్షా సమం తపః॥
 నాస్తిదీక్షా సమం శీలం నాస్తిదీక్షా సమం ధనం
 నాస్తి దీక్షా సమోధర్మో నాస్తి దీక్షా సమోగుణః॥
 నాస్తి దీక్షా సమం జ్ఞానం నాస్తి దీక్షా సమం కులం
 సాదీక్షా గురుణాకార్యా త్రస్యా భేద ఇహోచ్యతే॥

దీక్ష మనుష్యులకు జ్ఞానకారణమైనది. దాని సమానమైనది యేదియు లేదు. తీర్థము, తపస్సు, శీలము, ధనము, ధర్మము, గుణము, జ్ఞానము మరియు కులము ఇవియన్నియు, దీక్షాసమానము కానేరవు. కనుక యిట్టి పూర్వరూపమును మార్చి జ్ఞానరూపమును గలిగించు ఉత్కృష్టమైనదీక్షను పొందవలయును. వాటిభేదములను వివరింతును.

ప్రవిధ దీక్ష.

తనుత్రయ గతానాది మలత్రయ మసౌగురుః

దీక్షాత్రయేణ నిర్దగ్ధా లింగత్రయ ముపాదిశేత్ ॥

త్యాగ భోగ యోగ తనుత్రయముల బొందబడిన ఆణవ మాయా కార్మిక మలత్రయమును గురుమూర్తి వేధా, క్రియా, మాంత్రికదీక్షాత్రయము చేత దహించి, ఇష్టప్రాణ భావలింగత్రయమును, ఉపదేశించ వలయును. అనగా శరీర, ప్రాణమానస, ములయందు మూడువిధములఁబడిన దీక్షలు గావలయును.

౧ శరీర దీక్ష:- ఆజ్ఞా, ఉపమా, కలశాభిషేక, స్వస్తికారోహణ, భూతి పట్ట, లింగాయత, లింగస్వాయత మని యేడు ప్రకారములు

౨ మనోదీక్ష:- దృఢవ్రత, అహింసా, పంచేంద్రియార్పణ ఏకాగ్రచిత్త సంపత్తి, పరతత్వము, లింగనిజమనోలీనము, సద్యోముక్తి యని ఏడు విధములు.

౩ ప్రాణదీక్ష:- సమయ, అసంసార, తత్వజ్ఞాన, అనుగ్రహ, అధ్యాత్మ శుద్ధవిద్యా, నిర్వాణమని యేడు విధములు.

౧ గురుపుయొక్క ఆజ్ఞను పాలించుటయే ఆజ్ఞాదీక్ష.

౨ పురాతనుల సమయాచారమునకు సదృశమైనదే ఉపమా దీక్ష.

౩ స్వస్తికమండలముపై శిష్యుని కూర్చుండ బెట్టి మంత్రన్యాస పూర్వ

కముగా ముత్రపిండమును జేయునదే స్వస్తికారోహణ దీక్ష.

౪ ఆగమోక్త స్థాపనములందు ఆయా ముత్రములచే విభూతిధారణము గావించుటయే విభూతిపట్టదీక్ష.

౫ పంచకలశములందు తీర్థోదకమునింపి, శివకలలను స్థాపించి, ఆ కలశోదకముచేత శిష్యుని స్నానము చేయించుటయే కలశాభిషేకదీక్ష.

౬ ఆచార్యుడు శిష్యునకు ఉపదేశింప దగిన లింగమును అర్పించి శిష్యునకు చూపించుటయే లింగాయత్తదీక్ష.

౭ ఆ గురునాథునిచే ఉపదేశింపబడిన ప్రాణలింగమును శిష్యుడు భక్తి చేత స్వీకరించి తన ఉత్తమాంగాది స్థానములందు భరించుటయే లింగ స్వాయత్త దీక్ష.

ఆ లింగస్వాయత్త దీక్షయు వేధాదీక్ష, క్రియాదీక్ష, మరుదీక్ష యని మూడు విధము లయినది.

౧ గురువు శిష్యుని మస్తకమును ఆగమోక్త విధానముచేత శివాసనమును చేయునదే వేధాదీక్ష యనబడును.

౨ దీక్షోత్తర క్రియతోగూడి, ప్రాణలింగోప దేశమును జేయునదే క్రియాదీక్ష యనబడును.

౩ దేవత, బీజ, కీలక మొదలయిన వాటితో మాత్రోప దేశమును జేయునదే మరుదీక్ష యనబడును.

ఇట్టి దీక్షచేత దేహియు త్రివిధపాశ బంధమువలన ముక్తుడై శివత్వమును పొందును. మరియు అతడు ఎప్పటికైనను పశుత్వమును పొందడు.

దేనిచేత విజ్ఞానముగలిగి పాశబంధము నాశనమైరోవుచున్నదో అదియే దీక్షాసంస్కారమని పూర్వముజెప్పబడినది. కనుక గురువు శిష్యునియొక్క తన ముత్రములయందు గల ముత్రయములను వేద, ముత్ర మరియు క్రియా మును దీక్షామ్రయములచేత కాల్చి, స్థూల-సూక్ష్మ - కారణములను దేహాత్రయముల యందు క్రమేణ ఇష్టప్రాణ భావములను లింగత్రయమును స్థాపనముగావిచ్చును.

51 శివజ్ఞానుడైన గురువయ్యుడు సర్వత్ర శివాకార వృత్తిగల వాడైనందున, తన మంగళకరమైన హస్తమును శిష్యుని మస్తకముపై సుయోగము చేసి శివ స్వరూపదృష్టిచేత శిష్యుని ఏక్షించి. “సేవ శివుడవు” యని భోధించును.

ఆ గురువాక్యమును నమ్మినందున ఆ శిష్యునికి అజ్ఞాన నివృత్తియై శివస్వరూపమువ్యక్తమౌచును. కనుక యిదియే వేదదీక్ష. యీదీక్షవలన గురువు శిష్యుని కారణతనువునందు భావలింగమును స్థాపించును. దీనిచేత అజ్ఞానమూలకమైన శుభాశుభ కర్మఫలవాసన దూరమౌచును.

శిష్యునియొక్క కర్ణమునందు శివమంత్రము నుపదేశించునదియే “మంత్ర దీక్ష యనబడును. మంత్రోపదేశమును బొందిన తర్వాత మంత్రార్థమును చింతించు శిష్యుని యింద్రియములు బాహ్యశబ్దాది విషయముల నుండి పరాబ్ముఖము గలవైనందున, ధ్యానమునకు వేద్యమైన “ప్రాణేశ్వంతర్మనసో లింగ మాహుః” (అఖర్వ) యను ప్రకారము ప్రాణమునకు అనుష్ఠాన భూతమైన మనో బుద్ధ్యాదులకు సాక్షిరూపమై ప్రకాశించుచున్న చిన్మయ లింగము నందు మనోవృత్తియు జేరి, ఆ మనోవృత్తియు మంత్ర సుస్కారోత్తరమందు లింగ రూపమౌచును. అనగా ప్రాణలింగాకారమై పరిణమించును. “మనసైవాను ద్రష్టవ్యః” యను ఉపనిషద్వచన ప్రకారము పరిశుద్ధమై అంతఃకరణముచేత సాక్షాత్కరింప బడిన చైతన్యమే ప్రాణలింగమని అర్థము. ఈ ప్రకారముగా సూక్ష్మ శరీరము (అంతఃకరణము) ప్రాణలింగ సంబంధము గలదైనపుటికి దానిని (మనో బుద్ధ్యాదిరూప అంతఃకరణమును) ఆవరించియున్న మాయారూప మలము క్షీణించును. తమపరి అంతఃకరణము మొదటివలె విషయవ్యామోహముచేత భ్రమించును.

శ్రౌతాగమముల యందుకూడ చెప్పబడిన ప్రకారము దీక్షా మంటపము నందు స్థాపించి పూజింపబడు ఈశానాది పంచబ్రహ్మ మయమైన పంచకలశముల తీర్థముచేత, జగత్ప్రసిద్ధులైన శ్రీమద్రేణుకాచార్యుల సంప్రదాయాగతులయిన ఋత్విజులతోగూడి తదాచార్య సంప్రదాయ గతుడై పట్టాభిషిక్తుడై యున్న గురువు శిష్యుని మూడుసారులు అభిషేకించి, మిగిలినక్రియలను విధ్యుక్త ప్రకారము గావించి, అధ్వ శోధన, కలా న్యాసములచే సంస్కృతమైన పంచసూత్రములుగల, శిష్యుని నిరతిశయ ప్రీతి కాస్పదమైన, ఇష్టలింగమును ఆ శిష్యుని హస్తమునందు స్థాపించుటయే “క్రియాదీక్ష” యనబడును. దీనిచే ఆత్మయొక్క సంకుచితభావము నివృత్తియగును.

గర్భాష్టమే కృతా దీక్షా ముఖ్యా సా షోడశావధి

గౌణ తదూర్ధ్వ మధమా వీరశై వాన్వయాయినాం॥

యను ఆగమ వచనప్రకారము వీరశైవబాలురకు ౮ సంవత్సరముల వయస్సు నందే దీక్షాసంస్కారము గావించుట ఉత్తమము, పదహారు సంవత్సరములకు చేయించిన మధ్యమము, పదహారుసంవత్సరములకు తర్వాత అధమము. కాని యేసంవత్సరము నందైనను దీక్షయై తీరవలయును.

దీక్షాహీనత్వము.

శ్లో॥ శివసంస్కారహీన స్తు ద్విజో పి శ్వపచాధమః॥

శివ సంస్కారహీనుడు యనగా దీక్షారహితుడు ద్విజగర్భజనితుడైనను అధము డనియే పరిగణింపబడును, యని ముండకోపనిషత్తునందు జెప్పబడినది.

శ్లో॥ అదీక్షిత శ్చతుర్ద్వీది శివలింగం యది స్ఫురేత్

కల్పకోటి సహస్రాణి భవతి బ్రహ్మరాక్షసః॥

దీక్షా రహితుడైన చతుర్ద్వీది బ్రాహ్మణుడు కూడ శివలింగమును ముట్టుకున్నను అనేక సంవత్సరములు బ్రహ్మరాక్షసియై యుండుననియు చెప్పియున్నది.

అదీక్షయా చ యో విప్రః కుర్యా ల్లింగస్య పూజనం

అరణ్యే నిజఃనే దేవి భవతి బ్రహ్మరాక్షసః ॥

అదీక్షితుడయిన విప్రుడు లింగపూజ సలిపిన నిజఃన ప్రదేశమైన అరణ్యము నందు బ్రహ్మరాక్షసియై యుండును. అదీక్షితః శివం సంస్మృషేత్ దీక్ష గాని వాడు శివుని ముట్టకూడను యని బోధాయనప్రమాణముకూడ గలదు.

శ్లో॥ దీక్షావిహీనా విప్రా శ్చ మహాలింగస్య తస్య తు

అర్హణాయా మనర్హ శ్చ క్షత్రియాద్యా శ్చ దీక్షితాః ॥

తే సర్వే కారయామాసు రన్యై రన్యై స్తు భూసురైః

స్వేష్టై లింగేఽథవా బాహ్యై పూజయేత్ సోమసుందరం॥

చాతుర్వర్ణ్యులు యెవరైనను దీక్షితులయిననే మహాలింగమును పూజించు యోగ్యులగుదురనియు స్పష్టముగా చెప్పబడినది.

వీరత్వం నై వే వతఃతీతి వీరశైవః- అనగా శివభక్తియందు వీరత్వముగల వాడే వీరశైవుడనియుఅర్థము. అట్టివీరశైవునకు యీ దీక్ష యావశ్యక మనియు,

శ్లో॥ క్రియతే వీరశైవానాం సాంప్రదాయాను సారతః

ఆగమాథానానుసారేణ న్యాయమాగానుసారతః

దీక్షితానాం దైవయోగా దంతరాయే సమాగతే।

యని లింగప్రమాదాది విషయమును ౧౩ వ ఉపదేశంబున వీరశైవునకు న్యాయాగమ సాంప్రదాయానుసారముగ దీక్షయపును యని మరియు

శ్లో॥ పంచవింశోపదేశే స్మిక్తైవదీక్షావిధిక్రమః

వణ్యాతే వీరశైవానా మాగమోక్తానుసారతః

యని పంచవింశోపదేశమునందు వీరశైవదీక్ష వీరశైవులకొరకై ఆగమోక్తాను సారముగ వణింపబడినది యని చెప్పబడినందున ప్రతివీరశైవుడు దీక్షాప్రా ప్తుడు గావలయుననియు సిద్ధించెను. మరియు “గురుహస్తా జ్ఞాత ఇతి గురుహస్తః” యనియు “శిష్యః పుత్ర ఇతి ప్రోక్తః” మరియు “శిష్య శ్చిక్షాత్వ యోగతః” గురువుయొక్క శిక్షాయోగము వలననే శిష్యుడయినందున నతడు గురుహస్త డనియు శిష్యుడనియు పిలువబడును. కనుక అతనికి గురుపదేశ మను దీక్షా సాంస్కారము సిద్ధించును.

హంత తే కథయిష్యామి సర్వపాప విశోధనం

సంస్కారం పరమం పుణ్యం శివేన పరిభాషితం॥

3

సమ్యక్కృతాధికారః స్యాత్ పూజాదిషు సరో యతః

సంస్కారః కథ్యతే తేన షడధ్వపరిశోధనం

౪

దీయతే యేన విజ్ఞానం క్షీయతే పాశబంధనం

తస్మా త్సంస్కార ఏనాయం దీక్షేత్ప్రపి చ కథ్యతే॥ ౫ వా సు॥ ౧౩

ఉపమన్యబుషియు శ్రీకృష్ణుని గురించి సర్వపాపనాశకమైన, శివునిచే బోధింప బడిన సంస్కారమును జెప్పెదను యని ప్రారంభించి మనుష్యుడు పూజాదుల యందు అధికారియైన తర్వాత అతని షడధ్వశుద్ధి సంస్కారమును జేయవల యును. ఏది జ్ఞానము ననుగ్రహించునో ఏది పాశబంధమును లయింపజేయునో ఆ సంస్కారమే దీక్షాసంస్కార మనబడునని శివదీక్షయొక్క మాహాత్మ్యమును బోధించెను.

యథా పుర్వోక్తమార్గేణ శివత్వం యేన జాయతే

నాశివ శ్చివ మభ్యసేన్ నాశివ శ్చివ మచయేత్

నాశివ స్సుశివం ధ్యాయే న్నాశివ శ్చివ మాప్నుయాత్॥ ౧౩

ఏ సంస్కారముచేత శివుడగునో అట్టి సంస్కారమును పొందవలయును. అట్టి సంస్కారము చేత శివుడు గాకుండు వాడు శివుని ధ్యానించ గూడదు. శివుని పూజించగూడదు. శివుని ముట్టగూడదు.

తస్మాత్ శైవీం తనూం త్యక్త్వా త్యక్త్వా చ పశుభావనాం
శివోహమితి సంచింత్య శైవం కర్మ సమాచరేత్ ॥

అందువలన శివదీక్షచేత శరీరమును శివరూపమును జేసి పశుభావమును వదిలి, నేనే శివుడనను దృఢమైన భక్తిచే కూడిన శివభక్తుడే శివపూజాది శైవ కర్మలకు అధికారియగును. అని చెప్పిన తర్వాత కృష్ణుడు ఉపమన్యుఋషి చేత శివదీక్షను పొంది శివుని పూజించుటకు అధికారి యాయెను.

రుద్రోభూత్వా యజేన్మద్రం నారుద్రోరుద్ర మచయేత్ ॥

పాశబద్ధో భవే జ్జీవః పాశముక్త స్సదాశివః ॥

తాను దీక్షాది సంస్కారమువలన పాశముక్తుడై అనగా రుద్రుడై రుద్రుని పూజింప వలయును. రుద్రుడుగాక అనగా దీక్షను పొందక రుద్రుని పూజింప గూడదు. దీక్షాసంస్కారము వలన పాశము దెగును. అందువలన జీవుడు బుద్ధత్వమునువదిలి సదాశివుడగును కనుక శివపూజాదికర్మలకు యోగ్యుడగును

జాతిభేద రాహిత్యము

ఇక శివభక్తులందు అనగ వీరశైవులందు జాతిభేదము గలదో లేదోయను విచారము జేయవలయును. సగ్గురువు జీవునకు లింగధారణ దీక్షజేసి అతని పూర్వాశ్రయ నిరసనము గావించును. మరియు అతనియందు సదాచారమునకు శిఖరప్రాయమైన ఇష్టలింగపూజ గురుపూజ, జుగమపూజ, మొదలైన అష్టావరణములందు నిష్ఠకల్పించి, శ్రీపంచాక్షరమంత్రోపదేశముచేత అంతఃకరణము నందు నిర్మలత్వమును గలుగజేసి, ఇటులే తనుమనములనుండి మాయావికారములను దూరముజేసి, ప్రకృతిజన్య దోషములను బోనాడి కేవలము గురుకర జాతుని జేయును ఇటులే గురువు శివభక్తుడై యున్నవాని మాంసపిండమును దీసి మంత్ర పిండముగ జేయుచున్నందున అతడు అప్రాకృత శరీరుడనవును. అందువలన వీరశైవ శాస్త్రమును భక్తునకు జుగమునకు నిర్దేశింపవలయు విశేషణ ముపయోగింప బడినది. (అనాది వీరశైవ సారసంగ్రహము) ప. ౩-౩౨

నిదేశి యనగ దేహము లేనివాడు యను అర్థము కాదు. ఏలనన వీరశైవు లయిన భక్తజాగములందు మనము సప్తకాతువులచే గలిగియున్న శరీరమును ప్రతిదినము చూచుచున్నాము. అనగ ప్రకృతి సంబంధమైన సర్వ గుణములు నశించి అప్రాకృత గుణయుక్తుడై వర్జించు చున్నందున నిదేశి అథవా అప్రాకృత శరీరియని చెప్పియున్నది. లింగధారణ దీక్షచేత సద్గురువు శిష్యుని పాపము జేసియున్నందున అతడు గురుపుత్రు (గురుకర జాతు) డాయెను. సద్వంశము నందు పుట్టిన తండ్రి పుత్రులకు వేరేవేరే జాతి కులములను చెప్పుకుండునో అటులే లింగధారులకు జాతిభేదము చెప్పుట అనావశ్యకము.

౧ శ్రీ వా థ పురుష ష్షండ శృండాలో ద్విజవంశజః
న జాతిభేదో లింగాచ్యే సర్వే రుద్రగణా స్సృతాః॥ లింగసారే॥

౨ బ్రాహ్మణాః క్షత్రియాః వైశ్యాః శూద్రా యే చాన్యజాతయః
లింగధారణమాత్రేణ శివ ఏవ న సంశయః॥ ౨ పార॥ పు ౧

3 యస్యైవ శాంభవీదీక్షా జాతా గురుకృపావశాత్
పూర్వజాత్యాదికం తస్య న స్మరేత్ ప్రాకృతం హితత్ ౬౩
అప్రాకృతస్య భక్తస్య గురుహస్తామలాంబుజాత్
పునర్జాతస్యా త్మజన్మ జాత్యాది న చ కల్పయేత్॥ ౬౪
పాపాణాదికృతం లింగం యద్వ త్పూజ్యం ప్రతిష్ఠితం
నిచవంశోద్భవ శ్చాపి భక్తశ్చే దిశ్యరే తథా॥ ౬౫
భక్తస్య ప్రాక్తనం జన్మ నామజాత్యాదికం చ యత్
పుచ్చేద్వా కథయే ద్వాపి స వై పాతకినాం వరః॥ ౬౬
తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన మమలింగాం గ సంగినాం
మామేవ మనుతే యస్తు సో పి ముచ్యేత బంధనాత్॥ ౬౭ సూ పు. ౫

౪ శివసంస్కారయుక్తేషు జాతిభేదో న విద్యతే
కాష్ఠేషు వహ్నిదగ్ధేషు యథా రూపం న విద్యతే॥ 3౭
తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన శివసంస్కారసంయుతః
జాతిభేదం న కుర్వీత శివభక్తే కదాచన॥ 3౮ సి. శిఖామణౌ॥

౫ శివసంస్కారయుక్తేషు జాతిభేదం న కారయేత్
శివలింగే శిలాబుద్ధి కుర్వాణ ఇవ పాతకః॥ శివరహస్యే॥

౬ నజాతి భేద స్తత్రాస్తి లింగినాం శివయోగినాం

న దృష్టిస్పృష్టో దోషవా సర్వ ఏవ శివాశివే॥ పార. ౨-౧౩

ఇట్లు లింగవంతులైన శివయోగులకు జాతిభేదము, దృష్టి స్పృష్టి దోషము లుటకుండుననియు అనేక ప్రమాణములు గలవు.

౭ నగరీనిర్ముకరాద్యంబు గంగాం ప్రాప్య యథైకతాం

దీక్షా యోగాత్తథేశస్య శూద్రాదిః శివతాం వ్రజేత్॥

శ్వపచోఽపి మునిశ్రేష్ఠః శివసంస్కార సాయుతః

శివసంస్కార హీనస్తు ద్విజోఽపి శ్వపచాధమః॥

జన్మనా జాయతే శూద్రః సంస్కారా ద్విజ ఉచ్యతే

శివసంస్కారసంపన్నే జాతిభేదం న కారయేత్

దావశ్యలోహ మృద్రత్న జాత లింగ ప్రతిష్ఠితమ్

యథాపూజ్యం తథైవ స్యా ద్భక్త శ్చాండాలవంశజః॥ శివరహస్యే॥

ఏరులు కాలువలు గంగానదిని చేరి ఒకే ప్రవాహమగునట్లు, శివదీక్షా బలము చేత శూద్రాది వర్ణములవారు శివత్వమును పొందెదరు. శివసంస్కార బలముచే యుక్తుడైన శ్వపచుడైనను మునిశ్రేష్ఠుడనబడును, శివసంస్కార హీనుడైన బ్రాహ్మణుడుకూడ శ్వపచునికన్న తక్కువవాడు (అధముడు). జన్మమునుండి శూద్రుడనబడి సంస్కారబలముచేతి ద్విజుడనబడు చున్నాడు. శివసంస్కార సంపన్నులందు జాతిభేదమును జేయకూడదు. దారు, శిలా, లోహ, మృత్, రత్నాదులచేత చేయబడిన లింగము విధ్యుక్తముగ ప్రతిష్ఠింపబడిన ఎట్లు అది పూజ్యమగు చున్నదో అటులే ఛాండాల వంశమునందు పుట్టినట్టివాడు కూడ శివభక్తుడైతననే పూజ్యుడని గణింపబడును.

౮ యథా పంకే సరోజం స్యా ద్యథా క్వాపే హుతాశనః

యథా సువర్ణం పాషాణే భక్త శ్చాండాలవంశజః॥

ప్రాగ్దేశజాతినామాని యః పతే త్కథయేచ్ఛ సః

ప్రాయశ్చిత్త క్రియాసహాః పతేత్స మయశాసనే॥

మాతా గిరిసుతా దేవీ పితా దేవో మహేశ్వరః

బాంధవా శ్శివభక్తాశ్చ స్వదేశం భువనం యథా॥

శ్లో॥

బురదయందు కమలము, కట్టెయందు అగ్నియు, మన్నునందు బంగారము పుట్టు

చున్నట్లు చాండాలవంశమునందు కూడ శివభక్తులు ఉదయించుచున్నారు. ఎవడిట్టి శివభక్తుని పూర్వదేశ, జాతినామముల చదివించెప్పునో, అశనా వినునో, అట్టివాడు ప్రాయశ్చిత్త క్రియలకు గూడా అయోగ్యుడనబడి శివభర్తాశాస్త్ర వచనప్రకారము పతితుడగును. శివభక్తులకు పార్వతీదేవియే తల్లి, పరమేశ్వరుడే తండ్రి, శివభక్తులే బంధువులు, తమదేశమే తాముండదగిన గృహము.

౯ గురో రాలోకమాత్రేణ స్పృశా త్సంభాషణాదపి

శివతత్వం సమాయాతి స పునభవతాం వ్రజేత్ ||

యథా మాక్తిగతం తోయం మాక్తికం జాయతే ధృవం

స పున స్తోయతాం యాతి మాక్తికత్వం స మునంచతి ||

ఏవం స శివతాం యాతి నపునః పశుతాం వ్రజేత్ వీ. శై. ప్రదీపిక ||

సద్గురుకృపాదృష్టిచేత, అతని స్పర్శచేత, అతని సంభాషణముచేత, భక్తుడు శివ తత్వమును పొందును. అతడు పునర్భవమును జెందడు. కవుచిప్పయందు చేరిన నీరు నిజముగా ముత్యమగుచున్నది. ముత్యమయిన పునః నీరు కానేరదు. ముత్య భావమును విడువకుండును. అటులే భక్తుడు శివతత్వమును పొంది పశుత్వమున కాశ్రయుడు కానేరడు. కనుక అతనికి జాత్యాదులు గలుగకుండును.

౧౦ యే సుతి జాతిభేదై స్తా నేకవ చ్ఛివయోగినః

పశ్యే దఖిలజాతిస్థానేక మాతృసహోదరాః ||

౪౦

స స్త్రీభేదో న పుంభేదో జాతివర్ణాశ్చిమాదికమ్

సర్వాతీత మిదం విద్ధి వీరశైవ మిదం మమ ||

౪౧

యదనాయాసతో దేవి భోగమోక్షౌ కరస్థితౌ

ధారణాన్మమ లింగస్య పూజనాచ్చ నిరంతరమ్ ||

౪౨

నాన్య త్కర్మ నవై కాయం వ్రత మేత న్మహత్ శివే | పార ప గి

జాతిభేదములు ఏవి గలవో అవియన్నియు (వీరశైవదీక్షగల వారియందు) ఒకే జాతియనియు శివయోగి తెలియ వలెను. (దీక్షాపూర్వము నందు) భిన్న భిన్న జాతివారైనను (శివదీక్షయను శివానుగ్రహమైన పిదప) వారు తోడబుట్టిన సహూదరులని తెలియవలెను. ౪౦

(పా)కృతస్మార్త శాస్త్రములందువలె) స్త్రీపురుష భేదము లేదు. (స్త్రీలు ఉపనయనమునకు అర్హులు కారు పురుషులే అర్హులు యని అనునట్లు

గాదు. సర్వులు దీక్షకధికారులు) జాతి వర్ణాశ్రమాదులు లేవు. ఏవర్ణమువాడైనను, యే ఆశ్రమము వాడైనను, వీరశైవ దీక్షను పొందిన షట్స్థల సంపత్తిని పొందును. ఈ నా వీరశైవమతము స్త్రీపురుషులను, శూద్ర బ్రాహ్మణులను, బ్రహ్మచారి సన్యాసి యను నామసీమను మీరినదని తెలియుము. సర్వులు సమాన హక్కుదారులనియే అర్థము.

ఏలననగా లింగమును అంగమునుండి విడదీయక సామరస్యభావముచేత ధరించి పూజించుటచేత ఈ ఒకే ధర్మముచేత అనామూసముగ భోగమోక్షములు సర్వులకు సమానములు.

పార్వతీ! ఈ వీరశైవులకు ఎప్పుటికైనను వేసటలేదు. శివలింగమును ధరించుట మరియు పూజించుట యనుపది ఒక్కటియే క్రియయై యున్నది. దానిని మించి మరియొక కర్మము లేదు, కార్యములేదు. ఈ వ్రతము వ్యాపకమైనది. మహత్తరమైనది

ప్రాకృత ధర్మమునందు వ్యాపక క్రియలేదు. దానియందు కర్మములు దేశకాలముల చేతను స్త్రీపురుష భేదముచేతను, బ్రాహ్మణశూద్రత్వాది వర్ణములచేతను భిన్నభిన్నమై కర్మమువలన జాతియు, జాతివలన కర్మము అన్యోన్యముగ సంభవించుచు, ఆ ధర్మమునందు జాతిభేదములు గలుగ జేయును. ఈ అప్రాకృతధర్మమునందు ఒకేఒక ధర్మము గలిగియున్నందున ఇక్కడ జాతిభేదమునకు ఆశ్రయము లేదనియే తాత్పర్యము. అందువలన “వ్రతమేతన్మమహత్” ఈ వ్రతము మహత్తరమైనది యనినందున మహత్తన విశేషణము వీరశైవుల యందు జాతిభేదము లేదనుటకు హేతు సూచకమై యున్నది. ఇట్టి విశేషణమును హేతుగర్భవిశేషణ మనియెదరు.

౧౧ అంగలింగ సమాయుక్తే భక్తే జాతివికల్పనాం

నైవ కుర్యామితి ప్రజ్ఞా శివాచారః సమీచితః ॥ క్రియాసారము. లింగాంగ సమానక్తులందు జాతిభేదమును కల్పించనని నిశ్చయించుటయే శివాచారమని చెప్పబడినది.

౧౨ మునీశ్వరేషు మతేష్యషు బ్రాహ్మణేషు నృపేష్యపి

ఊహజేష్యపి శూద్రేషు సంకరేష్యపి సర్వశః॥

వర్ణాశ్రమవ్యవస్థా శ్చ నైషాం సంతి మునీశ్వరాః

౧౨

కేవలం శివరూపాస్తే సర్వే మాహేశ్వరాః స్మృతాః॥ ౧౮

అతివర్ణాశ్రమాః ప్రోక్తాః సర్వే వేదేషు సత్తమాః॥ క్రియాసారే॥
మునీశ్వరులుందును, బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్ర సంకర జాతులందును
శివసంస్కారమును పొంది మహాత్ములైన శివభక్తులు కలరూ. వారియందు వర్ణా
శ్రమవ్యవస్థయులేదు సమస్తము అతివర్ణాశ్రమీయులే యనబడెదరు. పూర్వము
నందు బ్రాహ్మణాది సంకరాంత మైన ఏ జాతియందున్నను అష్టావరణ పంచా
తారయు క్తమైన వీరశైవదీక్షువలన పునీతులయిన తర్వాత జాత్యాదులు మిగిలి
యుండవు. అతివర్ణాశ్రమము ప్రాప్తించును. వీరశైవదీక్షా విషయము నందును,

౧౩ యేషు యేషు మహాదేవి భక్తి రవ్యభిచారిణీ

యోగ్యాస్త ఏవ మంత్రస్య భక్తి రేవాత్ర కారణం॥ ౧౪

విశేషం యత్ర దీక్షాను పూర్వీకా భక్తి రస్తిహి

న తత్ర జాతిభేదో స్తి సర్వే రుద్రస్వరూపిణః॥

యత్ర స్యాద్భాతి సామాన్యం తత్ర జాత్యాదికల్పనా

తస్మాదయోగ్యో యోగ్య శ్చే త్యేవం శంకా న తత్ర హి॥

శివదీక్షయైన తర్వాత జాతిభేదము జేయకూడదని భక్తియే ముఖ్య కారణమని
సర్వత్రులు యీ వీరశైవావలంబనమునకు యోగ్యులని (అధికారులని) దీని
యందు ఏమియు శంక జేయకూడదని క్రియాసార కర్త లైన శ్రీ నీలకంఠశివా
చార్యులునుడివి యున్నాడు.

వీరశైవులకు శివకుల శివగోత్రముగాక వేరే కులగోత్రములు లేవు. శివ
శక్తులే వారికి తల్లిదండ్రులు, శివభక్తులే బంధువులు. ఇటులుండగ భక్తుల
దొకజాతి, జంగముల దొకజాతి యనియెంచుట కేవలదురభిమానమైన సంగతి.
యజ్ఞయాగాదులను చేయు కర్మకాండీయులు దేహమునందు తాదాత్మ్యబుద్ధిచేత
సర్వకార్యములను చేయుచున్నందున వారియందు జాతికల్పనప్రచారము నందు
న్నది. అయినను మోక్షమార్గ సాధ్యమైన వీరశైవధర్మమునందు శివసంస్కార
(శివదీక్షా) ప్రభావముచేత శివభక్తులందు ఒకసారి నష్టమైన తర్వాత పునః
అది యేరితిచేతను కలుగ నేరదు. జాతివిచారము తలకెక్కినంతనే శివభక్తియు
కుంగిపోవును. శివభక్తియు నష్టమైన నతడు భక్తుడుకాడు. జంగముడు కాడు.
వారిద్దరు భవులే. దీక్షాబలముచేత శివభక్తుని దేహము మంత్రపిండమై కరణేంద్రి

యములు లింగేంద్రియములయి యుండ దానియందు జాతికల్పన కవకాశ మెట్లుండును. జాతిని యుంచిన ప్రాకృతజీవులనబడుదురు. అట్టివారు అప్రాకృతులు ఎన్నటికి కానేరరు. మరియు భక్త, జంగమ, ఈ రెండు శబ్దముల నిరుక్త్యర్థమును పరిశీలించిన వాటినుండి జాతియు అథవా ఏదో ఒక న్యవహార ద్యోతకమైన అర్థము వెడలదు.

ధార్వాడ జిల్లా న్యాయాధిపతియు ఉభయపక్ష శాస్త్ర శోధనమును జేసి తన అభిప్రాయమును ఈ దిగువ ప్రకారము వ్రాసియున్నాడు.

వాది ప్రతివాదులు జెప్పుచున్న జాతిభేదము లింగాయత ధర్మ మూలభూతమైన తత్వములకు బయటిది. ఈ ధర్మస్థాపనాచార్యులు బ్రాహ్మణాది చాతుర్వర్ణముల మరియు తత్సంబంధ కర్మములకు విరోధముగ తమ మతమును ప్రచారము జేసిరి. ఏ వర్ణము వారైనను ఈ ధర్మమును అంగీకరించ వచ్చును. ఈ ధర్మము శివభక్తుల కిందరికి శివకులమేకాక వేరే కులము లేదు, సమస్త శివభక్తులు సహృదయులు యని భోధించును. శైవరత్నాకరము ౧౧౯ పుట ౫౬ శ్లోకమునందు శివసంస్కారమును పొందిన వారియందు జాతిభేదము నెంచకూడదు యని చెప్పబడినది. శివసంస్కారమునగ శైవధర్మమును అంగీకరించువారలకు చేయబడు నొక విశిష్టదీక్ష. పునః ఈ శైవరత్నాకరమునందే శివభక్తుడు పార్వతిని తల్లి యని, శివుడు తండ్రి యని, మిగిలిన శివభక్తులు అన్నదమ్ములని, జగత్సంతయు తనదేశమని, తెలియవలెనని చెప్పబడినది. దీని వలననే అనాది వీరశైవ సారసంగ్రహము నందు, సిద్ధాంత శిఖామణి గ్రంథమునందు, లింగాయతుల యందు జాతిభేదములు లేవని చెప్పబడినది. ఏ జాతి వాడయినను శివభక్తుడయిన ఆతనిని శివునిగా భావించ వలెను. శివభక్తుని జాతిపరీక్ష జేయు కారణము లేదని సిద్ధాంత శిఖామణి యొక్క అభిప్రాయమును నిచ్చియున్నారు. శివభక్తులయందు జాతులు లేవని న్యాయాధీశులు ఇంక అనేక శాస్త్రవచనములను తమ నిర్ణయమునందు ఉదహరించిరి.

వీరశైవ ధర్మస్థాపనా చార్యులు బ్రాహ్మణాది నాలుగు వర్ణములను తీసివేసియుండ పునః తమ శివధర్మమునందు అదే జాతిభేదములను గలుగజేయు చున్నారన్న గొప్ప అసంభవమైన మాట. మరియు బ్రాహ్మణులందు కూడ లేని పద్ధతిని వారు ప్రచారముజేసిరనునది మరింత అసంభవము. పురో

హితుల కొడుకులే పురోహితులు కావలయునని బ్రాహ్మణ ధర్మమునందు కూడ చెప్పియుండలేదు. పురోహితులగు నధికారము సర్వ బ్రాహ్మణులకు గలదు. భక్తులు జంగమ పదవిని అధికారములకు పొందుచున్నట్లు అనేకాధారములు గలవు మరియు ఈ ఆచారము రూఢియందుకూడ గలను.

అయినను రానురాను మొదలు వీరశైవమత ప్రవిష్టులందు పూర్వజాతి సంబంధమైన వికల్పనలు తలకెక్కినామన, ధర్మస్థాపనా చార్యుల ఉదార మరియు ఉదాత్త తత్వములు మాసి వాటికి బదులు జాతివిషయక సంకుచిత విచారములు కన్పడసాగెను శివభక్తుడు శివస్వరూపుడయి యున్నందున అతని తృప్తివలనే శివుడు సంతృప్తుడవు చున్నాడు యని ప్రమాణము గలదు భక్తుడు జంగముడు ఒకటేయనునది వీరశైవులు ఆచరించదగిన కరణప్రసాద సేవన యందు దాని ఘటనమునందు స్పష్టముగా కన్పట్టచున్నది.

మనము సూక్ష్మశీతిగా విచారించిన, వీరశైవులందు జాతి భేదము లున్నట్లుగ మన వత్తనమునందు కన్పట్టను. అస్తావరణ యుక్తులైన సర్వ భక్త జంగములు ఒకటే పంక్తియందు కూరుచుని భోజనము జేయుచుందురు జాతిభేదము వీరశైవులందు గలిగిన ఈ కార్యములు ఎన్నటికి నడువకుండును. బ్రాహ్మణుని పుక్తికి బ్రాహ్మణుడే కూరుచుండుచు గాని ఇతర క్షత్రియులు కూరుచునుట ఎట్లు?

ఈ సాంప్రదాయమునకు విరోధమైయున్న వీరశైవ వర్తనము నడుచుచు వచ్చుచున్నందున వారియందు జాతులుండుటెట్లు? భక్తజంగములు తాత్వికముగ ఏకరూపమై యున్నదానినే ఆచరణమునందు కూడ స్థిరముగ నిలబి యుండవలెనని, వీరశైవులందు జరుగుచున్న కరణప్రసాద స్వీకార తాత్పర్యమై యున్నది. కరణ ప్రసాద స్వీకారము, గురుశిష్య భక్తజంగములు అభిన్నులని తెలియజేయు బహిరంగ గురుత్వై యున్నది. ఇట్లుండ మనము శివభక్తుల ఉచ్చనీచత్వములను వివరించుట గొప్పపాపకరమైన కార్యము

శివధర్మ శాస్త్రములు, శివాగమములు, సమస్తములను ఒకేదేవుని భక్తునిగ చేసినందున వారందరు సమానస్థిగలవారని గణించి, పరస్పర వైషమ్యమును మరచి ఒకేమనస్సుచేత సమస్త కార్యములను జేయుచుండురని శివుని పూజించువారలు అనగ ప్రస్తుతము మన వీరశైవులందరు ఒకే ధర్మాను

యాయులు, వీరియందు జాతిభేదములు లేవని యుగ యుగాంతర పూర్వము నుండి చాటింప బడి యున్నది.

అత్యాశ్రమత్వము

లింగాంగసంగినః చైవ పునర్జన్మ న విద్యతే

యేషు పాశుపతో యోగః పశుపాశ నివృత్తయే

సర్వవేదాంతసారో యు అత్యాశ్రమ ఇతి శృతిః॥ శంకర సు॥

లింగాంగ సామరస్యత్వకమైన వీరశైవులకు పునర్జన్మము లేదు. ఈ లింగధారణమే పాశుపతయోగము. దీని వలననే జీవులయొక్క మాయా పాశ బంధ నివృత్తి యగును. ఈ లింగధారణయే సమస్త వేదాంతముల యొక్క సారమైనది. ఇది అత్యాశ్రమ మని శృతులు జెప్పుచున్నవి.

లింగం శివో భవేత్ క్షేత్రం లింగం సంయోగ మాశ్రయః

తస్మా ల్లింగాంగసంయుక్తో యోగిసోత్యాశ్రమి భవేత్॥ విజయగ॥

లింగాంగ సామరస్యము గలవాడే అత్యాశ్రమియు ఉనవలెను.

ఆదిత్య తైంగ్య స్కాందపురాణము లందు కూడ అత్యాశ్రమ వ్రతమే వీరశైవులకు నిరూపింప బడినది.

బ్రహ్మచారి గృహస్థో వా వానప్రస్థో యతిస్తు వా

యస్తు లింగాంగసంయుక్తః స ఏవా త్యాశ్రమి భవేత్॥

అతడు బ్రహ్మచారియైనను, గృహస్థుడైనను, వానప్రస్థుడైనను, భిక్షుకుడైనను, సన్యాసియైనను సరే, లింగాంగి యైనంతనే అత్యాశ్రమియు ఉడును. అనగా అతనియొక్క పూర్వాశ్రమములు వదలి అత్యాశ్రమమే మిగులునని అభిప్రాయము కనుక వీరశైవులు ఏ ఆశ్రమమును నుండని అత్యాశ్రము లనియే పిలువబడుదురు.

అత్యాశ్రమిత్వాత్ గణవంశజానాం లింగాంగసంగినాం తత్రాజన్మాంత దీక్షా యథా గంగాశివసంగాత్తథైవ స సూతకంవా నాప్యశుచిత్వమేషాం.౧౨౩.శి॥ఉ.

లింగాంగ సామరస్యజ్ఞులైన వీర నంది భృంగి వృషభ స్కాంద యనుప్రమథ గణముల యొక్క వంశజులయిన వీరశైవులకు అత్యాశ్ర మత్వము గలిగి యున్నందున అనగా: బ్రాహ్మణాది చాతుర్వర్ణ్యా శ్రమాతీతము గలిగినందున,

ఆజన్మాంత శివదీక్ష గలిగినందున పంచనూతకములులేవు మరియు అశుచిత్వము గూడలేదు. శివసాంగత్యమున గంగాప్రవాహము శుచిర్భూతమైనట్లని తెలియవలెను. వినేకులు వర్ణాశ్రమములను వీరశైవుల తిక్రమించిరినియే తెలిసికొందురు.

హృదబ్జమధ్యే యల్లింగం ధృత్వా జ్యోతిషం విశంతి అత్యాశ్రమస్థాః పరిముచ్యంతే సర్వేలింగాంగశోభా మోక్షమార్గై కనిష్ఠాః తే బ్రహ్మలోకేషు పరాంతకాలే శివప్రసాదా త్పరిముచ్యంతి సర్వే లింగాంగసామరస్యాచ్చ శరీరే లింగధారణాత్ నియమేనైవ ధృత్వాశేముక్తాసంసారబంధనాత్ || పీ. శై.ప్రదీపిక ఈ సూత్రమందుకూడ అత్యాశ్రమస్తులనవారికని చెప్పబడినది.

అత ఏవాశ్రమాచార రాహిత్యం వీరశైవకే

అత్యాశ్రమీయధర్మా శ్చ బహవో భాంతి చాగమే ||

వీరశైవమందు క్రమక్రమ సోపానాధిరూఢ ములై కాలవిలంబ మును జేయు ఆశ్రమాచారములు రహితమైనవి. అత్యాశ్రమధర్మములు అనేకాగమములందు చెప్పబడినవి.

అభివందే తదానోన్యం న భేదో లింగధారిణాం

న బ్రహ్మచర్యనియమో న వానప్రస్థలక్షణం ||

రః

న సన్యాసో నవైరాగ్యం యది లింగార్చనే రతిః

న ముండనం నాపి శిఖా న శుక్లో నారుణః పటః ||

గిం

లింగధారులైన వీరశైవులకు బ్రహ్మచర్య వానప్రస్థ సన్యాసాది ఆశ్రమములు లేవు. ముండనముగాని శిఖగాని, కాషాయ వస్త్రధారణగాని ఉండవలె నను నియమములేదు. ఇందుచే వీరశైవులు అత్యాశ్రమీయులనియే తెలియుచున్నది.

నస్త్రీభేదో న పుంభేదో జాతి వర్ణక్రమాదికం

సర్వాతీత మిదం విద్ధి వీరశైవమతం మమ ||

రర

వీరశైవులకు వర్ణాశ్రమక్రమములేదు. స్త్రీపురుషభేదములేదు. కావున శివపూజాదికార్యము లందందరికిని సమానాధికారము గలిగినది.

సప్తధాతుసమం పిండం సమయోని సముద్భవం

ఆత్మజీవస ముత్పన్నం వర్ణానాం కిం ప్రయోజనం ||

పుణ్యపాప వినిర్ముక్తా సుర్యదా పరమార్థతః

అహం చ సర్వదా విప్ర వర్ణాశ్రమ వివర్జితః ||

స్కాందే,

నేను వర్ణాశ్రమములు లేనివాడనని శివుడు స్వయముగా జెప్పెను.

అజ్ఞానాంబునిధౌ విప్రా నిమగ్నానాం శరీరిణాం
వర్ణత్య మాశ్రమత్వం చ స్వభావా దనువ ర్తతే॥

అజ్ఞాన సముద్రమందు మునిగిన దేహధారులకు వర్ణాశ్రమ ధర్మములు స్వభావతః గలుగుచున్నవి. కావున శివభక్తులు అజ్ఞానాశ్రయ ములైన వర్ణాశ్రమ ధర్మముల నాచరింపరాదని స్పష్టముగా తెలియుచున్నది.

పంచ సూతక రాహిత్యము.

పంచసూతకములనగా:— జననసూతకము రజస్సూతకము ఉచ్ఛిష్ట సూతకము జాతీసూతకము మరియు ప్రేతసూతక మనునవి. ఈ పంచసూతక ములను అలింగాంగులు మన్నింతురు కాని లింగాంగులు మన్నింపరు వీర శైవులయిన శ్రీబాల వృద్ధాదులందరు ఆజన్మలింగ ధారులైనందున ప్రతిదినము అష్టా వరణ యుక్త శివవ్రతమును సలుపుచుందురు కావున సూతకములు వారినంటకుండును.

యతిర్వ్రతీ బ్రహ్మచారి నృపకారుక దీక్షిణః

నాఁకౌచభాజాః కథితౌ రాజాజ్ఞాకారిణ శ్చ యే॥ శంఖ స్మృగ్గి
వ్రతస్థుడు, యతి బ్రహ్మచారి దీక్షితుడు వీరికెట్టి సూతకమును లేదు. కావున ఆజన్మదీక్షితులైన వీర శైవులను పంచసూతకములంటవు. సూతకముల పాటించు వీర శైవుని అదీక్షితుడనియే తెలియదగును.

స్వతః తేజోరహితమైనను లోహ మగ్ని సంస్కర్గముచే అగ్ని రూపముగల దైనట్లు నిర్గుణ నిర్మాయా నిర్లేపుడైన పరశివసాన్నిధ్యముచే మానవుడు ప్రకృ తితత్వమును వదిలి అప్రాకృతుడగును. తెలయు క్తమైన వత్తి తేజస్సంబంధముచే తేజోమయమై దాహజనక మైనట్లే నిత్య శుద్ధ బుద్ధ ముక్త సచ్చిదానంద రూప పరశివ చిత్కలాధిష్ఠిత శివలింగ సంబంధము చేత శరీరము శివలింగ మయమే యగుచున్నది. అను శివరహస్యప్రమాణాను సారము లింగధారులగు వీర శైవుల కశుచిత్యము లేదు కావున పంచసూతకముల నెంతమాత్రము పాటించరాదు.

గృహే యస్మిన్ ప్రసూతా శ్రీ సూతకం నాఁత్ర విద్యతే

లింగార్చనరతాయా శ్చ ఋతౌ నార్యా న సూతకమ్॥

తథా ప్రసూతికాయా శ్చ సూతకం నైవ విద్యతే॥ వీరాగమే.

శివపూజాధురీణురాలైన స్త్రీలకు రజోదోషము ప్రసూతి సూతకములు లేవు.

న స్ఫుష్టి ర్న రజోదోషో న స్త్రీబాలాదికల్పనా

న జన్మమరణశౌచం న స్నానాదివిధి ర్యతః॥

పాఠ ౧-౧౭

శ్రాద్ధ పిండ ప్రదానాది సూతకం చ వివర్జయేత్

మాతాపిత్రో శ్చ మరణే పుత్ర మిత్ర మృతౌ తథా॥

నాఽశౌచం న చ సంతాపం లింగదేహీ ప్రకల్పయేత్॥ వీరాగమే॥

లింగధారులకు మరణసూతకము రహితమనియు మాతాపితలకు శ్రాద్ధకర్మలనా వశ్యకములనియు విశ్వసించి సంతాపసూతకములను వీరశైవుడు త్యజింపవలెను.

గృహే యస్మిక్ ప్రసూతా స్త్రీ సూతకం నైవ విద్యతే

శివపాదాంబు సంస్పృశ్చ త్సర్వపాపం ప్రణశ్యతి॥

సూతకం నైవ విద్యేత జాతకం మృతకం తథా

తేషాంప్రసాదజా శుద్ధిః ప్రసన్నం చ ప్రకల్పయేత్॥ బ్రహ్మపు॥

తస్మా త్సూతక మాద్యంతం హిత్వా భోగం సమావరేత్॥ శం.సం.

ప్రాణలింగాగులకు అంగసూతకము లన్నియు వర్జితములు.

యథా విశ్వేశనికటా ద్ధంగా సూతక వర్జితా

తథా లింగాకితా భక్తాః పంచసూతక వర్జితాః॥ లింగసారే॥

లింగార్చనాపరులైన స్త్రీకి రజోదోషము లేదని నొక్కి వక్కాణించుచు, ఈశ్వరసాన్నిధ్యముచే గంగకు రజోదోషము లేనట్లు లింగాగులకు లింగము సర్వత్రదేహ మందుండి యున్నందున, పంచసూతకములను పాటించరాదు.

న తస్య సూతకం వత్స ప్రాణలింగాగ సంగినః

జననోత్థం మృతోత్థంచ విద్యతే పరమార్థతః॥

లింగార్చనరతా నారీ రజస్సూతిక సంయుతా

రవి రగ్నిః యథా వాయు స్తద్వ త్కోటిశుచి ర్భవేత్॥

శివదీక్షానంతరము ప్రాణలింగాగులయిన వీరశైవులకు జననమరణ సూతకము లేదు. మరియు లింగార్చనాపరులైన స్త్రీకి రజస్సూతికముకూడ అుటదు. సూర్యాగ్ని వాయువులకన్న కోటిగుణము లధికము శుచి గలుగునని శంకర సంహితయందు జెప్పబడినది. మరియు శిద్ధాంతశిఖామణి యందు కూడ,

స్త్రీయో జాతా స్తథా వృద్ధాః ఖంజాః కుబ్జాంధపంగవః

మల్లింగధారణా దేవ మద్రూపా ఏవతే శివే॥

శైవం దైవార్చనం యస్య యస్య చాగ్నిపరిగ్రహః

బ్రహ్మచారియతీనాంచ శరీరే నాస్తి సూతకమ్ | పారాశరీయే |

బ్రహ్మచారులకు యతులకు అగ్నిపరిగ్రహులకు శివపూజకులకు తమ శరీరము లందు సూతకములు లేవనియు మరియు లింగనిష్ఠాపరురాలైన స్త్రీ రత్నము సూతకము నందుగాని రజస్వలాకాలమునందు గాని సూర్యాగ్ని వాయుపులకన్న కోటిగుణము లధికముగా శుచిహృతురాలై యుండుననియు మరియు జనన కాలమునందు సూతక సమయమునందు శివపూజను విడువకూడదనియు సదా లింగధారియై యుండవలయు ననియు చెప్పబడెను.

సర్వే పి వందసీయా హి విధవా పుష్పిణీ ముఖాః

యస్యాస్తి భక్తి రీశాని వీరశైవమతా శ్చ యే

భక్తిమాత్రపవిత్రా హి సర్వ ఏవాధికారిణః || పారమేశ్వరా |

సమస్తులకు సమస్త కాలములందు లింగధారణ, లింగపూజాధికారము గల దనియు పురుషులు స్త్రీలు విధవలైనను, సుమంగలులైనను, వీరశైవ మతస్థులైనవారు ఈశ్వరభక్తిచే పవిత్రులయిరి. కనుక వందసీయులు వారికి సర్వాధికారములు గలవని జెప్పబడినది. కనుక వీరశైవులు పరమాత్మునివలె నిత్యశుద్ధము క్త స్వభావులై వర్తింతురు.

విశ్వాసయుక్తః పూర్ణాత్మా వజ్రయే త్పంచసూతకా

సూతకం జన్మ మృత్యు శ్చ రజస్సూతక మేవ చ

అన్న సూతక ముచ్ఛిష్టం సూతకం పంచధా భవేత్ ||

విశ్వాసయుక్త పూర్ణాత్ముడయిన భక్తుడు జనన మరణ రజ అన్న ఉచ్ఛిష్ట సూతకములను వజ్రంప వలయును.

పంచసూతకరాహిత్యం మత్స్వా నిశ్చిత్య మానసే

యో వీరో తద్వినిర్ముక్త స్తచ్చీలం తు చతుర్దశః ||

అని శీలప్రకరణములో పంచసూతకములు జీవ సంబంధ వత్తనము లై నందున “అహం శివో హం” యను శివతత్వజ్ఞానులైన వీరశైవుల నంటనేరవు.

శివైక్య భావనాపన్న శివైక్యో దేహవా నపి

దేశికో హి న లిప్యేత స్వాచారైః సూతకాదిభిః |

శివైక్యము వలన శివత్వముపొందిన శివలింగైక్యనకు దేహమును పొంది యున్నను, సూతకము మొదలైన స్వమతాచారములచేత సంబంధము గలవాడు గాడు. శివైక్యదశయందు శివభక్తుడు సూతకాదుల కట్టడికి లోబడడు.

పునర్జన్మ రాహిత్యము

లింగాంగ సామరస్యరూప శివాదైవిత జ్ఞానము దైవితజ్ఞాన రూపములైన సుఖ దుఃఖమోహాది బంధములకు నివర్తకమైనందున ప్రతిబోధయని శృతి చెప్పుచున్నది. (కేసో-౧౨) ఈ జ్ఞానము గలవాడమృతత్వమును (ముక్తిని) పొందుచున్నాడు. ఈ విషయమునందు శివాదైవితవిధి దృఢమైన జనన మరణములు నాశమగుచున్న వని “విద్యావినాశే జన్మవినాశః” శివసూత్రము చెప్పుచున్నది.

శివ ఏవ జగ త్సర్వం శివ ఏవా హ మిత్యపి

భావయన్ పరమో యోగీ భవదోషై న౯ లిప్యతే॥ సిద్ధాంత శి॥

సమస్తజగత్తు శివరూపమైనది. ఆ శివుడే నే నని భావించు పరమశివయోగికి జననమరణరూపములయిన భవదోషము లంటకుండును అనగా అతడు పునః పుట్టడు చావడు నిత్యుడై యుండును.

సప్రపంచం పరిత్యజ్య హేయోపాదేయ లక్షణం

తృణాదికం తథా పర్ణం పాషాణం సచరాచరం॥

శివాద్యవనిపర్యంతం భావాభావోపబృంహితం

సర్వం శివమయం ధ్యాత్వా భూయో జన్మ నవా ప్నయాత్॥

హేయ ఉపాదేయ వస్తువులచేత కూడిన సమస్త ప్రపంచమును పరిత్యజించి తృణ, కాష్ఠ, పర్ణ, పాషాణ, చరాచర ప్రపంచము, శివాది భూమ్యంత తత్వములు, భావాభావములు శివరూపములే అగుచున్నవి. ఆ శివుడే నేనే నను ధ్యానతత్పరుడయిన వానికి పునర్జన్మము గలుగకుండును. జనన మరణముల బాధయేతప్పిపోవుచున్నది. అని శ్రీకంఠియను గ్రంథము ప్రమాణమై యున్నది.

ధ్యేయవస్తువునందు చిత్తము లీనమైనంతనే ధ్యాన మనబడుచున్నది. ఆ ధ్యానము వలన ధ్యేయవస్తువు యొక్క సాక్షాత్కార మగును. ఆ పైన ధ్యాత ధ్యేయస్వరూపుడే యగునని విశ్వేశ్వరసంహితయందు గలదు ఎల్ల పర

శివా! నీయొక్క స్వరూపుడ నే నేనని యెవడు భావనాభ్యాసమును జేసి అహంకార మమకారములను గ్రంథులను లయింపజేయునో అతడు శివస్వరూపమును ప్రత్యక్షముగా చూచియే తీరునని పాఠ్యశాస్త్ర వివేకమును గ్రంథమునందు వ్రాయబడినది. కనుక శివజీవైక్యమే లింగాంగసామరస్యము. ఇట్టి సామరస్య విద్యారసికులైన వీరశైవులు నదులు సముద్రమునందుకూడి తాదాత్మ్యమును పొందుచున్నట్లు పరశివ లింగమునందభిన్నత్వమును పొందుదురు. అట్లుపైన ఇతనికి పశుత్వము (జీవభావము) తప్పి శివభావము గలుగును. కనుక శివ యోగము వలన జీవునకు ప్రాప్తమైన శివభావము తప్పిపోయి పునః జీవ భావము ఎన్నటికి రానేరదు.

పశురూపుడయిన జీవుడను యంగమునకు శివలింగముయొక్క సంయోగమైన తర్వాత, ఆ యోగాభ్యాసముచేత సమనాంతమైన పాశజాల మంతయు నష్టమై పోవుటయే గాక శివత్వప్రాప్తియుకూడ యగుచున్నది. కనుక జీవునకు పశుత్వము మిగిలియుండదు. ఈ విషయమునందు,-

పాశయుక్తో భవేజ్జీవః పాశముక్తో భవేచ్ఛివః॥

పాశములచే కూడినవాడే జీవుడు, పాశములనుండి విడువ బడినవాడే శివుడని ఆగమవాక్యము గలదు. కనుక దివ్యమైన యోగమార్గమును శివాద్వైత దృష్టి చేత ధ్యాతృ ధ్యాన ధ్యేయములను త్రిపుటిని యడగించి శాశ్వతమైన శివపదమునుపొంది పునః పుట్టకుండును.

సారాంశమేమనగా గురుకృపాకటాక్షమువలన శిష్యుడు త్రివిధ దీక్షల పొంది మలత్రయముల నశింపజేసి లింగత్రయముల ధరించుకొన్న వాడయి, ఆ లింగస్వరూపుడ నేనే నను దృఢజ్ఞానము గలవాడై, షట్ఫలయోగాభ్యాసము నందు ప్రవర్తించును. ఆ అభ్యాసము దృఢమైనంతనే అతనికి చిచ్ఛక్తి రూపమైన శివుడే నేనను జ్ఞానము సిద్ధించును. ఈ చిచ్ఛక్తియొక్క వికాసరూప అపరోక్షజ్ఞానము గలవాడయిన తుయోగవస్థ యనబడును. ఆ అవస్థ గలవాడే స్వతంత్రుడు అతడే అమృతత్వమును పొందును. అతనికి పునర్జన్మ పునర్మరణములు, సుఖదుఃఖములు లేకుండును.

దహన, శ్రాద్ధ, తర్పణాదుల నిరసనము

గురుదీక్షా పరిప్రాప్తా శివలింగాంగ యోగతః

ద్వీరేఫ కీటన్యాయేన శివైక్యం ప్రాప్తవాన్ ద్వీజః

లింగాంగసంగిని మృతే సుప్రాప్త ద్వాదశే హని

సాపిండ్యం నైవ కర్తవ్యం ప్రేతత్వాభావతో మునే॥

గురుదీక్షాసంస్కారమైన లింగాంగ సామరస్యము గల భ్రమర కీటక న్యాయమున శివైక్యమొందిన లింగాంగిమరణమందు ప్రేతభావము నెంచక ద్వాదశ దివసము, పిండక్రియలు చేయవలసి లేదు. యని మకుటాగమము చాటించుచున్నందున వీరశైవులకు దహన శ్రాద్ధ తర్పణాదులు చేయకూడదు.

గురువుచేత త్రివిధదీక్షబొంది ఐక్యమయిన భక్తునికి పిండప్రయోజన మొదుకని వీరాగమము ఘోషించు చున్నది.

తద్దినం దినదోషేణ తద్దినం దుర్దినం తథా

తదన్నం మాంసతుల్యం తద్గృహం శ్వపచాంగణం॥

తద్దిన మనగా మరణమైన దినము:- దినదోషముచే యాదినము దుర్దినము (అనగా దుష్టదినము) యా అన్నముమాంస తుల్యము. ఆ తద్దినముచే యున్న యిల్లు శ్వపచాంగణ మని కూడ వీరశైవాచార ప్రదీపిక యందు చెప్పబడి యున్నందున వీరశైవులు శ్రాద్ధ తర్పణాదులు చేయకూడదు.

దగ్ధస్య దహనం నాస్తి పక్షస్య పచనం నహి

జ్ఞానాగ్ని దగ్ధ దేహానాం నచదాహణోన చ క్రియా॥

కాల్పబడి మరల కాలదు. పక్షమై మరల పక్షముగాదు. అట్లే జ్ఞానాగ్నిదగ్ధ దేహము గాల్చుట, అంత్యేష్టిక్రియలు జ్ఞానసూపన్నులైన వీరశైవులకు లేవు.

శివజ్ఞానముచే అత్యంతశాంతియు, మోక్షము సిద్ధించు చున్నందున, శివజ్ఞాన నిరతులకు అగ్నిసంస్కారమువలన యెట్టి ప్రయోజనముగలుగదు. కనుక దహన తర్పణాది క్రియలు త్యాజ్యములని సిద్ధించును.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః.

ఇతి శ్రీ వీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి యందు శివదీక్ష యను

ఆటవ ప్రకరణము సమాప్తము.

ఓం

శ్రీ శివాయ నమః

శ్రీ వీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి

అష్టా వరణములు

ఏడవ ప్రకరణము.

వీరశైవు డనేకజన్మసంచిత సద్ధర్మా చరణముల వలన మనో వాక్కాయ కృత పాపసంచయము తెల్లను నాశనము గావించి నిర్మలాంతః కరణుడయిన తర్వాత “సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ” మను శృతివచన ప్రకారము సత్తుచిత్తు ఆనందమే స్వరూపముగాగల సర్వ వ్యాపకుడయిన సత్వాది గుణ రహితుడయిన అనంతకల్యాణగుణ పరిపూర్ణుడయిన ఆ పరశివుడు ఒక్కడే “ఏకమేనా ద్వితీయం బ్రహ్మ” యను శృతివచనప్రకారము ఆ శివాతిరిక్తమైన వేరే పదార్థము లేదని దృఢ సంకల్పుడయి తత్పరశివవిషయకమైన సద్భక్తి గలవాడయి ఈ దేహేంద్రియ బుద్ధులకు భిన్నుడయి అచ్యుతుడయి యున్న ఆత్మనే తానని జ్ఞానము గలవాడయి తచ్చివైక్య జ్ఞాన సంప్రాప్తికొరకు కొన్నిసాధన భూతములైన ఆచారములను మరియు సాధనములను జేయ నుచ్యుక్తు డగును. ముముక్షువు అష్టావరణములు, పంచాచారములు మరియు షట్ఫలములతో తమ నిజాత్మ తత్వమును గ్రహించి ఆత్మైకత్వము ననుభవించుచునని వీరశైవ మత ప్రతిపాదితములైన శివాగమోక్త సిద్ధాంతముల వలన దెలిసినవాడై తజ్ఞాన సంప్రాప్తికొరకు సచ్చిదానంద పరిపూర్ణుడై ఆత్మతత్వ విచారజ్ఞుడై, శాంతుడై యున్న సద్గురువును పొంది శివదీక్షా సంస్కారముచేత విగత ప్రాకృత పాపాచారుడై అష్టావరణములను స్వీకరించును.

అష్టవిధ ఆధ్యాత్మికాచరణములకు ఆవరణములని పేరు. తోటమాలియు తన తోటయందు పశ్యాగులచే తొందరగలుగ గూడదని తోటచుట్టు కంప వేయునట్లు, రాజు తనకు శత్రువులచే అపజయము గాగూడదని తనపట్టణము నకు కోటనిర్మాణము జేసుకొనునట్లు, యోధుడు రణరంగమున తన దేహము నును శత్రువుల గాయము దగులకుండ అభేద్య కవచముచే ఆచ్ఛాదితుడై నట్లు, వీరశైవుడు కూడ సంస్మృతిబంధమునకు హేతుభూతములైన మల, కర్మ,

మాయాదిరూప శత్రువులచేత పీడ గలుగఁగూడదని తన బాహ్యభ్యంతరరూప తనుత్రయమును, గుర్వాద్యష్ట విధాచరణ మను ఆవరణముచేత ఆచ్ఛాదింప బడుచున్నందున, ఆ యెనిమిది విధములైన ఉత్తమాచరణములు ఆవరణములను సంజ్ఞగలవై యున్నవి. గురు, లింగ, జంగమ, తీర్థ, ప్రసాద, విభూతి, రుద్రాక్ష, మంత్రములనునవే అష్టావరణములు. ఈ అష్టావరణానుష్ఠానమే ముముక్షువు నకు అత్యావశ్యకమై యున్నది. దీనివలననే లింగాంగ సామరస్యము సిద్ధించు చున్నది. కనుక అష్టావరణములు సంక్షేపముగ వివరింపబడు చున్నవి.

౧. గురువు.

నిత్యానందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
విశ్వాతీతం గగనసదృశం తత్త్వమస్యాది లక్ష్యం
ఏకం నిత్యం విమల మచలం సర్వసేవాక్షి భూతం
భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురు తం నమామి॥

యను శుక రహస్యోప నిషద్వచన ప్రకారము శ్రీ గురువు సాక్షాత్ బ్రహ్మ స్వరూపుడనియు, జ్ఞానమూర్తి యనియు, తత్త్వమస్యాది అథాత్ లింగాంగ సామరస్య జ్ఞానము గలవాడనియు, నిత్యుడనియు, అమలుడనియు, గుణరహితుడనియు, అనేక విధముల కొనియాడబడెను. అట్టి సద్గుణ సంపన్నుడైన గురువునే ఆశ్రయించి భక్తుడు ముక్తి సామ్రాజ్యమును పొంది ఆత్మసుఖము ననుభవించ వలయును.

పాశమోక్షః పశూనాం హి పత్యా క్రియత ఇత్యతః

పాశమోక్షకర శ్రీమూక స గురుశ్శివ ఇవ్యతే॥ స్కాందే॥

జనన మరణాదులకు కారణములైన కర్మబంధములే పాశములు; తత్పాశములచే పీడితులౌచున్న మానవులే పశువులు. అట్టిపశువుల పాశములనుండి దొలగించి శివైక్యమును బోధించు బోధకుడే గురువు.

గుకారోంధతమః ప్రోక్తం రుకారో భాస్కరోదయః

మోహంధకార హరణా ద్గురు రిత్యభిదీయతే॥ పార. ౧౮-౯ ౩

గుకార స్త్యంధకార స్వా ద్రుకార స్తన్నిరోధకః

అంధకారనిరోధత్వా ద్గురు రిత్యభిదీయతే॥ అద్వయ తారకోప ని॥

గుకారంచ గుణాతీతం రుకారం రూపవజ్జితం

గుణాతీతం మహాపాపం యో దద్యాత్ స గురు స్మృతః।

శిష్యునియొక్క హృదయమును వ్యాపించియున్న అజ్ఞానరూపాంధ కారమును నాశముగావించు సమర్థతగల యేజ్ఞానముగలదో అట్టిజ్ఞానముగలవాడే గురువు.

నిష్కలోహి మహాదేవో నిత్యజ్ఞాన మహోదధిః

సకలో గురురూపేణ సర్వానుగ్రాహకో భవేత్॥ సి. శి. ౧౧-౨౦

అప్రత్యక్షో మహాదేవః సవేషా మాతృమాయయా

ప్రత్యక్షో గురురూపేణ వర్తతే భక్తిసిద్ధయే॥ శివరహస్యే.

సచ్చిదానంద రూపుడు, నిష్కలుషు, అవ్యక్తుడు, యను నామములచే సుప్రసిద్ధుడయిన పరశివుడు తనమాయచేత భక్తోద్ధారమునకై, భక్తిసిద్ధికై, కర్మక్షయమునకై అప్రత్యక్షుడయినను గురురూపముచేత ప్రత్యక్షుడగును. జనులకు మోక్షమార్గము నుపదేశించు చుండును.

హరరూపం సమాదాయ పూజాం గృహ్లాతి సర్వదా

గురురూపం సమాదాయ భవపాశం నికృంతతి॥ శైవరత్నాకరే।

హరరూపముచేత పరమశివుడు సర్వత్ర పూజనీయుడైనట్లు, గురురూపముచేత భక్తులయొక్క జననమరణములను భవపాశమును త్రెంపుచుండునని శైవరత్నాకరము అ. ౯ శ్లో. ౧౪ నందు వాక్రుచ్చ బడినది. పుట్టంధునకు వస్తువుల యొక్క స్వరూప జ్ఞానమెట్లు గాకయుండునో అటులే గురురూపదేశము లేనివానికి కల్పకల్పాంతరము నందు కూడ తత్వజ్ఞానము కానేరదు. కనుక గురుశుశ్రూష మోక్షసాధనకారకు అత్యావశ్యకము.

యశ్చివ స్సగురుః క్షేయో యోగురు స్సశివ స్మృతః సి. శిఖామణౌ॥

న గురోరధికం న గురోరధికం న గురోరధికం

శివశాసనత శ్చివశాసనత శ్చివశాసనతః॥

యను వచనములచే గురువు శివుడేయని సిద్ధించు చున్నందున అట్టి శివస్వరూపుడైన సద్గురువునే సేవింప వలయును.

గురు స్వరూపము.

సత్సంప్రదాయస్థం శ్రేద్ధావంతం సత్కులభవం శ్రోత్రియం

శాస్త్రవాత్సల్యం గుణవంత మకుటిలం సద్గురు మాసాద్య॥ ౧ నా.ఉ.

ఉపైతి లోకవిఖ్యాతం లోభమోహ వివర్జితం
 ఆత్మ తత్వవిచారజ్ఞం విముక్త విషయభ్రమం॥ ౨
 శివసిద్ధాంత తత్వజ్ఞం ఛిన్న సందేహ విభ్రమం
 సర్వతంత్ర ప్రయోగజ్ఞం ధార్మికం సత్యవాదినం॥ ౩
 కులక్రమా గతాచారం కుమారాచార వర్జితం
 శివధ్యానపరం శాంతం శివతత్వవివేకినం॥ ౪
 లింగధారణ సంయుక్తం లింగపూజా పరాయణం
 లింగాంగ యోగతత్వజ్ఞం నిరూఢాదైవత వాసనం ౫
 లింగాంగసలభేదజ్ఞం శ్రీగురుం శివవాదినం

సేవేత పరమాచార్య శిష్యే భక్తిభయాన్వితః॥౬ సి శిఖామణి ప౬
 పరశివతత్వమును కరవిల్వ ఫలము వలె సంపూర్ణముగా తెలిసిన వాడును,
 సత్కులమునందు జన్మించిన వాడును. ఆగమములను యథార్థముగ తెలియు
 వాడును. సకల విషయ భ్రమరహితుడును, సత్వాది సగ్గుణ సూషణుడును,
 పరధర్మ సహిష్ణువు, స్వధర్మ నిష్ఠుడును, మర్ధార్థ గామిగాక గురుమతాను
 వర్తియైన వాడును, మంత్రరహస్యజ్ఞుడును, శివతత్వ వివేకియై శివజ్ఞానపరుడును,
 లింగధారణ యుక్తుడును, లింగాంగ సామరస్యజ్ఞుడు నైన సగ్గురువు శిష్యుడు
 భయభక్తిచేత సేవించవలెను, కావున వీరశైవులు సాధ్యమైనంతవరకు సగ్గురు
 వుల సేవించి దీక్షితులు కావలయును.

స్కాందపురాణాంతర్గత ససత్కుమార సేహిత మలయాచల ఖండమునందు:

బ్రహ్మనిష్ఠో మంత్రతత్వజ్ఞో మోక్షానుగ్రహతత్పరః

ప్రశాంతచిత్త సతుష్ట స్స గురుర్నితతత్పరః॥

డాంబికం కోధనం మూర్ఖం తథా హంకారదూషితం

త్యక్తధర్మం చ విప్రేంద్ర గురుం ప్రాజ్ఞో న కల్పయేత్॥

సగ్గురువు బ్రహ్మనిష్ఠుడు గావలెను. శివతత్వముల దెలియవలెను శిష్యులకు
 మోక్షానుగ్రహమునందు తత్పురుడై శాంతచిత్తుడై, సదానందుడై, అన్యలకు
 హితము గోరువాడయి యుండవలెను ఇట్లుగాక గురువు డాంబికు డయినను,
 క్రోధపూరితుడయినను, మూర్ఖుడైనను, అహంకారము గలవాడయినను ధర్మ
 ములమీరి నడచు వాడయినను ప్రాజ్ఞుడైన శిష్యుడు విడచిపెట్ట వలయును.

లేకున్న తానే చెడునదిగాక శిష్యముడలినంతచు దురాచారమునందే ప్రవర్తింప జేసి ఇహమునందు సౌఖ్యము, పరమునందు మోక్షము, గలుగకుండ జేయును.

తస్మా దద్వైతతత్వజ్ఞం కామక్రోధాద్యదూషితం

అడాంబికం శాంతచిత్తం గురుం ప్రాజ్ఞః ప్రకల్పయేత్ ||

శిష్యుడు తాను గురువుగా జేసుకోదలంచి నపుడు ఆ గురువుయొక్క సల్లక్షణములనే పరీక్షించి చూడవలెను. గురువు శివాద్వైత తత్వముల దెలిసినవాడును, కామక్రోధాది అరిష్టస్వర్గములను జంఘించిన వాడును, బాహ్యజంబరములచే లోకమును మోసము జేయని వాడును, చిత్తమునందు శాంతము గలవాడును, అయిన సద్గురువునే తెలివిగల శిష్యుడు ఆశ్రయించ వలెను.

సర్వలక్షణ సంపన్నం సర్వజ్ఞం సర్వసమ్మతం

సదాచార రతం శుద్ధం శివభక్తం అలోలుపం ||

౬౩

యథార్థ వాదినా శాంతం ద్వేషానూయా వివజితం

విదితాఖిల శాస్త్రార్థ శివతత్వార్థ వేదినా ||

౬౪

అర్థకాంతా విరహితం అకాముకం అవంచకం

వాగ్మినం షట్స్థల జ్ఞానసహితం హృష్టమానసం ||

౬౫

గురుం శుశ్రూష మాణః (శిష్యః) సుఖేన వశేత్ ||

పార. ౨

గురువు నిత్యానిత్య విచారము గలవాడు, ఇహపరలోక సుఖమునందు ఉదాసీనుడు అంతర్బహిరింద్రియ నిగ్రహుడు, సద్వృత్తానుడు, సదాచార సంపన్నుడు, మోక్షాభిలాషి, ఇట్లు సాధనచతుష్టయ సుపన్నుడయి యుండవలెను. ఇదిగాక అతడు తన ఆత్మానందమునందే లీనమనస్కుడయి శాంతస్వభావము గలవాడై ప్రయభాషణము గలవాడై గంభీరుడై సత్యవాదియై ఎల్లప్పుడు సంతుష్టుడై, మరియు కరుణామూర్తియై యుండవలెను. ఇంతేకాక అతడు నిరహంకారుడు, శుద్ధిహృతుడు, ధర్మియు, మత్సరభావము లేనివాడు, గుణగ్రాహియు, వేదాగమ పురాణ సకలశాస్త్ర అభ్యాసి, మంత్రార్థ ప్రతిపాది, శైవసిద్ధాంత తత్వజ్ఞుడు, సామదాయాగత జ్ఞానము గలవాడు, లోభదాభికాది దుష్టగుణ దూరుడై యుండవలెను. ఇట్టి గురువుకే ఆరాధ్యుడనియు ఆచార్యుడనియు పర్యాయ నామములు గలవు. అనగ శివాగమాధాన సుధానముగలవాడు, రాగద్వేషరహితుడు, శివధ్యాన శివజ్ఞాన సంపన్నుడై యున్నవాడే ఆరా

ధ్యుడు. శాస్త్రార్థములను తనశిష్యులకు విస్తరించి చెప్పువాడు, వానికి సదాచారముతో పఠించుట కుపదేశించి తాను సదాచారమార్గముచే నడచువాడు ఎవఁడో వాడే ఆచార్యుడనియు వీరశైవ శాస్త్రకారులు గురువు యొక్క లక్షణములను జెప్పియున్నారు.

అనువలన శిష్యుడు, మోక్షార్థమై నందున, నయవినయాది సంకున్నడై, సద్గురుసేవా లబ్ధి శివజ్ఞాన, శివభక్తి శివాచారములచే సంపూర్ణజ్ఞానియై బ్రహ్మచారియై, వైరాగ్యము గలిగి మోక్షార్థి లాషియై, యున్న సద్గుణనుండిత గురువద్యనే ఆశ్రయించ వలెను. గురుస్థల మలంకరించు వారు నిర్దోషులు, సదాచార సంపన్నులు, ధర్మనిష్ఠులై యుండవలెను. అనాచారులు అజ్ఞానులు, కపటాచారి యక్తులు గురువులగుటకు యోగ్యులు కాదు. వీరు అనాచారము గలవారు, మలినాత్ములుయైన శివకళ స్ఫూర్తి కానేరదు.

గురువో బహవః సంతి శిష్యవిత్రాపహరకాః

దుర్లభోఽయం గురు దేవి శిష్యవృత్తాపహరకాః॥

శిష్యవిత్రమాశించు గురువులే హెచ్చుగాని అతనిచిత్తము నాకర్షించి అతని సాసార బంధమునుండి ముక్తునిజేయు గురువులు దుర్లభము. ఇట్టి దాంభిక గురువులకు మునుమున్నయైన శిష్యుడు లోబడక సద్గురువులనే ఆశ్రయించ వలెను.

కించిజ్ఞా దాంభికా భిష్టా గురు రిత్యభిమానినః

వీరశైవం న జానంతి శతాః పండితమానినః

అన్యస్మై భోధయంతి స్మ సర్వజ్ఞత్వం పరం ఖిలాః

నాచరంతి స్వయం కించి దధ స్తే నిజతంతి హి॥ పారమేశ్వరాగమే.

తిమోతకు తామే తెలిసిన వారమనుకొను వారు, వీరశైవమును తెలియనివారు, అవివేకులు, దాంభికులు, అల్పజ్ఞులు, నిజమైన గురుత్వముయొక్క గుణము లేకనే అభిమానము పడువారు, అన్యులకు బోధించి తాముమాత్రము స్వల్పమైనను నుడువునట్లు నడువనివారు అధోగతిని పొందుదురు. కనుక వీరశైవులు ఇట్టి దాంభిక గురువులకు లోబడరు.

యః శాస్త్రవిధి ఘృతస్పృజ్య వత్తతే కామకారతః

న స సిద్ధి మవాప్నోతి న సుఖం న పరాం గతిం॥ పార. ప౨ శ్లో॥ ౧౦౪
గురుశుశ్రూషజేయు శిష్యుడు కూడ శాస్త్రానుసారము నడుచువాడై యుండ

వలెననియు, అట్టి శాస్త్రవిధిని విడిచి కామాతురుడై వలించువాడు మోక్ష సిద్ధిని అక్షయ సుఖమును సద్గతిని పొందనేరజనియు, కూడ బోధించు చున్నది. కనుక శిష్యుడుకూడ ఏరశైవ మతాచారముల ననుసరించి సదాచార సంపన్నుడు కావలయును.

“యస్య దేవే పరా భక్తి ర్యథా దేవే తథా గురౌ॥ శ్వేతాశ్వతర॥
గురుశివులందు ఒకేవిధమైన భక్తి యుంచవలెనని గలదు. కనుక గురువు దేవతా సమానుడు. అట్టి దేవతా స్వరూపుడయిన గురువునే భజింపవలెను.

త్రివిధ గురు లక్షణము

౧. దీక్షా గురుస్థలము.

దీయతే చ శివజ్ఞానం క్షీయతే చ మలత్రయం

సా దీక్షా సంజ్ఞితా తస్యాం గురుదీక్షాగురు ర్మతః॥ వాతూ॥

శివలింగైక్యదే దీక్షాగురువనబడును. ఏ సంస్కార విశేషము వలన ఉత్కృష్టమైన శివజ్ఞానము గలుగునో, మలమాయాది పాశబంధము త్తయించునో, ఆ సంస్కారమే దీక్షయనబడును. అట్టి జ్ఞానక్రియా లక్షణ లక్షితమైన దీక్షయందు శివతత్వోప దేశమును జేయగల శివలింగైక్యదే దీక్షాగురు వనబడును.

గుణాతీతం గుకారంచ రూపాతీతం రుకారకం

గుణాతీత మరూపంచ యోదద్యా త్స గురుస్సృతః॥

ప్రాకృత గుణత్రయా తీతమైన అశుద్ధమాయా రూపాతీతమైన చిన్మయ వస్తువును అతడు ఉపదేశింప సమర్థుడు. ఈ గురువే ఏరశైవశాస్త్ర రహస్యార్థములను విప్పి బోధించు వాడును, తనశిష్యులను సదాచారానుష్ఠాన సంపన్నులనుగా జేయు వాడును, “జ్ఞానాన్ముక్తిం దిశతి యస్సదేశిక ఇతిస్మృతః” యను కామికాగమ వచన రీత్యా ఎవడు వణాధ్యాది షడధ్యములను మీరిన శివయోగముచేత సంపన్నుడయి యుండునో, అట్టి శివలింగైక్యదే యున్న దేశికుడే మహా మాయయను సముద్రమును దాటింపతగిన ఉపాయమును చూపింపశక్యుడైన జగద్గురువై యుండును. ఈ దేశికుని కన్నులకు కాన్పించు జగద్వస్తువు లన్నిటి యందు అతని శివతాదాత్మ్య యోగ ప్రభావముచేత ఆఖండ సచ్చిదానంద చైతన్యమే కన్పట్టు చున్నందున ఇట్టి దశానము గలిగిన మహాగురువే జగత్ప్రకా

శకుడై యుండును.

౨. శిక్షా గురువు:- ఈ దీక్షాగురువే శిష్యుడు చేసిన ప్రశ్నలకు ఉత్తరమును చెప్పి ఉపదేశముద్వారా సంశయ నివృత్తిజేసి అతనిని శిక్షించుచున్నందున శిక్షాగురువుల సంపన్నుడగును.

అతడు శిష్యునియొక్క భవమును చీకటిని నశింపజేయుచు ప్రాపంచిక భేదబాంధిని నివారించును. “పతి విశ్వస్య త్యేశ్వరం శాశ్వతం శివమచ్యుతం” యను నారాయణోపనిషద్వచనమునందు ప్రసిద్ధమైయున్న స్వాత్మాభిన్న శివజ్ఞానమును ఆశ్రితులయిన శిష్యులకు అనుగ్రహించును. ప్రాపంచిక భేదమును జెప్ప దైవైతమతమును ఖండించి శివాదైవైత సిద్ధాంతమును ప్రతిపాదించును. తన శిష్యుల హృదయ కమలమునందుగల నిజరూపచిత్రమును శివజ్ఞానమును దీపముచేత చూపించునో ఆశిక్షాగురువే మానవుల సుసారరోగమును సోగొట్టు ఉల్కృష్ట శివాదైవైత జ్ఞానమును పరమాపదము నిచ్చి జనన మరణాది దుఃఖ నివృత్తి జేయును.

౩. జ్ఞాన గురువు:- ఈ శాస్త్రస్థితమైన రహస్యార్థములను బోధించి శిష్యుని సంశయములను నివారించు దీక్షాగురువే అతనికి సాక్షాచ్చివజ్ఞానము ననుగ్రహించు వాడై జ్ఞానగురువన బడును. ఈ గురువుచేతనే శివజ్ఞానమును పొంది శిష్యుడు జీవన్ముక్తుడౌను.

శివరూపాను సంధాయై జ్ఞానం యేనోప దిశ్యతే

ముముక్షో మోక్ష సిద్ధ్యర్థం స జ్ఞాన గురు రుచ్యతే॥ వాతూలే॥

శాస్త్రరహస్యములను బోధించి సంశయ నివారణము జేయు ఆ శిక్షాగురువే సాక్షాచ్చివజ్ఞానము ననుగ్రహించి శివజీవైక్యము ననుభవించజేయును. కనుక అతడే జ్ఞానగురువని పిలువబడును. సారాంశ మేమనగా ఒక్కడే గురుడు శివజీవైక్యోపదేశము జేయునప్పుడు దీక్షాగురువనియు, అందలి సంశయములను శాస్త్రోక్తరీత్యా నివారించు నప్పుడు శిక్షాగురువనియు, కడకు శివజీవైక్య జ్ఞానము ననుగ్రహించి ముక్తుని జేయునప్పుడు జ్ఞాన గురువనియు పిలువబడుచున్నాడు. అనేక గురువుల నాశ్రయించ వలెనని తాత్పర్యము గాదు. అట్టి త్రిగురుస్వరూప ప్రకాశితుడయిన సద్గురువును శిష్యుడు ప్రతిదినము ధ్యానించును.

శ్రీగురు స్తోత్రము

- ౧ అంతస్తిమిర నిశ్భేద భానవే కామధేనవే
సదంతే వాసినాం కల్ప తరవే గురవే నమః॥ శైవరత్నాకరే.
- ౨ అజ్ఞాన తిమిరాంశస్య జ్ఞానాంజన శలాకయా
చక్షురుస్త్రిలితం యేన తస్మై శ్రీగురవే నమః॥ వీరశైవాచారప్రదీ॥
- ౩ అఖండమండలాకారం వ్యాప్తం యేన చరాచరం
తత్పదం దర్శితం యేన తస్మై శ్రీగురవే నమః॥
- ౪ భవారణ్య ప్రవిష్టస్య దిబ్జోహ భ్రాంతచేతసః
యేన మే దర్శితః పంథాః తస్మై శ్రీగురవే నమః॥
- ౫ అనంతజన్మ సంప్రాప్తా కర్మేంశన విదాహినే
జ్ఞానానల ప్రభావేనత స్మై శ్రీగురవే నమః॥
- ౬ యోగురుః స శివః ప్రోక్తోయ శ్శివస్సుగురుః స్మృతః
భుక్తిముక్తి ప్రదాతృచ తస్మై శ్రీగురవే నమః॥
- ౭ గురుదేవో మహాదేవో గురుదేవః సదాశివః
గురుదైవా త్వరం నాస్తి తస్మై శ్రీగురవే నమః॥
- ౮ బ్రహ్మ విష్ణు శ్చ రుద్ర శ్చ ఈశ్వర శ్చ సదాశివః
ఏతే గభఃగతా క్షేయా స్తస్మై శ్రీగురవే నమః॥
- ౯ చైతన్యం శాశ్వతం శాంతం వ్యోమాతీతం నిరంజనం
నాదబిందు కలాతీతం తస్మై శ్రీగురవేనమః శివరహస్యే॥
- ౧౦ నగురోరధికం తత్త్వం నగురోరధికం తపః
తస్మాత్పరతరం నాస్తి తస్మై శ్రీగురవేనమః గురుగీతా॥

౨ లింగము

ఏవంబ్రహ్మమునందు చరాచర ప్రపంచమంతయు లయించి మరల మరల ఉద్భవిండు చుండునో అట్టి బ్రహ్మమే లింగమనియు, అట్టిలింగమే సాక్షాచ్ఛివ స్వరూపమనియు, ఆ పరశివుడే హృదయాకాశమునందు లింగరూపుడై వెలయు చుండుననియు, ఆ హృదయస్థిత జ్యోతిర్లింగము సర్వలవే పూజనీయ మనియు, ఆ ప్రాణలింగమే సర్గురువుచే ఇష్టలింగముగా స్థూలపూజకై అనుగ్రహింప

బహుననియు, ఆ ఇష్టలింగము ఆజీవాంతము దేహముపై ధరించి, కరస్థలమునందే పూజించ వలయుననియు, ఈ కరస్థల లింగార్చనము చేతనే సర్వసిద్ధులుగలిగి జీవన్ముక్తి గలుగుననియు, హరిబ్రహ్మాది దేవతలు, మనుష్య పశుపక్ష్యాదులు కూడ శివలింగార్చనము చేతనే ముక్తులైననియు, ఈ లింగధారణము పరమ పవిత్రమైనదనియు అనేక ప్రమాణములచేత లింగతత్వమునందు ప్రతిపాదింప బడినది. అనుగ్రహించి లింగతత్వమును జూతురు గాకయని కోరుచున్నాను.

౩ జంగమ.

ఏక ఏవ శ్శివ సాక్షా త్సర్వానుగ్రహకః ప్రభుః
గురుజంగమ లింగాత్మా వర్తతే భుక్తిముక్తిదః॥
లింగం చ ద్వివిధం ప్రోక్తం జంగమాజంగమాత్మానా
అజంగమే యథా భక్తి జంగమే చ తథాస్మృతా॥
అజంగమం తు యల్లింగం మృచ్ఛిలాది వినిర్మితం
తద్వరం జంగమం లింగం శివయోగీతి విశృతం॥ సి. శిఖామణౌ.

సాక్షాత్ సర్వుల ననుగ్రహించు ప్రభువగు శివుడే గురులింగ జంగమామలను, మూడు ప్రకారములుగా విభజింపబడి భుక్తిముక్తుల నొసగుటకు భూమియును వర్తించుచుండును. లింగము చరాచరమని (అనగా జంగమ స్థావరములని) రెండు భేదములుగా గలదనియు, శిలాది నిర్మితమైన లింగమే అచర (స్థావర) లింగమనియు, శివయోగి యని ప్రసిద్ధిగాంచిన లింగమే జంగమమనియు అట్టి చరలింగమను జంగమస్వరూపము, స్థావరలింగము కన్న శ్రేష్ఠమనియు సిద్ధాంత శిఖామణి అభిప్రాయమై యున్నది. “ఈశ్వరోఽతిథిరేవ చరితస్త ముపాస్మహే” యను ఋగ్వేదారణ్యక వచనప్రకారము ఈశ్వరుడే జంగముడై అతిథివలె సంచరించును.

“సర్వలోకోప కారాయ యోదేవః పరమేశ్వరః
చర త్యతిథి రూపేణ నమ స్తే జంగమాత్మనే॥ వీరాగమే.

లోకోద్ధారార్థమై శివుడే జంగము (అతిథిస్వరూపు) డై సంచరించు చుండును. అహం మమత్వ శూన్యాత్మా నిజబోధైక రూపధృక్ స్వయమేవ స్వయం భూత్వా చరతీతి చర స్మృతః॥ వాతులే

నాతులాగచూస్తూ వచనాను సారముగ దేహకరణాది అహంకార మమకారములను త్యజించి స్వస్వరూపమును తెలిసినవాడే తానేతానై చరించును. కనుక చరలింగమని, జంగముడని పిలువబడును. ఆచరలింగ నామకుడైన శివయోగియు కామక్రోధాద్యవిషడ్వర్గరహితుడయి అంతర్బహి రింద్రియ నిగ్రహముడై మృత్కంచనములందు సమానబుద్ధి గలవాడయి దృశ్యమాన వస్తువులయందు శివభావము గలవాడై, సర్వమును బ్రహ్మమని తెలిసి యెల్లప్పుడు సూచరించు వాడైన, జంగముడని తెలియవలెను. ఆజంగముడు లింగాంగ సామరస్య రూప శివాదైవిత జ్ఞాన సంప్రాప్త పరమానంద సంతృప్తుడయిన చరలింగ యోగీశ్వరుడు; లోకోత్తరములైన స్వగుణములచేత యితరులను సద్గుణ సంపన్నుల గావించుచు యితరులకు సామాన్య దేహీవలెనే కన్పించు చుండును.

ప్రకృతి తత్వములచేత జన్మించిన బ్రహ్మవిష్ణ్వాదుల సంపత్తి యందు ఆశలేనివాడై చరలింగస్థుల సంపన్నుడైన శివయోగియు (జంగముడు) చిదానందమయమైన తన నిజస్వరూప చింతయందుండి

నాహం మనుష్యో న చ దేవయక్షో న బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యశూద్రాః

న బ్రహ్మచారీ న గృహీ వనస్థో బిక్షుశ్చనాహం నిజబోధరూపః॥ యోగజ్ఞః॥
యను నట్లు తాను దేహసంబంధాభి మానమును విడచి పరమానందము ననుభవించు చుండును. అతడే జంగముడు. ముముక్షువులచే సేవనీయుడు.

ఏకమూర్తిస్త్రయో భాగః గురులింగంతు జంగమం

జంగమంచ గురుర్లింగం త్రివిధం లింగముచ్యతే॥

యను శైవాగమాను సారముగ ఒకడే యైన పరశివుడు గురులింగ జంగమములను మూడుస్వరూపములగా నామనాచకములచే పిలువబడును. “జంగమో ఈశ్వరో రూపః” యను మాహేశ్వరోప నిషద్వాక్యాను సారము జంగముడే ఈశ్వర రూపమనియు “జంగమ రూపశ్శివః శివః ఏవ జంగమరూపః” యను రుగ్వేదోప నిషత్కర్వా శాఖియందు జంగముడే శివుడనియు శివుడే జంగమ రూపుడనియు, మరియు గురుడే శివుడు శివుడే గురుడని చెప్పుబడినందున గురులింగ జంగమాను లందు అభిన్నత్వము సూచింప బడినది.

నిరాకృతం నిరంజనం యన్మాయా మోహ విజృంభితం

యేన స్వరూప సిద్ధేన స భవేద్ధి నిరంజనః॥

జానా త్యశయా ద్యోహి శివం విశ్వప్రకాశకం
స్వస్వరూపతయా సో హి జగముః పరికీర్తితః॥

ఇతి

నివేదం, నిరవగ్రహం, నిరశనం, నిష్కారణం, నిష్కలం,
నిస్సంగం, నిరుపాధికం, నిరుపమం, నిష్ప్రక్రియం, నిశ్చింతం,
నిష్పృణ్యం, నిరనుగ్రహం, నిరధికం, నిర్వాసనం, నిర్వహం,
నిర్భేద్యం, నిరఘం, నిరంజనపదం, చైతం భజే జగము॥
ఆద్యంత రహితం జ్యోతి రనాది ప్రభురవ్యయః
అనాది త్వ దజాత శ్చ జగము స్యాన్య నిరంజనః॥

పై నుదహరింప బడిన లక్షణములచే కూడినవాడే జగముడని తెలియవలెను.
అట్టి వానికే లింగాంగ సామరస్య జ్ఞానము కలదు.

భూతి రుద్రాక్ష పాషాణ లింగధారి న జగముః
లింగాంగ సంగమజ్ఞానీ జగముః పరికీర్తితః॥

భూతి రుద్రాక్షాది బాహ్యఙ్గుణములచేత జగముడు కానేరడు. శివజీవైక్య
జ్ఞానము గలవాడే జగముడని పిలువబడును.

జానం త్యతి శయా ద్యేతు శివం విశ్వప్రకాశకం
స్వస్వరూప తయాతేతు జగమా ఇతి కీర్తితాః
యే పశ్యంతి జగజ్జాలం చిద్రూపం శివయోగతః
నిఘాత మలసం స్పృశాన్తే స్మృతాః శివయోగినః॥ 32 సి.శింగ

32

జం-గమ్యంత ఇతి-అతిశయేన గచ్ఛంతి-జగమాః అతిశయమైన చూర్ణము
నందు వర్తించువారు అనగ అతిశయమైన జ్ఞానసంపన్నులైనవారు జంగములని
తెలియవలెను. ఇట్టి జంగముడననాది మలసంబంధమును విడనాడి, దృశ్య
మాన చరాచరాత్మక ప్రపంచమును శివసంబంధము చేతచిత్రియూ రూపము
గలదైనదనియు తెలిసినవాడే శివయోగియు, కామక్రోధములను జయించిన
వాడు, అభేద భావముగలవాడు, సత్పురుషుడైనవాడు శత్రుమిత్రులను ఏక
భావము గలవాడు, ప్రత్యక్ష పరశిప్రడంబున వాడు, ఆశాహంకార రహితుడైన
వాడే శివయోగి కనుక ఇట్టి సద్గుణ మండిత శివయోగియైన జంగమునే సదా
సేవించు చుండవలయును.

దేహః జీవేశతత్వార్థ భోగాయై ముక్తి మిచ్ఛతాం

స్వస్వరూపోప దేశార్థం జంగమోస్మి మహేశ్వరి॥ వీరాగమే.

ఓ పార్వతీ ఎవడు దేహజీవేశ్వర తత్వార్థ భోగమును ముక్తిని కోరుచున్నాడో వానికి తన స్వరూపోప దేశముకొరకు జంగమరూప మగుచున్నానని శివునిచే పార్వతికి జెప్పబడెను. గాన శివుడే సాక్షాత్ జంగముడని సిద్ధించును.

మద్రూపం జంగమం దేవి మమప్రాణం మమాధికం

మద్గురుం చ మదంగం చ మన్నాథం చరలింగకం॥

ఓపార్వతీ! నాయొక్క రూపము, ప్రాణము, శరీరము, జంగమమనిన్ని నాకంటె అధికుడు నాకు గురుడు నాయొక్క ప్రభువు జంగమమని పరమ రహస్యమందు ఈశ్వరునిచే చెప్పబడెను.

జకారో గురురూపం చ గకారో లింగరూపకం

మకారో జంగమం చైవ సర్వకర్తాచ జంగమం॥ వీరాగమే.

౪ భస్మము

భస్మధ్యానాత్పుంధానం భవతి భస్మధ్యానాత్పుంచాక్షరీ

స్మరణంభవతి తస్మాద్ధ్యానాత్ స్థావత్పుం గచ్ఛతి

స ఏష భస్మజ్యోతి స్సేష భస్మజ్యోతిః॥

యను భస్మజాబాలోప నిషద్వచన ప్రకారము భస్మమనగ జ్యోతిర్లింగము మనుష్యుడట్టి జ్యోతిర్లింగమయమైన భస్మధారణముచేత శుద్ధాత్ముడవును. ఆ భస్మ పరశివాపరనామపరబ్రహ్మము. కనుక ఆ జ్యోతిర్లింగ స్వరూపముచేత ఉజ్వలించు చుండును. అందువలననే దానికి భసితమని పేరుగలదు. ఆ మహా భస్మము జ్యోతిర్మయమైన మహాదేవస్వరూపమని భావించి ఏలింగధారులు వర్తించుచుదురో ఆశ్రేష్ఠులైన జనులు నిరుపాధిక భస్మధారులని పిలువబడుదురు. పంచబ్రహ్మ మంత్రన్యాసాది సంబంధములచేత శివమంత్ర సంస్కృతా గ్నియదులచేత ఏభస్మము జేయబడునో ఆభస్మమును సోపాధిక భస్మమని శివా గమాభిజ్ఞులు దెలిపిరి. ఈ సోపాధిక భస్మము వేరేవేరే ఐదుకారణములచేత,

విభూతి భసితం భస్మ త్కార రక్షేతి భస్మనః

ఏతాని పంచనామాని హేతుభిః పంచభిః భృశం॥

విభూతి, భసిత, భస్మ, ఊర, రక్షాయను పంచసార్థక నామములతో ప్రసిద్ధి పొందెను.

౧ విభూతి - అణిచూద్యస్థ విభూతి ప్రదానమైనది.

౨ భసిత - శివతత్వ ప్రకాశకరమైనది.

౩ భస్మ-మనోవాక్కాయక పాపభయోత్సాత భంగము గలిగించునది.

౪ ఊర - అధ్యాత్మికాది తాపత్రయాత్మక దుఃఖ విపన్నాశకర మైనది.

౫ రక్ష - గ్రహాది భీతులనుండి రక్షించునది.

ఇట్టి పవిత్ర భస్మమును సర్వాంగము లందు నమశ్చివాయ యను పంచాక్షరీ మంత్రమును ఏడుసార్లు జపించి భస్మస్నానము (లేపనము) జేయవలయును.

శిరస్సు, లలాటము, కర్ణములు, కంఠము, భుజములు, హృదయము, నాభి, వీపు, బాహువులు, పిరుదులు, మరియు మణిబంధములను నీ పదిహేను స్థలములయందు పంచాక్షర మూలమంత్ర పూరితమైన త్రిపుండ్ర ధారణము జేయ వలయును. ఏ పురుషుడు త్రికాలములందు భస్మత్రిపుండ్ర ధారణము జేయునో అతడు శివాచార సంపన్నుడై వేదత్రయీ స్వరూపుడయి నిస్సంశయముగ శివస్వరూపుడే అవ్వనని నమ్మవలయును,

విభూతి ధారణము అత్యంత పవిత్రమైనది. అది అంతరంగ జ్యోతి ప్రకాశముయొక్క బాహ్యచిహ్నము. గురువు దీక్షాకాలమునందు ఆణవాది మలత్రయంబుల నశింపజేసి సంసారబంధము నుండి ముక్తుని గావించి, శివతత్వజ్ఞాన జ్యోతిని సృదయ కమలమునందు గలుగజేయును. యీ జ్యోతి ప్రకాశము చేతనే జీవుడు పాశము నుండి ముక్తుడై మోక్షమును గలుగజేయు శివ సాయ జ్యమునే పొంద ప్రయత్నించు చుండును. కనుక భస్మము జ్యోతిర్లింగమనిన నెట్టి సంశయము గలుగకూడదు. ఇదియే నిరుపాధిక భస్మము, తద్బాహ్యచిహ్నమయినదే సోపాధిక భస్మమనబడును. అది గోమయమునుండి మంత్రాగ్నులచే సంస్కరింపబడినందున భస్మమని పిలువబడును. గోమయము నందుగల పూర్వ రూపములు మంత్రాగ్నులచే నశించు చున్నవి. గోమయము మలసంబంధమైనది. దానియందు నల్లని తమమునకు సమానమగు వర్ణముగలదు వాసన మరియు క్షిపిక్షీటకాదులకు ఆశ్రయమైనది. వికారము నొందునది, కాని మంత్రాగ్నులచే గాలినందున ఆ గోమయమే తన నిజస్వరూపమును మారి భస్మమాయను. ఈ

భస్మము మలసంబంధ నామరూపములు లేక నిర్మలమైనది. శుభ్రమైనది. తెలుపురంగు గలిగినది. వాసన మరియు క్రిమికీటకములు నశించినది, మరియు పునః ఆశ్రయములేనిదైనది. భస్మము కాల్చబడినది. కనుక పునః వికారమును బొందనేరదు. ఇట్టి భస్మమును సర్వాంగములయందు ధరించినందున చర్మగత క్రిమికీటకములు నశించును శీతోష్ణాదుల బాధతగ్గును. ఆయురారోగ్యము ప్రాప్తించును. ఇంతియేకాక చూచువారల కంతరంగమునందుగల జ్యోతిప్రకాశమును సూచించు చుండును. భస్మము త్రిపుండ్రముగ ధరింతురు. అనగ సత్వ రజో తామసములను త్రిగుణములను తన స్వాధీనము చేసుకున్న వాడనియు; ఆణవ మాయాకార్మిక మలము లణచినవాడనియు అజ్ఞానాంధ కారమును నశింప జేసి చిత్ప్రకాశము గలవాడనియు, అంతశ్శుక్లు దృష్టి గల వాడనియు, దారేషణ ధనేషణ పుత్రేషణ అను ఈషణత్రయముల విడచిన వాడనియు, కర్మ జ్ఞానేంద్రియాంతఃకరణ శుద్ధి గలవాడనియు, జన్మజరామరణాది వికారములను పొందకుండు వాడనియు, కామక్రోధలోభమదమోహ మాత్సర్య రాగ ద్వేషములు లేక శరీరశుద్ధాత్మ గలవాడనియు, విషయ సుఖములను తుచ్ఛముగా జూచువాడనియు, సద్గురు హస్తమస్తక సంయోగము చేత దీక్షితుడై, సచ్చిదానంద లక్షణుడైన వాడనియు, ఈసోపాధిక భస్మము నిరుపాధిక భస్మమును ప్రకటన జేయుచున్నది. అందు చేతనే భస్మమునకు పై నుడహరించిన పంచ నామములు సార్థకమైనవి. అంతరంగమందు జ్ఞాన జ్యోతి ప్రకాశ మైనంతనే జీవునకు నేనను అహంకారము నశించి సోహమను భావముత్పన్నమగును. కాన తత్వజ్ఞాన స్వరూపుడైన పరమాత్ము న్మేష్టేశ్వర్యములనే తనవని తెలియును. అట్లే శ్వర్యమ లనగా విభూతి యని అమరకోశమునందు చెప్ప బడినది.

విభూతిరూఢితిరైశ్వర్య మణిమాదిక మష్టధా

అణిమా మహిమాచైవ గరిమా లఘిమా తథా॥

ప్రాప్తిః ప్రాకామ్య మిశతత్వం వశితత్వం చాష్టభూతయః॥

అణిమా - సూక్ష్మముకన్న సూక్ష్మమైనది, మహిమా - గొప్పదానికన్న గొప్పది గరిమా సర్వార్థములను దెలిసి ఉపదేశించునది, లఘిమా - అతి శీఘ్రముగా తెలియునది, ప్రాప్తి - ఇష్టప్రాప్తి గలుగ జేయునది, ఈశతత్వం - అందరి కన్న గొప్పది. వశితత్వం - స్వాధీనేంద్రియత్వము గలదియని అష్టేశ్వర్యములు విభూతి

మరియు భూతియనియు చెప్పబడినవి.

శివతత్వము ప్రకాశమగును కనుక భసితమనియు, పాపాదులు నశించుచున్నందున భస్మమనియు, దుఃఖములునశించి ఆనందమే ప్రాప్తమగుచున్నందున త్మారమనియు, భూతప్రేతాదుల సంశయము నివారించి తద్భూతి లేకున్నందున రక్షయనియు వివిధనామములు గలిగినవి. త్రిపుండ్రముల మాత్రము బహిర్గతముగా పూసుకొని అంతర్జ్యోతియొక్క ప్రకాశమును గురుదీక్షచే బొందకున్న అది దాంభికమనియే తెలియదగినది.

విభూతిర్భూతిరైశ్వర్య విధికర్మ వినాశనీ
యమలోక భయం నాస్తి శివలోకేమహీయతే
ఆపాద మస్త్రకాంతశ్చ రోగదోష నివారణమ్
లోకవశ్యకరం పుణ్యం భస్మం త్రైలోక్యపావనమ్॥

భూతిర్భూతికరీ పవిత్రజననీ పాపాఘవిధ్వంసనీ
సర్వోపద్రవనాశనీ శుభకరీ సర్వార్థ సంపత్కరీ
తేజోరాజ విశేషమోక్షణకరీమస్తారి సంహారిణీ
భూతప్రేత పిశాచరాక్షసహరీ భూతిః స్సదాధార్యతామ్॥

యని పుణ్యాత్ములయిన వీరశైవులు భస్మస్నానముజేయునప్పుడు భస్మ ఫలాఫలముల బోధించు ఇట్టి మంత్రగచ్ఛిత శ్లోకముల నుచ్చరించు చుండురు.

బ్రహ్మవిష్ణు శ్చ రుద్రశ్చ దేవాశ్చక్ర పురోగమాః
త్రిపుండ్రం ధారయంత్యేవ భస్మనా పరికల్పితమ్॥
వసిష్ఠాద్యా మహాభాగా మునయశ్శ్చూతి కోవిదాః
ధారయంతి సదాకాలం త్రిపుండ్రం భస్మనాకృతమ్॥

శైవాగమేషు వేదేషు పురాణేష్వఖిలేషుచ
స్మృతీతిహాసకల్పేషు విహితం భస్మపుండ్రకమ్॥
ధారణీయం సమస్తానాం శైవానాంచ విశేషతః॥ సిద్ధాంతశిఖామణి.
దివా వా యదివా రాత్రౌ నారీవాఽఘనరోపివా

పూజాధకం సజలం భస్మ త్రిపుండ్రే నైవధారయేత్ ॥

౬౯

త్రిపుండ్రం సజలం భస్మ ధృత్వా పూజాం కరోతియః
శివపూజాఫలం సాంగం తస్యైవ హి సునిశ్చితమ్॥

౭౦

భస్మనై శివమంత్రేణ ధృత్వాహ్యత్యాశ్రమీ భవేత్

శివాశ్రమీతి సంప్రాక్తః శివైకపరమో యతః॥ ౮౨ శి॥పు॥వి॥స౧౬
స్త్రీపురుషులుభయులు పగలురాత్రులందును శివపూజకాలమందు జలమిశ్రిత
భస్మమును త్రిపుండ్రములుగా ధరించవలెను. జలమిశ్రిత భస్మధారుచకే
సాంగమైన శివపూజాఫలము లభించును. శివమంత్రోచ్ఛారణ పూర్వకమైన
భస్మమును ధరించుకొను వాడే అత్యాశ్రమీయగును. ఇతనినే శివాశ్రముడని
యనెదరు. భస్మధారణము త్రిపుండ్రముగానే ధరించవలయును,
మానస్తోకేతి మంత్రేణ మగ్రితిం భస్మధారయేత్
ఊర్ధ్వపుండ్రం భవేత్సామ మధ్యపుండ్రం యజాంపిచ
అధః పుండ్రమృచస్సాక్షాత్తస్మాత్పుండ్రం త్రియాయమం॥ భీమాగ
మరియు ఈషిభూతిధారణ విషయమున అనేక ప్రమాణములు గలవు.

“భూత్యైవ ప్రమదితవ్యమ్” యజుర్వేదవచనము.

ఈ మంత్రముయొక్క అర్థమునే మానవపురాణము నందిల్లు చెప్పబడినది.

అగ్నేస్సముత్థియాభూత్యా తయాదేహోవకుంఠనం

లలాటే హృదిదోర్ద్వంద్వే త్రిపుండ్రస్యచ ధారణం॥

ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రం చ యై స్సమాచరితం ముదా

త ఏవ శిష్టావిద్వాంసో నేతరే మునిపుంగవాః

నైవ ప్రమది తవ్యం నైభ్రమాదపి కదాచన॥ మానవపురాణే॥

ఈ వచనములచే కూడ విభూతియొక్క త్రిపుండ్రధారణము సిద్ధమగు చున్నది.

సర్వతీర్థేషు యత్పుణ్యం సర్వయజ్ఞేషు యత్ఫలం

తత్ఫలం కోటిగుణితం భస్మస్నానాన్ని సాశయః॥ జాబాలోప ని॥

సమస్త తీర్థములందు గలుగు ఫలములకన్నను, సమస్త యజ్ఞములు జేయుట
వలన గలుగు ఫలములకన్నను భస్మస్నానము అత్యధిక ఫలమునిచ్చునది యని
వక్కాణింప బడినది.

త్రిపుండ్ర ధారణ మాహాత్మ్యము

పంచాక్షర జపం భస్మస్నానం లింగార్చనం త్రయం

కదాచిదపి నత్యాజ్యం యథాశక్తి సమాచరేత్॥

ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రంచ మాయాపాశ నివృత్తయే
 ఆచుచుతి మునిశ్రేష్ఠా అభర్వశిరసి స్థితాః॥
 శివేన విష్ణునా చైవ బ్రహ్మణా నజ్ఞానమరైః
 ధృతం యద్ధారయేద్భస్మ త్రిపుండ్రో ధూళనాత్మనా॥
 ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రంచ శ్రద్ధయా నాచరంతియే
 తేషాం నాస్తి శివజ్ఞానం కల్పకోటి శతైరపి॥
 సత్యం శౌచం తపో యజ్ఞం తీర్థం దేవాగ్ని పూజనం
 సర్వమే తద్భవేద్యర్థం యస్త్రీపుండ్రం సధారయేత్॥
 శివప్రియా శ్శివేభక్తా శ్శివపాదార్చనే రతాః
 త్రిపుండ్ర ధారిణో యేచ తేనై భాగవతోత్తమాః॥
 సితేన భస్మనాకుర్యాత్త్రి సంద్యం యస్త్రీపుండ్రకం
 సర్వ పాప వినిర్మూక్త శ్శివలోకే మహీయతే ॥సనత్కుమార సం॥

సాధ్యమైనంత వరకు పంచాక్షర జపము సర్వాంగ భస్మలేపనము లింగార్చనము ఈ మూడిటిని శివభక్తుడైతెగక ధరించుచుండ నలెను. త్రిపుండ్రధారణముచే మాయాపాశములు తొలగునని మునులు వచింపుచున్నారు, అభర్వశిరోః షని షత్తుగూడ ఈ యభిప్రాయమునె వెల్లడించుచున్నది. బ్రహ్మ విష్ణు సదాశివ ఇంద్రాది అమరులుగూడ భస్మమును త్రిపుండ్రముగ ధరించిరి. కావున నెల్లప్పుడు త్రిపుండ్రమును ధరింపవలెను. ఇట్లు ధరించనివానికి అనంత జన్మము లెత్తినను శివజ్ఞానము లభింపదు. సత్యశౌచములు తపోయజ్ఞ తీర్థములు అగ్ని దేవాదిపూజలు త్రిపుండ్ర ధారణము లేనివానికి వ్యర్థము లగుచున్నవి. కావున శివునియందు ప్రీతిగల శివపాదార్చనము నందనురాగముగల భక్తులు త్రిపుండ్రమును త్రికాలములందు జలమిశ్రితముగా ధరింప నలయును ఇట్లు ధరించు భాగవతోత్తములు సర్వపాపములనుండి ముక్తులగుదురు. సర్వాంగభస్మ లేపనముచే పైనుదహరించి నల్లనేక ఫలములు గలుగుచున్నవని వేదాగమ పురాణేతిహాసములన్నిటియందు ఘంటాఘోషముగా చెప్పబడియున్నది.

స్మృతయ శ్శృతయ స్సర్వాః పురాణా న్యఖిలాన్యపి

వదంతి భూతిమాహాత్మ్యం తతస్తాం ధారయేద్భుధః॥ గరుడ పు.

సమస్త స్మృతి శ్శృతిపూరాణములందు విభూతిమాహాత్మ్యము చెప్పబడి నందున బుద్ధిమంతులు భస్మమును ధరింప వలయును.

త్రిపుండ్రలేపనం నిత్యం యః కరోతి సదా ముదా

స ఏవ ధన్యో విద్వాంశ్చ శ్చ నేతరో మునిపుంగవాః॥ మానవ పు.

త్రిపుండ్రము నెల్లప్పుడు ధరించువాడు ధన్యుడు విద్వాంసుడు; ఇతరుడుకాడు.

భస్మస్నానా త్పరం స్నానం పవిత్రం నైవ విద్యతే

ఇత్యుక్త్వా మునిదేవేభ్యః స్నాతో యస్సశివ స్స్వయం॥ సాం దే
మునీశ్వరులు, దేవతలు భస్మస్నానమును మించినస్నానము లేదనియు అట్టి
భస్మస్నానముచేత శుచిర్భూతుడైన భక్తుడు సాక్షాత్ శివుడని వచించియున్నారు.

భస్మస్నానా ద్విశుద్ధాత్మా జతక్రోధో జతేంద్రియః

మత్సమీప ముపాగత్య న భూయో వినివర్తతే॥ లింగపురాణే.

భస్మస్నానముచే ఆత్మశుద్ధియగును క్రోధాదులు జయింపబడును. ఇంద్రియ
నిగ్రహము గలుగును. శివసాయుజ్యము గలుగును. ఇట్టి భస్మలే పాంగునకు
పునర్జన్మములేదని శివుడు వక్కాణించెను.

సతద్ధ్యానం స తద్దానం సతద్జ్ఞానం సతత్తపః

విదా తిర్యక్త్రిపుండ్రాంశం విప్రేణ యదనుష్ఠితమ్॥

త్రిపుండ్రధారణం త్యక్త్వా ముక్తి మిచ్ఛంతి యేనరాః

విషపానేన నిత్యత్వం వాంఛమానా ఇవా ష్యమి॥ కూర్మపు.

త్రిపుండ్ర ధారణములేని విప్రుడు చేయనట్టి ధ్యానదానజ్ఞాన తపస్సు లన్నియు
వ్యర్థము. త్రిపుండ్రధారణ రహితుడైనవాడు మోక్షమును గోరుట విషపానము
జేసి అమృతత్వముగోరి నట్లు నిష్ఫల మగును.

కి మత్ర బహునోక్తేన భాషణేన పునః పునః

భక్త్యా త్రిపుండ్రంధృత్వా మోక్షమాప్నో త్యసంశయః॥ బ్రహ్మండే॥

త్రిపుండ్ర ధారణముచే మోక్షము సిద్ధించుచున్నది. ఇందుకు సందేహములేదు.

దానం ధర్మ శ్చ యజ్ఞ శ్చ శృతి శ్చాపి వ్రతానివై

ఏతే సర్వే పి ఫలదాః కృతంచే ద్భస్మధారణమ్॥

బహునోక్తేన కిం భస్మ ధారణం మోక్షసాధనం

భస్మనా సదృశం పుణ్యం నాస్తి లోకత్ర యేపిచ॥ క్రియాసారే.

భస్మధారణముచే దాన ధర్మ యజ్ఞములు శృతివ్రతములు సర్వము ఫలించు
చున్నవి. అధికప్రసంగముతో నేమి ప్రయోజనము? భస్మధారణమే మోక్షసా

ధనము. భస్మధారణకు సమానమైన పుణ్యము ముల్లోకములందు లభింపదు.

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన యుక్తః మద్భస్మనా బుధః
స్వాంగే త్రిపుండ్రం సంధార్యం సర్వదా శివ మర్చయేత్ ||
విభూతి మాత్రమాహత్మ్యం వక్తుం బ్రహ్మ స శక్నుయాత్
కఃపునాః సంస్కృతాగ్నుత్థౌ భూతి వక్తుం సముత్స హేత్ ||

కావున ఎట్టిప్రయత్నముచేనైన త్రిపుండ్రమును ధరించియే సజ్జనులు శివుని పూజింపవలయును. ఈ విభూతి మాహత్మ్యము బ్రహ్మకైన వర్ణింప నలవి గానిదై యుండ మానవులకు వర్ణింప శక్యమగునా?

శివమత్రాత్మరో ముత్ర స్తత్త్వం చాపి శివా త్వరం
శివార్చనా త్వరం పుణ్యం నహి తీర్థం చభస్మనః || శైవసంః
వృథావేదా వృథా యజ్ఞా వృథా దానం వృథా తపః
వృథా వ్రతోపవాసాని త్రిపుండ్రం యోన ధారయేత్ || బోధాయ నె.

ఇట్లనేక శాస్త్రములందు త్రిపుండ్రధారణ మాహత్మ్యము వర్ణింప బడినది. కావున భస్మధారణ మత్యావశ్యకమని సిద్ధాంతమగు చున్నది.

బ్రహ్మదిదేవతలు నారదాదిరుషులు సనకాదియోగులు బాణాది దానవులుగూడ భస్మస్నాన సంపన్నులై శివభక్తి తత్పరులై సకల దోషవిముక్తులై శుద్ధులైరిని యనేక ప్రమాణములు గలవు. మరియు భస్మజాబాలో పనివత్తునందు భస్మధారణోత్కృష్ట మహిమాభి వర్ణనము విస్తారముగ నున్నది.

“సమశ్చినాయ” యను పంచాక్షరీ మంత్రమును ఏడు సారులు జపించి సర్వాంగభస్మస్నానము (అనగా: లేపనము) జేయవలయును. త్రిపుండ్ర ధారణ ముకూడ జేయ వలయును. ఈ త్రిపుండ్ర ధారణ మునకు పదునైదు ముఖ్యస్థానములు—

ఉత్తమాంగే లలాటే చ శ్రవణ ద్వితయే తథా
గళే భుజద్వయే చైవ హృది నాభాచ పృష్ఠకే ||
బాహుయగ్మే కకుద్దేశే మణిబంధద్వయే తథా
త్రిపుండ్రం భస్మనా ధార్యం మూలమంత్రేణ సాధకైః ||

శిరిస్సు, లలాటము, కర్ణములు, కంఠము, భుజములు, హృదయము, నాభి, వీపు, బాహువులు, పిరుదులు, మణిబంధములు, అను ఈ ౧౫ స్థలములను పంచాక్ష

రీమంత్రపూరితమైన త్రిపుండ్ర ధారణము చేయ వలెను. ఇదే యర్థమును శృతి వచనమందు జూడుడు.

శిరో లలాట కంఠ స్కంధ వక్షస్థలేషుత్రి యాయుష

త్రియంబక్తై స్త్రిస్తో రేఖాః కుర్వీత వ్రతమేత చ్ఛాంభవం॥

మరియు భస్మము నెడమచేతిలో బట్టుకొని ఆ చేతిని కుడితొడ యందుంచి భస్మముపై కుడిచేయ్యి నుంచి,

అగ్నిరితి భస్మ వాయురితి భస్మ జలమితి భస్మ స్థలమితిభస్మ వ్యోమేతి భస్మసర్వోంహవా ఇదం భస్మ మన ఇత్యేతాని చక్షూంషి భస్మాని॥

అను అథర్వశిరోపనిషన్మంత్రముచేత భస్మమును ముట్టుకొని, ఏడుసార్లు మూల మంత్రముచేత అభిమత్రించి, తర్వాత ఆభస్మమును జలముచేత మిశ్రమ ముజేసి, పూర్వోక్త స్థానములందు మూడురేఖలుగా ధరింప వలయును. ధరించిన పుణ్యపురుషుడు రాగ ద్వేషాది రహితుడై మంగళప్రదుడైన పరశివుని పొందును.

య ఇదం త్రిపుండ్రం ధరతే సవేదత్రయధారీ భవతి, స సంతతం త్రేతాగ్నిర్భవతి, స పుష్కరత్రయస్నాతో భవతి, య స్త్రిపుండ్ర ధారీ పురుష సు రుద్ర సు పరమేష్ఠీ, య ఇదం త్రిపుండ్రం ధృతవంతం పురుషం పశ్యతి, స సర్వపాపే భ్యో వినిర్ముక్తో భవతి, స సర్వవేదా ధ్యాయన భస్మఫలవాన్ భవతి॥

యను వృద్ధ జాతాలశృతివచన ప్రకారము యేపురుషుడు త్రికాలము లందు భస్మ త్రిపుండ్రధారణము గావించుకొనునో, అతడు శివాచార సంపన్నుడై వేదత్రయ స్వరూపుడై నిస్సంశయముగ శివస్వరూపుడే యగును.

౫ రుద్రాక్ష ధారణము

లింగభూతి యతస్యాంగే ముద్రారుద్రస్య యోభవేత్

రుద్రాక్షధారణా దేవ రుద్రై క్యపథగామినీ॥

శివలింగ భస్మధారణ సంపన్నుడైన వీరశైవునిదేహమందు రుద్రచిహ్న ప్రకట నార్థమై యేశివలాంఛనము ధరింపబడునో అదియే రుద్రాక్షయని తెలియు వల యును. అదియే శివైక్య మార్గమును పొందించునని శివాగమవచనము కలదు. కావున రుద్రాక్షధారణ మత్యవశ్యకము. ఈ రుద్రాక్షధారణచే జీవభావము వదిలి శివైక్య భావము సిద్ధించుననియు, అట్టిరుద్రాక్షధారి అనంతకోటి జీవులందు

శివభావమునే గమనించుననియు, చేతనాచేతన వస్తువులందు భేదబుద్ధి లేనివాడనియు తెలియు చున్నది. మరియు పంచాచారములను అరువది నాలుగు శీలములను తనకు యోగ్యాచారములని నడచువాడనియు, షట్ఫలజ్ఞాన యాగ్గామియనియు బోధయగుచున్నది.

రుద్రుని మూడవదైన జ్ఞాననేత్రమునుండి రుద్రాక్షపుట్టి నందున అది ధరించినయతడు రుద్రసంబంధజ్ఞానము తెలిసినవాడనియు, సర్వత్ర రుద్రభావము గలవాడనియు, సగుణబ్రహ్మము యొక్క గుణములనే పొందినవాడనియు అవగతమగుచున్నది. కావున యీరుద్రాక్ష ధారణచే దుష్టులు, దురాచారులు, అజ్ఞానులు, తమపూర్వ పాపాచారములను విడిచినకాని తద్ధారణఫలముగలుగదు.

బ్రాహ్మణో వాంత్వజో వాపి మూర్ఖోవా పండితోపివా

రుద్రాక్షధారణా దేవ ముచ్యతే సర్వపాతకైః॥ సి. శిఖా.

ఉత్తముడైనను అధముడైనను రుద్రాక్ష ధారణచే సర్వపాతక రహితుడై ముక్తిబొందును. “యో రుద్రాక్షం ధత్తే స సత్యం పరమ శ్శివః స సత్యం పరమ శ్శివః”

రుద్రాక్షధారణచే ప్రతిమనుష్యుడు సాక్షాత్పర శివుడేయగునని ఉపనిషద్వచనము చాటుచున్నందున ప్రతిమనుష్యుడు రుద్రాక్షమును ధరింప వలయు ననియే అవగతమగు చున్నది. బ్రాహ్మణాది వర్ణములందు బ్రహ్మచర్యాది ఆశ్రమములందు ఉత్తముడైయుండు వానికన్న భూతిరుద్రాక్ష ధారియైనవాడే శాస్త్రముల చేతపొగడ బడుచున్నాడు.

యస్యాంగే నాపి రుద్రాక్ష ఏకోపి బహుపుణ్యతః

తస్య జన్మ నిరర్థం స్యా త్త్రిపుండ్ర రహితం యతః॥

భస్మధరించని వానిజన్మము నిరర్థకమగునట్లు, పుణ్యప్రదమైన రుద్రాక్ష ధరించని వాని జన్మము వ్యర్థమగు చున్నదని అనేకప్ర మాణములు గలవు.

౬ మంత్రము.

విద్యాసు శృతిరుత్కృష్టౌ రుద్రైకాదశిసి శ్రుతౌ

తత్ర పంచాక్షరీ తస్యాం శివఇత్యక్షరద్వయం॥

అను పురాణవచన ప్రకారము చతుర్దశవిద్యలందు వేదమే శ్రేష్ఠమైనది. అందు

శ్రీరుద్ర ఏకాదశానువాకము శ్రేష్ఠము. ఆ పంచాక్షరీ మంత్రము నందు “శివ” యనురెండక్షరములే శ్రేష్ఠములనియు, వేదసమ్మత ములనియు సిద్ధించుచున్నది.

“నమ శ్శివాయ చ శివతరాయచ” “తస్మాత్సర్వగత శ్శివః” “శివ ఏకో ధ్యేయః స్పర్శ మన్య త్సరిత్యజ్య” “అపి వాయ శ్శుండాం శ్శివ ఇతి వాచం వదే త్తేనసహ సంవదే త్తేనసహ సంవసే త్తేనసహ భుంజిత”

అను వేదవచనాను సారము శివశబ్దము సకల నిష్కల బ్రహ్మ ప్రతిపాదకమై సర్వాతిశాయియై సర్వవేదాను సారియైనది. అట్టి శివశబ్దమే పంచాక్షరీ మహామంత్రమందు అడగియున్నందున యీ మంత్రమే సర్వోత్కృష్ట మైనది.

సప్తకోటిషు మంత్రేషు మంత్రః పంచాక్షరో మహాః

బ్రహ్మవిష్ణోదిదేవేషు యథాశంభు ర్మహాత్మరః॥

అశేషజగతాం హేతుః పరమాత్మా మహేశ్వరః

తస్య వాచకమంత్రోఽయం సర్వమంత్రైక కారణమ్॥

పరశివుడు సర్వజగత్తునకు మూల భూతుడై నందున, మహేశ్వరుడు, పరబ్రహ్మ యని పిలువబడి సర్వోత్తము డైనందున యీమంత్రము సర్వోత్కృష్టమైనది.

సప్తకోటి మహామంత్రై రుపమంత్రై రనేకశః

పంచాక్షరే ప్రతీయంతే పునస్తత్ర వినిర్గతాః॥

అస్మిన్వేదా శ్చ శాస్త్రాణి సర్వే పంచాక్షరే స్థితాః॥

సర్వమంత్రోపమంత్రములు వేదశాస్త్రములు పంచాక్షరీమంత్రమునందు గలవు.

వాచకో వర్ణరూప స్యా ద్వాచ్య స్తు పరమేశ్వరః

అను ఆగమ వచనప్రకారము మంత్రము శివవాచకము. శివుడుతదర్థము.

శివుడెట్లు జగన్మూలమైయుండునో అట్లే యాతని మంత్రము కూడ సకలమంత్ర మూలమై యుండును.

నమ శ్శబ్దం వదే త్పుర్వం శివాయేతి తతః షరం

మంత్రః పంచాక్షరో హ్యేష సర్వశృతి శిరోగతః॥

పంచాక్షరీ మంత్రమందు నమకారముచే ఉపాసకమైన జీవత్వము శివశబ్దముచేత నమస్కారపాత్రమైన పరబ్రహ్మత్వము అయశబ్దముచేత “అయగతౌ” అనుధాత్వ ర్థము ననుసరించి ఐక్యార్థము సిద్ధించును. కావున యీమంత్రము శివజీవైక్య ప్రకాశక షరమైనదని తెలియవలెను.

అంగం నమః పదమిదం శివపవ లింగం
సంబంధ ఆయపదమేవ తయో రభేదం
లింగాంగ సంగమ పదద్వయ బోధనార్థం
పంచాక్షరోఽయ మభిధాస్యతి మంత్రరాజః॥
ఓంకార పూర్వో మంత్రోఽయం పంచాక్షర మయః పరః
వేదమాతా చగా యాత్రీ మంత్రమాతా వడక్షరీ
శైవాగమేషు వేదేషు వడక్షర ఇతి స్మృతః॥
సర్వలోకపితా శంభు ర్భర్తృ దేవస్య ధీమహి॥

ఈ సర్వోత్కృష్ట పంచాక్షరీ ఓంకారముచే కూడి వడక్షర మంత్ర మగునని వేదాగమ ములందు చెప్పు బడినది. “బ్రహ్మ శివోమేఽస్తు సదాశివోమే” అను శృతివచన ప్రకారము “ఓంకారాత్మ తయాభాతి శాంత్యతీతః పర శ్శివః” అను ఆగమవచన ప్రకారము.

శివో వా ప్రణవః ప్రోక్తః ప్రణవో వా శివ స్మృతః
వాచ్యవాచకయో ఛేదో నాత్యంతం విద్యతే క్వచిత్ ॥

యను పురాణవచన ప్రకారము ఓంకారరూప ప్రణవము శివవాచకమై శివుడు తదవ్యాచ్యుడై యున్న కారణమున శివునకు ప్రణవమునకు ఐక్యము సిద్ధించుచున్నది. ఈ ప్రణవ యోగము చేతనే, పంచాక్షరీ “వడక్షరీ” యని పిలువబడు చున్నది.

పంచాక్షరేణ మంత్రేణ బోధ్యతే నిష్కల శ్శివః
పంచాక్షరేణ మంత్రేణ మంత్రబ్రహ్మతను స్తథా॥

ఈ పంచారీ మంత్రము నిష్కల పరమాత్ముని బోధించు చున్నది గనుక యీ మంత్రజపముచే మనస్సునందు శివస్వరూప శివజ్ఞాన శివాత్మైక్య స్వరూప ములు సిరపడును.

జపస్తు త్రివిధం ప్రోక్తం వాచకోపాంశు మానసాః

ఇతరులకు వినబడునట్లు ఉచ్చరింప బడుజపము వాచకమనియు వినరాకుండ నోటి యందుచ్చరించునది ఉపాంశువనియు, చిత్తమునందు ధ్యానించునది మానసికమనియు మూడువిధముల జపములు గలవు.

మానసో హి జప శ్చేష్ఠో ఘోరసంసార నాశకః

ఈ త్రివిధ జపములలో ఘోరసంసార నాశకరమైన మానసిక జపమే శ్రేష్ఠమైనది.

జపే త్పంచాక్షరీ మేతాం విద్యాం పాశవిముక్తయే
అనేన మూలమంత్రేణ శివలింగం ప్రపూజయేత్ |

నులమాయాది పాశనివృత్తికై యీపంచాక్షరీ జపయుక్తముగా శివలింగమును
పూజింప వలయును.

పంచాక్షరీం సముచ్చార్య పుష్పం లింగే వినిక్షిపేత్
యస్తస్య వాజపేయానాం సహస్రఫల మివ్యతే ||

ఎవడు పంచాక్షరీ మంత్రయుక్త పుష్పము నొక్కటియైన పెట్టి లింగమును పూ-
జించునో అతనికి వాజపేయ యజ్ఞ సహస్ర ఫలము లభించును.

కిమిహ బహుభి రుక్తై ర్మంత్ర మేకం మహాత్మా
ప్రణవసహిత మాదౌ యస్తు పంచాక్షరాఖ్యం
జపతి పరమభక్త్యా పూజయన్ దేవదేవం
స గతదురితబంధో మోక్షలక్ష్మీం ప్రయాతి |

ఓంకారసంయుక్త పంచాక్షరీపూరిత శివపూజచేత యోతపామరు డైనను పాప
బంధముక్తుడై మోక్షసంపన్నుడు కాగలడు.

తస్మా త్రపాంసి యజ్ఞా శ్చ వ్రతాని నిమమాస్తథా
పంచాక్షరాచ్చనస్యైతే కోట్యంశేనాపి నో సమాః || సి. శిఖా

తపోయజ్ఞ వ్రతనియమములు పంచాక్షరీ సమానములుకావు. కావున ప్రతి వీర
శైవుడు ఓంకారయుక్త పంచాక్షరీ మంత్రమును సర్వదా జపించు చుండుటయే
శివధ్యాన మనబడును.

సర్వాన్ దేవాన్ పరిత్యజ్య యజే త్పంచాస్య మీశ్వరం
సర్వాన్ మంత్రాన్ పరిత్యజ్య జపే త్పంచాక్షరీం సదా || కారణసం
సర్వచుంత్రాధిక శ్చాయ మోకారాద్య షడక్షరః
సర్వేషాం శివభక్తానా మశేషార్థ ప్రసాదకః | వాయ. సం. ౧౨

6౨ సర్వమంత్రములందు అధికమని పించుకొనిన షడక్షరమంత్రము సర్వార్థముల
ననుగ్రహించును. యీ శ్లోకమును శ్రీసీలకంఠ శివాచార్యులు తనక్రిమా సాన-
మదుగూడ ఉదహరించియున్నారు.

శివ మంత్రము,

షడక్షరోఽష్టాక్షరో వా శైవో మంత్రో జపనీయః ఓ మిత్యగ్రే వ్యాహారేత్, నమ ఇతి పశ్చాత్ తత శ్శివాయే త్యక్షరద్వయం! ఓ మిత్యగ్రే వ్యాహారేత్ నమ ఇతి పశ్చాత్ తతో మహాదేవాయేతి పంచాక్షరాణి నాఽతస్తారకః పరమోమంత్రః తారకోయం పంచాక్షరః కోయం శైవో మనుః శైవ సారోయముపదిశ్యతే మను రవిముక్తే శైవేభ్యో జీవేభ్యః శైవోఽయమేవ మంత్రస్తారయతి. స ఏవబ్రహ్మచారిపదేశః॥ భస్మజాబాలో పనివత్.

ఓం నమశ్శివాయ - ఇది షడక్షర మంత్రము.

ఓం నమో మహాదేవాయ - ఇది ఆష్టాక్షర మంత్రము.

ప్రణవసహిత నమశ్శివాయ యనుమంత్రమే తారక మంత్రము. ఈ మంత్రము ఉపదేశింపబడును. దీనిచే జీవులయొక్క ఉద్ధారముజరిగి, బ్రహ్మసాక్షాత్కారము కాగలదు. ఇదియే బ్రహ్మవిద్య. దీనితో జీవులకు బ్రహ్మజ్ఞానము గలుగును. ఈ తత్త్విజ్ఞానముచే ఆనందపూర్ణ బ్రహ్మముయొక్క ఆవిర్భావరూపమైన ముక్తిగలుగును. అని శ్రీశంకరుడు భుసుండ మహర్షికి చెప్పెను.

సర్వజ్ఞః పరిపూర్ణ శ్చ సచ్చిదానంద లక్షణః

స శివో యత్ర రమతే శైవపంచాక్షరే శుభే॥

ఏతేన మంత్రరాజేన సర్వోపనిష దాత్మనా

లేభిరే మునయ స్సర్వే పరం బ్రహ్మ నిరామయం॥

నమస్కారేణ జీవత్వం శివేఽత్ర పరమాత్మని.

విక్యంగత మతో మంత్రః పరబ్రహ్మమయో హ్యసా॥

మంత్రాధి రాజరాజోయం సర్వవేదాంత శేఖరః

సర్వజ్ఞాననిధానం చ సోయంచైవ షడక్షరః॥

కైవల్యమార్గదీపోఽయ మవిద్యా సింధుబాడబః

మహాపాతకదావాగ్నిః సోయం మంత్ర ష్షడక్షరః॥

స్కాంధే-

పరమశుభప్రణవసహిత పంచాక్షరియందు సర్వజ్ఞపరిపూర్ణ సచ్చిదానంద రూప శివుడు స్వనిష్ఠ ప్రతిపాద్యతా నిరూపిత ప్రతిపాదకతా సంబంధముతో రమించుచుండును. ప్రణవ పంచాక్షరీమంత్రము భగవత్ప్రతిపాదక మైనది మరియు సర్వా

త్వానందనిధి శివుడు మంత్రప్రతి పాద్యుడగును. ఈ మహామంత్రమువలన బ్రహ్మ
రూప శివజ్ఞానము గలుగును. ఇందుచే ఈ మంత్రము బ్రహ్మవిద్య యని తెలియ
వలయును. సర్వోపనిషద్రూపమైన యీ మంత్రరాజమునే మననము చేయు మా
హాత్ములు నిర్వికార బ్రహ్మమును పొందిరి. ఈ మంత్రార్థమును దెలుసుకొని
దీనిచే సర్వాత్మశివునకు నమస్కరించు జీవుడు శివుడే కాగలడు. కావున యీ
మంత్రము పరబ్రహ్మమయమైనది. అర్థాత్ పరబ్రహ్మముయొక్క జ్ఞాపక మైనది.
ఈ షడక్షరి మంత్రరాజములకన్న రాజైనది. మరియు సమగ్రవేదాంత శిరోభూ
షణమైనది. సర్వజ్ఞానములయొక్క భండారమైనది. కైవల్యముక్తి యొక్క దీపక
మైనది. అర్థాత్ మోక్షమార్గమును చూపించునది. సముద్రజలమును బడబాగ్ని
యెట్లు శోషింపజేయు చున్నదో అటులే యీ షడక్షరి అవిద్యా రూపాంధకార
మయ సంసారమును నాశనము జేయును. దావాగ్ని వనమునెట్లు నశింప జేయు
నో అటులే యీ మంత్రము పాపరూప వనమును నశింపజేయును. అతః యీ
ఓం నమశ్శివాయ యనుమంత్రమహిమ అద్భుతముగా చెప్పుబడినది.

శివేతి మంగళం నామ యస్య వాచి ప్రవర్తతే

సప్తజన్మకృతం పాపం భస్మీభవతి తస్యై॥

పద్మపు॥

శివయను మంగళ శబ్ద మెవరి ముఖమునుండి యుచ్చరింప బడునో వారి సప్త
జన్మకృతపాపములు నశించిపోవు చున్నవి. కావున శివనామ స్మరణమే శ్రేష్ఠము.

శివో వా ప్రణవోహ్యేష ప్రణవోవా శివ స్మృతః

వాచ్యవాచకయో గ్భేదో నాత్యంతం విద్యతే యతః॥ వి.౧౬ ౬౧

శివుడే ప్రణవము, ప్రణవమే శివుడు; శబ్దార్థములకు భేదములేదు గాన ప్రణవ
మను ఓంకార శబ్దముచేత నెల్లప్పుడు శివరూపమగు నర్థము ఎల్లకాలమును
స్మరించు చున్నదని భావము.

స్వపూజకానాం యోగీనాం స్వమంత్రజాప కస్య చ

సర్వకర్మక్షయం కృత్వా దివ్యజ్ఞానం తు నూతనమ్॥

౬

తన ప్రణవార్థ స్వరూప ధ్యానరూపపూజను సలుపు వారలైన మరియు ప్రణవ
మంత్రము జపించువారలైన యోగులయొక్క కర్మక్షయము గావింపజేసి దివ్యా
త్మజ్ఞానము గలుగజేయును.

తమేవ మాయారహితం నూతనం పరిచక్షతే
ప్రకర్షేణ మహాత్మానాం నమ శుద్ధస్వరూపకమ్ |
నూతనం నై కరోతీతి ప్రణవా తు విచుర్బుధాః ||

2

ఇది మహాత్ములకు అత్యంతసీన శుద్ధరూపప్రదానము జేయునట్టిదై : మాయారహితమైన నూతనత్వము గలిగించు చున్నందున దీనిని పండితులు ప్రణవమందురు.

బ్రహ్మాది స్థావరాంతానాం సర్వేషాం ప్రాణినాం ఖలు

ప్రాణః ప్రణవ ఏవాఽయం తస్మా త్ప్రాణావ ఈరితః || శివపు.

బ్రహ్మము మొదలుకొని స్థావరపర్యంతమును ప్రాణిమాత్రమునకు ఈ ప్రణవమే ప్రాణము. ఇందుచే దీనిని ప్రణవమందురు.

ప్రణవము యొక్క మహిమ

శాస్త్రములందు ప్రసిద్ధమైనదే మనగా:—

“మంత్రాణాం ప్రణవస్సేతుః” ఎట్లు సేతువుయొక్క ఆశ్రయమువల్ల, మనుష్యులు నద్యాదులను దాటుదురో అట్లే “నమశ్శివాయ” యను మంత్రముతో “ఓం” కారమును జోడించి జపించుట వలన, ఆమంత్ర శక్తితన ప్రభావ ముచే సంసారము నుండి మనుష్యుని తరింపజేయును. కనుక ఛాందో గోష్ఠిపనిషత్తునందు;

తద్యథా శంకునా సర్వాణి పర్ణాని సంతృణ్ణాన్యేవ మేవోం

కారేణ సర్వా వాక్సంతృణ్ణా, ఓంకార ఏవేదం సర్వమ్ |

నూదితో గ్రుచ్చబడిన ఆకు లెట్లుండునో ఆప్రకారమే ఓంకారముచే నిఖిలశబ్దములు నిబిడీకృతమైయున్నవి.. ఇందువలన ఓంకారమే సర్వస్వమైయున్నది. స్మృతులయందుగూడ ఓంకారముయొక్క మహిమ విపులముగా చెప్పబడినది.

మాంగల్యం పావనం ధర్మ్యం సర్వకామప్ర సాధనమ్

ఓంకారః పరమం బ్రహ్మ సర్వమంత్రేషు నాయకమ్ ||

ఆద్యమంత్రోఽక్షరం బ్రహ్మ త్రయీ యస్మిన్ పృథివీతా

సర్వమంత్రప్రయోగేషు ఓమిత్యాదౌ ప్రియుజ్యతే.

తేన సంపరిపూర్ణాని యథోక్తాని భవంతిహి

సర్వమంత్రాధియజ్ఞేన ఓంకారేణ స సంశయః ||

పరబ్రహ్మరూపమగు ఓంకారము సర్వమంత్రములకు శిరో భూషణమును, పర

మ మాంగళ్యమై సకలకామములకు సాధకమైనది. ఋక్కు, యజు, సామ యను వేదత్రయ ప్రతిష్ఠ కిది మూలమైనది. మరియు “సమ శ్చివాయ” యను అది మంత్రముయొక్క ప్రయోగమునందు, ఓంకారమే మొదట నుచ్చరింప బడుచున్నది; ఏలననగా సమస్త మంత్రములకు సిద్ధిగలిగించుకొని ఓంకారము చేతనే గలుగుచున్నది. అందుచే సకలమంత్రములలో మొదట ఓంకారము ఉచ్చరింప బడుచున్నది.

ప్రణవాద్యాస్తథా వేదాః ప్రణవే పర్యవస్థితాః

వాఙ్మయం ప్రణవంసర్వం తస్మాత్ ప్రణవమభ్యసేత్ ||

ఋగాది సమస్త వేదములు ప్రణవముచేతనే ఆరంభ మగుచున్నవి. పునః ప్రణవమునందే సమాప్తమగుచున్నవి. సంపూర్ణ వాణిమాత్రమే ప్రణవమై యున్నది. ఇందువలననే ముముక్షువులకు ప్రణవము యొక్క అభ్యాసమే చేయదగినది. మహాఋషి యాజ్ఞ వల్కుడు చెప్పుచున్నాడు గదా:

ఏక ఏవ తు విజ్ఞేయః ప్రణవో యోగసాధనమ్

గృహతః సర్వసిద్ధే సైరితరైః బ్రహ్మవాదిభిః ||

యోగము యొక్క ప్రకృష్ట సాధనము ఒక ప్రణవమే అయివున్నది. అందు వలననే ఓంకార స్వరూపమును యథార్థ స్వరూపముచే తెలియ వలెను. సమస్తసిద్ధులు, సమస్త బ్రహ్మవాదులు, ఈ ఓంకారమును లక్ష్యప్రాప్తి కొరకు సాధనరూపముచేత గ్రహించిరి

అకారో విష్ణు రుద్దిష్ట ఉకారస్తు మహేశ్వరః

మకారేణోచ్యతే బ్రహ్మ ప్రణవేన త్రయో మతాః ||

అకారము విష్ణువాచకము ఉకారము మహేశ్వరవాచకము. మరియు మకారము బ్రహ్మ వాచకమనియు శాస్త్రములుందు చెప్పబడినది కనుక ఓంకారము యొక్క అ, ఉ, మ యను మూడుమాత్రలకు మగ్గురు దేవతల సంబంధము చూపబడినది. ఈ ముగ్గురికూలమే పరమశివుడని తెలియవలెను కనుకనే ఓంకారము దివ్య మంత్రమని చెప్పబడినది.

ఓంకారమునకు ప్రణవము, మరియు ఉద్గీతము యనునామము కూడ గలదు. ఋగ్వేదము ఓంకారమును ప్రణవమనియు. నామ వేదము ఓంకారమును

ఉద్గ్రీవమనియు, మరియు యశశ్చేదము ఓంకారమును ఓంకారమే యనియు చెప్పుచున్నది. ముండకోపనిషత్తునందు.

ఓమిత్యేనం ధ్యాయత ఆత్మానం స్వస్తి వః పారాయ తమసః శరస్తాత్. ఓంకారరూపముతో తన ఆత్మను ధ్యానించుము. దీనిచే మీయొక్క కల్యాణము గాగలదు మరియు మీ అజ్ఞానాంధకారము విధ్వంసమై స్వయంజ్యోతి స్వరూపము గలుగును.

ఓంకార మహిమ సంపూర్ణ వేద, స్మృతి పురాణాది శాస్త్రములందు నిండియున్నది. “అవతీరక్షతి సర్వానితి ఓం” ఈఉత్పత్తిచేత ఓంకారము సర్వరక్షక పరమాత్మనియొక్క నామమగును. “తస్యవాచకః ప్రణవః॥” ఈ యోగసూత్రముచేతనకూడ పరమాత్మనియొక్క నామము ప్రణవము (ఓంకారము) అగును.

ఓంయను మంత్రోచ్ఛారణము చేతనే యోగ, ధ్యాన, హోమ, వేదాధ్యయనాది శుభక్రియలు జేయుదురు, “తేనే యం త్రయా విద్యా వత్తతే” ఈ ఛాందోగ్య శ్లోతికూడ ఓంకారము యొక్క ఉచ్ఛారణ పూర్వకముగనే వేద త్రయమునందు విహితవైదిక కర్మముల ప్రారంభమగు చున్నదని చెప్పుచున్నది.

ప్రణవము ఓంకారనామము. పరమార్థరూప చిన్మాత్ర ఓంకారమందు సేచిత్రమును లగ్నము జేయుము. ఏలనన ఓంకారమే నిర్భయ బ్రహ్మము ఓంకారముయొక్క చింతనమునందు ఏ అధికారి సర్వదా తగిలియుండునో ఆతనికి ఎక్కడనైనను, ఎప్పుడైనను, ఎవనితోనైన లేశమాత్రమైన భయములేదు. ఓంకారము సగుణ బ్రహ్మము కూడనగును మరియు ఓంకారము నిగుణ బ్రహ్మము కూడ యగును. అపూర్వ (కారణరహిత) అనంతర (యావత్ భేదశూన్య) అబ్రహ్మ (బ్రహ్మవస్తుశూన్య) అనపర (కాయకరహిత) అవ్యయ (వికార రహిత) రూపము ఓంకారమయినది. ఆకాశాది సమస్త ప్రపంచము యొక్క ఆదియందు మధ్యయందు తథా అంత్యమందు ఏకమాత్ర ఓంకారమే యుండును. ఈప్రకారము ఓంకారము యొక్క యథార్థ స్వరూపమును దెలిసి మరియు దాని ఉపాసనజేసి అధికారియు ఓంకారముయొక్క విశుద్ధ స్వరూపమును పొందును సర్వచరాచర ప్రాణిమాత్రుల హృదయమందు సాక్షి చేతన రూపముతో వర్తమానుడైన సర్వవ్యాప్తి పరమేశ్వర రూపమైన ఓంకారము యొక్క యథార్థ స్వరూపమును తెలుసు కొనును. ఓంకారము యొక్క యథార్థ స్వరూపమును

నిరంతరము మననము జేయుధీరులు ఎప్పుడును శోకింపరు. ద్వైత ప్రపంచ రహిత కల్యాణస్వరూప అమాత్ర ఏవం అనంత మాత్రరూప ఓంకారమును ఎవడు జెలి యునో అతడే మునియన బడును. అన్యథ కాదు. కఠోపనిషత్తునందు నచికేతుని గురించిధనురాజు ఓంకారముయొక్క మహిమ ముక్తకంఠముచే కీర్తించెను.

సర్వేవేదా యత్పద మామ నంతి

తపాంసి సవాణి చ యద్యదంతి

యదిచ్ఛంతో బ్రహ్మచర్యం చరంతి

తత్తేవదం సంగ్రహేణ బ్రహ్మ ఓ మిత్యేతత్॥

ఏతద్ధ్యేవాక్షరం బ్రహ్మ ఏతద్ధ్యేవాక్షరం పరం

ఏతద్ధ్యేవాక్షరం జ్ఞాత్వా యో యదిచ్ఛతి తస్య తత్॥

ఏత దాలంబనం శ్రేష్ఠ మేతదాలంబనం పరం

ఏతదాలంబనం జ్ఞాత్వా బ్రహ్మలోకే మహీయతే॥

ఓ నచికేతుడా! సంపూర్ణ వేదములు యేకదమును జెప్పచున్నవో సంపూర్ణ తపముల ఫలములు ఏ యుపాసనచే గలుగుచున్నవో ఏ పదము గోరి బ్రహ్మ చర్యము జేయబడుచున్నదో ఆపదమును నేను నీకు సంక్షేపముగ జెప్పచున్నాను. అదియే ఓంకారపదము. ఈ ఓంకారమే సగుణబ్రహ్మము ఇదియేనిగుణబ్రహ్మము. ఈ సర్వవ్యాపక అవినాశ అక్షరమువలన ఎవడు ఏఫలమును గోరునో ఆ ఫలమునే పొందగలడు. ఈ ఓంకార రూపాలంబనమే అత్యంత శ్రేష్ఠము. ఈ ఆవలంబనము చేతనే బ్రహ్మలోకము నందు ఈమహామహిమ ప్రాప్తి గలుగును. ఛాందోగ్యోపనిషత్తునందు ఓంకారమహిమ.

“దేవో నై మృత్యు భిభ్యత త్రయీం విద్యాం ప్రావిశన్”

ఒక సమయమునందు దేవతలు మృత్యువుచే భయభీతులై వేదత్రయీ విహిత యోగాదికర్మముల అనుష్ఠానము జేసి, ఈ కర్మానుష్ఠానము ద్వారా తమను వేదములతో ఆచ్ఛాదించ జేసుకొనిరి. ఈ కర్మరూప జలమునందు ప్రవిష్టులైన దేవతలను కూడ మృత్యువు చూచెను. అర్థాత్ కర్మజలక్షయము నందు దేవ తలను మృత్యువు చంప నిశ్చింబించెను. దేవతలు మృత్యువుయొక్క అభి ప్రాయము తెలుసుకొనిరి. అప్పుడు వారు కర్మానుష్ఠానమును వదిలి ఓంకారము యొక్క ఉపాసనయందు తత్పరులైరి.

“య దేత దక్షర మమృత మభయం ప్రవిశ్య దేవా అమృతా లభయా అభవన్”
 ఏది ఓంకారాక్షరమో అదియే అమృత అభయరూపమైనది. అతః దేవతలు
 అమృత, అభయ, ఓంకారముయొక్క ఉపాసనజేసి అమృతులు అభయులైరి. ఈ
 వర్తమాన కాలమునందు కూడ ఎవరు శ్రద్ధచే ఓంకారము యొక్క యదార్థ
 స్వరూపమును జెలిసి ఓంకారోపాసన జేసినవారు దేవతల సమానము
 అమృత అభయరూపులగుచురు. దీనిచును సుదేహము లేకు. ఇటులే అనేక
 ఉపనిషత్తులును ఓంకారమహిమ విశదముగా జెప్పుబడినది కనుక అట్టి ఓంకార
 స్వరూపుడైన పరమేశ్వరుని ధ్యానించుట అత్యవశ్యకము. చిలుకలవలె శివ
 నామ పఠనము చేయక ఓంకారశివ స్వరూపముయొక్క భావగర్భిత అర్థమును
 గ్రహించి ప్రతిదినము జపించవలెను. ఆ ఓంకారస్వరూపము యొక్క నిజార్థము
 యిట్లు తెలియవలెను.

ఓంకారము ఈశ్వరుని అథవా బ్రహ్మయొక్క నామము ఓంకారమందు
 అకార, ఉకార, మకార, మరియు అర్థమాత్ర యీ నాలుగు అక్షరములు గలవో
 అటులే శివునియందు శకార, ఇకార, ఎకోరీలకార యను నాలుగు అక్షరములు
 గలవు. ఇందువలననే ఓం మరియు శివనామముయొక్క సమానతగలిగెను. శకా
 రము స్థూలశరీరవాచకము ఇకారము సూక్ష్మశరీరవాచకము. ఎకారము కార
 ణశరీరవాచకము, మరియు అకారము కారణాతీతముయొక్క వాచకము.

శకారము జాగ్రదవస్థయు, ఇకారము స్వప్నావస్థయు, ఎకారము సుషుప్త్య
 వస్థయు మరియు అకారము తురీయావస్థయు నగును. అథవా.

శకారము విశ్వము, ఇకారము తైజసము, ఎకారము ప్రాణ మరియు
 అకారము అత్మ యగును అథవా.

శకారము విరాట్టు, ఇకారము హిరణ్యగర్భము, ఎకారము ఈశ్వరుడు,
 మరియు అకారము పరమాత్మ యగును. అథవా

శకారము ఋగ్వేదము, ఇకారము యజుర్వేదము ఎకారము సామవేదము,
 మరియు అకారము బ్రాహ్మణభాగ - వేదశిరోభాగ - ఉపనిషత్తు యగును.
 ఈ ప్రకారము సమస్తవిశ్వము శివరూపమయినది. మరియు శివుడు విశ్వరూపుడ
 యెను కారణకార్యములయొక్క అభేద మాయెను. ఏలనన శివునియందే విశ్వము
 ఉత్పన్నమాయెను. అథవా నామ నామధారుల యొక్క అభేదము సిద్ధించును
 అందువలన శివనామము మరియు శివతత్వముల అభేదము సిద్ధించును.

౭. పాదోదక మాహాస్యము.

వీరశైవులు తమలింగార్చన సమయము నందు లింగమున కర్పించిన జలమును సేవించుదురు. ఇదియే పాదోదకము. అన్యము పాదోదకముగాదు.

లింగాభిషేకజం తోయం యత్తులింగోదకం భవేత్
తత్ప్రిభే ల్లింగశరణో హ్యన్యచ్చేన్నద్య మాసవత్ ॥ ౧॥

లింగస్నాతం లింగతోయం లింగపీతం తథైవచ ॥
తత్ప్రిభేల్లింగ శరణాశ్చన్య న్నద్యశ్వ మూత్రవత్ ॥ ౨॥

లింగావగాహనం చైవ లింగాంబు శుచితద్భవేత్
తేనస్నానంచ పానంచ హ్యన్యచ్చాండాల తోయవత్ ॥ 3॥

లింగప్రక్షాళనం తోయం లింగతోయం తథైవచ
తత్తోయం సర్వదాగ్రాహ్య మన్యశ్చాండాల తోలవత్ ॥ ౪ లింగసారే

లింగమున కభిషేకము జేయించిన జలమే శివశరణులకు పానయోగ్యమైనదికాని అన్యముగాదని స్పష్టముగా జెప్పబడినది. కనుక అట్టి లింగోదకమును సేవించుట వలన గలుగుచున్నట్టి ఫలాఫలములను విమర్శింప వలయును. ఈ లింగోదక సేవన మువలన తాపత్రయములు నశించుచున్నవి. మరియు జ్వరాదివ్యాధులు హరించి పోవుచున్నవి. మృత్యుభయము నిర్మూలమగుచున్నది. ఉత్సాహము, పౌరుషము, సౌఖ్యము, శౌర్యము, సంతానము, అక్షయసుఖము మరియు కాయశుద్ధి ఇత్యాదులు గలుగుచున్నవి. ఇట్టి లింగోదకమును పానముజేయు వారికి పంచనూతన కములు అశుచిభావన లేకుండునని అనేక వీరశైవ గ్రంథములందు జెప్పబడినది.

లింగాభిషేకం కుర్వీత తల్లింగోదక ముచ్యతే

తత్ర స్నాత్వా చ పీత్వాచ నాశయేదఖి లామయం॥

ఆభిషిక్త జలం ప్రాతః పిబేన్నిత్యం దినెదినె ।

శూలకష్టాద్యపస్కార జ్వరాణాం భేషజం ప్రియో వైద్యశాస్త్రము
శూలరోగము కుష్మరోగాదులు, అపస్కారాది జ్వరాదులు అన్నియు లింగాభిషేకమువలన హరించునని శివుడు బోధించియున్నాడు. మరియు.

నిరూల్య సలిలం ప్రాశ్య దేవదేవస్య శూలినః

క్షయకుప్త జ్వరాయూనై ముచ్యతే సర్వకిల్బిషైః ॥

ప్రసాదితం తు సలిలం ప్రసాద సలిలం భవేత్

గృహీతం పావనం ప్యైత ద్య ద్విట్సలిలం భవేత్ ॥

లింగార్పితమైన సలిలమువలననే క్షయ, కుష్టు, జ్వర, ఆయాసాదులు మరియు మనోగతమైన కిల్బిషాదులన్నియు హరించుచున్నవి. లింగోదకమే పావన మైనది.

సర్వమంగల మాంగల్యం సర్వపావన పావనం

సర్వసిద్ధికరం పుంసాం శంభోః పాదాంబు ధారణం॥

శివపాదోదక ధారణము సమస్త మంగళ వస్తువులయందు మంగళ కరమైనది. సమస్తపాప వినాశకమైనది. సర్వసిద్ధులనిచ్చునది యనియు చెప్పబడినది.

౮. ప్రసాదము.

నైర్మల్యం మనసో లింగం ప్రసాదఇతి కథ్యతే

శివస్య లింగరూపస్య ప్రసాదాదేవ సిద్ధ్యతి॥

శివప్రసాదం యద్ద్యవ్యం శివాయ వినివేదితం

నిర్మాల్యం తత్తుశైవానాం మనోనైర్మల్య కారణం॥

మనస్సునిర్మలమై యుండుగురుతే ప్రసాదము. యిది లింగరూప పరశివానుగ్రహముచేతనే లభ్యమగును కనుక పరశివునకు ఏవస్తువు సమర్పింప బడునో ఆ అక్షితనిర్మాల్యమే వీరశైవుల మనోనైర్మల్యమునకు కారణమవును. లింగనిష్ఠ వలన మనోనైర్మల్యము గలుగును. నిర్మలశివజ్ఞాన కారణభూతమైన ఆశివనిర్మాల్యమును మనఃప్రసాదసిద్ధికై స్వీకరించువాడే వీరశైవుడు. ఆశివప్రసాదముచేతనే చిత్తశుద్ధిగలుగును, వైరాగ్యముత్పన్న మగును. సకలపాపములు నాశనమగును

రుద్రేణాత్తమత్నంతి రుద్రేణాపీతం పిబంతి ॥

రుద్రేణా హ్రూతం జిఘ్రంతి జాబాలశృతో ॥

భుంజీయాద్రుద్రభుక్తాన్తుం రుద్రపీతం జలంపిబేత్

రుద్రా హ్రూతం సదాజిఘ్రే దితిజాబాలకీ శ్రుతిః॥

యని యున్నది. గనుక రుద్రార్పిత ప్రసాదమునే భుజించి రుద్రార్పిత జలమునే సేవించి మరియు రుద్రాపిత ప్రసాదకుసుమమునే ఆహ్రూణించ వలయును.

అర్చయిత్వా నిజే లింగే పత్రం పుష్పం ఫలం జలం

అన్నాద్యం సర్వభోజ్యంచ స్వీకుర్యాద్భక్తి మాన్మరః॥

భక్తిసంపన్నుడైన పురుషుడు పూట, పత్రి, నీరు, అన్నము మొదలైన సర్వ వస్తువులను మొదలు లింగార్చితము గావించి యీవస్తువు నీదనియు, నీతోకృపయూ యివ్వ బడెననియు తత్ప్రసాదముచే కృతార్థుడనైతి ననియు భుజించవలెను.

రుద్రేణాన్నమమృతం దేవావైభోక్తుకామా వేదాః కామయంతే।

రుద్రభుక్తాన్నమే అమృతము, ఆశివప్రసాదమునకై దేవతలు మరియు వేదములు కూడ అపేక్షించెదరని యజుర్వేద వచనము సిద్ధించుచున్నది. కనుక గురులింగ జంగమాదుల ప్రసాదము యన వారి అనుగ్రహమనియే తెలియవలెను. సమస్త పదార్థములు రుద్రునిచేతనే కల్పింపబడినవి. రుద్రునిచేతనే మనకొసగబడినవి. కనుక రుద్రునికర్పించియే రుద్రభుక్తశేషాన్నమే సేవించిన ఆయురారోగ్య సంపన్నులై సకలలైశ్వర్యములను పొందుదురు దీనిచేతనే కృతజ్ఞతా సూచనత్వము ప్రకటింప బడుచున్నది. ఎల్లప్పుడు కాలాకాలములందు మితితేకభుజించుట వలన అజీర్ణాదిరోగములు గలిగి ఆయుష్యీణము గలుగును. కనుక లింగ పూజానంతరము భోజ్య పదార్థములను గురులింగ జంగమాదుల కర్పించి అనగా అతిథి సత్కారములను సల్పి లింగమును భోగింపజేసి ఓప్రభూ, ఈ భోజ్యపదార్థములునీచే కృపయూ యివ్వబడినవి. నేను తత్పదార్థములచే కృతార్థుడనైతిని అని అత్యానంద సంతృప్తితో భుజించవలెను. ఈ శుభ్రమైన ప్రసాదాన్నభుక్తము చేత దేహమునందలి సమస్త ధాతువులు శుభ్రపడి అంతర్బహిరింద్రియములు నియమము గలిగివ ర్తిల్లుచుండును. మనస్సు నిశ్చలమైనందున దుష్టసంకల్పముల యందు ప్రవర్తించక సద్బుద్ధి నే బుట్టించును. అహంకార మమకారములు తగ్గును. సర్వత్రశివభావము వృద్ధిపొందును. సద్భావనల వలనను శాంతిమయుడై శివైక్య ప్రాప్తినిగాంచును గనుక శివప్రసాదమునే సేవింప వలయును. మరియు అతిథుల సత్కారము జేయవలయును. తద్వారా సర్వభూతదయాళుత్వము సిద్ధించును.

గురుత్వా త్సర్వభూతానాం శంభో రమితశేజసః

తస్మై నివేదితం సర్వం స్వీకార్యం తత్సరాయణైః ॥

“ఈశాన సర్వవిద్యానా మిశ్వర సర్వభూతానాం” యను శృతి వచనప్రకారము సకలగురువు సర్వభూతాధిపతియై యున్నందున అనంత తేజశ్శాలి యైన పరశివునికి సకలవస్తువులను నివేదించి, తత్ప్రసాదమునే స్వీకరింపవలయును.

పత్రం పుష్పం ఫలం తోయ మన్నపానాద్య మాషధం

అనివేద్య న భుంజీత య దాహారాయ కల్పితం॥

ఇక్షుకండం ఫలం పుష్పం బాద్యాని వ్యంజనాని చ
ప్రసాదా నైవ భోక్తవ్య మన్య ద్రోమాంస విట్సమం॥
సర్వం చ తృణకాష్ఠం చ భక్ష్యం చై వా నులేపనం
గంధో మృగమద శ్చై వ కర్పూరం తైలమంజనం॥
కర్మణా మనసా వాచా త్రివిధం చార్పితం శుభం
నో చే దనర్పితం భుక్త్యై ప్రసాదం నిష్ఫలం భవేత్ ॥ లింగపురాణే।
శివుని కర్పించని వస్తువు నేదియైనను భుజింపకూడదు. మరియు తన శరీరముపై
లేపనముకూడ జేయరాదు. అన్నమేగాక జంషధముకూడ లింగమున కర్పిం
పక సేవించకూడదు. అని వీరశైవుల కర్తవ్యము నిర్ధారణ జేయబడినది.

వ్రశోపవాసనియమై ర్యేన కేనా పి హేతునా
పూజా ప్రసాద లోపా శ్చే న్నాఽసా వాస్మితి తత్ఫలమ్॥
వీరశైవుడు ఏ హేతువుచే నైనను ఉపవాసవ్రతము సలిపి, ప్రసాదలోపమును
జేసిన ప్రసాదఫలము లభింపకుండు నని ఉపవాసవ్రతనిషేధము, జేయబడినది.

ప్రసాదానుభవస్యై వ మాహాత్మ్యం స్రుతిపాదితం
ఇదం పవిత్రం పరమ మఖిలాగమచోదితమ్।
వేదవేదాంత తత్వజ్ఞైః పవిత్రం పరిభాషితం

ఇతిహాస శివాచార సారభూత ముదాహృతమ్।
నానాపురాణవేదేషు రహస్యం పరిభాషితం

తస్మా త్సర్వప్రయత్నేన గోపనీయ మిదం త్వయా। బ్రహ్మాండ పు
ఈ ప్రసాదముయొక్క మహిమ ప్రసాదికొరికయి చెప్పబడినది. ఈ ప్రసాదము
పరమ పవిత్రమైనదని సమస్తాగమములు ఘోషించు చున్నవి. వేదవేదాంత
పారగులు యీ ప్రసాదము పవిత్రమైనదని పలుకుచున్నారు. మరియు ఇది ఇతి
హాసశివాచారముల సారమైయున్నది. నానాపురాణములకూడ యిట్టి రహ
స్యమునే దెలుపుచున్నవి. కనుక ఈ ప్రసాదమాహాత్మ్యము అత్యంత గోప
నీయమైనదని శివుడు తెలిపెను.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః॥

ఇతి శ్రీవీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి యుగము

అష్టావరణములను

ఏడవ ప్రకరణము సమాప్తము.

ఓం
శ్రీ శివాయనమః

శ్రీ వీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి

పంచాచారములు.

ఎనిమిదవ ప్రకరణము.

“ఆచార ఎవ సర్వేషా మలంకారాయ కల్పితే” సి. శిఖామశౌ.

“ఆచారహీనః పురుషో లోకే భవతి నిందితః”

“జ్ఞానేనాచారయుక్తేన ప్రసీదతి మహేశ్వరః

తస్మాదాచారవాఙ్ జ్ఞానీ భవేదా దేహపాతనం”

ప్రతివీరశైవునకు ఆచారమే భూషణము. ఆచారము లేనివాడు లోకమునందు నిందితుడగును. ఆచారయుక్త జ్ఞానమువలననే పరమేశ్వరుడు ప్రసన్నుడగును. గావునదేహముండు వరకు ఎంతటి జ్ఞానియైనను ఆచారము చేయుచునే యుండవలయును. వీరశైవునకు పంచాచారములే ముఖ్యమైనవి.

లింగాచార స్సదాచార శ్శివాచార స్తతైవచ

గణాచారః భృత్యాచార పంచాచారాః ప్రకీర్తితాః ఏ. ఆ. ప్ర.
లింగాచారము, సదాచారము, శివాచారము, గణాచారము, భృత్యాచారము లనునవే పంచాచారములు.

౧. లింగాచారము

గురుణాదత్త లింగాద్వై నాస్తి దైవం మహీతలె ।

ఇతి భావాను సంధానం లింగాచార స్స ఉచ్యతే ।

గురుదత్త లింగముకన్న భూతలమునందు ఇతరదైవము లేదని నిశ్చయము గలుగుటయే లింగాచార మనబడును. గావున అనేకజన్మ పుణ్యకృత పరిపాక వశమున సంస్కారా సక్తుడైన శిష్యుడు శుభలక్షణా నివృత్తుడైన సద్గురునిచేత దీక్షితుడై ఆణవమాయా కార్మిక మలత్రయమును వేధా, క్రియా, మామృతిక దీక్షాత్రయముచే దహించి ఇష్ట, ప్రాణ, భావలింగ త్రయమును పొందును. అట్టిలింగత్రయమును భక్తుడు ఎల్లప్పుడు పూజించును. సమస్తమును అట్టి లింగమునందే జూచుచుండవలయును. లింగమువినా ఇతర దైవముల పూజించకూడదు “సర్వత్ర లింగంమన్యేత్” ఇదియే లింగాచారము.

౨ సదాచారము

ధర్మాజ్ఞానేన ద్రవ్యేణ తృప్తిశ్చ కురుతేసదా

గురుజంగమ లింగానాం సదాచారః ప్రకీర్తితః ॥

న్యాయాజ్ఞాత ద్రవ్యముచేత గురుజంగమ లింగముల యొక్క తృప్తి సదాజేయు చుండుటయే సదాచారము. నీతితోడి నడుచుటయే సదాచారము. ఏమార్గము చేత భక్తుడుతాను సంతృప్తుడై యితరులను సంతృప్తిజేయునో అదియే సదాచారమని సూక్ష్మాంగమ వచనముగలదు. దీనిమందు ఎనిమిది ముఖ్యశీలములు గలవు.

౧. ఉత్పన్నశీలము - శివదీక్షనుపొంది లింగాంగియై వర్తించుట

౨. ఆచారశీలము - తనవలె తన పత్నీసుతాది బాంధవుల నందరిని శివ భక్తులగాజేసి సదాచారుల జేయుట.

౩. ఉద్యోగశీలము - ఉద్యోగియై జీవించుటయే వీరశైవుని కర్తవ్యము. సత్కార్యాజ్ఞాతమైన ద్రవ్యమే వీరశైవు డుపయోగించ వలెను.

౪. ఉత్కటశీలము - తనపుత్రులను వీరశైవ ధర్మాచార యుతులై శక్తిచేత ధర్మికాచరణముల యందుంచ వలెను.

౫. సంబంధశీలము - శైవమార్గాములను, భవిషాక మరియు తామసా హారములను విడువ వలెను.

౬. ప్రసన్నశీలము - భక్తుడు షడక్షర మంత్రధ్యానము నందు నిరతుడై షట్స్థల జ్ఞానమునుపొంది లింగాంగులను ప్రేమించుట.

౭. ఉత్తమశీలము - గురులింగ జంగమాదుల పూజించుట.

౮. జ్ఞానశీలము - అపేయపానము, అభక్ష్యభక్షణము విడుచుట ఇట్టిశీలములతో కూడియుండుటయే సదాచారము. వీటి విచారము వ్రత్యేక ప్రకరణము నందు జాడ గోరుచున్నాను.

౩ శివాచారము

శివ ఏప పరబ్రహ్మ సర్వలోకైక కారణః

అన్యథా శరణం నాస్తి శివాచారస్య లక్షణం॥

సమస్తలోకైక కారణుండగు పరబ్రహ్మయైన శివుడొక్కడే కాక రెండవ వాడు లేడనే భావమే శివాచారమన బడును. కనుక శివునియందు మనస్సు లీనముజేసి శివసంస్కార యుతుడై జాతిభేదము లెంచకుండుటే శివాచారము.

ద్రవ్యం క్షేత్రం గృహం భాండం తృణకాష్ఠంచ వీటికాం

పాకం రసం భవం భూతం భావశుద్ధిం సుఖప్రదాం॥

మార్గం కాలం చవాక్కుద్ధిం జనశుద్ధిం వరానన॥

ఇట్టి షోడశ శుద్ధులను గ్రహించి శుచిరూఢుడై యుండవలెను. మరియు - భవి
శబ్దము, పాపశబ్దము, హింసశబ్దము, శ్వేషచశబ్దము, అసత్యశబ్దము, అష్టవిధశబ్దము
లను వినకుండ లింగార్చనము జేయవలయును. మరియు నిర్లోభము. నిష్ప్రయ
త్నము, శీలము, శాంతము, దయా, నిస్పృహత్వము, అననూయ, దోషారోపణ
శూన్యతతో ప్రయత్నపూర్వకముగా వర్తించవలెను. ఈ యేడువిధముల మనో
శుద్ధినిబొంది లింగార్చనజేయ వలయును. ఇదేశివాచార ధర్మము.

౪ గణాచారము

స శ్రేణోతి సదాచార శివనిందాం సదా భవి

గణాచారోయ మాఖ్యాత శ్చైవ వ్రత పరాయణైః ।

సదాచారుడు శివనింద వినకుండుటయే గణాచారమన బడును. శివనింద వినిన
నిదితుని దండించవలయును, అథవా ఆక్షేపించ వలయును, అట్లు గాకున్న ఆ
చోటువిడచి వెడలిపోవలయును.

అన్యతం చాస్థిరం వాక్యం వంచనం పుక్తిభేదనం

ఉదాసీనం నిదాయత్వం షడ్విధాం తథావిస్థితిః ॥

అసత్యము, నిలకడలేనిమాట, మోసపుచ్చుట, పుక్తిభేదము జేయుట ఇష్టములే
నిమాటాడుట, నిదాయత్వము, ఈ ఆరు అంతర్భువులు వీటిని సద్భక్తుడైన వీరశై
వుడు వదలవలెను.

అక్రోధం సత్యవచనం భవిభక్త విభేదనం

అనుగ్రహః క్షమా పాత్రద్రవ్యావళా విధింపరం ॥

ఏవం షడ్విధ మాచారం పరిగృహ్య సమక్రితః

బుద్ధికౌశల్య సంపన్న శివలీంగే రతి శ్చరేత్ ॥

బుద్ధికుశల సంపన్నుడైన భక్తుడు క్రోధరహితము, యథార్థ వాక్యము, భవి
భక్తవిమర్శనము, అనుగ్రహము, ఓర్పు, సత్పాత్ర దానము వీటిని యథావిధి
ఆచరించవలెను. మరియు.

విశ్వాసయ క్తః పూణాత్మా వజ్రయేత్పంచ సూతకాన్

సూతకం జన్మమృత్యుశ్చై రజహ్నతక మేవచ
అన్నసూతక ముచ్చిష్టా సూతకా ఘాతనా భవేత్ ॥
అనగా భక్తుడు పంచసూతక వజ్రాతుడు గావలెను మరియు ౨౪ శీలముల
నాచరించ వలెను. ఇట్టిగుణములచే కూడినదే గణాచారము.

౫ భృత్యాచారము

శివభక్తజనా సుర్యే వర్తిస్తాః పృథివీతలే
తేషాం భృత్యో నా మిత్యేత ద్భృత్యాచార స్స ఉచ్యతే॥
భూతలమునందు గల సమస్త శివభక్తులందరు శ్రేష్ఠతేయని నమ్మి వారికి నేను
భృత్యుడనని భావించునట్టిదే భృత్యాచారము. శివశరణులే పెద్దలు, తానే
చిన్నయని భక్తితో వారి నాదరించుటయే భృత్యాచారము. ఇట్టి ఆచార
సంపన్నుడే సజ్జనుడు. దాసత్వము, వీరదాసత్వము, భృత్యత్వము, వీరభృత్య
త్వము, సమయాచారత్వము, సకలాచారత్వము, యని ఆరు సజ్జన లక్షణములు.
౧ నియమముతో అనగా దీక్షాప్రతిజ్ఞ గలవాడై గురులింగ జంగ
మానులను తనమన ధనము లర్పించుటయే దాసత్వము.

౨ శివునియందే అనురక్తి గలిగి పరదైవ నిరాసక్తుడై నిరంతరము శివ
భక్తియందే యుండునదే వీరదాసత్వము.

౩ జంగములను మహేశ్వరులను భుజింపజేసి శేష ప్రసాదమును
భుజించుటయే భృత్యత్వము.

౪ భస్మాది ప్రసాదాంతము అష్టావరణసిద్ధితో కూడుకున్నవాడై దారే
షణ, ధనేషణ, పుత్రేషణ, యను ఈషణత్రయమును వజ్రించి క్రియాలోపమైన
ప్రాణములను సహిత మర్పించుటయే వీరభృత్యత్వము.

౬ తన సర్వ సంపత్తులు జంగముల కర్పించుటయే సమయాచారత్వము

౭ సమస్తమును శివసంబంధ స్వరూపమని స్మరించుటయే నిర్మల నిర
వాంకారమే సకలాచారత్వము. మరియు జాత్యాశ్రమ కులగోత్ర నామరూప
క్రియారహితుడై గురురూపావస్థచేత గురుప్రత్యక్షుడయి, ఆగురువువలన చిద్ధన
మహాలింగమునుపొంది ఆలింగ సహితుడయి భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్య పాదోదక
ప్రసాద విభూతి రుద్రాక్ష మంత్రాది షట్స్థల మార్గముచేత భక్తగణములందు

పంచసూతకములు కల్పించక వారుండు స్థలమునకు పోయి తన తనుమన ధనములను సమర్పించి వారి శేషప్రసాదమును భుజించి హస్తాజలిబద్ధుడై ప్రత్యుత్తర మివ్వకుండునదే భృత్యాచార మనబడును.

వీరశైవుని సామాన్య ధర్మములు

అంగలింగైక్య సంబంధా ద్వీరశైవో భవేన్నరః

జీవోంగం లింగమీశస్సాత్మయో రైక్యం హి సంగతిః॥

మానవుడు అంగలింగైక్య సంబంధము వలన వీరశైవుడగును. జీవుడే అంగము శివుడేలింగము; ఈలింగలింగైక్యమే సంయోగము (సద్గతి) యని తెలియవలెను.

యావద్భేదమతి స్తావత్సంసారో నైవ నశ్యతి

భేదబాధక మద్యైతం వీరశైవాఖ్య మంగనే॥

ఓ పార్వతీ ఎంతమట్టుకు మనోభేదము గలదో అంతవరకు సంసారమునశించదు.

భేదబాధకమైన శివాద్యైతమే వీరశైవమని తెలియనగును.

సామాన్య మపివత్సామి సదాచారం తు శైవినాం॥

౯౬

యేన సర్వే ప్రపద్యంతే భక్తి మవ్యభిచారిణీం

త్రికాలం భస్మనా స్నానం లింగార్చన మనుత్తమం॥

౯౭

జపమీశ్వర చింతా చ దయాసర్వత్ర సర్వదా

సత్యం సంతోష మాస్తిక్య మహింసా సర్వజంతుషు॥

౯౮

హ్రీః శ్రద్ధాధ్యయనం యోగః సదా పంచాక్షరీ జపః

వ్యాఖ్యానం శివశాస్త్రస్య శ్రవణం చ తపః క్షమా॥ ౯౯ పాఠ. ౧౨

త్రికాల భస్మస్నానము. లింగార్చనము, ఈశ్వరచింతనము సర్వభూత దయాభిర్వము, సత్యము, సంతోషము, ఆస్తిక్యము. అహింసా, శ్రద్ధా, శాస్త్రాధ్యయనము, శివయోగము, సదా పంచాక్షర జపము, శివశాస్త్ర వ్యాఖ్యానము, శివ కథా శ్రవణము, తపస్సు క్షమా, ఇవియే అఖండ శివభక్తి గలిగిన ప్రతిశైవుని యొక్క సామాన్య ధర్మములు. అనగా వీరశైవుడు గూడ శైవుడైనందున ఆతనికి సామాన్య ధర్మములు మరియు విశేషధర్మములు గూడ గలవు.

క్షమా శాంతిశ్చ సంతోషః సత్యమస్తేయ మేవచ

బ్రహ్మచర్యం మనుజ్ఞానం వైరాగ్యం భస్మ సేవనం॥

౧౦౩

సర్వసంగ నివృత్తి శ్చ దశైతాని విశేషతః
 సర్వం లింగమయం ధ్యాయే జ్ఞగదేత చ్చరాచరం॥ ౧౦౮
 క్షమా, శాంతి, సంశోషము, సత్యము, అస్తేయము, బ్రహ్మచర్యము, శివ
 జ్ఞానము, వైరాగ్యము, భస్మ సేవనము, సర్వసంగ నివృత్తి యనునవే వీర
 శైవునియొక్క విశేషధర్మములై యున్నవి ఈ వీరశైవుడు సమస్త చరాచర
 ప్రపంచమంతయు లింగమయమే యని తెలియును. మరియు

శమోద మస్తిత్తోఽపర తిశ్రద్ధా సమాధయః

షడంగాని మహాదేవి వీరశైవస్య లింగినః॥

యద్యే కే నాపి చైతేమాం విహీనో హీన ఏవ సః

అంగహీనో భవేదంగీ తేనాంగం స పతేత్భువి॥

శమ - శాంతి, కామక్రోధాదులు లేకుండుట, దమ-దాంతి, బ్రహ్మచర్యాది క్షేత్ర
 మును సహించుట, తిత్తి - సహనము; ఓర్పు - స్వభావముగా ఇతరుల మేలో
 ర్పుట, శ్రద్ధా - శివునియందు అతిశయభక్తి గలిగియుండుట, సమాధి -
 ఇంద్రియ నిగ్రహమునందు మనస్సు లెస్సగా నుంచుట. యనునవే వీరశైవునకు
 షడంగములు. వీటిలోనుండి ఒకఅంగమైనను లోపమైన వీరశైవుడు హీనుడగును.
 అంగవికలములు గల దేహివలె అతడు పతితు డగుచున్నాడు. కనుక ప్రతి వీర
 శైవుడు షడంగములను ఆచరింప వలెను. మరియు

సాధుష్యపి చ పాపేషు దుర్జనే సుజనేపి చ

స్వమతే విమతే మూర్ఖే పరాధే చాపక ర్తరి

సర్వత్ర భావయే దేకం వీరశైవస్స ఉచ్యతే॥

సాధువులు, పాపులు, దుర్జనులు, సుజనులు, స్వమతీయులు, పరమతీయులు,
 మూర్ఖులు, బుద్ధిమంతులు, ఉపకారులు, అపకారులు యను తారతమ్యము
 తెంచక సమస్తులందు ఏక భావము నుంచువాడే వీరశైవుడని జెప్పబడినది.
 కనుక వీరశైవులు భేదబుద్ధిని యుంచకూడదు.

సదాచారములు.

ఆరోగ్యజీవనము:- “శరీరమాద్యంఖలు ధర్మసాధనం” యను ఆర్యోక్తి నను సరించి
 ప్రతిమానవుడు తనదేహమును బలపరుచుకొని ఆరోగ్యస్థితి యందుంచుకొన వల
 యును. ఆరోగ్యమునకు శుద్ధమైన జలము, వాయువు మరియు ఆహారము ఈ

మూడే ముఖ్యమైనవి. ఇట్టి ఆరోగ్యవస్తువులను గమనించియే వీరశైవులు తమ ఆచారమునందు శీలములను ఏర్పాటుచేసి యున్నారు. త్రికాలస్నానము, శుభ్రజలపానము, భాండశుద్ధి ఇత్యాదులను ప్రాముఖ్యముగ గమనించి ఆచరణ యందుంచిరి తమగృహములను షరిశుభ్రపరచి వాయువును మలినముగాకుంచిరి. ఆవుపాలను త్రాగుట, ఆవులను పెంచుట, గోరక్షణ ఇత్యాది శీలములను బహుజాగ్రత్తగ కాపాడుచుండిరి. అభివ్యసానియములను త్యజించి అహింసాతత్వమును కాపాడిరి. ఇట్లు అనేక శీలములు ఆరోగ్యమును సుబంధించినదనే చెప్పవచ్చును. ఉద్యోగము;— వీరశైవులు ఎట్టి శివజ్ఞైక్య సాధన సంపన్నులైనను అదృష్టవశాత్ పదార్థములు లభించుచున్నవని తెలిసిన ఏనుగుగారు “ఉద్యోగంపురుష లక్షణం”యను నార్యోక్తిని ఘట్టిగానమ్మియున్నారు. ఇందువలననే తమసంఘము లందు నిత్యనైమిత్తికకృత్యములుజేయుట యందు ముందంజ వేసి యున్నారు. తమ జీవితమును సాగించుటకై ఎట్టిఉద్యోగమును జేసినను తప్పులేదని భావించి అన్ని ఉద్యోగములు ఆచరణీయములనియే నమ్మిరి కనుకనే వీరశైవులందు సర్వవర్ణముల ఉద్యోగస్థులు లభించుచున్నారు. ఉత్తమ ఉద్యోగములేకాక కనిష్ఠపు ఉద్యోగములను కూడవారివారి మేధాశక్తి ప్రకారము జేయుచున్నారు. శాస్త్రములభ్యసించుట, కృషివాణిజ్యములు జేయుట ఇత్యాది గౌరవ కార్యములే కాక సాంఘికమునకు సేవాచారమున కుపయోగమైన చాకలి, మంగలి, కుమ్మరి, ఇత్యాది ఉద్యోగములు జేయువారుగలరు. ఇట్టి సర్వతెగలవారు లేకున్న సంఘము ఇతరులకుల్బడియుండును. తమయొక్కవృద్ధిని తాముజేసుకొనలేకుండును. కనుక అట్టి ఉద్యోగములను వృద్ధిజేయుటకే అలింగాంగుల సంబంధమునువదిలిరి. తమ మతస్థులందే ఉద్యోగప్రాబల్యముగావలెననియు, లింగమతము సర్వత్రులకు లభించ వలెననియు, మరియు లింగమతము నందెట్టి కొరతలు లేకుండ వలెననియు సౌకర్యములను కల్పించిరి. కనుక ఉద్యోగశీల మనునది వీరశైవులందు అతిమహత్తరమైనది.

అహింస;— “అహింసా షరమోధర్మః” యనువాక్యమును పరిపాలించుటకే అభివ్యభిక్షణీయములను ముట్టక సర్వభూత దయాభుత్వమును తమ ముఖ్యాచరణముగా భావించిరి. వీరశైవులు “లింగసర్వమయం జగత్” యనుశివసర్వాత్మకత్వమును నమ్మినవారైనందున పశుహింసలను జేయుట అసంభవము. తమఉదర

పోషణార్థమేకాదు బలితర్పణదులయందు యోగ్యమని చేయబడుచున్న హింసలనుకూడ తుచ్ఛములుగా నెంచిరి. యజ్ఞ యాగాదులను హీనముగా జూచిరి. సమస్త జడచేతన ప్రపంచము నందాత్మస్వరూప మొక్కటేయని భావించు వీరశైవులు ఇట్టి ఘోరకృత్యములకు పాల్పడకుండును. ఈ అహింసా ధర్మమును తన కులశీల మని ఆజన్మాంతము పాలించును, ఆహారము వలన తమో గుణములు వృద్ధిబొందుచున్నవని తెలియును. హింసాత్మికాహారములు తామసగుణ జనితములని నమ్మును.

జ్యోతిషము:— వీరశైవులు తిథివార, నక్షత్రములను, ఫలాఫలములను జూడకుండురు. అన్నియు శివనిర్మాణములే యైనందున దుష్టవారములు తిథులెట్లు గలుగును. ఇవియన్నియు మానవుల సంకల్ప దోషములే గాని సత్యముగావని వీరశైవులు దృఢముగానమ్ముదురు. కోటిసూర్యుల ప్రకాశముగల షరశివునాశ్రయించినవానిని నక్షత్రములయొక్క ఘాతయేమి చేయుచున్నది.

అన్యవ్రతములు:— శివవ్రతమే జీవనవృత్తిగాగల వీరశైవునకు అన్యవ్రతములతో ఏమిషనిలేకుండును. త్రికాలలింగపూజ, లింగతీర్థప్రసాద భోగోపభోగియైన వానికి అన్యవ్రతలభ్య తీర్థప్రసాదములెట్లు రుచించును. త్రికాలములందు లింగప్రసాదము భుజింప వలయునను నేమము గలవానికి ఉపవాసము, ఏకాదశులు, కృష్ణాచార్యాయణాదలతో పనియేముండును. ఈ తుచ్ఛ ఉపవాసాదుల నాచరించిన తనలింగపూజకు కొరత గలుగును, అదివీరశైవుడు సైరించ కుండును.

సామాన్యధర్మములు:— సత్యము, అస్తేయము, బ్రహ్మచర్యము, అక్రోధము, భూతదయ, పరస్త్రీనిర్వాంఛ ఇత్యాది సత్యగుణములనే పాలించుచు, దంభము, క్రోధము, అహంకారము పిశునత్వము విషయ లోలుపత్వము, కామ్యము ఇత్యాది దుష్కర్మలను పరిత్యజించుచు. ఇట్టి సద్గుణమండితుడే వీరశైవుడు.

మత ప్రచారము:— సద్బోధ తన ఆత్మోన్నతికే కాక ఇతరులను కూడ తరింపజేయును. కనుక తమ వీరశైవమునందడగి యున్న సత్త్వములను అన్ని దేగలవారికి అందించి బోధించి అందరిని తమ స్వరూపుల జేసుకొనుట మానవుని ముఖ్యకర్తవ్యమని వీరశైవులు నమ్మిరి. మతము సర్వత్రుల సొత్తు సద్గుణులు అనుభవించ వలెను. అందరు శివుని తత్వములను దెలసి లింగాంగ సాయుజ్య సామ్రాజ్యము ననుభవించుటకు అధికారులేమని నమ్మి వీరశైవ

ధర్మమును సమస్తప్రాణిమాత్రులకు ముక్తద్వారముగా పంచిపెట్టిరి. కనుక బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులలో యేనర్థమువాడైనను లేక యే ఇతర జాతివాడైనను శివభక్తియందు రతిగలవాడైన, అతనికి శివధర్మమును బోధించి, దీక్షచే శుద్ధిగావించి, అతివర్ణాశ్రమియైన జేసి తమ వీరశైవులలో కలుపుకొని, షిమ్మట అతనిపూర్వజన్మ నానుహపములను తెక్కింప గూడదని వీరశైవులు ఘోషాఘోషముగా చాటిందిరి. ఈ మత ప్రచార మనునది కూడ వీరశైవులను ౬౮ శీలములలో ఒకశీలమైయున్నది.

భవుల సాంగత్యము :— “సత్సంగత్వే నిస్సంగత్యం” యను వాక్యానుసారము సత్పురుష సహవాసము సత్సవర్తననే గలిగించును. దుస్సాంగత్యము దుష్సవర్తననే కల్పించును. కనుక వీరశైవులు దుష్టుల, అసత్యవాదుల, దుర్మార్గుల, అలింగుల సహవాసమునుండి దూరముందురు. ఇట్టి ప్రవర్తనములు గల వారే భవులనబడుదురు. అట్టిభవుల సహవాసమువలన దినక్రమేణ ఆత్మయొక్క పరిశుభ్రత నష్టమగును. కనుక భవి సుపర్కము త్యజించుటయే వీరశైవుల కొక ముఖ్యశీలమైనది.

తీర్థయాత్రలు:— పుణ్యక్షేత్రముల గురించి పోవుట, గంగాదినదులకు స్నానము గావించుట, శివేతర దేవతా ప్రసాదముల స్వీకరించుట, కామ్యకర్మములను సల్పి క్షణికసుఖములగోరుట, “ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మ” యను దృఢసంకల్పమును వదిలి తన నిజలింగమునందు చిత్తచాంచల్యమును లయింపజేయలేక, దేవు డెక్కడున్నాడో యని భూద్రవక్షణములు జేయుట, ఇష్టలింగమును వదిలి నదులను, సర్పములను, తరువులను, మనుష్యులను పూజించుట, వాటినుండి ఫలముల నాశించుట, ఇత్యాదిపాపకార్యములను కృతజ్ఞులైన వీరశైవులు హేయముగ జూచి, జగన్నిర్మాణకారకుడైనపరశివుని తమ ఆత్మయందే ధ్యానించి సర్వ తీర్థములను క్షేత్రములను తమ హృదయకుహరమునందే భావించి ఎల్లెడల లింగమూర్తి నేనమ్మి తమగురుదత్తలింగమునే పూజించుచు ఆనందించుచుండును. దీని వలననే మనస్సు దృఢమగును. చిత్తము ఏకత్రయమిడును. భావము స్థిరమగును. ఐక్యము లభించును. కాని దేశ ద్విమణము వలన మనో భ్రమయే గలుగునని వీరశైవులు దృఢముగ తెలియుదురు. కనుక వారికి తీర్థయాత్రలు నిషిద్ధములైనవి.

అన్య దేవతాచక్షున నిరసనము.

శివేస్థితే సర్వదేవాధిరాజే భరద్వాజ నిర్జరైః కిం తథాన్యైః॥ సి.శి.ఉ.
ఓ భరద్వాజా! బ్రహ్మాదిదేవతలకు నిగ్రహానుగ్రహ సమభూడైన స్వాహా
నాహుత చింతన ధారణ శ్రవణమననాద్యాన క్త భ క్త చింతామణియైన స్వప్రకాశ
తాశ క్తివిశిష్టుడైన ఇష్టలింగ రూపుడైన సదాశివుడు పూజకుయోగ్యుడై, అహ
ణకు యోగ్యుడై, అనుసంధానమునకు యోగ్యుడై, శ్రవణ మననాదులకు
యోగ్యుడైయుండ మరి ఇతరదేవతలతో నేమి ప్రయోజనము? అనగా శివేతర
దేవతలు పూజార్హులుగారని అర్థము. రేణుక భగవత్పాదాచార్యులవారు,-

సతీవ రమణే యస్తు శివే శక్తి విభావయన్

తదన్యవిముఖః సోఽయం జ్ఞాతః శరణానామనా॥

పరిజ్ఞాతే శివే సాక్షా తో వాన్య మభికాంతతి

నిధానే మహతి ప్రాప్తే కః కాచం యాచతేఽన్యతః॥

శివానందం సమాసాద్య కోవాన్య ముపక్షిప్తతే

గంగామృతం పరిత్యజ్య కః కాంక్షే స్మృగ తృప్తికాం॥

సంసారతిమిరచ్ఛేదే వినా శంకరభాస్కరం

ప్రభవంతి కథం దేవాః ఖిద్యోతా ఇవ దేహినాం॥

సంసారాత్కః శివం యాయా ద్భ్రహ్మద్యైః కిం ఫలం సురైః

చకోర స్త్రుషితః పశ్యే చ్చంద్రం కిం తారకా అపి॥

సతీయు తనపతియందు పాతివ్రత్య ధర్మముచేత వర్తించు నటులే శరణానామకు
డైన వీరశైవుడు శివవ్రతముచేత వర్తించవలెను. అనగా శివేతర దేవతలను
పూజించగూడదు; పూజించిన శివవ్రతభంగము గలుగును. మరియు దేవదేవుడైన
పరశివుని స్వరూపమును తెలుసుకొని మరియుక దేవుని ఎన్నటికి కోరనేరడు.
ద్రవ్యనిధిని బొందిన మనుష్యుడు గాజును యాచించుట కొరకు ఇతరుల నాశ్ర
యించునా? నిరతిశయమైన శివానందమును పొందినవాడు అల్పానందము నేల
కాంక్షించును; శుద్ధగంగామృతమును వదలి మృగతృప్తిను ఎవడు కోరును.

శంకరుడను సూర్యుని వదలిన మిణుగురుపురుగులవలె వెలుగు దేవతలు
ప్రాణుల సంసారమును కాడుచీకటి నెట్లు పోగొట్టెదరు. అందువలన సంసారమును
గాఢాంధకారముచేత పీడింపబడుచున్నవాడు మహాదేవునే ఆశ్రయించవలయును

గాని బ్రహ్మాది దేవతల నాశ్రయించుట వ్యర్థము. దాహముచే పీడితయైన చకోరపక్షియు చంద్రునే ఎగురు చూచును గాని సక్షత్రముల కాశించును. అనగా చకోరపక్షివలె సంసారతాపముచేత పీడితుడైన మానవుడు చంద్రునంతటి శివునినే చూచుచుగాని సక్షత్రములవలెయున్న మిగతదేవతలను ఏక్షించకుండును. “అదిత్య మంబికాంవిష్ణుం గణనాథం మహేశ్వరం” యనుస్మృతి ప్రకారము సూర్యుడు, దేవి, విష్ణు, గణపతి, మహేశ్వర యను ఈ ఐదుగురు దేవతలలో తమ మనస్సుకు వచ్చినట్లు ఏదోఒక దేవతా మూర్తిని ప్రధానముగా పూజించి మిగిలిన దేవతలను అప్రధానముగా పూజించుట విద్వాంసుల లక్షణము గాదు. సమస్తదేవతల యందు సమానబుద్ధి గలిగి ఒక్క దేవతను విశేషముగ మరియొకదేవతను గౌరవముగా పూజించిన దేవతల కోపమునకు పాత్రులగుదురు. మహేశ్వరుని ఇతర దేవతలవలె భావించుట అనర్థమునకు కారణ మగును. మహేశ్వరునకు మరియు ఇతరదేవతలకు సమానత్వమును జూపించిన దోషము వచ్చునని గ్రంథములందు స్పష్టముగా జెప్పబడినది.

అందువలన ఆపరమకారణుడైన మహేశ్వరునియందు యితరదేవతలందు సమానమైన అభేదబుద్ధినికల్పించుట వివేకుల కర్తవ్యముగాదు. భక్తులకు చింతా మణిస్వరూపుడైన పరశివుణ్ణి ఒక్కడే భక్తులఇష్టార్థమును పూర్తిజేయ సంసిద్ధుడై యుండగ మరితరులను ఎందువలన సేవించ వలెను.

ఎకమేవాద్వితీయం సత్యం జ్ఞాన మానందం

ఇత్యాది శృతివచన ప్రకారము తనకు సజాతీయమైన మరియుక పదార్థము లేదు. తనకు విజాతీయమైన మరియుక పదార్థములేదు. వృక్షము నందు పత్ర శాఖాదులు గలిగి యున్నట్లు పరశివ బ్రహ్మమందు స్వగతమైనది యేది ఒకటి లేదను నట్లు అగును. అట్లులైన ఈప్రత్యక్ష రూపమును గల ఈజగత్తు ఎక్కడి నుండి గలిగెన. విచారించిన ఆ పరశివుని యందు ఒక చిత్ర శక్తిగలదని సిద్ధమగును అదియే అవిద్యాశక్తి అదైవత వాదీయుల ప్రకారము మిథ్యా భూతమైనదిగాదు. ఇదిపరశివుని శక్తిసామ్రాజ్యము. ఈ సర్వశక్తిమత్వము ఈశ్వరునందు ఆరోపింపకున్న శక్తికి స్థానాంతరమేలేదు. స్థానమే లేకున్న కల్పన ఎట్లుగనును. మరియు ఆపరశివుడు ఇష్టార్థములను ఎట్లు ఎవ్వరికివ్వ గలడు? కనుక అవిద్యా శక్తికి పరమ శివుడే స్థానభూతుడనియు తెలియ నగును.

చింతామణౌ స్వరూపేణ నకించి దుపలభ్యతే॥

అథవా భిమతం సూత్రే బ్రహ్మేవా సర్వశక్తి కం॥

చింతామణిని స్మరించిన ఫలము లభింపకు కానిదానిని పవిత్రస్థానము నందుంచి ఫలముల సంకల్పముజేసిన ఫలముల నిచ్చు నట్లు పరశివుడు సర్వ ఫలముల నిచ్చు శక్తిగల వాడగుచు. మరియు

పరాస్య శక్తి వివిధైవ । శూయతే స్వాభావికీ జ్ఞాన బలక్రియాచ॥
యను శృతివలన శివుని శక్తియు యథాథామైనది. శివస్వరూప్మైనది. యని గోచరించు చున్నది. కనుక పంచదేవతలకు ఉపాసన చేయగూడదు. కొందరు వీరశైవులలో మూఁగులై దేవపూజ స్తుతిమొదలైన వాటిని, మహానవమితిఘట యందుఁ చేయుట వాసుకగలకు అయిన అది వీర శైవులకు విహిత మైనదిగాదు.

విహాయ సాంబా ఈశానా యజాతే దేవ తాంతరం

తేమహా ఘోర సరకే పతాత్మేవ న సంశయః ॥

యని పారాశర పురాణము నందు అన్యదేవతార్చనము సాపకూపమైన సరకము గలుగ జేయునని చెప్ప బడినది.

యస్తు లింగార్చనం త్యక్త్యా దేవమస్యత్ర పూజయేత్

రత్నం విహాయ మూఢాత్మా యథా రాప్య మపేక్షయేత్ ॥ శి॥ గీత॥

ఎవడు లింగార్చనము విడచి అన్య దేవతలకు పూజించు చున్నాడో వాడు రత్నములవిడిచి రాప్యవస్తువుల కోరునట్టి మూఢాత్ముడని తెలియ వలయును.

శివపూజాపరో భూత్వా యోన్యం దేవ మనుస్మరేత్

అష్టావింశతి కోట్యశ్చ సరకం యాతి సభృవం॥ బ్రహ్మగీతయందు

లింగార్చనైక శరణే యోన్య దేవం తు వందతే

నాయకం సరకం గత్వా తిర్యగ్ యోనిషు జాయతే ॥ లింగసారె.

లింగార్చన పరుడు అన్యదేవతల పూజించిన సరకమునందు అక్షయ కాలము వరకు యుండుననియు మరియు ఎదియో యొక పశువు యోనియందు జన్మించుననియు అనేక వాక్యములు గలవు.

లింగ మధ్యే జగత్సర్వం త్రైలోక్యం సచరాచరం లింగ బాహ్యే త్పరంనాస్తి॥
యనువచనాను సారము లింగమునందే సమస్త దేవతాగణము గలదు కారణ లింగమును వదిలి దేవియు వేరులేదు గనుక వీరశైవులు దేవీ పూజాదులు.

మరియు ఇతరదేవతా పూజాదులు జేయగూడదు. ఇట్లు అన్యదేవతల యాచించిన కామధేనువును వదలి అశక్యమైన ఒంటెపిల్ల పాలు పితుకుటకాశించి నట్లగును. మహేశ్వరుని కన్న మరి యేదేవతయు, శ్రేష్ఠముగాదనియు, మహేశ్వరుని పూజ వలన సర్వదేవతల పూజ యగుననియు, మహేశ్వరునకు ఎవరు సమానులు లేరనియు లింగ పురాణమునందు, బ్రహ్మ గీత యందు, శ్రీమహా వ్యాస మహా ఋషులు స్పష్టముగా చెప్పియున్నారు. ఉదాహరణార్థముగా

“పూజితే దేవదేవేశే పురాణే సర్వకారణే

పూజితా దేవతాః సర్వా ఇతి వేదాంత నిశ్చయః॥

త్వం విశ్వహర్తా తవనాస్తికర్తా త్వం విశ్వభర్తా తవనాస్తి భర్తా॥

మాయాబలేనైవ హరిం శివేన సమానమాహుః పురుషాధమా శ్చ

మోహేన కేచిన్మమ సామ్యమాహుర్మాయా తు శైవిభిరు దుస్తరేయం॥

ఈశ్వరోపాసనమే శ్రేష్ఠము. ఇతర దేవతోపాసనము జేయుట పురుషాధముల మార్గమని స్పష్ట మగుచున్నది.

మూర్త్యుపాసనా నిషేధము

వీరశైవులు కరచరణాద్యవయవములు గల మూర్తిమంతములైన శివేతర దేవ తలను పూజించ కుందురు. ఏలననగా ఆ దేవతలందు బ్రహ్మత్వము లేదు. ఈ విషయమునందు యోగవాసిష్ఠము యొక్క వాక్యములు ప్రమాణములైనవి.

శృణు బ్రహ్మ విదాం శ్రేష్ఠ దేవాచార మను త్తమమ్

న దేవః పుండరీకాక్షో న చ దేవ స్త్రిలోచనః॥

న దేవో దేవ రూపో హి న దేవ శ్చిత్తరూపకః

అకృత్రిను మనాద్యంతం దేవసం దేవ ఉచ్యతే॥

ఆకారాది పరిచ్ఛిన్నే నితే వస్తుని తత్కుతః

అకృత్రినుమనాద్యంతం దేవసం చిచ్ఛివం విదుః॥

అజ్ఞాత శివతత్వానా మాకారాద్యర్చనం కృతం

యోజనాధ్వ స్య శక్తస్య క్రోశాధ్వ పరికల్ప్యతే॥

బ్రహ్మవేత్తలందు అగ్రగణ్యుడైన ఓ వశిష్ఠా! ఉత్తమమైన దేవతాచారము వివరించెద విచము. పుండరీకాక్షుడయిన విష్ణువు దేవుడుగాడు. త్రిలోచనుడైన

సాకారమూర్తియు దేవుడుగాడు, దేవరూపము గలవాడు దేవుడుగాడు, సత్త్వ రూపము గలవాడు దేవుడుగాడు, అకృత్రిమము అనగా మమవ్యలచే చేయబడనివాడు, అనాద్యనాతుడు అనగా ఆది మధ్యాంత రహితుడు, అయిన దేవుడే దేవుడనబడును. ఆకారములచే పరిచ్ఛిన్నుడయి వస్తుపరిమితి గల దేవుడు దేవుడట్లగును. కనుక అకృత్రిమమైన, ఆదిమధ్యాంత రహితుడైన దేవుడే శివుడని తెలియును. ఆకార దేవతాచక్షణము శివతత్త్వము దెలియని మందబుద్ధులైన అజ్ఞానులకొరకు చెప్పబడినదేకాని ఉత్తమాధి కారులకు గాను యని ఈశ్వరుడు వశిష్ఠుని గురించి బోధించెను.

దీనిచే దెలియునదేమనగా మూర్తి పూజ జేయగూడదు. ఆకారములు గల దేవతలకు పూజించగూడదు. ఆకార శూన్యుడయిన శివుడే లింగరూపముచే పూజనీయుడు. అందుకు సిద్ధాంతాగమము నందు:-

ప్రతిమాకార శూన్యస్య లింగస్య పరమాత్మనః

ప్రతిమాకార దేవానాం సాదృశ్యం కథ మిాయేతి॥

లింగము ప్రతిమాకారము గాదు. కనుక అది పరమాత్మ స్వరూపమైనది. అనగా లింగమునకు కరచరణాద్యవ యవములు లేవు. కనుక అట్టి లింగమునకు ప్రతిమాకారముగల శివేతర దేవతల మూర్తులు సమానములుగనూ యని సిద్ధాంతాగమమునందు జెప్పబడినందున మూర్తిపూజ నిరసింపబడినది.

ప్రతిమాకారము చేత పరిచ్ఛిన్నులయిన దేవతలు బ్రహ్మరూపులుగాను. శివలింగమునకు ఆకారము లేకున్నందున విష్ణాది దేవతలకు ఆకారము గలిగినందున శివలింగమే బ్రహ్మమని చెప్పబడినది. కనుక శివలింగమునకు బ్రహ్మత్వమున్ను ఉపాస్యత్వమున్ను అవశ్యముగా స్వీకరింప బడుచున్నది. ఇదియే శృతిసమ్మతము. మరియు త్రిమూలచంద్ర కలాధారియైన పరమాత్మ లీలావిగ్రహమునకు కూడ బ్రహ్మత్వము లేదు. ఉపాస్యత్వము లేదు. ఆది వీరశైవులకు ఉపాస్యముగాదు. చంద్రకలాది విశిష్ట ఘోరమూర్తియు ఆపరమాత్ముని అఘోరమాయాశక్తిచేత పరికల్పిత మైనందున, సంపారమునందు బడియున్నది. అందువలన ముముక్షువులైన వీరశైవులకు ఉపాస్యముగాదు. తానేబద్ధుడైన తర్వాత ఇతరులను నిర్వహించుటెట్లు? ఇట్టి ఘోరమూర్తిని ఆశ్రయించినట్లయిన మనుష్యుడు రాయిగట్టుకొని సముద్రమునందు మునిగి పోవునట్లు సంసార సముద్రమును ఎన్నటికి దాటనేరడు.

“హృత్పంచరీకం విరజం విశుద్ధం” యని ఉపక్రమించి “ఉమాసహాయం పరమేశ్వరం ప్రభుం త్రిలోచనం నీలకంఠం ప్రశాంతం” యను పర్యంతము ఉపనిషత్తు యొక్క వాక్యములచేత అంతర్లింగమనకు త్రిలోచన చంద్రకలా ధారణ మొదలయిన ఘోరమూర్తి యొక్క స్వరూపము చెప్పబడి యున్నది. అయినను వీరశైవోత్తమాధి కారికి చెప్పిన వాక్యములు గాఢ మరియు ఆనీల కంఠత్వాది స్వరూపము స్వాభావికము గూడ కాదు. అథోమాయా కల్పిత మైనది. అందువలననే రేణుక భగత్పాదాచార్యులు;-

నిష్కలంకం నిరాకారం పరబ్రహ్మ శివాభిదం

నిధ్యాతు మసమర్థోఽపి తద్విభూతిం విభావయేత్॥

నిష్కలంకుడు, నిరాకారుడు, అయిన పరశివనామక పరబ్రహ్మ వస్తువును ధ్యానముజేయ అసమర్థుడైన వాడు ఆ శివుని చంద్రకలాది విశిష్టమూర్తి స్వరూపమును లింగమునందు కల్పించి ఉపాసించ వలయునని చెప్పియున్నారు. చంద్రకలాది విశిష్టరూపము సంసారబంధమైనను స్థూలార్కుంధతి న్యాయముగ కనిష్ఠాధికారికి కించిదుపయుక్త మగునని చెప్పబడినదే కాని ఉత్తమాధి కారియైన వీరశైవునకు గాదు.

విగ్రహ రాధన నిషేధము

“నిష్కలః సకలః శంభుః లింగమూర్తి ర్విరాజతే” యను ఆగమవచనాను సారము, పరశివుడు నిష్కలుడు సకలుడయి యున్నాడు. ఇటులే మాధవా చార్యులవారు సూతసంహితా వ్యాఖ్యానమునందు, “ద్వీవిధం హి పారమేశ్వరం రూపం నిష్కలం సకలం చేతి” యని వక్కాణించి యున్నారు అందువలన పర శివుడు నిష్కల రూపుడై లింగమందును సకలాత్మకుడై విగ్రహ మందును పూజించబడు చున్నాడు. శివేతర దేవతలు పరబ్రహ్మత్వము లేనివారైనందున నిష్కల స్వరూపులు కారు. వారికి లింగరూపత్వము సిద్ధించదు. అందువలన కేవల విగ్రహమునందే పూజించబడుచున్నారు. ఇక కొందరు శివునికూడ ఉమా మహేశ్వరాది విగ్రహములందు పూజించు చున్నారు. అయినను “లింగరూపి ణం మాం సంపూజ్య చింతయంతి యోగినః సిద్ధాః” యను జాబాలోప నిష ద్విచన ప్రకారము లింగమునందు శివుని పూజించుటయే పూర్ణార్చనమని చెప్ప బడు చున్నది. అగ్నిపురాణము గిగి వ అధ్యాయమునందు;-

“పూజ్యో హరస్తు సర్వత్ర లింగే పూర్ణార్చనం భవేత్”

యని ప్రతిపాదించ బడినది. శ్రీగురు నిర్దిష్ట ప్రకారము వీరశైవుడు స్వేచ్ఛలింగ మునాను పరశివుని యథాఫలమైన నిష్కల స్వరూపమును అనులక్షించియే అనుసంధానార్చనావలను చేయును. కనుక కరచరణాద్యవయవ విశిష్ట రూప ముగల కేవల సగుణాత్మక లీలావిగ్రహములందు శివుని ఆరాధించుట కన్నను ఆ పరమాత్ముని నిష్కల స్వరూప ద్యోతకమైన లింగమును పూజించుటయే సర్వోత్తమమై యున్నది

తం త్యక్త్వా తాదృశం దేవం యస్సేవేతాన్య దేవతామ్

స హి భాగీరథీంత్యక్త్వాకాంక్షతే మృగతృష్ణికామ్. పద్మశిశిగీ॥౧-౩౦
అలాటి శంకరుని వదలి యెవడితర దేవతల నారాధించునో వాడు గంగా మహా నదిని వదలి ఎండమావుల గోరునాడగును.

ఇష్టలింగం పరిత్యజ్య అన్యదైవ ముపాసతే

ప్రసాదం నిష్ఫలం చైవ రారమ నరకం వ్రజేత్ “ ౨ వీరశైవాప్ర॥

శివ మేవ పరిత్యజ్య అన్యదైవ ముపాసతే

తృప్తితో జాహ్నువీతరే కూడం ఖనతి దుర్మతిః॥

౬

అన్యదైవ నమస్కార మన్యదైవస్య పూజనం

అన్యదైవ జపం స్తోత్రం నరకే కాలమక్షయం॥

౭

శివలింగమును విడచి అన్యదేవతారాధనము జేయుట బుద్ధిమాలిన తన మనియు నరకమునకు హేతువనియు జెప్పబడినందున శివేతర దేవతల పూజింప గూడదు. యని సిద్ధమగు చున్నది.

భ వి

భవబంధన మస్యాస్తి భవినామః ప్రవర్తతే

తద్భవిస్యాచ్ఛరీరం చ శుక్లశోణిత సుయుతం॥

అతనికి జననమరణ బంధమున్నందున భవి యనబడును. ఈ భవి శరీరము రేతో రక్తములతో గూడుకొని యున్నది.

మద్యపానీ మాంసభక్షీ చాన్యదైవస్య పూజకః

అలింగీ చదురాచారీ పంచైతే భవిన స్సృతాః॥

మధ్య పానము జేయువాడును మాంసము భక్షించు వాడును శివేతర దేవ తార్చన జేయు వాడును లింగధారణ లేనివాడును శాస్త్ర విరుద్ధాచార సుపన్నుడును యీ ఐదుగురు భవులని చెప్పబడుదురు.

భవి శబ్దము భూ (పుట్టు) ధాతువువలన పుట్టియున్నది. భవ అనగా పుట్టుట. భవము గలవాడే భవి. పుట్టుక కలవానికి మరణము కూడకలదు. అందువలన జనన మరణములు గలవాడే భవి యనబడును. అథాత్ పుట్టు చావులుగల దేహమే తానని తెలియు వారందరు భవులని గణించ బడుదురు. సమస్త శరీరములందు లింగము గలిగిన మాత్రముననే లింగవంతులు కా జాలరు. ఎవరు సద్గురుకటాక్ష లక్షణముచేత లింగస్వరూపమును తెలుసుకొని తత్తేజోమయ లింగమును ధరించెదరో అనగా లింగమే తన స్వరూపమని అను భవజ్ఞులై యుందురో వారే లింగవంతులు. యితరులు భవులనబడుదురు.

“లింగధారణ మాత్రేణ శివయేవ నసంశయః”

అను ఆగమోక్తి ప్రకారము లింగమునందు లింగము గలిగిన మాత్రముననే సాక్షాత్ శివుడే యని నిస్సంశయముగ చెప్పబడినను అంగముపైన లింగము కట్టిన మాత్రముననే లింగాంగ సమరసము గలిగి శివుడు కానేరడు. సద్గురు కృపవలన లింగ స్వరూపమును తెలుసుకొని అహంకార మమ కారములను విడచి భ్రమర కీటకన్యాయమువలె సర్వవ్యాపక సర్వజ్ఞ మూర్తియయిన లింగ మును ఆశ్రయించి తానే లింగమవువరకు కేవల బాహ్యలింగధారణ మాత్ర ముననే లింగవంతులు కానేరరు.

“అంగమాత్మాశివో లింగం” యను ఆగమ వచన ప్రకారము అంగ మనగా జీవాత్ముడు లింగమనగా శివుడని తెలియబడును. కనుక ఆత్మియందు శివస్వరూపము స్థిరమవుటయే లింగధారణము. ఈ ప్రకారము అంగమునందు లింగము గలవారే లింగవంతులు. తదితరులే భవులు. మరియు

అన్యతంచాస్థిరం వాక్యం వంచనం పంక్తిభేదనం

ఉదాసీనం నిర్దయత్వం వడ్డీదాంతర్భవిస్థితిః॥ వీరశైవాచార ప్రదీపిక.

69

అసత్యము, నిలుకడలేని మాట, మోసపుచ్చుట, పంక్తిభేదము, ఇష్టము లేనిమాట, నిర్దయత, ఈ ఆరు అంతర్భవి లక్షణములు కనుక యీ లక్షణములు కలవాడే భవి యనబడును. యిట్టి దుర్లక్షణయుక్త మాన

పుల సహవాసమే భవిదిర్భవ మనబడును. కనుక వీరు త్యాజ్యలనిభిప్రాయము.

శివజ్ఞాన శివధ్యాన శివపూజా తపః ఫలం

నిష్ఫలం యాంతి దేవేశి భవిసంసర్గ కారణాత్ ॥

అను ఆగమ వచనాను సారము శివభక్తుడు (వీరశైవుడు) భవిజన సంఘము చేత తన జ్ఞాన, ధ్యాన, పూజా, తపాదులను నిష్ఫలము కావించు కొనునని చెప్పబడినది.

శ్రీరేంద్రియాదులే భవులు.

౧ వీటిలో నేను నాదను అహంకార మమకారములను విడుచుటయే భవులను ముట్టకుండుట.

౨ కామ క్రోధ లోభ మోహ మద మత్సరములను నవీయే భవులు. వీటి దిక్కునకు తన వృత్తిని సోకుండ ఉంచుటయే భవులను చూడ కుండుట.

౩ మధు మాంసాది తామసాహారములను, అతిరుచి గల రాజసాహారములను అతిశయ ఆహారములను, తినుటచే కామాది వికారములు గలిగి తన స్వరూప స్థితికి మరుపు గలుగును. ఇందుచే నిద్ర, ఆలస్యాదులు, కామాది వికారములు గలుగకుండ నియమిత భోజనమే భవులకన్నమిడ కుండుట.

౪ శ్రీరేంద్రియాదుల నిత్య క్రియలు నావి యనుటయే భవులతో సహవాసము జేయుట. కారణ ఆయా కార్యములను ఆయా ఇంద్రియాదులు చేయునే కాని నేను చేయును. వాటికి నేను సాక్షిమాత్రుడ నై యుండును. అథవా సర్వ కార్యములను శివుడే చేయును. నేను కర్తను గానని తెలిసి వర్తించుటయే భవులతో వ్యవహరింప కుండ ఉండుట.

ఇట్లు అంతరంగ భవులను నాశము జేయుటయే అభ్యాసము. భహిరంగ భవులను విడుచుట యేమి గొప్ప?

౧ అరిషడ్వర్గమును ఆరు కుక్కలు మొరుగు చున్నవి. భూ స్త్రీద్రవ్యాదులను నక్కలు కూయు చున్నవి. తుభ తృష్ణ నిద్ర ఆలస్యములను పండులు చుట్టి యున్నవి. సప్త వ్యసనములను పిల్లులు చీల్చు చున్నవి. పంచేంద్రియములను పంచవర్ణములు గల పులి తనను మ్రింగు చున్నది. రక్తమాంసాది సప్త ధాతువులను మాదుగులు ముట్టి యున్నారు. ఇట్టి తనమనములకు చెందిన అపరాధములను భవిని విడువక బహిర్భవుల విడచిన ఎవరు మత్తురయ్యా సిద్ధేశ్వరా!

౨ అంతరంగ విచారమును తెలియకయే పాడు సంకల్పముల చేత బహిరంగ భవులను విడచి ముక్తి పొందుదు మను యుక్తివాడులకు బంధనములు వదల లేదు. జననమరణములు వదలలేదు. మాయా మోహము తగ్గ లేదు. వీరి యుక్తి పుట్టలోని పామును చంపెదనని పుట్టపై కొట్టు మూఢుని వలె ఆయె. చూడు అఖండేశ్వరా!

బహిరంగ భవులను కూడ వదలుటశక్యము. ఏలనన భూమి యందు పుట్టిన సర్వ ఉద్భిజములు భవులు. అరణ్యములందు గల సింహ శార్దూలాది మృగజాతులు, పశుపక్ష్యాది క్రిమికీటాకాదులు, భవులు. మనుష్యులు తిను సర్వపదార్థములు భవులు. అందు వలన ఎన్నటికైనను భవుల సంగము తప్పదు. పృథివ్యవత్తేజో వాయురాకాశములు కూడ భవులు. ఏలనన వీటియందు ప్రత్యేకముగా ౨౧ లక్ష జీవరాసులు జన్మించి లయించు చున్నవి. ఈపంచ మహా భూతముల పెడవక పోయిన భవిసంగము తప్పదు. వీటిని వదలుట యెవరికిని సాధ్యము గాదు. అనంతకోటి ప్రజలుగల పరమ పవిత్రుడైన పరశివుని యందు భవులు గలుగరు.

“సర్వమిదం లింగమయం” అనునట్లు వీరశైవునిదృష్టి యందు సర్వము లింగ స్వరూపము గానే తోచును. కాని ఆన్యథా తోచదు. “సర్వత్రేశ్వర తాదాత్మ్యం వీర శైవస్య లక్షణం!” అను ఆగమ వచనాను సారము వీర శైవుడు సర్వమును ఈశ్వర స్వరూపమనియే తలచును. విరక్తి యనగా సర్వ వస్తువులందు గల మమతను విడచుట. వస్తువులందు గల భవితనమును విడచుట కాని వస్తువులనే విడచుట అసాధ్యము.

సారాంశమేమనగా: మద్యపానములు, మాంసభక్షకులు, ఆన్యదేవతార్చకులు, అలింగులు, దురాచారులు, అన్యత వాదులు, మోసగాండ్రు, నిర్దయులు ఇత్యాదులే భవులు. ఇట్టి దుష్టుల సహవాసముచేత సద్భక్తులు తమ సద్గుణముల విడచి దుర్గుణముల సంగపాదించు కొందురని, భవులసహవాసము, సహభోజనము వర్జింప వలయునని ఉపదేశింప బడినది. కావున దురాచారులనే కాక దురాచారములను కూడ త్యజించ వలెను. దుస్సాంగత్యముచే దుర్గుణములవశ్యముగా చేకూరు నను ఆర్యోక్తి సుప్రసిద్ధమైనది. కావున భవులను విడచుటయే న్యాయమని సిద్ధాంతమగుచున్నది.

అర్ధశిఖా (జట్టు) ధారణ నిషేధము.

వీరశైవులు సామాన్యముగా పూర్ణశిఖా (జటా) ధారణమైనను లేకున్న పూర్ణముగా ముండనమైనను, జేసుకొందురు. కాని అర్ధశిఖా ధారణము (జట్టు) మాత్రము నిషేధింతురు. ఈ అర్ధశిఖా (గోవుపాదమంత వెంట్రుకలుంచుట) ప్రాకృత బ్రాహ్మణ లక్షణమైనందున మరియు కర్మజేయువారల చిహ్నమైనందున శివదీక్షా సంస్కారులయినవీరశైవులు దానిని అంగీకరించరు. మోక్షార్థమైన ప్రాకృత యతికూడ ఈ శిఖాసూత్రములను ఆచరించడు. కనుక వీరశైవమార్గ నిరతులైన ముముక్షువులంగూ శిఖాసూత్రము లుండకూడదు.

వీరశైవస్య భక్తానాం శిరోముండనో ముత్తమం

శిరః కేశ సమాపూర్ణా మథవర్తన మాచరేత్ || వీ. శై. ప్ర

అర్థముండీ భవేద్యస్య పూర్వపుణ్యం విశిష్టతీ

ఇహం నాస్తి పరం నాస్తి నాస్తి నాస్తి వరాననే ||

వీరశైవునకు శిరోముండనమే ఉత్తమము. లేకున్న పూర్ణముగా వెంట్రుకలుండుటమంచిది. సగముశిరము కొరగబడిన పూర్వాజ్ఞాత పుణ్యమువశించును.

వీరశైవ మహాదీక్షాం ప్రపన్నః శ్రుతి కోవిదః

నోధారయేత్కుటింబీసః శిఖాం ప్రాకృత విప్రవత్ || వీరాగమే ||

శిఖా సూత్ర విహీనార్చ పంచసూతక వజ్జితాః

జటినో ముండినో భూత్వా వర్తంతే మహిమాన్వితాః

జ్ఞానమేవ శిఖాతేషాం శివసూత్రం చ పావనం

సూత్రం మదాత్మకం ప్రాణ మిష్టలింగం మహేశ్వరి || వాతులాగమే ||

జట్టు జనివారము మరియు పంచసూతకము లేనివారు జటాధారులై లేక పూర్ణముండనము గలవారై భూమిపై సంచరింతురు. వారికి జ్ఞానమే శిఖా మరియు శివసూత్రమే పావనకరమైనది. వారు ఇష్ట ప్రాణ లింగాత్మక సూత్ర ధారులై యుండవలెను. కనుక జట్టు నిషేధింప బడుచున్నది.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

ఇతి శ్రీవీర శైవ సిద్ధాంత శిరోమణి యగదు పంచా చారములను

ఎ ని మి ద వ ప్ర క ర ణ ము స మా ప్త ము.

ఓం
శ్రీశివాయనమః

శ్రీ వీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి

లింగాంగ సామరస్యము.

తొమ్మిదవ ప్రకరణము.

నేనెవరు? (అహం ఆత్మా)

నిరాకారం నిరాలంబం నిర్మలా నిర్వికల్పకమ్

నిగుణం నిశ్చలం నిత్యం పరాత్పరపదం గురుః॥

నేనని తెలుసుకొనియున్న ఈ స్థూలదేహము యొక్క స్వరూపమును మొదలు తెలుసుకొన వలయును. తల్లిదండ్రులు భుజించిన అన్నముచేత క్రమక్రమముగా అయిన తండ్రి వీర్యము మరియు తల్లి రక్తము వీరుభయుల సంపర్క కాలము నందు కూడి, తల్లిగర్భము నందు నిండి తల్లిరక్తమునుండి రక్తమాంస చర్మములు, తండ్రి రేతస్సు నుండి అస్తి మజ్జాదులు అయి దినక్రమేణ పెరిగి నవ మాసములు నిండిన తరువాత తల్లిగర్భమునుండి వెడలివచ్చి, పాలు మొదలైన అన్నముచేత రక్షణమై, ధర్మార్థ కామ మోక్షములకు చతుర్విధపురుషార్థములను సంపాదించుటకు తనకు సాధనము గలదియై మరణాంతరము అన్నరూపమైన భూమియందు లయమగు దేహము స్థూలదేహమనబడును. ఇదికేవలము అన్నము వలననే యుండునది కనుక దీనిని అన్నమను కోశమనియెదరు. ఈ స్థూల దేహము నాకు అన్యమైనది. కనుక యీ స్థూలదేహము నేనుకాను.

దేహము పంచభూతములచేత గలిగినది కనుక ఇది జడపదార్థము. నిద్ర మరణాద్యవస్థలయందు అన్యపదార్థములను తెలియ జాలదు. నేను తెలియువాడను కనుక చేతనుడను ఈ జడమైన దేహము నాకు భిన్నమైనది. కనుక ఈ జడదేహము నేనుకాను.

దేహము స్వతః జడమైనను ప్రాణాది వాయువుల శక్తిచేత గమనాది వ్యవహారము గలిగిన దాయెను. ప్రాణముండు వరకు సమస్త వ్యవహారములు నడచును. తర్వాత దేహము కట్టెవలె పడియుండును యేవస్తువునందు నాదియను అభిమానము గలదో ఆవస్తువుయొక్క సుఖదుఃఖములు కూడ తనకు యున్నట్లే

తోచును దేహముయొక్క సుఖదుఃఖములు తనకున్నను నిద్రయందు దేహము యొక్క సుఖదుఃఖము తనకు కావలసియూహుచు. కాని నిద్రయందు ఈ స్థూల దేహము తనకు తెలువదు. అప్పుడు ఈ దేహమే నేను నాదియను అభిమానము తనకు యుండదు. అందువలన దేహముయొక్క దుఃఖము నిద్రయందు తనకు కాదు. కావున అభిమానమే దుఃఖము, నిరభిమానమే సుఖమని తెలియవలెను. ఈ దేహమునందు నేను నాదియను అభిమానము కలిగి యున్నంతవరకు కోటి జన్మములలో నైనను తపస్సువలన తన నిజస్వరూపము లెలియదు. మరియు నిజానందము ప్రాప్తించదు. అనేక దోషములుత్పన్న మవుచుండును.

పుట్టుట పెరుగుట జీర్ణించుట చచ్చుట ఇవే దేహధర్మములు ఈ స్థూల దేహము తనది కానందున యీజనన మరణములు తనవికావు. ఇవేకాక ౧ జాతి (మనుష్య, పశు, పక్షాదులు) ౨ వర్ణ (బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ) వైశ్య శూద్ర, ౩ ఆశ్రమ (బ్రహ్మచారి గృహస్థ వానప్రస్థ, సన్యాసి) ౪ కుల (కురుబ, మొవలైనవి) ౫ గోత్ర (వీర, నందిమొదలైనవి) ౬ నామ (శంకర భీమ, రామ, ఇత్యాది) ములను పడ్యమలు ఈ దేహమునకు సంబంధించి యున్నవి. అందువలన ఈ జాతి వర్ణాశ్రమాదులు కూడ నాకు గలుగవు. ఇట్లే తండ్రి, తల్లి, కొడుకు, గురువు, శిష్యుడు, స్వామి, సేవకుడు, బంధుబలగము యను సంబంధము దేహమునకే యున్నది. కనుక ఇట్టి సంబంధము నాకులేదు. ఇది యంతయు భ్రాంతిమయ మైనది.

నేతి నేతీతి నేతీతి శేషితం యత్పరం పదం

నిరాకర్తృ మశక్యత్వాత్తదస్మీతి సుఖభవేత్ ||

యను వాతూలాగమ వచనప్రకారము స్థూల దేహమునకు చెప్పిన ప్రకారము ఇది నేనుకాను ఇది నేనుకాను యని ప్రతిపస్తువును విచారించుచు అంతమున యేది శ్రేష్ఠ పదమున నిలుచునో దేనిని నిరాకరించుటకు అకశ్యమో అవస్తువే నేనని తెలిసి సుఖ గావలయును.

ఏదియో ఒకరిని ప్రసంగ కాలమునందు చేయి, కాలు, కన్ను, చెవి మొదలంబున వాటిలో యేదియో వకటి పోయినను చింతలేదు. కాని ప్రాణము మాత్రము పోగూడదనెదరు. ఇంద్రియముల కన్న అధికప్రేమ ప్రాణమునందు కలదు. ఇవి నన్ను సంబంధించినవి. ఈ ఇంద్రియములు నాశమైనను నేను

అటులే నిలచి యున్నందున ఈ ఇంద్రియములు నేనుకాను వాటికి అన్యథను కారణ జడమైన ఇంద్రియము నేనుకాను.

గి కర్మేంద్రియములు, వాక్కు, పాణి, పాద, పాయు (గుద) ఉపస్థ, (గుహ్య) గి జ్ఞానేంద్రియములు త్వక్చక్షు శ్రోత్ర జిహ్వ వ్రూణేంద్రియములు ఈ కర్మజ్ఞానేంద్రియముల కార్యములు ఆయా ఇంద్రియములే చేయు చుండును. ఆ కార్యములు నావికావు.

రాత్రి నిద్రావస్థయందు ప్రాణవాయువు జాగ్రత్తగా యున్ననూ పైని ఆభరణములను చోరుడు తస్కరించు చుండగ నేను అతనిని నిర్భంధించను. మరియు ఏ స్నేహితులు వచ్చినను సన్మానించను మరియు వానిని తెలుసు కొనను. కావున ప్రాణము జడమైనది. నేను చేతనుడనై నందున ఆ ప్రాణము నేనుకాను.

సంకల్ప వికల్పములు మనస్సుయొక్క ధర్మములు, కామ, క్రోధ, లోభ మోహ, మద, మత్సరములు మనస్సుయొక్క వికారములు, సుఖ దుఃఖములు మనస్సునకు గలవు. జాగరణ స్వప్నముల యందు మనస్సు సంచరించు చున్నందున అట్టి కాలములలో దుఃఖము తోచుచున్నది. నిద్రయందు మనస్సు లేనందున అప్పుడు దుఃఖము కలుగదు. దుఃఖము కామాది వికారములచే పుట్టును. మరియు నిద్రయందు నాకు దుఃఖములేనందున ఆ దుఃఖము మనో ధర్మముగాని అది నా ధర్మము కాదు.

ఇది అదియను తెలియునదియే బుద్ధి. అది మందతనమును చురుకు తన మును గలిగినది. నా బుద్ధిమందమైనది. చురుకైనది యనిన - బుద్ధియొక్కమంద చురుకు దనములను స్వరూపములను నేను తెలియు చున్నాను. కనుక బుద్ధియు నేనుకాను.

కర్మేంద్రియము లైదు. జ్ఞానేంద్రియము లైదు, ప్రాణములైదు ప్రాణా పానోదాన సమాన వ్యాన) మనో బుద్ధులను రెండు అంతఃకరణములు గలిగిన ఈ ౧౭ తత్వములతో కూడినదే సూక్ష్మ శరీరము. ఇదియే లింగదేహము భోగాంగము. దీనియందే ప్రాణమయ, మనోమయ, విజ్ఞానమయమను ౩ కోశ ములు గలవు. కనుక ఈ సూక్ష్మ శరీరమున్ను ఈ సూక్ష్మశరీర ధర్మములున్నూ నేనుకాను.

ఈ సూక్ష్మ శరీరము, మరణ, మూఁచ్ఛా, నిద్ర, ప్రళయ. అజ్ఞాన, ములను ఈగి అవస్థలయందు తనకు కారణమైన అవిద్యయందు (కారణ శరీర మునందు) అడగియుండును మరియు పూర్వసంస్కారము వలన కమాను సార ముగ స్వర్గనరకాది లోకములయందు సుఖదుఃఖములను అనుభవించి ఉచ్ఛ నీచయోనులయందు జన్మించును. అనగా ఇహ లోక పర లోకముల యందు గమనాగమనములు గలది శుభాశుభకర్మలు చేయునది. ఆకముః ఫలమైన సుఖ దుఃఖములను అనుభవించునది, రాగద్వేషాదులు సంస్కారము (వాసన) నేను నాదియను భావనయు, భేదబుద్ధియు, ఇవిమన్నియు సూక్ష్మశరీరము యొక్క ధర్మములు కనుక ఈ సూక్ష్మశరీరము మరియు సూక్ష్మశరీరధర్మము నేనుకాను

ఈదేహము నందు స్థూలసూక్ష్మ శరీరాదులు నేనుకానని తీసి వేసిననూ ఏమియు మిగిలిలేదు యని అనుచున్న నేను యుడి మరియు ఏమి తోచదను అవ స్థను నేను తెలియు చున్నాను కనుక యేమి తోచదను నది నేనుకాను.

కోడియు సూచార వేళ యందు తన పిల్లలను బైలుకువిడిచి రాత్రియు తన పిల్లలను దాచుకొని ఒకస్థానము నందు నిద్రించునట్లు అజ్ఞానము అభవా అవిద్యయు, మనోబుద్ధీద్రియములను తనపిల్లలను జాగరణము నందు, స్వప్నము నందు, విషయ సుఖము ననుభవించుటకు బయటికి విడచి యుండును. విశ్రాంతి కాలమునందు వాటినిన్నిటిని తనయందు అడకము చేసుకొని ఆత్మ యొక్క ఆశ్రయమునందు స్వస్థముగా యుండును. అందువలన యేమి తోప కుండు అవస్థయే నిద్ర. అదేకారణ శరీరము (మరుపే - అవిద్య) దీనినే స్థూల సూక్ష్మ శరీరోభయముల కారణమైనదై చంద్ను కారణశరీర మనియు శివలింగము నందు ఏక్యాను సాధాన లక్షణముగలదై నందున యోగాంగ మనియు శివయోగులకు సుఖము దొరుకుట వలన ఆనందయ కోశమనెదరు.

ఎంత సుఖముగా నిద్రించితిని నిద్ర నుండి మేల్కొంచితిని యనునేను నిద్రావస్థ యందు లేకున్న నిద్రసుఖమును అనుభవించ లేను నిద్ర యందు నేనుయున్నాను కనుక అట్టినిద్ర (మరుపు అవిద్యా) కూడ నన్ను సాబంధించి నది కనుక ఆ నిద్ర నేనుకాను.

సహత్యాగాంతరే నాస్తి జ్ఞానమాత్ర ప్రదశఃకం॥

యను అగమవచన ప్రకారము సహవస్తువులను (శరీరాదులను) నేను గానని

వాటినిన్నిటిని త్యాగము చేసిన తరువాత ఏమియు మిగుల లేకు కాని యేమియు లేదు యనునదొక జ్ఞానము మాత్రము కలదు. ఆ జ్ఞానమే నన్ను చూపునట్టిది. అనగా ఈ స్థూలశరీరము మొదలు అజ్ఞానాంతమువరకు సమస్తము నా వలన తెలుసుకొన బడినవి తుదకు సమస్తమును తెలుసుకొను యే తెలివిగలదో ఆ తెలివియే (జ్ఞానమే) నేనని సిద్ధమవుచున్నది.

లింగ శబ్దము గమ్ ధాతువువలన పుట్టినది. గమ్ ధాతువు జ్ఞానార్థము గలది. కారణలింగము చిద్రూపమైనది. తెలివే నేనైనందున చిద్రూపమైన లింగ మే నేనని సిద్ధమవుచున్నది. నాకే ఆత్మయని నామముగలదు. ఆ తెలివినే ఆత్మ జీవ, లింగ, పరబ్రహ్మ, పరశివ, పరమాత్మ, పరమేశ పరంజ్యోతి యనిపిలుతురు.

౧ అన్నమయకోశము.	స్థూలశరీరము	(స్థూలాంగము)
౨ ప్రాణమయకోశము.	} సూక్ష్మశరీరము.	(భోగాంగము)
౩ మనోమయకోశము.		
౪ విజ్ఞానమయకోశము.		
౫ ఆనందమయకోశము.	కారణశరీరము.	(యోగాంగము)

ఈ పంచకోశములు నశించునవి కనుక దీనివలె నశింపులేక సమస్తమును ప్రకాశింపజేయు శివ (లింగ) స్వరూపమే నా స్వరూపమని తెలియవలెను. ఇదియే లింగాంగ సామరస్యము యొక్క రహస్యము.

నిర్వాణ పట్టికమ్.

మనోబుద్ధ్యహంకారచిత్తాని నాహం న చ శ్రోత్రజిహ్వే న చ ఘ్రాణనేత్రే
 నచవ్యోమభూమిర్న లేజో నవాయు శ్చిదానందరూపః శివోహంశివోహం॥ ౧
 న చ ప్రాణసంజ్ఞో నవై పంచవాయు ర్నవా సప్తధాతు ర్నవా పంచకోశః
 న వాక్పాణిపాదం నచోపస్థ వాయూ చిదానందరూపః శివోహం శివోహం॥
 నమే ద్వేషరాగా నమే లోభమోహా మదో నైవ మే నైవ మాత్సర్యభావః
 న ధర్మో న చార్థో న కామో న మోక్ష శ్చిదానందరూపః శివోహంశివోహం॥
 నపుణ్యం నపాపం నసౌఖ్యం నదుఃఖం నమృత్రో నతీర్థం నవేదా నయజ్ఞః
 అహం భోజనం నైవ భోజ్యం న భోక్తా చిదానందరూపః శివోహం శివోహం॥
 న వృత్తి న౯ శంకా నమే జాతిభేదః పితౄ నైవ మే నైవ మాతా చ జన్మ

నబంధునఁమిత్రం గురునైవశిష్య శ్చిదానందరూపః శివోహం శివోహం॥ ౧
 ఆహం నిర్వికల్ప నిరాకారరూపః విభుత్వాచ్చ సర్వత్ర సర్వేంద్రియాణాం
 నచాసంగతం నైవ ముక్తిసమేయ శ్చిదానందరూపః శివోహం శివోహం॥ ౬

లింగాంగ సామరస్యము

అంగం శక్తిరితి ప్రోక్తం శక్తిమాన్ లింగముచ్యతే
 అనయోరైక్య విజ్ఞానం సంబంధ ఇతి ఉచ్యతే.

౧ అంగమే శక్తి, లింగమే శక్తిమతుడయిన శివుడు, ఆశివశక్తుల కూడిక
 యొక్క జ్ఞానమే లింగాంగ సామరస్యము.

౨ లింగమే శివుడు, అంగమే చరాచర జగత్తు, అంత్యకాలము నందు
 శివుని యందీజగత్తు లీనముపొందును. తల్లీనమే లింగాంగ సామరస్యము.

౩ భక్తియే జీవుని అంగము, శివుడే లింగము, భక్తిచేత జీవుడు శివుని
 యందు ఐక్యమగుటయే లింగాంగ సామరస్యము.

౪ లింగమే శివుడు, అంగమే జీవుడు, వీరుభయుల ఉత్తమ ప్రకారముగ
 కూడికయే లింగాంగ సామరస్యము.

గురుశిష్యుల సంవాదము.

శి - మహాలింగమునందు ఐక్యమవుటకు సాధనమేమి?

గు - పాలయందు పాలు చక్కెరయందు చక్కెర గూర్చిన యేకత్వము
 కలుగును. తద్వత్తే యీ శరీరమునందు గల జీవాత్ముడు సర్వవ్యాపియై యున్న
 శివుడు. ఒకటియే యని తెలియుటయు, శివుడే నేనని దృఢమైన నిష్ఠయే జ్ఞాన
 మనబడును. ఈ జ్ఞానము చేతనే జీవుడు శివునియందు ఐక్యమగును.

శి - శివుడు ఒక్కడు. జీవులు అనేకులు అయిన శివజీవులుఒక్కరెట్లు?

గు - వాయువు ఒక్కటైనను ప్రాణరూపమును పొంది సకల ప్రాణుల
 దేహమునందు యెట్లు వ్యాపించుచున్నదో పరిపూర్ణమైన ఒక ఆకాశమే కుండల
 యందు యింద్రియందు నిండి యున్నను ఒకదానికొకటి భిన్నము గాక యెట్లు
 ఒక్కటై యున్నదో మరియు నది సరోవర తటాకము మొదలయిన జలా

శయములయందు సూర్యుడు ప్రతిబింబ రూపముచేత అనేకమయి కనబడినను యెట్లు ఒక్కడయి యుండునో అట్లే.

“ ఏకో దేవ సర్వభూతేశు గూఢ సర్వవ్యాపీ సర్వభూతాంతరాత్మా” యను ఉపనిషద్వచన ప్రకారము ఒక్కటే మహాలింగము దేవమానవాది సర్వ ప్రాణుల శరీరమునందు ఆత్మరూపము చేతను, బ్రహ్మాండమునందు శివస్వ రూపము చేతను నిండియున్నది. మేఘమునందుగల నీరు ఒక్కటి యైనను భూమియందు పడినమాత్రమున స్థలభేదము వలన అనంత ప్రకారములై అనగా నానారూప వర్ణ రుచులు గలదైనది. యేరులను పేరుచేత ప్రవహించి పునః సముద్ర రూపముచేత ఒకటే యగునట్లు మూల లింగము ఒక్కటేయై యుండి మాయావశముచేత ఆ లింగాంశమే జీవస్థితిని పొంది పునః మాయయొక్క నిజ స్వరూపమును తెలిసిన తరువాత ఆ జీవస్వరూపమును విడచి లింగము నందు గలిసిపోవును. కనుక శివునకు జీవునకు భేదములేదు.

శి - జీవునకు జనన మరణములు తాపత్రయములు గలవు, శివునకు యివిలేవు. అందువలన జీవుడు శివుడెట్లగును?

గు- న జాయతే మ్రియతే వా కదాచి న్నాయం భూత్వా భవితావా నభూయః అజో నిత్యః శాశ్వతోఽయం పురాణో న హన్యతే హన్యమానే శరీరే। యను ఆగమ వచన ప్రకారము జీవుడు యెన్నడు జావడు. ఇప్పుడు పుట్టిలేడు. ముందెన్నడు పుట్టలేదు. యికముందు పుట్టబోడు. అందువలన జీవుడు అజాడనియు, నిత్యుడనియు, పిలువబడు చున్నాడు. మరియు అత్యంత పురాతనుడు శరీరము నాశమైనను జీవుడు స్వల్పమైన నాశనము కాడు.

శివుడు యిట్లే నిర్లేపుడు, సంగరహితుడు, వాసనలేనివాడు, తద్వతే జీవుడు కూడ యుండును. ప్రాణాంత సమయము నందు జీవుడు పోయె ననెదరు. కాని జీవుడు చచ్చెనని యనరు. జీవుడు ఒక శరీరగృహమును విడిచి మరియొక శరీరగృహమును పొందును కనుక జీవునకు మరణము లేదు పుట్టుకలేదు.

శోకనామ భయ క్రోధ లోభ మోహ స్పృహదయః

అహంకారస్య దృశ్యంతే జన్మ మృత్యుశ్చ నాత్మనః॥

యను ఆగమ వచనప్రకారము తాపత్రయములు, ఆనంద, భయ, క్రోధాదులు జననమునుండి మరణము వరకు గలుగు సమస్త వికారములు అహంకారమునకే

అవుచున్నవి. జీవునకు సంసారమే లేదు.

శి - శివుడు జీవుడు ఒక్కటియైనను శివునియందు గల సర్వజ్ఞత్వాది గుణములు జీవునియందు యెందుకు గలుగవు?

గు - శివుడు పూర్ణజగత్తును పుట్టించు చున్నను, జీవుడు కూడ అంశ మాత్రమున పుట్టించు చుడును. శివుడు సమస్తమును తెలియు చున్నను, జీవుడు అల్పము నయినను తెలియు చుడును. బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్ర, ఈశ్వర, సదాశివ వీరల సృష్టి (పుట్టించుట) స్థితి (రక్షించుట) సంహార (లయించుట) నియమ, అనుగ్రహ (అంతఃకరణ పూర్వకముగ ఉపదేశించుట) ములను శంఛ శక్తులుకూడ అంశమాత్రము చేత జీవునందు కనిపించుచునే యున్నవి. ఈ పంచ కృత్యములు కలవాడే పరశివుడు. అందువలన ఆ శివునియందు యేయే గుణములు గలవో ఆయా గుణములు అంశమాత్రముగా జీవునందు కూడ గలిగియే యున్నవి. దీనిచేతను కూడ జీవుడు శివుడేయని సిద్ధమవుచున్నది.

శి - శివుడు పూర్ణుడు, ఆనందమయుడు, పరోక్షుడు, స్వతంత్రుడు, జీవుడు ఖండితుడు, దుఃఖయు, అపరోక్షుడు, పరతంత్రుడు, జీవుడు భ్రాంతిసహితుడు, కనుక శివజీవులు ఐక్యమవు టెట్లు?

గు - బయలు పూర్ణమై యున్నను కుండలో యున్నందున ఖండితమైనట్లు కనిపించిననూ అదియెట్లు నిజముకాదో అట్లే జీవుడు పూర్ణుడైనను జీవుని యందు కన్పట్టు ఖండితత్వము మొదలైన గుణములు. అవిద్యవలన గలిగినవైనవే కాని నిజమైనవికావు. భ్రాంతివలన అవి సత్యమై తోచుచున్నవి. కనుక ఇట్టి అవిద్యా జనిత భ్రాంతియు లింగాంగ సంబంధము వలన నాశన మవును.

శి - ఏజీవుని అంగమనెదరు?

గు - మలత్రయముల వలన ఆవరింపబడిన జీవుని సంసారి జీవుడనెదరు. ఈ జీవుడు శివునియందు ఐక్యముగాలేడు. ఏజీవము తనను అవరించియున్న మల త్రయములను నాశము గావించి ఇష్ట ప్రాణ భావలింగ స్వరూపుడైనా అతడు శుద్ధజీవుడనబడును. శివుడు ఈ శుద్ధజీవుని అంగీకరించి సమరసము చేసుకొనుటము వలన ఈ శుద్ధజీవాత్ముని అంగమనియెదరు.

అమితి బ్రహ్మ సన్మాత్రం గచ్ఛతీతి గముచ్యతే
రూప్యతేఽంగ మితి ప్రాజ్ఞై రంగతత్త్వ విచింతకై ॥

యను ఆగమ వచనప్రకారము సద్రూపుడయిన శివుని యందు చేరిన వానికి మరియు సదాశివుని ధ్యానమునందు మునిగియున్న ఆత్మకు లింగమనియు లింగ తత్వ చింతన చేయుచుండు జ్ఞానులచేత చెప్పబడి యున్నది. అనగా జనన మరణములేని మహాలింగము దిక్కు భక్తిచేత ఎవడు పోవుచున్నాడో ఆశీవునినే లింగ మనియెదరు. యితరులు కారు.

శి - మలత్రయముల స్వరూప మేమి? వాటిని వదలుటెట్లు?

గు- ఆణవ, మాయా, కార్మిక మలములే మలత్రయము. శివునియందు ఇచ్ఛా, జ్ఞాన, క్రియా శక్తులు సంకోచమై త్రిమల స్వరూపమును పొందును. యీ త్రిమలములచేత ఆవరింప బడిన శివచైతన్యమే జీవుడనబడును.

౧ పరశివుని సంకల్పము అశవా అంతఃకరణ రూపమైన యే చిచ్ఛక్తి గలదో, అనగా నేను సర్వాత్మకడను సర్వత్ర పరిపూర్ణకడను యను వృత్తికి కారణమైన యే ఇచ్ఛాశక్తి గలదో, అది కాష్ఠయోగము వలన అగ్నికణము లుత్పన్న మైనట్లు వికాస స్థితిని పొందుట వలన చిత్త నబడును. ఈ చిత్తు అరివర్గ మరియు పంచక్షేత్ర (అవిద్యా, అస్మిత, రాగ, ద్వేష, అభినివేశ) ముల చేత కూడియుండుట వలనను, ఆత్మయొక్క సంసారమునకు కారణమైనందు నను దీనికి అజ్ఞాన గ్రంథి యనియు, అవిద్య యనియు పేరు గలదు. దీనిచేత కూడిన శివచేతనమే జీవమనబడును. ఈ అవిద్యయు తనయందు గల చేతనము పరిపూర్ణ శివుడైయున్నను, ఆ చేతనమునకు నేను శివుడను గాను యను బుద్ధిని, తాను గాని అణురూపమైన దేహదులయందు తాను యను బుద్ధిని పుట్టించెను. అనగా ఆ శివచేతనమును అణురూపమానట్లు చేసెను. అందు వలన దీనిని ఆణవమల మనియెదరు దీనియందు అవిద్యాతత్వ మొక్కటే గలదు.

౨ జ్ఞానశక్తి సంకుచితమై (వికారమును పొంది) సర్వజ్ఞత్వమునకు బదులుగా కించజ్ఞత్వమును పొందుట వలన నేను అజ్ఞాడను (శివజ్ఞానము లేనివాడను) యను కార్య వ్యవహారమే మాయామల మనబడును. ఇదే సూక్ష్మ శరీరరూపముచేత జీవునకు రెండవ ఆవరణమై యున్నది. శివుడుతప్ప అన్యవస్తువులే లేకున్ననూ ఈ మలము జడజడములయందు భేదము, జీవశివుల యందు భేదము, జీవజడములందు భేదము, జడ (జగత్) శివులయందు భేదము

శివజీవులయందు భేదము, ఇట్లు పంచభేద జ్ఞానమును పుట్టించి తనను పొంది యున్న జీవుని కించిజ్ఞాదని కల్పించి నందున దీనిని మాయామల మందురు. దీని యందు ఆరు మిశ్ర తత్వములు గలవు.

3 క్రియాశక్తియు సంకుచితమై సర్వకల్యాణమునకు బదులుగా కించి త్కల్యాణమునుపొంది శుభా శుభవాసనచేత కార్మికమల స్వరూపమాయెను. ఇది జీవునకు శుభాశుభకర్మములను చేయువాడునూ, కర్మఫలములను భోగించు వాడునూ తానే యను అభిమానము కలుగజేసెను. దీనివలన జీవుడు పుణ్య చాప కర్మములచేత నేను సుఖీదుఃఖి యను వ్యవహారము గలవాడాయెను. దీని యందు ౨౪ అశుద్ధ తత్వములు గలవు. ఈ మలత్రయముల వలన ముక్తియు లింగాంగ సామరస్యము చేత కలుగును.

శి - లింగాంగ సామరస్యము దేనిచేత గలుగును?

గు - మహావాక్యమైన పంచాక్షరమంత్ర జ్ఞానమువలననూ, వట్టల బ్రహ్మజ్ఞానము వలనను, కలుగును.

శి - మహావాక్యములు పంచాక్షరమంత్రములు ఏమి బోధించు చున్నవి?

గు - నాలుగు వేదముల మహావాక్యములు శివజీవులు ఒక్కటే యని బోధించు చున్నవి. వాటియందలి సామవేదము యొక్క ఛాందోగ్యోపనిషత్తు యొక్క “తత్త్వమసి” (తత్ - ఆ లింగరూప శివుడే, త్వం - నీవు, అసి - అయి యున్నావు) యను మహావాక్యము, సకలవేద శిరోంతర్గతమై యున్న “నమ శ్శివాయ” యను పంచాక్షరీమంత్రము లింగాంగ సంయోగమును చెప్పుచున్నది.

“లింగం తత్త్వదమాఖ్యాత మంగం త్వం పదమిరితం

సంయోగోఽసి పదంప్రోక్త మనయోరంగ లింగయోః॥”

యను ఆగమ వాక్యానుసారము తత్త్వమసి యను ఈ మహా వాక్యమునందు తత్ - త్వమ్ - అసి ఇట్లు మూడు పదములు గలవు. వాటియందు తత్త్వదార్థము లింగము, త్వం పదార్థము అంగము, అసి పదార్థము లింగ, అంగముల సంయో గము అయి యున్నది, అందువలన ఈ మహావాక్యము లింగాంగ సంయో గమును చెప్పుచున్నది.

పంచాక్షరి మంత్రమునందు నమః, శివ, అయ, యను మూడుపదములు గలిగి నమః పదము అంగమును, (నమస్కరింపు చున్న జీవుని) శివ పదము

లింగమును, అయ పదము లింగలింగముల సంబంధమును బోధించు చున్నది. లింగ, అంగ మరియు వాటి సంబంధమును ఈ మూడు పదములను సూచించు చున్నందుననే ఈ మంత్రమైనది. దీనికి వేదాంతము మరియు ఆగమములందు మంత్రరాజమని పేరు గలిగినది. అంశవలననే శివజీవుల అభేదమే లింగాంగ సమరసమనబడును. కనుక శివునకు జీవునకు (అనగా నీకు) భేదము లేదు.

శి - ఉపాధి యనగా నేమి? శివజీవులకు యే ఉపాధులు గలవు?

గు - ఉపాధి, తనయందుగల ధర్మములను యితర వస్తువునందు గలిగి యున్నట్లు కాన్పించుట ఉపాధి యనబడును. ఉదాహరణము యెఱ్ఱపుష్పము నందు గల ఎరువు వర్ణము తనపై పెట్టియున్న స్ఫటికమునందు కలుగునట్లు తోచును. స్ఫటికము స్వతః స్వచ్ఛము వణారహితము గలదైనను ఎఱుపు పుష్పము యొక్క సంబంధము వలన చూపరులకు ఎఱుపు స్ఫటికమువలె కాన్పించును. ఇట్లే శివునకు మాయయా జీవునకు అవిద్యయు ఉపాధులై మాయయందుగల సర్వజ్ఞత్వాది గుణములు శివునందునూ, అవిద్యయందు గల అల్పజ్ఞత్వాది గుణములు జీవునియందునూ, ఉన్నటులే కన్పట్టు చున్నవి. అయి నను స్ఫటికము నందు కనబడుచున్న యెఱ్ఱవర్ణము ఉపాధియైన పుష్పమునందే కాక స్ఫటికమునందెట్లు కాదో, అట్లే సర్వజ్ఞత్వ అల్పజ్ఞత్వాది గుణములు ఉపాధులైన మాయా మరియు అవిద్యలవే కాని శివజీవులవి కానేరవు. కారణ శివ జీవులు ఒక్కటే.

శి - మాయా, అవిద్యా ఉపాధులు ఎక్కడినుండి, యెట్లు రాబడినవి.

గు - స్వగతాది భేదములు లేని మహాలింగము నందు సచ్చిదానంద లక్షణమును గల పరా (చిత్) శక్తియు అభిన్నమయి యున్నది. అనగా మహాలింగమును విడిచి శక్తియు లేదు. పుష్పమునకు నువాసనకు, అగ్నికి ఉష్ణతకు, నీకు నీయందుగల శక్తికి, నిత్యసంబంధము గలిగినట్లు లింగమునకు శక్తికి నిత్య సంబంధము గలదు.

“ధర్మరూపా పరాశక్తిః ధర్మరూపః పరశివః”

యనునట్లు పరశివుడు ధర్మియై యుండి శక్తిధర్మమై యున్నది. ధర్మియైన అగ్నికి ధర్మమైన ఉష్ణతకు యెట్లు భేదము లేదో నట్లే పరశివునకు పరాశక్తికి భేదము గలుగదు. తెరుచుట. మూయుట నేత్రముయొక్క స్వభావమైనట్లు జగత్తును

పుట్టించుట లయించుట శక్తియొక్క ధర్మమైయున్నది. ఈశక్తి సమస్తజగత్తును పుట్టించు కాలమునందు మన్నే కూడయున్నట్లు తానే ఉపాదాన కారణము వలన జగత్తయి తోచుచున్నది. మరియు ప్రళయకాలము నందు శివేచ్ఛ వలన జగత్తెల్లను స్రవణించి తనయగు లీనము గావించుకొని శివునకు అభేదముగల దాను. అనగా శక్తి శివునియగు లీనచును.

సత్వ, రజ, తమములను మాడు గుణములను తన గర్భము నందుంచు కొనియున్న శక్తియు జగత్తును పుట్టించు కాలమునందు క్రమముగా, మాయ, ప్రకృతి, మహాతత్వములై పరిణమించి కడకు ఉత్కృష్టమైన శుద్ధ సత్వగుణము గలమాయ (విద్యా) రజోగుణ మధికమైయున్న అవిద్యా, తమోగుణ మధికమై యున్న ప్రకృతి ఇట్లు మూడు మూడుభాగములాయెరు. యెట్లనగా బీజమునందు గల మొలకయే బీజశక్తి, దానిని బురదయందు యుంచగా పుట్టుటనకు కారణమైనదే మాయ. బీజమునందు గల కఠిన అవస్థ లోపించి మృదు అవస్థ గలుగుటయే ప్రకృతి అది ఉబ్బుటయే మహాతత్వము. అనంతరము అది మొలకయెత్తుట, తద్రూపమును పొందుట మరియు క్షీణించుట యనునదే విద్యా, అవిద్యా, విద్యావిద్య మయ మరు మూడు భాగములనియు తెలియ గలిగినది. షరమాత్మ నేనేనను స్వజ్ఞప్తియే చిచ్ఛక్తియు ఈ శక్తియగు జగత్తును భావన గలుగుటయే మాయ, జగద్రీచన యొక్క సూక్ష్మ భావమే ప్రకృతి. ఆ భావము విస్తారమగుటయే మహాతత్వము. అదేభావము మంచి, చెడ్డ, మంచిచెడ్డ యను మూడు గుణములు గల జగత్తయినదని తెలియ దగినది. మాయా, ఉపాధి ఒక్కటే యయినను, దీనిచేత పరమాత్ముడు శివుడాయెరు. కాచిన యినుపకడ్డిచుండి అగణిత మిణుగురులు బైలు వెడలునట్లు అవిద్యయు అనేక విధములాయెరు. ఆ పరశివుడే ఈ అవిద్యయొక్క నానా ఉపాధులచేత నానా ప్రకారమైన (౮౪ లక్ష) జీవులై తోపుచుండును. మూడవ ప్రకృతియే పంచమహా భూతములై అవి ఒక్కటిలో ఒక్కటికూడి జీవునకు పిండాండము (స్థూలదేహదులు) శివునకు బ్రహ్మాండము అయినట్లు తోచును. అనగా ఆ చిచ్ఛక్తియే తానే శివజీవులై తోచెను.

శి - అవిద్యయొక్క ధర్మములేవి? అవి జీవుని యందెట్లు గలిగినవి? దాని చేత జీవునకు గలిగిన షరిణామమేమి?

గు- కల్లయందు నిజమనుబుద్ధియే అవిద్య. అవిద్యయందు రజోగుణాధిక్యము వలన వికారిత తెలివియు (భ్రాంతి) విషయాదుల యందు ఆశగలదియై దుఃఖము గలదియై యుండును. స్వగుణము అల్పము గలదైనందున స్వల్ప తెలివి గలిగినది. మాయయొక్క కార్యమైనందున పరతంత్ర అల్పశక్తి గలిగినది. తమోగుణము వలన ఆలస్యము, మదము, మందత్వము గలిగినదై యున్నది. ఈ అశుద్ధోపాధి యందు ఆవరణ శక్తియున్నందుచేత తనను ఆశ్రయించిన వానికి స్వరూపము మార్చి అనిత్య, అశుచి, అనాత్మలగు దేహేంద్రియాదుల యందు నిత్య, శుచి, ఆత్మ (తాను) యను మోహమును గలిగించి నందున ఇది అవిద్య అధోమాత్ర యనబడు చున్నది. జీవాత్ములు ఈ అశుద్ధమైన అవిద్యయొక్క అనేక భేద ములచేత అనేక ప్రకారములైరి

అవిద్యచేత కూడిన తెలివియే జీవుడయినందున పుష్పకాంతి స్ఫటికము నందు కన్పించినట్లు అవిద్యయందు గల పైధర్మము జీవుడయి నీయందు ఉపాధి వలన కన్పట్టు చున్నది. ఆ ఉపాధి ధర్మములు నిజముకావు. అయినను సంగ దోషము వలన సజ్జనుడు దుర్జనుడయి నట్లు జీవుడు సర్వనాక్షియైన తెలివే తానని తెలియక అవిద్యాసంగము వలన దానికి అఘ్నినుడై (మోహితుడై) భ్రాంతిచేత అవిద్యా ధర్మములనే తన ధర్మములని తెలియు చుండును. అనగా అవిద్యయొక్క కార్యమైన అహంకారసంబంధముచేత దేహములు తాను కాకున్నను తానని అభిమానించి దేహమును పోషించుటకై రాగద్వేషములు గలవాడాయెను. మద యింద్రియాదులు క్రియాదుల చేయునట్లు వాటిఫలమును అనుభవించు ధర్మమును తనయందు సంబంధించుకొని రెండవవాడు చేయు దానిని తాను చేసెతిననిన యెట్లు శిక్షబొందునో అట్లే దుఃఖమును అనుభవించును. జీవాత్ముడు అహంకారము తోడ ఎంతవరకు అభేదరూపము చేత కూడుకొని యుండునో అంతవరకు జనన మరణరూప దుఃఖము ననుభవించును. ఆత్మ అహంకారముల కూడికయే హృదయగ్రంథి యనబడును. ఇదే సర్వ అస్థములకు కారణమైనది. కారణ అపద్ధోపాధి నాశము కాగానే అవిద్య ధర్మము నాశమై జీవుడు శివుడగును.

73

శి - మాయయొక్క ధర్మములేవి? అవి శివుని యందెట్లు గలిగినవి? వాటిచేత ఏమి పరిణామము గలిగెను?

గు - మాయయందు కేవలము సత్వగుణము గలదు. సత్వగుణము కేవల ప్రకాశముగలదై నందున యథార్థ తెలివిగలిగినది. సకల కార్యములకు కారణమైనది. సర్వశక్తి మంతమైనది. జ్యోతి ప్రతిబింబగ్రహణము జేయు సామర్థ్యము గలిగినదై నందున ప్రకాశ స్వరూపము గలిగినదాయను. అగ్నియొక్క జ్యోతియు సామాన్య ప్రకాశమాన మైనదైనను, నిర్మలంగాను అవరణము వలన యెట్లు అతిశయప్రకాశము గలదానో అట్లే సామాన్యమైన పరిపూర్ణ (జ్యోతి) శుద్ధమాయోపాధి చేత విశేషప్రకాశము గలదై సర్వజ్ఞత్వాది గుణములను చాల్చెను. సృష్టియొక్క రచన లయాదులు సహ మాయయొక్క ధర్మములయి అవి కూడ శివునియందు ఉపాధివలన గలిగి యున్నవి. ఈ మాయోపాధి వలననే శివుడు బ్రహ్మాది దేవతలకు అధికతయై వేడువారి కిష్టార్థములనిచ్చు శక్తిగలవాడాయెను. ఈ మాయయందు అవరణశక్తి (తనను మఱిపించు శక్తి) లేనందున శివుడు తన స్వరూపమును మరుసక మాయను తన అధీనము నందుంచుకొని యుండును. ఈ మాయోపాధియు తనను ఆశ్రయించిన వారికి మోహమును గలుగజేయక యున్నందున మహామాయా, అథవా శుద్ధవిద్యాయని పిలువబడును. దీని స్థూలరూపమునే పార్వతీయనెదరు. ఇట్లే మాయా అవిద్యలను ఉపాధులచేత కూడిన శివజీవులయందు విరుద్ధ ధర్మములు తోచుచున్నవి. ఈ రెండు ఉపాధులు రాజసేవకుల పోషకులవలె మిథ్యయైయున్నవి. ఉపాధులు నశించినంతనే శివుడవే నీవని తెలియుము.

శి - శివుడనే నేనైన తర్వాత శివునివలె నాకు సృష్టి రచనాదులు యెలతెలియవు?

గు - సరోవరములోని నీరు పాత్రలోని నీరు ఒకటియే యైనను, సరోవరమునందు ఓడలు నడచునట్లు పాత్రయందు నడచులేవు. మరియు చెరువునీరు వలన తోటలలో చెట్లు పెరుగును. చెంబునీటితో చెట్లు పెరుగవు. సరోవరముయొక్క పాత్ర పెద్దది కనుక కార్యము పెద్దది. చెంబుపాత్ర చిన్నది కనుక కార్యము చిన్నది. కాని నీరుమాత్రము ఏక గుణము గలిగినదే. నీరు ఒకటియై నను పాత్రభేదము వలన కార్యములు భిన్నమవుచున్నవి. తద్వత్ శివుని మాయోపాధియు కారణమై గొప్పదైనందున సృష్టి మొదలయిన గొప్ప కార్యములు గలుగును. జీవుని అవిద్యోపాధియు కార్యమై చిన్నదైనందున సమస్త సృష్టి

యొక్క రచనయు కానేరదు. మరియు ఈ సమస్త కార్యములు ఉపాధి సంబంధమైనవేకాని శివునివికావు. అనగా సృష్టినిపుట్టించుట శివునికర్తవ్యముగాదు.

శి - మాయా అవిద్యోపాధులు మిథ్యయెట్లు?

గు - లేకున్ననూ యున్నట్లు తోచి మూలకారణ వస్తువును మరిపించి తానే ముందుకువచ్చి నామరూపములు గల కార్యవిశేషమే మాయ.

“వాచారంభణం వికారో నామధేయం మృత్తికేశ్యేన సత్యమ్”

యనునట్లు సత్యమైన మన్ననందు దానికార్యమైన గణపతి మొదలైన మూర్తులు కేవల శబ్దమూత్రమై యున్నందున యెట్లు మిథ్యయనుపించు చున్నవో అట్లే సద్రూపమైన పరశివునందు నామరూపములు గల మాయకూడ (సృష్టి)మిథ్యయనబడును. మరియు మాయ రజ్జువునందు కన్నట్లు సర్పమువలె అవిచాకాలమునందు తోచి, విచార (పరశివుని స్వరూపమును తెలిసిన) కాలమునందు మిథ్యయగును. రజ్జువునందు తోచిన సర్పమును భావన బీజమై సర్పము కాదని తెలిసినంతనే సర్పమును భావనకూడ యెటుల పోవుచున్నదో అట్లే జగత్తును భావనయే జగదుత్పత్తికి కారణమై జగత్తులయు అబద్ధము (కారణ లింగము) యని తెలిసిన మాత్రముననే జగత్తును భావన (మాయా) కూడ నాశమగును. భావము స్థిరమైనది కాదు. కడకు పరశివునియందు లీనమవును. అందువలన మాయ మిథ్యయైనది. లేని కారణమును కార్యరూపముగా తెలియుటయే మిథ్య (అబద్ధము) యని తెలియవలెను. మరియు మాయయొక్క కార్యమైన అవిద్యకూడ మిథ్యయే. ఒకవేళ అవిద్య సత్యమైన వక్షమున దానిచే గలిగిన సంసారము జీవునకు సత్యమైయుండును. యే ఉపాధి చేతను నాశము గాకయుండును. కనుక మాయా అవిద్యలురెండు మిథ్యయైనవి.

శి - మాయా అవిద్యోపాధులను నశింప జేయ టెట్లు?

గు - రజ్జువునందు సర్పమును, మోట ముఖమునందు దొంగను కల్పించుచున్న తర్వాత అవి కేవల మూలవస్తువుయొక్క జ్ఞానముచేతనే నాశనముపొందునట్లు ఈరెండు ఉపాధులు మూల లింగముయొక్క స్వరూపమును తెలియుట చేతనే నశింపగలవు.

౧ పృథివ్యాది మాయాంతము వరకు సర్వనామ రూపములు కల్లయని తెలిసియు అనగా కార్యమును కారణరూపముగ తెలియుటయే మాయ నాశ

నము, అథవా ఆకాశమువలె నిరవయపుడూ అవిరభుడూ, పరిపూర్ణుడు అయిన పరశివునికన్న అతనియంత లేక, అతని విరుద్ధ జాతి వస్తువేలేదు యను తెలివియే మాయానాశనము. మరియు జ్ఞానము వినా అన్యభావన పుట్టకుండుటయే మాయానాశనము.

౨ అగ్నియొక్క ధర్మమైన కాల్చుగుణము నశింపగా అగ్నియు -తానే యెట్లు నశించునో అట్లే అవిద్యయొక్క ధర్మములు నశింపగా, అవిద్య తానే నశించును. విపరీతజ్ఞానము గల అవిద్యయొక్క ధర్మములు యదార్థ జ్ఞానము చేత తామే నశించును. ౧ విచారించగ లింగము వినా సర్వము అనిత్యమైనవి. ౨. లింగమొక్కటే పవిత్రమైనది. లింగము వినా దేహములు అశుచి యైనవి. ౩. లింగమొక్కటే పరమానందము గలది. స్త్రీ మొదలయిన విషయములు విషమువలె దుఃఖకరమైనవి. ౪ దేహము మొదలుకొని అజ్ఞానమువరకు సమస్తము నాచేత తెలియబడినందున అవి నేచుకాను. సమస్తమును తెలియు తెలివియే నేను. శరీరమునందుగల ఇంద్రియాంతః కరణమలే కర్మములను జేయును. అట్లే కర్మముయొక్క ఫలములను అనుభవించును. నాకు కర్తవ్యము ఎంతయు లేదు. అందువలన జనన మరణరూప సుసారము నాయును యెప్పుడు లేదను దృఢజ్ఞానము గాగను సూర్య ప్రకాశము వలన అంధకారము నశించినట్లు అవిద్యయు నశించును.

శి - ఆవిద్యా మాయలు మిథ్యయని తెలిసిననూ వాటియొక్క కార్యములైన దేహ బ్రహ్మాండములు నిజమేయై తోచుచున్నవి. దీనికి ఉపాయ మేమి?

గు - అగ్నియు నాశనమైనను దాని కార్యరూపమైన పొగ కొంతకాలము యుండును. యుద్ధభూమి యందు వైరత్వముచేత ఆయుధములకు ధరించి యుద్ధము జేయుచున్న వైరి ప్రాణము నాశనమైనను అతడు దేహముతో మొదటి వలనే ఆయుధధారియై పడియున్నచూ అతనితో భయము యెట్లు లేనో అట్లే సత్యమతిచేత దుఃఖము కలిగించుచున్న నామ రూపములుగల జగత్తు మిథ్యయనియు తెలియగా అదిసేకు మొదటి దానివలె తోచినను దుఃఖము గలిగింప జాలదు. పెట్టెలోనుండి కర్పూరము తీసివేసినను కొంతకాలము వరకు కర్పూరము వాసన యుండునట్లు మరియు ఆ వాసన తనకుతానే పోవునట్లు అవిద్యయు నశింపగానే అవిద్యయొక్క కార్యమైన దేహములు కర్మయొక్క

వాసనయు కొన్ని దినములవరకు తోచిదామే నశింపగలవు. వాటిని నశింపజేయు యత్న మనావశ్యకము. మరియు నామరూపముగల జగత్తుకల్ల. సమస్తములింగ మని తెలిసినతర్వాత మిగిలియున్న వ్యవహారము బుధముగలుగ జేయ నేరదు. యేలననగా ముసిమబ్బున రజ్జువునందు తోచినసర్పము కాటువలనవిషము యెక్కిమరణమును బొందినవారుగలరా? శ్రేష్ఠమైనగరుడ ముత్ర (పూచాక్షరి) జపమువలన సర్పము (అహంకారము) కరిచినవిషము వేగము దిగిపోయి పుష్క ఆవిషము (సాసారదుఃఖము) యొక్కసామర్థ్యము ఆపురుషునకు మొనటివలె యెట్లు మోహమూఢుడను గలుగజేయవో, ఎట్లు స్వప్నావస్థ నుగు కావి యొక్క సంగమును మనస్సుకు వచ్చినట్లు అరుధనిచివరు ఆకు గర్భము గలిగి పుత్రసంతానము గలుగజాలవో అటులే స్త్రీ మొనలైన విషముముచి విషయని తెలిసిన తర్వాత వ్యవహారము గలిగియున్నను దేహ విషయాదుల యందు నేను, నాదియను అభిమానము లేనందున సాసారబంధము నీకు లేదు.

అఖండ సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మ స్వరూపిణః

జీవన్ముక్తస్య ధీరస్య మామూకైకర్య వాదినీ

యను వచన ప్రకారము పరిపూర్ణ సచ్చిదానంద లక్షణము గల మహాలింగమీ తానని తెలిసినవాడు, జీవన్ముక్తుడు, దేహములయందు అభిమానము లేనివాడు, జితేంద్రియుడు, అయిన శివయోగి ఎరుట మాయ సేవకురాలై నిలచియుండును. యెగా మాయ బహుశక్తి సుపన్నురాలై. యేమి అడ్డములేక సమస్త జగత్తును మోహింప జేయునదైననూ లింగాంగ సామరస్యమును పొంది ధీమతై యున్న శివయోగియును ఆమె మోహితురాలై నిలువ సురుధురాలు కాక దాసవలె యుండునని తెలియవలెను. అందు వలన నీకు దేహబ్రహ్మకులు తోడ్పడినచు భాధ గలుగదు.

శి - జీవభావముయొక్క సూత్రములు నశించుట కుచాచుమేరు?

గు - నీవేరశివుడవని భోధించి నిన్ను ఉద్ధారముజేయుచున్న పూచాక్షరి మంత్రము మరియు త్వం తదసి (నీవు ఆ శివుడవే అయి యున్నావు.) తత్వసుపిఠ ఇత్యాది మహావాక్యములందు పూర్ణసమ్మిక నుంచుము. పరపూర్ణ జ్ఞానమే మీ యొక్క స్వరూపమనునది విడచి సూత్రముల చేత జీవభావమునకు జిక్కిన, చింతామణి చేజిక్కి యున్నను పాపాణముని విసిరినట్లు అనభామునకు గురియగు

దువు. సంశయాత్ముడు పుట్టపైని పగ్గము ముట్టినను చచ్చును. సంశయ రహితుడు సర్పము ముట్టినను కూడ చావకుండును.

తత్వమసి మరియు పంచాక్షరీ మంత్రముయొక్క అభిప్రాయమును తెలిసి సత్యమని నమ్మినవానికి జననమరణములు గలుగవు. నమ్మిననూ నీవే శివుడవు. సందేహించిన “సంశయాత్మా విశ్వతి” యను నట్లు నాశ ముదెడలవు.

శి - జీవ వ్యవహారము తోపకుండ ఉపాయమేమి?

గు - దేహ మారోగ్యస్థితి యందున్ననూ పుష్టి కొరకు ఔషధము సేవించునట్లు లింగాంగి జీవన్ముక్తియొక్క విలక్షణానందము ననుభవించుటకై ఆరు ప్రకారముల జ్ఞాన సమాధులను జేయ వలెను. అనగా విభాతీయ రూపమైన సమస్త ప్రపంచము తోపట్టను. కావున వాటిని చక్కగా గుర్తించి వాటివలెనే ఆచరించుము.

౧ మనుష్యునందు యేకాలమునందైనను కామాదివికారములు పట్టినను అవి నీ చేత తెలియబడుచున్నవి. అవి నీవికార. వాటిని తెలిసికొను తెలివియే నేనను బిరుదును విడువకుండుటయే అంతరంగముయొక్క మొదటి సమాధి. అనగా మామిడికాయ మొదలైనవి ఉప్పు వలన ఉప్పు మయమై ఉప్పుకాయ యైపించు కొనినట్లు సంసారమును పొంది సంసార మయమై యున్న మూఁగుని వలె వర్తించక, కుమ్మరి పురుగు బురదయందున్నను ఏ లేపము లేనిదైయున్నట్లు సంసారమునందున్నను సంసార లేపము లేనట్లుగా యుండవలెను. మరియు నతఃకియు స్వర, అభినయ, తాళ, రస భావములను సరిగా నడిపించుచున్నను తలపై యున్న పాత్రను యెట్లు మరువకుండునో అట్లే కరణేంద్రియములు తను ధన వనితాది విషయ భోగములందున్నను తాను మాత్రము జ్ఞానము దప్పకుండ యుండవలెను.

౨. మనసునందు యే వికారములు లేకుండ యుండి అహంకారాదులను కూడకుండు శుద్ధస్వయం ప్రకాశమైన జ్ఞానమే తానని అనుసంధానము పొందుటయే అంతరంగము యొక్క రెండవసమాధి.

౩ శ్రీ మొదలయిన యేవస్తువుల జూచినను వాటి నామరూపములను కల్గజేసి, విగిలిన అస్తి భాతి ప్రియాదులనే శివుడని తెలియుచుండుట బహిరంగముయొక్క మొదటిసమాధి. అనగా కృత్రిమ గారడీవాని ఆటను నిజమని

సమ్మియున్న మూఢునివలె వర్తిచక గారడి ఆటవలె ఈ ఆఖిలజగము కల్లయని మోహరహితుడవయి యుండవలెను.

౪ సచ్చిదానందనిత్యపరిపూర్ణుడైన పరశివునితప్ప ఏ వస్తువును చూడకుండుట; అనగా పరిపూర్ణజ్ఞానానుసంధాన మందుండుట బహిరంగముయొక్క రెండవ సమాధి. ఇట్లు అంతరంగ బహిరంగముల రెండేసి సమాధులు బహు కాలాభ్యాసముచేత నభ్యసించిన తరువాత నిర్వికల్ప సమాధుల చేయవలెను.

గి. భ్రమరము కమలమధ్యమును ఆశ్రయించి సూర్యాస్తమైన తర్వాత దానినుండి వెడలలేక అందే మూయబడి యుండునట్లు మనస్సు లింగమునందు స్థిరమైయుండుటయే అంతరంగము యొక్క నిర్వికల్ప సమాధి.

ఁ తరంగములు లయించిన సముద్రమువలె భావరిహితుడై లింగము నందు లయించియుండు స్థితియే బహిరంగ నిర్వికల్ప సమాధి.

అంతర్బహిరంగములందు ఈ ప్రకారము అభ్యాసము జేయుచుండ శరీర ధర్మాలు నశించి, మనస్సు ఎటుతిగినను లింగమునందే కూడియుండును. ఈ సమాధిబలముచేత భేదము నశించి నిజ జ్ఞానమువలన శివజీవులు యేకమవుచును.

భిద్యతే హృదయగ్రంథిః చిద్యంతే సర్వసంశయాః

క్షీయంతే చా స్య కర్మాణి తస్మిన్ దృష్టే పరాపరే॥

యను శృతి వచనప్రకారము పరిపూర్ణ జ్ఞానసాక్షాత్కారము కాగానే (అనగా శర - శివ, అపర - జీవ, తస్మిన్ దృష్టే - శివ జీవుల స్వరూపము తెలియగా అర్థాత్ లింగదశకానమునందు నిపుణుడుకాగానే) అత్మ అహంకారముల తాదాత్మ్య ఆభ్యాసము గలిగిన (అత్మధర్మము అహంకారమందు అహంకారధర్మము అత్మయందు తోచుచున్న) హృదయ గ్రంథి నాశన మవును. రాజు నాశన మైనంతనే సైన్యము నలుదిక్కుల పరువిడునట్లు దారము (సూత్రము) తెగినంతనే ముత్యములు వేరు వేరై నట్లు, హృదయగ్రంథి నాశన మైనంతనే ఇంద్రియములు వేరు వేరై వాటి కార్యము తెలియక యుండును. లింగమే తానను దృఢజ్ఞానముచేత సర్వసంశయములు లేకుండ యవును. స్వప్నమునందు తోచిన దుఃఖము జాగ్రతయందు యెట్లు నాశనమవునో అట్లే అవిద్యా నాశనము కాగానే అవిద్యయొక్క అవరణ శక్తివలన గలిగిన జన్మజన్మాంతర అపకృష్ట సంచిత కర్మసమూహము కూడ నాశనమగును. అహంకారము నశించినంతనే

దానిని ఆశ్రయించియున్న ఆగామి సంచిత కర్మములు జలముచే లిప్తము గాని జలజముభంగి శివయోగిని అంటుండును. అనగా:—

౧ శివయోగియొక్క ధన, గృహ, మద, పుస్తక ములను పుతులు అథవా శిష్యులు తీసుకొందురు.

౨ జ్ఞానమును ముముక్షులు తీసుకొందురు.

౩ శుభకర్మ ఫలములను సకామ భక్తులు తీసుకొందురు.

౪ అశుభ కర్మ ఫలములను నిందకులు తీసుకొందురు.

ఇట్లు సంచిత, ఆగామి కర్మములు నశించి ప్రారబ్ధ కర్మరూపమైన దేహము మాత్రము నిలుచును. నిలచినచు దానియందు నిరభిమానము గలిగినందున జీవన్ముక్తుడే యనబడును. యీ శరీరము నశించిన పిదప విదేహ కైవల్యము లభించును. ఈ ప్రకారము బేధములు పోగా నిశ్చింతచేత రెండులేక ఒకటే పరిపూర్ణ మహాలింగరూపమై నీవే కన్పట్టుచుండువు. మాయా నివృత్తి వలన జీవుని సర్వ వ్యవహారములు నాశ మైనందున జీవన్ముక్తుడ వగుదువు.

శి - జీవన్ముక్తుడైన శివయోగికి శరీరము వదులువరకు కర్మముజేయుట అవశ్యము గాదా?

గు - శివుడు తనచే చెప్పబడిన ఆగమములయందు శివార్చ నాదులను దేహము వొడలువరకు ఆచరించు చుండవలెని విధించెను. తాను జీవన్ముక్తుడైనను అజ్ఞులు తనను చూచి ధర్మాచారములను నడచుకొందురు కనుక ధర్మములను చెయుచుండవలెను.

“జ్ఞానామృతేన తృప్తో పి యోగీ ధర్మం న సంత్యజేత్”

శివయోగి జ్ఞానామృత పానముజేసి తృప్తుడయిన స్వధర్మములను విడువకూడదు. జ్ఞానులు లోకహిత దృష్టిచేత ధర్మమును ఆచరించవలెను.

శి - జ్ఞానయోగి యే ఆచారములను ఆచరించవలెను?

గు - ఏ శివయోగికి సర్వజగత్తు శివరూపమై కన్పట్టుచున్నదో అతడు స్వేచ్ఛచేత యే ఆచారమును ఆచరించినను అది అంతయు శివ పూజ యయి పరిణమించును. కనుక జ్ఞానయోగి చేసిన సేవా, గమన, వచన, కార్య, బుద్ధి స్తుత్యాదులు శివారాధనయే యనబడును. కనుక వేరే నియమముల చెప్పురాదు.

శి - శివుడయిన తర్వాత స్వస్థుడయి యుండవలె ననగా యేమి?

గు - స్వ-తన స్వరూపమునందు స్థ-యుండుట అనగా ద్వైతదశానము లేక శివ స్వరూపమునందు స్థిరమై యుండుటయే స్వస్థమన బడును. యే శివ యోగి నిరాకారుడయి భేదరహితుడై యున్న పరశివునియందు, ఈ కాన్పించు చున్న జగత్తంతయు శివస్వరూపమే యని తెలియు చున్నాడో అతడు జ్ఞానాచారి యనబడును. అతడే స్వస్థుడై యుండును.

శి - పరాత్పర లింగ స్వరూపమునందు యున్న జ్ఞానయోగి పరశివుని పూజ చేయవలయువా?

గు - నీటియందు మునిగి యున్న వానికి నీటిదప్పి కలుగనట్లు శివ యోగికి ఆరాధనాది కోరికలు పుట్టకుండును. యేలననగా అతనినితప్ప అన్య దేవుడే లేడు. పరశివునియందు లీనమైనదే పరాపూజ. ఆపరశివునకు కేవల జ్ఞానమే అవశ్యమము. కనుక ఈ పరాత్పర లింగమునందు ఐక్యమై యున్న శివయోగికి యితర పూజోపచార వందనములు సిద్ధించవు.

పరిపూర్ణ వస్తువును పిలుచుట, సర్వాధారమైన వస్తువునకు ఆసనము వేయుట యెట్లు? సదా శుచియు పవిత్రుడు మరియు నిర్మలుడయిన వానికి అర్ఘ్యపాద్య స్నానాదులచేత ఉపయోగమేమి?

విశ్వాతీతునకు వస్తుధారణము, నిరాలంబునకు యజ్ఞోపవీతము, నిర్వాస నునకు పుష్పము, నిలేశపునకు గంధధారణము మంగళకరునకు ఆభరణము యెట్లు ఉపయోగము?

స్వయం ప్రకాశునకు దీపారాధనము, నిత్యతృప్తునకు నైవేద్యము, గుణా తీతునకు తాంబూలము ఎట్లు సిద్ధించును?

అనంతునకు ప్రదక్షిణము, వేదవిదూరునకు (వేదవాక్యములచేత అగో చరునకు) స్తోత్రము యెట్లు?

తానే పరాత్పరుడయిన వానికి నమస్కారము జేయుటెట్లు? అంతర్మ హిరంగ పరిపూర్ణునకు విసర్జన మెక్కడిది? ఈ ప్రకారముగా సర్వ కాలముల యందు బ్రహ్మజ్ఞానులచేత పరశివుడు పూజింపబడ దగినవాడు.

జ్ఞానయోగి పరిపూర్ణమునందు ఐక్యమును పొందగా మాయా శక్తి నష్టమైనందున దానివలన తోచబడు జగత్తుయొక్క దశానమే కాకుండును. అట్లే పుణ్యకర్మములవలన లభించు దేవతాజన్మము కేవలము

శాపకర్మములచేత లభించు క్రిమికీటకముల జన్మము మరియు స్వర్గాది లోకముల గమనాగమనములు అతనికి గలుగవు. యెదుకనగా అతడు పరిపూర్ణ మహా లింగస్వరూపుడే అయియుండును.

శి - మహాలింగమునందు ఐక్యమయిన శివయోగికి జగద్దర్శనము గాక అది యెక్కడ లయమై యుండును? అప్పుడు శివయోగి యేమవును?

గు - రజ్జువుయొక్క జ్ఞానము లేనందున రజ్జువునందు కప్పట్లు చున్న సర్పము, రజ్జు జ్ఞానము గలిగినతరువాత రజ్జువునందే లయమైనట్లు, పరశివునిస్వరూపము తెలియనందున అతనియందు దోషట్లుచున్న జగత్తు, అతని స్వరూపము తెలిసిన తర్వాత జగద్రూప ప్రపంచము తనకు కారణమైన చిచ్ఛక్తి యుండే లయమవును. ఆ పరశివుడే తానను స్వజ్ఞప్తియే చిచ్ఛక్తి. అందువలన ఆశివయోగి చిచ్ఛక్తి స్వరూపము గలవాడౌను.

శి - చిచ్ఛక్తి వలన జగత్తు జన్మించు చున్నట్లు శివయోగికి పునఃసంసారము ప్రాప్తించునా?

గు - లేదు? ముత్యము నీరునందుపుట్టి మరల నీరుకు పొందునా? పాలు సొస్కార రూపముచేత పెరుగు రూపమును పొంది మరల పాలు యగునా? పర్వవేది జనిత సువర్ణము మరల యినుము యవునా? సర్పమునకు కూసము విడిచిన తరువాత ఆ కూసముయొక్క సంబంధము యెట్లు గలుగదో అటులే దేహాదులను వదిలి సర్వమును తెలిసిన పరిపూర్ణ పరశివుడే తానైనందు వలన జనన మరణరూప సంసారము అతనికి యెన్నటికి పునః లభించదు.

శి - షట్ఫల బ్రహ్మజ్ఞానమువలన గలుగు లింగాంగ సామరస్య మెట్లు?

గు - షట్ఫల బ్రహ్మము వలన గలుగు లింగాంగ సామరస్యవిధి అతి శ్రేష్ఠమైనది. యేల ననగా ఈ మార్గమునందు భక్తస్థలమునుండి ఐక్య స్థలము వరకు క్రమముగా సాధించుచు కడకు మహాలింగమునందు ఐక్యమగుట చేత స్థాయుజ్యముక్తి నిరాయాసముగ దొరుకును. కనుక నిదియే సంపాదించ దగినది.

శి - షట్ఫల బ్రహ్మజ్ఞానము దేనిచే సాధ్యమగును?

గు - భక్తిచేతనే సాధ్యమగును.

శి - జ్ఞానమే ముక్తికి సాధనమై యుండగా భక్తిమహత్వమేమి?

గు - ముక్తి ప్రాప్తికి భక్తి సమానమైన అన్యోపాయమే లేదు. భక్తి

వలన జ్ఞానము గలుగును. మరియు భక్తి అభ్యాసము వలన ఆ జ్ఞానము దృఢపడును. దృఢజ్ఞానముచేత యోగము (శివునియందు కూడుట) సాధ్యమవును. జ్ఞానము మరియు యోగము ఇవిరెండు సాధ్యమయి ముక్తుడవును.

జ్ఞానమనగా తెలివి. భక్తియనగా అనుభవము, అనగా: ఆనందించుట. జ్ఞానము తెలుపుచున్నది. భక్తియు తత్ప్రకారము జేయుచున్నది. కనుక జ్ఞానము మొదలు తర్వాత భక్తితోడవును. యెట్లన శర్కర తీషియని చెప్పునదియే జ్ఞానము. శర్కరను సేవించి రుచిచేత ఆనందించుటయే అనుభవము. ఈ అనుభవమునే భక్తి యనెదరు. జ్ఞానము శివజీవులు ఒకటియే యని చెప్పును. భక్తియు వాటిని ఒకటిగా జేయును. మరియు జ్ఞానమనగా తెలియుట, భక్తియనగా ప్రేమ జేయుట. వస్తుజ్ఞానము లేక యెట్లు ప్రేమ గలుగ నేరదో అట్లే శివుని జ్ఞానము లేక ప్రేమ పుట్టనేరదు. కనుక ఇట్టి భక్తిచేత ప్రాప్తమవుచున్న షట్ఘట బ్రహ్మ జ్ఞానమే సంపాదించ వలెను.

శి - ఉపాసనముచేతనే ముక్తి దొరుకు ననుటకు ఆధారములు గలవా? ఉపాసనమే యోగము. సంయోగమే భేదమును తెచ్చుచును. భేదము నశించుటయే నివృత్తి, ఈ నివృత్తియే విశ్రాంతి. విశ్రాంతియే పరమపద మనియెదరు

సమ్యక్గోహి సంయోగో భవేల్లింగాంగయోః సదా

సంయోగ ఏవ సాయుజ్యరూపా ముక్తిన్ సంశయః॥

యను ఆగమవచనానుసారము సదాలింగాంగముల ఉత్తమప్రకారముగా కూడుటకే సంయోగము గాక శ్రేష్ఠముక్తి వేరేలేదు. శ్రేష్ఠతరమైన ముక్తియే భక్తి (ఉపాసన) యని ఉత్తమ శృతి యొక్క ఆభిప్రాయమై యున్నది.

శి - లింగాంగముల సదానూదయోగము యెట్లువుండును?

గు - దీపము ప్రకాశము, నీరు తంపు, కపురమువాసన ఇవి ఒకటికొకటి శబ్ద భేదము గలిగినను స్వాభావికముగా యెట్లు సంయోగముగలిగి యుండునో అట్లే లింగాంగ సంయోగ రూపముచేత ఆత్మియందు బీజరూపముగా యున్న పరాభక్తి అన్ని భాగములయందు యిమిడి యుండును.

శి - లింగాంగ సంగముగల శివయోగికి జగత్తు తోపకుండునా?

గు - పురుషుడు ప్రియకరమైన స్త్రీని ఆలింగనము జేయగా యెట్లు అతడు లోన బయట ఏభిన్న భావము తెలియడో అట్లే ప్రాజ్ఞుడైన పురుషుడు

మహాలింగమును ఆలింగము జేయగా (ఐక్యముకాగా) మహాలింగము వినాయకమున జేయబడు. అద్వైత భక్తిచేత పరశివుని పూజా ప్రసాదము సిద్ధించి నందువలన అతనికి సర్వజగత్తు శివరూపమై తోచును.

శి - అద్వైతభక్తి గలిగిన కర్మలోపము యెందుకుకాదు?

గు - అద్వైతభక్తిగలవాని సర్వ క్రిడాక్రియలు ఫలాపేక్ష కొరకై కాక స్వాభావిక క్రిడా రూపముగ యుండును. రూపక్రియలు శివాచార శివాక్షణ రూపముగా యుండును.

శి - అద్వైతభక్తి గలవానికి ఫలాపేక్ష యెందు కుండదు?

గు - పరిపూర్ణ పరశివస్వరూపమే తానైనవాడు ఇతర త్సుద్రవిషయముల కోరడు. అమృతమునకు ఆకలి, జలమునకు దప్పి యెట్లు గలుగదో అట్లే ఆనంద స్వరూపమే తానైయున్న భక్తియోగికి విషయముల కోరిక యుండదు.

శి - అద్వైతభక్తిగలవానికి ముక్తియొక్క కోరికయెందుకు గలుగదు?

గు - క్షీరసాగరములో నున్న హంస పాలను, పుష్పములో యున్న తుమ్మెద పరిమళమును యెట్లు కోరకుండునో అట్లే పరిపూర్ణ శివస్వరూపుడైన శివయోగి ముక్తిని కోరకుండును. ఏలననగా ముక్తి అతనికి సహజ స్వభావము.

ఈ వట్టల బ్రహ్మజ్ఞానము వేదాంతసారమై యున్నను అతిరహస్యమైనది. దీనియందు లింగము లింగమునందు ఐక్యమగు రీతియు వివరింప బడినది. ఇదియేలింగాంగ సామరస్య విధి. షణ్మూర్తవస్తువే తానని తెలిసి యున్న జ్ఞానయోగి దేహము గలిగినను ముక్తుడే యగును. అగ్నివనమునుకాల్చి తానుకూడ నశించునట్లు తెలియదగినపేరు నస్తుప్రయున్నంత వరకు జ్ఞానము యుండును. తెలియదగిన మరేవస్తువులు లేకుండగా జ్ఞానము లేకుండ ఉండును. నిద్రయందు నేను ఇతరుడ నను భావము, జ్ఞాతృ, జ్ఞాన, జ్ఞేయమును త్రిపుటి మయజగత్తు లేనందున స్వయం ప్రకాశుడై ఆనంద రూపముచేత యెట్లు యుండునో అట్లే తెలివియే నేనను జ్ఞానశక్తి అడగిపోగా సచ్చిదానంద నిత్యపరి పూర్ణ రూపమైన మహాలింగమే నీవై ప్రకాశించు చుండువు.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

శ్రీవీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి యందు లింగాంగ సామరస్యమును

తొమ్మిదవ ప్రకరణము సమాప్తము.

ఓం
శ్రీ శివాయనమః
శ్రీ వీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి
షట్స్థలములు

పదియవ ప్రకరణము.

ఆదా భక్తస్థలం ప్రోక్తం తతో మాహేశ్వరస్థలం

ప్రసాదిస్థల మన్యం తు ప్రాణలింగిస్థలా తతః॥

శరణస్థల మాఖ్యాతం షష్ఠ మైక్యస్థలం మతం॥

వీరశైవులు భక్త, మాహేశ్వర, ప్రసాది, ప్రాణలింగి, శరణ, ఐక్య యను స్థల నామక భేదముచే ఆరు విధములైరి. వీరశైవశాస్త్రము కూడ స్థలభేదముచేతను, ఆయా స్థలములందు బోధింపబడిన ఆచారభేదము చేతను, అధికార భేదము చేతను, ఆరు ప్రకారములైనది. వీరశైవశాస్త్ర ప్రసిద్ధమైన షట్స్థలములలో మొదటిది భక్తస్థలము, రెండవది మాహేశ్వర స్థలము, మూడవది ప్రసాది స్థలము, నాల్గవది ప్రాణలింగి స్థలము, ఐదవది శరణస్థలము, ఆరవది ఐక్య స్థలము; ఈ రీతిగ స్థలము ఆరు ప్రకారములైనది.

వీరశైవ సిద్ధాంతమునందు పరశివ బ్రహ్మము “స్థల” మని చెప్పబడును.

స్థీయతే లీయతే యత్ర జగదేత చ్చరాచరం

త ద్భహ్మస్థల మిత్యక్తం స్థల తత్త్వ విశారదైః ॥

యనుప్రమాణానుసారము చరాచరాత్మకమైన ఈ జగత్తు దేని యందు ఉత్పత్తి లయములను పొందుచున్నదో, ఆ పరబ్రహ్మము స్వలీలచే అంగ లింగ మని రెండుప్రకారము లాయెను. చిచ్ఛక్తివిశిష్ట జీవమే అంగ మనబడును, చిచ్ఛక్తి విశిష్ట పరశివుడే లింగ మనబడును. లింగాంగపదనాచ్యులైన శివజీవుల ఐక్యమే “లింగాంగసామరస్య” మనబడును. ఈ స్థలము భక్త, మహేశ, ప్రసాది, ప్రాణ లింగి, శరణ, ఐక్యయను భేదమువలన ఆరు ప్రకారములైనది.

షట్స్థల స్వరూప నిరూపణము.

౧ గురూచ జుగమే లింగే తారతమ్యవిశేషతః

పూజ్యతే త్రివిధం హుం తద్భక్తస్థల ముచ్యతే।

- ౨ యో గురూక్తేన మాగ్ధేణ లింగపూజారతః సదా
జంగమా నచయే ద్భక్త్యా సహి మాహేశ్వరః స్మృతః ॥ ౧౩
- ౩ యోఽనపిత్తం మహేశాని నాచయిత్యాపి జంగమా
నాశ్నాతి నత్యజే న్మహ్య మపిత్తం కృచ్ఛ్యగోఽపి వా ॥ ౧౪
- సోయంప్రసాదీ కథితః సోఽహమేవ న సంశయః
- ౪ యథా ప్రాణే తథా లింగే యథా లింగే తథా శివే॥
ప్రాణ లింగ శివేష్వేక బుద్ధిమాన్ ప్రాణలింగకః ॥ ౧౫
- ౫ ఈషణత్రయ నిమూక్తో నిత్య మేకాంతసేవనః
మమ ధ్యానరతో నిత్యం శరణః పరికీర్తితః ॥ ౧౬
- ౬ న పూజా నైవ చ ధ్యానం న యోగ కరణాదికం
అహంతాభావనాధీరః శివలింగై క్య సజ్జకః ॥ ౧౭
- ౭ ఇదం వట్ఖలుం నామ రహస్యం పరమం పదమ్
యద్భక్త్యా ముచ్యతే సద్యో జన్మసంసారబంధనాత్ ॥ పార.ఆ.ప.౫

గురు, లింగ, జంగమ లను తారతమ్యముతో త్రిమూర్తులను పూజించు వాడే భక్తుడు. గురూక్త మార్గప్రకారము లింగపూజయందు అత్యంత ప్రీతిగలవాడు, జంగమ మూర్తులను అఖండభక్తిచేత పూజించువాడు మాహేశ్వరు డనబడును. జంగముల కర్పించక మరియు లింగార్చితము గావించక భుజించకుండువాడు, మరియు చరాచర లింగార్చితమును త్యజింపనివాడు ప్రసాది యనబడును. ప్రాణమునందును, లింగమునందును మరియు శివునియందును ఏకబుద్ధిగలవాడే ప్రాణలింగి యనబడును. దారేషణ, ధనేషణ, పుత్రేషణ యను ఈషణత్రయ ముల వదలినవాడు, ఏకాంతవాసము జేయువాడు, ఎల్లప్పుడు శివధ్యానము నందునిరతుడయి యుండువాడు శరణుడనబడును. పూజా, ధ్యాన, యోగాదు లనువాటిని వదలి “అహం శివోహం” యను భావము దృఢ మైన వాడే శివ లింగైక్య డనబడును. ఈ షట్స్థలములు అతి రహస్యమైనవి. ఈ షట్స్థలజ్ఞుడు జన్మసంసారబంధమును వదలి పరమపదమును పొందును.

త్యక్తాభిమానో దేహదౌ భక్త ఇత్యుచ్యతే బుద్ధైః
తచ్చిత్త మచలం యస్య సవై మాహేశ్వరః స్మృతః॥

చిత్తశుద్ధి ర్భవే ద్యస్య స ప్రసాదీ ఉదాహృతః
త్యక్తజీవభ్రమ శ్చాయం లింగాత్కా ప్రాణలింగకః॥
శివనిత్యత్వ నిశ్చింతః సానందః శరణోభవేత్
శివజీవోభయబ్రాంతి రహిత శ్చైక్య ముచ్యతే॥ శివాగమే॥

ఎవనికి దేహదులందు, దేహసంబంధ విషయాదులందు అభిమానము వదలి
పోవునో అతడే భక్తుడని చెప్పబడును. అందువలననే భక్త స్థలమునకు నివృత్తి
కలయే వీరశైవశాస్త్రములందు చెప్పబడినది. మరియు తాను భక్తుడై విశ్వా
త్మకుడయిన శివుడే నేనను అంతఃకరణ వృత్తియు శివునియందు అచలమైననే
మాహేశ్వరు డనబడును. ఆ అంతఃకరణము శుద్ధమైన ప్రసాది యనబడును.
అనంతరము నేను సుఖిని, నేను దుఃఖిని, నేను కించిజ్ఞుడను, నేను పూర్ణుడ గాను,
నేను జీవుడను, పరశివుడను గాను యను జీవభ్రమ లయమొందిననే, అనగా
సూక్ష్మశరీరముయొక్క అభిమానము అడగిననే ప్రాణలింగమునందు ప్రీతిగలిగి
ప్రాణ లింగి యగును. పశ్చాత్ నేను శివస్వరూపుడను శివునివలె నేను నిత్య
డను. నాకు జనన మరణములు లేవు యని తెలిసినవాడై వాటికై చింతించక
ఎల్లప్పుడు ఆనందపరవశుడైనవాడే శరణు డనబడును. ఆ సర్వాత్మకశివస్వరూ
పమే నేను యను శివాదైవత (లింగాంగ సామరస్య) జ్ఞానము దృఢమైనంతనే
దైవత జ్ఞానముబాసి ముక్తుడగును. ఇతడే ఐక్యుడనబడును.

శివే భక్తి స్సముత్పన్నా యస్యాసౌ భక్త ఉచ్యతే
తస్యానుష్ఠేయ ధర్మాణో ముక్తి ర్భక్తస్థలం మతం॥
కేవలం సహజే దానే నిష్ఠాతః శివతత్పరః
బ్రహ్మాది స్థాన విముఖో భక్తో మాహేశ్వరః స్మృతః॥
మనః ప్రసాద సిద్ధ్యర్థం నిమగ్న జ్ఞాన కారకం
శివప్రసాదం స్వీకువన్ ప్రసాదీత్యేష కథ్యతే॥
లింగం చిదాత్మకం బ్రహ్మ తచ్చక్తిం విభావయన్
తద్రూప లింగ విజ్ఞానీ ప్రాణలింగీతి కథ్యతే॥
సతీవ రమణే యస్తు శివేభక్తిం విభావయన్
తదన్యవిముఖః సోఽయం జ్ఞాతః శరణ నామవాన్ ॥
ప్రాణలింగాదియోగేన సుఖాతిశయ మేయివాన్

శరణాఖ్యః శివేనై క్యభావనా దైక్యవాన్ భవేత్ ॥

ఎవని యందు నిజమైనశివభక్తి యుత్పన్నమై యున్ననో, అతడు భక్తుడనబడును. సహజ దానమునందు నిష్ఠ గలవాడు, శివాసక్తుడు, బ్రహ్మాది స్థాన విముఖుడు అయినవాడే “మాహేశ్వరు” డనబడును. ఈ మాహేశ్వరుడు తన మనః ప్రసన్న తక్తై నిర్మలజ్ఞాన కారణమైన శివప్రసాదమును స్వీకరించు చున్నందున ప్రసాది యనబడును. పరశివబ్రహ్మము చిత్స్వరూపమనియు, ఆపరశివ బ్రహ్మమునందు గల శక్తియు ప్రాణస్వరూప మనియు తెలియు ప్రసాదియే “ప్రాణలింగి” యన బడును. తన పతినిగాక పరపురుషులందు విముఖురాలయిన పతివ్రతాస్త్రీవలె ఎవడు తనను శివుని విషయమునందు సతిగా భావించి అన్యదేవతల విషయము నందు విముఖుడగునో ఆ ప్రాణలింగియే “శరణు” డనబడును. ఈ శరణుడు ప్రాణలింగాది యోగముచేత సుఖాతిశయమును పొంది శివోహం భావనచేత శివునియందు ఐక్యమును పొందుట వలన “ఐక్య” డనబడును. యని సిద్ధాంత శిఖామణియందు శ్రీరేణుక భగవత్పాదాచార్యులవారు షట్ఫల స్వరూపమును నిరూపించి యున్నారు.

షట్ఫల సామాన్య లక్షణములు

సదాచార శ్శివే భక్తి ర్లింగజంగమునకస్థః

లాంఛనే శరణే భక్తి ర్భక్తస్థల మను త్తమః ॥

౧

సదాచారము, శివునియందు భక్తి, లింగజంగములు దేక భావము, శివలాంఛన యుదనురక్తి గలిగియుండుట ఇవియే భక్తస్థల లక్షణములు.

పరస్త్రియం పరాథకం చ వజ్జయన్ భావశుద్ధిమాన్

లింగ నిష్ఠా నియుక్తాత్మా మాహేశ్వర మహాస్థలః ॥

౨

పరస్త్రిని, పరద్రవ్యమును వజ్జించుచు పరిశుద్ధ భావముగలవాడయి లింగనిష్ఠ యుక్తాత్ముడగుటయే మాహేశ్వర స్థలముయొక్క లక్షణము.

లింగార్పిత పదార్థం చ సుభోగీ లింగమోహితః

అనపిత వివక్షే చ ప్రసాదస్థల ముచ్యతే ॥

3

లింగమోహియై లింగార్పిత పదార్థములను భుజించుచు లింగానపిత పదార్థము విడుచుటయే ప్రసాదస్థల లక్షణమని చెప్పబడినది.

వాయుప్రాణగుణై లింగం లింగ ప్రాణ సమాహితః

సుఖదుఃఖోభయం నాస్తి ప్రాణలింగ స్థలం భవేత్ ॥

౪

ప్రాణవాయువు గుణమునందు లింగమును భావించి లింగప్రాణ సమాహితుడై సుఖ దుఃఖములు రెండు లేనివాడై యుండుటయే ప్రాణ లింగస్థల మగును.

పతి లింగం సతీ చాహం హృదియుక్త స్వీయం ప్రభుః

ప్రాపంచిక సుఖం నాస్తి శరణస్థల ముత్తమం॥

౫

ఆత్మాతర్యామయైన పరమాత్ముడు తానే లింగస్వరూపమైన మగడు, నేను భార్యనని తొకకసుఖము లేనటువంటివాడే శరణస్థులుడు ఈస్థలమే ఉత్తమమైనది.

షడూర్క్మయ శ్చ షడ్భావా నాస్తి చాప్తవిధార్జునం

నిభావో నిజలింగైక్య శ్శిఖ కర్పూర యోగవత్ ॥

౬

షడూర్క్మలు, షడ్భావములు అప్తవిధాదానములు లేక భావశూన్యుడై శిఖ కర్పూర సంయోగమువలె నిజలింగైక్య డగుటయే ఐక్యస్థల లక్షణము. కనుక ఈ షట్స్థల లక్షణయుక్తుడైనవాడే వీరశైవుడనబడును. కనుక అట్టి షట్స్థల ములయొక్క సవిస్తార విచారము జేయవలయును.

లింగస్థలము

భ క్త స్థ ల ము .

నిజమైన శివభక్తిగల మానవుడే భక్తుడనబడును. ఆ భక్తుడు అనుష్ఠింపదలచిన ధర్మముల ఉపదేశమే భక్తస్థల మనబడుచున్నది. బహు జన్మములందు జేసిన పుణ్యములచేత పాపసమూహము నశించి జీవుడు శుద్ధాత్మకరణయుక్తు డగును. ఆ శుద్ధాత్ముడయిన జీవుడు శివ జీవోభయ భేదాభేదములను తెలిసినవాడయి తనజీవత్వమును శివతత్వమునందు ఏకీభవించుటకై ప్రయత్నించును. జీవులు తమ తమ కర్మానుసారముగ అన్యయోగులయందు జన్మించి, జాతి ఆయుష్య సుఖ దుఃఖ ఇత్యాదులచే పీడితులగుచుండు యని ఈ కర్మయాత్ర నియంత్రితమైన ఈ సంసార చక్రమునందుండి దాటు ప్రయత్నము జేయును. ఈ నిత్యపరివర్తనము జెందుచున్న శరీరసంబంధ జడపదార్థములు నేనుగానని తెలిసి ఆత్మమాత్రము నాశరహితమైనదని తెలిసి, నిత్యానిత్య వివేకియై, ఆత్మానాత్మజ్ఞునియై జీవుని కన్న ప్రేరకుడయి యున్న ఈశ్వరుడు భిన్నమైయున్నాడని జీవాత్మ పరమాత్మ

స్వరూపమును తెలిసి, ఈ నశ్వరమైన సంసారమందు హేయబుద్ధిగలవాడయి, ఆధ్యాత్మిక, ఆధిపాతిక, ఆధిదైవికములను తాపత్రయములను దూరము జేయుటకై మాగాణ్యస్వేషణము జేయనారంభించును. సతీసుతాది బంధువర్గమంతయు తన శ్రేయోనుయాయులు మాత్రమే యని తెలిసినవాడయి, సమస్త వస్తువుల యందు అనిత్య బుద్ధి గలవాడయి శ్రేష్ఠమైన వైరాగ్యమును అవలంబించును. ఇట్టి వానికే పరశివబ్రహ్మమునందు జిజ్ఞాస పుట్టును ఆ నిత్యానంద స్థానభూతుడైన, జగత్సంసార దుఃఖనివారకుడయిన, చంద్రచూడామణియైన శివునియందు శుద్ధభక్తి యుత్పన్నమగును.

ఈ సంసార విముక్త మనస్సుగలవాడు నిర్మలాంతఃకరణుడై, శరీరాత్మ వివేకము గలవాడై, విరాగియై యున్న సాధకుడు సత్యవాదియై శివాద్యైత సిద్ధాంత తత్వ వివేకియై, విషయవిభ్రముడై, శివధర్మనిష్ఠుడయి, కుశ్చితాచార దూరుడై, శివధ్యానాసక్తుడై, శాంతుడై, శివస్వరూపజ్ఞాతయై, భస్మ, రుద్రాక్ష శివలింగధారణ యుక్తుడై, శివలింగపూజానిరతుడై, లింగాంగసామరస్య స్వరూపజ్ఞుడై, శివాద్యైతవాదియై, శివాగమసిద్ధాంత ప్రతిపాదితాచరణా గ్రగణ్యుడై యున్న సద్గురువు నాశ్రయించును.

ముక్తియందు క్రీతి, సంసారమందు ద్వేషము, శివభక్తులందు భక్తి, శైవ శాస్త్రములందు శ్రద్ధ ఇత్యాది గుణ విశిష్టమైన శిష్యుని శివశక్తి పాతత్వమును పరీక్షించి ఆ సద్గురువు శిష్యునకు శివదీక్ష యను సంసారము చేయును. ఈ సంసారముచే శిష్యునికి అజ్ఞానతిమిరనాశకమైన శివజ్ఞానము బోధింప బడును. ఈ దీక్ష మూడు విధములైనది. వేదాదీక్ష, మంత్రదీక్ష, క్రియాదీక్ష శ్రీగురువు యొక్క కృపా కటాక్ష వీక్షణ మాత్రమున హస్త మస్తక సంయోగము చేత ఏ జ్ఞానక్రియాత్మక తత్వసమావేశము ఉత్పన్నమగుచున్నదో అది వేదాదీక్ష యన బడును. శివ పంచాక్షరీ మంత్రోప దేశమును జెయుటయే మంత్ర దీక్ష యన బడును. పంచకలశముల నిర్మించి దీక్షాంగభూతక్రియలచే యుక్తమైనదే క్రియా దీక్షయనబడును. ఇట్టిత్రివిధదీక్షలను గావించి ఆ సద్గురువు శిష్యునకు లింగధారణముగావించును. తర్వాత ఆ లింగముయొక్క ఉత్కృష్టతను, పూజాక్రమమును, ధారణాక్రమములను బోధించును. ఈగురుదత్త ఇష్టలింగము ప్రాణలింగమే మనియు, ఈ శివలింగమును తన ప్రాణమువలెనే కాపాడి ఎల్లప్పుడు త్రికాల

ములుందు పూజించుచుండుమని బోధించును. ఇట్లు శ్రీగురువువలన దీక్షమరియు లింగ మంత్ర విభూతి యను గురుకారణములను పొంది, అంతర్బాహ్యలింగార్చనాసక్తుడై, ఇష్ట ప్రాణ భావలింగ ములను ఏకీభవించుకొని నిత్య శివై క్యమను సమాధినిష్ఠయందు నోలలాడుచుండును. ఈలింగధారణమునకు అంగభూతమై యున్న భస్మధారణము, రుద్రాక్షధారణము, పంచాక్షరీమంత్ర జపమును నిత్య నైమిత్తికములుగ జేయుచుండును. గురు లింగజంగమాదులను ఏక భావముగ భావించి పూజించుచుండును. సమస్తవస్తువులు పరమేశ్వరునివలన ఉత్పన్నములై పరమేశ్వరుని వలననే స్థితినిపొంది పరమేశ్వరునియందే లయించుచున్నందున తనస్వకార్యము ఏమి లేదని తెలిసి సమస్త కార్యములు శివాపకాణ బుద్ధిచే జేయుచుండును. తానుభుజించు పదార్థములు, త్రాగునీరుకూడ శివుని అనుగ్రహమువలననే గలిగినవని కృతజ్ఞులా పూర్వకముగా సేవించును. అనగా పరమేశ్వరున కర్పించియే గ్రహించును. కనుక శివార్చితమైన జలమే తీర్థ మనబడును, అన్నమే ప్రసాదమనబడును. ఈ విభూతి, రుద్రాక్ష, మంత్ర, గురు, లింగ, జంగమ, తీర్థ, ప్రసాదము లను అష్టావరణములు గలవాడే భక్తస్థుడు. ఈ అష్టావరణములను మనసా, వాచా కర్మణా ఆచరించు భక్తుడు తన ఆచారమునందు నిశ్చలుడై యుండుటయే కాక, ఆచార భంగ కాలాసన్నము గలిగిన ప్రాణత్యాగమునకు కూడ సంసిద్ధుడగును గురుజంగమాదులకు, అతిథులకు అన్నపానాదులచేత తృప్తి పొందించును. పాత్రాపాత్రమును దెలిసి దానము జేయును. గురులింగ జంగమాదులకు తన తనుమనోధనములను అర్పించి నిర్లేపిండును. ఇట్టి వీరవ్రతయుక్త వీరశైవభక్తుడు శివేతర దేవతలను, స్థావరలింగాదులను, మనుష్యులను గౌరవించునే కాని పూజింపడు. వాటి నిర్మాల్యమును సేవింపడు. స్వర్గమును మాత్రము నిచ్చు అగ్నిష్టోమాది బ్రాహ్మణ కర్మలను జేయకుండును. ఫలాపేక్షరహితుడై నందున కామ్యకర్మముల జేయకుండును. సర్వకాలములందు త్రివిధలింగధారణమువలన పరిశుద్ధుడై యున్నందున, అట్టి భక్తునకు పంచసూతకములు అంటకుండును. శివపాదోదకమే పావనముజేయగల పరమసాధన మని తీర్థ ప్రసాదముల గ్రహించి పరిశుద్ధుడగును. ఈ భక్తస్థలోక్తా చార యుక్తుడైన శివభక్తుడు సహజదానముల జేయుచు, శివాసక్తుడై బ్రహ్మాదిస్థాన విముఖుడై, వైరాగ్యాతిశయముచేత ప్రాప్త శివభక్త్యాధి

కృత గలవాడై, నిత్యానిత్య వివేకశాలియై మాహేశ్వర స్థలమును పొందును. అనగా మాహేశ్వర స్థలాచారముల జేయ నారంభించును.

మాహేశ్వర స్థలము.

శివుడు సకల ప్రపంచముకన్న నధికుడయి సమస్త ప్రపంచము ననుగ్రహించు వాడు. జననమరణములచే పీడితులయి ఆణవాది మల విశిష్టులైన బ్రహ్మ విష్ణుది దేవతలు శివుని సమానులు గావని గ్రహించి, స్వ పాణులకు శివుడే స్వామియను స్థిరబుద్ధితో ముక్తి నివ్వ సమర్థుడు శివుడే యని తెలిసి, బ్రహ్మవిష్ణువుల సంతతు నాశయుక్తమని, అల్పసుఖదాయకమని తెలిసికొని శివసుఖమునందే ప్రీతి గలవాడును, పరస్త్రీ సంగరహితుడు, పరద్రవ్య కరా జ్ఞుడు, శివాగమ పరాయణుడు, అహంకార మమకార దూరుడు, కామక్రోధాది నిరసనుడు, నిత్య శివ లింగైక్యుడు, సర్వార్థజ్ఞుడు జేసినవాడు, సర్వము తనవలెనే భావించువాడును వీరమాహేశ్వరు డనబడును.

ఈ వీరమాహేశ్వరుడు తన శివపూజా వ్రతము లాడు నిశ్చలుడయి యుండును. లింగపూజలేక తీర్థ ప్రసాదములను గ్రహింపడు. శివేతర దేవతలను పూజింపడు. శివేతర స్వర్గాది ఫలముల నాశింపడు. ఆతని మనస్సు శివలింగమునందు లీనమై, వాణి శివస్తుతి నిరతమై, వాస్తవము శివలింగ పూజా సక్తమై యుండును. ఇట్టివానిని రుద్రసమారు డని తెలియవలెను. ఈ శివ లింగైక్యనిష్ఠాపరుడగు మాహేశ్వరుడు తన శివాచారధర్మములకు విరుద్ధములగు పూర్వాశ్రమధర్మములను, ప్రాకృతాచార ధర్మములను విడువవలయును, ఏల నన శివ సంస్కారము వలన పరిశుద్ధులయిన మహాత్ములకు పూర్వ జాతి సంబంధ ధర్మములతో నేమి ప్రయోజనము? అవి అలింగింపగులగు ప్రాకృతులకే ఆచరణీయములు. వర్ణాశ్రమ ధర్మములు ప్రాకృతులకే గాని శివ భక్తులకు గాదు; శివోక్త ధర్మములే శివభక్తుల కాచరణీయములు.

ఈ స్థలమునందు మాహేశ్వరుడు తనను శివుని కన్న కింది దజ్జడ ననే భేదమును తెలిసి శివపూజాసక్తు డగును. శివ జీవుల భేద వ్యవహారమే శివ పూజాదిక్రియలకు కారణమైయున్నందున శివ జీవులందు అద్వైతము ఒప్పును. సంస్కారయుక్తములైన లింగములందు శివుడెల్లప్పుడు యుండి యున్నందున

ప్రతినిత్యము అహోస, విసర్జనాదుల జేయగూడదు. పృథివ్యాధి ఆత్మపర్యంతము అష్ట విధములైన ప్రపంచము (పృథివి - ఆప - తేజస్సు - వాయు - ఆకాశ - సూర్య - చంద్ర - ఆత్మ) శివుని శరీరమై యున్నది. శివుడు సర్వతత్వనియామ ఘట్టై ఆత్మయనబడుచున్నాడు కనుక ప్రపంచమునకు శివునకు పారమార్థిక భేదము గలదు. ఈ భేదాభేదము గల దనునదే వీరశైవ సిద్ధాంత రహస్యము. శివుడు సర్వత్ర వ్యాపించియుండునని శాస్త్రసిద్ధమైనది; ఐనను తనకు ఆధార భూతమైన ఇష్టలింగమునందు మాత్రము పూజకొరకై విశేషముగా నివసించి యుండును. కనుక మాహేశ్వరుడు సర్వప్రయత్నములచేతను ఇష్టలింగమందే శివుని పూజించవలెను గాని అన్యభావనచే స్థావరాది లింగములను పూజించ గూడదు. ఇదియే సర్వగత్వ నిరాసక మనబడుచున్నది. ఈ భేదబుద్ధి శివపూజా కాలమునందు మాత్రమే యుండవలెను అన్యత్ర శివ సర్వ వ్యాపకత్వమునే తెలియవలెను. మృణ్మయఘటము మన్నునుండియు సముద్రజనితతరంగబుప్పు దఫేనము సముద్రమునుండియు, వృక్షము పత్ర శాఖాదులనుండి వేరు గానట్లు శివుని నుండి ఉత్పన్నమైన చరాచరాత్మక జగత్తు కూడ శివస్వరూపమే అయి వుండును. కనుక జగత్తు సత్యమైనది. శివుని పరిణామరూపమైన దని స్పష్టముగ సిద్ధాంతమునందు నిరూపింపబడినది. మిథ్యయని నన్నిన శివద్రోహు లగుదురు.

విశుద్ధేషు విరక్తేషు వివేకిషు మహాత్మసు

శివ స్తివృత్తి సర్వాత్మా శివలాంఛనధారిషు||

శివుడు సకలచరాచరాత్మక జగత్త్వరూపుడై యున్నను, భక్తుల హృదయము నందు విశేషముగ విరాజించుచుండును. కనుక విశుద్ధులు, నైరాగ్యశాలురు, జ్ఞానులు, మహాత్ము లయిన శివలాంఛనధారులందు సర్వాత్మకుడైన శివుడు ఎల్లప్పుడు వసించియుండును. కనుక అట్టి ధర్మాత్ముల సేవించుట వలన శివజ్ఞాన ప్రాప్తియై శివనాయుజ్యము గలుగును.

78 ఈ మాహేశ్వరస్థలధర్మము నాచరించువాడు పశుకమల నాచరించక శివకర్మలనే జేయుచు శివేతరదేవతల యాదు ప్రీతిహూన్యత్వము గలిగి, తన ఇష్టలింగమునందే శివుని జూచుచు, చరాచరప్రపంచమును శివస్వరూపముగ దెలియుచున్నందున ఇకముందు ప్రసాది యరబడును.

ప్రసాది స్థలము.

నైర్మల్యం మనసో లింగం ప్రసాద ఇతి కథ్యతే॥
 ప్రసాదముయొక్క మహిమను బోధించునదే ప్రసాది స్థల మన బడుచున్నది.
 మనస్సుయొక్క నిర్మలత్వచిహ్నమే ప్రసాద మనబడును. ప్రసాదము శివలింగ
 రూపుడైన శివుని ప్రసాదమువలననే సిద్ధించును. అనగ శివప్రసాదమువలననే
 మనస్సు నిర్మలమై నిశ్చలభావమును పొందును. ఏ వస్తువు శివున కర్పించబడునో
 అది శివప్రసాద మనబడుచున్నది. ఈ శివప్రసాదము వీరశైవుల మనోనైర్మల్య
 మనకు కారణమయినది. మనోనైర్మల్యమూప ప్రసాద సిద్ధికొరకు శివజ్ఞాన కార
 ణమైన శివప్రసాదమును స్వీకరింపు. ఈ మాహేశ్వరుడే ప్రసాది యనబడుచు
 న్నాడు. అన్నశుద్ధివలననే సమస్తప్రాణుల తత్త్వశుద్ధి యగుచున్న దని శాస్త్రోక్తి
 గలదు. ఏది శివునకు సమర్పింపబడుచున్నదో అది పరిశుద్ధమైన ప్రసాద మనబ
 డుచున్నది. లింగనిష్ఠ గలవాడు ఎల్లప్పుడు శివప్రసాదమునే స్వీకరించవలెను
 దానిచే శివజ్ఞానకారణమైన మనోనైర్మల్యమును పొందుదు. ఆ శివప్రసాదము
 శివుడు భవరోగవైద్యుడైనందున మానవులకు ఆరోగ్యకారణ మగును. చిత్త
 శుద్ధిగలుగజేయును. ఆధ్యాత్మిక ఆధిభౌతిక, ఆధిదైవికరూప తాపత్రయములను
 మహారోగములను నాశనముజేయును. ఆత్మవిద్యావికాసమునకు మూలసాధన
 మగును, కృత్రిమ దోషములను బోగోట్టును. శివజ్ఞానము ఆవిర్భవించును.
 మోహనాశనము, వైరాగ్యసంపత్తి, నిత్యానందాభివృద్ధిగలుగును. ఈ ప్రసా
 దము బ్రహ్మాది దేవతలచేతను వసిష్ఠాది మహాబుఘుల చేతను మోక్షసిద్ధ్యా
 కాంక్షచే స్వీకృతమైనది. కనుక శివభక్తుడు శివార్చితప్రసాదమునే భుజించవలెను.
 “న గురో రధికం” “నాస్తి తత్త్వం గురోః పరం” ఇత్యాది వాక్యముల
 చేత శ్రేతులు గురువుయొక్క మహిమను విశేషముగా కొండాడుచున్నవి కనుక
 గురువుకూడ శివుని స్వరూపుడని తెలిసి శివునివలెనే గురువుయందు కూడ
 భక్తి నుంచవలెను. ఇట్లు గురుమాహాత్మ్యమును, జంగమమాహాత్మ్యమును,
 భక్తమాహాత్మ్యమును, శరణమాహాత్మ్యమును ప్రసాదమాహాత్మ్యమును తెలి
 సినవాడై గురు లింగ జంగ మూదులందు తనుమనోధనముల నర్పించి, శివభక్తు
 లందు ఆత్మ గౌరవమునుంచి, శరణార్థియై శివప్రసాదములను గ్రోలుచు చిత్త
 నివృత్తి గలిగిన మహాపురుషుడైన ప్రసాదియే ప్రాణలింగి యనబడును.

ప్రాణలింగస్థలము

కర్మకాండోక్త క్రియాప్రాధాన్యమువలన ఒక్కడే భక్తుడనియు, మాహేశ్వరుడనియు, ప్రసాదియనియు ఇంతవరకు చెప్పబడినది. ఇకముందు జ్ఞానకాండోక్తమైన జ్ఞానస్థలములు యోగము చెప్పబడుచున్నది. భక్త, మాహేశ్వర, ప్రసాది, ఈ మూడు కర్మప్రాధాన్యమై, ప్రాణలింగి, శరణ, ఐక్య, ఈ మూడుస్థలములు జ్ఞానప్రాధాన్యమై యున్నవి. యనిభావము. వీరశైవుడు శరీర ముండువరకు కర్మ జ్ఞానముల రెంటిని ఆచరింప వలెను. వీరశైవ సిద్ధాంతము కర్మజ్ఞాన సముచ్చయత్వకమైనది. చిత్స్వరూపమైన బ్రహ్మము శివలింగ మైనది. శివలింగ పీఠ శక్తియు ప్రణవాత్మక ప్రాణస్వరూపము గలదైనది. శ్రీగురువు యొక్క ఉపదేశానుసారముగ ప్రాణవాయువు మరియు ఆపానవాయువుల సంఘటనముచేత నాభి కంఠ మధ్యము నుండి యేజ్యోతి ఉత్పన్నమగు చున్నదో, అదే ప్రాణలింగ మనియు, ప్రాణాపాన వాయునిరోధులైన శివయోగుల మతమై యున్నది సూర్యచంద్ర నాడల యొక్క సంఘర్షణముచేత ప్రాణ వాయువు పరబ్రహ్మ స్వరూపమైన యే శివలింగమునందు అడగుచున్నదో అదే ప్రాణలింగ మనబడు చున్నది. ఈ ప్రకారము ప్రాణలింగమును భరించునాడే ప్రాణలింగి యనబడును.

ప్రకాశస్వరూపమై పరబ్రహ్మ రూపమైన ఆ ప్రాణలింగము శివయోగముచే కూడిన జ్ఞానలహృదయ కమలమునందు దీపమువలె ప్రకాశించుచుండును ఈ హృదయ కమలాంతర్గతమై, చిత్స్వరూపమై, శివమయమై, శ్రేష్ఠమై యున్న ప్రాణలింగము అంతఃకరణ వృత్తి విశేషముల చేత అచక్షుకు యోగ్యమైనది. ఇదియే ప్రాణలింగార్చన మనబడును. ఈ ప్రాణలింగమును గుహాప్రదేశానుసారముగ భ్యాసించి, మానసిక వస్తువులచేత ఎల్లప్పుడు పూజించుచుండ వలెను. తమయే అభిషేక జలము, నిత్యానిత్యవస్తు వివేకమోవస్త్రము, సత్యవచనమే ఆభరణము, వైరాగ్యమే పుష్పమాలిక, చిత్రైక్యగ్రతయే గంధము, నిరహంకారమే అక్షతలు, శ్రద్ధయే ధూపము, విశ్వప్రకాశమైన మహాజ్ఞానమే దీపము, అజ్ఞాన కారణ శరీరా ద్యసాంకారో వర్గ నివేదనమే నైవేద్యము, మానమే ఘంటానాదము, శబ్దాదివిషయాప్రణామే తాంబూలము, విషయగుభ్రాంతి రాహిత్యమే ప్రదక్షణము, లింగరూపమునందు ఆసక్తిగలబుద్ధియే నమస్కారము. ఈ ప్ర

కారముగ భావశుద్ధములైన మానసికోపచారముల చేత అంతముఖ మైన మనస్సుగలవాడై హృదయకమలమునందు ప్రాణలింగమును పూజించవలెను.

ఈ ప్రాణలింగ పూజాక్రమ ములచేత అంత రంగపూజా నిరతుడైన ఈ ప్రాణలింగి యొక్క శివజీవైక్యాను సంధానరూప సంపత్తై శివయోగ సమాధి యనబడును. మహాలింగమే పరబ్రహ్మము ప్రాణమేజీవము, ఆపరబ్రహ్మ (లింగ) జీవ (లింగ)ముల ఏకత్వచింతనచేత ప్రాణలింగి శివయోగసమాధిస్థు డనబడును. చరాచరాత్మకమైన ఈజగత్తు బహిర్వాసరల వలన నానావిధమైనసంకల్పవికల్ప రూపముగ తోచుచున్నది.

వాసనా చిత్తమునందు శివానందము ప్రకాశించును. ప్రాణలింగి ఆనంద శుష్కణముచేత ఆత్మ యును అరణి (కట్టె) నుండి ఉత్పన్నమైన శివజ్ఞానరూప అగ్నివలన విశ్వ రూపమైన సమస్తపాత సమూహమును నాశముగా వించును. ధర్మాధర్మరూప కర్మము లను మూలములు గలదై, అవిద్యాపంచ క్లేశములను పణములుగలదై యున్న సంసార మను విషవృక్షమును త్రొంచుటయందు శివ ధ్యానము గొడ్డలివంటిది. అజ్ఞాన మను రాక్షస నేత్రోన్మీలనము జేయుటకు, ఆత్మను సంహరించదగినట్టిదైన సంసారమును గాఢాంధకారములకు శివధ్యానము ప్రచండ మాతాండ స్వరూపమైనది. శరీరము నందు ఆధార స్వాధిష్ఠాన మణిపూరక, అనాహత విశుద్ధి అజ్ఞాన నామక షట్పక్రూప కమలములను భావించవలెను. ఆరు చక్రములు క్రమముగ గుడ గుహ్య నాభి హృదయ, కంఠ భ్రూ మధ్యము నుండి బ్రహ్మ విష్ణు ధుద్ర ఈశ్వర సదాశివ పరశివ యను దేవతలకు స్థానములై యున్నవి. భ్రూమధ్యము యొక్క మేల్బాగము నందు గల బ్రహ్మరంద్రమునందు వేయిరేకులుగల కమలమును భావించవలయును. ఆకమల మునందు స్వచ్ఛమైన చంద్ర మండలమును భావించి, ఆ చంద్రమండల మధ్య మునందు అత్యంత సూక్ష్మ రంధ్రమును గురుముఖముచే తెలియవలెను. అదే శైలాస్థాన మైనది. అందున్న శివునిని బ్రహ్మాదిసకల కారణ పురుషులకు కారణు డని భావించవలెను. పృథివ్యాది షట్ త్రిశ త్తత్త్వముల కన్న పైనున్నవాడు సచ్చిదానందముల చేత ప్రకాశించువాడు స్వప్రకాశముచేతనే ప్రకాశించు వాడు అనిదేశ్యుడు, వాఙ్మనో శరీరాగోచరుడు, చిత్స్వరూ పుడైన తనయందు నిత్య సంబంధముచే యున్న ఉమా నామక మహాశక్తి చేత ప్రకాశించువాడు, హంస

శించువాడు, హంస రూపుడైన పరమాత్ముని సోహం భావముచేత (అతడే నేనను భావముచేత) ధ్యానించవలయును. శివ జీవుల ఐక్యస్థితియే శ్రేష్ఠమైన శివయోగసమాధి యనబడుచున్నది.

తన అంతరంగమునందు గల శివలింగము యొక్క పరివృత్తానుభవస్థితి యేది గలదో, అదే మహాలింగముయొక్క నిజస్వరూప మని ఆత్మతత్త్వజ్ఞుల మతము జగత్తుకు మూలకారణమైన మాయాతత్త్వము లింగముగాదు. పర బ్రహ్మస్వరూపమైన యేలింగమువలన జగదుత్పత్తి యగుచున్నదో ఆదేలింగము. ఆ లింగము సచ్చిదానంద స్వరూపమైనది. దోష రహితమైనది. సాక్షాత్ శివరూపమైనది. దీనిని విడచి ఇతరవస్తువుల లింగ మనకూడదు. బ్రహ్మాది దేవ తలు, వేదాగమాదులు ఏ వస్తువునందు లయమును పొంది పునః ఏవస్తువునుండి పుట్టుచున్నవో అదే పరబ్రహ్మ నామక లింగ మనబడును ఆ లింగమే జగ దాధారభూతమైనది. అదే శివనామకమైనది. అదే ప్రకాశమయమైనది. సూర్య చంద్ర, అగ్ని, నక్షత్రము లన్నియు ఆ లింగ ప్రకాశత్వము నుండియే ప్రకాశించుచున్నవి. కనుక ఈ చరాచరాత్మక జగత్సృష్టి స్థితి లయము లకు ఏకారణతత్త్వము స్థానభూతమైయున్నదో ఆదియే లింగ మనబడును. అదియే శ్రేష్ఠతత్త్వము. అట్టి లింగమునే గ్రహించి ప్రాణలింగి ధ్యానించవలెను.

79 శివజ్ఞానముగల జీవుడు అంగమనియు, శివజ్ఞానవిశిష్ట జీవ సాక్షాత్కరణీ యమైన శివుడు నిత్యమైన లింగమనియు, ఆ అంగలింగములు రెండు యే ప్రాణ లింగియందు గలనో అతడు అంగలింగి యనియు తెలియవలెను. జీవాత్మయును శివలింగసామరస్యము పొందుట శివలింగమునందు జీవాత్ముని సామరస్యము పొందుట ఈ రెండు బీజాకుర న్యాయమువలె ఎవనియును గలదో అతడే అంగలింగి యనబడును. ఎవడు తన హృదయకమలమునందు గల జ్యోతిస్వరూప మైన శివలింగమును తెలిసి భావరూప కుసుమముల చేత ఎల్లప్పుడు పూజించు చుండనో అతడు అంగలింగి యనబడును. ఈ విధ ప్రాణలింగార్చనమును భావ నాప్రముఖోపచారములచేత కూడినవాడై చేయుచున్నాడో, జీవాత్మను లింగ స్వరూపము చేత భావించు వాడగుచున్నాడో ఆనాల్గవస్థలము వాడైన ప్రాణ లింగియే శివజ్ఞానపరిపాకమువలన “శరణు” డనబడును.

శరణ స్థలము

శివజ్ఞాన స్వరూపుడు లింగాంగ సామరస్యము గల ఆపాణలింగియు తానే సతి యనియు, శివుడే పతి యనియు, తెలియును. స్త్రీపురుష సంబంధము నందెట్టి సౌఖ్య ముత్పన్న మగుచున్నదో, అంగ లింగ రూప సతి పతి భావముచేత ఉత్పన్నమై నంతటి సౌఖ్యము గలవాడే శరణు డనబడును. ఈ శరణుడన్య దేవతల విషయమునందు పతివ్రతా స్త్రీ పర పురుషుల విషయము నందు వలే విముఖుడై యుండును. అన్యదేవతల పూజ జేయకుండును. శివుని వలన అనంత సుఖమును పొందిపరమానందవిశిష్టుడైన శరణుడు శివేతరదేవతాచింతనచేత ఆనందవిశిష్టుడు గాడు. ఎల్లప్పుడు శివధ్యానమునే జేయుచు నిరతిశయమైన శివానందమునే పొందుచుండును.

ఎవని జ్ఞానము తమో గుణమిశ్రితమైనదో అతనికి సద్గతి ప్రాప్తముగాదు. జ్ఞానయోగమునకు నిర్మలమైన సత్త్వగుణమే సాధనమని జ్ఞానులమతము. శాంతి (అంతరింద్రియ నిగ్రహము,) దాంతి (బహిరింద్రియనిగ్రహము) వివేకము, (నిత్యానిత్య వస్తు విచారము) వైరాగ్య విషయవిరక్తి అఖండజ్ఞానము, క్షమ. భూతదియ, సత్యవస్తుసంభవమైన విశ్వాసము, శివభక్తి, శ్రేష్ఠమైన శివధర్మము వీటిచే కూడిన శివయోగిసాత్వికు డనబడును.

కామ, కోప, లోభ, మోహ, మద మత్సరము లను ఏనుగులు శివజ్ఞాన మను సింహము ముందు నిలువ సమర్థము గాకున్నందున పారి పోవుచున్నవి. రాజస తామస గుణములను శివయోగి శివజ్ఞానముచేత దూరముజేయును. అనగా శివయోగి సాత్విక గుణయుక్తుడై యుండవలెను. ఈ తామస రాజస గుణనాశకమైన శ్రేష్ఠమైన శివతత్త్వజ్ఞానమును ఏసద్గురువు బోధించునో అట్టి గురువు గురుశ్రేష్ఠు డనబడును. ఆ స్వస్వరూప జ్ఞానముచేత నాక్షాత్రకృత శివస్వరూపము గల జీవన్ముక్త స్వభావము గల శివాదైవతభావనాసక్తుడైన గురువును సేవించి శివతత్త్వజ్ఞానమును పొంది జేయవలెను. ఆచార్యులచే ఉపదిష్టమైన శివతత్త్వజ్ఞానయే శీలమనబడుచున్నది. అట్టి శివతత్త్వజ్ఞానసారూపశీలము గలవాడే శీలవంతు డనబడును. ఈ లింగాంగ జ్ఞానమునందు నిరతుడు శివునియందు సతిపతిన్యాయము గలవాడు శివునియందే అభిమానరూప శీలమే అలంకార యుక్తుడైన శరణుడే శివైక్య డనబడును.

ఐక్య స్థలము.

తమోగుణ నిరాకరణము చేతను, జ్ఞాన నిర్దేశము: చేతను, శీలసంపాదన చేతను, అంతర్లింగ పూజాది ధ్యానయోగము చేతను, సుఖాతిశయమును పొందుచున్న శరణుడు, శివునితో ఏకత్వమును భావించు చున్నందున ఐక్యుడన బడును. శుద్ధాంతకరణుడైన శరణుడు అల్ప విషయానందమందు నిస్పృహుడై, ఆణవాది మలమాయాది సంబంధమును దూరముజేసి, నిష్క-శంకమైన మనస్సుతో శివుడే నేనను భావన చేత శివైక్యమును పొందిన వాడే ఐక్యుడన బడును. ఈ శివైక్యము చిదానంద రూప శివునితో ఏకత్వమును పొంది నందున మాయా శక్తి పరికల్పిత వైభవము గల ఈవిశ్వము నంటకుండును. సర్వ ప్రపంచమును శివమయముగా చూచునదే భావము. మాయా శక్తి రూప బంధము నష్టమై సంతనే శివాద్వైతము కన్న భిన్నమైనది ఏదియు నుండదు. జీవ రూపమైన పశుత్వము గాని, శివరూపమైన పతిత్వము గాని, మాయా శక్తి మోహము చేత ఉత్పన్న మగు చున్నది. ఈఉభయము లయము గాగ పశు పతి భేదమే నిలువకుండును.

జడాజడభేద, జీవాజీవభేద, జీవజడ భేద, జీవేశ్వరిభేద, జడేశ్వర భేద ములను పంచ భేద రూప వర్మికమందు గల భయంకర సంసార సర్పమును, జడచేతనైక్య రూప శివాద్వైత భావనయే నాశనము జేయుటకు దివ్యోపధ మైనది. అనగా శివైక్యము శివాద్వైతభావనా స్థిరత్వము గలవాడగును.

ఇట్టి శివైక్యము చేత శివత్వమును పొంది లింగైక్యమును పొందిన శివ యోగి నిలచి యున్నను, నిద్రించినను, మేల్కొని యున్నను, శివ జ్ఞానాను సంధానుడై నందున, ఎల్లప్పుడు శివపూజాసక్తుడై యుండును. శివలింగైక్యము ప్రపంచమునందు ప్రేమపూర్వకముగా ఏవస్తువుల జూచునో, ఆయావస్తువులందు ఆమహాత్మునకు శివదర్శన సంపత్తియే ప్రాప్తమగును. అనగా సర్వ వస్తువు లందు ఆమహాత్ముడు శివునే జూచు చుండునని భావము. అతని ధ్యానమే శివధ్యానము. అతని నుడియే శివస్తోత్రము. అతని ప్రతి క్రియయు శివ పూజ యన బడుచున్నది. తనను, ప్రపంచమును, శివుని, అద్వైత భావము చేత చూచు చున్నందున ఏక కూటత్వము గలుగును. శివైక్యము ఏక కూటత్వము వలన గలిగిన శివప్రసాదమందైక్య భావన గలవాడు గావలయును.

సర్వ వ్యాపార శూన్యము, క్షోభరహితము, శివైక్య భూతము, ఐనతన హృదయమందే యేశివయోగి ఎల్లప్పుడు వినోదించు చుండునో, అతడు జీవన్ముక్తుడన బడును. సాక్షాత్ చిత్స్వరూపుడైన ఆత్మానంద శివుని, గురువును, ప్రపంచమును ఏకరూపము చేత ఎల్లప్పుడు సంయోజన చేయుటయే సహభాజన మనబడును. ఇతడు శివుడు, ఇతడు గురువు, ఇది చరాచరాత్మక జగత్తు, నేనను భేదబుద్ధి ఎవని యందు గలుగ కుండునో, అతడే విశ్వభాజకుడన బడును. ఇతడు స్వామి, ఇతడు సేవకుడు, ఇతడు గురువు, నేను శిష్యుడను, యను భేదబుద్ధి యేపురుషుని యందుండకుండునో, అతడేశివాదైవైత పదాధికారి యగుచు ఇట్లు జనన మరణ రూప సర్వక్షేత్రములను నివారించు నట్టి, దోషరహితుడైనట్టి చిదాకాశరూప పరమాత్ముని యందు జీవాత్మచు సామరస్య స్వభావము చేత లీనుని జేయ వలెను. సచ్చిదానంద స్వరూపుడైన పరమాత్ముని యందు స్వస్వ రూపమును లయము జేయ వలెను. సత్, చిత్, ఆనందమును ప్రకాశింప జేయు, జగన్నోహమును నివారించు, ఈవిద్యయే పరావిద్య యన బడును. ఇదియే ముక్తియని జ్ఞానుల మతమై యున్నది.

భక్త మహేశాది నామములు గల శివయోగి ఉత్కృష్ట శివ ధర్మము చేత ఊర్ధ్వప్రాంత-మలమధ్యస్థిత చిదాకాశ స్వరూపుడైన శివునితో పరమాత్మ ర్యము చేత ఏకత్వ సామరస్యమును పొందిన వాడై మోక్షము నొందును.

ఇతవరకు అంగస్థలాంతర్గత భక్తాది షట్స్థల స్వరూపము నిరూపింప బడినది ఇకముందు లింగ స్థలాంతర్గత భక్తాది షట్స్థల స్వరూపము నిరూపింప బడును.

లింగ భక్త స్థలము.

ఏ సంస్కారముచేత శిష్యునకు శివజ్ఞానము అనుగ్రహింపబడు చున్నదో మరియు మలమాయాది పాశబంధము నాశము జేయ బడుచున్నదో ఆసంస్కారము దీక్ష యనబడుచున్నది. ఏగురువువలన ఈదీక్షాసంస్కారము గావింపబడునో ఆగురువు దీక్షాగురు వనబడును. “గు” యను అక్షరము ప్రాకృత గుణ రాహిత్యమును బోధించును. “రు” యను అక్షరము ప్రాకృత రూపరాహిత్యమును బోధించును. ఇట్టి ప్రాకృత గుణాతీతము, ప్రాకృత రూపాతీతము గల పరశివబ్రహ్మ స్వరూ

పమును ఎవరనుగ్రహించు చున్నారో వారే గురువులన బడుదురు. ఎవరుశిష్యులకు వీరశైవశాస్త్రోక్త రహస్యాంశములను బోధింతురో, శిష్యులనుపిరశైవాచారమునందు ప్రవర్తింపజేసి. తదాచారమునే స్వయం ఆచరించుచుండురో, వారే ఆచార్యులబనుడుదురు. ఏగురువు భవనాధ్య వర్ణాధ్య పదాధ్య కలాధ్య తత్త్వాధ్య మంత్రాధ్యములను షడధ్యములను మీరిన యోగమువలన శిష్య సమూహము నుద్ధరించ యత్నించునో, అతడు మాయా సముద్రమును దోటు ఉపాయమునకు కారణ భూతుడైన మహాగురు వనబడును. తనయందు గల శివయోగ ప్రభావము చేత సర్వ వస్తువుల యందు అఖండ చైతన్యము ఎవని వలన వ్యక్తమగుచున్నదో అతడే విశ్వప్రకాశక గురు వనబడును.

ఈ దీక్షాగురువే శిష్యునకు భోధకుడై శిష్యుని ప్రశ్నములకు సదుత్తరములనిచ్చి వేదోపనిషదాది శిక్షణ శారణుడైన దీక్షాగురు వనబడును. శివ సిద్ధాంతమును శివజ్ఞానము నుపదేశించి ఈదీక్షాగురువు శిష్యునియొక్క హృదయ కమలమునందు గల ఆత్మరూప చిత్రమును జ్ఞానమను దీపము చేత ప్రకాశింపజేయును. ఈ శివాదైవత శ్రేష్ఠమైన బౌద్ధధర్మము చేత సంసారమును రోగమును నాశము గావించు గురువే దీక్షా గురువన బడును.

ఉపదేశ యోగ్యమైన వేదాంతి వాక్య రహస్యాంశములను ఉపదేశించునట్టి, శిష్యసందేహముల నివారించునట్టి ఆ శిక్షాగురువే, జ్ఞానము ననుగ్రహించుచున్నందున జ్ఞానగురు వనబడును. శక్తి విశిష్ట శివాతిరిక్త జగ ద్భేద శూన్యము నివికారము అయిన చిదాకాశరూప పరమాత్మ తత్త్వమును ఎవరు స్వానుభవయుక్తిచేత ప్రత్యక్షీకరించునో అతడే జ్ఞానగురు వని పిలువబడును. భోగమోక్షరూప సమస్త ప్రయోజనములకు సాధకమైన జ్ఞానవిశేషమును ఉపదేశించుట యందు తత్పరుడు సమస్త ముముక్షువులకు అనుగ్రహము జేయుచుండు సాక్షాత్ శివుడు అయినవాడే జ్ఞానగురు వనబడును.

జ్ఞానగురువుయొక్క విశేష జ్ఞాన యోగముచేత ఏలింగమునందు క్రియలయ మగుచున్నదో అదే క్రియాలింగము అథాత్ ఇష్టలింగ మని సమస్త శివాగమజ్ఞులచే చెప్పబడినది. నిత్యానంద స్వరూపము జ్ఞాన స్వరూపముఅయిన పరబ్రహ్మనే సమస్త సత్ఫలముల సిద్ధికై సద్రూపత్వము చేత యుక్తుడై క్రియా (ఇష్ట) లింగరూపముచేత కనబడుచుండును. అద్వితీయమైన పరజ్యోతిస్వరూపమే

ఇష్టలింగ మని తెలియవలెను. లింగపూజవలననే సమస్త సత్కర్మ ఫలములు ఉదయమైనవి. సనకాది సమస్త యోగులు సకల యోగాదులను వదలి సకల యజ్ఞదుల విడిచి కఠిన తపస్సులను త్యజించి, లింగపూజ యందు ప్రీతిగలవారై మోక్ష సామ్రాజ్యమును పొందిరి. జగన్నిర్మాణాది క్రియాదికారులు సుప్రసిద్ధులయిన బ్రహ్మ విష్ణాద్విది సమస్త దేవతలు శివ లింగమును ఆశ్రయించిన వారై తమతమ స్థానమునందు పరిశోభించిరి.

క్రియవలెనే భావముకూడ ఏలింగమునందు లయమును పొందుచున్నదో, ఆ లింగము భావలింగ మనబడును. షడ్గుణైశ్వర్య సంపన్నుడైన పరశివుడు భావముచే గ్రహింపబడుచున్నాడు.

అఖండ పరమానంద స్వరూపుడైన, పరశివుడుమానసికోపచారముచేత, మనస్సన్నివేశము చేతను, భక్తులకు ప్రసన్నమగునే కాని వట్టి బాహ్యుడంబర పూజలచేత ప్రసన్నుడు గాడు. అనగా అంతర్లింగార్చనమే శ్రేయస్కర మని శృత్యాగమములు బోధించుచున్నవి. స్వానుభవ ప్రమాణ గమ్యమైన జ్యోతిర్లింగము చేత యుక్తుడైన ఈశివయోగి శిలా మృత్తికా కాష్ఠాదుల చేత నిర్మితమైన లింగమును పూజించకుండును. శివుని విషయమునందును కర్మకాండోక్తమైన ఏక్రియారూప పూజ విధింప బడినదో అది అల్పజ్ఞుల కొరకై చెప్పబడినది. అంత రంగికమైన భావపూజయు పూజాజ్ఞానుల కొరకు చెప్పబడినది. మహాజ్ఞానులైనవారు శివుని గంధాక్షత ధూప దీపాది బాహ్యోపచారముల చేత పూజించక శాంతి వివేకాద్యాంతరోపచారముల చేత పూజించ వలయును.

ఆ ప్రాణలింగప్రకాశమైన జ్ఞానము ఏలింగమునందు లయమును పొందుచున్నదో జ్ఞానాశ్రయభూతమైన ఆ లింగము జ్ఞానలింగము (తృప్తిలింగము) యని శివతత్వజ్ఞానుల చేత చెప్పబడినది. బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్ర రూప మూర్తిత్రయ భేదరహితమైనదని, సత్వ రజ తమో గుణాతీత వైభవము గలదని ఏ పరబ్రహ్మము బోధింప బడుచున్నదో, ఆ పరశివ బ్రహ్మమే జ్ఞానలింగ (తృప్తిలింగ) మనబడును. స్థూలరూప ఇష్టలింగమునందు క్రియ రూపపూజాప్రాప్తి యగును. సూక్ష్మ రూప ప్రాణలింగమునందు నిమలభావప్రాప్తి యగును. స్థూలసూక్ష్మాతీత మైన జ్ఞానలింగము (తృప్తిలింగము) నందు కేవలజ్ఞాన ప్రాప్తి యగును. పర మేశ్వరునకు స్థూలసూక్ష్మరూపములు కల్పితములు కనుక

పర బ్రహ్మరూప జ్ఞాన లింగమునే సర్వోత్కృష్టమని తెలియవలెను. ఇట్లు జ్ఞానలింగార్చకుడే జ్ఞానలింగి యనబడును.

ఎవడు ఇష్టలింగసంబంధబాహ్యపూజను, ప్రాణలింగసంబంధాంతరధ్యాన పూజను విడచి, అఖండ జ్ఞాన లింగ స్వరూపమును పొందుచున్నాడో అతడే ముక్తుడనబడును.

ఆ జ్ఞానలింగ స్వరూపమును తెలియు జ్ఞానము ఎవరియందు గలుగునో అతడే స్వజంగము డనబడును. ఆ స్వజంగముడు స్వేచ్ఛాచారసంతుష్టుడు, జ్యోతిర్లింగనిష్టుడు, మునిశ్రేష్టుడు, మాయారహితుడు, శరీరాభిమానశూన్యుడు, అవిద్యాది పాచ క్లేశదూరుడు, లోష్ణాశ్మకాంచనాదుల యందు సమబుద్ధి గల వాడు. భస్మనిష్టుడు, జితేంద్రియుడు, భిక్షుకుడు, పరమానందస్వరూపమైన మహాలింగమునందు లీనాత్ముడు. అతనికి శివధ్యాన, శివజ్ఞాన, భిక్షాన్న సేవన మరియు ఏకాంత వాసము లను నాలుగు కర్మలే మిగిలియుండును. మిగత కర్మాలు జేయకుండును.

స్వస్వరూపజ్ఞాన సంపన్నుడైన అహంకార దూరుడైన, కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మత్సర, వజ్జితుడైన, శాంతి, దాంతి, గుణయుక్తుడైన సర్వత్ర శివభావన గల స్వజంగముడే. చరజంగమ నామకుడై సమబుద్ధిచేత సంచరించుచుండును. ఈ స్వస్వరూప జ్ఞానియే షరజంగముడనబడును. నిత్యుడు నిర్మలస్వరూపుడు, ఉపహారహితుడు, సమస్త దోష దూరీకృతుడు, సచ్చిదా నందస్వరూపుడు, అయిన పరబ్రహ్మమునందు జ్ఞాతృత్వ కర్తృత్వ యోగము చేత సమానత్వమును పొందినవాడు. ప్రాకృత వణాశ్రీమ ధర్మ శృంఖలము నుండి విడువబడినవాడు, స్వేచ్ఛాచారము గలవాడు, జీవన్ముక్తుడు అయిన శివ యోగి, దేహముండి యున్నను, ఆశ్చర్యకర మహిమా సంపత్తిచే గూడిన వాడై సర్వోత్కృష్టుడై వర్తించును.

లింగ మహేశ్వర స్థలము

పూర్వోక్త లింగ భక్త ఫలుడైన శివయోగీశ్వరుడే ప్రత్యక్ష శివుడు. అతని పూజయే క్రియ యన బడుచున్నది. శివుని పూజకొరకై ఆగమములు క్రియాప్రధానము లైనవి. విధిలోపము గాకుండ శివుడు ప్రసన్ను డగునట్లును ఆగమ ప్రమాణాను సారముగ పూజా కర్మమును ఆచరించవలెను ఈ విధియు

శివ పూజా రూపమైనది. అందు వలన జ్ఞాని శాస్త్ర వీహితమైన కర్మమునందు శివారాధనబుద్ధిచే నిరతుడు గావలెను. గురూపదేశానుసారముగ శివలింగమును పూజించ వలెను. శివలింగమును పూజించిన సమస్త దేవతలను పూజించి నట్లగును. ఇట్టి శివారాధనలచే మలమాయాది పాశముక్తు డగును. శివయోగి పరాపర ముక్తి రూప ఫలోత్పత్తి యందు కర్మ జ్ఞానములు రెండున్ను ఆచరించవలెను. కర్మ జ్ఞానములు రెండును లేక కేవలము ఒక్కకర్మచేతనే గాని లేక ఒక జ్ఞానముచేతనే గాని మోక్షము లభించదు. జ్ఞానములకు జ్ఞాన సిద్ధి యైనను నిష్కామకర్మ విధింపబడినది. అందుచే ఫలాపేక్షశూన్యమైన కర్మను విడువగూడదు. ఏ ఫలమును అపేక్షించకనే శివపూజా కర్మమును జేయు చుండవలెను. పరమేశ్వరుడు ఆచారయుక్తమైన జ్ఞానముచేతనే ప్రసన్నుడగును. అందువలన జ్ఞానియు స్థూలశరీరమును విడుచువరకు ఆచారయుక్తుడై యుండ వలయును.

నేనే శివుడ నను భావమే శివత్వప్రాప్తికి కారణమగుచున్నది. కేవల జ్ఞానముగాని కేవలాచారముగాని శివత్వప్రాప్తికి కారణము గానేరదు. శివ భావ ముగలవాడే శివస్వరూపు డగును. జ్ఞానము “ఈ వస్తువు ఇట్టిది” యను వస్తు స్వరూపమును మాత్రము నిర్ణయించును అయినను ధ్యానము నిరీతమైన వస్తుప్రాప్తికి కారణమగును. అందువలన జ్ఞానియు శివుని తెలియుటకే శివభావ యుక్తు డగును. అధాత్ శివస్వరూపుడగు నని భావము. అభ్యశూన్యమైన వాణియు, పతిరహితురాలైన స్త్రీయు, వేదాగమసమ్మతముగాని జ్ఞానము ఎట్లు ప్రయోజనకరములుగావో అటులే భావశూన్యమైన క్రియయుకూడ నిష్ప్రయోజన మగును. కనుక పరమేశ్వరుని ధ్యానశుద్ధమైన మనస్సుచేత పూజించవలెను. మానవునకు కేవల భావము చేతను, కేవల కర్మ చేతను, ఏ ఫలము గలుగదు. భావ కర్మములచే కూడిన జ్ఞానమే మోక్ష దాయకమైనది. యన హీనమైన కర్మ ఎప్పుడును మానవుల సంసార ప్రవృత్తికి కారణమగు చున్నది. అర్థాత్ కర్మజ్ఞాన యోగమే ముక్తి కారణమని యవగతమగు చున్నది. అందు వలన నిగమాగమ ప్రసిద్ధ వీరశైవ శాస్త్రాభ్యాసాది ప్రయత్నముల చేతను, సద్గురువు ఉభదేశము చేతను, శివజ్ఞానమునే ప్రధానముగ అభ్యసించ వలెను. నాశ శీల స్వర్ణాది ఫలప్రదాయకమైన కర్మల చేత ప్రయోజనమేమియు లేదు. శివ

తత్వము కన్న అతిరిక్తమైన తత్వమే లేనందున, చరాచర వస్తువులకు శివునితో సిద్ధమైన అద్వైతమే స్థిరమును పరిపక్వ నిర్ణయమే జ్ఞానమనబడును. ఆజ్ఞానము చేతనే సుసార బంధము నుండి ముక్తి గలుగును సర్వ ప్రపంచము శివ స్వరూపమైనది. శివుని నుండి వేరైనదేదియు లేదు. ఇట్టి అద్వైత భావన గలుగ కున్న మోహము నశ్చము గాదు.

శరీరము క్రియా భావజ్ఞానములకు ఆవశ్యకమైనది. శరీరము లేకుండ నేని క్రియాభావజ్ఞానములకు స్థానమే లేదు. ఇందుచే శివ యోగి శరీరము గలిగి యుండుటయే ఆవశ్యకము. శివైక్య జ్ఞాన యుక్తుడైన మహాత్మునకు భోగమోక్షాదులు శరీర సబంధము చేతనే సిద్ధించు చున్నవి. కట్టె లేకున్న అగ్ని ప్రకాశించ నట్లు, శరీరము లేక శివయోగి ఆత్మ తత్వ ప్రకాశకుడు గానేరడు. నిష్కలుడు, పరిపూర్ణుడు, మహాదేవుడైన ఆపరమేశ్వరుడు గూడ జగత్సృష్ట్యాది సిద్ధిక్త సాకారుడై గన్పట్టును. బ్రహ్మాది దేవతలు, మోక్షాపేక్షులైన మునులు కూడ, శరీరులై సర్వ సిద్ధుల కొరకు తపస్సు జేయుదురు. “శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మ సాధనం” అని చెప్ప బడినది. కావున శివయోగి శరీరము తోడనే సర్వ సిద్ధుల పొందును.

శివయోగి ఔపచారిక దేహము గలవాడై యున్నను, ప్రపంచమును స్వస్వ రూపముగ తెలియు చున్నందున, మాయా సంబంధ శూన్యుడై నందున అకాయ డనియే పిలువ బడును. శివోపచారమునకై దేహము గలిగియున్నను, కామక్రోధాది వికారముల విడనాడి నందున, దేహభిమాన శూన్యత్వము గలిగినందున, అహంకార జనిత భ్రాంతి రహితమైనందున, ఇంద్రియ జనిత దుఃఖములు లేనందున అకాయడనే యన బడును.

అకాయడగు శివ యోగి ప్రకృతిని జయించి తన వశము నందుచు కొన్నందున, మాయామార్గమును మిరినందున సచ్చిదానంద రూపుడైన పర కాయడనియే చెప్పు బడును. జ్ఞానానందములచే ప్రకాశించు చున్న పరబ్రహ్మ మెవని శరీరమై యున్నదో, ఆపరకాయ శివయోగికి ప్రకృతి సంబంధ శరీరముచే ప్రయోజనమేమియు లేక యుండును. ఆత్మ జ్ఞానము గలిగి నంతనే శరీరసంబంధ సుసార దుఃఖము నాశనమగును

పరబ్రహ్మ శరీరమైన శివయోగికి ఏధర్మాచారము సమ్యక్తమగుచున్నదో

అధర్మాచారము సర్వ జన కళ్యాణ సమర్థమగును

అహింసాసత్యమస్తేయం బ్రహ్మచర్యం దయా క్షమా

దానం పూజా జపోధ్యాన మితి ధర్మస్య సంగ్రహః ॥

హింస జేయ కుండుట, దొంగిలించుట, సత్యము బలుకుట, బ్రహ్మచర్యము చేత ఇంద్రియ నిగ్రహము గలిగి యుండుట, దయ, క్షమ, దానము, శివపూజ, పంచాక్షరీమహామంత్ర జపము, శివధ్యానము, ఇవియే ధర్మములు. ఈ ధర్మములు శివాగమములందు శివునిచే చెప్పబడినవి. ఇవియే ఆచరణ యోగ్యములు. ధర్మమే జనుల భోగమోక్ష ప్రాప్తికొరకు కారణమై యున్నది. యోగియు తాను నిస్సృహుడైనను ధర్మ మార్గమును విడువ కూడదు. లాకికులు జ్ఞానుల ఆచారమును జూచివారివలెనే వర్తించెదరు. కనుక యోగులు లోకసంగ్రహము కొరకైన ధర్మాచరణ చేయుచుండ వలెను. శివుడు సదాచారప్రియుడు కావున సదాచారము చేతనే పూజింప బడును. సదాచారము లేక శివ ప్రసాదము సిద్ధించదు.

ధర్మాచార సంపన్నుడైన శివయోగి యొక్క శివభావనయే భావాచారమన బడుచున్నది. ఈభావము మనోవ్యాపార స్వరూపమై యుండవలెను. భావ యుక్తమైన శివపూజాదికర్మ అత్యంత పవిత్రమైనది. కావున ఆచార ధర్మమును భావ సహితముగ ఆచరింప వలెను.

భావాచార సంపన్నుడైన శివయోగి యొక్క జ్ఞానపూర్వక ఆచారమే మానవోద్ధారము కొరకు జ్ఞానాచార మన బడుచున్నది. పర తత్వ ప్రకాశము పరిపూర్ణ శివాదైవత జ్ఞానము నెవడవలంబించి ప్రవర్తించునో, అదే జ్ఞానాచార మనబడు చున్నది. నిర్వికల్పము, నిష్కలము, శివనామకమైన పరబ్రహ్మమందు సమస్త జగత్తును అభేదజ్ఞానము చేత యోజించు వాడే జ్ఞానాచారి యనబడును. శివాదైవత జ్ఞానమే నిజమైన జ్ఞానమని జ్ఞానుల మతము. శివజ్ఞానము ఆణవాది మలసంబంధ రహితమైనది. మోక్షమును గలుగ జేయునట్టిది. కావున శుద్ధాచారము గలవాడు, శుద్ధ భావము గలవాడు, జ్ఞానియు, సర్వత్ర ఒకే విధమైన తేజస్సును జూచు వాడు, శివాదైవత జ్ఞానాన్ని చేత ప్రకృతిజన్య దేహనాశము గావించువాడు, అగు శివయోగి జీవన్ముక్తుడై లాకికుల వలె వ్యవహరించుచు అనగా మహేశ్వరస్థలోక్త శివయోగి భేదరహితుడుగాన జీవన్ముక్తుడే యనబడును.

లింగ ప్రసాది స్థలము.

జ్ఞానాచార సంపన్నుడైన శివయోగి తన శరీరమును చూపించు నంతటి వాడై ప్రాకృత జనులననుగ్రహించు చున్నందున, కాయానుగ్రహుడన బడును. అనగా శరీరియయ్య శివయోగి సకల మానవుల ననుగ్రహించు చుండును. శివయోగి దర్శనము చేత, ఇంద్రియ వివేకము చేత, ప్రాణులకింద్రియానుగ్రహము గలుగు చున్నందున, తత్వజ్ఞులు దీని ఇంద్రియానుగ్రహమందురు. శ్రోత్రాది సర్వేంద్రియములకు స్వస్వ విషయములందు సంబంధము గలుగు చున్నందున ప్రీతి గాని, ద్వేషము గాని, ఉత్పన్నమగు చున్నది. కనుక శివయోగి ఈరెండిటిని విడువ వలయును. ఇంద్రియ బహిర్వ్యాపారము (దుఃఖరూపముగు) ప్రపంచమును ప్రకాశింప జేయుచున్నది. ఇంద్రియ వృత్తి అంతర్ముఖమై శివుని యందు సంబంధము గాగ అదియే మోక్షకారణమగు చున్నది. బాహ్యేంద్రియ సంగ శూన్యమైన మనస్సు చేత అంతర్ముఖమై త్మణము శివుని జూచువాడు, త్మణము బాహ్యేంద్రియముల చేత బాహ్య విషయముల ననుభవించు వాడు, శివుని యందు మనస్సును లయించిన శివయోగి సమస్తేంద్రియములచేకూడి యున్నను ఇంద్రియ శూన్యుని వలె యుండి లోబైట శివునే జూచు చుండును.

ఇంద్రియ వ్యాపారమును శివుని యందు సంబంధించి, దేహభిమానము వదలిన మహాత్మునకు జరామరణములుగాని, త్సుధాత్మత్వములుగాని యుండ కుండ ఉండును. సర్వత్ర స్వేచ్ఛాచారుడైన శివయోగి అంతర్భావ్య ప్రవృత్తి చేత ఇష్టప్రాణ రూప శివ లింగమును అంతర్బహిరంగము లందు పూజించు వాడైనందున శివసుఖము ననుభవించును.

మనుష్యుల శరీర ధారణమునకు ప్రాణము ముఖ్యమై యున్నది. ఇట్టి ప్రాణమునకు కారణుడైన శివుడాధార భూతుడై యుండును. రేచక పూరక కుంభకములను యోగము చేత శివయోగి ఇంద్రియముల తోడ ప్రాణమును మనస్సునందు సంయోగము జేసి శాంతబుద్ధి గలవాడగును. అప్పుడు మనస్సు సంకల్ప వికల్ప ప్రవృత్తులను మాని శాంతిమగును. మనస్సు శాంతమై నంతనే ఆయోగికి శివుని కన్న వేరైన దేదియు గాన్పించదు.

విశష్ట వాసనా కర్మము చేతను, ప్రాణవ్యాపార నాశము చేతను, శివుని

యందు సమరస భూతమైన ఇంద్రియ వ్యాపారము గలిగి అచలుడై యున్నందున నిజమైన శివయోగి యన బడును.

ఈసర్వానుగ్రహమును పరశివ స్వరూపుడైన శివయోగి యొక్క శివ లింగ పూజయూదు దేశాభిమాన త్యాగము కాయార్యమన బడును. కనుక శివయోగి రూపము శివ స్వరూపమే. అతడు ఇంద్రియ సుఖమును విషయ సుఖమును శివుని యందు సమర్పించి తాను నిర్మలు డగును. ఇంద్రియ సుబంధ విషయ సుఖమును శివుని యందు సమర్పించుటయే కరణార్పణ మన బడును. అహంకార మమకార రూపము చేత ఉన్మత్తములైన మనో బుద్ధి చిత్త (అంతఃకరణ) రూప గజములను ఎవడు శివరూప బంధన స్తంభమునందు బంధించునో, అతడు సర్వ సిద్ధుల పొందిన జ్ఞానియని తెలియ వలెను. ఇంద్రియ వశీకరణమే నివృత్తి యన బడును. శివయోగి సర్వేంద్రియములను సుఖనాశన మైన శరీరమును శివపూజాంగ భావముచేత తెలియువాడై మోక్షమునొందును.

శివలింగ విషయముందు భావముల సమర్పణమేది గలదో, దానినే శివరహస్యజ్ఞులు భావార్పణముదురు. సర్వ ప్రాణుల బంధమునకు గాని, మోక్ష మునకు గాని, మనస్సే మూలకారణమైనది. మనస్సు శుద్ధమైన మోక్షము, అశుద్ధమైన దుఃఖమును సంసార ప్రాప్తి యగును. “శివోహం” నేను శివుడనను స్వస్వరూపానుభవ యోగమే భావ శుద్ధి యన బడు చున్నది. “నాహంశివః” నేను శివుడను గాను. అను విపరీత భావము గలుగుటచే సంసార దుఃఖనివృత్తి యెట్లు గలుగును? కలుగదనియే భావము. ఉపభోగము జేయు నట్టి జీవుడు ఉపభోగమునకు యోగ్యమైన వస్తువు, ఉపభోగించ ప్రేరేపింప జేయు శివుడు, మరియు చరాచరాత్మక జగత్తు మొదలగు వాటిని శివస్వరూపముగ భావించు వాడు పారమార్థిక దృష్టి చేత శివుడే యగును.

ఎల్లప్పుడు ఎవడు శివయోగి వలన పారమార్థిక శిక్ష పొందునో, ఆ శివ యోగి ప్రసాదముచే మోక్షము నొంద గోరునో, జ్ఞాన వైరాగ్యాది గుణముల చేత శ్రేష్ఠుడనబడు తన గురువు యందు మనోవాక్కాయములచే పూజాధ్యాన స్తోత్ర రూపాది కర్మలచేత స్థిరభావము గలవాడగునో, యమనియమాద్యష్టాంగ యోగనిష్ఠుడై సత్యవాదియై, సమలోష్ఠ కాంచనుడై, గురు శివులందు సమ భుద్ధి గలిగి యుండునో, అతడే శివ్య శ్రేష్ఠుడన బడును. అనగా గురుశివులందు

భేదము కల్పించ గూడదు. ఇతడు సద్గురు కృపాకటాక్షమునకై జేయు నదియే గురుశుశ్రూష యనబడును. శ్రీగురుమూర్తి శిష్యసంక్షానముచేత సంసారదుఃఖ నాశము గావించునో, ఆత్మత్వమును బోధించును. సచ్చిదానంద స్వరూపుడైన శివుడే శ్రేష్ఠ మైన తత్వము. శివుడే నిత్యుడు. “శివోహం” భావమును నమ్మి శివేతర భావమును వదలుము. అర్థాత్ సర్వమును శివ స్వరూపముగా భావించుము. అని శివాద్వైతమును గురువు శిష్యునకు బోధించును. ఇట్టి గురూప దేశవాక్యామృతాస్వాదనముచేత శివాద్వైత జ్ఞానరూప ఫలమును సంపాదించు కొనిన శిష్యుడు సర్వులకు సేవ్యుడగును.

నేను శివుడనో కానో యను సౌశయ పాశము నుండి విడివడిన వాడు మోక్షదాయక మగు శివజ్ఞానమునందు ధృఢమగు మనస్సు గలవాడు, మహా సంసారమునకు మూలభూతమగు అజ్ఞానమును కృపాదృష్టిచేత నివారించు వాడు సచ్చిదానంద స్వరూపుడు, ఉపమాతీతుడు, శివసంబంధముగల పరాత్పరపశు నందు ఆత్మను లయము జేసిన వాడు, విశ్వ వైభవమును దెలిసిన వాడు, అగు శివయోగి సర్వుల చేతను పూజనీయుడని తెలియ వలయును.

లింగ ప్రాణ లింగ స్థలము

శ్రీగురూపదేశము చేత జీవ భావమును త్యజించి, ఎప్పుడు శివతత్వము ననుభవించునో అప్పుడాతడు ఆత్మ యనబడును. అణురూపమైన ఆత్మ ప్రాణులంతః కరణము నాశ్రయించి, ఆణవాది మలత్రయ సంబంధముచేత ప్రాచీన కర్మ పాశ బద్ధుడగును. ఈపాశబంధమే ఆత్మనుసదా సంసారము నందు ముంచు చుండును శరీర రహితుడైనను, సర్వత్ర వ్యాపకుడు, సర్వ వ్యాపకుడైనను నిర్దిష్టుడు, ఐన ఆత్మ, మాయూమయ శరీరము నందున్నవాడై, జననమరణరూప సంసారము నందు దిరుగు చుండును. దేహము ఆత్మ గాదు. పిటికన్నిటి కన్న ఆత్మ భిన్నమై యున్నదని తెలిసి అపరిచ్ఛిన్న పరబ్రహ్మము చేత స్వస్వ రూప జ్ఞాన మెప్పుడగునో, అప్పుడే ఆత్మ ప్రాప్తి యగును.

82 ఆత్మ దేవ యక్ష గంధర్వ రాక్షస మానవ పశు పక్ష్యాదులలో ఏదియు గాదు. జంగమ స్థావరములలో ఏదియు గాదు. ఐనను ఆయా శరీర సంబంధము వలన ఆయా నామములచే ప్రకాశించు చుండును జీవులు నానావిధ ప్రాచీన కర్మ విపాకము వలన దేవతిర్యజ్జనుష్యాది నానావిధ యోనులందు జన్మించుచు,

నానావిధాకృతులచే కూడినవై, నానా విధ బుద్ధులచే చంచలమై, నానా విధ శాస్త్రమార్గ ప్రవిప్లములై, నానావిధ సంకల్ప భూయిష్టములై, అస్వతంత్రములై, కించిజ్ఞములై, కించిత్కర్తృత్వ భూయిష్టములై, శివపరమాత్మనకు క్రీడా రూపము లగుచున్నవి. తమ తమ కర్మాను గుణముగా పరమేశ్వరునిచే ప్రేరితులైన జీవులు, స్వర్గమును గాని, నరకమును గాని, పొందు చున్నవి. స్వర్గనరక ఫలానుభవానంతరము అల్పావశిష్ట మైన ఆకర్మ ఫలము ననుభవించుటకు పునః గర్భనరకమున బుట్టుదురు చత్తురు. చచ్చి పునః పుట్టుదురు. పునః చత్తురు. ఇదే రీతిగ విశ్రాంతి యే మాత్రము లేక ఘోర సంసారము నందు సదా దిరుగు చుండురు. ఆణవాది మల బద్ధము, దుఃఖమయము, ఐన జీవత్వము (జీవభావము) శ్రీ గురు బోధ చేత తొలగి జ్ఞానశక్తి ప్రకాశించును. శ్రీ గురు బోధ చేత జీవభావమెప్పుడు తొలగునో, అప్పుడు జీవ భావ శూన్యమైన ఆత్మకు నిశ్చయమైన అంతరాత్మ భావము గలుగును. మమత, అహంకారము, ఉపాధి లేని యీ ఆత్మ దేహమందున్నను, యోగసాధన చేత ఎల్లప్పుడు శివునే జూచు చుండును. మరియు శివజ్ఞాన సంబంధము చేత ఆనంద మయ మగును.

సంసారవ్యధకు మూలమైన అజ్ఞానము శివాదైవిత జ్ఞానముచేత నష్టము గాగ, ఈ అంతరాత్మకు పరమాత్మనియందు సామరస్యము గలుగు చున్నందున పరమాత్మ యందు సమరస భూతమైన ఈ అంతరాత్మ పరమాత్మ యన బడును. విశ్వ మాయా విలక్షణమైన పరమాత్మ సర్వత్ర ప్రకాశమానమై, స్వయంజ్యోతి స్వరూపమై ప్రకాశించు చుండును. ఇతనికి దేహభిమాన ముండదు. తనను అపరిచ్ఛిన్న జ్ఞానాకాశ స్వరూపుడనియు, అద్వితీయుడనియు, ఆనంద స్వరూపుడనియు, శివస్వరూపుడనియు భావించును. సర్వము స్వస్వరూపముగను. శివ స్వరూపముగను భావించును. ఇతడు నేనువేరు, శివుడు వేరు, జగత్తు వేరు, అను భావమును నిరాకరించి నందున, ఇంద్రియ వికారముల నుండి విడుదల గల్గినందున ఈతని మనోభావము నిర్భావమున బడును. భేదశూన్యమైన మహా జ్ఞానము నందు జ్ఞాతృ జ్ఞాన జ్ఞేయ రూప త్రిపుటీ మయ ప్రపంచము శూన్యమై నందున నిర్భావాగమ స్థల సంపన్నుడైన ఈశివ యోగి విషయమందు భేద జ్ఞానము నష్టమైనందున ఇది నష్టాగమ మన బడు చున్నది. భేదము నష్టము గాగ నేను కర్తను గాను. తెలియు వాడనుగాను. దేహము గాను. నిరంజ

నుడ నని తెలియు శివయోగికి శివాదైవత జ్ఞానమే గలుగు చున్నది.

శివుడు సృష్ట్యాది పంచ కృత్యములకాదికారణు డగును. సర్వాధి భూతుడైన ఆపరశివుని ప్రసాదము చేత వికార రహితుడైన శివయోగి అది ప్రసాదియన బడును. అనేక జన్మ పరిశుద్ధుడు, దేహేంద్యభిమాన శూన్యుడు, నిర్మల చిత్తుడు, ఐన శివయోగి మోక్షము ననుగ్రహించుటకై శివుడు ప్రసన్నుడగును. శివ ప్రసాద సంపత్తి చేత శివస్వరూపమును పొందిన శివయోగి ఈ చరాచర ప్రపంచమును శివునకన్యమని తెలియ కుండును.

భూమ్యాది శివాంతమైన సర్వ పదార్థముల లయమున కాశ్రయమైన శివుడు అంత్యుడన బడును. శివసాక్షాత్కారమే ప్రసాదమన బడును. ఆప్రసాదమును బొందిన ప్రసాది అంత్య ప్రసాది యనబడును. దేవమనుష్య పశు పక్ష్యాది వ్యవహార కల్పన మాయ చేత ఉత్పన్న మగు చున్నది. పర తత్వమందు ఆ మాయ లీనము కాగ మనుష్యాది కల్పన గూడా నష్టమగుచున్నది సచ్చిదానంద పరశివతత్వ ప్రత్యక్షముచే మాయ నష్టమగుచున్నది. పరశివ తత్వము శివ రూపుడైన శ్రీగురువు వలననే తెలియ బడు చున్నందున సస్థురువు సేవ్యుడగును ఇట్టి గురూపదేశానుభవమే ప్రసాద మన బడును. శ్రీగురువే పరతత్వము. పర తత్వమే శ్రీగురువని తెలిసి గురు శివులందు భేదము గల్పింప గూడదు. సచ్చిదానంద స్వరూపుడైన శివుని ప్రకాశింప జేయు జ్ఞానామృతముచే తృప్తి జెందిన శివయోగికి భోజ్య వస్తువులచే ఫలమేమి? పరమానంద స్వరూపమగు ముక్తియే తృప్తి యన బడును. నిత్య తత్తుడు, శివైక్య జ్ఞాన సంపన్నుడు, దేహభ్రాంతి రహితుడు, ఐన శివయోగికి పూజాది కర్మలచే గాని, ధ్యానాదులచే గాని, ప్రయోజనమేమియు లేదు.

లింగ శరణ స్థలము.

చిత్త్రియా దీక్షచే ప్రాప్తమైన ఏలదైవత జ్ఞానము గలదో దాని చేతనే గురు శిష్యుల ఆనందైక్యమే దీక్షాపాదోదక మన బడును. పాదశబ్దము ఆనంద మన బడును. ఉదక శబ్దము జ్ఞాన మన బడును అభవా పాదమనగా గురువు; ఉదక మనగా శిష్యుడు. శిష్యుడు సైకావ్రూణ దీక్షావిశేషముచేత గురుశిష్యుల ఐక్యము చేపు బడినది. బ్రహ్మజ్ఞాన ప్రకాశకుడైన శివయోగి పరమానంద స్వరూప

మునుపొంది భేదమునకడను జూడకుండును. దేశకాలాది విచ్ఛిత్తిశూన్యము, నిత్యనిర్మలము, అగు బ్రహ్మానందమును శివయోగి పొంది అన్యము నేదియు కోరకుండును.

గురుశిష్య స్వరూపైక్య జ్ఞానము శిక్షాజ్ఞాన మన బడును. ఆగురుశిష్య సామరస్యమే శీక్షా పాదోదక మన బడును. నిత్యానందముచే తృప్తి జేసిన శివయోగికి క్షణిక సుఖములుదు ఇచ్చు గలుగదు. సంసార భ్రాంతి యుండదు.

ఎవడు సద్రూపపరబ్రహ్మ సామరస్య సంపత్తిచే ఉత్పన్నమైన ఆనందము గలవాడో, అతడే జ్ఞాన గురువన బడును. అట్టి గురువు తోడ గల శిష్యుని సామరస్యమే జ్ఞానపాదోదక మని జ్ఞానుల మతము నిత్యానంద రూపకమైన, సజ్జన రూపకమైన, నిర్మలమైన, జ్ఞాన తేజస్సు నుండి మనస్సును అయింపు జేసిన శివయోగికి స్థూల ప్రపంచ కల్పన గలుగ కుండును. బ్రహ్మ విష్ణాద్విదేవతలు అత్యల్ప సుఖదాయకులై తోచు చుండురు.

అగ్ని చేత కాల్చి బడిన బీజములు ఎట్లు అంకురించవో అట్లే శివ జ్ఞాని చేయు కర్మలాతని పునర్జన్మ కారణములు గాకుండును.

పరిపూర్ణ బ్రహ్మానందముననుభవించు చున్న శివయోగికి పుణ్య పాప రూప నానావిధ భోగ ఫలముల గలిగించు కర్మ బాధ యుండదు.

శివయోగికి భావము చేత సంబాధముండదు. శివయోగి యందు నేను జ్ఞాతృపును; ఇది జ్ఞేయమనుభేదవ్యవహారము నిలువదు.

ఘటోపాధి విశిష్టమైన ఆకాశము స్వస్వరూపము చేత ఎట్లు పరిపూర్ణ మగునో, అట్లే శరీరమందు గల ఆత్మ తన సచ్చిదానంద రూపముచేత పరిపూర్ణమై ప్రకాశించు చున్నది. మజ్జామాంసాది సప్త ధాతువులచే నిర్మితమైన ఈ శరీరము శివరాజధాని యన బడుచున్నది. ఇందు సూక్ష్మాకాశము చేత శోభించు చున్న హృదయ కమలమంతఃపురమగు చున్నది. ఆ అంతఃపురమందు సచ్చిదానంద స్వరూపుడు, ప్రకాశమయుడైన శివుడు స్వచ్ఛమగు జలమునందు కన్పించు ఆకాశము వలె ప్రత్యక్షముగా కన్పించు చుండును. ఉపాధి దూరమైన ఘటాకాశము స్వభావతః అవిచ్ఛిన్నమైనట్లు హృదయాకాశ మధ్య గల సమస్తోపాధుల నుండి దూరమైన, చిత్స్వరూపమైన పరశివుని అపరిచ్ఛిన్న ముగ భావించ వలెను పరాత్పరుడు, చిత్ప్రకాశ స్వరూపుడు, ఐన శివుణ్ణాక్కడే

సమస్త ప్రాణులహృదయ కమలమును ఆశ్రయించి పరిమితుడై ప్రకాశించుచుండును. ఐనను శివుడు సర్వత్రవ్యాపకుడై యున్నందున బింద్యాకాశమనియు, విభవనియు తెలియబడును. ఆత్మస్వరూపుడైన శివుడు ఇచ్ఛాశక్తి, జ్ఞానశక్తి, క్రియాశక్త్యాది భేదములచేత విశ్వవ్యాపకుడగును.

బ్రహ్మాండ పిండాండము లాను గల ఆకాశమెట్లు భిన్నమై యుండదో, అటులే శివయోగి ఆత్మకన్నను పరమాత్ముడు భిన్నుడుగాకుండును. శివయోగి ఆత్మ పరమాత్మ ఈరెండును ఒక్కటే యైయున్నను అభేదమునే జ్ఞానులు మహాకాశ స్థలమనెదరు. ఘట మతము లాను గల ఆకాశమెట్లు భిన్నముగాకుండునో, అటులే బ్రహ్మాండ పిండాండములందుగల ఆత్మభిన్నముగాకుండును.

అనిర్దేశ్యము, ఉపమాతీతము, వాఙ్మూల కగోచరము, సర్వతోముఖయుక్తము, ఉత్పత్త్యాది క్రమయోగ శూన్యము, స్వానుభవ ప్రమాణ గమ్యము సూర్యచంద్రాది సమస్త లేజోవస్తువుల ఉత్పత్తికి స్థానభూతము, పరమాకాశ స్వరూపమైన శివనామక పరబ్రహ్మము లింగమన బడుచున్నది. ఇట్టిలింగమును విడచి చరాచర ప్రపంచముండదు. సమస్త చరాచరప్రపంచము శివుని ఆధారమునందేయుండి శివస్వరూప మగుననియేభావము. యోగులు ఏపరమాకాశము నందు లయమును పొందు చున్నారో, అవ్యక్తమగు ఆపరమాకాశమును జ్ఞానులు చిదానంద జ్యోతిర్లింగమని చెప్పుచున్నారు. పరమానంద రూప జ్ఞానమే సర్వోత్కృష్టమైనది. సంశయము లేని ముచులు అట్టిజ్ఞానమునే పరమాకాశమనిచెప్పుదురు. పత్రపుష్ప శాఖాదులు వృక్షస్వరూపముచేత ఎట్లు భిన్నమగుచున్నవో అటులే చరాచరాత్మకమైన జగత్తు పరమానందరూప శివస్వరూపముచేత భిన్నముగాకుండును. చరాచరాత్మకమైన ఈ జగత్తు శివునకు అభిన్నమై, శివునివలెనే సత్యము, నిత్యము యైయున్నదని భావము.

నిష్కలంకము, నిరాకారము, నిత్యము ఐవ పరశివతేజస్సు నందు చిత్తవృత్తిని లయము గావించిన శివయోగిశక్తి కూడ, శివశక్తి వలెనే జ్ఞాన విశిష్ట, క్రియాస్వరూపమై యున్నదనిచెప్పబడును. పరమేశ్వరుడుసర్వజ్ఞుడు, సర్వకర్తృత్వపు సర్వ వ్యాపకుడై యుండును. శివయోగి అట్టి శివుని సామరస్య ధ్యానము చేత ఆవిభవమైన శివస్వరూపుడై ప్రకాశించును. శివ యోగియందు శ్రోత్రాది సర్వేంద్రియముల వ్యాపారము గలిగియున్ననూ, అతడు అంతర్ముఖమైన మనస్సు

చేత శివుని సాక్షాత్కరించు వాడై సంశోషపడును. ఇదియేక్రియా ప్రకాశము తరంగాదులు సముద్రముకన్న భిన్నముగానట్లు బుద్ధి మొదలైన సర్వభావములు అల్ప కన్న భిన్నముగావు. ఇదియే భావప్రకాశ మనబడును. విషయ నిర్విప్రుడైన శివయోగికి శివభావము దృఢముగాగ ఏవభావము లుత్పన్నమగు చున్ననో ఆ భావములు శివస్వరూపము లనబడుచున్నవి. అద్వితీయమైన శివస్వరూప భావము కమలను నాశము గావించును. శాంతిని బొందించును. అవిద్య (అజ్ఞానము) నావరించ నీయ కుండును.

ముక్తుడైన శివయోగి జ్ఞానసంబంధము స్యాభావికమై జ్ఞేయశూన్యమైనది మహాజ్ఞానియైన శివయోగి జ్ఞానము ఉపాధి రహితమైనందున జ్ఞేయాది త్రిపుటి భేదశూన్యమైన దనిభావము. ఉపాధివిశిష్టమైన జ్ఞానము ఆత్రిపుటి భేదమును ఉల్లంఘించుకుండును. సమస్తోపాధి శూన్యమైన బ్రహ్మజ్ఞానము ఉత్పన్నముగాగ నే సర్వము జ్ఞానస్వరూపమై గలబడుచుండును. అందువలన మోక్షమునకు మూల కారణీభూతమైన శివాదైవ్యతజ్ఞానముననుభవించు శివయోగి ఎప్పుడు జననమరణ రూపమైన సంసారముచేత లిప్తుడు గాకుండును. నిత్యుడు, శుద్ధసత్త్వగుణ విశిష్టుడు, సర్వశ్రేష్ఠుడు, వాసనారహితుడు, హేయకలశూన్యుడు, సర్వమునకు మిగిలినస్థానము గలవాడు, చరాచర ప్రపంచస్వరూపుడు, యైన పరశివునియందు శివేతరజ్ఞాన శూన్యతచేత మనస్సులయము గావించిన విశ్వవ్యాకృతుడైన శివ యోగి విశ్వభేదమును దూరీకరించినవాడై తానేతానై ప్రకాశించు చుండును.

లింగ ఐక్యస్థలము

శివయోగి ప్రమాతృ, ప్రమాణ, ప్రమేయాది వ్యవహారమును లయము గావించి బ్రహ్మసాక్షాత్కరమునుపొంది స్వస్వరూపమునందుండును. శివాదైవ్యత జ్ఞానముచేత పోగొట్ట బడిన అంగ లింగ రూప జీవేశ్వర భేదాభినివేశముగల, పూర్ణజ్ఞానప్రకాశమును, సాక్షాత్కరించుకొన్నశివయోగికి సంసారబంధము గలుగడు. చిత్స్వరూపుడైనశివుడే సాక్షాత్కరించగ పృథ్వితత్త్వముగాని, జలతత్త్వము గాని, తేజస్తత్త్వముగాని కనపడకుండును. సమస్తతత్త్వములు పరశివుని వలననే ఆ విభవించుచున్నందున సర్వము శివస్వరూపమై తోచుచున్నవి. ఆణవాది మల త్రయదూరుడైన శివ యోగి సత్ చిత్ ఆనందములకు సముద్ర స్వరూపమై స్వప్రకాశమైయున్న శివునియందు శబ్దాది సకల విషయములను సమర్పించి పరి

శుద్ధమైన ఆ విషయములను శివప్రసాదరూపముచేత ఉపభోగించును. సర్వ
లంకు ఏమాయ ప్రకాశించుచున్నదో, అమాయ ఓదనస్వరూపమైనది. ఈ ఓదన
స్వరూపమైన మాయయే చిచ్ఛక్తి విశిష్టమహా లింగస్వరూపము నందు అడిగి
యుండునో ఆమహాలింగస్వరూపమే శిష్టోదనమనబడును మాయాపాశబద్ధమైన
ఈజగత్తు జ్ఞానముచేత అక్రాంతమైనందున స్వస్వరూప ప్రకాశమునందు ఆ మా
యాతత్త్వమొకటి నిలుచును. అఖండసచ్చిదానందరూప పరబ్రహ్మస్వరూపుడు
జతేంద్రియుడు, జీవన్ముక్తుడు శివయోగి విషయమందు మాయదాసీ భావ
మును పొందుచున్నది. జగన్మోహనా కారమై, నానావిధశక్తియుక్తమై, ప్రతి
బంధరహితమై యున్నమాయ శివుని యందు సామరస్యముపొందిన శివయోగి
యెవరుగ నిలుచుటకు గూడ సమర్థము లేకయున్నది. కనుక శివయోగి విష
యములను తనయందే అడగించినవాడై శాంతుడైయుండును.

శివునియందు సామరస్యమును పొందిన శివయోగియందు చరాచరప్రపంచము
లయము పొందు చుండగ, ఆశివయోగి విదేహియై చరాచర ప్రపంచ
వినాశకుడగును. ఆకాశమునందుత్పన్న మగుచున్న మేఘములు ఆకాశమునందే
లయమును పొందుచున్నట్లు. స్వస్వరూపానుభవియైన శివయోగి యెక్క ఆత్మ
యందు ఉత్పన్నమగుచున్న శబ్దాది విషయములు ఆత్మయందే లయము పొందు
చున్నవి. జాగ్రత్స్విప్నుసుషుప్తులను మూడుఅవస్థలకన్ననూ శ్రేష్ఠమైన తుర్యావ
స్థను పొందిన శివయోగికి ప్రమాణ జ్ఞేయ జ్ఞానములతోయేమి ప్రయోజనము?
అతని స్తుతి ధ్యానములు దూరమగును. అతడు పునః ప్రపంచమును జూడ
కుండును. అన్య స్వరూపమును అన్య వస్తువును, అన్యవిషయమును తెలియ
కుండును. అంతయు స్వస్వరూప మనియే యెంచును.

అనంతకోటి బ్రహ్మాండముల సృష్టిస్థితి లయమునకు ఆధార భూతమైన
ఏ విమర్శశక్తి రూపజ్ఞానవిశేషము (తత్వాత్మకమైన శివుడేనేనను జ్ఞానవిశేషము)
గలదో అదేభాండస్థల మనబడును విమర్శనామక పరాశక్తియు, సమస్తతత్వ
ములకు సాక్షిభూతమైనదియు, విశ్వమును ప్రకాశముజేయు నంతటిదై యుండి
సర్వతోముఖమై ప్రకాశించుచున్నది చరాచరాత్మకమైన జగత్తు దేనియందు
అణగుచున్నదో, సచ్చిదానంద స్వరూపమైన పరమాత్ముడు దేనియందు ప్రత్య
క్షమై ప్రకాశించుచుండునో అదేవిమర్శశక్తి యనబడును. శివయోగి “శివోహం

రూప పరాహంతే" యనుఅక్రమణముచేత విమర్శశక్తి వికాసముగలవాడై సర్వజ్ఞుడు, సర్వకర్త, సర్వవ్యాపకుడు, సర్వసాక్షి భూతుడు, మహేశ్వరుడగును. విమర్శశక్తిరూపజ్ఞానవిశేష పాత్రయందు సనుస్తతత్వములనుంచి ఆనందించుచున్న జీవన్ముక్తుడు, తన స్వరూపమునకు వేరైన వేరేయొక స్వరూపమును జూడకుండువాడై స్వస్వరూపము నందును.

సనుస్తభువనానామల సృష్టిస్థితిలయములకు కారణీ భూతమైన విమర్శశక్తిరూపజ్ఞానవిశేషము ఏవరబ్రహ్మమునందు ప్రకాశించుచున్నదో ఆపరశివ బ్రహ్మమే భావన మనబడును. చిత్ర విచిత్రమైన విశ్వసృష్టిని గావించు విమర్శనామక పరాశక్తి దేని యందు అవినాభావము చేత ప్రాప్తితమై యున్నదో ఆ బ్రహ్మమే విశ్వభావన మనబడును. సనుస్తవస్తువులను ప్రకాశింపజేయు చంద్రిక చంద్రునియందెట్లు స్థిరమైయున్నదో అటులే విమర్శనామకశక్తి ప్రకాశస్వరూప పరశివబ్రహ్మమునందు స్థిరమైయున్నది. చంద్రునివదలి చంద్రిక, చంద్రికనువదలి చంద్రుడుండనట్లు శివశక్తులు కూడ అవినాభావముచేత స్థిరమైయున్నవి.

అతివిశాలమైన వృక్షమునందుగల పత్రశాఖాములు తదవ్యక్తబీజమునందు ఎట్లు సూక్ష్మరూపము చేయున్నవో, అటులే చరాచరాత్మకమైన ఈ సనుస్త ప్రపంచము పరమాత్ముని హృదయ (విమర్శశక్తి) రూపబీజమునందు సూక్ష్మరూపముచే యుండును. ఇంద్రియ గోచరమైన స్థూలప్రపంచము లయించిననూ, అదిపరమేశ్వరి యందు అతి సూక్ష్మ రూపముచేత యుండుటవల్ల, ఆ దైవీశక్తులు చెప్పునట్లు ఈప్రపంచము మిథ్య గాక సత్యమై యుండుననియే భావము.

“అ” కారము శివుడు “హ” కారము శక్తియనబడును. అకార హకార రూప శివశక్తి స్వరూపమైన పరబ్రహ్మము అహం యను పదమునందు నెలకొనియున్నది. “అహం” యనగ శివశక్త్యాత్మక బ్రహ్మమనియే భావముచిచ్చక్తి మూలాహంకారరూపము చేతను, సూక్ష్మ జగద్రూపము చేతను ఎవనియందు ప్రకాశించుచున్నదో ఆ శివయోగియే పరబ్రహ్మ స్వరూపుడని తెలియవలెను.

జీవన్ముక్తుడైన శివయోగికి సాంసారిక కర్మ ఫలముల పుణ్య కర్మసిద్ధమైనదేవత్వము, పుణ్య పాప మిశ్రమైన మనుష్యత్వము, పాపమయమైన తిర్యగ్జాతిత్వము యుండును. ఆకాశము ఉపాధిసంబంధ ముచేత ఘట మతామలాదు భిన్నభిన్నమై కన్పడుచున్నను నిజముగా అదిభిన్నము గాకుండునటులే పరబ్రహ్మ

ఉపాధి సంబంధము చేత దేవ దానవ మానవాది నానారూపమై తోచుచున్నను
వస్తుస్థితియందు భిన్నము గాకుండును. ఒక్కటిగానే యుండును. అప్రమేయము
చిత్స్వరూపము “ఏకమేవాద్వితీయం” యను శృతివాక్యాభి ప్రాయాను సారము
అద్వితీయవైభవ యంతమైన షరబ్రహ్మమునందు సామరస్యమును పొందిన శివ
యోగి, తననుగాని తనకన్న భిన్నమైన ఏపదార్థమును గాని తెలియ కుండును.
అద్వైత వైభవముగల ఏవస్తువునందు సామరస్య యోగముచేత జీవాత్మునకు
భేదముండకుండునో నేను నీవు అను భ్రాంతికూడ యుండకుండును. సంయోగ
వియోగములు, క్షేయకల్పన, క్షతృకల్పన. బంధము, మోక్షము, గాని నేను
దేవుడను, నేను మనుష్యుడను, యను అధిమానముగాని, సుఖముగాని దుఃఖము
గాని, జ్ఞానముగాని, అజ్ఞానముగాని, నేను శ్రేష్ఠుడను నేను కనిష్ఠుడను యను
భావముగాని, ఊర్ధ్వ భాగముగాని, అధో భాగముగాని, పశ్చాద్భాగముగాని,
పురోభాగముగాని, బహిర్భాగముగాని అంతర్భాగముగాని, లేకుండునో, అట్టి
చరాచరప్రపంచస్వరూపము, చిత్స్వరూపము, ఆనందస్వరూపము, సత్యస్వరూ
పము, శాశ్వతము, నిర్మలము, పరాకాశస్వరూపము ఐన షరబ్రహ్మము నందు
సామరస్యమునుపొంది షరబ్రహ్మస్వరూపుడైన శివయోగులకు, తాముతమకన్య
మైన వస్తువలు యను పరిజ్ఞానము యొక్క పరిహాస ప్రసంగము గలుగకుండును.

ఈ జీవస్మక్తుడైన శివయోగి నేనున్నానను భావమునుండి నేను లేనను
భావమునుండి దూరుడుగు చున్నందున ఇతడు భావా భావారలనుండి ముక్తుడై
ప్రకాశించును. షరస్పరాపేక్షచే కూడిన అస్తి నాస్తిరూప భావముల వివేచ
నముగలయే భేదజ్ఞము షరబ్రహ్మస్వరూపుడైన శివయోగియందుండకుండునో
ఆ భేదజ్ఞాన శూన్యతను ప్రతిపాదించు స్థలమును జ్ఞాన శూన్య స్థలమనియెదరు.
“జ్ఞానంబంధః” యను శివసూత్రమునందుగల “జ్ఞాన” పదమునకు భేదజ్ఞానమని
తే’ యుక్తులు, ఇక్కడ జ్ఞాన శూన్య స్థలమునకు భేద జ్ఞాన శూన్య మనియే
తెలియనలెను. భేదజ్ఞాన శూన్యతయందు స్థూలప్రపంచభూతములు. సూర్యాది
గ్రహణములు, అశ్విన్యాది నక్షత్రములు, దేవతలు, మనుష్యులు, పశు పక్షులు
అథవా వేరేవస్తువు లేనియు యుండవు నీవునేనను భేదజ్ఞానముకూడ యుండును.
కేవల సచ్చిదానంద స్వరూపము, అద్వితీయము, నిర్వికల్పమైన షరబ్రహ్మము
మహాకాశస్వరూపమై ప్రకాశించు చుండును. జ్యోతిర్లింగ స్వరూపము, చిత్స్వ

హాపము ఐన స్వప్రకాశమునందు సమరసభావమును పొందిన శివయోగికి భేద జ్ఞానము నశించును నీకు నందునీకు, అగ్ని యాదు అగ్ని ఏకీభవించు నట్లు పర బ్రహ్మస్వరూపమహాలింగమునందు ఆత్మకు లయూప జేయుటయే దిక్యము. ఇట్టి లింగైక్యమును జీవ భావము గలుగ కుండును. ఇదియే శివాద్వైత (లింగాంగ సామరస్య) సిద్ధాంత రహస్యము. ఈరహస్యమునే ప్రతివీరశైవుడు తెలిసి భక్తాది విశ్వాంతషట్స్థలములను పొందిముక్తుడుగావలెను.

ఈషట్స్థల శాస్త్రము శ్రీశైవ గణేశ్వరునిచేత అగస్త్య ఋషీశ్వరునకు బోధింప బడినది. ఇది సర్వసిద్ధాంతములందు ఉత్తమోత్తమమైనది. వేదవేదాంత తాత్పర్య హాపమైనది. కర్మ జ్ఞానముల సామరస్యము గలిగించు నది. శివాద్వైత ప్రతిపాదకమై, వీరమాహేశ్వర గ్రాహ్యమైనది. ఈరహస్య శాస్త్ర శ్రవణమాత్రమున సర్వ పాపములు నశించును. ఇందనంత విషయములు విఘ్నముగా ప్రతిపాదింప బడినవి.

ఈగ్రంథాభిప్రాయమునే ఇంతవరకు విపులీకరించి యుటని. ఇందు గల భ్రమప్రమాదముల గణింపకుందురు గాక యని ప్రార్థన,

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

ఇతి వీరశైవాచార పరాయణ, కాసుల మల్లప్ప పుత్ర

డా. కె. యమ్. రుద్రప్ప విరచిత

శ్రీవీరశైవ సిద్ధాంత శిరోమణి యందు షట్స్థలములను పదియవ ప్రకరణము సమాప్తము.

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA
JNANA SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY.

Jangamwadi Mata, VARANASI,

Acc No. 7/1/19 Digitized by eGangotri

ఈ పుస్తకము లభించు స్థలము.
డాక్టర్ కె. యమ్ రుద్రప్ప, : : 3085 చుడిబజ్జ
హైదరాబాదు దక్కన్.

